

Barcs Város Önkormányzata
Polgármesterétől
7571. Barcs, Bajcsy-Zsilinszky u. 46.
Pf.62. Telefon: 82/462-459

.02.: napirendi pont

Az előterjesztés előkészítésében részt vett:
Major Henriett főtanácsos
Nagy Edina főépítész

Előterjesztés

Barcs Város Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS),
megalapozó vizsgálat és településfejlesztési koncepció felülvizsgálatáról

Készült: Barcs Város Önkormányzata
Képviselő-testülete
2026. május 21-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. § 12. pontja kimondta, hogy az Integrált településfejlesztési stratégia: a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló középtávú fejlesztési program. A törvény 9/A. §-a részletesebben kifejti a fenti rendelkezést azzal, hogy:

9/A. § (1) A településfejlesztési koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.

(2) Az integrált településfejlesztési stratégia a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.

(3) A településfejlesztési koncepciót és az integrált településfejlesztési stratégiát a települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg.

Barcs Város Önkormányzata a 2014–2020-as időszakra már rendelkezett Integrált Településfejlesztési Stratégiával (ITS). Az azóta eltelt időszakban bekövetkezett jogszabályi változások, társadalmi-gazdasági átalakulások, valamint a megvalósult fejlesztések szükségessé tették a dokumentum felülvizsgálatát és aktualizálását. A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet értelmében az ITS elkészítését megelőzően megalapozó vizsgálat, valamint településfejlesztési koncepció készítése kötelező.

Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS)

Az ITS az önkormányzat középtávú fejlesztési programja, amely a megalapozó vizsgálatra és a településfejlesztési koncepcióra épül. Meghatározza a városfejlesztési prioritásait, projektjeit, ütemezését, valamint a forrásbevonás lehetőségeit. Az ITS célja a város gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatóságának biztosítása.

Megalapozó vizsgálat

A megalapozó vizsgálat átfogó helyzetfeltárást nyújt Barcs város térségi szerepéről, demográfiai, gazdasági, társadalmi, környezeti és közlekedési adottságairól. A dokumentum célja, hogy feltárja a város erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit, melyek alapot biztosítanak az ITS kidolgozásához. A vizsgálat a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet előírásai alapján készül.

Településfejlesztési koncepció

A településfejlesztési koncepció meghatározza Barcs hosszú távú jövőképét, stratégiai céljait és a fejlesztési beavatkozások fő irányait. A dokumentum kitér a város gazdasági fejlődésére, az idegenforgalom erősítésére, a környezeti értékek megőrzésére és a társadalmi kohézió elősegítésére. A koncepció szoros összhangban készül a megalapozó vizsgálat megállapításaival.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) 7.§-a kimondja, hogy: Az

önkormányzat a stratégiát legalább négyévente áttekinti, ellenőrzi, és dönt arról, hogy a) továbbra is változatlan tartalommal alkalmazza, b) módosítja, vagy c) újat készít.

Barcs Város esetében az „Élhető település kialakítása Barcson I.-II.” című terület- és településfejlesztési operatív program plusz pályázatok megvalósítása indokolja az ITS felülvizsgálatát, elkészítését.

A dokumentációk tartalmi követelményéről főépítési feljegyzés készült jogszabály szerint (1. melléklet), mely alapján az ITS-t és a megalapozó vizsgálatot a Tau-Projekt Kft.-vel, a településfejlesztési koncepciót pedig Nagy Edina főépítéssel Barcs Város Önkormányzata elkészíttette az elnyert pályázati forrás terhére. (2. melléklet)

Az elkészült tervdokumentáció véleményeztetésének egyeztetési szakaszát a főépítész a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 62.§-67.§ előírásainak megfelelően az E-TÉR elektronikus egyeztetési felületen teszi meg.

Az E-TÉR felületén a fenti jogszabály 11. melléklete szerinti államigazgatási szervek, valamint az érintett települések önkormányzatai véleményezhetik. Az Önkormányzat lakossági fórum megtartásával tájékoztatja a lakosságot az ITS tartalmáról.

Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testülete 151/2025.(IX.18.) határozatával nem fogadta el Barcs Város Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) megalapozó vizsgálat és településfejlesztési koncepciót, kérte annak átdolgozását.

Az ITS megalapozó vizsgálat és településfejlesztési koncepció kijavításra került, ezért kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést tárgyalja meg és a határozati javaslatot fogadja el.

Barcs, 2026. május 07.

Anderné Rösler Erika

Határozati javaslat:

Barcs Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az elkészített Integrált Településfejlesztési Stratégiát (ITS), valamint a hozzá tartozó megalapozó vizsgálatot és településfejlesztési koncepciót elfogadja és felhatalmazza a Polgármestert az ITS-sel kapcsolatos intézkedések, nyilatkozatok megtételére, aláírására és az E-TÉR felületen a dokumentációk egyeztetésének lefolytatására.

Felelős: Anderné Rösler Erika polgármester
Határidő: értelem szerint

A határozati javaslatot törvényességi szempontból felülvizsgáltam.

Barcs, 2026. május 07.

Balázné Dr. Vástyán Krisztina
címzetes főjegyző

BARCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

FŐÉPÍTÉSZI FELJEGYZÉS Barcs Város „Integrált Településfejlesztési Stratégiája” Felülvizsgálati anyag Tartalom meghatározása

Barcs Város Önkormányzata a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szerinti „Integrált Településfejlesztési Stratégia” készítéséről dönt.

Az ITS készítése során az alábbi tartalommal készüljön:

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

- 1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása
- 1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

- 2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával
- 2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése
- 2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve
- 2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

- 3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések
- 3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések
- 3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

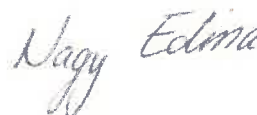
- 4.1. Külső összefüggések
- 4.2. Belső összefüggések

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

- 6.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek
- 6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása
- 6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok
- 6.4. Monitoring rendszer kialakítása

Kaposvár, 2026.03.02.

Nagy Edina

Okleveles építésmérnök
városi főépítész

BARCS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

I. kötet:

Megalapozó vizsgálat felülvizsgálata

Készült: 2024-2025

Készítette:

Tau-Projekt Kft.

7463 Magyaratád, Rácegres utca 73.

TARTALOM

Bevezetés.....	10
1. Helyzetfeltáró munkarész.....	11
1.1 Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok	11
1.1.1 A település helye a településhálózatban.....	12
1.1.2 A település szerepe az országos településhálózatban	14
1.1.3 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	17
1.1.4 A település vonzáskörzetének bemutatása.....	18
1.1.5 A település dinamikai típusának meghatározása	25
1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések	27
1.2.1. Kohéziós politika, EU 2021-27	27
1.2.2. Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)	29
1.2.3. Kapcsolódás Somogy Megye Területfejlesztési Konceptiója 2030-hoz	31
1.2.4. Kapcsolódás Somogy Megye Területfejlesztési Programjához	37
1.2.5. Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás.....	39
1.3. Területrendezési követelmények.....	41
1.3.1. Országos Területrendezési Terv (OTrT)	42
1.3.2. Somogy vármegye Területrendezési Terve	45
1.3.3. A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek- Barcs település fejlesztését befolyásoló megállapításai	53
1.4. Hatályos településfejlesztési döntések	53
1.4.1. A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia megállapításai.....	53
1.4.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....	55
1.5. Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése.....	56
1.5.1. Hatályban lévő településrendezési eszközök.....	56
1.5.2. Hatályos településrendezési eszközök megállapításai, megvalósult elemei	56
1.6. A település demográfiai helyzete.....	72
1.6.1. Demográfia	72
1.6.2. Népeség	74
1.6.3. Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	93
1.6.4. Települési identitást erősítő tényezők	94
1.7. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások	102
1.7.1. Humán közszolgáltatások	102

1.7.2.	Esélyegyenlőség biztosítása	118
1.8.	A település gazdasága	119
1.8.1.	A település gazdasági súlya, szerepköre	119
1.8.2.	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	121
1.8.3.	A gazdaságfejlesztés eszközei, lehetőségei, korlátai.....	127
1.8.4.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	127
1.8.5.	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	128
1.9.	Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés.....	131
1.9.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	131
1.9.2.	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	131
1.9.3.	Gazdaságfejlesztési tevékenység	132
1.9.4.	Foglalkoztatáspolitiká.....	132
1.9.5.	Lakás és helyiséggazdálkodás.....	132
1.9.6.	Intézményfenntartás.....	137
1.9.7.	Energiagazdálkodás.....	139
1.9.8.	Településüzemeltetési szolgáltatások.....	142
1.10.	Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat	143
1.10.1.	Településszerkezet, helyi sajátosságok vizsgálata.....	143
1.10.2.	Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	145
1.10.3.	Alulhasznosított barnamezős területek	148
1.10.4.	Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott területek)	149
1.11.	Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata	151
1.11.1.	Az épített környezet értékei.....	151
1.11.2.	Az épített környezet konfliktusai, problémái	161
1.12.	Környezetiállapot-jellemzők.....	162
1.12.1.	Talaj	162
1.12.2.	Felszíni és felszín alatti vizek	162
1.12.3.	Levegőtisztaság és védelme	162
1.12.4.	Zaj, és rezgésterhelés	162
1.12.5.	Sugárzás védelem.....	164
1.12.6.	Hulladékkezelés.....	165
1.12.7.	Vizuális környezetterhelés.....	165
1.12.8.	Ásványi nyersanyag lelőhely.....	166
1.12.9.	Városi klíma	166
1.13.	A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat	168

1.13.1.	Természeti adottságok	168
1.13.2.	Tájhasználat, tájszerkezet.....	170
1.13.3.	Védett, védendő táji és természeti értékek	172
1.14.	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	180
1.14.1.	A települési zöldfelületi rendszer elemei	180
1.15.	Közlekedés.....	182
1.15.1.	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	182
1.15.2.	Közúti közlekedés	183
1.15.3.	Közösségi közlekedés	186
1.15.4.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	189
1.15.5.	Parkolás	190
1.15.6.	Vízi közlekedés.....	191
1.16.	Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás	192
1.16.1.	Viziközművek	192
1.16.2.	Energia.....	192
1.16.3.	Elektronikus hírközlés.....	192
1.16.4.	Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők	192
2.	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ.....	197
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése.....	197
2.1.1.	Településhálózat.....	197
2.1.2.	Társadalom	198
2.1.3.	Gazdaság.....	199
2.1.4.	Táji és természeti adottságok.....	202
2.1.5.	Zöldfelületek.....	202
2.1.6.	Épített környezet	202
2.1.7.	Közlekedés.....	203
2.1.8.	Közművek	204
3.	Helyzetértékelő munkarész	207
3.1	Helyzetelemzés eredményeinek értékelése.....	207
3.1.1.	A folyamatok értékelése.....	207
3.1.2.	A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	208
3.1.3.	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei	215
3.2	Problématérkép / Értéktérkép	216
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	217

3.3.1.	A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása	217
3.3.2.	A településrészek bemutatása	219
3.3.3.	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése	226
3.3.4.	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek.....	231
Mellékletek.....		233

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: A vidéki térségek szerkezete Magyarországon	12
2. ábra: Funkcionális térségek Magyarországon	15
3. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon	15
4. ábra: Stratégiai kapcsolatok szerkezete	16
5. ábra: A Barcsi járás elhelyezkedése Magyarországon	18
6. ábra: Somogy vármegye fejlesztési térségei	35
7. ábra: Barcs az OTTr szerkezeti tervén	42
8. ábra: Ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai folyosójának övezete és ökológiai hálózat puffterületének övezete.....	43
9. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	43
10. ábra: Erdők övezete.....	44
11. ábra: Barcs Somogy Vármegye Területrendezési Tervében.....	45
12. ábra: Barcs a vármegyei ökológiai hálózat magterületének övezete, ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, ökológiai hálózat puffterületének övezete területek tükrében.....	48
13. ábra: Barcs a vármegyei kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, jó termőhelyi adottságú szántók övezete területek tükrében	48
14. ábra: Barcs a vármegyei erdők övezete, erdőtelepítésre javasolt terület övezete területek tükrében	49
15. ábra: Barcs a vármegyei tájképvédelmi terület övezete területek tükrében	49
16. ábra: Barcs a vármegyei vízminőség-védelmi terület övezete területek tükrében	50
17. ábra: Barcs a vármegyei nagyvízi meder övezete területek tükrében	50
18. ábra: Barcs a vármegyei ásványi nyersanyagvagyon övezete által érintett települések tükrében	51
19. ábra: Barcs a vármegyei naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete területek tükrében.....	51
20. ábra: Barcs a vármegyei vízerózióval veszélyeztetett terület övezete területek tükrében	52
21. ábra: Barcs középtávú ágazati céljai a hatályos ITS alapján	54
22. ábra: Barcs szerkezeti terve	58
23. ábra: Barcs lakónépességének és állandó népességének alakulása az elmúlt 10 évben.....	72
24. ábra: A Barcsi járás településeinek lakónépesség alakulása az elmúlt 10 évben.....	72
25. ábra: Természetes szaporodás, fogyás az egyes területi szinteken (ezrelék, t= 2014-2023).....	73
26. ábra: Belföldi vándorlási egyenleg, ezer lakosra (ezrelék, t= 2014-2023).....	74
27. ábra: Barcs népességének száma főbb korcsoportok szerint (t= 2022).....	74
28. ábra: Az egyes területi szintek lakónépességének kor szerinti összetétele a főbb korcsoportok tükrében (t= 2022)	75
29. ábra: A népesség korcsoportonkénti vizsgálata az utóbbi népszámlálások tükrében (t= 2011, 2022).....	76
30. ábra: Barcs népességének nemek szerinti megoszlása (fő, t= 2020-2024).....	76
31. ábra: A nemek arányának alakulása Barcson az elmúlt 5 évben (% , t= 2020-2024).....	77
32. ábra: A nemek arányának alakulása Barcson az elmúlt 5 évben (% , t= 2022)	77
33. ábra: Barcs nemzetiségi összetétele (fő, n= 818 fő, t= 2022)	78
34. ábra: A munkanélküliek aránya (t= 2022)	81
35. ábra: A munkanélküliség alakulása Barcson és a Barcsi járásban (fő, t= 2014-2023).....	81
36. ábra: A 25 év alatti nyilvántartott álláskereső aránya országos, regionális és vármegyei szinten (% , t= 2019-2023)	84

37. ábra: A legfeljebb 8 általános iskolát végzett nyilvántartott álláskeresők aránya vármegyei, járási és települési szinten (% , t= 2014-2023)	86
38. ábra: A magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya vármegyei, járási és települési szinten (% , t= 2014-2023)	87
39. ábra: A 45 év feletti nyilvántartott álláskeresők aránya vármegyei, járási és települési szinten (% , t= 2014-2023)	87
40. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása vármegyei és régiós szinten (% , t= 2020-2024)	88
41. ábra: Gazdasági aktivitás a legutóbbi népszámlálás tükrében (fő, t= 2011, 2022)	89
42. ábra: A foglalkoztatottak aránya (t= 2022)	89
43. ábra: Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem (Ft, t= 2013-2022)	92
44. ábra: Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem a Barcsi járás településeinek viszonyában (Ft, t= 2022)	93
45. ábra: Az óvodába beíratott gyermekek száma Baracson (fő, t= 2018-2022).....	103
46. ábra: A bölcsődébe beíratott gyermekek száma Baracson (fő, t= 2018-2023).....	104
47. ábra: A Barcsi Szociális Központ szervezeti keretei között működő ellátások	113
48. ábra: 100 főre jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma az országos és a vármegyei átlag vállalkozások aránya (% , t=2011-2023)	120
49. ábra: A szolgáltatói szektorban működő vállalkozások számának aránya az összes vállalkozáshoz képest (% , t= 2014-2023)	122
50. ábra Kiskereskedelmi hálózati egységek száma (gyógyszertár nélkül) (db, t= 2014-2023)	123
51. ábra: Ruházati szaküzletek száma (db, t= 2014-2023)	123
52. ábra 1000 lakosra jutó összes kereskedelmi szálláshely szállásférőhelyeinek száma (db, t= 2021-2024).....	125
53. ábra 1000 lakosra jutó vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db, t= 2019-2023)	126
54. ábra Egy főre jutó idegenforgalmi adó (1000 Ft) (t= 2019-2023)	126
55. ábra: Lakásállomány változása Baracson (db, t= 2001-2023)	128
56. ábra Lakásárak Barcs térségében (t= 2024)	129
57. ábra: Négyzetméterárak alakulása Baracson a lakásértékesítések során (t= 2024).....	129
58. ábra: Alulhasznosított barnamezős területek elhelyezkedése	148
59. ábra: Barcs szegregátum térképének változása (t= 2011, 2022)	149
60. ábra: Barcs város településképi szempontból meghatározó területei (Tk).....	155
61. ábra: Az országosan védett épületek, nyilvántartott régészeti lelőhelyek és „EX LEGE” védett láp területek.....	156
62. ábra: Barcs tájképvédelmi területei (t= 2023).....	173
63. ábra: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területei.....	173
64. ábra: Barcs a vármegyei ökológiai hálózat magterületének övezete, ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, ökológiai hálózat puffterületének övezete területek tükrében.....	176
65. ábra: Barcs a vármegyei kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, jó termőhelyi adottságú szántók övezete területek tükrében	177
66. ábra: Barcs a vármegyei erdők övezete, erdőtelepítésre javasolt terület övezete területek tükrében	177
67. ábra: Barcs a vármegyei vízminőség-védelmi terület övezete területek tükrében	178
68. ábra: Egy főre jutó zöldterület nagysága Zöldfelületek nagysága Baracson és környékén (m ² , t= 2023).....	180
69. ábra: A járási települések átlagos elérési ideje a járásközpontból különböző módokon	183
70. ábra: Személyi sérüléssel járó közúti balesetek száma Baracson 1000 főre vetítve (t=2015-2023)	184

71. ábra: Személyi sérüléssel járó közúti balesetek aránya okozó szerint (t= 2015-2023)	185
72. ábra: 1000 lakosra vetített személygépjárművek száma Barcson (t= 2015-2023)	185
73. ábra: Évente forgalomba helyezett gépjárművek száma (db, t= 2015-2023)	186
74. ábra: Az önkormányzati járdák kiépítettségének aránya (% , t= 2014-2023)	190
75. ábra: Problématérkép	216
76. ábra: Barcs szegregátum térképének változása (t= 2011, 2022)	226

TÁBLAJEGYZÉK

1. táblázat: A Dél-Dunántúli régió városai lakosság számuk szerint (t= 2024.01.01.)	13
2. táblázat: A Barcsi járás települései	19
3. táblázat: Egészségügyi ellátások Barcson (db, t= 2017-2023).....	22
4. táblázat: Az oktatási intézmények kapacitásai Barcson (t=2024)	23
5. táblázat: A kohéziós politika pénzügyi alapjai	27
6. táblázat: Barcs közigazgatási területének övezetek általi érintettsége	41
7. táblázat: Az övezetek és azok beépítési előírásai Barcson.....	67
8. táblázat: Barcs nemzetiségi összetételének alakulása a legutóbbi népszámlálások idején (fő, t= 2011, 2022).....	79
9. táblázat: Képzettségi mutatók alakulása a 2022-es népszámlálás tükrében (fő, t= 2022)	80
10. táblázat: Barcson nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemenként (t= 2014-2023)	82
11. táblázat: A Barcsi járásban nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemenként (t= 2014-2023)	83
12. táblázat: Somogy vármegyében nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemenként (t= 2014-2023).....	83
13. táblázat: Magyarországon nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemenként (t= 2014-2023)	84
14. táblázat: A nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportonként, Barcson (fő, t= 2019-2023).....	85
15. táblázat: A foglalkoztatottak vizsgálata települési, járási és vármegyei szinten (t= 2022)	90
16. táblázat: A foglalkoztatáspolitikai alakulása Barcson az elmúlt 5 évben (fő, t= 2019-2023).....	91
17. táblázat: Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak száma Barcson az elmúlt 5 évben (fő, t= 2019-2023).....	92
18. táblázat: Közoktatási és köznevelési intézmények és létszámadataik Barcson (t= 2024)	102
19. táblázat: A 0-2 éves gyermekek számának alakulása Barcson és a Barcsi járásban (fő, t= 2020-2023).....	103
20. táblázat: Egészségügyi ellátások Barcson (db, t= 2017-2023).....	109
21. táblázat: Az önkormányzati tulajdonú lakások számának alakulása az elmúlt 10 évben (t= 2014-2023).....	133
22. táblázat: Barcs Város Önkormányzata által fenntartott intézmények bevételei és kiadásai (t= 2024).....	138
23. táblázat: Energiagazdálkodás	139
24. táblázat: A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei a zajtől védendő területeken	163
25. táblázat: Az emberre ható rezgés vizsgálati küszöbértékei és terhelési határértékei az épületekben	164
26. táblázat: Különböző szintű térségi központok elérhetősége	182
27. táblázat: A Barcsi, mint járásközpont elérhetősége a járási településekről személyautóval (t= 2022).....	183
28. táblázat: Barcs járásközpont elérhetősége a járás településeiről helyközi autóbusz járással.....	187
29. táblázat: A járás településeinek elérhetősége vasúttal.....	188
30. táblázat: Városrészi lehatárolások	217
31. táblázat: Az Országos Szegregátum Térkép barcsi adatai	227
32. táblázat: A Barcsi iparterületet magába foglaló terület egységek (t= 2024)	231

BEVEZETÉS

A megalapozó vizsgálat „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló 314/2012. (XI.8.) kormányrendelet 1. melléklete értelmében a szükséges tartalommal készül el, a tervezési terület kiterjedésének és adottságainak figyelembevételével, valamint az önkormányzattal kötött szerződés értelmében.

Tekintettel arra, hogy Barcs Város Önkormányzata az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) felülvizsgálatára készül, jelen megalapozó vizsgálat az integrált településfejlesztési stratégia felülvizsgálatához szükséges tartalmú megalapozó vizsgálaton alapul. Az azóta eltelt években a jogszabályi változások, a megváltozott társadalmi-gazdasági folyamatok, a városban megvalósult fejlesztések tették indokolttá a megalapozó vizsgálat módosítását.

Barcs Város Önkormányzata a 2014-2020-as tervezési időszakra készített Integrált Településfejlesztési Stratégiát a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szerint módosítani kívánja.

Barcs Város Önkormányzata az Integrált Településfejlesztési Stratégia felülvizsgálatát a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 28. § - 30. § alapján végezte el.

A tervezés szakaszai:

- Munkaközi tájékoztató szakasz (314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 29. § és 29/A. § szerint)
- Képviselőtestületi döntés az Integrált Településfejlesztési Stratégia elfogadásáról

A partnerségi egyeztetés Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének a településfejlesztési és településrendezési eszközök, valamint a településkép védelmével kapcsolatos dokumentumok készítése során alkalmazandó partnerségi egyeztetés szabályairól szóló 5/2017. (V.18.) önkormányzati rendelete szerint történt.

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KAPCSOLATOK

Barcs nevét 1389-1417 között említették először az oklevelekben, ekkor a segesdi uradalomhoz tartozott. Várát 1460-ban említették először, ekkor Bakonyai János és István birtoka volt. 1467-ben a Marczali családnak volt itt földesúri joga. 1472-ben az itteni vár Gáji Horváth Gergely birtokában volt. 1480-ban, Bakonyai István örökös nélküli halála után, Péter erdélyi prépost, királyi titkos kancellár és Nagylucsei Orbán kincstartó, továbbá Péter testvérei, Nagylucsei Balázs és János kapták királyi adományul. 1489-ben Nagylucsei Orbán egri püspöké volt. 1495-ben a Báthori család tagjai nyerték adományul. Az 1550 évi adólajstrom szerint Báthori András volt a birtokosa. Az 1565-1566 évi török kincstári fejadójegyzékben 46 házzal került felvételre. 1598-1599-ben Nádasdy Ferenc birtokaként jegyezték fel. 1660-ban a pannonhalmi főapátsági tizedjegyzékben Szent György várának tartozékai között szerepelt. 1664 telén, Zrínyi Miklós hadainak közeledtére, a törökök elhagyták a várat, mire Zrínyi a várat felégette. 1677-ben Széchenyi György kalocsai érsek, a győri püspökség kormányzója kapta adományul I. Lipót királytól. 1715-1733-ban a gróf Széchenyi család lett a földesura. 1835-ben a Csokonyai (Erdőcsokonya) uradalomhoz tartozott. A 20. század elején gróf Széchenyi Imre örököseinek volt itt nagyobb birtoka.

1848 őszén, mikor Jellasich horvát bán hadai betörték Magyarországra, egy csapat határőr ágyúkkal kezdte löni a helységet. Az egyik ágyúgolyó a római katolikus templom falában még a mai napon is látható. A horvátok néhány hétig táboroztak itt, míg végre a honvédc csapatok közeledtére a horvátok átfutottak a Dráván.

1857-ben nagy tűzvész pusztított a településen.

A Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 155. szám alatt áll város legrégebbi épülete, az 1800-as évek elején épült klasszicista stílusú volt dohány- és sóraktár, mely ma műemlék lakóház. Az eredetileg kikötői raktárnak szánt épületet az akkor még erre kanyargó Drávapartjára telepítették.

A 20. század elején Somogy vármegye barcsi járásához tartozott.

1910-ben 6415 lakosából 4529 magyar, 1477 német, 238 horvát volt. Ebből 5314 római katolikus, 289 református, 659 izraelita volt.

A község 1918-ban szerb megszállás alá került, az új délszláv állam igényt formált rá, de, bár Trianonban Magyarországnak ítélték, a délszláv csapatok 33 hónapon át nem ürítették ki, néhány hónapra a Baranya–bajai Szerb–Magyar Köztársaság nevű szerb bábállam része lett.

1928-ban hozzá csatolták Drávapálfalva községet. Barcs 1979-ben városi címet kapott, ekkor egyesült vele Drávaszentés és Somogytarnóca.

1991. október 27-én az esti órákban egy jugoszláv repülőgép behatolt Magyarország légterébe, s a város szélére robbanótölteteket dobott le. Személyi sérülés nem történt, de néhány lakóház megrongálódott.

1.1.1 A település helye a településhálózatban

Barcs a Dél-Dunántúli régióban, Somogy vármegyében fekszik.

A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak- és kistelepülések nagy aránya jellemző.

A Baranya, Somogy és Tolna vármegyéből álló dél-dunántúli régió Magyarország dél-nyugati részén terült el, a Duna, a Dráva (mely egyúttal a természetes határt jelenti Horvátországgal) és a Balaton közé ékelődve. 14 169 km²-es kiterjedésével hazánk legnagyobb területű régiója és egyben az ország legtrikábban lakott térsége.

A régió 656 települése közül 38 városi ranggal bír (5,8%), közülük 3 megyei jogú város. 10 nagyközség és 605 község alkotja. A KSH 2024. január 01-i adatai szerint a régió népsűrűsége 60,04 fő/km², területe 14 198 km². A régió lakosságának 58,5%-a él városban, és 41,5%-a faluban.¹ A települések több mint a fele (346) aprófalva, amelyekben a lakosság 10%-a él. A régió városai között is inkább a kisvárosok dominálnak, mint Barcs, jellemző a középvárosok hiánya. A régió belüli fejlettségi különbségek és a régió településszerkezete között egyértelmű összefüggés mutatkozik. A nagyvárosok térsége, valamint a Balaton menti kistérségek fejlődésével éles ellentétben állnak a Dráva-mentén tömbben sorakozó, valamint a vármegyék belső határain mozaikszerűen elhelyezkedő elmaradott térségek. A régió legfejlettebb térségei közé a vármegyeszékhelyek és környezetük, valamint Siófok és környéke tartozik.²

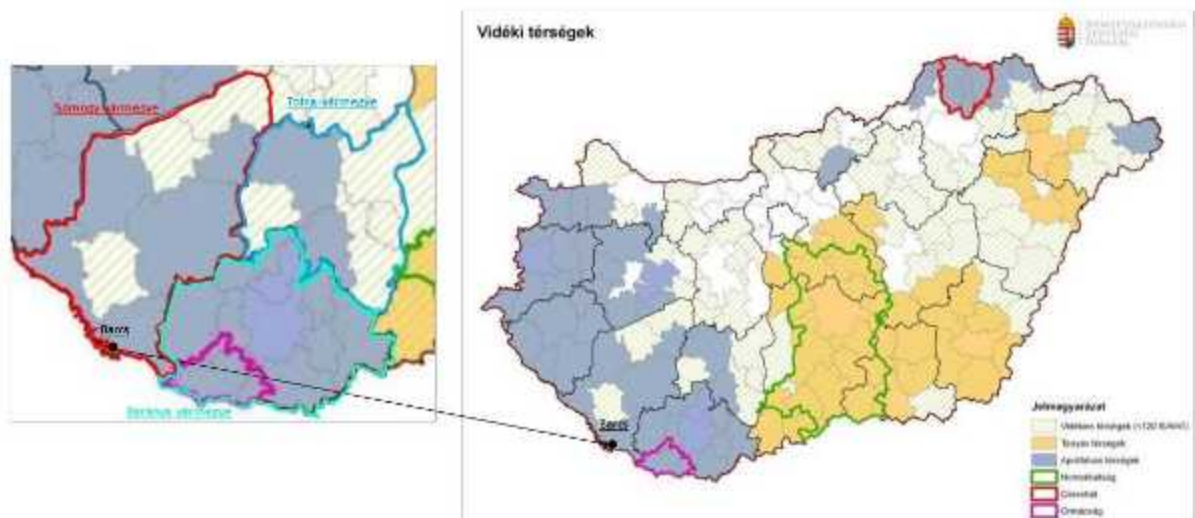
A régióban a tízezer főnél kisebb népességű városok ellátó intézményrendszere jellemzően hiányos, a nem mindennapos szolgáltatásokat az ott élők kénytelenek másutt igénybe venni. E városok saját települési infrastruktúrájának kiépítettsége is elmarad a nagyobb városok színvonalától. Mindezek mellett a térségben még jelenleg is vannak városhiányos területek, ilyenek Tolna vármegye középső részének vidékei, a Zselicség, az Ormánság vagy a Somogyi dombvidék. A városhiányos területek nagyrészt megegyeznek az aprófalvas területekkel.

*1. ábra: A vidéki térségek szerkezete Magyarországon
Forrás: OFTK, pp. 144. (40. ábra), 2024*

---

¹ Forrás: KSH https://www.ksh.hu/stadat_files/fo/fo/fo0007.html

² Forrás: TÉRPORT <http://www.terport.hu/regiok/magyarorszag-regioi/del-dunantuli-regio.html>

A régió településhálózatának 61,65 %-át aprófalvak alkotják, ezekben él a lakosság 10,66 %-a. A falvak közül 373 számít aprófalunak, vagyis itt az 500 főt sem éri el a lakosság száma. Ezek közül is 131 település törpefalu, vagyis lakossága 200 fő alatti.³ Az aprófalvas településszerkezetet rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezetben találjuk.

1. táblázat: A Dél-Dunántúli régió városai lakosság számuk szerint (t= 2024.01.01.)

Forrás: KSH, nsz2022-3.1.1. adattábla, 2024

Vármegye	Település	Településtípus	Lakosság szám összesen (fő)
Baranya	Pécs	megyei jogú város	139 647
Somogy	Kaposvár	megyei jogú város	59 260
Tolna	Szekszárd	megyei jogú város	29 839
Somogy	Siófok	egyéb város	23 601
Baranya	Komló	egyéb város	21 523
Tolna	Paks	egyéb város	17 415
Tolna	Dombóvár	egyéb város	17 168
Baranya	Mohács	egyéb város	16 873
Tolna	Bonyhád	egyéb város	11 985
Somogy	Marcali	egyéb város	10 825
Tolna	Tolna	egyéb város	10 671
Somogy	Barcs	egyéb város	9 736
Somogy	Nagyatád	egyéb város	9 677
Baranya	Szigetvár	egyéb város	9 662
Baranya	Siklós	egyéb város	8 677
Tolna	Dunaföldvár	egyéb város	8 181
Tolna	Tamási	egyéb város	7 627
Baranya	Kozármisleny	egyéb város	6 668
Baranya	Szentlőrinc	egyéb város	6 051
Tolna	Bátaszék	egyéb város	5 868

³ Forrás: KSH, nsz2022-3.1.1. adattábla

Somogy	Balatonboglár	egyéb város	5 173
Somogy	Fonyód	egyéb város	4 834
Baranya	Harkány	egyéb város	4 659
Somogy	Balatonlelle	egyéb város	4 623
Somogy	Csurgó	egyéb város	4 336
Somogy	Tab	egyéb város	4 120
Baranya	Pécsvárad	egyéb város	3 782
Baranya	Bóly	egyéb város	3 715
Tolna	Simontornya	egyéb város	3 628
Somogy	Nagybajom	egyéb város	3 100
Somogy	Lengyeltóti	egyéb város	2 887
Baranya	Sásd	egyéb város	2 776
Somogy	Zamárdi	egyéb város	2 482
Somogy	Balatonföldvár	egyéb város	2 476
Baranya	Sellye	egyéb város	2 404
Somogy	Kadarkút	egyéb város	2 319
Baranya	Mágocs	egyéb város	2 110
Tolna	Nagymányok	egyéb város	2 095
Baranya	Villány	egyéb város	2 017
Tolna	Gyönk	egyéb város	1 611
Somogy	Igal	egyéb város	1 416

Somogy vármegyét 246 település alkotja. Közülük Kaposvár megyei rangú, mellette 15 település bír városi ranggal, köztük Barcs is. A 16 város aránya a települési állományban 6,5%, a lakosság aránya 51,54%. A vármegye 2 nagyközségében 4 303 fő él, amely a lakosság 1,47%-a, míg a 228 községben 137 531 fő él, a vármegye lakosságának 46,98%-a a KSH 2024. január 01-i adatai szerint.⁴

A vármegyében a KSH által publikált 2022. évi népszámlálási adatok szerint 126 település 500 fő alatti népességgel rendelkezik, tehát aprófalú, ami a települések több mint fele. Közülük is 39 község törpefalú, 200 fő alatti lakosságszámmal. A vármegyében mindösszesen 6 darab 5000 fő feletti település található, köztük Barcs, amely a vármegye 4. legnagyobb népességű városa (9 736 fő) a megyeszékhely Kaposvárt, Siófokot és Marcalit követve, a Barcsi járás legnagyobb népességű települése.⁵

1.1.2 A település szerepe az országos településhálózatban

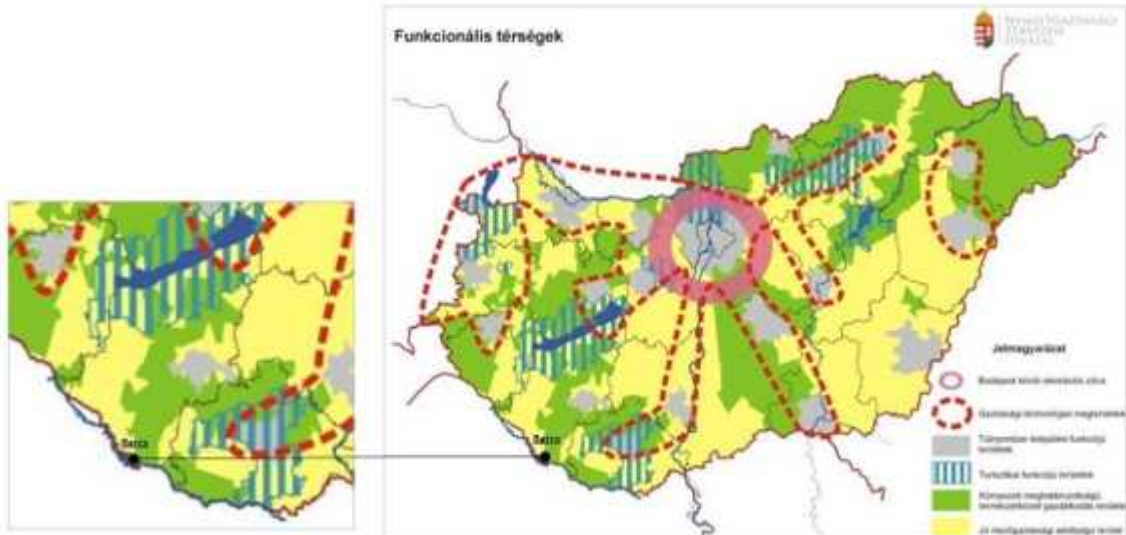
A Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózatok kialakulása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg,

⁴ Forrás: KSH https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0007.html

⁵ Forrás: KSH nsz2022-3.1.1.1. adattábla

amelyek a jövőben egy-egy, nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba.

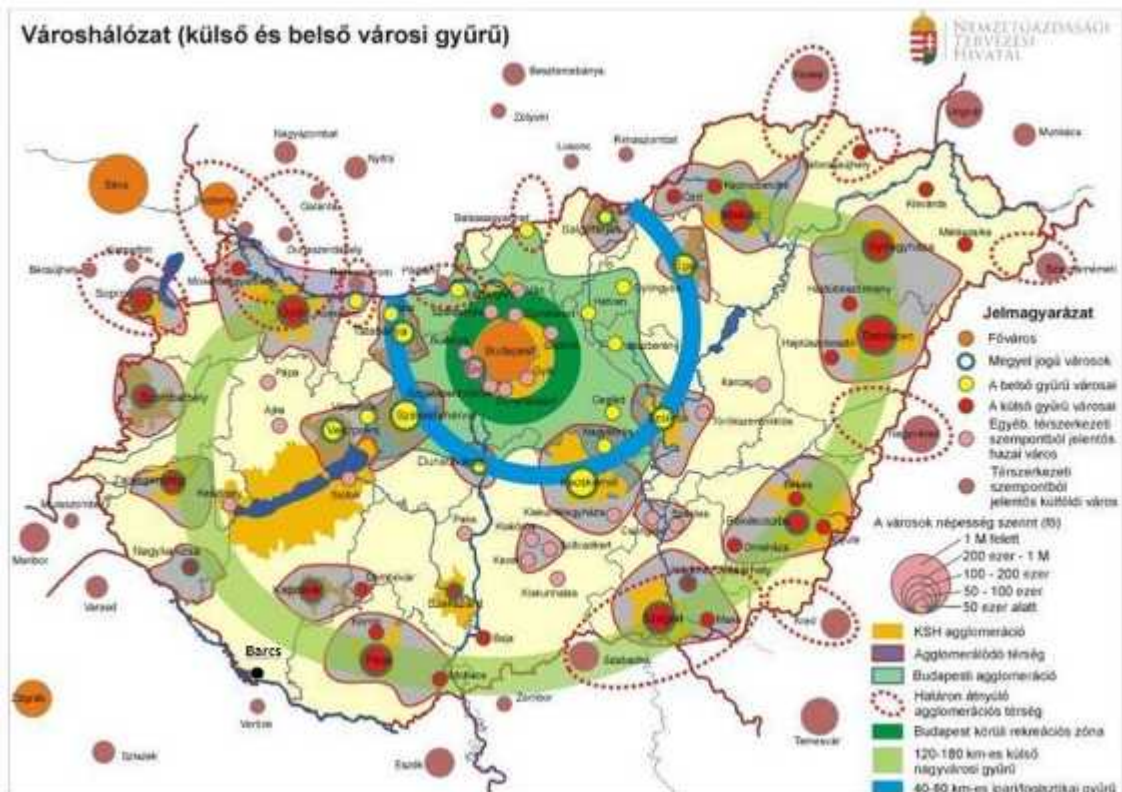
2. ábra: Funkcionális térségek Magyarországon
Forrás: OFTK, pp. 109. (34. ábra), 2024

A fenti ábra alapján Barcs jó mezőgazdasági adottságú, és elsősorban környezeti meghatározottságú természetközeli gazdálkodási területbe sorolható a funkcionális térségek szempontjából.

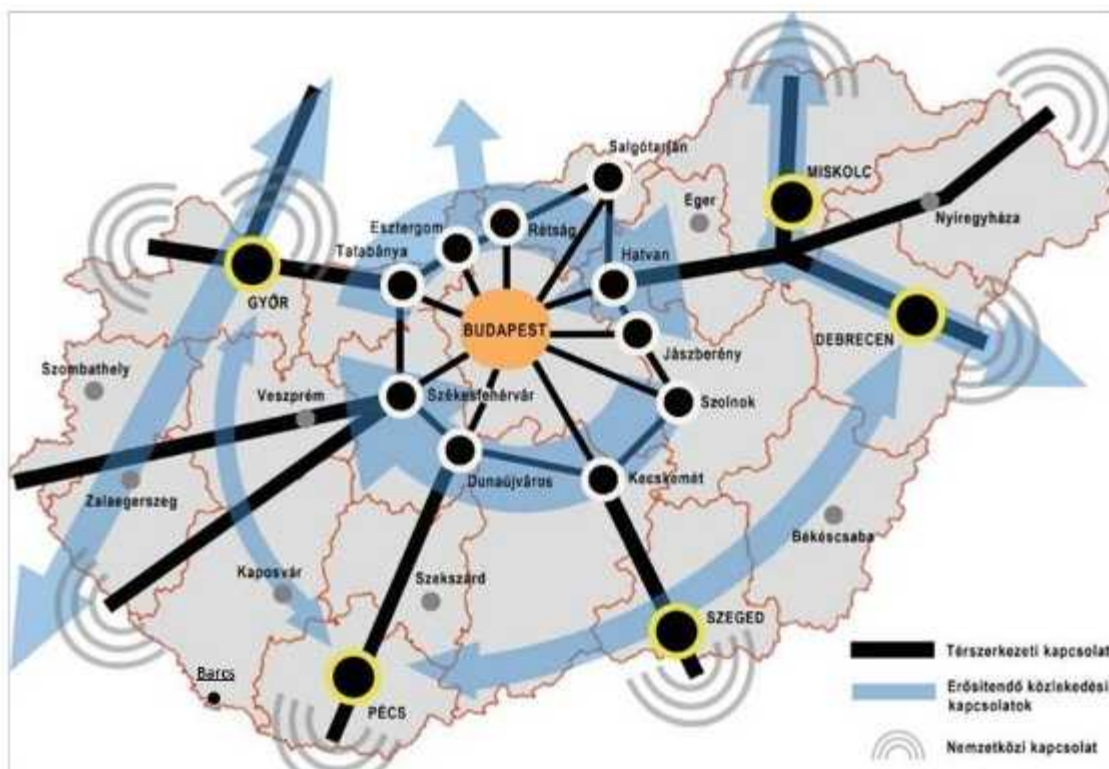
A városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében is jelentős szerepet játszanak. A térségi szemlélet érdekében az OFTK kijelölte a növekedés elsődleges színtereit és hálózatait. Ezeket olyan városok alkotják, amelyek kiemelkedő telephelyi lehetőségeik, jelenlévő és potenciális befektetőik, vállalataik, térségi beágyazódottságuk révén a növekedés dinamikus térségeiként jelennek meg a hazai településszerkezetben.

3. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon
Forrás: OFTK, pp. 142. (39. ábra), 2024

Barcs városa a kedvezőtlen elhelyezkedése, és a rossz közlekedési kapcsolatai miatt egyetlen kiemelt növekedési zónának sem a része, és az OFTK nem is számol a várost közvetlenül érintő, fejlesztendő térszerkezeti kapcsolattal.

4. ábra: Stratégiai kapcsolatok szerkezete
 Forrás: OFTK, pp. 157. (44. ábra), 2024

Az OFTK leírja, hogy a határtérségek speciális elhelyezkedésűek. két fontos egyedi szempont érvényesítését teszi szükségessé a fejlesztések tervezésekor. A határok és a határmenti együttműködések egyrészt lehetőséget biztosítanak a szomszédos országok gazdasági, infrastrukturális rendszereihez való kapcsolódásra, a határon belüli és túli lakosság közötti kapcsolatok ápolására. Ezekkel a lehetőségeket kihasználva, a határon átnyúló hatás maximalizálásával erősíthető Magyarország makroregionális csomóponti szerepe. Határon átnyúló hatás kihasználása Az országhatár közelsége ugyanakkor, a lehetőségek mellett, hátrányt is jelent. A határtérségekre, az ország központi területeihez, hálózataikhoz képest peremhelyzetből adódóan történelmileg jellemző bizonyos fokú lemaradás, marginalizálódás. E hatások kompenzálása, azaz a határtérségek közvetlen, kiemelt, felzárkóztató fejlesztése is a határmenti fejlesztések fontos célja.

1.1.3 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

A Dél-dunántúli régió Magyarország délnyugati részén, a Zalai-dombságtól a Dunáig húzódik. Északi határa a Balaton és a Mezőföld, déli részén a Dráva folyik. A tervezési-statisztikai régió Baranya, Tolna, valamint Somogy megyéket foglalja magában.

Somogy vármegye területe 6 035 km², amely az ország területének 6,49%-át teszi ki. Ez alapján az ország nagyobb területű megyéi közé tartozik. Somogy vármegye lakónépessége a KSH által közölt 2024. január 1-i adatai szerint 292 691 fő. Ez az ország népességének (9 584 627 fő) 3,05%-a, a régió lakosságának mintegy 34,33%-a él a vármegyében. A KSH 2024. január 1-i adatai alapján megállapítható, hogy Somogy vármegye az ország legritkábban lakott vármegyéje.⁶

A vármegye településszerkezete kedvezőtlen. Arra, egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt kistelepülések magas aránya jellemző. Az aprófalvas településszerkezetet rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezetben találjuk. A vármegyében a KSH által publikált 2022. évi népszámlálási adatok szerint 126 település 500 fő alatti népességgel rendelkezik, tehát aprófalva, ami a települések több mint fele. Közülük is 39 község törpefalva, 200 fő alatti lakosságszámmal. A vármegyében mindösszesen 6 darab 5000 fő feletti település található, köztük Barcs, amely a vármegye 4. legnagyobb népességű városa (9 736 fő) a megyeszékhely Kaposvárt, Siófokot és Marcalit követve, a Barcsi járás legnagyobb népességű települése.⁷

Somogy vármegye országos térszerkezetben elfoglalt helyét elsősorban déli fekvése és a vármegye hosszanti, a Balatontól egészen a Drávig terjedő, az ország délnyugati területeit átszelő pozíciója határozza meg. Földrajzi helyzetéből adódóan a vármegye elsősorban a nyugati és déli kapcsolatok ápolásában játszhatna jelentős szerepet, azonban ez a tevékenység az EU-s csatlakozást, az autópálya-építést, a határnyitást követően csak lassan bontakozik ki. Somogy vármegyében nemzetközi jelentősége az E71-es (M7-7-es) útnak van, amely Szlovénia–Horvátország, az Adria felé vezet és közúti része az európai TEN-T hálózatnak, egyben a páneurópai folyosónak (V/B korridor). A 6-os főközlekedési út (E73) csak kis területen érinti a vármegyét, ugyanakkor a barcsi határátkelő kivételes jelentőségű. A két nemzetközi főutat az E661-es (68-as) főút köti össze Balatonkeresztúr és az említett

---

⁶ Forrás: KSH, 22.1.2.1. A lakónépesség nem, vármegye és régió szerint, január 1.,

https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0034.html

⁷ Forrás: KSH nsz2022-3.1.1. adattábla

Barcs között. Ennek az útnak kiemelt szerepe van a nyugati irányú kapcsolatokban. Az országot és a vármegyét délről határoló Dráva folyó funkcionálisan nem nevezhető nemzetközi vízi útnak. A külső kapcsolatok tekintetében a szomszédos horvát területekkel való szegényes kapcsolatokra utal a közúti határátkelők csekély száma is, hiszen Barcs mellett a vármegyében további határátkelő csupán Berzencén található. A Dráva adottságait tekintve a mainál lényegesen intenzívebb kapcsolatot tenne lehetővé.

Somogy vármegyében Kaposvár központi szerepe nem nehezedik rá a kisebb városokra. Ezek önálló, és vonzaskörzetükre nézve központi szerepet töltenek be, jellemzően járási központként működnek. Kaposvár munkaerő piaci vonzása a Kaposvári járáson túl a Marcali járás déli részére, valamint a Nagyatádi járás csaknem felére terjed ki, a barcsi térséget nem érinti.

Somogy vármegye városai közül Kaposvár, Barcs és Siófok generál vármegyehatáron túlnyúló ingázást a munkavállalással kapcsolatban. A vármegyeszékhely hatása a Dombóvári járásra, Barcsé a Sellyei járásra terjed ki.

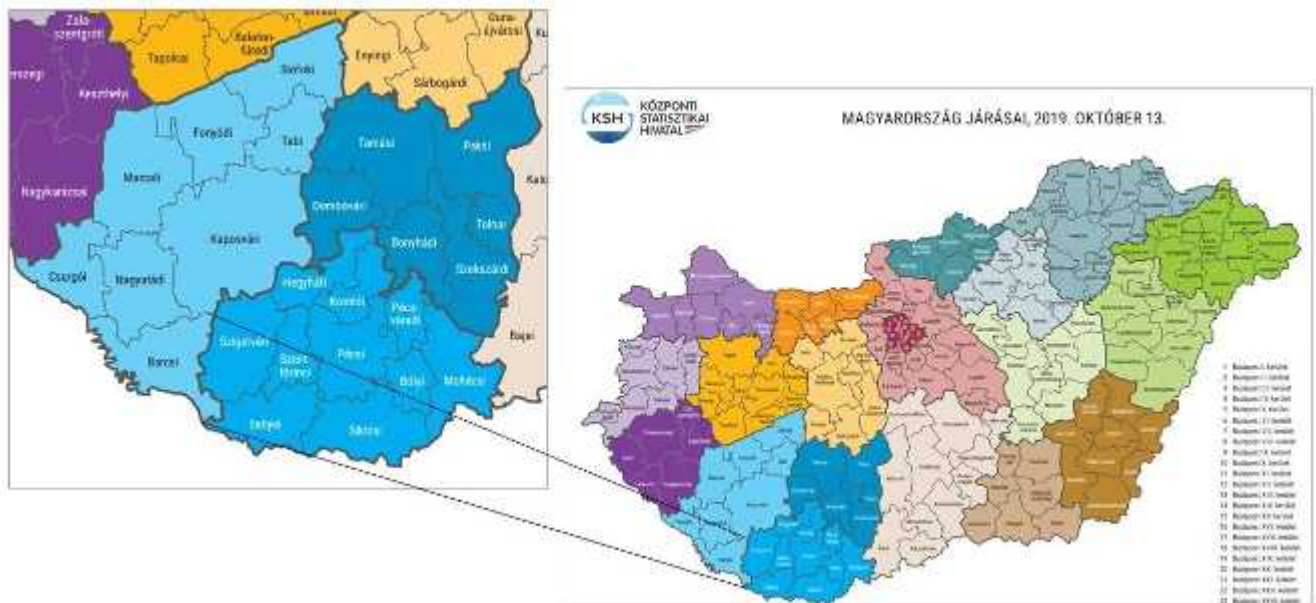
1.1.4 A település vonzaskörzetének bemutatása

A Barcsi járás a Dél-dunántúli régióhoz tartozó Somogy vármegye dél-délnyugati részén, mindösszesen 26 települést magában foglalva a Dráva folyó völgyében helyezkedik el. A járás a vármegye területének mintegy 11 %-án terül el. A barcsi járás a Dél-dunántúli régió külső periferiájához tartozik, melyet körülvesz Somogy vármegye területéről a Csurgói, Nagyatádi, Kaposvári, Baranya vármegyéből pedig a Szigetvári és Sellyei járás.

*5. ábra: A Barcsi járás elhelyezkedése Magyarországon
Forrás: KSH, Területi atlasz, 2024⁸*

---

⁸ Forrás: https://www.ksh.hu/teruletiatlasz_jarasok

A Dél-Dunántúlt tekintve már a régió is országunk fejletlenebbjei közé sorolható és ezen belül helyezkedik el a Barcsi járás, ahol még erőteljesebben jelentkeznek a gazdasági fejlődést lassító tényezők.

A Barcsi járás egyértelműen egyközpontú térség, ahol az 1979-ben várossá vált Barcs és a jellemzően aprófalvas körzet együttműködése nemcsak Barcs korábbi járási székhely szerepén, hanem valós munka-, lakóhelyi-, közlekedési- és ellátási (oktatás, kultúra, egészségügy, kereskedelem) kapcsolatokon alapul. Barcs városi és vonzásközponti szerepének igyekszik teherbíró képessége szerint megfelelni intézményeinek fejlesztéseivel, lakásépítésekkel, közüzemi és közlekedési fejlesztésekkel. E szerep Barcsra az átlagosnál nagyobb terheket ró, ugyanakkor a körzet ellátási függőségét szorosabbá teszi.

A járás fő gazdaságföldrajzi adottságai:

- A Dél-Dunántúl egyik meghatározó térszerkezeti vonala, a Barcs – Pécs – Szekszárd-Budapest vonal végpontja, ahol más főközlekedési utak kapcsolódnak. (A közúti és vasúti közlekedés a jövőben a drávai vízi közlekedés lehetőségével egészülhet ki.)
- Összekötő szerep a dél-dunántúli és a nyugat-dunántúli régiók között.
- Jó termőhelyi adottságú mezőgazdasági- és erdőterületek.
- Ipari hasznosításra alkalmas befektetési területek. Továbbá, kialakult ipari kultúra, az építőanyag-ipar, a gépipar, a könnyűipar és az élelmiszeripar területén.
- Jelentős gyógy- és termálvíz előfordulások.
- Barcs, mint az egyik magyar-horvát határátkelőhely, nagy jelentőséggel bír Horvátország schengeni csatlakozása okán.
- A korábban elzárt határmenti térségben kialakult értékes növény- és állatvilág, a Duna – Dráva Nemzeti Park természetvédelmi területeinek adottságai.

A Barcsi járáshoz 26 település tartozik, járásközpontja Barcs város.

2. táblázat: A Barcsi járás települései

Forrás: KSH, 2024

Település	Településtípus
Babócsa	község
Barcs	egyéb város
Bélavár	község
Bolhó	község
Csokonyavisonta	község
Darány	község
Drávagárdony	község
Drávatamási	község
Heresznye	község
Homokszentgyörgy	község
Istvándi	község
Kálmánca	község
Kastélyosdombó	község

Település	Településtípus
Komlósd	község
Lad	község
Lakócsa	község
Patosfa	község
Péterhida	község
Potony	község
Rinyaújlak	község
Rinyaújnép	község
Somogyaracs	község
Szentborbás	község
Szulok	község
Tótújfalu	község
Vízvár	község

A járás településeinek területi elhelyezkedéséből következően Barcs központi funkciót tölt be. A városban található 7 oktatási intézmény, amelyből 3 középiskola (Barcsi Széchenyi Ferenc Gimnázium és Kollégium), Kaposvári SZC Dráva Völgye Technikum és Gimnázium, Kaposvári SZC Barcsi Szakképző Iskola), 3 általános iskola (Barcsi Deák Ferenc Sportiskolai Általános Iskola, Barcsi Arany János Általános Iskola, Szivárvány EGYMI), valamint egy alapfokú művészeti iskola (Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola). Emellett, köznevelési intézményként 4 óvoda, valamint a gyermekjóléti ellátást biztosító bölcsőde működik a városban.⁹ A városban biztosítottak továbbá a kulturális és sportlétesítmények, az egészségügyi intézmények, valamint a kereskedelmi hálózat rendszere, amelyek az általuk nyújtott szolgáltatásokkal megfelelően képes kielégíteni a lakosság igényeit.

A térség hagyományosan kétarcú: a központi funkciót ellátó kisváros Barcs, melynek fejlődése – lehetőségeiből adódóan – dinamikusabb és garantáltabb, míg a vonzáskörzetéhez tartozó kistelepülések, amelyek adottságaikból következően fejletlenebbek, erőforrásaik, perspektívaik szűkösebbek. A térséget 5-6 mikrokörzetre lehet osztani, amelyek részben a tradíciókon (volt közös tanácsok), részben a jelenlegi közös hivatalban, részben a funkcionális és földrajzi egybetartozáson alapulnak. A mikrokörzetek – melyeknek természetesen „határai” nincsenek és semmiféle „besorolást” nem jelentenek – a következők:

- Darány - Drávagárdony, Kastélyosdombó, Drávatamási, Istvándi
- Lakócsa - Tótújfalu, Szentborbás, Potony
- Homokszentgyörgy - Szulok, Kálmánca, Lad, Patosfa
- Babócsa - Komlósd, Péterhida, Somogyaracs, Rinyaújnép
- Csokonyavisonta - Rinyaújlak (és a szomszéd térséghez tartozó Görgeteg, Rinyaszentkirály)
- Vízvár - Bélavár, Heresznye, Bolhó

A járásra az aprófalvas település szerkezet a jellemző (az átlagos falusi lélekszám 450 fő körüli), jelentős a zsáktelepülések száma (6). Az 500 főnél kevesebb lakosú település (aprófalva) 16, melyek közül 7

⁹ Forrás: Oktatási Hivatal, KIRINT rendszer,
https://dari.oktatas.hu/kirint.index?telepules_filter=barcs&statusz_filter=AKT&felhelycim_filter=l

község 200 fő alatti lélekszámú törpefalu. A községek tekintetében a 2022. évi népszámlálás adatai szerint a járásban Rinyaújnép községben élnek a legkevesebben, 43 fő, a legtöbbet pedig Csokonyavisontán (1 494 fő).¹⁰

Területi elhelyezkedéséből, történelmi gyökereiből, városi jogállásából következően Barcs központi funkciót tölt be. Barcs város fejlődése e központi funkciónak megfelelően dinamikusnak mondható. Barcs és térsége 1998 óta a vállalkozási övezet státusszal rendelkezik, valamint 2000 óta ipari parkkal is, amelyet 2023-ban újabb ipari területtel bővített a város.

A térségközpont mellett egyre inkább kialakulnak ún. lokális központok is, amelyek egy-egy, valamilyen tényező alapján versenyelőnnyel rendelkező települést takarnak. Ezek mellett perifériális települések találhatóak, amelyek komplex kapcsolatrendszerrel kötődnek a lokális központhoz. A lokális központok jó közelítéssel megfelelnek a közös hivatalnak (e megfelelés nem automatikus). Lokális központokként vehetők számba:

- Barcs (egyben járási központ)
- Babócsa
- Csokonyavisonta
- Drávatamási - Darány
- Vízvár
- Lakócsa
- Szulok - Homokszentgyörgy

Barcs térségi feladatellátása

Egészségügy

A járás aprótelepülései számára az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó funkciókat nagyjából Barcs látja el, annak ellenére is, hogy a városban nem működik kórház. Barcs Város Önkormányzata Járóbetegellátó Intézménye 1967 óta végzi Barcs és környéke lakosságának egészségügyi ellátását. Jelenleg 5 háziorvosi, 2 házi gyermekorvosi körzet, 2 fogászati, 23 szakrendelést biztosít a járás lakosainak. A szakrendeléseken megjelent betegszám évről-évre emelkedik.

Az egészségügyi hozzáférés tekintetében elmondható, hogy a településen a háziorvosi és egészségügyi szakellátás is elérhető, jóllehet az Önkormányzat is orvoshiánnyal küzd, amit helyettesítéssel próbálnak megoldani.

Országos szintű probléma az egészségügyi ellátásban praktizáló orvosok átlagéletkorának folyamatos emelkedése, a praxisok betöltésének problematikája, ebből következően pedig a szolgáltatások eloszlásának és az azokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségei. A jövőben komoly változások elé néz az egészségügyi alapellátás.

A településen a gyakorlatban három betöltetlen háziorvosi praxis található. A háziorvosi szolgálatok mellett természetesen működik a fogászati szakellátás is, mely a településen két körzetre osztva látja el a szolgáltatásokat helyettesítésben. Az ellátásra jogosultak magas száma (gyakorlatilag a teljes lakosság) a gyermekorvosi és háziorvosi ellátásokhoz hasonlóan a minőségi ellátást veszélyezteti.

---

¹⁰ Forrás: KSH 2022. évi népszámlálás, 3.1.1. A népesség főbb korcsoportok és nemek szerint, 2022 adattábla

A területi ellátási kötelezettséget Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendelete szabályozza.

Új járóbeteg szakellátó központ működik a településen „Barcsi Kistérségi Járóbetegellátó Központ” elnevezéssel, a mai kor követelményeinek megfelelő eszközállománnyal és klimatizált környezet kialakítással. Az épület teljesen akadálymentesített, és valamennyi szakellátás számára helyet biztosít. Digitális röntgen berendezéssel, és telemedicinai rendszerrel rendelkezik. Az intézmény szolgáltatásait és a rendelkezésre álló szakorvosi és nem szakorvosi óraszámokat az alábbi táblázatban szemléltetjük:

3. táblázat: Egészségügyi ellátások Baracson (db, t= 2017-2023)

Forrás: TelR, KSH Tstar, 2024

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (db)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (db)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (db)	Fogászati szolgálatok száma (db)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (db) (TS 110)
2017	0	5	2	2	2
2018	0	5	2	2	2
2019	0	5	2	2	2
2020	0	5	2	2	2
2021	0	5	2	2	2
2022	0	5	2	2	2
2023	0	5	2	2	2

A szakrendelések közül az allergológia, belgyógyászat, bőrgyógyászat, csecsemő- és gyermekgyógyászat, diabetológia, fizioterápia, gyógytorna, ideggyógyászat, kardiológia, klinikai szakpszichológia, kúraszerű ellátás, laboratórium, nőgyógyászat, ortopédia, pszichiátria (I. és II. rendelés), reumatológia, röntgen, sebészet, szemészet, tüdőgyógyászat, ultrahang és urológia területén működnek Baracson.¹¹

A felsorolásból kitűnik, hogy Baracson a járóbeteg szakellátás valamennyi területén elérhető a szakorvosi, szakasszisztensi háttér, sokszakmás járóbeteg szakellátás működik, és az ellátásokhoz szorosan kapcsolódik – mind a településen, illetve a járásban is egyedülállóan – az egynapos sebészeti ellátás infrastrukturális háttere (egynapos műtő), amely a sebészeti beavatkozást igénylő ellátásokra történő várakozási időt jelentősen lecsökkenti.

Sokasodnak és állandósulnak a válságjelek a szakellátásban is, ahol rendelések szünetelnek, vagy olyan határidőkkel fogadják a betegeket, amely a gyógyulásukat veszélyeztetik. A közfinanszírozott ellátás diszfunkcionális működése a magánszolgáltatók irányába tereli a pácienseket, ami a magas jövedelműek számára kényelmesen igénybe vehető, ám a szabad forrással nem rendelkezők kiszorulnak onnan. Miközben a magánszektor erősödik, a közellátás fokozatosan sorvad, amelyre a humánerőforrás hiány miatt egyre nagyobb teher hárul.¹²

2023. november 1-től új rendszerben működik a felnőtt és a gyermekorvosi ügyelet. A háziorvosi ügyelet hétköznap 16 és 22 óra, hétfőig és ünnepnapokon pedig reggel 8 és 14 óra között vehető

¹¹ Forrás: Barcs, Kistérségi Járóbetegellátó Központ

¹² Forrás: HEP 2024-2029

igénybe. Az éjszakai sürgősségi ügyeleti ellátás hétköznap este 22:00 és reggel 08:00 óra között, hétvégén és ünnepnapokon 14:00 és 08:00 óra között Kaposvár, Marcali, Nagyatád és Siófok város kórházaiban vehető igénybe a vármegye lakossága számára. A gyermekek ellátása az ügyeleti pontok működési idejében, valamint munkanapokon 16 és 22 óra, hétvégén és ünnepnapokon 08:00 és 20:00 óra között a Kaposvári Kórházban történik.

Barcshoz legközelebbi fekvőbeteg-ellátó intézmény 35 km-re található a Baranya vármegyei Szigetváron. A vármegyében a legközelebbi kórház Nagyatádon található (40 km-re), a progresszív betegellátást biztosító vármegyei kórház pedig 60 km-re, Kaposváron. Tekintettel a térség széttagolt, aprófalvas szerkezetére, az országos átlagnál rosszabb közlekedési infrastruktúrára a járás lakossága számára azon szakrendelések elérhetősége, amelyekkel a városi rendelőintézet nem rendelkezik, meglehetősen nehezített.

Oktatás

A járás, illetve a mikrotérség központjaként működő Barcs városban óvodán, általános iskolákon át a középfokú oktatásig, közoktatási intézményrendszer minden eleme megtalálható.

A városban található 6 oktatási intézmény, amelyből 3 középiskola (Barcsi Széchenyi Ferenc Gimnázium és Kollégium), Kaposvári SZC Dráva Völgye Technikum és Gimnázium, Kaposvári SZC Barcsi Szakképző Iskola), 3 általános iskola (Barcsi Deák Ferenc Sportiskolai Általános Iskola, Barcsi Arany János Általános Iskola, Szivárvány EGYMI). Emellett, köznevelési intézményként 4 óvoda, valamint a gyermekjóléti ellátást biztosító bölcsőde működik a városban.¹³ A bejáró középiskolás tanulók számára a kollégium biztosított. A tanulók igénybe vehetik a székhely településen a Kaposvári Tankerületi Központ fenntartásában levő Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola szolgáltatásait, valamint az Egységes Pedagógiai Szakszolgálatot.

4. táblázat: Az oktatási intézmények kapacitásai Barcson (t=2024)
Forrás: intézményi adatszolgáltatás, 2024

Oktatási Intézmény neve	Fenntartó	Tanulói létszám (fő)	Ebből ellátási körzeten kívüli (fő)	SNI (fő)	Osztályterem száma (db)	Pedagógusok száma (fő)
Barcsi Széchenyi Ferenc Gimnázium és Kollégium	Kaposvári Tankerületi Központ	292	-	9	21	36
Kaposvári SZC Dráva Völgye Technikum és Gimnázium	Kaposvári Tankerületi Központ	415	-	15	24	41
Barcsi Deák Ferenc Sportiskolai Általános Iskola	Kaposvári Tankerületi Központ	441	154	15	30	36
Barcsi Arany János Általános Iskola	Kaposvári Tankerületi Központ	317	65	23	18	31

¹³ Forrás: Oktatási Hivatal, KIRINT rendszer, https://dari.oktatas.hu/kirint.index?telepules_filter=barcs&statusz_filter=AKT&felhelycim_filter=

Szivárvány EGYMI	Kaposvári Tankerületi Központ	119	15	119	14	28
Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje	Barcs Város Önkormányzata	271	16	6	12	27
Kaposvári SZC Barcsi Szakképző Iskola	Kaposvári Tankerületi Központ	214	24	49	26	21
Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola	Kaposvári Tankerületi Központ	428	-	-	15	11

Közművelődés

Barcson több művelődési intézmény is működik, mely helyzetéből és funkciójából adódóan járási szerepkörrel is bír. A városban az alábbi művelődési intézmények működnek:

- **Móricz Zsigmond Művelődési Központ és Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely:** Az 1954-ben alapított intézmény a Barcs város és a térség egyik meghatározó kulturális intézménye, a közművelődési alapellátás egyik pillére. Technikai felszereltségét tekintve az intézmény megfelel a törvényi előírásoknak, színházterme, táncterme, speciális és oktatási célú termei közösségi foglalkozásoknak, kiállításoknak, ismeretterjesztő előadásoknak, oktatási célú összejöveteleknek adnak helyet. Az intézmény által szervezett rendezvények, programok: színházi előadások, könnyű-, és komolyzenei hangversenyek, az amatőr együttesek önálló estjei, különféle műsorok, bemutatók, regionális művészeti találkozók, kiállítások, tematikus táborok. Az intézményi munka másik meghatározó feladatköre a különböző művelődési közösségek létrejöttének segítése, működtetése, munkájuk sokoldalú támogatása. Az intézmény fenntartásában jelenleg 25 művészeti csoport és közösség működik többféle művészeti ágban. Ilyenek a néptánc, kórusművészet, képzőművészet, modern tánc, mazsorett, Irodalmi, nemzetiségi hagyományőrző stb. Befogadó intézménye három művészeti iskolának, de több civil szervezetnek is ingyenes helyet biztosít gyűléseikhez, rendezvényeikhez. Az iskolai képzést kiegészítő lehetőségekben is részt vállal az intézmény a mindennapi élet gazdaságosságát fejlesztő közhasznú, praktikus tanfolyamok, szakkörök, alkalmak, akciók szervezése, támogatása által.
- **Barcsi Városi Könyvtár:** A Barcsi Városi Könyvtár jogelődje 1953. november 1-én — a népkönyvtári hálózat létrehozásakor — a kaposvári Megyei Könyvtár letétjeként jött létre 4500 kötettel. Néhány év múlva az állományt megvásárolta, majd fokozatosan bővítette a nagyközség. 2023. évi intézményi statisztikai adatok alapján a barcsi könyvtár 1011 m²-en, heti 31 nyitvatartási órában várja olvasóit, látogatóit. A könyvtár állománya: 80413 db könyv, 1614 db hangdokumentum, 786 db képdokumentum, 556 db digitális hangdokumentum, 84 db digitális képdokumentum. A nyilvános könyvtár fenntartója Barcs Város Önkormányzata.
- **Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola:** Fenntartója a Kaposvári Tankerületi Központ. Székhelye mellett Homokszentgyörgyön és Darányban található telephelye. Köznevelési alapfeladata alapfokú művészetoktatás. Az alapfokú művészetoktatás klasszikus zene, grafika és néptánc területen, egyéni hangszeres oktatás, valamint az elméleti, a kamarazene, zenekar,

kórus tantárgyak csoportos oktatása tartozik a tevékenységei közé. Az alapfokú művészetoktatási tevékenységét 12 évfolyamon folytatja.¹⁴

A városban minden évben számos kulturális program kerül megszervezésre, művészeti, közösségi, természetjáró és sportolási lehetőség közül választhatnak az időskorúak, érdeklődésüknek megfelelően. A városi gyógyfürdő is megfelelő kikapcsolódási élményt nyújt számukra.

Közigazgatás

Az államigazgatási feladatokat ellátó járási hivatal székhelye Baracson található, ahol okmányiroda, gyámhivatal, földhivatal, munkaügyi kirendeltség, népegészségügyi iroda, és tankerületi ügyintézés található.

A Barcsi Polgármesteri Hivatal Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testülete által létrehozott egységes hivatal, amely önállóan működik és gazdálkodik, irányító szerve a Képviselő-testület, képviselője a jegyző és önkormányzati ügyekben a polgármester. A polgármesteri hivatal alaptevékenysége a helyi önkormányzatok és társulások igazgatási tevékenysége.

Barcs város területén és az igazgatásilag hozzá tartozó kistelepüléseken a Barcsi Rendőrkapitányság látja el a közrendvédelmi, bűnügyi és igazgatásrendészeti feladatokat.

A Somogy Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Kirendeltségeként működő tűzoltóság látja el a járás településeire vonatkozó tűzvédelmi, tűzmegeelőzési, tűzvizsgálati és tűzoltás-műszakimentéshez kapcsolódó feladatokat.

A regionális szennyvíz-, ivóvízminőségi-, hulladékgazdálkodási szolgáltatásokért felelős szervezetek járási központja Baracson található.

A Barcsi Járásbíróság funkciója szintén járási szerepkörrel érvényes.

1.1.5 A település dinamikai típusának meghatározása

A Barcsi térség gazdasági teljesítménye gyenge, a gazdaság ágazati szerkezete korszerűtlen, nem fejlődnek kellő ütemben a gazdasági, üzleti és pénzügyi szolgáltatások. A vállalati struktúra fejletlen, a gazdaságot a nagyfokú tőkeszegénység jellemzi, a külföldi működő tőke, bár növekvő tendenciát mutat, nem játszik jelentős szerepet. A jövedelemszint elmarad a vidéki átlagtól, a munkaerő képzettsége országos összehasonlításban gyenge, a munkanélküliség jelentős. A térség gazdaságának stabilizálásához, versenyképességének erősítéséhez szükséges a gazdasági szerkezetváltás elősegítése, a tőkehiány oldása, a munkaigényes ágazatok fejlesztése és az innovációs folyamatok erősítése.

A járás számos olyan természeti, környezeti és gazdasági, képzési potenciállal rendelkezik, amelyek gazdasági növekedés motorjai lehetnek. A kedvező agro-ökológiai adottságok a versenyképes élelmiszergazdaság alapjait biztosítják a hagyományos növénytermesztési és állattenyésztési, faipari ágazatokban, illetve lehetővé teszik tájspecifikus agrártermékek (hungarikumok) előállítását.

---

¹⁴ Forrás: A Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola Szervezeti és működési szabályzata, Oktatási Hivatal KIR közzétételi lista: <https://kir2info.kir.hu/pub/Index/203276>

Az egyedülálló a táji- és természeti adottságok, a környezet érintetlensége, a kulturális értékek, a termál- és gyógyvízkincs, a térségi történelmi hagyományai a turisztika és idegenforgalom fejlődését segítik elő.

A járást aprófalvas szerkezet jellemzi, amellyel együtt a rurális területekre jellemzőek a strukturális hátrányok. Barcs, a járási központ dinamizálódik, kisugárzása és húzóhatása tágabb környezetében is érezhető, közlekedési, oktatási, infrastrukturális fejlődése folyamatos.

A járást kedvezőtlen demográfiai folyamatok, nagy elvándorlási ráta, a népesség természetes fogyása jellemzi. A térség népességmegtartó képességének erősítése, a további népességfogyás megállítása, illetve a kedvezőtlen demográfia tendenciák megfordítása az élet- és munkakörülmények erőteljes javításával érhető el. Az élet- és munkakörülmények javítása magába foglalja egyrészt az ismeretek megszerzésének és a korszerű infrastruktúrának a biztosítását a járás népessége számára, valamint a foglalkoztatási feltételek javítását.

A Barcsi járás közlekedési jellemzői kedvezőtlenek, gyenge a külső és belső közlekedési infrastrukturális ellátottsága. Gyengék és hiányosak a térség belső, közúti és vasúti kapcsolatai, rossz a térség átjárhatósága. Az elmúlt években fejlődés tapasztalható a fenntartható közlekedési infrastruktúra, a kerékpáros közlekedés területén, azonban ez idáig a fejlődés Barcs városára lokalizálódott. Jelenleg a térségi kerékpáros közlekedésfejlesztés várat magára, holott a lakosság jelentős része e közlekedési eszközt tudja csak igénybe venni. A közlekedési feltételek javítása, a gazdaság fejlődése és a népességmegtartó képesség erősítése szempontjából alapvető, ugyanakkor rendkívül forrásigényes.

A vonzó településkép és ezzel párhuzamosan a megfelelő minőségű szolgáltatási funkciók biztosítása érdekében a járás településeinek harmonikus fejlesztésére van szükség. Ez kiemelten fontos annak tudatában, hogy Barcs az elmúlt időszakban pályázati forrásokból jelentős lépéseket tett e terén.

1.2 TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK

Számos fejlesztéspolitikai dokumentum meghatározza a készülő dokumentum kereteit, melyekhez igazodni, illeszkedni szükséges:

- Kohéziós politika, EU 2021-27;
- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (továbbiakban: OFTK), ami a 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékleteként került elfogadásra;
- Somogy Megye Területfejlesztési Konceptiója 2030
- Somogy Megye Területfejlesztési Programja

1.2.1. Kohéziós politika, EU 2021-27

A kohéziós politika az Európai Unió fő beruházási politikája. A kohéziós politika az Európai Unió valamennyi régióját és városát megcélozza a munkahelyteremtés, a vállalkozások versenyképességének, a gazdasági növekedés és a fenntartható fejlődés támogatása, valamint a polgárok életminőségének javítása érdekében. E célok elérése és az összes uniós régió különböző fejlesztési igényeinek kielégítése érdekében a 2021-2027 közötti időszakra a teljes uniós költségvetés közel egyharmadát különítették el a kohéziós politikára. A kohéziós politika 5 külön alapokból kerül finanszírozásra.

5. táblázat: A kohéziós politika pénzügyi alapjai

Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu/informacio/europai-unios-alapok>, 2024

Megnevezés	Célrendszer	Alcélok	Magyarországra jutó forrás nagysága (Ft)	A Magyarországra jutó forrás aránya a teljes költségvetés (%)
Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+)	Célja az oktatás és a társadalmi befogadás szakpolitikai területeinek támogatása, valamint ideiglenes intézkedések elősegítése rendkívüli körülmények esetére. Rendelkezéseiben kiemelt helyet foglal el, hogy a tagállamoknak költségvetésük meghatározott részét többek között a fiatalok munkanélküliségére, a társadalmi befogadásra, a gyermekszegénység elleni küzdelemre és az alapvető anyagi	<ul style="list-style-type: none"> • Magas foglalkoztatási szintek és méltányos szociális védelem; • A zöld és digitális átállásra felkészült képzett munkaerő; • Az oktatás és a társadalmi befogadás szakpolitikai támogatása; • A fiatalok munkanélkülisége és a gyermekszegénység elleni küzdelem; • Rendkívüli körülmények esetén ideiglenes intézkedések, alapvető anyagi támogatások.	6 321 197 906	24,2

	támogatásokra kell fordítaniuk.			
Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)	Célja a Közösségen belüli fejlettségi szintek közötti különbség enyhítése és az életszínvonal javítása a leghátrányosabb helyzetű régiókban.	<ul style="list-style-type: none"> • Beruházás a növekedésbe és a foglalkoztatásba; • Európai területi együttműködés; • Innováció, digitális gazdaság és a kkv-k támogatása; • Zöldebb és körforgásos gazdaság. 	16 445 998 251	62,9
Igazságos Átmenet Alap (IÁA)	Támogatást nyújt azoknak a területeknek, melyek súlyos társadalmi-gazdasági kihívásokkal szembesülnek a klímasemlegességre való átállás összetett folyamatában. Fő célkitűzése az átállás hatásának enyhítése és a foglalkoztatásra gyakorolt negatív következmények mérséklése. Ennek elérése érdekében többek között olyan területeken támogat beruházásokat, mint a digitális összeköttetések, a kibocsátások csökkentése vagy a munkavállalók átképzése.	<ul style="list-style-type: none"> • A klímasemlegesség megvalósításának támogatása célzott területeken; • Regionális egyenlőtlenségek csökkentése; • Munkavállalók átképzése; • A kibocsátások csökkentése, az Európai zöld megállapodás támogatása. 	307 121 596	1,2
Kohéziós Alap (KA)	Támogatja a környezeti beruházások, közlekedési infrastruktúrához tartozó transzeurópai hálózatok (TEN-T), valamint technikai segítségnyújtás, valamint a „Beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe” célkitűzés alá tartozó projekteket, emellett a zöldebb, karbonszegény és körforgásos gazdaságot, valamint a jobban összekapcsolt Európát.	<ul style="list-style-type: none"> • Fenntartható fejlődés elősegítése, környezeti beruházások támogatása; • Közlekedési infrastruktúrához tartozó transzeurópai hálózatok fejlesztése; Technikai segítségnyújtás. 	3 061 362 686	11,7

<p>Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-Alap - ETHAA</p>	<p>Támogatja az EU közös halászati politikáját, az EU tengerpolitikáját és a nemzetközi óceánpolitikai irányításra vonatkozó uniós menetrendet. Ez segíti az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek teljesülését, és hozzájárul a tengeri biológiai sokféleség védelméhez, az éghajlatváltozás mérséklésével kapcsolatos célok megvalósulásához és az élelmiszer-ellátáshoz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Támogatja az Európai Unió közös halászati- és tengerpolitikáját; • Biológiai sokféleség védelme; • Elősegíteni az éghajlatváltozással kapcsolatos célok megvalósulását; • Élelmiszer-ellátáshoz való hozzájárulás; • Fenntartható és versenyképes akvakultúra fejlesztése. 	<p>0</p>	<p>0</p>
---	---	--	----------	----------

A kohéziós politika számos területen nagy hatással bír, beruházásai számos uniós szakpolitikai célkitűzés megvalósításához járulnak hozzá, kiegészítve az olyan uniós szakpolitikákat, mint az oktatással, a foglalkoztatással, az energiával, a környezettel, az egységes piaccal, a kutatással és az innovációval foglalkozó szakpolitikák.

A kohéziós politika finanszírozásának nagy része a kevésbé fejlett európai országokra és régiókra összpontosul. Célja, hogy segítse felzárkózásukat és csökkentse az Unióban még mindig meglévő gazdasági, társadalmi és területi egyenlőtlenségeket.

1.2.2. Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg, melynek jövőképe és célrendszere 2030-ig szól. A Konceptió illeszkedik a kiemelt nemzeti stratégiai tervdokumentumokhoz, fejlesztéspolitikai és területfejlesztési szempontból közös irányt határoz meg a szakpolitikák számára, továbbá kapcsolódik a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz és megalapozza a kiemelt nemzeti célkitűzések megvalósítását szolgáló – fejlesztéspolitikai célú – szakpolitikai programok tervezését és végrehajtását. A fejlesztéspolitikai eszközökön keresztül kapcsolódik a nemzeti költségvetésből finanszírozott fejlesztési célú programok megvalósításához.

A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó céloknál egyenként jóval szűkebb tárgykörű ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg.

AZ OFTK az alábbi, Barcs készülő stratégiájában is meghatározó, főbb területpolitikai irányokat és teendőket határozza meg:

- Hálózati szemlélettel működő, valamint települési adottságokat és lehetőségeket egyaránt figyelembe vevő területi tervezési folyamat kialakítása, amely decentralizált térszerkezet kialakulását és hálózatos térszerkezetet eredményez;
- A város-vidék együttműködése, a kölcsönös előnyökön nyugvó, együttműködéseken alapuló kapcsolatrendszer kialakítása;
- Hatékonyan és fenntarthatóan működő gazdasági térszerkezet megvalósítása az adott térség valós potenciáljainak, igényeinek és kitörési lehetőségeinek felismerésével;
- Periférikus térségek felzárkóztatása a helyi adottságaik figyelembe vételével;
- Határmenti együttműködések révén a szomszédos országok gazdasági, infrastrukturális rendszereihez való kapcsolódás, a határon belüli és túli lakosság közötti kapcsolatok ápolása;
- Hátrányos helyzetű – különös tekintettel a leromlott városrészekben koncentráció – társadalmi csoportok szociális, oktatási és lakhatási helyzetének javítása, fejlesztése;
- A Mura-Dráva-Duna folyók ökoszisztémája a fejlődés egy fenntartható formájának alapját képezheti a határtérség számára, amit segíthet a **turisztikai infrastruktúra kiépítése**, és a határtérség egységes termékként történő népszerűsítése. A felszíni és a felszín alatti **vizek minőségének védelme** és a térségre jellemző árvízveszély is hatékonyabban kezelhető határon átnyúló összefogással;
- Az aprófalvak társadalma kiemelten sérülékeny, többségüket rendkívül kedvezőtlen demográfiai és társadalmi folyamatok jellemzik, amely a gazdasági teljesítményükre is negatív hatással van. A demográfiai és a társadalmi problémák halmozottan jelentkeznek azon aprófalvak esetében, amelyek térszerkezeti, településhálózati szempontból és gazdaságilag is perifériális térségben, a gazdasági centrumoktól távol találhatók. E problémákat kezelheti a napi munkába járás, ingázás igényeihez maximálisan illeszkedő akadálymentes és fenntartható közösségi közlekedés fejlesztése, a hiányzó térségi kapcsolatok kiépítése, helyben élő tehetséges fiatalok mentorálása, falusi turizmus fejlesztése;
- Barcs, és térsége, mint a Belső Somogy kultúrtáj része, így kiemelt feladat a jellegzetes táji sajátosságokra épülő fenntartható turizmus fejlesztése, a helyi értékek bemutatása, a lokális adottságokhoz alkalmazkodó idegenforgalmi infrastruktúra, szálláshelyek, desztináció menedzsment kialakítása.

Az OFTK vármegyei szinten a következő fejlesztési irányokat határozza meg:

A piaci körülményekhez rugalmasan alkalmazkodni képes, innovatív megoldásokat alkalmazó gazdasági bázisok kiépítésének elősegítése, a meglévők megerősítése. Az integrált élelmiszergazdaság fejlesztése, a technológiai műszaki innováció támogatása, kihasználva a Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus rejlő lehetőségeket. Jó minőségű, magas hozzáadott értékű, versenyképes agrártermékek előállítás, többcélú erdő-, hal- és vadgazdálkodás. Vállalkozásélénkítés, munkahelyteremtés, a vidéki népesség megtartása érdekében.

Az aprófalvas, periférikus térségek leszakadásának mérséklése, területi különbségek csökkentése, a hátrányos helyzetű térségek és népesség felzárkóztatása, a centrum és a periféria közötti (északi és déli) különbségek mérséklése. Társadalmi befogadás segítése, a szegénység elleni harc, a leszakadt népréteg munkára ösztönzése.

A vármegye nagytérségi kapcsolatainak kialakítása, az elérhetőség javítása, a fő- és mellékút hálózat

minőségének javítása, a vasútvonalak korszerűsítése, a közösségi közlekedés fejlesztése, a kerékpárút hálózat kiépítése. Határon átnyúló együttműködések erősítése, Horvátország uniós csatlakozásával a határ menti gazdasági és közlekedési kapcsolatok javítása, a természeti kincsekre alapozott komplex turizmusfejlesztés hálózati rendszerének kialakítása (pl. a Drávára fűzhető közös értékek), a termálvizes fürdők fejlesztése. A Balaton turisztikai termékpalettájának színesítése, újabb kompkapcsolat kiépítése.

A megújuló energiaforrások (különösen biomassza, geotermikus- és napenergia) hasznosítási arányának jelentős növelése elsősorban a helyi, közösségi energiatermelő és - ellátó rendszerek elterjedésével.

Területi különbségek mérséklése. Kaposvár centrum/polisz szerepének erősítése. Harmonikus városhálózat kialakulásának előmozdítása, a közszolgáltatások színvonalának javítása.

1.2.3. Kapcsolódás Somogy Megye Területfejlesztési Konceptiója 2030-hoz

A Somogy Megyei Területfejlesztési Konceptió egy hosszú távra szóló dokumentum, mely a 2030- ig szóló átfogó célokat és a 2021-27 közötti időszak stratégiai céljait határozza meg.

A Konceptió konzekvenciája szerint a vármegye elmarad az országos átlagtól a gazdasági fejlettségi (beruházások teljesítménye, GDP, ipari termelés, KKT), foglalkoztatottsági, demográfiai mutatók, iskolai végzettség, átlagjövedelem tekintetében, magas az inaktivitás és jellemző a lakosság elöregedése. Jelentős számú roma lakosság él a megye társadalmi-gazdasági szempontból leszakadó, nehezen elérhető térségeiben. A közlekedési kapcsolatok hiányosak, illetve felújításra, bővítésre szorulnak. Jövőképe, hogy Somogy vármegye 2030-ra sokszínű, természeti értékekben gazdag, harmonikus, és az ott élők számára jó életminőséget biztosító versenyképes, innovatív térséggé válik, ahol szolidáris közösségekre építve, egymást erősítve, egymás értékeire és adottságaira alapozva vannak jelen a szolgáltatásokban erős városok és a kedvező életteret adó vidéki térségek.

Három átfogó célt fogalmaz meg a Konceptió, amelyek Barcs városa kapcsán az alábbi relevanciával rendelkeznek:

I. A vármegye foglalkoztatási helyzetének javítása, a gazdasági aktivitás növelése

A jövőkép eléréséhez elengedhetetlen, hogy a megye munkaképes-korú lakosságának minél nagyobb része rendelkezzen megfelelő munkahellyel és ennek eredményeként a megélhetést biztosító jövedelemmel. Éppen ezért a cél eléréséhez szükséges a foglalkoztatási arány növelése, és az inaktivitás csökkenése, valamint a képzettségi szint emelése, amely szükséges Barcs esetében is, elnézve a foglalkoztatottsági-munkanélküliségi és a képzettségi adatokat.

Az átfogó cél rögzíti továbbá, hogy törekedni kell arra, hogy a megyében keletkező jövedelmek minél nagyobb része a megyében kerüljön felhasználásra. Ez erősítheti a vármegye gazdaságát, a munkahelyek megtartását és újabbak létrejöttét, amely a déli peremterületeken különösen kiemelt feladat, ahol a mezőgazdaságon kívül jelentős ipari tevékenység és turisztikai fejlődés nincs.

A Konceptió szerint Somogy vármegye harmonikus fejlődéséhez fontos a megyében a munkaerőpiac tekintetében is tapasztalható jelentős területi különbségek mérséklése, mely a megye északi és déli

része között tapasztalható, valamint a mezőgazdaság, turizmus, szállítás, kereskedelem, vendéglátás jellegéből eredő szezonális.

II. A vármegye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével

Somogy vármegye természeti erőforrásokban mért gazdagságához viszonyítva az erőforrás felhasználás volumene és hatékonysága jelenleg rendkívül alacsony. A megye természeti-ökológiai értékei hosszútávon tervezhető, fenntartható és a turbulens piaci körülményektől kevésbé függő társadalmi-gazdasági aktivitást alapozhatnak meg a megfelelő fejlesztési program megvalósítása esetén.

Cél a természet nyújtotta lehetőségek, úgymint az országos átlagot meghaladó erdővagyon, a jó minőségű mezőgazdasági termőterületek, a felszíni vizekben gazdag területek, valamint a termákvízkiincs környezettudatos, fenntartható módon tervezett felhasználásával elsősorban a vármegye lakosságának magas színvonalon előállított javakkal történő ellátása. A vármegye természeti, táji és kulturális értékeinek megőrzése mellett célként jelenik meg azok bemutatásában, megismertetésében rejlő turisztikai és szemléletformáló lehetőségek (pl. környezettudatosság növelése, közösségi identitás fejlesztése) kiaknázása, amely Barcs esetében táji- és természeti értékekben (Dráva folyó, Duna-Dráva Nemzeti Park), helyi és határon átnyúló hagyományokban, kultúrában stb. jelenik meg.

III. A megye térszerkezeti sajátosságaiból fakadó különbségek csökkentése: esélyegyenlőség minden somogyi polgár számára

Az átfogó cél rögzíti, hogy a lakosság, de elsősorban a hátrányos helyzetű térségekben élők csoportjának alacsony fokú mobilitási hajlandósága a vármegye gazdasági fejlődésének egyik korlátja.

Ezen megállapítás alapján a vármegyében cél egyrészt a vármegye különböző területi szintjein a külső és belső kapcsolatok, az elérhetőség javítása, ezáltal a munkaerő mobilitásának fokozása a közlekedési infrastruktúrába történő beruházások támogatásával, hogy az egyes területi szintek (település, város és vonzáskörzete, térség) képessé váljanak gazdasági előnyöket is magában hordozó kapcsolatrendszer fenntartani egymással és tágabb környezetükkel. A településen belüli, valamint a térségi jelentőségű központok és vonzáskörzetükbe tartozó települések közötti közlekedés fenntartható fejlesztésével, az elérési idők javulásával, egyenlő eséllyel válnak elérhetővé a térségi foglalkoztatási központok, humán (köznevelési, közművelődési, egészségügyi) szolgáltatások és szociális ellátások. Ez a cél Barcs esetében a korábbi pályázati ciklusban megkezdett és jelen időszakban is folytatni kívánt fenntartható közlekedésfejlesztéssel áll szoros kapcsolatban, azonos célok megfogalmazása okán.

Cél továbbá a helyi és térségi humán szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása, a szolgáltatási színvonal területileg kiegyenlített magas minőségének biztosítása. A műszaki, infrastrukturális szolgáltatások állapotát tekintve a jellemzően aprófalvas térségek, a kistelepülések jelentős elmaradást mutatnak, főleg a nem megfelelő minőségű ivóvízellátás, a szennyvízelvezetés és -kezelés hiánya, csapadékvíz-elvezetésének elmaradottsága, valamint a szilárd kommunális hulladékok feldolgozottsági, újrahasznosítási arányának alacsony foka okoz problémát, nagymértékben terhelve ez által a környezetet.

Ennek megfelelően cél a somogyi települések vonzóbbá, a települési környezet élhetőbbé tétele, a településkép védelme, azaz a település vagy településrész jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének - az építészeti, táji érték és az örökségvédelem figyelembevételével történő - megőrzése vagy kialakítása.

Az átfogó célokhoz tematikus és területi célok kapcsolódnak, amelyek kifejtése főként általános irányokat fogalmaz meg, ám néhány kifejezetten érinti Barcsot, ezek:

1. A XXI. századi globális kihívásokra választ adó gazdasági tevékenységek fejlesztése, támogatása – tematikus cél:

- A vármegyében működő vállalkozások, beleértve a mikro-, kis- és középvállalkozások tovább erősítése, a közepes méretű – ám helyi szinten nagy foglalkoztatónak minősülő – vállalkozások számának bővítése mind a megyeszékhelyen, mind az alközpontokban (Siófok, Marcali, Nagyatád, Barcs).
- A vállalkozói szektor fejlesztése a turisztikai szolgáltatások területén, ahol a közösségi fejlesztésekkel meg kell teremteni a vármegye Balaton parton kívüli térségeiben is a turisztikai vállalkozások megjelenéséhez és a jövedelmező tevékenységükhöz szükséges feltételeket.

2. Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság kompetenciáinak fejlesztése – tematikus cél:

- A hatékonyan szervezett, mindenki számára hozzáférhető, esélyegyenlőséget biztosító alap- és középfokú oktatási rendszer kialakítása és gazdaságos működtetése, melyben a tanulók számára mind fizikai, mind tartalmi értelemben elérhetővé válnak a korszerű oktatási szolgáltatások. A rurális, vidéki térségek oktatási minőségének és a lakosság képzettségének fejlesztése, az itt lakó emberek kompetenciáinak-készségeinek fejlesztése által, a hagyományos köznevelési rendszer kereteit-lehetőségein felül (különböző célzott, tematikus programokkal a lakosság munkaerőpiaci szempontból vonzó kompetenciáinak fejlesztése).

3. Helyi szintű körforgásos gazdasági struktúrák kialakítása, a termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása – tematikus cél:

- A helyi termelési bázisok megteremtése a helyben megtalálható és hatékonyan – az ökológiai szempontokat is szem előtt tartva – fenntartható módon felhasználható erőforrások minél szélesebb körű felhasználásával.
- A helyi termékek és szolgáltatások piacának kiépítése.
- A termelő, feldolgozó, ellátó és felhasználói alrendszerek hatékony együttműködéseinek kiépítése.
- A vármegye melegvíz-bázisa az intenzív kertészeti ágazat fejlesztése, valamint emellett az önellátó közösségi üvegházi növénytermesztés elterjedése.
- A helyi és kisebb térségi szintű elosztó, piacszervező, különösen a hagyományosan mezővárosi funkciókkal rendelkező településeken a helyi piacok, mint a közösségi termelési és ellátó rendszerek kulcselemének fejlesztése, valamint az egyéb elosztó és helyi logisztikai funkciókat ellátó intézmények, szervezetek kialakulása, megerősödésének elősegítése.
- A szociális gazdaságok térnyerésének erősítése a helyi ellátást szolgáló élelmiszertermelés és feldolgozás (kiemelten az élőmunka igényes zöldség- és gyümölcsstermesztés és feldolgozás, valamint az állattenyésztés és állati termékek feldolgozása), az erdő- és vadgazdálkodás, az

erdei termék feldolgozás, továbbá a helyi kézműves tevékenységek és kisipari szolgáltatások terén.

4. A hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése – tematikus cél:

- Somogy vármegye legértékesebb természeti adottságainak (erdők, a felszíni vizek, a védett természeti területek) kihasználása, a természeti örökség védelme, megőrzése és megismertetése a külvilággal, hozzájárulva a helyi és somogyi identitástudat erősítéséhez.
- A helyi természeti értékek közös gondozása, a köréjük épülő programok, esetleges hagyományok ápolása, bemutatása, amely elősegíti a helyi közösségek kialakulását és megerősödését.
- A hátrányos-helyzetű társadalmi csoportok integrációja, elsősorban az érintettek képzettségi szintjének javításával (alapfokú oktatás, kollégiumi rendszer, specializált szakképzési irányok), amely segíti a hátrányos-helyzetű rétegek megjelenését a munkaerőpiacon, valamint az elhelyezkedési esélyeinek növelését.
- A szociális ellátórendszer hatékonyságának erősítése, kiegészülve a kora gyermekkori (bölcsődei, óvodai) nevelés eszközeivel.
- A szegregálódó térségek kialakulásának meggátolása, különösen a vármegye déli részén összpontosuló, a vármegye déli részén élő roma népesség sajátos igényeinek megoldására.

5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése – tematikus cél:

- Elsődleges cél a térségi (járási) központokban a foglalkoztatási helyzet javítása, valamint a vármegyén belüli infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése a vármegyei térszerkezet sajátosságainak és a munkaerő alacsony fokú mobilitásának mérséklésére.
- A munkaerő mobilitásának fokozása, a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a közlekedési infrastruktúra fejlesztése funkcionális, azaz foglalkoztatási és szolgáltató térségi vonzásközpontok településekről való elérhetőségének javítása érdekében, valamint a transeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) még hiányzó elemeinek kiépítése érdekében (ideértve a már meglévő hálózati elemek térségközpontokból történő elérhetőségének javítását is).
- A vármegye társadalmi, közvetve gazdasági fejlődése érdekében a humán erőforrások fejlesztése, a térségi humán közszolgáltatások (köznevelési, közművelődési, egészségügyi) és szociális ellátások elérhetőségének javítása által, kiemelten az alap- és középfokú oktatási és egészségügyi ellátás infrastrukturális fejlesztése, valamint a perifériákon elhelyezkedő, jellemzően hátrányos helyzetű csoportok által lakott térségekben is jó minőségű szolgáltatások biztosítása.
- A megye táji és természeti értékeinek és erőforrásainak, kedvező környezeti állapotának megóvása, a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság és a környezetbiztonság javítása, a környezeti és klímaváltozással járó kockázatok csökkentése. Ennek keretében cél továbbá a szolgáltatott ivóvíz minőségének javítása, az előírt vízminőség megteremtése, a települések zöldfelületi rendszerének fejlesztése, a településeken képződött folyékony hulladék és szennyvíz gazdaságosan kiépíthető és fenntartható módon történő elvezetéséhez és kezeléséhez szükséges feltételek megteremtése, a csapadékvíz-gazdálkodás javítása, a hulladékmennyiség csökkentése és a hulladékhasznosítási arány növekedésének elősegítése

- A jellemzően hátrányos helyzetű népesség által lakott leromlott, szegregált/szegregálódó városi területek leszakadásának megakadályozása (szegregáció megelőzése), az érintett területek társadalmi és környezeti megújítása a közösségi és szociális funkciók megjelenésének támogatásával.
- A vármegye felzárkóztatása, a foglalkoztatási helyzet és a jövedelmi viszonyok javítása céljából a városhálózat erősítése, különösen a járási központok foglalkoztató (ipari és szolgáltatóipari), valamint közszolgáltató funkcióinak és életminőségének megerősítése.

A fejlesztési célrendszer meghatározása a vármegyén belül különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységeket, amelyek között különösen hátrányos helyzetű területként a Barcsi Járás területe is kijelölésre került, amely országhatár menti külső perifériaként is értelmezhető.

6. ábra: Somogy vármegye fejlesztési térségei

Forrás: Somogy megye Területfejlesztési koncepciója 2030, pp. 22., 2024¹⁵

Vidéki térségként az alábbi célokat rögzíti a Barcsi járáshoz a Koncepció:

¹⁵ Forrás:

[file:///C:/Users/NH/Downloads/Somogy%20Megye%20Ter%C3%BCletfejleszt%C3%A9si%20Koncepci%C3%B3ja%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/NH/Downloads/Somogy%20Megye%20Ter%C3%BCletfejleszt%C3%A9si%20Koncepci%C3%B3ja%20(3).pdf)

- A hátrányos térségekben, rossz életkörülmények között élő alacsony iskolázottságú társadalmi rétegek helyzetének komplex javítása.
- A helyben rendelkezésre álló erőforrások korábbanál hatékonyabb felhasználása (erdősültés-fakitermelés, fafeldolgozó ipar, késztermékgyártó üzemek).
- Az élelmiszeripari ágazat fejlesztése (élelmiszer-feldolgozó üzemeket létesítése; a zöldség- és gyümölcsstermesztés újraélesztése; az intenzív kertészeti ágazat és a halgazdálkodás fejlesztése; magasabb hozzáadott értékű termékekkel ellátó mezőgazdaság kialakítása; méztermelés feltételeinek megteremtése).
- Marketingkapacitás (arculat) fejlesztése a helyben megtermelt, feldolgozott termékek piacra jutását segítve.
- A kitűzött cél az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat-megelőzés és -kezelés előmozdítása, fenntartható vízgazdálkodási módszerek, technológiák és földhasználat meghonosítása.
- Társadalmi-demográfiai tendenciák változtatása (a vidéki népesség elöregedésének ellensúlyozása; a fiatalok és a családok helyben tartása és jövőkép biztosítása).
- A rekreációs, egészség- és ökoturizmus szegmens lehetőségeinek kihasználása minőségi turisztikai szolgáltatások kialakításával.
- A Balaton parton kívüli turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése.
- Településcsoportokként komplex turisztikai szolgáltatáscsomagok kialakítása, hozzájárulva a foglalkoztatás javulásához.
- A turisztikai célú kerékpáros és lovas túraútvonal hálózat fejlesztése és hasznosítása (pl. a Balaton és a Dráva között) szolgáltatások kialakításával, különösen innovatív, újszerű és egyedi beruházások megvalósításával, a vendégforgalom növelése és a helyi lakosok jövedelemszerzése céljából.
- Megteremteni a megújuló energiaforrások minél nagyobb arányú alkalmazásának lehetőségét, elsősorban biomassza, napenergia, geotermikus energia felhasználásával.

Határmenti területként az alábbi célokat rögzíti a Barcsi járáshoz a Koncepció:

- A nemzetközi és hazai termelő és szolgáltató vállalkozások, logisztikai és szállítványozó cégek letelepedését elősegítő infrastrukturális feltételeket megteremtése, valamint az igényeiket kielégítő üzleti szolgáltatásokat (logisztikai, pénzügyi, ügyviteli, infokommunikációs szolgáltatások) elérhetőségének megteremtése.
- A közlekedési kapcsolat javítása.
- A jelenlegi határátkelési pontok fejlesztése, kapacitásbővítése, igény esetén további – elsősorban vízi forgalmú komp – átkelők létesítése.
- A turisztikai hasznosítású személyforgalmi kikötők fejlesztéseinek előkészítése.
- A meghatározó települések kapcsolatát biztosító 68. sz. főút fejlesztése.

- Kereskedelmi (beleértve a helyi termékek piacainak fejlesztését) és turisztikai szolgáltatások bővítése, különösen a gyógy-és termálfürdők turisztikai, egészségturisztikai szolgáltatásainak fejlesztése.
- A vízi-, a horgász- és a vadászturizmus fenntartható fejlesztése, valamint az erdei termékek feldolgozására épülő helyi kisgazdaságok kiépítése.
- A vegyes nemzetiségű lakosság közös kulturális hagyományainak ápolása, a helyi (Dráva-térségi) identitás tudat erősítését célzó akciók, programok szervezeti és infrastrukturális feltételeit megteremtése, a térség közösségi együttműködéseinek fejlődése.

A Konceptió SWOT analízisében a vármegye lehetőségként határozza meg a közlekedés területén a vármegye nagytérségi kapcsolatainak kialakítását (M9, M6 autóút Barcsig, illetve az országhatárig), a vármegyeszékhely elérhetőségének javítását, a perifériák feltárását, a vasútvonalak korszerűsítését, közösségi közlekedés fejlesztését kerékpárút hálózat kiépítése.

A Konceptió továbbá, cselekvési területként nevezi meg Barcs határváros gazdasági, logisztikai és térségszervező szerepének erősítését, valamint Barcs és Verőce gazdasági, turisztikai, szolgáltatásszervezési együttműködési lehetőségeinek feltárását és hasznosítását.

1.2.4. Kapcsolódás Somogy Megye Területfejlesztési Programjához

A Területfejlesztési Program meghatározza Somogy vármegye 2021-2027 közötti főbb fejlődési stratégiáját és a stratégia mentén a fejlesztési prioritásokat, a prioritások elérését szolgáló intézkedéseket és az azon belüli programokat, amelyek a cél eléréséhez szükséges forrás igényeket azonosítják.

A Program rögzíti a vármegye 2030-ig szóló jövőképét, amely elérésével a vármegye 2030-ra sokszínű, természeti értékekben gazdag, harmonikus, és az ott élők számára jó életminőséget biztosító versenyképes, innovatív térséggé válik, ahol szolidáris közösségekre építve, egymást erősítve, egymás értékeire és adottságaira alapozva vannak jelen a szolgáltatásokban erős városok és a kedvező életteret adó vidéki térséggé válik.

A területi specifikus célok között rögzíti a Program, hogy a Barcsi járás jogszabályban is nevesített, célzott fejlesztési programmal fejlesztendő, különösen hátrányos helyzetű járás, amely országhatár menti külső perifériaként is értelmezhető.

Az 5. területi specifikus célhoz illeszkedő prioritások a Barcsi járás településeinek esetében, mint határ menti térség az alábbiakat jelölik ki:

IX. prioritás: Barcsi és Csurgói komplexen fejlesztendő járások fejlesztése

A Barcsi (és Csurgói) járás gazdasági teljesítménye a rendszerváltás óta lassabb ütemben nőtt az országos átlagnál. A terület esetében leszakadó tendencia tapasztalható, amely az országosnál magasabb mértékű munkanélküliséggel is párosul. A terület kedvező természeti és környezeti adottságokkal rendelkezik, kialakult és működik a régi hagyományokra épülő feldolgozóipari vállalkozói kör, azonban a vállalkozás-sűrűség nagyon alacsony.

A prioritás célja a foglalkoztatási szint növelése és a gazdasági szektor jövedelemtermelő képességének erősítése, aminek eredményeként a térség gazdaságilag aktív népessége a biztos megélhetéshez szükséges jövedelmi szinten képes élni. Ehhez szükség van a térségben működő vállalkozások, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások versenyképességének javítására, a hiányzó üzleti infrastruktúra megteremtésére, a K+F+I területén a ráfordítások növelésére, az innovációs szemlélet és a hálózatok együttműködésének ösztönzésére is, ahogyan elengedhetetlen az új vállalkozások indításának segítése, a vállalkozói szemlélet és a vállalkozási és szakmai ismeretek kiteljesítése is a cél eléréséhez.

A prioritásban megjelenik, hogy a Barcsi térség felemelkedését segítheti a megújuló energiatermelés arányának növelése, amely a lakosság mellett a gazdasági szereplők esetében is jelentős megtakarítást eredményezhet. A helyi nyersanyagokra alapozva a megújuló energia és mezőgazdasági termelés összekapcsolása a szociális gazdaságok erősödését és az egészségi állapotuk miatt korlátozottan munkaképes személyek tartós foglalkoztatását segítheti elő a térségben, amely megvalósításához segítségre van szükség.

A prioritás kitér arra továbbá, hogy e periférikus területet jellemzi leginkább az alacsony jövedelmi szint, amely magas munkanélküliséggel és a roma népesség magasabb arányával is párosul. Ezek a térségek halmozottan hátrányos helyzetük következtében önerejükől nehezen tudnak fejlődni. Ebből kiindulva, a vármegye periférikus területein élő csoportokon felül kiemelten szükséges kezelni a társadalom periferiáján élő, munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok (kiemelten a fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességű személyek, valamint romák) társadalomba és a munka világába történő (re)integrációját is annak érdekében, hogy a térség – valamennyi elmaradott társadalmi, gazdasági szegmenesben – segítséget kaphasson.

A prioritás célként határozza meg a barcsi térség esetében (is) a természeti, táji és kulturális örökség védelmét, megőrzését és megismertetését a külvilággal, valamint a helyi és somogyi identitástudat erősítését, ahogyan a helyi hagyományok és értékek közös gondozását, bemutatását, valamint a helyi közösségek kialakulását és megerősödését, hosszú távon a közösségek összetartó erejének növelését, és a civil aktivitás fokozódását.

A prioritás további kijelölt célja a helyi közösségek korszerkezetének javítása a fiatalok helyben tartásával, beköltözésével, valamint a foglalkoztathatóság növelése, a periférikus területeken és társadalmi csoportokban élők megélhetésének és munkához jutásának támogatása. További cél a helyi identitástudat, a társadalmi kohézió és integráció elősegítése a helyi vidéki és városi közösségek szerepvállalásának növelése a közösségfejlesztés eszközeivel és a helyi értékek és belső erőforrások megerősítésével és felhasználásával.

A prioritás keretében tervezett beavatkozások (intézkedések) indikatív listája:

A I-VII. prioritás alábbi pontjait tartalmazná a területre átalakítva és átszámozva:

P9.1. Üzleti infrastruktúra fejlesztése, foglalkoztatás-bővítő program, a járásközpontok foglalkoztatási képességének a javítása elsősorban az ipari infrastruktúra fejlesztésével.

P9.2. A megújuló energiaforrásokra épülő helyi, közösségi energiatermelő- és ellátó rendszerek elterjesztése.

P9.3. A periférikus térségekben az elszegényedés megállítását és a munka világába történő reintegrációt szolgáló, helyi adottságokra épülő élők munkára igényes tevékenységek támogatása, a szociális gazdaság megerősítése.

P9.4. A társadalmi, szociális kohézió erősítését szolgáló közösségépítő programok megvalósításának támogatása.

P9.5. A szociális alapszolgáltatások, szakellátások és gyermekjóléti alapellátások (bölcsőde, családi napközök stb.), szakellátások, valamint az óvodai ellátás infrastruktúrájának, és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a hozzáférés javítása.

A TER5. Határ menti térségek fejlesztése területi specifikus cél a határmenti együttműködés keretében Barcs szerepét a természeti értékek közös hasznosításához illeszkedő turisztikai fejlesztésekben, valamint a határ menti települések társadalmi-gazdasági kapcsolataihoz illeszkedő kooperációk erősítésében látja a Program, amely folyamatok térbeli vetülete két együttműködési formát eredményezhet:

- egyrészt konkrét – alapvetően turisztikai együttműködést – a Dráva partján található települések között, így a magyar (somogyi) oldalon Bélavár, Vízvár, Heresznye, Barcs, illetve Gyékényes-Zákány és Órtilos térségében;
- másrészt települések közötti együttműködést eredményezhet a határmente jelentősebb települései között, így Csurgó, Nagyatád, Barcs, illetve Kapronca és Verőce között.

A Program szerint ehhez a célkitűzéshez illeszkedve meg kell teremteni Barcson (Csurgón és Nagyatádon) a nemzetközi és hazai termelő és szolgáltató vállalkozások, logisztikai és szállítmányozó cégek letelepedését elősegítő infrastrukturális feltételeket, ki kell építeni az azok igényeit kiszolgáló üzleti szolgáltatásokat (logisztikai, pénzügyi, ügyviteli, infokommunikációs szolgáltatások). A gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok élénkítése érdekében alapfeltétel a közlekedési kapcsolat javítása, a jelenlegi határátkelési pontok fejlesztése, kapacitásbővítése, igény esetén további – elsősorban vízi forgalmú komp – átkelők létesítése.

1.2.5. Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás

Magyarország-Horvátország INTERREG Együttműködési Program 2021-2027

A Program megjegyzi, hogy a horvát határ mentén található városok (Lenti, Letenye, Csurgó, Barcs, Sellye, Siklós) mind viszonylag kis városi központok, ahol nagyon korlátozott az elérhető szolgáltatások száma és színvonala. Ehhez kapcsolódóan kifejti, hogy a határrégió az országos és az uniós átlagokat tekintve is lemaradásban van, a gazdaság lassú növekedési üteme mellett jelentős különbségek vannak a határrégióban.

Rögzíti továbbá, hogy fontos turisztikai szegmens a Balaton, valamint a határmenti vármegyék esetében a gyógyfürdők is (Zala vármegye: Hévíz, Kehidakustány, Lenti, Zalakaros, Zalaszentgrót; Baranya vármegye: Harkány, Magyarhertelend, Siklós, Sikonda, Szigetvár és Somogy vármegye; Barcs, Csokonyavisonta, Igal, Marcali, Nagyatád).

További turisztikai potenciálként írja le a határrégióra jellemző kerékpáros forgalmat, amelyet a turizmus területén elsősorban az EuroVelo hálózat generál mindkét ország oldaláról. Megjegyzendő, hogy bár az útvonal nagy részén a meglévő infrastruktúra az EuroVelo szabványoknak megfelelő, az átfogó kijelölő és útbaigazító jelzőtáblák túlnyomórészt hiányoznak, akárcsak a kísérő szolgáltatások. Egyes szakaszok esetében még mindig nem épült ki összeköttetés, sok útvonal még mindig jelöletlen,

jellemzően hiányzik a kiépült kerékpáros infrastruktúra (pl. a kerékpáros pihenőhelyek, gyalogos-kerékpáros hidak és egyéb kísérő szolgáltatások az útvonalak mentén, például szállás és vendéglátás), holott a transzkontinentális útvonalakon, a Barcsot is érintő EuroVelo 13 és a déli területeket érintő EuroVelo 6 útvonalak mindkét (nemzetközi) oldalán jelentős fejlődés ment végbe a kerékpáros infrastruktúrában.

A turisztikai szálláshely-kapacitások tekintetében kifejti, hogy a horvát fél jelentősen elmarad a magyartól. A szálláskapacitás több mint 92%-a (ágyak állandó és extra ágyak is) a magyar oldalon található, amelynek közel 70%-a a Balaton mellett. A Balaton térségén kívül a legjelentősebb kapacitások a Nagykanizsai, Pécsi és Siklósi járásban találhatóak, amely egyértelműen a Barcsi járás kedvezőtlen helyzetét mutatja a turizmus-vendéglátás lehetőségei, valamint a vendégéjszakák alacsonyabb számának tekintetében.

Somogy Megye Területfejlesztési Konceptiójában, illetve a Programjában leírtakhoz illeszkedve a fejlesztési dokumentum megemlíti, hogy a Dráva Barcstól Eszékig csak kishajók számára hajózható, ahogyan Eszéktől Aljmašig is. Nagy folyami cirkálók a területen nem hajózhatnak. Eszék nemzetközi kikötő státusszal rendelkezik a Dráva partján, azonban Barcs csupán a kisebb kikötők közé tartozik.

1.3. TERÜLETRENDEZÉSI KÖVETELMÉNYEK

A tervhierarchia legmagasabb szintjén az Országos Területrendezési Terv (a továbbiakban: OTrT) áll. Az OTrT határozza meg az ország egyes térségeinek térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, ill. erőforrások védelmére. Az OTrT az ország szerkezeti tervét, valamint az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

A térségi, illetve vármegyei területrendezési tervek hivatottak a térségi terület-felhasználási kategóriák és övezetek kijelölésére, az országos terület-felhasználási kategóriák, övezetek figyelembe vételével, azok pontosításával.

Barcs város Somogy vármegyében található, amely vármegyére vonatkozó területrendezési tervet Somogy Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése a Somogy Vármegye Területrendezési Tervének módosításához kapcsolódó területrendezési intézkedési javaslatokat, a területrendezési ajánlásokat, a határozattal elfogadásra kerülő vármegyei övezeteket a 11/2023.(II.10.) közgyűlési határozattal fogadta el. A területrendezési intézkedéseket és ajánlásokat – amelyek többek között a településrendezés számára iránymutatást tartalmaznak a vármegyei területrendezési terv elhatározásainak érvényre juttatása érdekében – határozattal fogadta el a Közgyűlés.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) kormányrendelet szerint a településrendezési tervekben igazolni kell a tervezett fejlesztések területi terveknek való megfelelőségét.

A területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. tv. 20. § (2) bekezdésnek megfelelően a települési szintű terveknek meg kell felelnie a vármegyei szintű területfejlesztési koncepciónak és – a tervhierarchia figyelembevételével – a területrendezési tervnek. A településrendezési terv készítés esetén az összhangot a terület-felhasználási kategóriák és a megyei övezetek tekintetében a vonatkozó vármegyei területrendezési tervvel, az országos övezetek tekintetében az OTrT-vel is kell biztosítani.

6. táblázat: Barcs közigazgatási területének övezetek általi érintettsége
Forrás: OTrT és Somogy Vármegye Területrendezési Terve alapján saját szerkesztés

Térség, övezet megnevezése	Érintet ség (igen, nem)
Erdőgazdálkodási térség	Igen
Mezőgazdasági térség	Igen
Vízgazdálkodási térség	Igen
Települési térség	Igen
Ökológiai hálózat magterületének övezete	Igen
Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	Igen
Ökológiai hálózat puf erterületének övezete	Nem
Kiváló termőhelyi adot ságú szántók övezete	Igen
Erdők övezete	Igen
Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	Nem
Honvédelmi és katonai célú terület övezete	Nem
Jó termőhelyi adot ságú szántók övezete	Igen
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	Igen
Tájképvédelmi terület övezete	Igen
Vízminőség-védelmi terület övezete	Igen
Nagyvízi meder övezete	Igen

Ásványi nyersanyagvagyon övezete
 Földtani veszélyforrás terület övezete
 Rendszeresen belvízjárta terület övezete
 Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete
 Vízterheléssel veszélyeztetett terület övezete

Igen
Nem
Nem
Igen
Igen

1.3.1. Országos Területrendezési Terv (OTrT)

Az OTrT az ország legmagasabb szintű területrendezési dokumentuma. A hazai területrendezési dokumentumok mind ehhez illeszkedve készíthetők el. Az OTrT az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában. Az ország területrendezési terve meghatározza az országos terület-felhasználás rendszerét, a települések térbeli rendjét, az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények térbeli rendjét, és ezek összefüggéseit.

7. ábra: Barcs az OTrT szerkezeti tervén
 Forrás: Országos Területrendezési Terv, 2. melléklet, 2024¹⁶

Az OTrT Barcsot az erdőgazdálkodási és vegyes terület-felhasználási egységbe sorolja, amelyet a déli határ mentén az országos kerékpárút törzshálózat is érint. Az M60-as gyorsforgalmi utat, amely Pécsset, illetve Budapestet köti össze Barccsal szintén jelöli a terv.

¹⁶ Forrás: https://nit.hu/document/98/98cb2018000000139_13.PDF

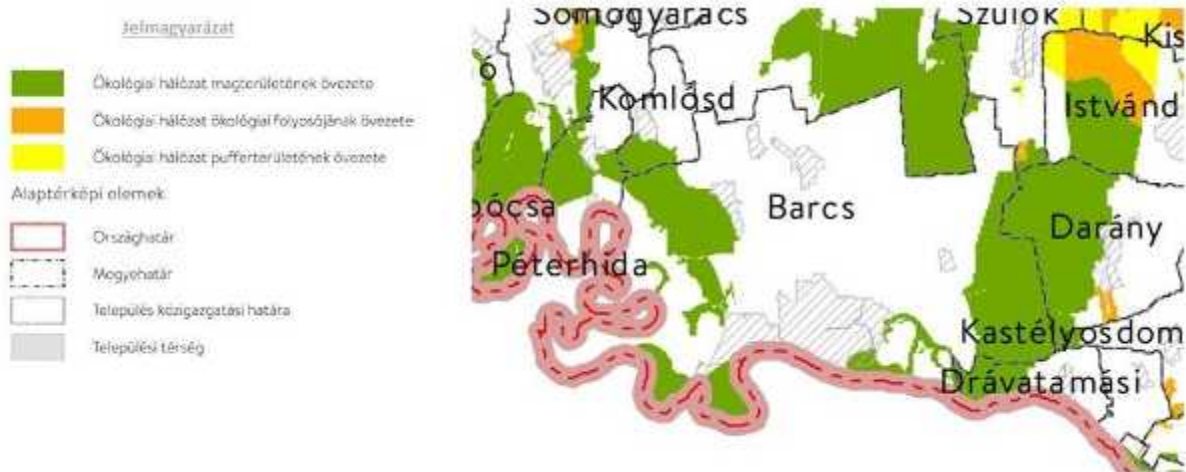
Az OTrT övezeti tervei:

Az Országos Övezeti Terv tervlapjait az 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 3. számú melléklet tartalmazza:

- 3/1. melléklet: Ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai folyosójának övezete és ökológiai hálózat pufferterületének övezete – érinti Barcsot
- 3/2. melléklet: Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete – érinti Barcsot
- 3/3. melléklet: Erdők övezete – érinti Barcsot
- 3/4. melléklet: Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete – nem érinti Barcsot
- 3/5. melléklet honvédelmi és katonai célú terület övezete – nem érinti Barcsot

8. ábra: Ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai folyosójának övezete és ökológiai hálózat pufferterületének övezete

Forrás: Országos Területrendezési Terv, 3/1. melléklet, 2024¹⁷

Az OTrT 3/1. melléklete alapján Barcs ökológiai hálózat magterületének övezete, valamint ökológiai hálózat folyosójának övezete által érintett.

9. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete

¹⁷ Forrás: https://njt.hu/document/b7/b71e2018000000139_2.PDF

Forrás: Országos Területrendezési Terv, 3/2. melléklet, 2024¹⁸

Az OTrT 3/2. melléklete alapján Barcs kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete által érintett.

10. ábra: Erdők övezete

Forrás: Országos Területrendezési Terv, 3/3. melléklet, 2024¹⁹

Az OTrT 3/3. melléklete alapján Barcs erdő övezete által érintett.

A 2018. évi CXXXIX. törvény 4/1. melléklete az országos közúthálózat távlati gyorsforgalmi és főúti elemei, valamint a fővárosi térszerkezetet meghatározó főutak tekintetében a tervezett M60-as gyorsforgalmi út tervezett szakasza érinteni fogja Barcsot az alábbi útvonalon: – Pécs – Szigetvár – Barcs – (Horvátország) útvonalon, kihasználva a határátkelőt.

A 2018. évi CXXXIX. törvény 4/5. melléklete az országos kerékpárút-törzshálózat elemei között a Dunántúli határmenti kerékpárútvonal (részben 13-as jelű Euro Velo) részeként jelöli Barcsot, az alábbi

¹⁸ Forrás: https://nit.hu/document/9e/9ed32018000000139_3.PDF

¹⁹ Forrás: https://nit.hu/document/ba/ba862018000000139_4.PDF

útvonalon: 9.A: Kölked – Sátorhely – Majs – Lippó – Kislippó – Magyarbóly – Villány – Villánykövesd – Palkonya – Újpetre – Vokány – Nagytótfalu – Kisharsány – Siklós – Matty – Kisszentmárton – Vejtí – Piskó – Zaláta – Drávasztára – Felsőszentmárton – Szentborbás – Tótújfalu – Potony – Drávagárdony – Drávatamási – Barcs – Péterhida – Babócsa – Bolhó – Heresznye – Vízvár – Somogyudvarhely – Berzence – Gyékényes – Zákány – Órtilos – Murakeresztúr – Molnári – Letenye – Bázakerettye – Tormafölde – Szécsisziget – Lenti – Rédics – Resznek – Nemesnép – Szentgyörgyvölgy – Velemér – Magyarszombatfa – Bajánsenye – Őriszentpéter – Szalafő – Apátistvánfalva – Magyarlak – Rábagyarmat – Rátót – Csákánydoroszló – Pinkamindszent – Szentpéterfa – Pornóapáti – Felsőcsatár – Narda – Bucusu – Bozsok – Velem – Kőszeg – Horvátzsidány – Csepreg – Szakony – Zsira – Sopronhorpács – Egyházasköves – Lövé – Röjtökmuzsaj – Nagylózs – Fertőhomok – Fertőd – Sarród – Jánossomorja – Várbalog – Hegyeshalom – (Ausztria).²⁰

1.3.2. Somogy vármegye Területrendezési Terve

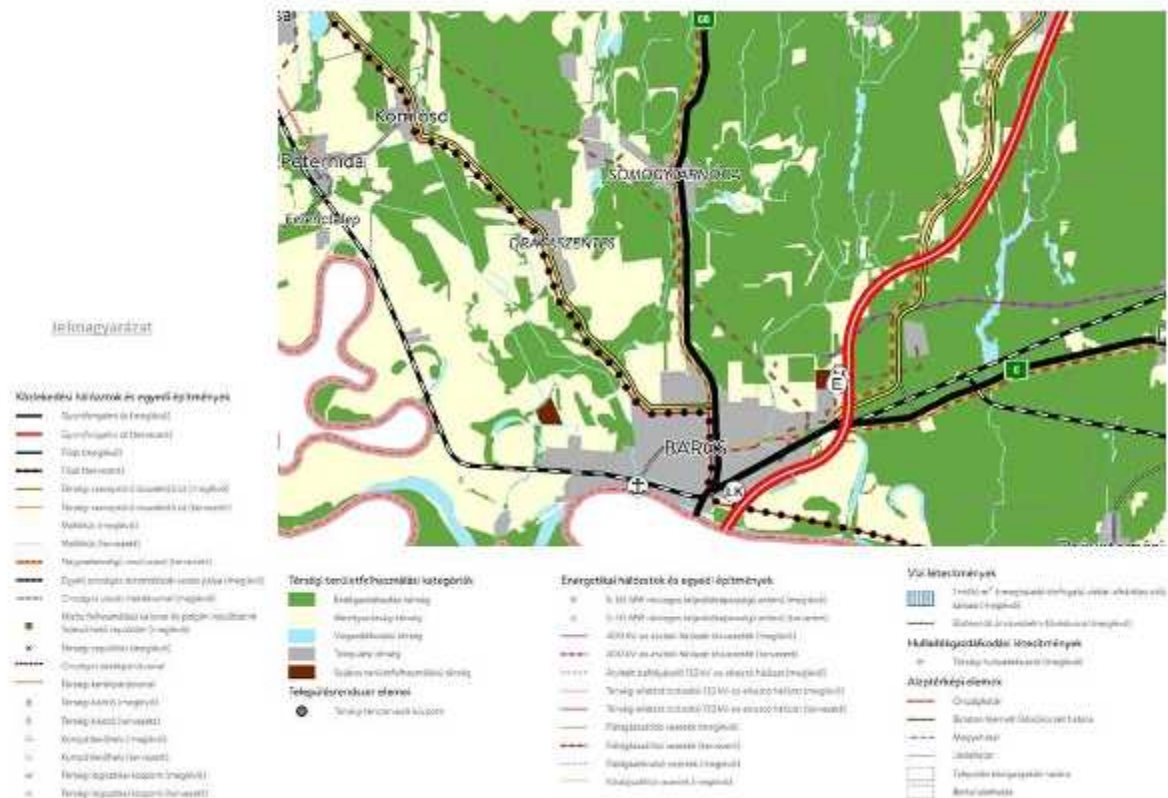
A Somogy Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése 2023. február 10-én 11/2023. (II. 10.) közgyűlési határozatában fogadta el Somogy Vármegye Területrendezési Tervének módosításához kapcsolódó Területrendezési intézkedési javaslatokat, a Területrendezési ajánlásokat, a határozattal elfogadásra kerülő vármegyei övezeteket. Somogy Vármegye Területrendezési Terve a Somogy Vármegyei Önkormányzat Közgyűlésének 11/2023. (II. 14.) számú önkormányzati rendelete, melynek célja, hogy meghatározza Somogy vármegye egyes térségei terület-felhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok és egyedi építmények összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve az erőforrások védelmére.

*11. ábra: Barcs Somogy Vármegye Területrendezési Tervében
Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 2. melléklet, 2024²¹*

---

²⁰ Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2018-139-00-00>

²¹ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

A vármegyei területrendezési terv alapján Barcs határmenti kapcsolattal összefüggő fejlesztési térség, megyei alközpont, amely minősített ipari parkkal rendelkezik, továbbá térségi jelentőségű logisztikai központ és térségi kikötő. A logisztikai központok esetében elsősorban a már gazdasági-logisztikai szolgáltató területként funkcionáló területek továbbfejlesztésével, korszerűsítésével célszerű az új fejlesztési igényeket kielégíteni. Zöldmezős fejlesztéseket csak ezek telítődése után javasolt támogatni.

A barcsi térségi jelentőségű kikötő a nemzetközi, országos és határkikötők rendszeréhez illeszkedve (Baranya megyei drávaszabolcsi határkikötő) a megyei szintű elsősorban kereskedelmi, gazdasági folyamatokban tölthet be kiemelkedő szerepet

A terv nevesíti a 6. számú főutat: (Budapest – Dunaújváros – Szekszárd – Pécs) – Barcs - (Horvátország)), valamint a 68. számú főutat: Barcs (6. sz. főút) – Nagyatád – Balatonberény (7. sz. főút), mint országos jelentőségű közeledési út, és új főúti kapcsolatként az M60-as utat Barcs és Pécs között.

Jelöl továbbá országos kerékpárútvonalat (EuroVelo) és térségi kerékpárútvonalat Barcs – Somogytarnóca – Csokonyavisonta – Görgeteg – Lábod – Mike – Kadarkút – Hencse – Homokszentgyörgy – Szulok – Barcs; és Barcs – Somogytarnóca – Csokonyavisonta – Görgeteg – Lábod – Nagyatád – Háromfa – Babócsa).

Szükség lenne a Barcs- Verőce vasúti kapcsolat helyreállítására, ehhez megfelelő területek tartalékolására.

A vármegyét érintő térségi jelentőségű közúti elemek:

- Kadarkút–Lad–Barcs (6. sz. főút);
- Barcs – Vízvár – Berzence – Iharosberény

Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó-hálózati távvezetékek meglévő szakasza érinti Barcsot

(Szigetvár) – Barcs szakaszirányban az 1/4. melléklet szerint.

Földgáz-elosztóvezeték meglévő szakasza érinti Barcsot Babócsa – Komlósd – Barcs szakaszirányban az 1/4. melléklet szerint.

Országos és térségi hulladékgazdálkodási létesítmények közé tartozik, térségi hulladékkezelő az 1/6. melléklet szerint.

Térségi területfelhasználási területi mérleg Barcson Somogy Vármegye Területrendezési Tervének Függeléke alapján:

- Területi hatálya: Somogy vármegye TrT
- Település közigazgatás i területe: 12 291,63 ha
- Erdőgazdálkodási térség: 6 849,48 ha
- Mezőgazdasági térség: 3 820,52 ha
- Sajátos területfelhasználású térség: 39,57
- Települési térség: 1 220,50 ha
- Vízgazdálkodási térség: 361,55 ha

A vármegyei területrendezési terv a vármegye szerkezeti tervét, a vármegye térségi övezeteit és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magába, az alábbiak szerint:²²

- 3/1. melléklet: Ökológiai hálózat magterületének övezete, Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, Ökológiai hálózat pufferterületének övezete – érinti Barcsot
- 3/2. melléklet: Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, Jó termőhelyi adottságú szántók övezete – érinti Barcsot
- 3/3. melléklet: Erdők övezete, Erdőtelepítésre javasolt terület övezete – érinti Barcsot
- 3/4. melléklet: Tájképvédelmi terület övezete – érinti Barcsot
- 3/5. melléklet: Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések – nem érinti Barcsot
- 3/6. melléklet: vízminőség-védelmi terület övezete – érinti Barcsot
- 3/7. melléklet: Nagyvízi meder övezete – érinti Barcsot
- 3/8. melléklet: Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések – nem érinti Barcsot
- 3/9. melléklet: Ásványi nyersanyagvagyon övezete által érintett települések – érinti Barcsot
- 3/10. melléklet: Rendszeresen belvízjárta terület övezete – nem érinti Barcsot
- 3/11. melléklet: Földtani veszélyforrás terület övezete által érintett települések – nem érinti Barcsot
- 3/12. melléklet: Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete – érinti Barcsot
- 3/13. melléklet: Vízeroszióval veszélyeztetett terület övezete – érinti Barcsot

Térségi övezetek területi mérleg Barcson Somogy Vármegye Területrendezési Tervének Függeléke alapján:

---

²² Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

- Erdők övezete: 5 023,9 8 ha
- Erdőtelepítésre javasolt terület övezete: 1 828,83 ha
- Jó termőhelyi adottságú szántók övezete: 260,20 ha
- Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete: 19,46 ha
- Nagyvízi meder övezete: 1 580,21 ha
- Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete: 6 876,06 ha
- Ökológiai hálózat magterületének övezete: 3 391,37 ha
- Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete: 3,89 ha
- Ökológiai hálózat pufferterületének övezete: 0 ha
- Rendszeres en belvízjárta terület övezete: 0 ha
- Tájképvédelmi terület övezete: 7 875,62 ha
- Vízérózióval veszélyeztetett terület övezete: 68,82 ha
- Vízminőségvédelmi terület övezete: 3 657,33 ha

12. ábra: Barcs a vármegyei ökológiai hálózat magterületének övezete, ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, ökológiai hálózat pufferterületének övezete területek tükrében
 Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/1. melléklet, 2024²³

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/1. melléklete alapján Barcs ökológiai hálózat magterületének övezete, valamint ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete által érintett.

13. ábra: Barcs a vármegyei kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, jó termőhelyi adottságú szántók övezete területek tükrében

Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/2. melléklet, 2024²⁴

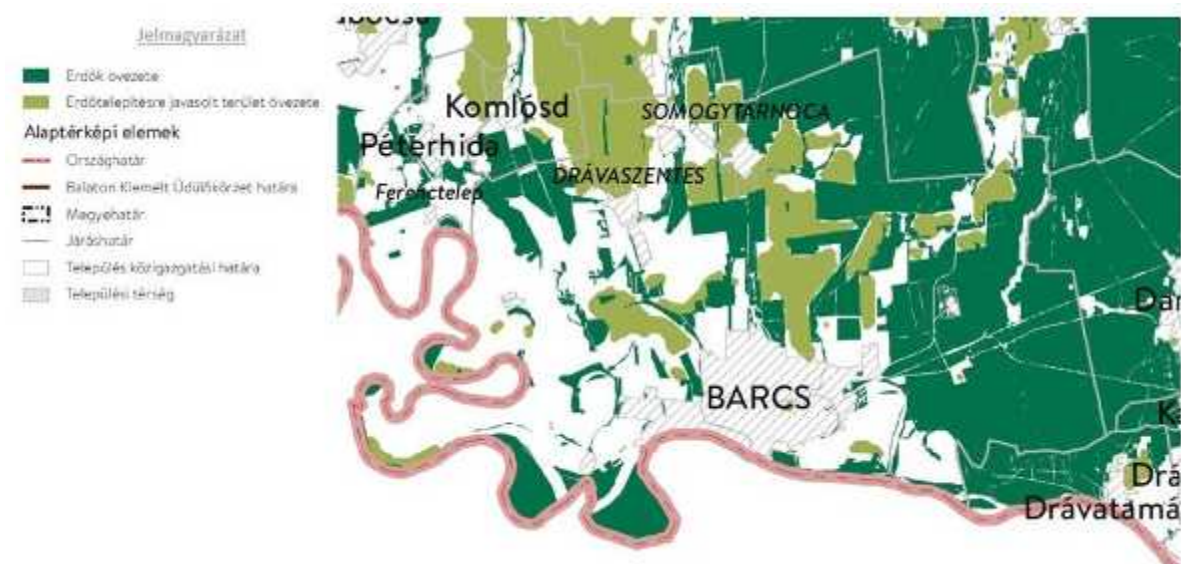
²³ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

²⁴ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/2. melléklete alapján Barcs kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezete, valamint jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete által érintett.

14. ábra: Barcs a vármegyei erdők övezete, erdőtelepítésre javasolt terület övezete területek tükrében
 Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/3. melléklet, 2024²⁵

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/3. melléklete alapján Barcs erők övezete, valamint erdőtelepítésre javasolt terület övezete által érintett.

15. ábra: Barcs a vármegyei tájképvédelmi terület övezete területek tükrében
 Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/4. melléklet, 2024²⁶

²⁵ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

²⁶ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/4. melléklete alapján Barcs tájképvédelmi terület övezete által érintett.

16. ábra: Barcs a vármegyei vízminőség-védelmi terület övezete területek tükrében
 Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/6. melléklet, 2024²⁷

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/6. melléklete alapján Barcs vízminőség-védelmi terület övezet által érintett.

17. ábra: Barcs a vármegyei nagyvízi meder övezete területek tükrében
 Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/7. melléklet, 2024²⁸

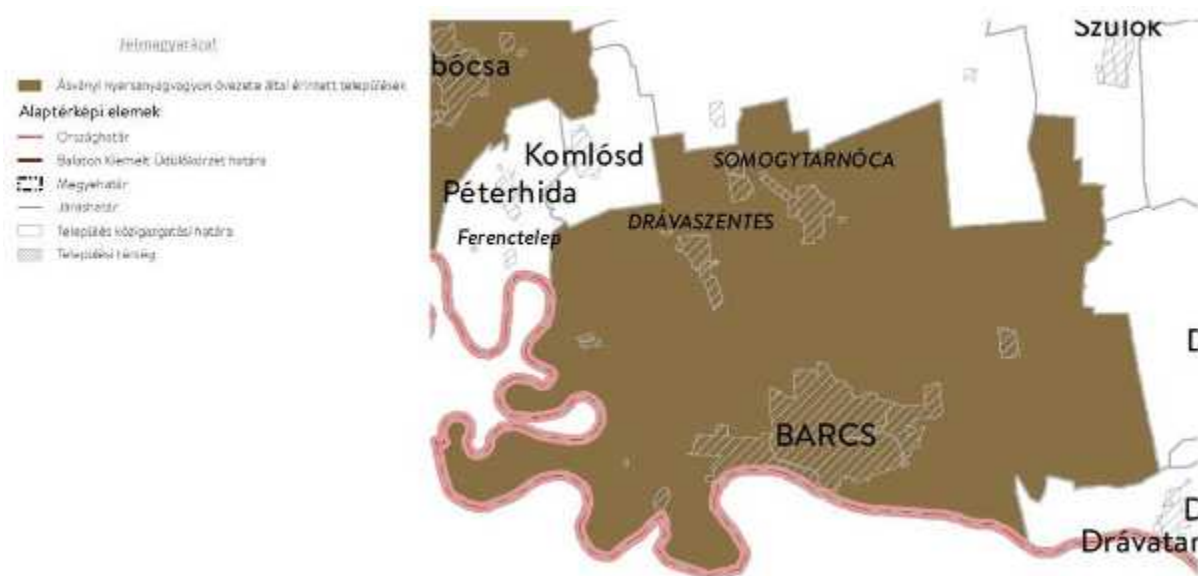
²⁷ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

²⁸ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/7. melléklete alapján Barcs nagyvízi meder övezet által érintett.

18. ábra: Barcs a vármegyei ásványi nyersanyagvagyron övezete által érintett települések tükrében
 Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/9. melléklet, 2024²⁹

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/9. melléklete alapján Barcs ásványi nyersanyagvagyron övezete által érintett település.

19. ábra: Barcs a vármegyei naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete területek tükrében
 Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/12. melléklet, 2024³⁰

²⁹ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

³⁰ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/12. melléklete alapján Barcs naperómú létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete által érintett.

20. ábra: Barcs a vármegyei vízerózióval veszélyeztetett terület övezete területek tükrében
 Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/13. melléklet, 2024³¹

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/13. melléklete alapján Barcs vízerózióval veszélyeztetett terület övezete által érintett.

³¹ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

1.3.3. A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek- Barcs település fejlesztését befolyásoló megállapításai

A Barccsal határos Babócsa, Csokonyavisonta, Szulok és Darány községek településrendezési tervei nem tartalmazznak Barcsot befolyásoló megállapításokat.

1.4. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK

1.4.1. A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia megállapításai

A településfejlesztési koncepció részben. hatálytalan, annak felülvizsgálata javasolt

Barcs város fejlesztésének hosszú távú, általános célja egy olyan település kialakítása, amely a térségen belüli vezető szerepének megfelelően biztosítja a település és vonzáskörzetének megfelelő kiszolgálását. A város célja, hogy gazdasága fenntartható, versenyképes fejlesztésével képes legyen az innovációk befogadására, és egyben biztos megélhetést és egzisztenciát nyújtson a város és a kistérség környékbeli lakosai számára.

Barcs városfejlesztési koncepciójában a történelmi hagyományokon alapuló kereskedőváros jellegének erősítése mellett stratégiai célként fogalmazódik meg az idegenforgalomra, turizmusra épülő városfejlesztés. Barcs múltját, jelenét és jövőjét jelentősen meghatározta és meghatározza fekvése és nemzetközi útvonalakhoz való csatlakozása.

A város további célja, hogy az európai integráció előnyeit kihasználva az évtizedeken keresztül hátrányként jelentkező határmenti adottsága a város gazdaságát és szolgáltatásait serkentő, kereskedelmi fejlődését elősegítő előnyös pozícióvá váljon.

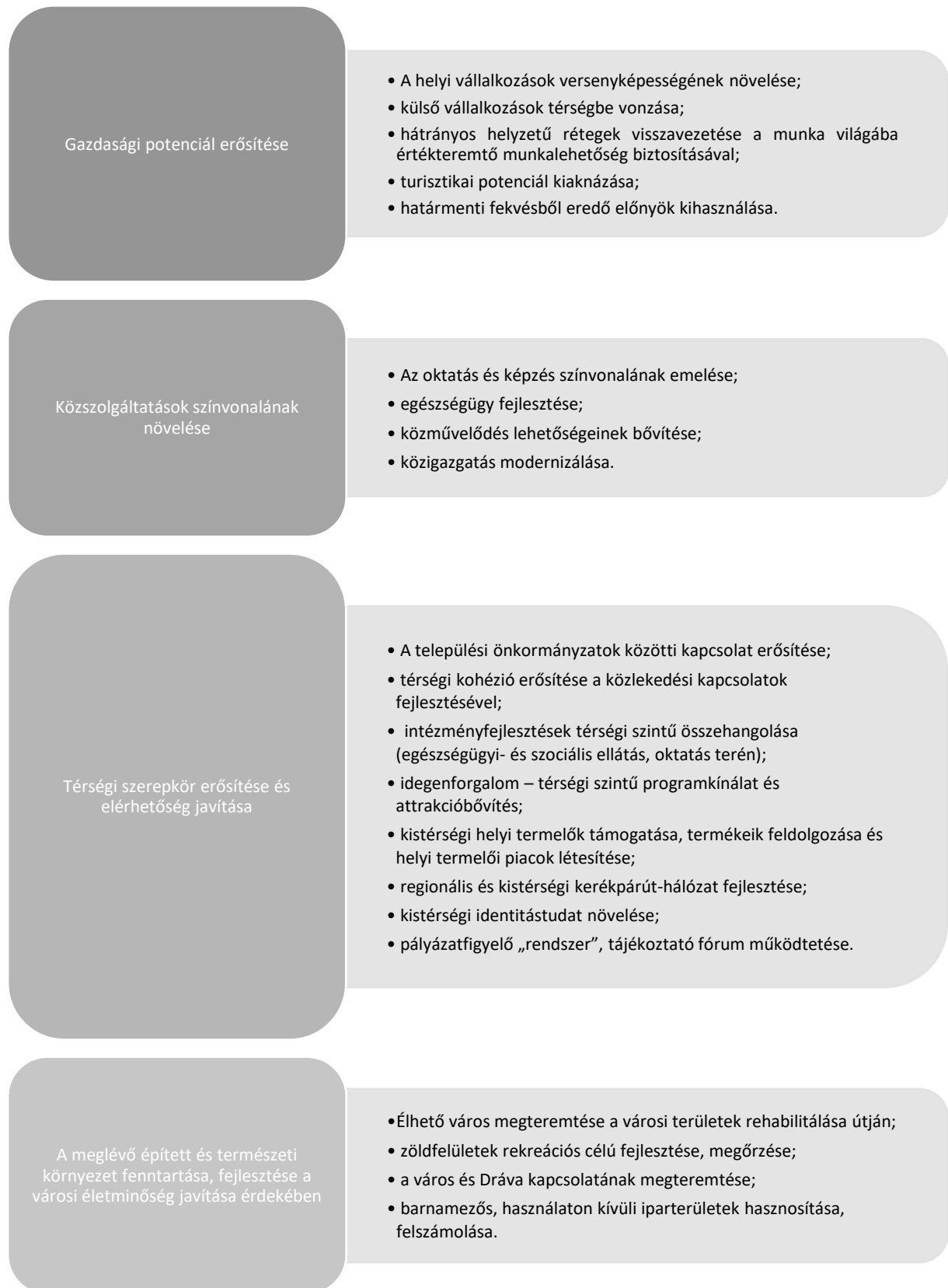
Ennek érdekében a legfontosabb fejlesztési területek, amelyek szinte kivétel nélkül meg is valósultak az elmúlt másfél évtizedben:

- 6-os számú főút elkerülő szakaszának megépítése, 68-as főút átkelési szakaszának nyomvonal korrekciója
- A Dráva folyón a hajózás későbbi újraindítása
- Iparterületek előkészítése, ipari park létesítése
- Drávai strand kiépítése
- Rekreációs övezet kialakítása a termálvízre alapozva
- Intézményhálózat fejlesztése, felújítása

Barcs Város Önkormányzata a 2009-ben készült Integrált Településfejlesztési Stratégiáját első ízben 2015-ben vizsgálta felül, majd ez 2025-ben ismételten megvalósításra kerül.

A város versenyképességének biztosítása, értékeinek megőrzése, fenntartható fejlesztése, illetve a város lakóinak magasabb életminőség elérése céljából Barcs város az alábbi középtávú ágazati célokat nevezte meg:

21. ábra: Barcs középtávú ágazati céljai a hatályos ITS alapján
Forrás: Barcs Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2024

A hatályos ITS összesen 8 városrészt határol le, és összesen 2 akcióterületet jelöl ki. Barcs esetében a KSH 2011-es népszámlálási adatai alapján 2 szegregátum került beazonosításra. A Béke és Szentesi utca által határolt terület (Roma telep), valamint a Klapka György utcától nyugatra elterülő terület. Ez utóbbi nem volt valódi szegregátumnak tekinthető, mivel a lakónépesség száma a KSH adatok alapján épp 50 fő volt, azonban a valóságban ennél kevesebb volt, mivel a korábbi 5 lakásból kettő már megüresedett. Azonban, a 2022-es népszámlálás adatai alapján átdolgozás alatt álló anti-szegregációs program már egy, a korábbihoz képest jelentős terület-csökkenéssel bíró szegregátumot és egy szegregációval veszélyeztetett területet mutat. E szerint Barcs északnyugati településrészén helyezkedik el a 98 fő lakosságú szegregált terület, melynek lehatárolása: Arany János utca - belterület határa - Segesvári utca - Vásártér utca. Az egyre zsugorodó terület szegregátumnak minősült már a 2001-es, és a 2011-es népszámlálás adatai szerint. Szintén az északnyugati településrészen, a szegregátummal közvetlen szomszédos utcák alkotják a település újonnan veszélyeztetett területé minősített szegregációval veszélyeztetett területet, ami a 2011-es népszámlálási adatok alapján korábban a szegregátum részét képezte. Lehatárolása: Vásártér utca - Arany János utca - Cigánysor utca - Arany János utca - Gyöngyvirág utca - Béke utca - Kinizsi Pál utca - Segesvári utca.

A város 2021-2027-es pályázati ciklusban tervezett fejlesztési, valamint a 2015-ben történt utolsó felülvizsgálat miatt az ITS ismételt felülvizsgálata időszzerűvé vált, amelyet megelőző a jelen dokumentum készítése.

1.4.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Barcs jelenleg hatályos településrendezési eszköz jóváhagyott munkarészeinek 17. számú módosítása tervezett, az alábbiak szerint:

- a 0424/1, 0527/4-6, 0531/3-7, 0550/1-6 hrsz-okon erőművek kialakítása tervezett, amelyhez különleges beépítésre nem szánt terület (megújuló energiaforrás) övezetbe való átsorolás szükséges;
- a területrendezési tervekkel való összhang biztosításra a teljes közigazgatási területen;
- a Natura 2000 hálózat területek lehatárolásának jelölése a teljes közigazgatási területen;
- az előző módosítások rajzi feldolgozásból eredő pontatlanságok javítása a belterület szabályozás 8 és 9 szelvényén, valamint a településszerkezeti terv érintett részén a hiányzó kerékpárút összeköttetések jelölése;
- a 17. sz. módosítás módosítással érintett területein az alapterv különböző tervlapjain található – a digitalizálás során észlelt – eltérések összhangba hozatala.

A településszerkezeti terv módosítása csak a módosítással érintett területre vonatkozóan tervezett. A területrendezési övezetek csak fedvényként kerülnek jelölésre a teljes közigazgatási területen.

A HÉSZ-módosítás szövegében a konkrét módosítási igény miatt szükséges változtatások kerülnek átvezetésre. A szabályozási terv módosítása csak a konkrét módosítási igénnyel érintett területre vonatkozóan történik.

A területrendezési tervek és a településszerkezeti terv-módosítás összhangjának igazolása készül. A 2019. március 15-től hatályos TrTv-OTrT, és a 2019. július 22-től hatályos MvMr, valamint a hatályos megyei területrendezési terv Barcs közigazgatási területét érintő övezetei közül azok, amelyek érintik a módosítással érintett területet, alátámasztó munkarészként készülnek és kerülnek dokumentálásra. Települési örökségvédelmi hatástanulmány készítése.

1.5. TERVI ELŐZMÉNYEK, ÉRVÉNYES TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK ÉS AZOK ÉRVÉNYESÜLÉSE

1.5.1. Hatályban lévő településrendezési eszközök

A szabályozási tervek és a vonatkozó (beépített) módosítások megtalálhatóak a város honlapján (<http://www.barcs.hu/index.php/onkormanyzat/rendeletek>). A módosítások folyamatosan átvezetésre kerülnek a város honlapján.

Mivel Barcs településrendezési eszközei a városfejlesztési koncepciójával és integrált városfejlesztési stratégiájával teljes összhangban készültek, ezért megfelelő alapot biztosítanak a városfejlesztési akciók megvalósításához. A szerkezeti terv nagy gondot fektet a város egyedi adottságainak, értékeinek (mind a táji, mind az épített környezeti értékek) gondos kezelésére, megóvására az egyedi terület-felhasználási kategóriák és előírások alkalmazásával.

1.5.2. Hatályos településrendezési eszközök megállapításai, megvalósult elemei

1.5.2.1. Barcs Város Településszerkezeti Terve

A településszerkezeti terv – összhangban az országos és a térségi szintű tervekkel – hosszú távra meghatározza Barcs fejlődésének térbeli irányait, lehetőségeit, korlátait, kialakítja a településszerkezet fejlesztésének újabb elemeit.

Lakóterületek

A város hagyományos lakóterületei kialakultak a főútvonalak mentén és a városközpont területén. A lakóterületi fejlesztési javaslatok (L) is jól illeszkednek a meglévő városszerkezethez, amelyek a következők:

- Városközpont gimnázium és 68-as út menti területek;
- Temető bővítés és 68-as új nyomvonal melletti területek;
- Gyöngyvirág, Dankó, Szentesi út melletti területek;
- Mátyás k. úti sportpálya feletti kertterület (nagyávon);
- Somogyi B út környéki területek
- Nagyhíd utca mögötti 68-as út menti területek;
- Vasvári P. utca mögötti kertterület;
- Somogytarnóca Alkotmány út menti terület.

A fentiekben túl Drávaszentés területén „foghíj” jelleggel van 1 lakásépítési lehetőség. A felsorolt területek nagyávon biztosítják a város lakásépítéssel kapcsolatos területi igényeit. A megvalósítás során azonban az ütemezést végig kell gondolni, és első ütemben a belterületen lévő lakóterületek beépítését kell elősegíteni.

Településközpont vegyes területek

A településközpont vegyes területek (TV) a Bajcsy Zs. út és a Széchenyi út mentén alakultak ki, és a város történeti központját jelentik. E területeken az intézmények vannak túlsúlyban, de közöttük

lakóépületek is találhatóak. E területi kategóriában történne a Hősök terétől délre lévő tömb átépítése, ahol lakásépítés és közintézmény építés egyaránt programozható. Somogytarnóca városrészén az Alkotás és Szabadság utca kereszteződésénél lévő, valamint a sportpálya melletti területek kerültek településközpont vegyes terület-felhasználási kategóriába. E minősítést kapták a drávaszentesi templom és mellette lévő közintézmény területek is.

Központi vegyes területek

A központi vegyes területek (KV) az alap és középfokú ellátást, vagyis a városkörnyéket is kiszolgáló intézmény területek. E létesítmények a településfejlesztési koncepcióban részletesen feldolgozásra kerültek. A településszerkezeten belül jellemzően a következő területeken helyezkednek el:

- Városközpont gimnázium és környéke;
- Barátság utcai lakóterületi centrum;
- Május 1 utcai strand és környéke;
- Hősök tere déli oldala;
- Béke utca, tűzoltóság;
- Táncsics M. úti gyermekotthon;
- Középrigóci szakközépiskola és kollégium;
- Somogytarnócai kastély;
- Drávaszentesi Duna-Dráva Nemzeti Park székházának területe.

Gazdasági területek

A gazdasági területek a város nyugati és keleti, délkeleti részén alakultak ki. Fejlesztésüknél figyelemmel kell lenni arra, hogy a kormány Barcs várost és környékét S4/1998.(II.27.) számú határozatával vállalkozási övezetté jelölte ki. A rendezési terv az előzmények alapján ad javaslatot a további terület-felhasználásra. A gazdaságfejlesztés a foglalkoztatás szempontjából is szükségszerű, amellyel kapcsolatban a településfejlesztési koncepció is tartalmaz adatokat. A gazdasági területek a rendezési tervben az alábbiak szerint alakulnak:

- Kereskedelmi gazdasági területek:
A kereskedelmi gazdasági területek (KV) a városközpont területén és a nyugati iparterületen alakultak ki, valamint a Darányi út mentén. E területeken a környezetbarát szolgáltató ipari, kereskedelmi, raktározási létesítmények helyezhetők el. Fejlesztésükre a rendezési terv a 68-as úttól keletre, a 6-os főút új nyomvonalától délre lévő területet jelöli ki, valamint az északi temető bővítés mellett. A Bimbó utca menti beépítetlen területek is kereskedelmi gazdasági területi minősítést kaptak. A területeken a környezetüket nem zavaró technológiájú ipari kereskedelmi és szolgáltató létesítmények helyezhetők.
- Ipari gazdasági területek:
A város vállalkozási övezetként való kijelölése szükségessé teszi az iparterületek kijelölését (1G), amelyek már kialakultak. E területeken „egyéb” minősítésű, tehát jelentős mértékben nem zavaró hatású ipari üzemek telepíthetők. A telepítés egyik fő iránya a KEMIKÁL Vegyi Üzemtől keletre lévő területek. További fejlesztési lehetőség nyugati részén az ipari üzemek és mezőgazdasági állattartó telepek körüli területek bekapcsolásával lehetséges.

- Mezőgazdasági állattartó telepek:

A mezőgazdasági termelés fejlettségét tükrözi a város külterületén létesült állattartó telepek (MA), amelyeket a terv változatlanul fenntart a következő helyeken: Nyugati iparterület melletti Viktor pusztai állattartó telepek; Drávaerdő területén lévő állattartó telep; Somogytarnócza Szabadság út melletti és Alsógyörgyösi állattartó telep; Drávaszentés, Csurgói út menti állattartó telep; Ferenc telepi állattartó telep. Az állattartó üzemek a lakóterületektől távol vannak, működésük során a környezetvédelmi előírásokat be kell tartani.

- Mezőgazdasági üzemi területek:

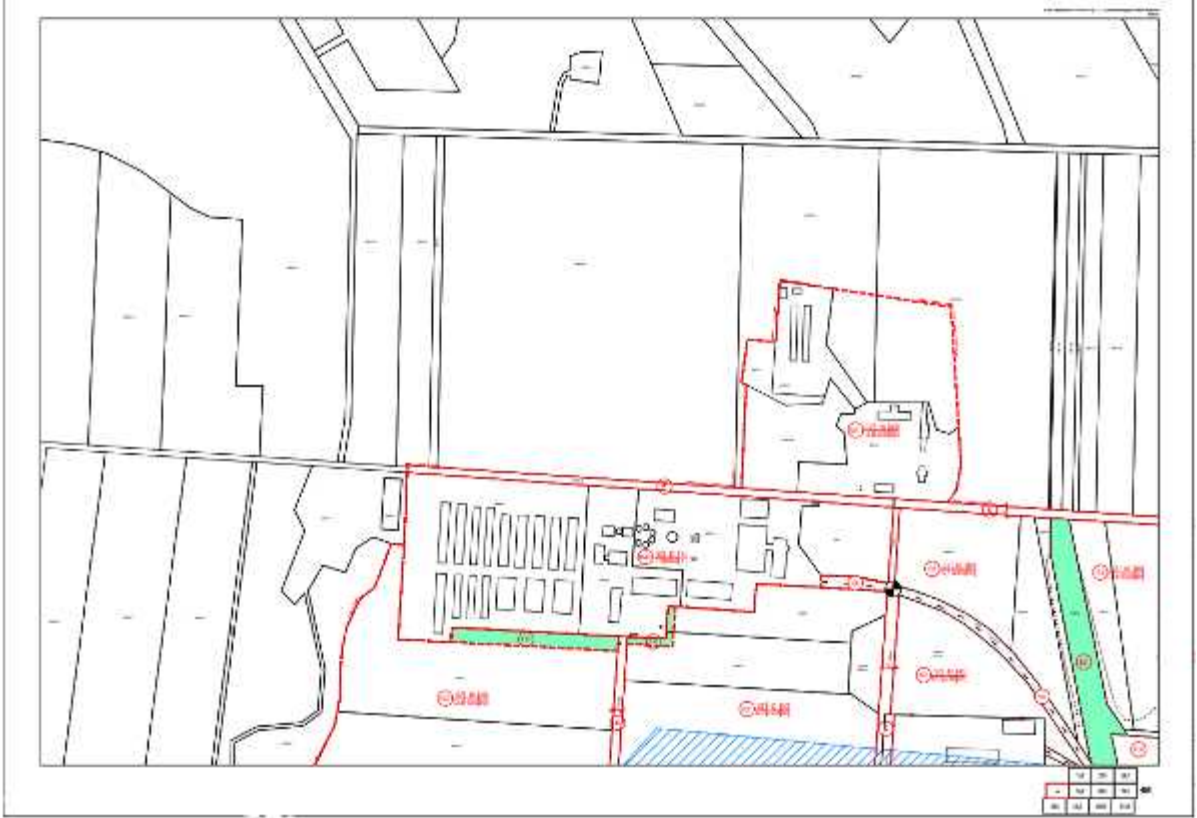
A mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó üzemi területekként (MÜ) az alábbi területek kerültek besorolásra: Belcsa puszta; Temetőtől északra a 68-as út menti Malom és környezete; Drávaerdőtől nyugatra lévő 0684/2 hrsz-ú terület.

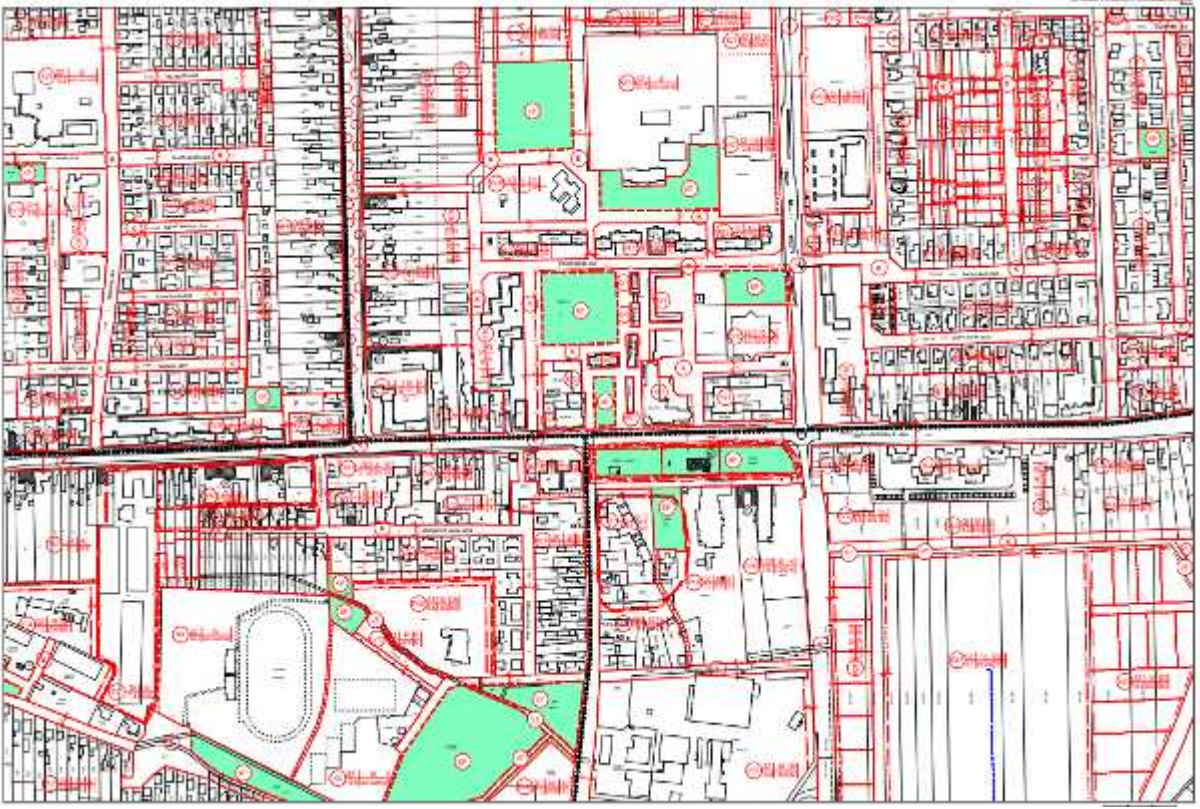
22. ábra: Barcs szerkezeti terve
 Forrás: Barcs Város szerkezeti terve, 2025³²

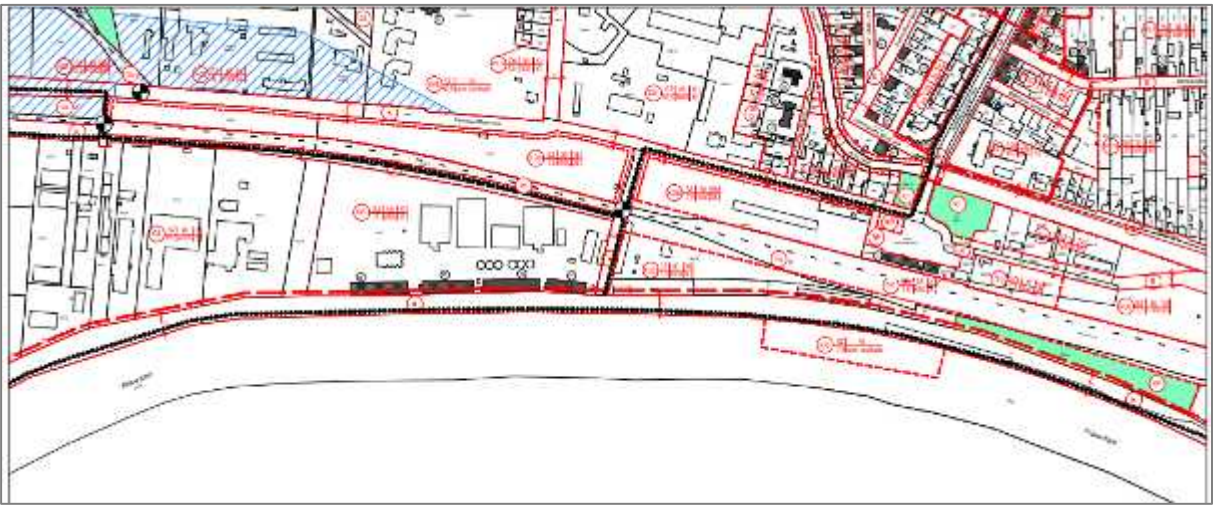

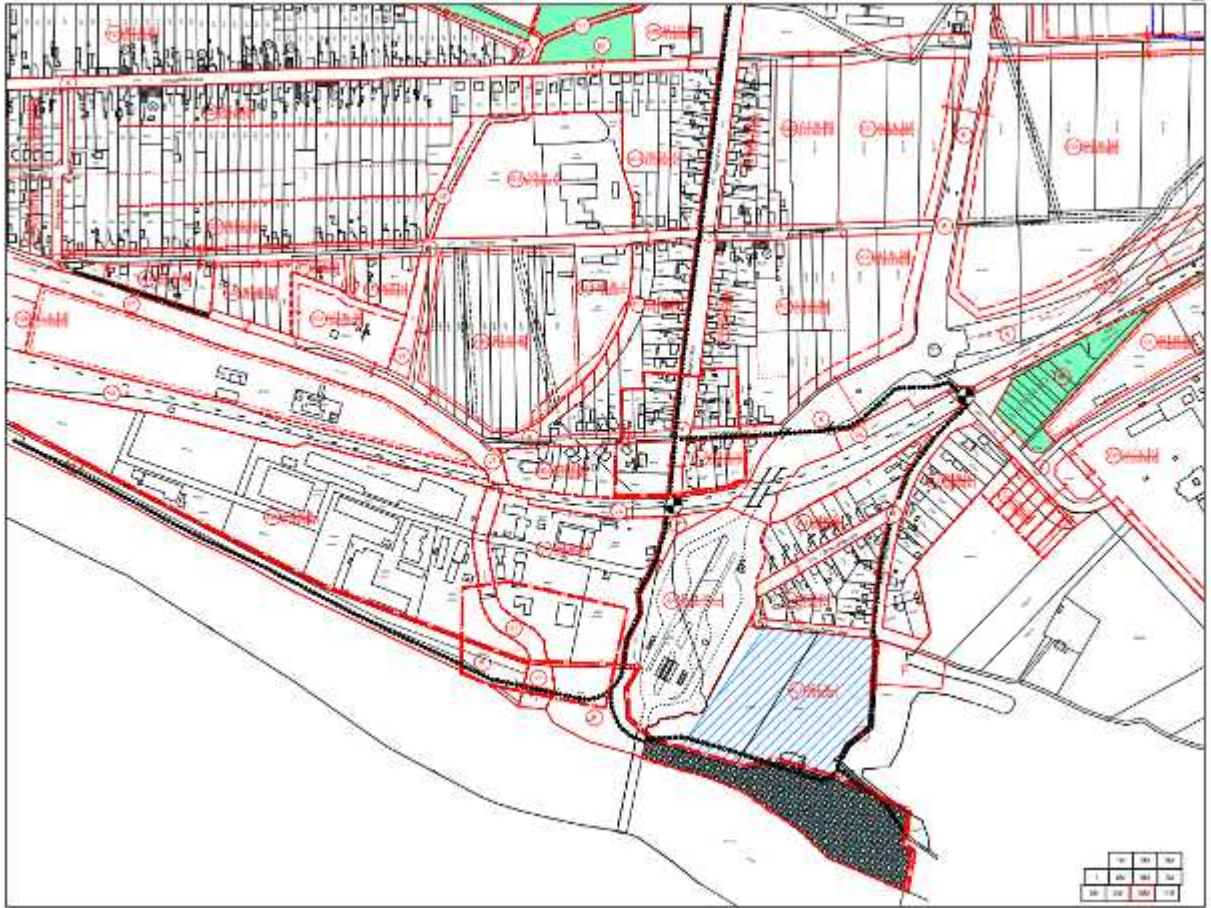
³² Forrás: 5. és 6. melléklet a 15/2002. (IX.27.) önkormányzati rendelethez

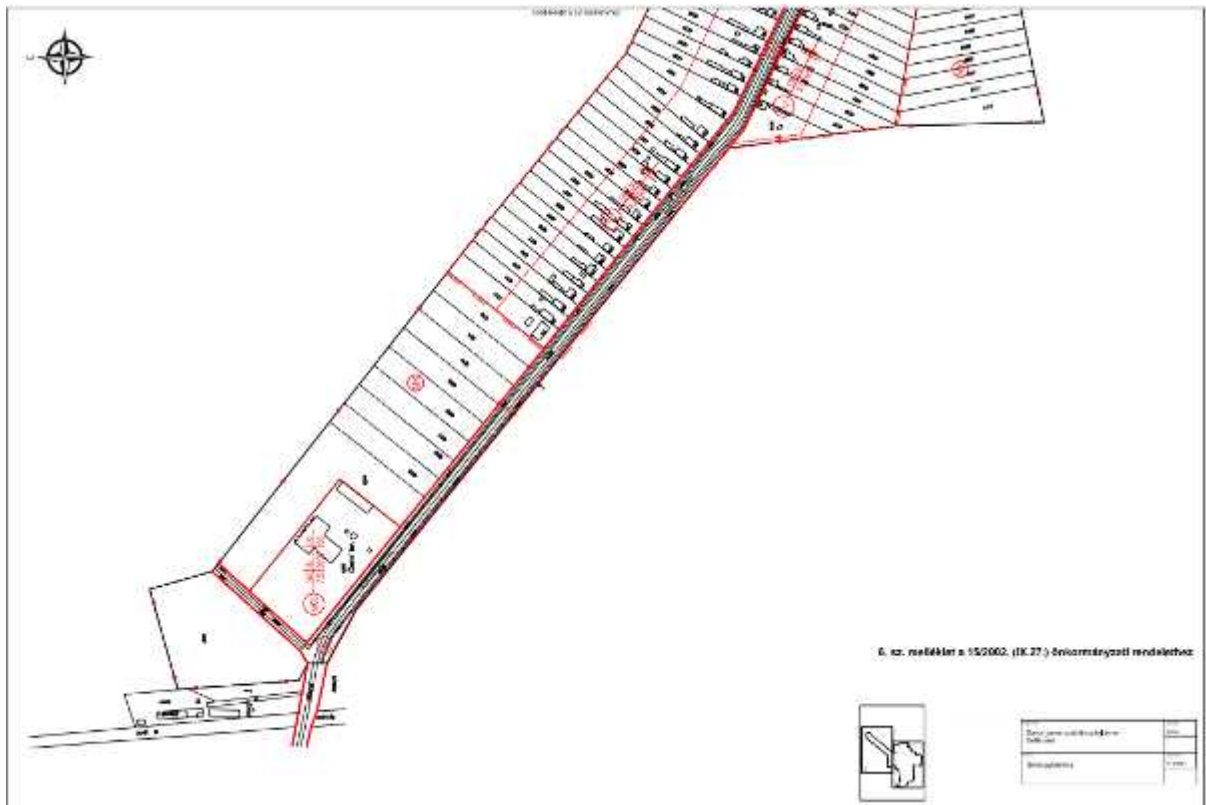

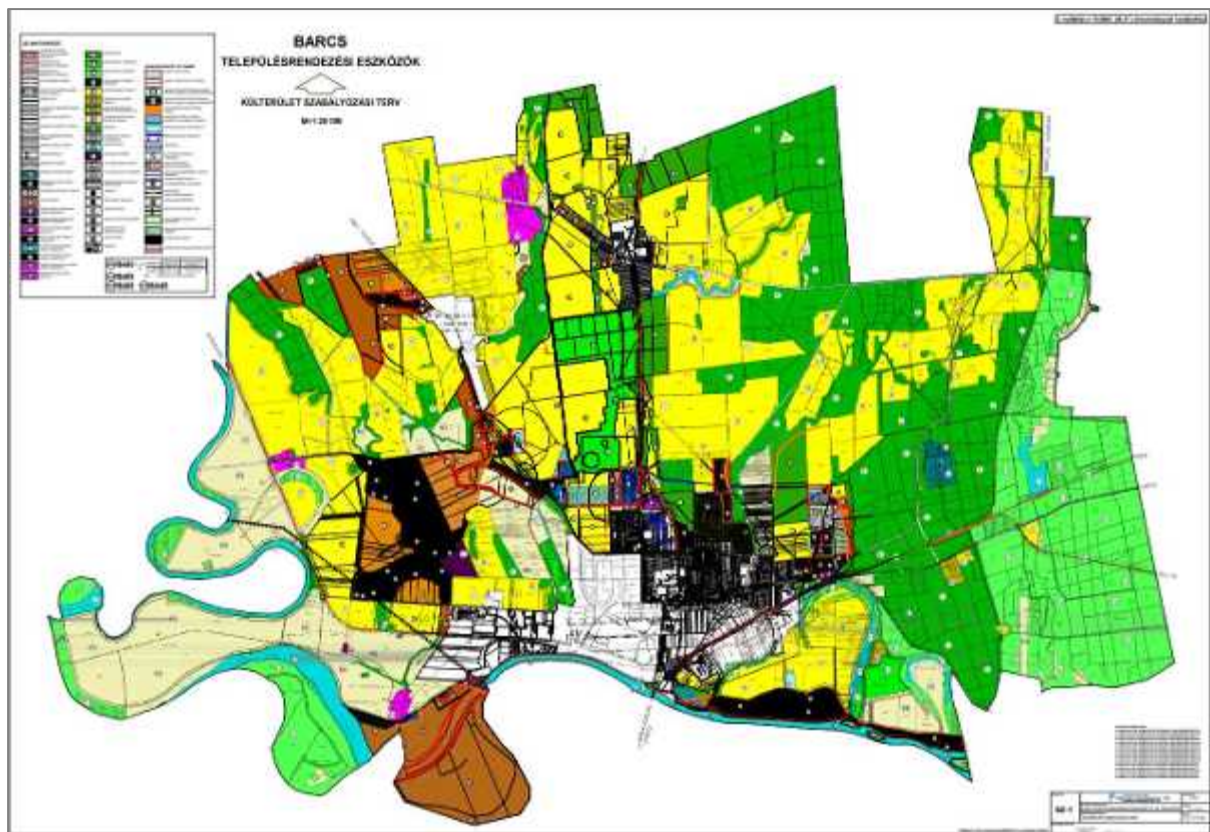

SZ-2	
Project Name	...
Client	...
Architect	...
Date	...
Scale	...
Sheet No.	...

1.5.2.2. Helyi Építési Szabályzat

Barcs Város Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatáról szóló 15/2002.(IX.27.) önkormányzati rendelete a szabályozási terven feltüntetett övezetek és beépítési előírásait a 4. mellékletében rögzíti.

7. táblázat: Az övezetek és azok beépítési előírásai Barcson
 Forrás: Helyi építési szabályzat, 2024³³

Övezet jele	Beépítési mód	Építmény magasság max m	Beépítettség max %	Legkisebb telekméret m ²	Telekszélesség min. m	Telekmélység min. m
Lakóterületek övezete: Nagyvárosias						
NL 1	SZ	15,0	30	nem osztható	-	-
NL 2	SZ	17,5	45	700	K	K
NL 3	SZ	15,0	70	nem osztható	-	-
NL 4	SZK	14,0	45	nem osztható	-	-
Lakóterületek övezete: Kiszvárosias						
KL1	CS	5,0	75	180	K	K
KL2	SZK	12,5	40	1000	K	K
KL3	SZK	7,5	40	400	K	K

³³ Forrás: <https://or.njt.hu/eli/731508/r/2002/15>

KL4	IKR	7,5	50	400	K	K
KL5	Z	6,5	40	1000	K	K
KL6	SZ	6,0	30	600	18	40
KL7	Z	5,0	60	300	K	K
KL8	SZO	5,0	40	500	16	40
KL9	SZK	9,0	30	600	K	K
KL10	Z	7,5	50	300	K	K
KL11	OK	7,5	30	550	K	K
KL12	Z	7,5	40	550	K	K
KL13	Z	7,5	60	500	K	K
KL14	Z	7,5	40	700	K	K
KL15	SZK	5,0	30	700	K	K
KL16	Z	5,0	40	400	K	K
KL17	SZK	6,0	30	900	K	K
Lakóterületek övezete: Kertvárosias						
KEL1	O	5,0	30	700	16	35
KEL2	OK	5,0	30	550	K	K
KEL3	SZK	5,0	30	550	K	K
KEL4	SZK	5,0	30	700	K	K
KEL5	IKR	5,0	30	500	K	K
KEL6	O	5,0	30	550	16	35
KEL7	OK	6,5	30	700	K	K
KEL8	O	6,0	30	800	14	40
KEL9	SZ	6,0	30	900	20	40
KEL10	SZ	6,0	30	900	K	K
KEL11	O	6,0	30	800	20	40
KEL12	O	6,0	30	900	K	K
KEL13	O	6,0	30	700	K	K
KEL14	SZ	5,0	30	800	K	K
KEL15	O	5,0	30	900	K	K
KEL16	OK	5,0	30	500	K	K
KEL17	OK	5,0	30	400	K	K
KEL18	OK	5,0	30	800	K	K
KEL19	O	7,5	30	1000	K	K
KEL20	O	5,0	30	700	14	30
KEL21	OK	5,0	30	700	K	K
KEL22	O	5,0	30	900	16	40
KEL 23	ZK	5,0	30	550	K	K
KEL 24	ZK	5,0	30	700	K	K
Lakóterületek övezete: Falusias						
FL1	O	5,0	30	1000	12	K
FL2	OK	5,0	30	900	K	K
FL3	OK	5,0	30	800	K	K
FL4	O	5,0	30	800	K	K

FL5	O	5,0	30	900	16	45
FL6	O	6,0	30	900	16	45
FL7	O	6,0	30	2000	K	K
FL8	O	5,0	30	700	16	40
FL9	SZ	5,0	30	900	K	K
FL10	OK	5,0	30	1000	K	K
FL11	OK	5,0	30	600	K	K
Településközpont vegyes						
TV1	SZ	7,5	40	600	K	K
TV2	SZ	5,0	30	600	18	20
TV3	Z	7,5	30	400	K	K
TV4	Z	7,5	60	400	K	K
TV5	SZ	10,5	40	2000	K	K
TV6	Z	10,5	40	400	K	K
TV7	ZK	7,5-K	40	1000	m	m
TV8	Z	15,0	60	400	K	K
TV9	Z	17,5	60	2000	K	K
TV10	Z	17,5	40	nem osztható	-	-
TV11	Z	10,0	50	700	K	K
TV12	Z	10,0	60	400	K	K
TV13	Z	17,5	50	500	K	K
TV14	Z	7,5	60	300	K	K
TV15	Z	17,5	50	700	K	K
TV16	K	5,0	50	800	K	K
TV17	Z	10,5	40	nem osztható	-	-
TV18	Z-SZ	7,5	40	1000	K	K
TV19	Z	7,5	60	500	K	K
TV20	SZK	7,5	35	800	K	K
TV21	SZK	10,5	50	400	K	K
TV22	OK	7,5	60	600	K	K
TV23	SZK	7,5	25	2000	K	K
TV24	SZK	K	30	900	K	K
TV25	SZO	6,0	30	1000	K	K
TV26	OK	6,0	40	400	K	K
TV27	ZK	7,5	40	500	K	K
Központi vegyes						
KV1	K	K	K	K	K	K
KV2	SZ	10,0	40	nem osztható	-	-
KV3	K	K	K	K	K	K
KV4	SZK	5,0	30	K	K	K
KV5	SZ	10,0	25	6000	K	K
KV6	SZ	10,5	40	2000	K	K
KV7	SZ	10,5	40	4000	K	K
KV8	SZ	10,5	30	nem osztható	-	-

KV9	SZ	10,5	40	nem osztható	-	-
KV10	SZK	6,0	40	nem osztható	-	-
KV11	SZK	12,5	45	1200	-	-
KV12	SZ	5,0	40	2000	K	K
KV13	SZ	5,0	70	1200	K	K
KV14	SZ	10,5	25	nem osztható	-	-
KV15	SZ	5,0	25	nem osztható	-	-
KV16	SZ	10,5	40	2000	25	40
KV17	SZ	K	40	nem osztható	-	-
KV18	SZ	7,5	25	700	K	K
KV19	SZ	7,5	25	3000	K	K
KV20	SZ	7,5	25	4000	40	60
KV21	0	6,0	30	900	25	40
KV22	0	6,0	30	900	K	K
KV23	SZ	7,5	40	1000	30	K
KV24	SZ	7,5	25	1500	-	-
Különleges terület						
Kkp	SZ	5,0	25	4000	110	K
H (HV/HL)	SZ	16,0	40	10.000	-	-
KS1	SZ	10,0	15	15.000	-	-
KT	SZ	5,5	5	nem osztható		
KST ¹⁰¹	SZ	7,5	10	5000		
KS	SZ	10,0	15	nem osztható		
KH	SZ	10,5	40	nem osztható		
Gazdasági területek övezetei: Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági						
KG1	SZ	10,0	40	2000	30	60
KG2	SZ	7,5	40	2000	18	60
KG3	SZ	7,5	40	2000	30	60
KG4	SZ	7,5	40	2000	K	K
KG5	SZ	10,0	40	1500	25	50
KG6	SZ	10,5	40	3000	30	50
KG7	SZ	K	40	2000	K	K
KG8	SZ	7,5	30	1000	18	20
KG9	SZ	7,5	35	1000	20	35
KG10	SZ	6,0	30	3000	K	K
KG11	SZK	7,5	25	2000	K	K
KG11	SZK	7,5	25	2000	K	K
KG12	Z	7,5	40	2000	K	K
KG13	SZ	7,5	40	2000	35	45
KG14	SZ	10,0	45	4000	-	-
Gazdasági területek övezetei: Ipari gazdasági						
IG1	SZ	10,5	50	3000	30	60
IG2	SZ	12,5	40	4000	40	80
IG3	SZ	7,5	40	3000	K	K

IG4	SZ	10,5	40	3000	K	K
IG5	SZ	12,5	40	3000	35	50
IG6	SZ	12,5	40	4500	K	K
IG7	SZ	12,5	40	3000	K	K
IG8	SZ	K	45	5000	K	K
IG9	SZ	10,5	50	5000	K	K
IG10	SZ	10,5	40	3000	20	50
IG11	SZ	7,5	35	2000	K	K
IG12	SZ	12,5	50	5000	K	K
IG13	SZ	3,0	10	80000	200	300
IG14	SZ	7,5	30	4000	50	70
IG15	SZ	7,5	30	4000	70	45
IG16	SZ	5,0	10	16000	130	120
Gazdasági területek övezetei: Mezőgazdasági üzemi						
MÜ1	SZ	12,5	30	2000	K	K
MÜ2	SZ	10,5	30	4000	30	60
MÜ3	SZ	7,5	30	3000	30	60
Gazdasági területek övezete: Mezőgazdasági állattartó						
MA1	SZ	10,5	35	4000	40	60
MA2	SZ	7,5	35	5000	K	K
MA3	SZ	7,5	40	3000	K	K

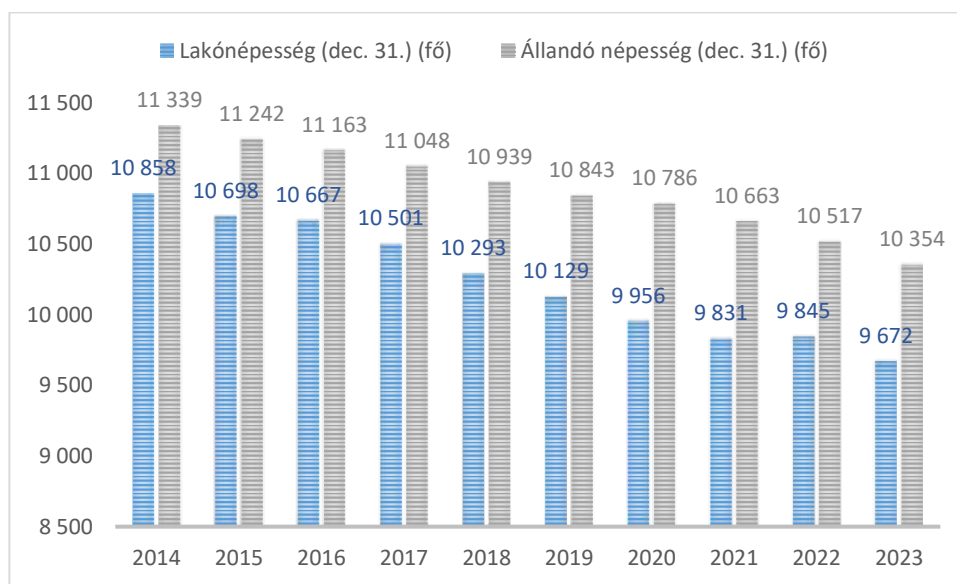
1.6. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI HELYZETE

1.6.1. Demográfia

A KSH adatai alapján Barcs város 12 290 hektáron terül el, ezzel Siófok város után (megelőzve a megyeszékhely Kaposvárt) a második legnagyobb kiterjedésű település Somogy vármegyében. A KSH adatai alapján 2024.01.01-jén lakónépességének száma 9 672 fő.

A KSH által közölt 2022. évi népszámlálási adatok szerint Barcs városa a negyedik legnagyobb lakosságszámú település, Kaposvár, Siófok és Marcalit követve, megelőzve a Nagyatádi járás székhelyét Nagyatádot, valamint a Balaton parti Fonyódi járás székhelyét, Fonyódot.³⁴

23. ábra: Barcs lakónépességének és állandó népességének alakulása az elmúlt 10 évben
Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

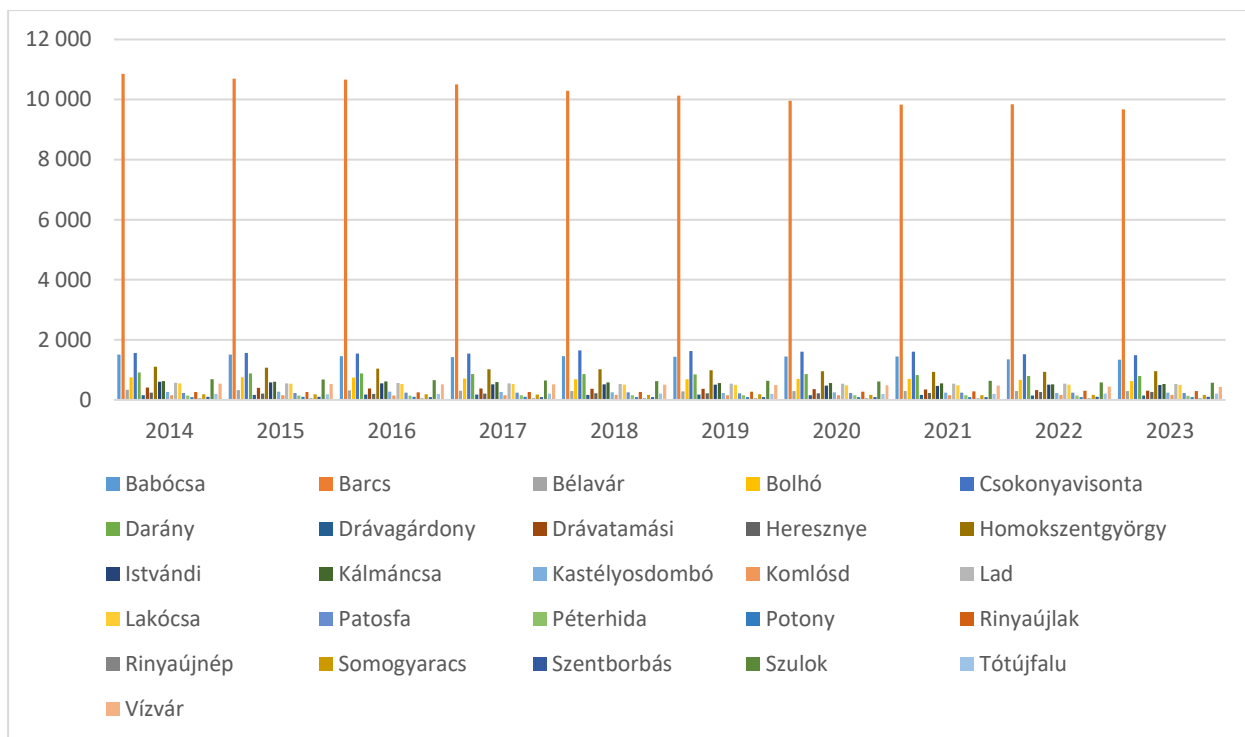

Barcs lakó- és állandó népessége is lassú ütemű csökkenést mutat. Az elvándorlás irányai a somogyi és baranyai megyeszékhelyek, Budapest, valamint nyugat Európa. A település lakónépessége 2020-ban csökkent 10 000 fő alá, állandó népessége pedig továbbra is a feletti, de folyamatosan csökkenő tendencia mellett.

A járás településszerkezetét a barcsi központhoz tartozó aprófalvas körzet határozza meg. Barcsot kivéve csupán 2 település lakossága éri el az 1 000 főt, Babócsa, amelynek lakossága a 2022. évi népszámlálási adatai szerint 1 362 fő, és Csokonyavisonta 1 494 fővel. A járásban a KSH népszámlálási adatai alapján 16 település nevezhető 500 fő alatti aprófalunak, amelyek közül is 7 település törpefalu, mivel lakosságszáma nem éri el a 200 főt.

24. ábra: A Barcsi járás településeinek lakónépesség alakulása az elmúlt 10 évben
Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

³⁴ Forrás: KSH, 2022. évi népszámlálás 3.1.1. A népesség főbb korcsoportok és nemek szerint, 2022 adattábla

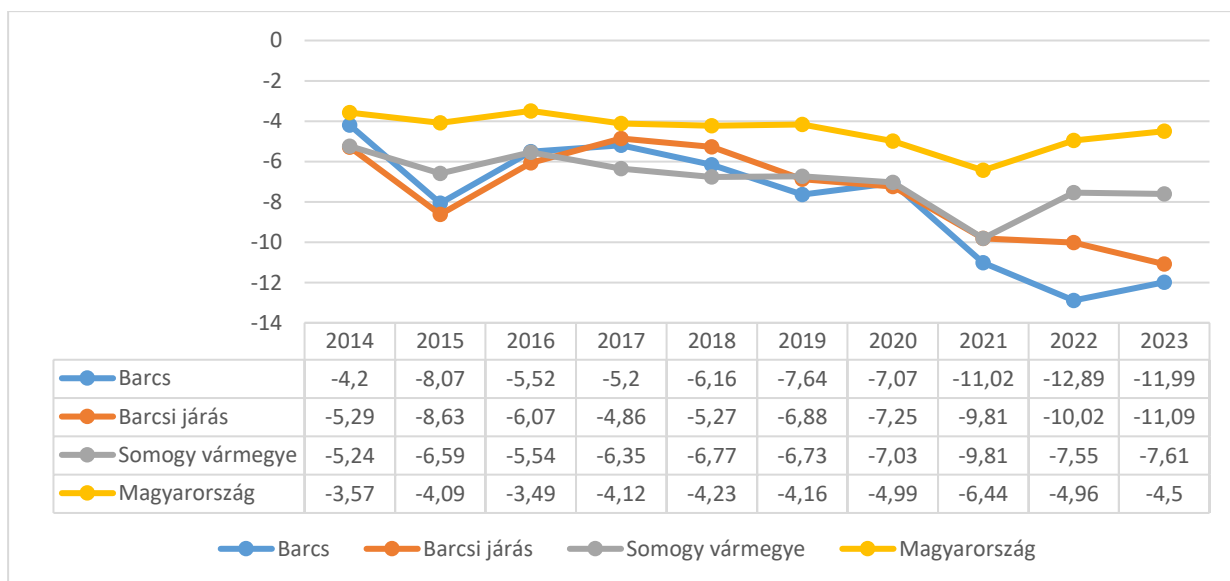

A járás települései közül – ha a 10 éves időintervallumot vizsgáljuk – a lakosság népessége Heresznyén, Komlósdon, Patosfán, Rinyaújlakon és Tótújfalun nőtt 2023-ra, de valamennyi település esetében ingadozások figyelhetők meg az egyes évek vonatkozásában.

Az országos, regionális és vármegyei tendenciához hasonlóan, Baracson is megfigyelhető a fokozatos, lassú ütemű lakosságszám csökkenés. Ennek egyik oka, hogy az élve születések száma alacsonyabb halálozások számánál, másik oka az elvándorlás, amely elsősorban a fiatal felnőtteknél figyelhető meg.

25. ábra: Természetes szaporodás, fogyás az egyes területi szinteken (ezrelék, t= 2014-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

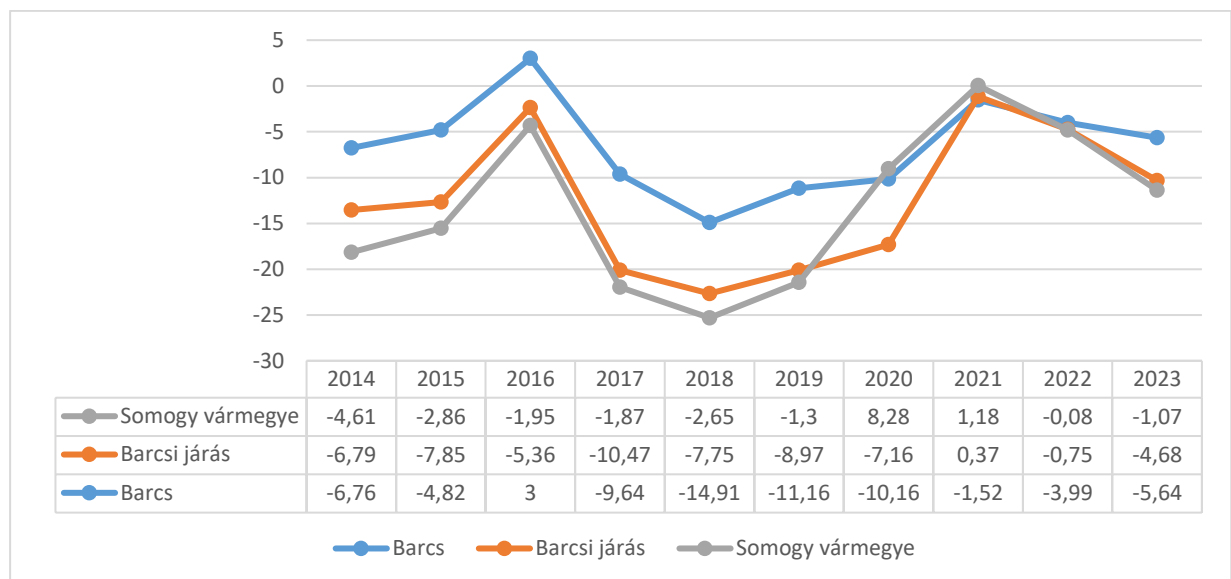

Barcs esetében a természetes fogyás mértéke a vizsgált időszak valamennyi évében meghaladta az országos értéket. 2014-ben a város fogyása kedvezőbb tendenciát mutatott a járási és vármegyei értékekhez viszonyítva, azonban 2021-től a felsőbb területi szintek adatai váltak kedvezőbbé.

A városba a nem jelentős mértékű bevándorlás a közeli településekről történik, néhányan a közeli városokból (Nagyatád, Csurgó) is érkeznek. A migrációra utaló adatok 2000 óta majdnem minden évben negatív, bár nem számottevő, de jellemző tendencia, hogy a felsőoktatási intézményekben tovább tanulók főiskolai-egyetemi tanulmányaik befejezésével nem térnek vissza Barcsra, a nagyvárosokban maradnak. Ezen túl jellemző a szegényebb, szakképzetlen rétegek kiköltözése a járás kisebb településeire az életköltségeik csökkentése céljából.

26. ábra: Belföldi vándorlási egyenleg, ezer lakosra (ezrelék, t= 2014-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

Az elmúlt 10 évben a 2016-os év kivételével negatív képet mutat a belföldi vándorlás Barcs esetében. A vizsgált időszak mélypontja a 2018-as év volt, amikor a belföldi vándorlási egyenleg 1000 lakosra vetítve -14,91 volt. A városhoz hasonlóan a járási és a vármegyei vándorlási kép is fogyást mutat, a járás esetén jelentősebbet, mint a vármegye esetében is feltételezhető a járások közötti, de vármegyén belüli vándorlások nagyobb aránya.

1.6.2. Népeség

1.6.2.1. A lakónépeség korcsoportonkénti megoszlása

Barcs város főbb korcsoportjait tekintve megállapítható, hogy a lakosság 13,08%-a 14 éven aluli, 63,48%-a tartozik az aktív korosztályba, a 15-64 éves korcsoportba. A 65 év feletti korosztály a lakosság 23,42%-át teszi ki, vagyis közel a lakosság negyede tartozott ebbe a korcsoportba a 2022. évi népszámlálás idején, ami egy öregedő társadalom képét mutatja.

27. ábra: Barcs népességének száma főbb korcsoportok szerint (t= 2022)

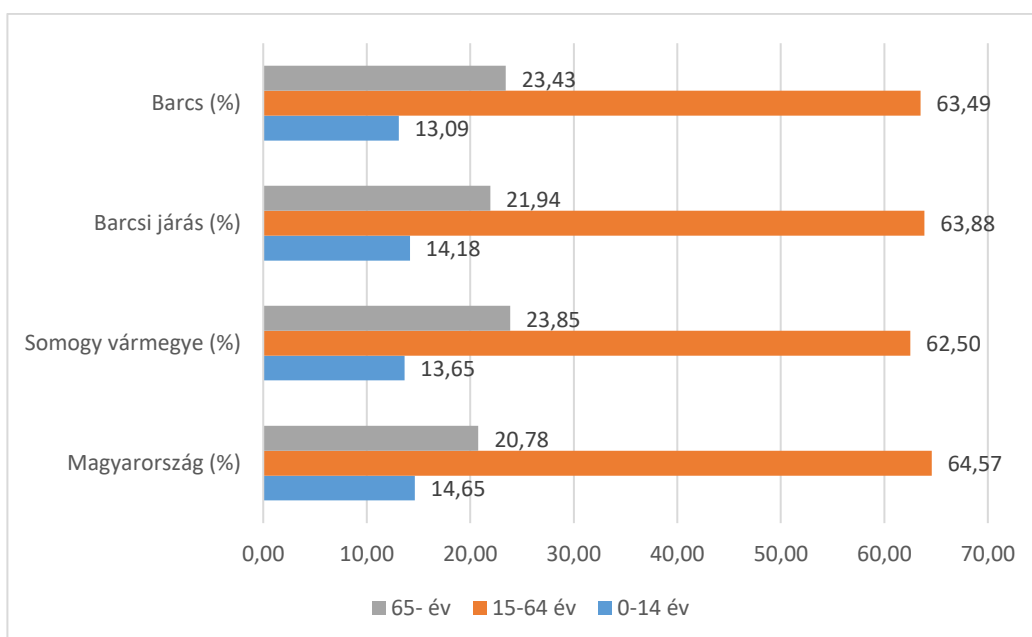
Forrás: KSH 2022. évi Népszámlálás, 2024

Település	-14	15-64	65-	Összesen (fő)
	éves (fő)			
Barcs	1 274	6 181	2 281	9 736

A lakónépesség kor szerinti összetétele – a főbb korcsoportok tekintetében – összességében kedvezőtlenebb Barcson, mint vármegyei, regionális és országos szinten. A 65 év feletti korosztályba tartozók aránya a járási és országos adatokat meghaladja, a vármegyeivel szinte azonos, ahogyan az aktív korcsoportba tartozók aránya is. A 0-14 éves korosztályba tartozók aránya a lakosságon belül valamennyi magasabb területi szintnél kedvezőtlenebb képet mutat.

28. ábra: Az egyes területi szintek lakónépességének kor szerinti összetétele a főbb korcsoportok tükrében (t= 2022)

Forrás: KSH 2022. évi Népszámlálás, 2024

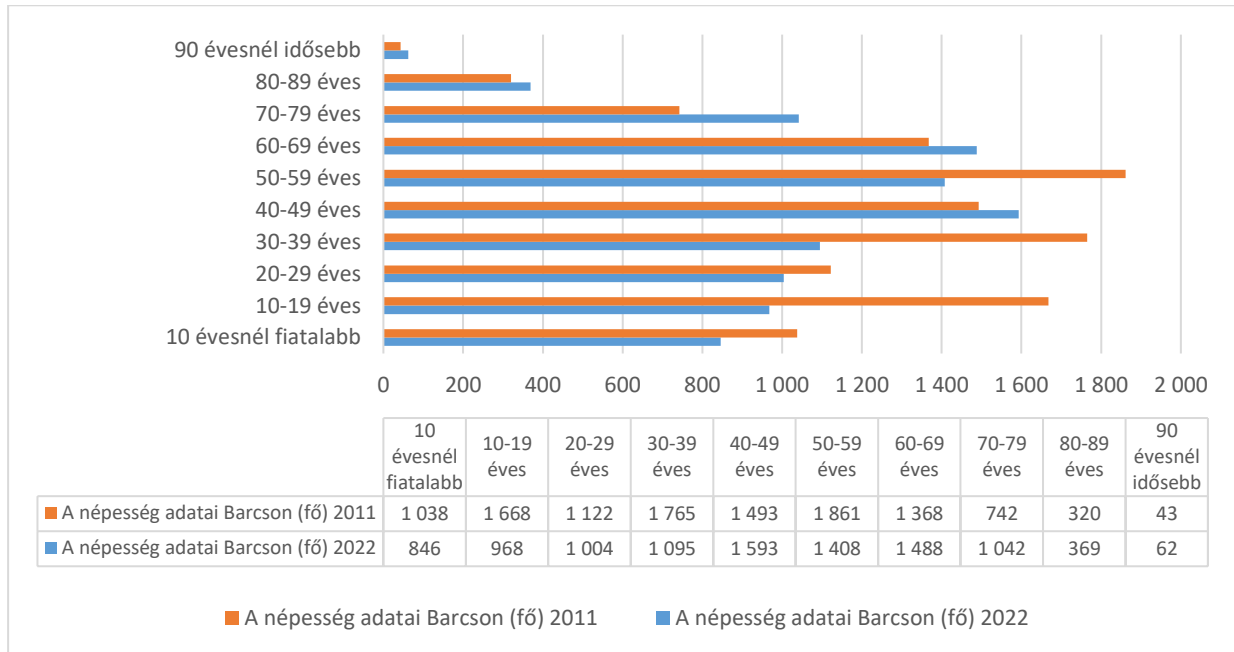

	Összesen			Összesen (fő)
	-14	15-64	65-	
	éves			
Magyarország (fő)	1 407 320	6 201 301	1 995 459	9 604 080
Magyarország (%)	14,65	64,57	20,78	-
Somogy vármegye (fő)	40 125	183 722	70 113	293 960
Somogy vármegye (%)	13,65	62,50	23,85	-
Barcsi járás (fő)	2 959	13 330	4 578	20 867
Barcsi járás (%)	14,18	63,88	21,94	-
Barcs (fő)	1 274	6 181	2 281	9 736
Barcs (%)	13,09	63,49	23,43	-

A 2022-es népszámlálás adatai alapján a lakónépesség 13,09%-át alkotják a 0-14 év közötti gyermekek, 63,49% az aktív korú felnőtt lakosság és 23,43% az idősek aránya. A felnőttek részaránya a járásban és Barcson közel azonos, azonban mindkét területi szinten a gyermekek hátrányára – az országos arányokhoz képest – magasabb az idősek aránya.

29. ábra: A népesség korcsoportonkénti vizsgálata az utóbbi népszámlálások tükrében (t= 2011, 2022)

Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis, 2024

Egyértelműen látható a két vizsgált időszak legfontosabb különbségei. A 2011-es adatokhoz képest jelentős növekedés tapasztalható az idősebb, 60 év feletti korosztály tekintetében. Ehhez szorosan kapcsolódva, egyfajta ok-okozatként megállapítható, hogy a gyermekek és fiatalok (ezzel együtt feltételezhetően a kisgyermekes családok) száma csökkent 2022-re. Ezek együttesen egy öregedő társadalom képét mutatják.

A 15-60 év közötti lakosság tekintetében csupán egy olyan korcsoport van csupán, ahol a lakosság szám a 2011-es adatokhoz képest nőtt 2022-re. Ez a 40-49 éves korosztály.

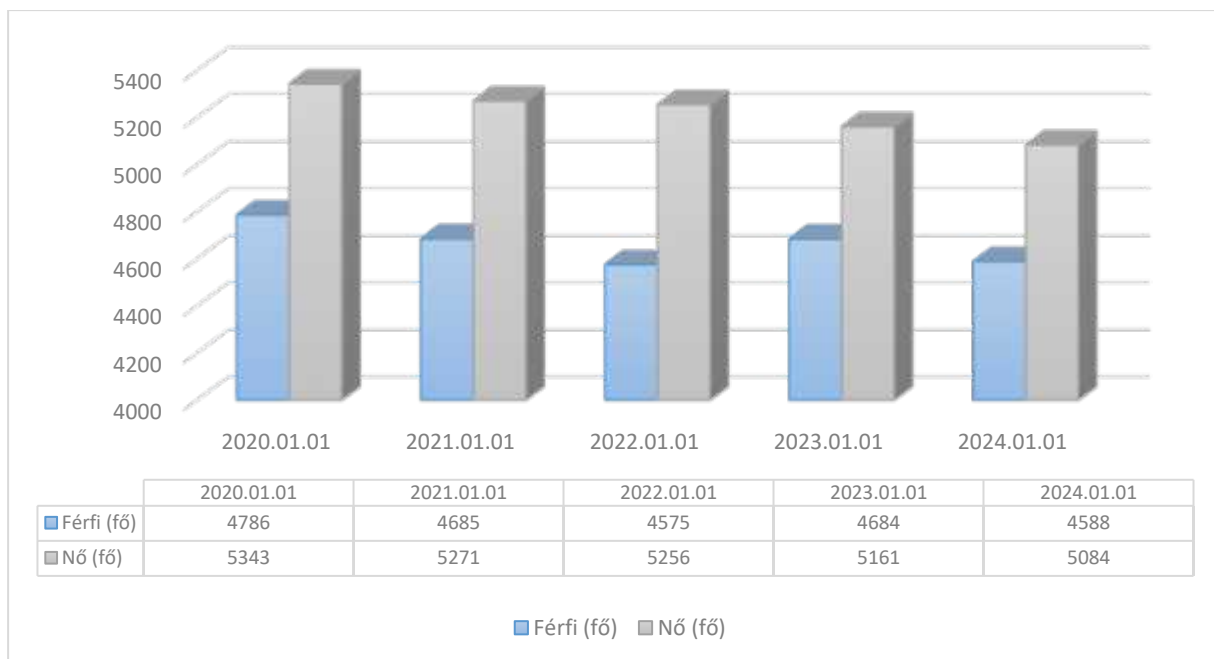
Az öregedési index a 2022-es népszámlálás adatai szerint országos viszonylatban 141,79, vármegyei szinten 174,73, járási szinten 154,71 és a területi szintek összehasonlításában Barcson a legmagasabb, 179,04.

1.6.2.2. A lakónépesség nemek szerinti megoszlása

Barcs lakónépességének nemek szerinti megoszlása az elmúlt 5 évet vizsgálva egységes képet mutat. A KSH tájékoztatási adatbázisában elérhető adatok szerint a településen – a vizsgált időszakban – a nők vannak többségben.

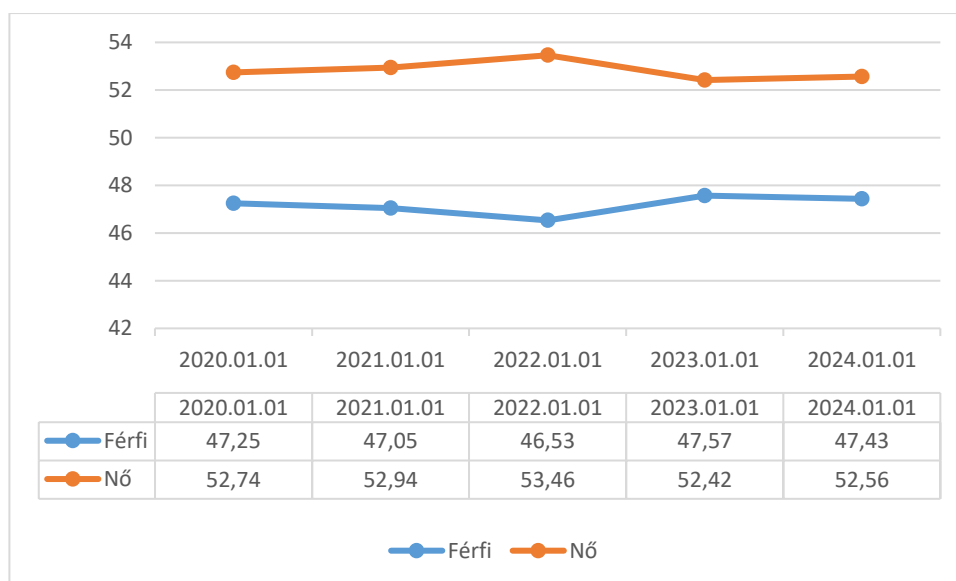
30. ábra: Barcs népességének nemek szerinti megoszlása (fő, t= 2020-2024)

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024

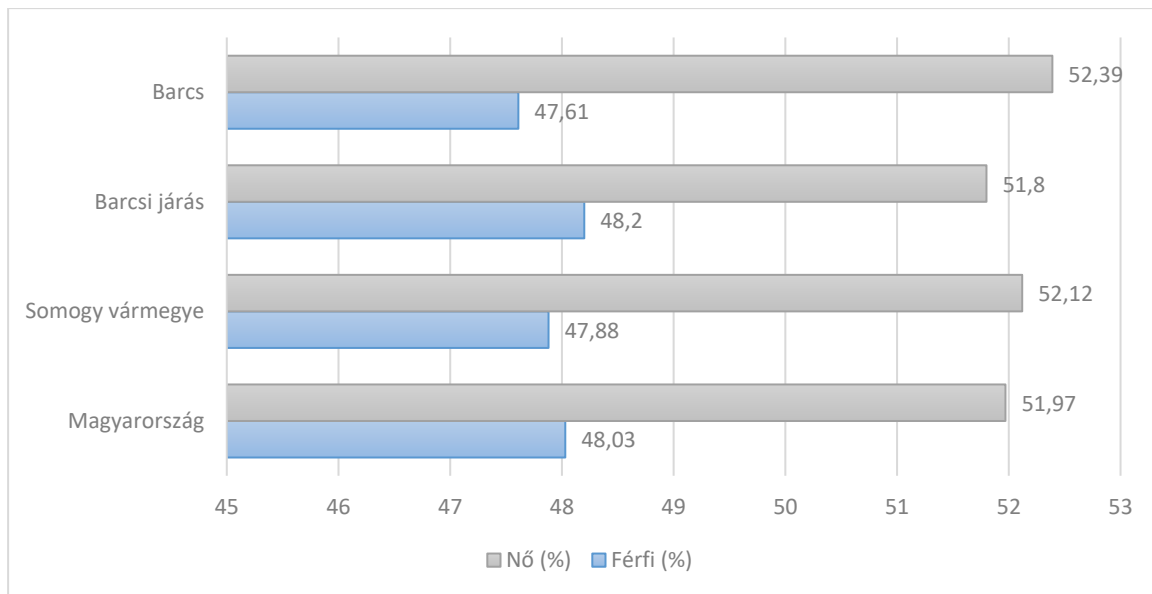
A nemek arányának változása a lakosságon belül az elmúlt 5 évben kiegyenlítettnak mondható. Egyik évben az egyik nem aránya nő, a másik évben az csökken.

31. ábra: A nemek arányának alakulása Baracson az elmúlt 5 évben (% , t= 2020-2024)
 Forrás: Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024

Az országos, vármegyei és járási adatok is hasonlóan alakulnak a barcsi arányokhoz.

32. ábra: A nemek arányának alakulása Baracson az elmúlt 5 évben (% , t= 2022)
 Forrás: KSH, 2022. évi Népszámlálás, 2024

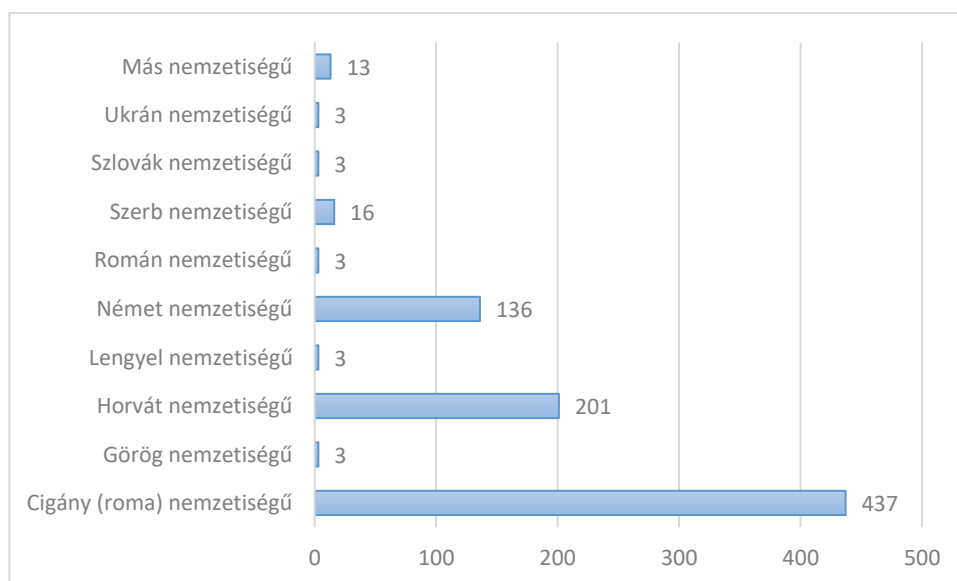

Valamennyi területi szinten az országos arányokhoz közelítő adatokat kapunk, a nők és férfiak tekintetében egyaránt, így valamennyi területi szinten a női nem többsége tapasztalható, ami helyi, járási, vármegyei és országos tendencia.

1.6.2.3. Nemzetiségek

Barcs határmenti fekvése természetesen magával hozza a nemzetiségek jelenlétét a lakónépesség körében. A legjelentősebb nemzetiségek a horvát, a cigány és a német nemzetiség. Mindhárom csoport létrehozta és működteti a saját nemzetiségi önkormányzatát.

33. ábra: Barcs nemzetiségi összetétele (fő, n= 818 fő, t= 2022)
 Forrás: KSH, 2022. évi Népszámlálás, 2024

A 2022-es népszámlálás idején Barcson a legjelentősebb nemzetiség a cigány (roma) volt, 437 fővel. A második legjelentősebb nemzetiség a horvát, amelynek tagjai 201 főt számláltak. A német

nemzetiségbe tartozók száma 136 fő volt. A 2022. évi népszámlálás során 8 618 fő vallotta magát magyar nemzetiségűnek. 1 493 fő nem adott választ a népszámlálási íven a nemzetiségi hovatartozásra vonatkozásában.

A 2011. évi népszámlálási adatokhoz viszonyítva megállapítható, hogy a nemzetiségek tekintetében a válaszadási hajlandóság rosszabb volt. A 2022-es adatokhoz képest, közel 1 000 fővel többen nem kívántak nyilatkozni.

8. táblázat: Barcs nemzetiségi összetételének alakulása a legutóbbi népszámlálások idején (fő, t= 2011, 2022)

Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis, 2024

	2022	2011
Cigány (roma) nemzetiségű (fő)	437	906
Görög nemzetiségű (fő)	3	0
Horvát nemzetiségű (fő)	201	234
Lengyel nemzetiségű (fő)	3	0
Német nemzetiségű (fő)	136	125
Román nemzetiségű (fő)	3	5
Szerb nemzetiségű (fő)	16	6
Szlovák nemzetiségű (fő)	3	5
Ukrán nemzetiségű (fő)	3	0
Más nemzetiségű (fő)	13	26
Magyar nemzetiségű (fő)	8 618	9 091
Nem válaszolt a nemzetiségi kérdésekre (fő)	1 493	2 342

Jelentős változásnak mondható, hogy a cigány (roma) nemzetiségűek száma több mint a felére csökkent a 2022-es népszámlálás idejére, ahogyan a horvát nemzetiségűek száma is 14%-kal csökkent. A német nemzetiségűnek vallók száma viszont megduplázódott 2022-re.

Barcs Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata

A nemzetiségi önkormányzat feladata a cigányság érdekeinek képviselése, integrációjának elősegítése. Ügyfelei problémáinak kezelésére állandó ügyfélszolgálatot és jogsegélyszolgálatot biztosít. Az önkormányzat tartalmaz együttműködést alakított ki mindazon intézményekkel, amelyek elősegíthetik a cigányság integrációját. Barcs Város Önkormányzata 2000-ben építette a közösségi házat, melyet jelenleg a Nemzetiségi Önkormányzat működtet közmunka keretében, amelyben a roma lakosság szabadidős-kulturális életét, a roma tanulók felzárkóztatását, személyiségfejlesztését segítő rendezvényeket szerveznek, valamint segítséget nyújtanak a munkakeresésben, információszerzésben és az érdekérvényesítésben. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat, az Önkormányzat, valamint az Jót (T)Enni Jó Egyházmegyei Intézményfenntartó Központ 2019.12.02. napjától egymással együttműködve népkonyhai szolgáltatást végez, ami a városban működő szociális alapszolgáltatások kiegészítése és a szociális háló teljesebbé tétele érdekében működik, ingyenesen, helyben fogyasztással. A Nemzetiségi Önkormányzat Barcs Város Önkormányzata nevében eljárva biztosítja napi legalább 1 tál meleg étel helybeni fogyasztását szociálisan rászoruló személyek számára, napi 223 adaggal.

Barcs Város Német Nemzetiségi Önkormányzata

A nemzetiségi önkormányzat tevékenysége eredményeként létrehozták a német nyelvű könyvtárat, megszervezték az óvodai, általános iskolai és felnőtt nyelvtanítást. Az önkormányzat 123 családdal, mintegy 300 barcsi lakossal áll kapcsolatban, akik között a felnőtt és idős korosztály képviseli a nagyobb arányt.

Barcs Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzata

Kulturális eseményeket szervez, évente megrendezi a horvát bált. A barcsi hagyományőrző tánccsoport, énekkar és zenekar tagjainak többsége a Dráva-menti horvát falvakból települt be Barcsra.

1.6.2.4. Képzettség

9. táblázat: Képzettség mutatók alakulása a 2022-es népszámlálás tükrében (fő, t= 2022)
Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis, 2024

	Általános iskola		Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel (fő)	Érettségi (fő)	Egyetem, főiskola stb. oklevél (fő)
	1-7.	8.			
	Évfolyam (fő)				
Országos összesen³⁵	881 853	1 785 610	1 733 767	2 716 187	1 833 716
Somogy vármegye összesen³⁶	27 825	63 314	65 288	77 636	40 963
Barcsi járás összesen³⁷	2 276	5 534	5 308	4 536	1 953
Barcs³⁸	880	2065	2394	2630	1297

A Barcsi járásban a 7 évesnél idősebbek körében a legmagasabb befejezett végzettségek tekintetében jellemzően az alapvégzettségűek (0-8 általános iskolai osztály) aránya a legmagasabb (31,78 %), majd a szakmával rendelkező középvégzettségűek következnek (25,84%), ezt követi kicsit nagyobb arányban az érettségizettek (28,38%) végül pedig a diplomával rendelkezők zárják a sort (14%).

A felsőfokú végzettségűek aránya Barcsra messze elmarad az országos eredményektől. Országos viszonylatban a felsőfokú végzettségűek aránya 20,49%. Ez a vármegye esetében csupán 14,89%, de még ennél is alacsonyabb Barcsra, ahol a járási adatokat felülmúlva (9,96%) 14,00% a legutóbbi népszámlálás adatai szerint.

Valamennyi területi szinten a középfokú végzettségűek vannak a legnagyobb arányban. Barcsra az érettségivel rendelkezők aránya (28,38%) magasabb az érettségi nélküli középfokú végzettségűek arányánál (25,84%), amely tendencia vármegyei és országos szinten is megjelenik, azonban járási szinten megfordul. Ez a fordulat az aprófalvas településszerkezettel is magyarázható, hiszen a periférián levő kistelepülések esetében az előregedés párhuzamosan a képzettség szerkezetben is megmutatkozik.

³⁵ 7 évesnél fiatalabb (Magyarország): 652 501 fő

³⁶ 7 évesnél fiatalabb (Somogy vármegye): 18 444 fő

³⁷ 7 évesnél fiatalabb (Barcsi járás): 1439 fő

³⁸ 7 évesnél fiatalabb (Barcs): 609 fő

A 7 évesnél idősebbek körében is érezhető a járás esetében a településszerkezet és az öregedő társadalom, mivel a területi szinteket vizsgálva itt a legmagasabb a legfeljebb 8. osztályt befejezők aránya, 28,22%. Ez az arány Barcson 22,29%, a vármegyében 23,02%, országosan 19,95%.

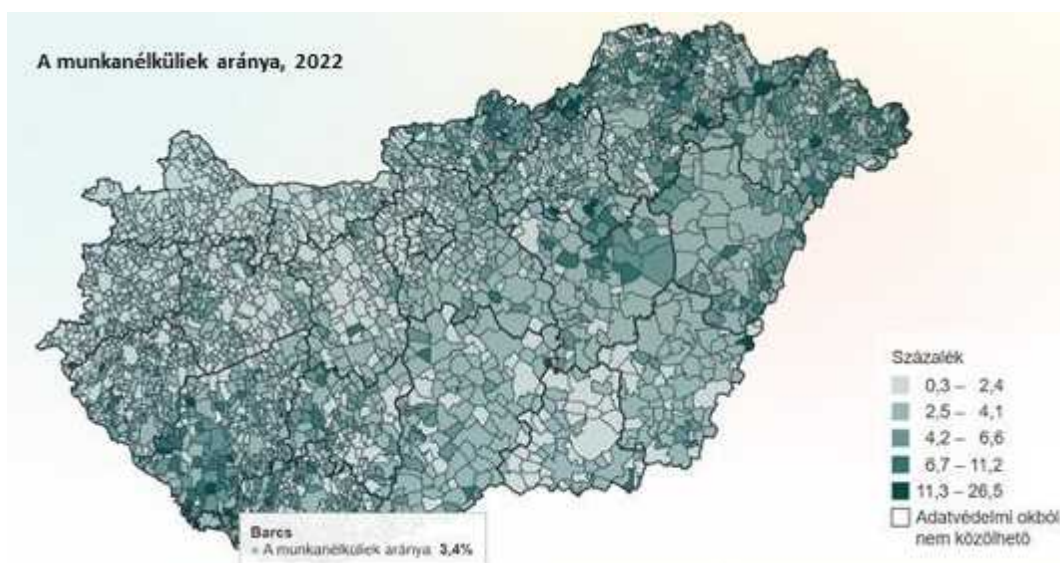
1.6.2.5. Foglalkoztatottság

A város és a térség számára is nagy problémát jelent a munkanélküliség. A 15-59 éves korosztály körében.

Munkanélküliség

34. ábra: A munkanélküliek aránya (t= 2022)

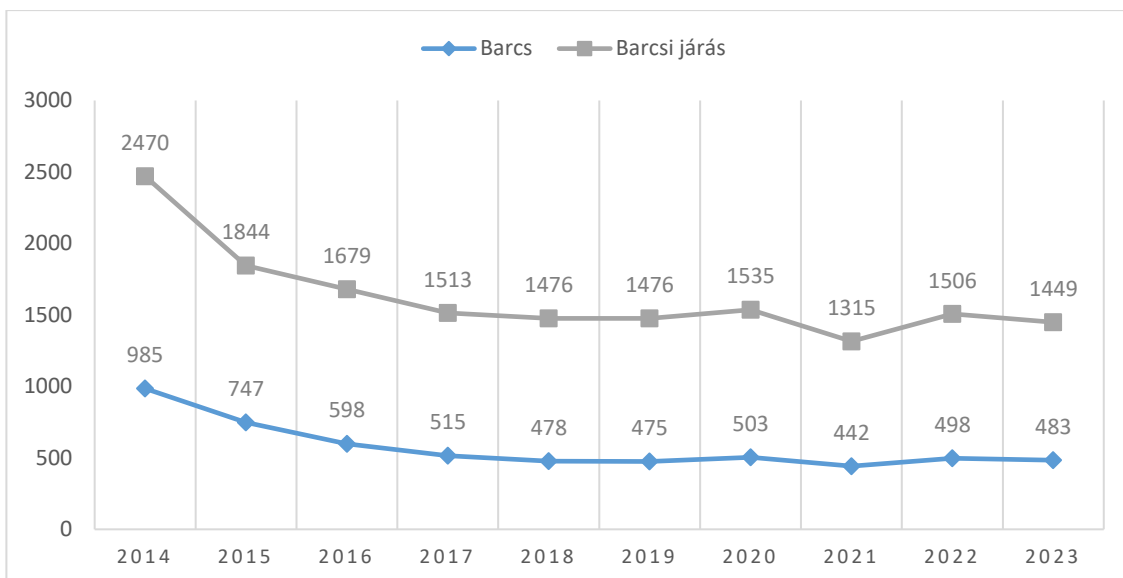
Forrás: KSH, 2022. évi Népszámlálási eredmények, 2024³⁹

35. ábra: A munkanélküliség alakulása Barcson és a Barcsi járásban (fő, t= 2014-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

³⁹ Forrás: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vegleges-adatok/kiadvany/>

2014 és 2019 között az álláskeresők száma Barcson és a járásban is csökkent, azonban 2020-ban némi – egy évet felölelő – emelkedés volt tapasztalható. 2023-ban az álláskeresők száma Barcs és a járás esetében is a 2017-2018-as átlagszinten helyezkedik el, az előző évi adatokhoz képest számuk csökkent.

A város és a térség legsúlyosabb problémája a magas munkanélküliség, amelynek mértéke országos szinten is kimagasló. Az elmúlt 10 év munkanélküliségi adatait vizsgálva azt látjuk, hogy a 2019-es és 2023-as évek kivételével jellemzően a munkanélküliek körében magasabb a nők aránya.

10. táblázat: Barcson nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemenként (t= 2014-2023)

Forrás: Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024

Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, férfi (fő)	Nyilvántartott álláskeresők aránya, férfi (%)	Nyilvántartott álláskeresők száma, nő (fő)	Nyilvántartott álláskeresők aránya, nő (%)
2014. év	985	486	49,34	499	50,66
2015. év	747	360	48,19	387	51,81
2016. év	598	290	48,49	308	51,51
2017. év	515	223	43,30	292	56,70
2018. év	478	237	49,58	241	50,42
2019. év	475	250	52,63	225	47,37
2020. év	503	248	49,30	255	50,70
2021. év	442	210	47,51	232	52,49
2022. év	498	237	47,59	261	52,41
2023. év	483	246	50,93	237	49,07

A munkanélküliek között 2017-ben kimagaslóan magas volt a nők aránya (56,70%), míg a legalacsonyabb 2019-ben volt (47,37%), amikor a férfiak száma magasabb volt a nőknél. A vizsgált időszak azon éveiben, amikor a férfiak száma a munkanélküliek között alacsonyabb volt a nőknél, ilyen nagyfokú különbség a nemek között nem tapasztalható, mivel a munkanélküliek között a legmagasabb férfi arány ezen években 49,58% (2018) és a legalacsonyabb 43,30% (2017).

A Barcsi járás tekintetében a várostól eltérően már egyértelműen nem kijelenthető, hogy a munkanélküliek körében a nők száma jellemzően magasabb a férfiakénál. Kiegyenlítettebb kép mutatkozik járási szinten.

11. táblázat: A Barcsi járásban nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemenként (t= 2014-2023)

Forrás: Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024

Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, férfi (fő)	Nyilvántartott álláskeresők aránya, férfi (%)	Nyilvántartott álláskeresők száma, nő (fő)	Nyilvántartott álláskeresők aránya, nő (%)
2014. év	2 470	1 301	52,67	1 169	47,33
2015. év	1 844	967	52,44	877	47,56
2016. év	1 679	859	51,16	820	48,84
2017. év	1 513	733	48,45	780	51,55
2018. év	1 476	711	48,17	765	51,83
2019. év	1 476	753	51,02	723	48,98
2020. év	1 535	765	49,84	770	50,16
2021. év	1 315	634	48,21	681	51,79
2022. év	1 506	678	45,02	828	54,98
2023. év	1 449	701	48,38	748	51,62

A Barcsi járásban a munkanélküliek körében 2014-ben, 2015-ben, 2016-ban és 2019-ben is magasabb volt a férfiak aránya a nőknél.

12. táblázat: Somogy vármegyében nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemenként (t= 2014-2023)

Forrás: Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024

Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, férfi (fő)	Nyilvántartott álláskeresők aránya, férfi (%)	Nyilvántartott álláskeresők száma, nő (fő)	Nyilvántartott álláskeresők aránya, nő (%)
2014. év	19 658	10 467	53,25	9 191	46,75
2015. év	15 823	8 306	52,49	7 517	47,51
2016. év	13 666	7 035	51,48	6 631	48,52
2017. év	13 970	7 121	50,97	6 849	49,03
2018. év	12 508	6 095	48,73	6 413	51,27
2019. év	12 415	6 046	48,70	6 369	51,30
2020. év	13871	6 616	47,70	7 255	52,30
2021. év	11597	5 504	47,46	6 093	52,54
2022. év	11250	5 219	46,39	6 031	53,61
2023. év	10535	4 982	47,29	5 553	52,71

A vármegyei mutatók is a barcsi és járási tendenciáktól is eltérnek. Míg a város esetében megállapítható, hogy a munkanélküliek körében a nők aránya magasabb, addig a járás esetében kiegyenlített adatokat látunk. Ezzel szemben a vármegyei adatokat vizsgálva ez elmúlt 10 évben azzal szembesülünk, hogy míg kezdetben (2014-2017) a munkanélküliek körében több volt a férfi, addig

2018-tól 2023-ig fokozatos, lassú ütemű növekedést tapasztalunk a nők körében, így az elmúlt 6 év vármegyei adatai szerint a munkanélküliek körében többségben vannak a nők.

Ezek után, tekintve, hogy eddig mindhárom területi egység más-más képet mutat a munkanélküliek nemenkénti megoszlása tekintetében, érdemes az országos adatokat is vizsgálat alá vonni.

13. táblázat: Magyarországon nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemenként (t= 2014-2023)

Forrás: Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024

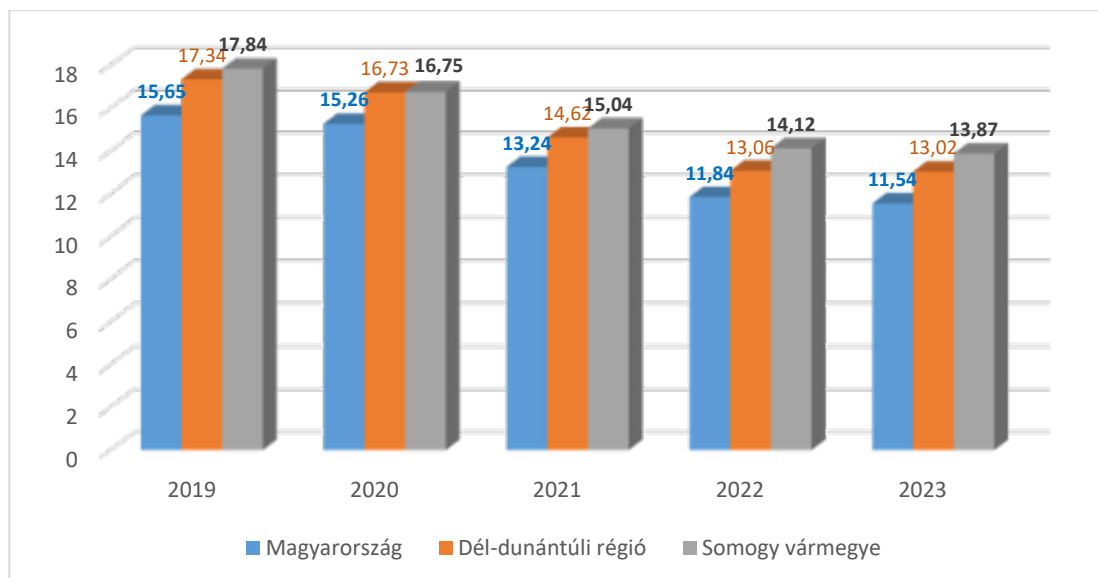
Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, férfi (fő)	Nyilvántartott álláskeresők aránya, férfi (%)	Nyilvántartott álláskeresők száma, nő (fő)	Nyilvántartott álláskeresők aránya, nő (%)
2014. év	391 040	198 654	50,80	192 386	49,20
2015. év	337 478	168 025	49,79	169 453	50,21
2016. év	273 498	136 020	49,73	137 478	50,27
2017. év	254 749	124 094	48,71	130 655	51,29
2018. év	241 898	116 014	47,96	125 884	52,04
2019. év	234 903	113 532	48,33	121 371	51,67
2020. év	290 694	138 778	47,74	151 916	52,26
2021. év	238 712	113 985	47,75	124 727	52,25
2022. év	230 345	109 975	47,74	120 370	52,26
2023. év	224 961	108 739	48,34	116 222	51,66

Az országos tendencia hasonlóságot mutat a barcsi, illetve a vármegyei adatokkal. A barcsival azért, mert a munkanélküliek körében jellemzően nagyobb arányban vannak jelen a nők országosan is nem csak a város szintjén. Másrészt hasonlóságot mutat a vármegyei tendenciával, mivel országosan is markánsan megmutatkozik az az időszak, amikor a férfiakat követve a nők aránya lett magasabb. Ez a tendencia 2015-től megfigyelhető, és a legfrissebb 2023-as adatokban is helytálló még, így kijelenthető, hogy országos szinten az elmúlt 9 évben a munkanélküliek körében magasabb a nők száma.

A TeIR adatai alapján Barcson az elmúlt 5 évben a 25 év alatti nyilvántartott álláskeresők aránya csökken, arányuk 2019-ben 21,3% volt, 2020-ban 20,5%, majd egy jelentősebb csökkenést követően 2021-ben 16,3%, 2022-ben 15,3% és 2023-ban 14,9%. A korcsoport esetében a járási adatokban is csökkenés tapasztalható, azonban e területi szinten a csökkenés lassúbb mértékű, mint Barcson, elsősorban azért, mert arányuk sem volt olyan magas, mint a városban (2019: 19,7%, 2020: 19,5%, 2021:17,4%, 2022: 15,7%, 2023: 14,5%).

36. ábra: A 25 év alatti nyilvántartott álláskeresők aránya országos, regionális és vármegyei szinten (% , t= 2019-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

Hasonló csökkenés figyelhető meg a 25 év alatti álláskeresők körében a többi területi szinten is az elmúlt 5 évben.

14. táblázat: A nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportonként, Barcson (fő, t= 2019-2023)
 Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR

	2019	2020	2021	2022	2023
Nyilvántartott álláskeresők: 0-18 éves (fő)	10	8	8	4	5
Nyilvántartott álláskeresők: 19-20 éves (fő)	26	34	20	14	20
Nyilvántartott álláskeresők: 21-25 éves (fő)	65	61	44	58	47
Nyilvántartott álláskeresők: 26-30 éves (fő)	43	39	27	38	46
Nyilvántartott álláskeresők: 31-35 éves (fő)	33	33	43	47	37
Nyilvántartott álláskeresők: 36-40 éves (fő)	44	36	41	41	37
Nyilvántartott álláskeresők: 41-45 éves (fő)	63	77	46	67	53
Nyilvántartott álláskeresők: 46-50 éves (fő)	50	49	57	66	76
Nyilvántartott álláskeresők: 51-55 éves (fő)	42	58	46	48	36
Nyilvántartott álláskeresők: 56-60 éves (fő)	51	49	45	47	51
Nyilvántartott álláskeresők: 61-X éves (fő)	48	59	65	68	75

Szerencsés tendenciának nevezhető, hogy az elmúlt 5 évben a 18. életévüket be nem töltött álláskeresők száma fokozatosan csökkent. Ez egyrészt jelezheti a korosztály elhelyezkedési lehetőségeiben bekövetkező pozitív változást, másrészt a korai iskola elhagyások számában bekövetkező javulását is.

Szintén pozitív változás a 19-20 éves korosztály számának csökkenése az álláskeresők körében, főleg úgy, hogy az előző évhez képest 2020-ban jelentős ugrás volt tapasztalható. Ez a korosztály a középfokú tanulmányok lezárását követően a munkaerőpiacra lépő pályakezdő csoport.

A 21-25 éves korosztály is pályakezdő korcsoport. Egyrészt a felső-középfokú tanulmányok befejeztével, vagyis a jellemzően érettségire épülő 1, illetve 2 éves szakképzések lezárását követően munkába álló korcsoport, másrészt a felsőoktatásban felsőfokú szakképzést végzettek csoportja. Esetükben a 2022-ben tapasztalható növekedés meglepő, azonban a következő évben az addigi

csökkenő tendencia folytatásával számuk csökken. Ez a korosztály idegen nyelveket tanult, alapszinten kommunikálva rajtuk, nem riadnak vissza a munkahely céljából történő lakóhelyváltoztatástól vagy ingázástól.

A 41-50 éves, középkorúak száma jelentősnek mondható a barcsi nyilvántartott álláskeresők körében. Számuk (és arányuk) az elmúlt 5 évben a legnagyobb. A korosztály jellemzően középfokú végzettségű, akár több évtized munkatapasztalattal, a háztartásukban eltartottakkal. Jellemző esetükben a beszélt idegennyelv hiánya, a „röghöz kötöttség”, vagyis az utazási, ingázási morál alacsony volta.

Az 51-60 évesek száma is jelentősnek mondható. Ez a korosztály is jellemzően középfokú végzettségű, több évtizedes, jellemzően néhány munkahelyen szerzett tapasztalattal, azonban itt már olyan háztartásokat is találhatunk, ahol eltartott már nincs, a gyermekek önálló életet kezdve maguk is a munkaerőpiacon boldogulnak. Jellemző esetükben a beszélt idegennyelv hiánya, a „röghöz kötöttség”, vagyis az utazási, ingázási morál alacsony volta.

A 61 éven felüliek jelenléte a nyilvántartott álláskeresők körében nem térségi sajátosság, úgy sem, hogy a jogi környezet ezt a korosztályt már védett korúnak tekinti.

Barcs tekintetében a legfeljebb általános iskola 8 osztályt végzettek aránya a nyilvántartott álláskeresők között 43 - 49% százalék között ingadozik az elmúlt 10 évben (2014-2023) a TeIR adatai alapján.

37. ábra: A legfeljebb 8 általános iskolát végzett nyilvántartott álláskeresők aránya vármegyei, járási és települési szinten (%; t= 2014-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

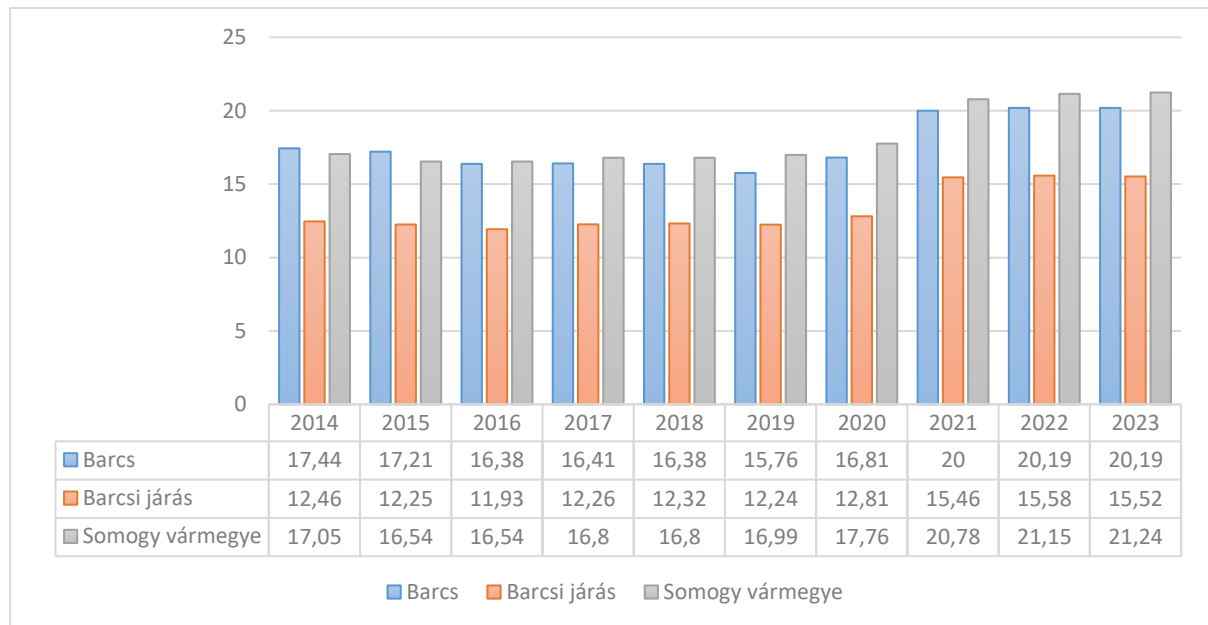

Vármegyei szinten az az arány kiegyenlítődt, Barcshoz közelítő (44 – 48%), azonban a járási adatok kedvezőtlenebbek, 48 – 55%. Települési szinten is az alacsony iskolázottságúak aránya közelíti az 50%-ot a nyilvántartott álláskeresők körében, azonban a Barcsi járás egészére nézve ez – a vizsgált időszakban – jellemzően meg is haladta.

Az alacsony iskolázottságúak aránya mellett, a magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya is vizsgálatra kerül.

38. ábra: A magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya vármegyei, járási és települési szinten (% , t= 2014-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

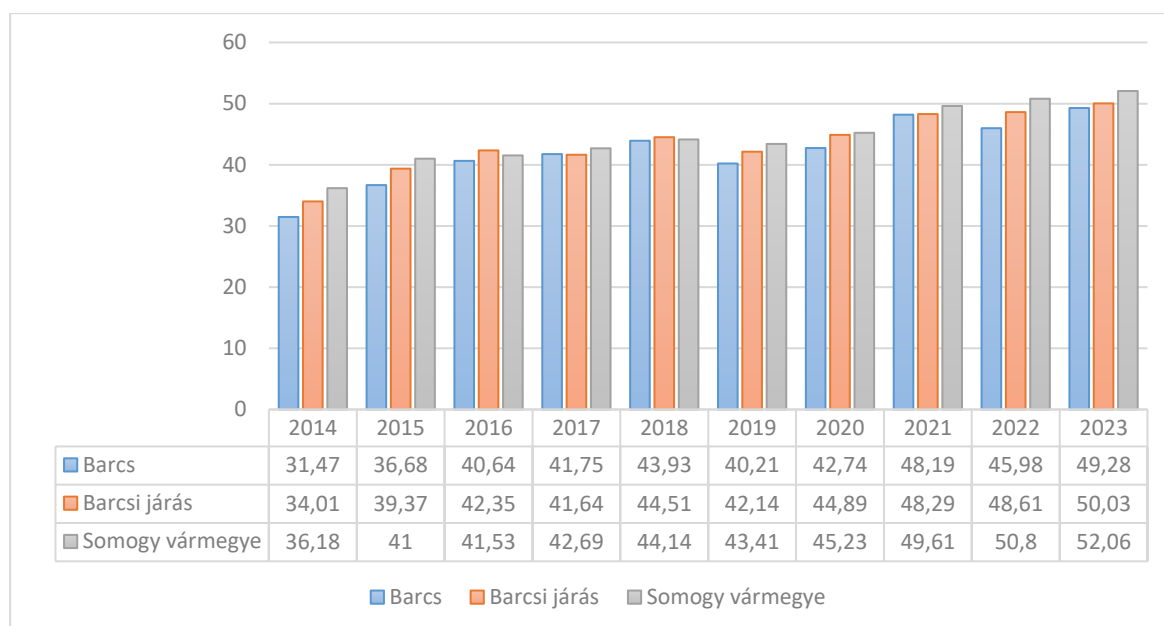

Szembevetendő, hogy míg a települési és vármegyei arányok hasonlóan alakulnak, addig a járási kedvezőbb képet mutat a vizsgált csoport vonatkozásában. Baracson és a vármegyében 20,% illetve 21% körül alakul a magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 2021-től kezdve. Ezzel szemben a járás esetében ez az arány 15% körüli 2021-től, ezt megelőzően pedig ennél is alacsonyabb. Az elmúlt 10 évet vizsgálva a csoport aránya mindhárom területi szinten – jelentéktelen hullámmellett – folyamatosan növekszik a nyilvántartott álláskeresők körében.

A nyilvántartott álláskeresők körében a 25 év alattiak, valamint a legfeljebb 8 osztállyal rendelkezők mellett a 45 éven feletti arányát is érdemes megvizsgálni.

39. ábra: A 45 év feletti nyilvántartott álláskeresők aránya vármegyei, járási és települési szinten (% , t= 2014-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

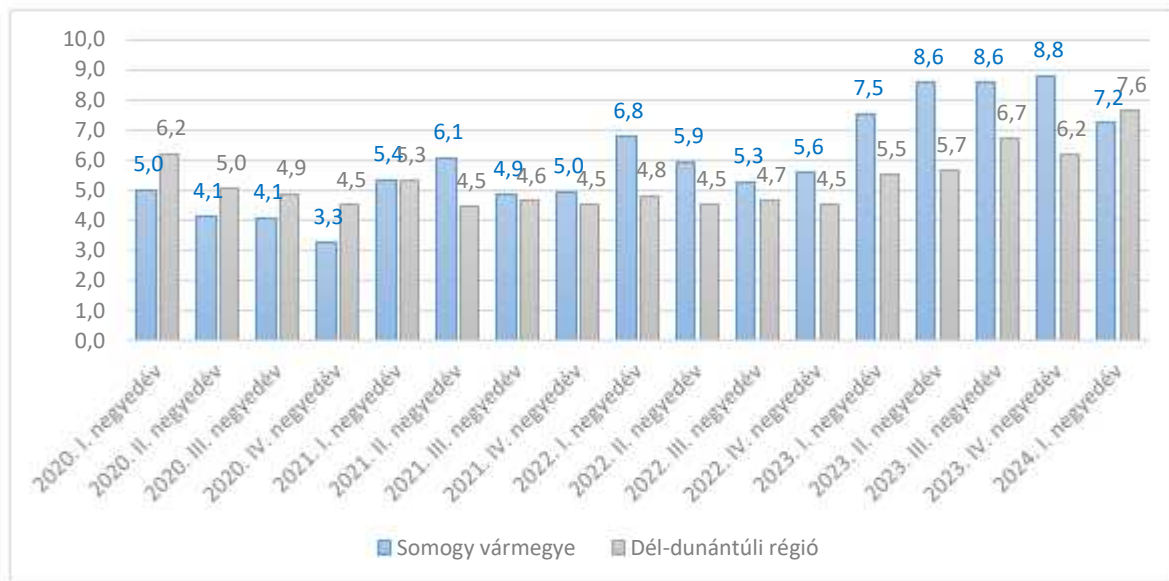

A TeIR adatai alapján megállapítható, hogy Baracson a nyilvántartott álláskeresők körében a 45 év felettiek aránya a 2019-es év átmeneti, 3,7%-os visszaesésétől eltekintve fokozatosan növekszik. Míg 10 évvel ezelőtt, 2014-ben arányuk 31,47% volt, addig a 2023. évi adatok alapján 49,28%, ami amellet, hogy jelentős növekedésnek mondható, megközelíti az 50%-ot. Vármegyei szinten ugyan ez a tendencia figyelhető meg. A 2019. évi csökkenést követő jelentős emelkedés hatására 2023-ra 7%-os emelkedés következett be. A járás tekintetében a 2019-es csökkenés mellett megfigyelhető 2017-ben is egy kisebb mértékű csökkenés, azonban 2023-ra a járási arány is – a vármegyeihez hasonlóan – meghaladta az 50%-ot.

A KSH negyedéves adatai szerint a vármegyei és regionális munkanélküliségi ráta is folyamatos ingadozást mutat. Az elmúlt 5 évben jellemzően (2020 I. negyedév-2024. I. negyedév) 3,3% és 8,6% között ingadozott a vármegyei ráta. A régiós munkanélküliségi ráta 4,5% és 7,5% között mozgott a vizsgált időszakban.

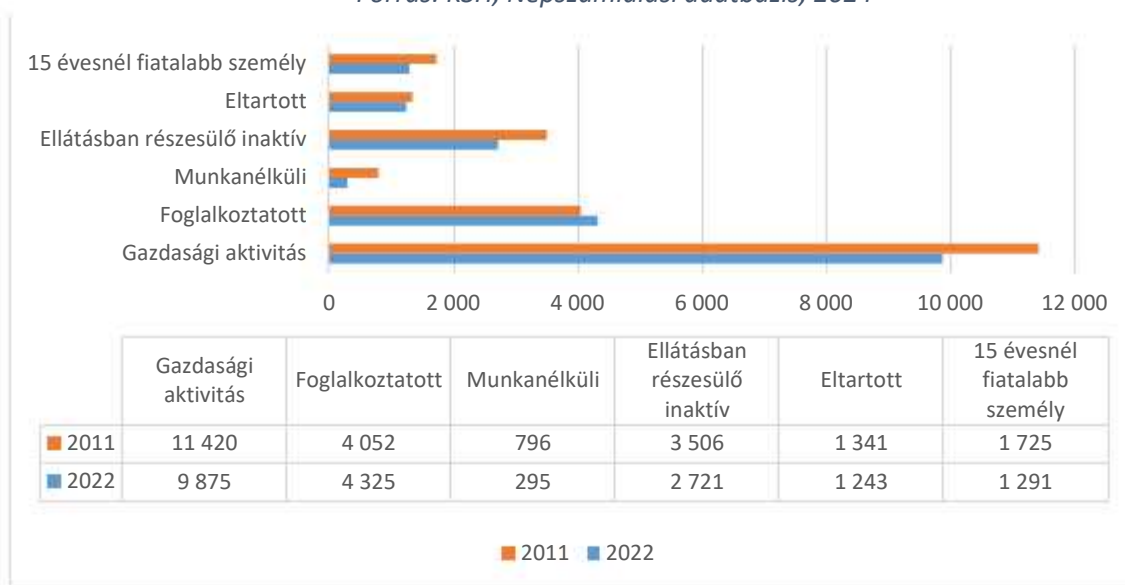
40. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása vármegyei és régiós szinten (% , t= 2020-2024)
 Forrás: KSH STADAT,20.2.2.5. adattábla, 2024⁴⁰

⁴⁰ Forrás: KSH, 20.2.2.5. Munkanélküliségi ráta, vármegye és régió szerint, negyedévente [%],
https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0171.html

41. ábra: Gazdasági aktivitás a legutóbbi népszámlálások tükrében (fő, t= 2011, 2022)

Forrás: KSH, Népszámlálási adatbázis, 2024

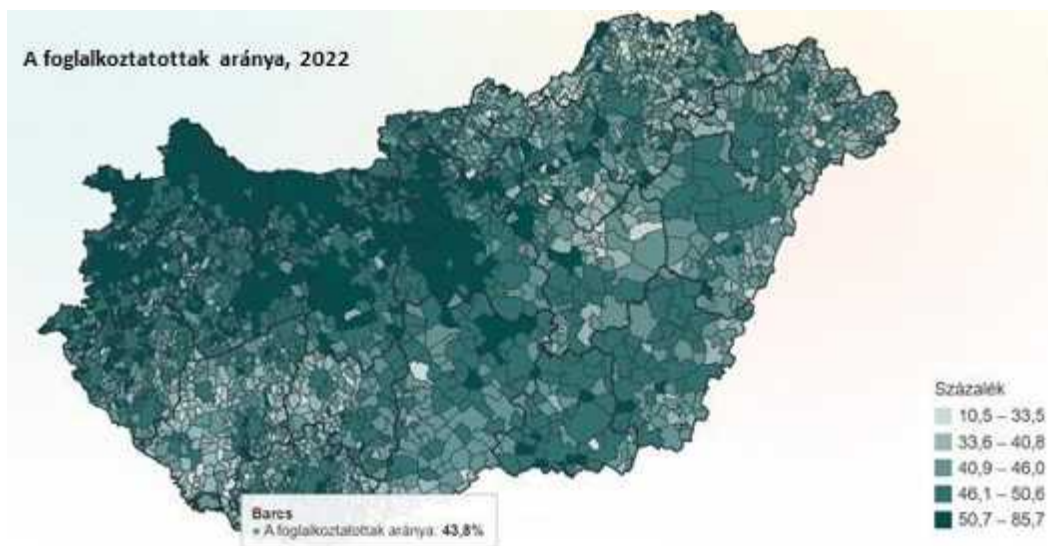
Az ábrából jól látszik, hogy Barcson 2022-ben a 4 325 foglalkoztatottra 5 550 – jelenleg – gazdaságilag nem aktív lakos jut. Ez 2011-ben rosszabb képet mutatott, akkor ugyanis a 4 052 foglalkoztatottra 7 368 - jelenleg - gazdaságilag nem aktív lakos jutott.

Gazdasági aktivitás, foglalkoztatás

42. ábra: A foglalkoztatottak aránya (t= 2022)

Forrás: KSH, 2022. évi Népszámlálás, 2024⁴¹

⁴¹ Forrás: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vegleges-adatok/kiadvany/>

Barcson a foglalkoztatottak aránya a KSH 2022-es népszámlálása alapján 43,8%. Ez azt jelenti, hogy a munkaképes korú lakosság többsége nem a foglalkoztatottak csoportjába tartozik. A gazdasági aktivitás a népszámlálás alapján országosan 49,1% volt, amitől a barcsi jelentősen elmarad.

15. táblázat: A foglalkoztatottak vizsgálata települési, járási és vármegyei szinten (t= 2022)
Forrás KSH, 2022. évi Népszámlálás, 2024⁴²

	2022	2011
Foglalkoztatottak száma		
Somogy vármegye	130 175	114 215
Barcsi járás	8 483	7 357
Barcs	4 325	4 052
A helyben foglalkoztatottak száma		
Somogy vármegye	120 047	107 230
Barcsi járás	6 799	6 467
Barcs	4 218	4 068
A helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatottak száma		
Somogy vármegye	69 949	73 497
Barcsi járás	4 890	5 262
Barcs	3 225	3 449
A más településre dolgozni járó foglalkoztatottak száma		
Somogy vármegye	60 226	40 718
Barcsi járás	3 593	2 095
Barcs	1 100	603
A naponta bejáró foglalkoztatottak száma		
Somogy vármegye	50 098	33 733

⁴² Forrás:

https://nepszamlalas2022.ksh.hu/adatbazis/#/table/WBS026/N4IgfpgghgJiBcBtEAVAgkWQKIHOAKWASmgPIAiAjBSALoA0IAzgjYwQLipECqAMjgHEsJAKw4AYiQG9aDRhADGAF2YB7AHYcQk6TgBSWGfRAAZgBsIEAE6MEoANbN1ceCAxQADiAYR1S62YIOYrKH4DGTpHZ1cQAGUIJR8QADcocwBXYK0ABhw0ADkBBHQUigLi0pSAJkqSsoYAZnrqhgAWVrKaAF96TkxcAmJyKh8YlwQEJT0rJykEBrcmpra3LHe_tQefiFRCSkoibjE5IY57JDKJpgAdgBOB_L23JACWAa29o-3p6gA=

Barcsi járás	1 909	1 205
Barcs	993	619

A KSH 2022. évi népszámlálás eredményei alapján a 2011-es adatokhoz viszonyítva, Baracson, a Barcsi járásban és a vármegyében is nőtt a foglalkoztatottak száma. Nőtt továbbá a helyben foglalkoztatottak száma is valamennyi területi szint esetében. Ezzel ellenben a helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatottak száma csökkent. Barcs esetében fontos megemlíteni, hogy a 2011-es népszámlálás adataihoz képest a 10 évvel későbbi népszámlálásra 45%-kal nőtt a más településre dolgozni járó foglalkoztatottak száma. Ez növekedés a járás esetében közel 42%-os, a vármegye esetében 32%-os.

Közmunka, közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatás kiemelt célja a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak segítése a közfoglalkoztatás ideje alatt annak érdekében, hogy a közfoglalkoztatott munkát tudjon vállalni az elsődleges munkaerőpiacon.

A foglalkoztatási programok keretében elsősorban az alacsony iskolai végzettségűek, a munkaerő piacról tartósan kiszorulókat alkotják a célcsoportot. A programok lebonyolítása, illetve finanszírozása pályázat útján történik, a Támogató Szervezet a Belügyminisztérium.

A Foglalkoztatási Osztály által kiközvetített munkavállalókkal 2 – 10 hónapos munkaszerződések alapján elsősorban az önkormányzat kötelezettségét képező feladatokat látják el a kommunális, közterület fenntartási – karbantartási, valamint szociális gazdaság kialakítás területén.

A programok összhangban vannak azzal az általános céllal, hogy a hátrányos helyzetűek ne szociális segélyezések révén, hanem a társadalom számára is hasznos tevékenységgel jussanak jövedelemhez – megélhetéshez. Tekintettel azonban arra, hogy átmeneti foglalkoztatásról van szó, nem nyújt a résztvevők számára hosszú távú megélhetési forrást, jövedelmezősége éppen az átmeneti jellegre tekintettel nem motiváló. Ettől függetlenül a rászoruló körében a közfoglalkoztatás népszerű, némiképp segíti a munkanélküliek reintegrálódását, a helyi statisztikai adatokból egyértelműen kitűnik, hogy a városban nagy szükség van erre a foglalkoztatási formára, és elsődleges célcsoportja a munkaerő piacról tartósan kiszorult roma lakosság.

16. táblázat: A foglalkoztatáspolitikai alakulása Baracson az elmúlt 5 évben (fő, t= 2019-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

	2019	2020	2021	2022	2023
Közfoglalkoztatásban részt vevő száma (havi adatok éves átlaga) (fő)	195	150	155	133	120

A közfoglalkoztatásban részt vevők (átlag) száma az elmúlt években fokozatosan csökkent Baracson. A vizsgált 5 év alatt közel 37%-kal csökkent a közfoglalkoztatásban részt vevők száma. Mindez annak tükrében is nézendő, hogy a foglalkoztatottak száma is növekszik a településen. Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2025. (V.15.) önkormányzati rendelete tartalmazza 2024. év költségvetést, amelynek 15. melléklete szerint az eredeti előirányzat alapján 98 fő helyett, a 91 fő közfoglalkoztatott volt 2024-ben, amely szintén mutatja az önkormányzat közfoglalkoztatotti létszámának évről évre való csökkenését. A 4/2025. (III.13.) önkormányzati rendelet alapján a 2025. évre 95 fő közfoglalkoztatásban részt vevő alkalmazása tervezett. A rendeletek szerint a közfoglalkoztatottak a Kistérségi Járóbeteg Központban, a Barcsi Szociális Központban, Barcs Város Óvodája és Bölcsődéjében, a Barcsi Városi Könyvtárban, a Móricz Zsigmond Művelődési Központ és

Dráva Közérdekű Muzeális kiállítóhelyen, valamint Barcs Városi Önkormányzat Városgazdálkodási Igazgatóságán végeznek munkát.

17. táblázat: Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak száma Baracson az elmúlt 5 évben (fő, t= 2019-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

	2019	2020	2021	2022	2023
Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak (fő)	255	308	191	141	133

A városban az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak száma az elmúlt 4 évben jelentős mértékben csökkent. Ez összhangban áll a közfoglalkoztatottak számának csökkenésével is, valamint a foglalkoztatottak számának növekedésével. Feltételezhetően a munkaerőpiacra való sikeres visszaintegrálás eredménye tükröződik az adatokban.

1.6.2.6. Jövedelmi viszonyok

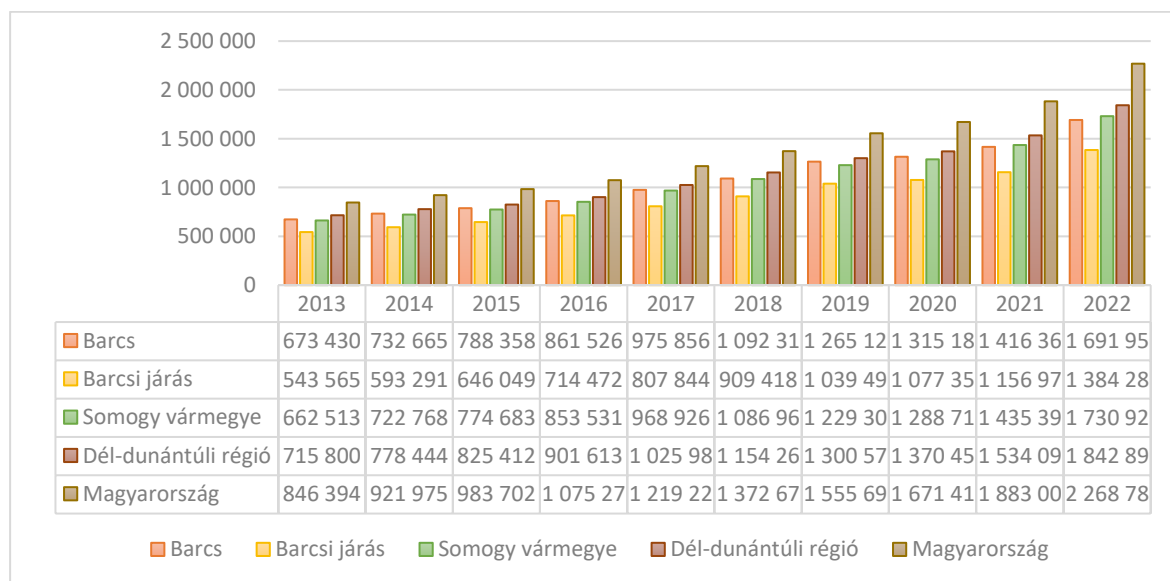
Az egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem változása nem azonos tendenciát mutat az egyes területi szinteken. Az elmúlt 10 év adatai egyértelműen mutatják, hogy a Barcsi járásban Barcs meghatározó szerepét a jövedelem tekintetében is. Bár mindkét területi szinten növekszik a mutató, de a városi értékek az elmúlt 10 évben folyamatosan magasabbak voltak a járási adatoknál.

Érdekes megállapítás, hogy míg 2013-ban a mutató értéke a vármegye esetében elmaradt Barcs városától, addig a vármegyei növekedés olyan mértékű volt az évek során, hogy 2021-re már megelőzte a déli város értékeit.

Az már kevésbé meglepő, hogy a vizsgált 10 évben a régiós és országos adatok megelőzik az alsóbb területi szinteket, igazolva ezzel, hogy a déli területek esetében a jövedelem elmarad a régiós és országos adatoktól.

43. ábra: Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem (Ft, t= 2013-2022)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

Az egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem a vizsgált időszakban jelentősen elmarad

ugyan az országos átlagtól, azonban megelőzi a járási értet és szorosan a Somogy vármegyei értéket követi.

44. ábra: Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem a Barcsi járás településeinek viszonyában (Ft, t= 2022)

Készült: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

A Barcsi járás településeinek vizsgálata során az egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem Barcson a legmagasabb (1 691 954,2 Ft) a legfrissebb, 2022. évi adatok szerint. A legalacsonyabb, a járás észak-nyugati határán fekvő Rinyaújnépen (383 677,18 Ft), valamint a keleti határán fekvő Istvándin (448 341,78 Ft). A Barcs szomszédságában található települések esetében az tapasztalható, hogy a nyugatra fekvő Péterhida és Komlósd települések esetében jelentős lemaradás nem tapasztalható a város mutatójához képest, azonban északra (Csokonyavisonta) és keletre (Darány, Drávatamási) már jelentős csökkenést mutatnak, különösen a Baranya vármegyei településekkel szomszédos járási községek tekintetében tapasztalható nagyobb lemaradás a járásszékhelyhez képest.

1.6.3. Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A térbeli, társadalmi problémák közül a korábban kifejtett munkanélküliségen kívül az előregedő társadalmat, a térségi közlekedési kapcsolatok hiányát, illetve a Roma telep, mint szegregátumot kell megemlíteni, amelyek részletesen kifejtésre kerültek a helyzetelemzés vonatkozó fejezeteiben.

1.6.4. Települési identitást erősítő tényezők

1.6.4.1. Történeti és kulturális adottságok

Településtörténeti adottságok

1848 őszén, mikor Jellasich horvát bán hadai betörtek Magyarországra, egy csapat határőr ágyúkkal kezdte lőni a helységet. Az egyik ágyúgolyó a római katolikus templom falában még a mai napon is látható. A horvátok néhány hétig táboroztak itt, míg végre a honvédc csapatok közeledtére a horvátok átfutottak a Dráván.

1857-ben nagy tűzvész pusztított a településen. A Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 155. szám alatt áll város legrégebbi épülete, az 1800-as évek elején épült klasszicista stílusú volt dohány- és sóraktár, mely ma műemlék lakóház. Az eredetileg kikötői raktárnak szánt épületet az akkor még erre kanyargó Drávapartjára telepítették.

1910-ben 6415 lakosából 4529 magyar, 1477 német, 238 horvát volt. Ebből 5314 római katolikus, 289 református, 659 izraelita volt. Több vallás egyházi építménye, temploma, kegyhelye ma is megtalálható a településen:

- Barcsi Krisztus Király templom (Hősök tere) – katolikus vallás
- Barcsi Jézus Szíve templom (Fő u.) – katolikus vallás
- Barcsi Evangélikus Leányegyházközség temploma (Bajcsy-Zs. u.) – evangélikus vallás
- Református templom (Bartók Béla u.) – református vallás

- Aranyospuszta templomtorony
- Az egykori barcsi zsinagóga épülete
- Izraelita temető (Vasvári Pál u.)
- Pálfalusi kereszt (Harangláb utcában (Bem J. u.) álló kőkereszt)
- Nepomuki Szent János szobor (Dráva-híd, határátkelő)
- Mária szobor (Vasvári Pál u.)

A község 1918-ban szerb megszállás alá került, az új délszláv állam igényt formált rá, de, bár Trianonban Magyarországnak ítélték, a délszláv csapatok 33 hónapon át nem ürítették ki, néhány hónapra a Baranya–bajai Szerb–Magyar Köztársaság nevű szerb bábállam része lett.

1928-ban hozzá csatolták Dravapálfalva községet. Barcs 1979-ben városi címet kapott, ekkor egyesült vele Drávaszentés és Somogytarnóca.

A település története részletesen ismertetésre került az 1. pontban.

Művelődési intézmények

A város legjelentősebb múzeumi intézménye a Móricz Zsigmond Művelődési Központ, valamint az annak részeként működő Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely, mely a Baracson és környékén élő lakosság múltját, kultúráját, a nemzetiségek hagyományait idéző emlékeket gyűjti és mutatja be az érdeklődőknek állandó kiállítása keretében. Az 1954-ben alapított Móricz Zsigmond Művelődési Központ és Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely intézmény a Barcs város egyik meghatározó

kulturális intézménye, a közművelődési alapellátás egyik pillére. A település életében mindig is fontos szerepet játszott a közösségi művelődés, ezt a célt szolgálják az intézmény által szervezett rendezvények, programok: színházi előadások, könnyű-, és komolyzenei hangversenyek, az amatőr együttesek önálló estjei, különféle műsorok, bemutatók, regionális művészeti találkozók. A város kulturális értékeinek bemutatására széleskörű kapcsolatrendszer alakult ki a határmenti régióban, illetve a testvérvárosi kapcsolatokban is. Az intézményi munka másik meghatározó feladatköre a különböző művelődési közösségek létrejöttének segítése, működtetése, munkájuk sokoldalú támogatása. Az intézmény fenntartásában jelenleg 25 művészeti csoport és közösség működik többféle művészeti ágban. Ilyenek a néptánc, kórusművészet, képzőművészet, modern tánc, mazsorett, Irodalmi, nemzetiségi hagyományőrző stb. Befogadó intézménye a három művészeti iskolának, de több civil szervezetnek is ingyenes helyet biztosít gyűléseikhez, rendezvényeikhez. Az iskolai képzést kiegészítő lehetőségekben is bővelkedik: a mindennapi élet gazdaságosságát fejlesztő közhasznú, praktikus tanfolyamok, szakkörök, alkalmak, akciók szervezése, támogatása. Évek óta szervezi az aSzakkör szakköreit, nemcsak a székhelyen, hanem a telephelyeken is. Nyáron az egész iskolai szünet idejét kitöltő tematikus táborokat szervez. Néptánc-, mazsorett-, grafika-, társastánc, fúvós táborok napközis jelleggel működnek, illetve 2022 óta szervez bentlakásos nemzetközi tábort is Barcs Rézfúvós Kamarazenei Tábor címmel. A táborok fő célja a tehetséggondozás, nevelés.⁴³

Az 1979-ben alapított Dráva Múzeum 2011-től Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely néven, a Mórincz Zsigmond Művelődési Központ részeként fogadja a látogatókat. A Kiállítóhelynek egy műemléki védelem alatt álló, 19. század végén épült magtár ad otthont az egykor Barcstelepnek nevezett városrészen, a Drávától 500 méterre. Itt őrzik és gondozzák a mintegy 38 ezer műtárgyból álló, lezárt gyűjtemény-együttesét, amelynek legnagyobb hányadát a megyei viszonylatban is gazdag Régészeti Gyűjtemény képezi. Az ugyancsak jelentős mennyiségű műtárgyat számláló Történeti Dokumentációs Gyűjtemény és Történeti Tárgyi Gyűjtemény elsősorban Barcsra és a szomszédos településekre vonatkozó anyagot (használati tárgyak, helyi vállalatok és intézmények dokumentumai, családok iratai, stb.) tartalmaz. A Néprajzi Gyűjteményt a Dráva menti horvát és német falvak hagyományos paraszti kultúrájára jellemző tárgyak (horvát viselet és háziszőttesek, a lakáskultúra tárgyai) alkotják, míg a Képzőművészeti Gyűjtemény alapját a Barcsi Nemzetközi Művésztelep városnak ajándékozott munkái képezik. Mindemellett gazdag Fotótár és helyi vonatkozású dokumentumokat (kéziratok, szakdolgozatok, újságcikk-gyűjtemény, stb.) tartalmazó Adattár, valamint Könyvtár várja a kutatókat. A „Barcs múltja és jelene” című állandó kiállítása kronologikus és tematikus egységekben, a legkorábbi régészeti leletektől a 20. század elejéig nyújt betekintést a település, valamint a környékbeli falvak történetébe és kultúráiba. (A tárlatban német és horvát nyelvű feliratok segítik a külföldi látogatókat, valamint angol nyelvű vezető is rendelkezésre áll.) Az intézmény másik állandó kiállítása a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 2021-ben nyílt tárlata, amely a vízgazdálkodás területén használatos különféle eszközöket mutatja be az 1880-as évektől egészen napjainkig. A kiállítás különlegessége a digitális domborzati modell, amely egy térképes, kiterjesztett valóság-alkalmazás egy homokkal teli terepasztalon. Az állandó kiállítások mellett változatos tematikájú időszakos kiállítások és közösségi programok várják a látogatókat a Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhelyen.⁴⁴ A kiállítóhely további érdekessége a barcsi tűzoltóság történetét bemutató Tűzoltástörténeti kiállítás.

A Drávaszentesi Oktató- és Bemutatóközpont nemzeti park élővilágát, védett természeti értékeit

---

⁴³ Forrás: <https://www.muvhazbarcs.hu/rolunk#kozossegeink>

⁴⁴ Forrás: <https://www.muvhazbarcs.hu/drava-kozerdeku-muzealis-kiallitohely>

mutatja be film-és diavetítés keretében. A városban további kulturális program lehetőséget Ürmös István fafaragó mester bemutatóműhelye kínál.

A Móricz Zsigmond Általános Művelődési Központ mellett még kulturális jellegű programokat szervez, a Művészeti Iskola és a Városi Könyvtár, amely 1996. óta működik a jelenlegi helyén.

A barcsi Városi Könyvtár általános gyűjtőkörű, nyilvános, közművelődési könyvtár. Dokumentumállománya: 77204 egység (könyv, időszaki kiadvány, hangzóállomány, videokazetta, CD, CD-ROM, DVD). A könyvtárban felnőtt- és gyermek részleg, helyismereti gyűjtemény, zenemű- és médiatár, folyóirat-olvasó, Infotéka és német nyelvi részleg várja a látogatókat, továbbá helytörténeti dokumentumok gyűjtésével a város múltja iránt érdeklődők kutatását is segíti az intézmény. 2004. nyarától eMagyarország Pont működik a felnőtt kölcsönzői részlegben. A barcsi Városi Könyvtár fennállása óta mindig is nagy súlyt fektetett arra, hogy rendezvényeivel színesítse, kiegészítse a kulturális kínálatot. A könyvtár igény szerint csoportos könyvtárbemutató, könyvtárhasználati foglalkozásokat tart óvodai, általános iskolai és középiskolai csoportoknak. Könyvhöz, irodalomhoz, olvasáshoz kapcsolódó rendezvényeket, író-olvasótalálkozókat rendez, és kiállításokat szervez. Rendszeresek a nyári olvasótáborok. A könyvtár saját rendezvényein kívül helyet ad helyi civil szervezetek, felnőttképzési- és nyelvtanfolyamok programjainak. A gyermekkönyvtár együttműködve a nevelési-oktatási intézményekkel többféle funkciót lát el. A gyerekekkel való egyéni foglalkozás mellett gyakran van csoportos foglalkozás, könyvtári órák, író-olvasótalálkozó, közös játék. Szombat délelőttönként rendszeresek a gyermekprogramok, játszóházak. A könyvtár az állampolgári lét megélésének fontos színtere, "szociális" intézmény is, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok kulturális és mentális segítője (hangoskönyvek, asztali olvasó berendezés).⁴⁵

A Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola 1968. szeptember 1-jén kezdte meg működését, és több művészeti ág képzésének színtere. Az intézmény keretei között megalapozza a zenei alpműveltséget, lehetőséget biztosít a zenei képességek fejlesztésére, a zeneirodalom megismerésére, a tehetséggondozásra. Emellett közreműködik más intézmények rendezvényein, valamint az amatőr zenekarokban, kamaragyüttesekben, kórusokban aktív ösztönzést vállal. A táncművészeti ág vonatkozásában a magyar néptánc és népi kultúra megismertetését, gyakorlását, a hagyományok ápolását biztosítja. Képző- és iparművészeti ágban a képzőművészeti oktatáson keresztül célja a múlt értékeinek megszerettetése és tovább éltetése, a hagyománytisztelet fenntartásának ösztönzése. A zeneiskola mellett, néptánc együttesek, kórusok és fúvószenekar is van a városban.⁴⁶

A városban rendezett kulturális programok

Rendszeresek az idegenforgalom, illetve a település látogatottságát, ismertségét segítő rendezvények, városi nagyrendezvények, átadó ünnepek, sportrendezvények, stb. A Város Napja megrendezésére pedig külön keretet biztosít minden évben a Képviselő-testület. A városrendezvényeinek időpontjáról, programjáról minden esetben tájékoztatást kap a megyei napilap és a régiós sajtó, valamint a városi facebook oldal.

---

⁴⁵ Forrás: <http://www.barcs.hu/index.php/kozelet/intezmenyek/30-kulturilis-intzmenyek/76-varosi-konyvtar>

⁴⁶ Forrás: Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja, <https://kir2info.kir.hu/pub/Index/203276>

Barcs városának jelentősebb kulturális rendezvényei:

- Majális
- A Barcsi Szociális Központ Juniálisa
- Dráva Menti Nemzetközi Halászléfőző Verseny
- Drávaszentesi és Somogytarnócai Falunapok
- Barcs Város Napja
- Szent István nap
- Drávaszentesi és Somogytarnócai Szüreti Mulatság
- Városi Adventi Forgatag

Civil szervezetek

A városban működő civil szervezetek tevékenységük és céljuk jellege szerint vesznek részt a település kulturális életében. Jellemzően önálló vagy önkormányzati programok, rendezvények szervezésével és lebonyolításával járulnak hozzá a helyi és térségi kultúra megőrzéséhez.

A városban működő civil szervezetek bemutatása megtekinthető az 5.4.2. pontban.

1.6.4.2. Civil szervezetek

Barcson az élet majd minden területére kiterjed a civil szervezetek tevékenkedése. Civilszervezetek nagy számban vannak jelen a város életében és egyre komolyabb szerepet játszanak az emberek életében és a város fejlődése szempontjából. Természetesen az összes bejegyzett és működő szervezet bemutatására nincs lehetőség, csak az ITS-ben érintett területekhez kapcsolódó legfontosabb szervezetek felsorolására. A teljes lista a mellékletekben megtekinthető.

Az ITS-ben érintett területekhez kapcsolódó legfontosabb civil szervezetek:

Barcs és Térsége Vállalkozók Egyesülete

2004-ben alakult azzal a céllal, hogy a térség vállalkozóit, vállalkozásait egységbe tömörítse. Az egyesület pártoktól független, pártbefolyástól mentes, a térség vállalkozóinak közösségi érdekeit megjelenítő társadalmi szervezete. Feladatának tekinti, hogy a vállalkozók számára kapcsolatteremtési, kapcsolatépítési, tapasztalatcsere és információ-szerzési lehetőségeket teremtsen. Az egyesületen belül idegenforgalmi és turisztikai tagozat működik, mely a térség szállásadással, vendéglátással és egyéb az idegenforgalomhoz köthető szolgáltatásokat nyújtó vállalkozásait fogja össze.⁴⁷

Az Alaptörvény C.) cikk (2) bek. előírásai tiszteletben tartása mellett az egyesületbe szerveződött vállalkozók célja, a

- Barcs és Térsége Vállalkozóinak a gazdasági és piaci érdekei feltárása.
- A feltárt érdekek megjelenítése érdekében megfelelő szakmai módszerek és ajánlások

---

⁴⁷ Forrás: <http://www.barcs.hu/index.php/kozelet/tarsadalmi-szervezetek/102-barcs-es-tersege-vallalkozok-egyesulete>

ismertetése;

- A piac kutatás segítése;
- Reklámok elősegítése, bemutatókon és vásárokon való részvétel szervezése;
- A különböző pályázati lehetőségekre figyelem felhívás, a közbeszerzési törvénnyel összefüggő pályázatok kidolgozására szakmai tájékoztatók szervezése;
- Az egyesületbe tömörült vállalkozók számára kapcsolat építési, tapasztalatcsere programok szervezése, lehetőségek felkutatása;
- A piaci megjelenés és versenyképesség fejlesztése;
- A vállalkozók jogi és szakmai képességeinek fejlesztése, tréningek szervezése;
- A vállalkozók informálása a munkajogi területen jelentkező problémák körében;
- Részvétel a térségben működő közösségek, emberi, gazdasági és információk kapcsolatai kialakításában és fejlesztésében;
- Más hazai és külföldi – különös a közeli térség – hasonló szerveivel a kapcsolat kialakítás és fejlesztése;
- Innovációt ösztönző és innovációs szolgáltatások kialakítása, kutatása.⁴⁸

Barcsi Mentő Alapítvány

A Barcsi Mentő Alapítványt a Mentőállomás kollektívája hozta létre 2001-ben azzal a céllal, hogy körzetükben a mentést, sürgősségi betegellátást- és szállítást minél magasabb szakmai színvonalon biztosítsa az OMSZ Barcsi Mentőállomásán keresztül, továbbá bővítse, szélesítse a lakosság elsősegélynyújtó-ismereteit.⁴⁹ Célja a Barcsi Mentőállomás területén magas szakmai színvonalú ellátás biztosítása. Szükség szerinti nemzetközi szabványosítás elősegítése. A magas színvonalú ellátás érdekében mentéstechnikai eszközök, műszerek beszerzésének támogatása. Barcsi mentőállomás dolgozóinak szakmai képzése, továbbképzése, új technikák elsajátításának elősegítése.⁵⁰

Barcsi Szív Egyesület

Az egyesület 2002. óta működik. Célja a szívbeteg, valamint az egészséges személyek egészségfenntartása és az állami egészségügyi szolgálat közötti kapcsolat kialakítása, a korszerű életvitelre vonatkozó ismeretek terjesztése. Egységbe fogja a szív és érrendszeri betegeket, valamint a megelőzés érdekében tevékenykedőket. A szív- és érrendszeri betegek körében önszorgító csoportok alakítása. A szív- és érrendszeri betegség mibenlétének megismertetése. A szív- és érrendszeri betegségek kezelése, valamint a megelőzés érdekében tenni akarók helyes életmódjának kialakításához tanácsok adása, segítségnyújtás. Propaganda kifejtése a szív- és érrendszeri betegség megelőzésével kapcsolatos egészségnevelő tevékenységben. Az egészség helyreállítását célzó és az elért eredmények fenntartását szolgáló programok szervezése, rendezvények tartása. A tagok rendszeres tájékoztatása a szív- és érrendszeri betegségek helyzetéről, a betegségek gyógyításában elért eredményekről. Együttműködés és kapcsolattartás a megyei, városi egészségügyi szervekkel és az Országos Szív Egyesülettel. A szívbeteg érdekeinek képviselője különböző fórumokon és hatóságoknál. Jogsegély nyújtása a munkával, betegállománnyal, a munkába visszatéréssel, stb. kapcsolatos szabályozás terén. Városi Egészségnap évente Szívünk Napja alkalmából (konferenciák, fórumok, szűrések, stb. szervezése). Életvezetési tanácsadás: a táplálkozásra, sportolásra, a szabadidő

---

⁴⁸ Forrás: birosag.hu Civil szervezetek névjegyzése

⁴⁹ Forrás: <http://www.barcs.hu/index.php/kozelet/tarsadalmi-szervezetek/105-barcsi-mento-alapitvany>

⁵⁰ Forrás: birosag.hu Civil szervezetek névjegyzése

felhasználására. A kardiológiai elsősegély nyújtásával kapcsolatos ismeretek terjesztése. A szívbetegséggel kapcsolatos könyvek, kiadványok, diabetikus készítmények, egyéb információk közreadása, népszerűsítése. Elősegíteni a szív és érrendszeri betegségben szenvedők gyógyulását, beilleszkedésüket a társadalmi életbe.⁵¹ Az egyesület tevékenysége elsősorban a megelőzésre irányul. Ennek érdekében együttműködnek a város egészségügyi szerveivel, szűrővizsgálatokat szerveznek és bonyolítanak le, valamint segítséget nyújtanak a szívbeteg rehabilitációjában (gyógytorna).

Barcsi Természet- és Állatvédő Egyesület

2004-ben alakult a Barcsi Természet- és Állatvédő Egyesület. A rossz bánásmód, az embertelen körülmények, a szegénység és az igénytelenség miatt egyre égetőbb fontosságú minden településen egy olyan civil szerveződés, akik összefognak és együttes erővel, az önkormányzattal és a várossal együttműködve próbálnak meg segíteni a rászoruló állatokon. Jelenleg több, mint száz tagot számlálhatunk soraink között.⁵² Általános céljai:

- Állatvédelem, természetvédelem, környezetvédelem;
- Az egész élővilág iránt felelősséget érző emberek összefogása;
- Az állatok kizsákmányolásának megszüntetése, védelmük előmozdítása.

Konkrét céljai:

- A régió állattartásából adódó gondok enyhítése, megoldása;
- A gazdátlan és sérült állatok elhelyezése (pl. kóbor kutyák befogása);
- Kulturált, állatbarát állattartás terjesztése;
- Ismeretterjesztés, a természettudományos oktatás gyakorlatiasabbá tétele, korszerű természetvédelmi szemlélet elterjesztése, - állatvédelmi törvény betartása.⁵³

Barcsi Turisztikai, Gasztronómiai és Kulturális Egyesület

A 2020-ban alapított civil szervezet kulturális és információs, kommunikációs tevékenységet folytat, amelynek keretében helyi tömegkommunikációt, művészeti tevékenységet, kulturális örökség megőrzést, közgyűjteményt, kiadást, épített környezet védelmét, népművészetet, hagyományőrzést, közművelődést és nemzetiségi kultúra ápolását valósít meg a városban. Célja, hogy Barcs város és térsége kulturális, turisztikai és más jellegű közösségépítő eseményein aktívan részt vegyen és azok megvalósításában lehetőségeinek megfelelően segítséget nyújt. E célok megvalósítása érdekében együttműködik állami, társadalmi szervezetekkel. Kapcsolatot épít más egyesületekkel és keresztény szellemiségű szervezetekkel, amelyekkel együttműködve segítik az eredményes működést és a célok elérését. A különböző pályázati lehetőségeket kihasználja az egyesület céljai érdekében. Az egyesületbe tömörült tagok számára kapcsolatépítési, illetve tapasztalatcsere programokat szervez.⁵⁴

Barka Alapítvány

Az 1998-ban alapított civil szervezet a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítésével, az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások szervezésével és támogatásával

---

⁵¹ Forrás: birosag.hu Civil szervezetek névjegyzése

⁵² Forrás: <http://www.barcs.hu/index.php/kozelet/tarsadalmi-szervezetek/108-barcsi-termeszet-es-allatvedo-egyesulet>

⁵³ Forrás: birosag.hu Civil szervezetek névjegyzése

⁵⁴ Forrás: birosag.hu Civil szervezetek névjegyzése

- beleértve a rehabilitációs foglalkoztatást- foglalkozik, a térségben élő lakosság társadalmi, gazdasági, kulturális, természet- és környezetvédelmi, valamint szociális problémáinak kezelése mellett.⁵⁵ A 2014-2020- as programozási időszakban céljával összhangban több pályázatban vett részt Barcs Város Önkormányzatával:

- „Barcs Város Szociális Városrehabilitációs programja - A Klapka utcai szegregátum rehabilitációja”, projekt azonosító száma: TOP-5.2.1-15-SO1-2016-00001: Barcs Város Önkormányzata, a Somogy Vármegyei Önkormányzat és az Alapítvány konzorciumában megvalósuló pályázat célja a szegregátumban élők élethelyzetének javítása, a szegregáció oldása, esélyteremtés a rászorulóknak számára, munkaerőpiaci beilleszkedés segítése, életvezetési tanácsadás és közösségépítés.
- „Barcs Város Szociális Városrehabilitációs programja - Az ÉNY-i városrész szegregátum rehabilitációja”, projekt azonosító száma: TOP-5.2.1-15-SO1-2016-00003: Barcs Város Önkormányzata, a Somogy Vármegyei Önkormányzat és az Alapítvány konzorciumában megvalósuló pályázat célja a szegregátumban élők élethelyzetének javítása, a szegregáció oldása, esélyteremtés a rászorulóknak számára, munkaerőpiaci beilleszkedés segítése, életvezetési tanácsadás és közösségépítés.
- „Barcsi helyi Közösség - Közös többszörös”, projekt azonosító száma: TOP-7.1.1-16-2016-00016: Barcs Város Önkormányzata vezetésével a városban működő nemzeti önkormányzatokból, civil szervezetekből és vállalkozásokból álló 10 fős konzorcium nyújtotta be. A konzorcium a helyi akciócsoporttá (HACS) alakulva, helyi fejlesztési stratégiai programot (HKFS-t) dolgozott ki és valósított meg, mely teret biztosít a helyi társadalom megújítására, a helyi közösségek szervezésére és tudatosságuk fokozására.⁵⁶

Dráva Menti Romákért Egyesület

Az Egyesület célja a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esélyegyenlőségének, társadalmi beilleszkedésének és érdekérvényesítésének elősegítése, a cigány nemzeti kultúra és hagyományok őrzése (kulturális és információs, kommunikációs tevékenység (pl. helyi tömegkommunikáció, művészeti tevékenység, kulturális örökség megőrzése, közgyűjtemény, kiadás, épített környezeti védelme, népművészet, hagyományőrzés, közművelődés, nemzeti kultúra ápolása).⁵⁷

Cigányokért az Európa Unióban Egyesület

A 2004-ben alakult Egyesület célja a cigányság érdekképviselése-érdekvédelme, kultúra és hagyományápolás, szociális önszolgálat, - társadalmi és önkormányzati szervekkel együttműködés, - médiákkal való kapcsolattartás, - rendezvények közös koordinálása.⁵⁸

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Barcsi Csoportja

A szervezet 1992. óta működik a városban, változó taglétszámmal és önkéntes segítőkkel. A csoport elsősorban az idős rászorulókat, illetve a nagycsaládosokat támogatja, tevékenysége során együttműködik a védőnői szolgálattal, a Szociális Központtal, a Családsegítő és a Gyermejkölési

⁵⁵ Forrás: birosag.hu Civil szervezetek névjegyzése

⁵⁶ Forrás: <https://www.barkabarcs.hu/programs.html>

⁵⁷ Forrás: birosag.hu Civil szervezetek névjegyzése

⁵⁸ Forrás: birosag.hu Civil szervezetek névjegyzése

Szolgálattal, valamint a városi önkormányzattal.

Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete Barcsi Körzeti Csoportja

Az egyesület alapvető célja: a Somogy Megyében élő mozgásukban korlátozott, fogyatékos, emiatt megváltozott munkaképességű emberek érdekeinek érvényesítése, védelme, számukra széleskörű, szociális, egészségügyi, köznevelési, munkaerő piaci, sport, szabadidős és egyéb közösségi szolgáltatások nyújtása.

Városi Nyugdíjasklub, Barcs – nem bejegyzett civil szervezet, klubként működik

1980. január 1-jén alakult 6 fővel, és mára már 136 fős tagsága van. 1990-ben alakult meg a nyugdíjas vegyes kórus, amely 30 főből áll. A klub tagsága részt vesz más civil szervezetekkel együtt piknikeken, fűzőversenyeken, farsangi rendezvényeken.

1.7. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA, KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

1.7.1. Humán közszolgáltatások

1.7.1.1. Köznevelés, közoktatás

Barcson rendelkezésre áll bölcsődei, óvodai, általános- és középiskola oktatás. Ezek az intézmények több esetben térségi, járási funkciót is ellátnak.

18. táblázat: Közoktatási és köznevelési intézmények és létszámadataik Barcson (t= 2024)

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2024

Oktatási Intézmény neve	területi lefedettség	tanulói létszám	ebből ellátási körzeten kívüli	SNI, fő	osztályterem száma	pedagógusok száma
Barcsi Széchenyi Ferenc Gimnázium és Kollégium		292	-	9	21	36
Kaposvári SZC Dráva Völgye Technikum és Gimnázium	Dunántúli régió (Somogy, Baranya, Tolna, Zala)	415	-	15	24	41
Barcsi Deák Ferenc Sportiskolai Általános Iskola	beiskolázási körzet szerint	441	154	15	30	36
Barcsi Arany János Általános Iskola	beiskolázási körzet szerint	317	65	23	18	31
Szivárvány EGYMI	Somogy vármegye	119	15	119	14	28
Barcsi Óvodák	Barcs	271	16	6	12	27
Kaposvári SZC Barcsi Szakképző Iskola		214	24	49	26	21
Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola	Barcs	428	-	-	15	11

Köznevelés

Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje

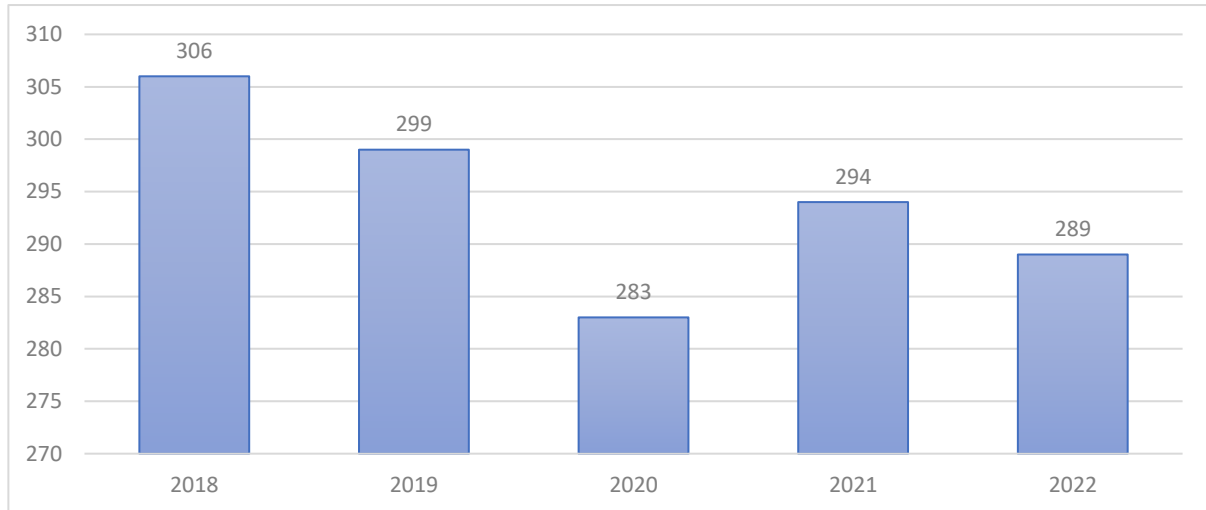
Főtevékenysége, óvodai nevelés, alaptevékenysége óvodai nevelés, bölcsődei ellátás és gyermekétkeztetés. Kizáróan óvodai nevelés folyik a Hársfa utcai székhelyen, a Széchenyi közti tagóvodában, a Deák Ferenc utcai és Szent István utcai tagóvodákban, míg óvodai és bölcsődei nevelés együttesen valósul meg a Napsugár Bölcsődében. Az óvodai nevelés területén a maximális létszáma 265 fő, a bölcsődei ellátás területén 78 fő. Fenntartója Barcs Város Önkormányzata.⁵⁹ A többcélú

⁵⁹ Forrás: Oktatási Hivatal, KIRSTAT, <https://dari.oktatas.hu/kirint.show/1202039>

intézmény, amely Barcs város közigazgatási területén, 11 telephelyen látja el különböző feladatait. A bölcsőde épülete a közelmúltban komplex felújításon, és bővítésen esett át, megtörtént az akadálymentesítés, jelenleg a kapacitása 54 fő.

45. ábra: Az óvodába beíratott gyermekek száma Baracson (fő, t= 2018-2022)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

A lakosságszám, és ezen belül a gyerekszám csökkenésével az óvodások száma is évről évre csökken a településen. A legfrissebb, 2022. évi adatok szerint 289 fő. Várhatóan ez a tendencia a következő időszakban is folytatódni fog, tekintve, hogy Baracson és járásban is csökkenő tendenciát mutat a 0-2 éves gyermekek száma.

19. táblázat: A 0-2 éves gyermekek számának alakulása Baracson és a Barcsi járásban (fő, t= 2020-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

Időszak	Barcs (fő)	Barcsi járás (fő)
2020	298	678
2021	299	674
2022	291	684
2023	248	613

A fenti ábra adatainak elemzése során fontos megállapítani, hogy bár a létszám jelenleg csökkenést mutat, a kapacitáskihasználtság 109,0 %-os.

A Barcsi Szivárvány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

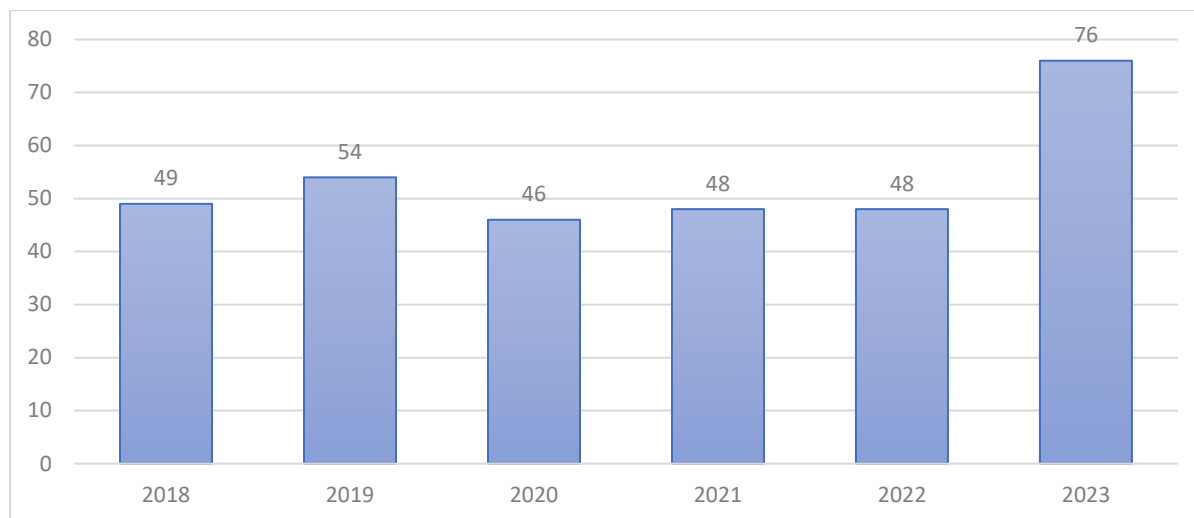
Egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézményként (többcélú intézmény) óvodai nevelést is biztosít maximális 20 férőhelyig sajátos nevelési igényű gyermekek számára a járás területéről. 2024-ben az óvodai nevelést igénybe vevők száma az intézményben 9 fő.⁶⁰

⁶⁰ Forrás: Oktatási Hivatal, KIRSTAT, <https://dari.oktatas.hu/kirint.show/1038806>

Az elmúlt években Barcson stagnált a bölcsődébe beíratott gyermekek száma, azonban 2023-ban jelentős emelkedés volt tapasztalható.

46. ábra: A bölcsődébe beíratott gyermekek száma Barcson (fő, t= 2018-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

Ez az emelkedés a bölcsőde felújításának és bővítésének köszönhető, amely eredményeként az 54 férőhelyes Napsugár Bölcsőde maximális férőhely száma 78 főre emelkedhetett. A férőhelybővítés következtében a kapacitáskihasználtság – tapasztalatok és adatok hiányában – nem prognosztizálható, de várhatóan a barcsi születésszámok nem is indokolják a következő évek emelkedését, akkor is a térségi és járási gyermekekből feltölthetőek lehetnek a férőhelyek. Így, a 2023-as év 97,43%-os kihasználtsága várhatóan jelentős mértékben a jövőben sem fog csökkenni.

Közoktatás

Alapfokú oktatás

Az alapfokú oktatás a Barcsi Deák Ferenc Sportiskolai Általános Iskolában és Barcsi Arany János Általános Iskolában zajlik, melyek fenntartója a Kaposvári Tankerületi Központ. A két intézményben közel 800 gyermek tanul, azonban az óvodához hasonlóan a gyerekszám folyamatosan csökken. Mindkét intézmény esetében átfogó fejlesztések valósultak meg az elmúlt időszakban, a szükséges infrastruktúra rendelkezésre áll. Emellett, többcélú intézményként a Barcsi Szivárvány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben biztosított az alapfokú oktatás.

- Barcsi Deák Ferenc Sportiskolai Általános Iskola Barcson 1-8 évfolyamon, telephelyein 1-4 évfolyamon biztosítja az általános iskolai oktatást a barcsi székhelyintézményben, valamint a vízvári és bolhói tagintézményben. Alapító okirata szerint Barcson a maximális tanulólétszám 600 fő (Bolhón 30 fő, Vízváron 25 fő). Az intézmény kapacitáskihasználtsága 2024-ben az Oktatási Hivatal adatai szerint 74,5%-os, 488 fő.⁶¹
- Barcsi Arany János Általános Iskola Barcson 1-8 évfolyamon, telephelyén 1-4 évfolyamon biztosítja az általános iskolai oktatást a barcsi székhelyintézményben, valamint a szuloki

⁶¹ Forrás: Oktatási Hivatal, KIRSTAT, <https://dari.oktatas.hu/kirint.show/2001220>

ragintézményben. Alapító okirata szerint Barcson a maximális tanulólétszám 586 fő (Szulokon 52 fő). Az intézmény kapacitáskihasználtsága 2024-ben az Oktatási Hivatal adatai szerint 53,1%-os, 339 fő.⁶²

- Barcsi Szivárvány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, mint egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény (többcélú intézmény) általános iskolai oktatást is biztosít 1-8 évfolyamig, maximális 130 férőhelyig sajátos nevelési igényű tanulók számára a járás területén. 2024-ben az óvodai nevelést igénybe vevők száma az intézményben 56 fő.⁶³

Középfokú oktatás

Középfokú oktatás 3 intézményben zajlik jelenleg a városban, a Barcsi Széchenyi Ferenc Gimnázium és Kollégiumban, a Kaposvári SZC Dráva Völgye Technikum és Gimnáziumban, valamint a Kaposvári SZC Barcsi Szakképző Iskolában.

- Barcsi Széchenyi Ferenc Gimnázium és Kollégium a Kaposvári Tankerületi Központ fenntartásában működik. Alapító okirata szerint a gimnáziumi nevelés-oktatás feladatának maximális tanulói létszáma nappali rendszerben 4,6 és 8 évfolyamon 650 fő, a kollégiumi ellátásban 164 fő. Kapacitáskihasználtsága az Oktatási Hivatal 2024. évi adatai alapján a gimnáziumban 44,9% (292 fő), a kollégiumban 64,4% (104 fő).⁶⁴ Az intézmény kizárólag gimnáziumi tagozatokkal rendelkezik. Jelenleg legnépszerűbb tagozata a 2000 óta működő angol-magyar két tanítási nyelvű tagozat, mely nyelvi előkészítő évvel indul, tehát 1+4 évig tart. A 4 évfolyamos gimnáziumi osztály esetében 2 tagozat közül választhatnak a tanulók, emelt szintű angol képzés, illetve emelt szintű angol képzés emelt óraszámú digitális kultúrával (informatika). A helyi és a régiós igényeket figyelembe véve az érettségire és a továbbtanulásra való felkészítés mellett elsősorban az idegen nyelvek emelt szintű oktatására és az informatikai ismeretek bővítésére helyezi a hangsúlyt az intézmény.⁶⁵
- Kaposvári SZC Dráva Völgye Technikum és Gimnázium szakmai érettségi végzettséget adó érettségire, felsőfokú továbbtanulásra, szakirányú munkába állásra felkészítő, valamint általános műveltséget megalapozó négy középiskolai évfolyama és egy szakképzési évfolyama van. Az iskola szakterületei: mezőgazdaság és erdészet, informatika és távközlés, turizmus-vendéglátás, gazdálkodás és menedzsment, valamint szépművészet. Maximális tanulószáma 900 fő, kollégiumi férőhelyeinek száma 90. Tanulói kapacitáskihasználtsága 46,1% (415 fő).
- Kaposvári SZC Barcsi Szakképző Iskola a szakképzésen belül elméleti és gyakorlati oktatással, valamint felnőttképzéssel is foglalkozik, mintegy 400 fő részére biztosít képzést. Az iskola szakterületei: fa- és bútoripar, turizmus-vendéglátás, építőipar, specializált gép- és járműgyártás, gépészet, kereskedelem és orientáció.⁶⁶

Emellett, nappali tagozaton, sajátos nevelési igényű tanulók számára a szakiskola, készségfejlesztő iskola funkcióval is működik a városban a Barcsi Szivárvány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő

---

⁶² Forrás: Oktatási Hivatal, KIRSTAT, <https://dari.oktatas.hu/kirint.show/2001226>

⁶³ Forrás: Oktatási Hivatal, KIRSTAT, <https://dari.oktatas.hu/kirint.show/1038806>

⁶⁴ Forrás: Oktatási Hivatal, KIRSTAT, <https://dari.oktatas.hu/kirint.show/1200908>

⁶⁵ Forrás: Intézményi tájékoztatás

⁶⁶ Forrás: Intézményi tájékoztatás

Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény. Maximális tanulói létszám 13 fő, amelyet jelenleg 7 fő vesz igénybe.

Művészeti oktatás

A Kaposvári Tankerületi Központ fenntartásában működő Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola 1968. szeptember 1-jén kezdte meg működését, és több művészeti ág képzésének színtere. Az intézmény keretei között megalapozza a zenei alpműveltséget, lehetőséget biztosít a zenei képességek fejlesztésére, a zeneirodalom megismerésére, a tehetséggondozásra. Emellett közreműködik más intézmények rendezvényein, valamint az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusokban aktív ösztönzést vállal. A táncművészeti ág vonatkozásában a magyar néptánc és népi kultúra megismertetését, gyakorlását, a hagyományok ápolását biztosítja. Képző- és iparművészeti ágban a képzőművészeti oktatáson keresztül célja a múlt értékeinek megszerettetése és tovább éltetése, a hagyománytisztelet fenntartásának ösztönzése. A zeneiskola mellett, néptánc együttesek, kórusok és fúvószenekar is van a városban.⁶⁷ Az intézmény maximális férőhelyeinek száma 1 672 fő. Az Oktatási Hivatal 2024. évi adatai alapján az intézmény – három feladatellátási hely vonatkozásában - kapacitáskihasználtsága 22,60% (378 fő).

1.7.1.2. Felsőoktatás

Barcson, valamint a Barcsi járásban nem működik felsőoktatási intézmény. A vármegyében Kaposváron, a szomszédos vármegyében Pécsen, a Tolna vármegyei Szekszárdon, valamint a Zala vármegyei Zalaegerszegen és Keszthelyen működik felsőoktatási intézmény.

1.7.1.3. Egészségügy

Barcs Város Önkormányzata az egészségügyi ellátás körébe tartozó feladatait a közigazgatási területén látja el.

A járás aprótelepülései számára az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó funkciókat nagyjából Barcs látja el, annak ellenére is, hogy a városban nem működik kórház. Barcs Város Önkormányzata Járóbetegellátó Intézménye 1967 óta végzi Barcs és környéke lakosságának egészségügyi ellátását. Jelenleg 5 háziorvosi, 2 házi gyermekorvosi körzet, 2 fogászati, 23 szakrendelést biztosít a járás lakosainak. A szakrendeléseken megjelent betegszám évről-évre emelkedik.

A háziorvosi körzetek területi beosztását Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendeletének 1. számú melléklete szabályozza:⁶⁸

I. számú háziorvosi körzet:

Ady E. u., Aranyospuszta, Bajcsy-Zs. u. 96-tól végig, 93-tól 105-ig és 149-től végig, Bartók B. u., Belcspuszta, Bem u., Dési H. u., Fodor J. u., Fő u., Darányi u., Dohány u., Szent István u., Gárdonyi

⁶⁷ Forrás: Oktatási Hivatal, KIRSTAT, <https://dari.oktatas.hu/kirint.show/2001223>

⁶⁸ Forrás: Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendelete, <https://or.njt.hu/eli/731508/r/2004/26>

u., Horvát hegy, Hős u., Kálvária u., Kis u., Klapka u., Klára u., Középrigóc, Árpád u., Liszt F. u., Magyar u., Malom u., Martinovics u., Munkácsy u., Rév u., Szépkilátás u., Tarnócai u., Tavasz u., Tiszta u., Vasvári P. u., Vikár B. u., Virág u., Vörösmarty u., Zátonytelep

II. számú háziiorvosi körzet:

Bajcsy-Zs. u. 2-78-ig, Damjanich u., Deák F. u. páros oldal, Diófasor u., Dráva u., Gyár u., Gyöngyvirág u., Kazinczy u., Kálmán I. u., Kinizsi u., Kodály Z. u., Köztársaság u. 11-39., Szent László u. 6. és 5-19-ig, Május 1. u., Nagyhíd u., Pázmány P. u., Rózsa u., Szegfű u., Szentesi u., Tekeres u., Településszintű lakosok, Verbina u., Zrínyi u., Komlósd, Péterhida

III. számú háziiorvosi körzet:

Almás u., Aradi u., Bagó-vasút u., Barcstelep vasútállomás, Báthori I. u., Bimbó u. és köz, Bocskai u., Csokonai u. páros oldal 2. szám és páratlan oldal 1-33-ig, Deák F. u. páratlan oldal, Dózsa Gy. u., Drávapart, Esze T. u., Hunyadi u., Jókai u., Kolozsvári u., Kossuth u., Kölcsey F. u., Szent László u. páratlan oldal 1-3. szám és páros oldal 2-4. szám, Mátyás K. u., MÁV 11-es, 36-os őrház, MÁV pályaudvar, Mészégető u., Nefelejts u., Petőfi u., Dr. Piszár A. u., Pozsonyi u., Rákóczi u., Rév u., Rinya u., Semmelweis u., Somogyi B. u. és köz, Széchenyi u. és köz, Táncsics u. és köz, Toldi u., Türr I. u., Vak B. u.

IV. számú háziiorvosi körzet:

Arany J. u., Bajcsy-Zs. u. 1-41-ig, Barátság u., Béke u. páratlan oldal, Csokonai u. 35-től végig és 4-től végig, Dankó u., Drávaerdő, Fürdő u., Gagarin u., Gábor Á. u., Hársfa u., Ifjúság u., József A. u., Kandó K. u., Köztársaság u. 2-4. és 1-9-ig, Krénusz J. u., Szent László u. 8-tól végig és 21-től végig, Segesvári u., Új Élet u., Vásártér u., Viktorpuszta, Ybl M. u.

V. számú háziiorvosi körzet:

Alkotmány u., Aranyosi u., Bajcsy-Zs. u. 43-91-ig, 80-94-ig és 107-147-ig, Béke u. páros oldal, Erkel Ferenc u., Hermann O. u., Hősök tere, Antal Terézia u., Kistarnóca puszta, Kocsisházi u., Köztársaság u. 41-től végig, Mező u., Német hegy, Sétatér, Szabadság u., Szántó K. J. u., Széchenyi tér, Tessedik S. u., Zöldmező u.

A házi gyermekorvosi körzetek területi beosztását Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendeletének 2. számú melléklete szabályozza: ⁶⁹

I. számú gyermekorvosi körzet:

Almás u., Aradi u., Arany J. u., Bagó-vasút u., Bajcsy-Zs. u. 2-50-ig és 80-84 valamint 1-23-ig és 53-143-ig, Barátság u., Barcstelep vasútállomás, Bartók B. u., Báthori I. u., Bimbó u. és köz, Bocskai u., Csokonai u., Deák F. u., Dési H. u., Dohány u., Dózsa Gy. u., Drávapart, Erkel F. u., Esze T. u., Fodor J. u., Fő u., Fürdő u., Gagarin u., Gábor Á. u., Gárdonyi u. páratlan oldala, Hársfa u., Hunyadi u., Hősök tere, Ifjúság u., Jókai u., József A. u., Kandó K. u., Kodály Z. u., Kolozsvári u., Kossuth u., Kölcsey F. u., Köztársaság u. 25-től végig, Liszt F. u., Magyar u., Malom u., Május 1. u., Mátyás K.

---

⁶⁹ Forrás: Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendelete, <https://or.njt.hu/eli/731508/r/2004/26>

u., MÁV pályaudvar, MÁV 11-es, 36-os őrház, Mező u. 21-től 65-ig és 22-től 60-ig., Mészégető u., Nefelejts u., Német hegy jobb oldala bejárattól indulva, Petőfi u., Dr. Piszár A. u., Pozsonyi u., Rákóczi u., Rinya u., Segesvári u. páros oldala, Semmelweis u., Szent István u. 5-végig és 10-végig, Szent László u., Széchenyi u. és köz, Tarnócai u., Táncsics köz, Táncsics u., Toldi M. u., Türr I. u., Új Élet u. páratlan oldala, Vak B. u., Vásártér u., Viktorpuszta, Ybl M. u.
Komlósd, Péterhida

III. számú gyermekorvosi körzet:

Ady E. u., Alkotmány u., Antal Terézia u., Aranyosi u., Aranyospuszta, Árpád u., Bajcsy-Zs. u. 52-78-ig és 86-tól végig, valamint 25-51-ig és 145-től végig, Belcsapuszta, Bem u., Béke u., Damjanich u., Dankó u., Darányi u., Diófásor u., Dráva u., Drávaerdő, Gárdonyi u. páros oldal, Gyár u., Gyöngyvirág u., Hermann O. u., Horvát hegy, Hős u., Kazinczy u., Kálmán I. u., Kálvária u., Kinizsi u., Kis u., Kistarnóca puszta, Klapka u., Klára u., Kocsisházi u., Középrigóc, Köztársaság u. 1-23-ig, Krénusz J. u., Martinovics u., Mező u. 1-19-ig és 2-20-ig, Munkácsy M. u., Nagyhíd u., Német hegy bal oldala bejárattól indulva, Pázmány P. u., Rév u., Rózsa u., Segesvári u. páratlan oldala, Sétatér, Somogyi B. u. és köz, Szabadság u., Szántó K. J. u., Szent I. u. 2-8-ig és 1-3-ig, Szegfű u., Szentesi u., Széchenyi tér, Szépkilátás u., Tekerés u., Tiszta u., Településszintű lakosok, Tessedik S. u., Új Élet u. páros oldala, Vasvári P. u., Verbina u., Vikár B. u., Virág u., Vörösmarty u., Zátonytelep, Zöldmező u., Zrínyi u.

A fogorvosi körzetek területi beosztását Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendeletének 2. számú melléklete szabályozza: ⁷⁰

I. számú fogorvosi körzet:

Ady E. u., Aranyospuszta, Bajcsy-Zs. u. 67-től végig, illetve 80-tól végig, Bartók B. u., Báthori I. u., Belcsapuszta, Bem u., Bocskai u., Csokonai u., Darányi u., Deák F. u., Erkel F. u., Esze T. u., Szent István⁽⁴⁾ u., Fodor J. u., Fürdő u., Gábor Á.⁽⁴⁾ u., Gagarin u., Gárdonyi u., Hársfa u., Horvát hegy, Hős u., Hősök tere, Hunyadi u., Ifjúság u., Jókai u., Kálvária u., Kis u., Klapka u., Klára u., Kölcsey u., Középrigóc, Köztársaság u. 2-4. és 25-től végig, Árpád⁽⁴⁾ u., Szent László⁽⁴⁾ u., Liszt F. u., Magyar⁽⁴⁾ u., Martinovics u., Mező u., Német hegy, Munkácsy u., Dr. Piszár A. u., Rákóczi u., Rév u., Segesvári u., Szépkilátás u., Tavasz u., Tiszta u., Toldi M. u., Új Élet u., Vak B. u., Vasvári P. u., Vikár B. u., Viktorpuszta, Virág u., Vörösmarty u., Ybl M. u., Csokonyavisonta.

Iskolafogászati ellátás körében a szolgálathoz tartozó intézmények:

Barcsi Arany János Általános Iskola, Szivárvány EGYMI, Kaposvári SZC Dráva Völgye Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Kollégiuma, Csokonyavisonta: általános iskola, óvoda

II. számú fogorvosi körzet:

Alkotmány u., Almás u., Aradi u., Arany J. u., Aranyosi u., Bagóvasút u., Bajcsy-Zs. u. 2-78/D-ig és 1-65-ig, Barátság u., Barcstelep vasútállomás, Béke u., Bimbó u. és köz, Damjanich u., Dankó u., Dési H. u., Diófásor u., Dohány u., Dózsa Gy. u., Dráva u., Drávaerdő, Dráwapart, Fő u., Gyár u., Gyöngyvirág u., Hermann O. u., József A. u., Kálmán I. u., Kandó K. u., Antal Terézia⁽⁴⁾ u., Kazinczy

⁷⁰ Forrás: Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendelete, <https://or.njt.hu/eli/731508/r/2004/26>

u., Kinizsi u., Kistarnóca puszta, Kocsisházi u., Kodály Z. u., Kolozsvári u., Kossuth u., Köztársaság u. 1-23-ig, Krénusz u., Május 1. u., Malom u., Mátyás K. u., MÁV pályaudvar, MÁV 11-es, 36-os órház, Mészégető u., Nagyhíd u., Nefelejts u., Pázmány P. u., Petőfi S. u., Pozsonyi u., Rév u., Rinya u., Rózsa u., Semmelweis u., Sétatér, Somogyi B. u. és köz, Szabadság u., Szántó K. J. u., Szegfű u., Szentesi u., Széchenyi u. és köz, Széchenyi tér, Tekeres u., Táncsics M. u. és köz, Tarnócai u., Tessedik S. u., Türr I. u., Vásártér u., Verbina u., Zátonytelep, Zöldmező u., Zrínyi u.. Komlósd, Péterhida és Rinyaújlak.

Iskolafogászati ellátás körében a szolgálathoz tartozó intézmények:

Barcsi Deák Ferenc Általános Iskola, Barcsi Széchenyi Ferenc Gimnázium és Kollégium, Kaposvári SZC Barcsi Ipari, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája, Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje

Az egészségügyi hozzáférés tekintetében elmondható, hogy a településen a háziorvosi és egészségügyi szakellátás is elérhető, jóllehet az Önkormányzat is orvoshiánnyal küzd, amit helyettesítéssel próbálnak megoldani.

Országos szintű probléma az egészségügyi ellátásban praktizáló orvosok átlagéletkorának folyamatos emelkedése, a praxisok betöltésének problematikája, ebből következően pedig a szolgáltatások eloszlásának és az azokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségei. A jövőben komoly változások elé néz az egészségügyi alapellátás.

A településen a gyakorlatban három betöltetlen háziorvosi praxis található. A háziorvosi szolgálatok mellett természetesen működik a fogászati szakellátás is, mely a településen két körzetre osztva látja el a szolgáltatásokat helyettesítésben. Az ellátásra jogosultak magas száma (gyakorlatilag a teljes lakosságszám) a gyermekorvosi és háziorvosi ellátásokhoz hasonlóan a minőségi ellátást veszélyezteti. A területi ellátási kötelezettséget Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendelete szabályozza.

Új járóbeteg szakellátó központ működik a településen „Barcsi Kistérségi Járóbetegellátó Központ” elnevezéssel, a mai kor követelményeinek megfelelő eszközállománnyal és klimatizált környezet kialakítással. Az épület teljesen akadálymentesített, és valamennyi szakellátás számára helyet biztosít. Digitális röntgen berendezéssel, és telemedicinai rendszerrel rendelkezik. Az intézmény szolgáltatásait és a rendelkezésre álló szakorvosi és nem szakorvosi óraszámokat az alábbi táblázatban szemléltetjük:

20. táblázat: Egészségügyi ellátások Barcson (db, t= 2017-2023)

Forrás: TelR, KSH Tstar, 2024

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (db)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (db)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (db)	Fogászati szolgálatok száma (db)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (db) (TS 110)
2017	0	5	2	2	2
2018	0	5	2	2	2
2019	0	5	2	2	2
2020	0	5	2	2	2

2021	0	5	2	2	2
2022	0	5	2	2	2
2023	0	5	2	2	2

A szakrendelések közül az allergológia, belgyógyászat, bőrgyógyászat, csecsemő- és gyermekgyógyászat, diabetológia, fizioterápia, gyógytorna, ideggyógyászat, kardiológia, klinikai szakpszichológia, kúraszerű ellátás, laboratórium, nőgyógyászat, ortopédia, pszichiátria (I. és II. rendelés), reumatológia, röntgen, sebészet, szemészet, tüdőgyógyászat, ultrahang és urológia területén működnek Barcson.⁷¹

A felsorolásból kitűnik, hogy Barcson a járóbeteg szakellátás valamennyi területén elérhető a szakorvosi, szakasszisztensi háttér, sokszakmás járóbeteg szakellátás működik, és az ellátásokhoz szorosan kapcsolódik – mind a településen, illetve a járásban is egyedülállóan – az egynapos sebészeti ellátás infrastrukturális háttere (egynapos műtő), amely a sebészeti beavatkozást igénylő ellátásokra történő várakozási időt jelentősen lecsökkenti.

Sokasodnak és állandósulnak a válságjelek a szakellátásban is, ahol rendelések szünetelnek, vagy olyan határidőkkel fogadják a betegeket, amely a gyógyulásukat veszélyeztetik. A közfinanszírozott ellátás diszfunkcionális működése a magánszolgáltatók irányába tereli a pácienseket, ami a magas jövedelműek számára kényelmesen igénybe vehető, ám a szabad forrással nem rendelkezők kiszorulnak onnan. Miközben a magánszektor erősödik, a közellátás fokozatosan sorvad, amelyre a humánerőforrás hiány miatt egyre nagyobb teher hárul.⁷²

2023. november 1-től új rendszerben működik a felnőtt és a gyermekorvosi ügyelet. A háziorvosi ügyelet hétköznap 16 és 22 óra, hétvégén és ünnepnapokon pedig reggel 8 és 14 óra között vehető igénybe. Az éjszakai sürgősségi ügyeleti ellátás hétköznap este 22:00 és reggel 08:00 óra között, hétvégén és ünnepnapokon 14:00 és 08:00 óra között Kaposvár, Marcali, Nagyatád és Siófok város kórházaiban vehető igénybe a vármegye lakossága számára. A gyermekek ellátása az ügyeleti pontok működési idejében, valamint munkanapokon 16 és 22 óra, hétvégén és ünnepnapokon 08:00 és 20:00 óra között a Kaposvári Kórházban történik.

Barcshoz legközelebbi fekvőbeteg-ellátó intézmény 35 km-re található a Baranya vármegyei Szigetváron. A vármegyében a legközelebbi kórház Nagyatádon található (40 km-re), a progresszív betegellátást biztosító vármegyei kórház pedig 60 km-re, Kaposváron. Tekintettel a térség széttagolt, aprófalvas szerkezetére, az országos átlagnál rosszabb közlekedési infrastruktúrára a járás lakossága számára azon szakrendelések elérhetősége, amelyekkel a városi rendelőintézet nem rendelkezik, meglehetősen nehezített.

Barcson védőnői ellátás is biztosított, amely a lakossági mellett az intézményi (ifjúsági) ellátást is biztosítják. A védőnői hálózat segíti a gyermeket váró, gyermekeket nevelő családokat, hogy a felnövekvő gyermekek testileg, lelkileg egészségesebben váljanak felnőtté. Személyes tanácsadást, illetve családlátogatást is végeznek.

A védőnők fő feladata a nővédelem, a várandós gondozás (tanácsadás és családlátogatás keretei között), a kisgyermekek ellátása megszületéstől, az iskolába kerülésig (tanácsadás, családlátogatás és

⁷¹ Forrás: Barcs, Kistérségi Járóbetegellátó Központ

⁷² Forrás: HEP 2024-2029

szűrővizsgálatok keretében) és az iskolás korosztály ellátása, szűrések, védőoltások megszervezése, betegségek megelőzése, népegészségügyi feladatok és egészségfejlesztés.

Az iskolavédőnők feladataikat az iskolában látják el. A területi védőnők a munkájukat területi felosztás alapján végzik. A védőnői gondozás a körzetben bejelentett lakcímmel, vagy tartózkodási hellyel rendelkező életvitelszerűen a körzetben tartózkodókra terjed ki.⁷³

A területi ellátási kötelezettséget szintén Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendelete szabályozza:⁷⁴

I. sz. Védőnői Szolgálat:

Ady E. u., Aranyospuszta, Bajcsy-Zs. u. 86-tól végig és 145-től végig, Belcsapuszta, Bem u., Darányi u., Szent István u. 2-8-ig, 1-3-ig, Gárdonyi u. páros oldal, Horvát hegy, Hős u., Kálvária u., Kis u., Klapka u., Klára u., Középrigóc, Árpád u., Martinovics u., MÁV 36-os őrház, Mező u. 1-19-ig, 2-20-ig, Munkácsy u., Német hegy bal oldala bejárattól indulva, Rév u., Segesvári u. páratlan oldala, Szépkilátás u., Tiszta u., Új Élet u. páros oldala, Vasvári u., Vikár u., Virág u., Vörösmarty u., Zátonytelep.

Iskola-egészségügyi ellátás tekintetében a szolgálathoz tartozó intézmények: Barcsi Arany János Általános Iskola felső tagozata, Kaposvári SZC Dráva Völgye Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Kollégiuma 9-10-11. osztály.

II. sz. Védőnői Szolgálat:

Bajcsy-Zs. u. 80-84-ig, 53-143-ig, Bartók B. u., Dési H. u., Dohány u., Erkel F. u., Szent István u. 5-től végig, 10-től végig, Fodor J. u., Fő u., Gárdonyi u. páratlan oldala, Köztársaság u. 25-től végig, Liszt F. u., Magyar u., Malom u., Mező u. 21-65-ig, 22-60-ig, Német hegy jobb oldala bejárattól indulva, Segesvári u. páros oldala, Tarnócai u., Új Élet u. páratlan oldala, Vásártér u.

Iskola-egészségügyi ellátás tekintetében a szolgálathoz tartozó intézmények: Szent István utcai Óvoda, Barcsi Arany János Általános Iskola alsó tagozata, Kaposvári SZC Dráva Völgye Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Kollégiuma 7. osztály.

III. sz. Védőnői Szolgálat:

Alkotmány u., Aranyosi u., Bajcsy-Zs. u. 25-51-ig, 28-50-ig, Béke u., Gyöngyvirág u., Hermann O. u., Antal Terézia u., Kinizsi u., Kistarnóca puszta, Kocsisházi u., Krénusz J. u., Mező u. 67-től és 62-től végig, Pázmány u., Szabadság u., Szántó K. u., Szegfű u., Széchenyi tér, Tessedik S. u., Zöldmező u.

Iskola-egészségügyi ellátás tekintetében a szolgálathoz tartozó intézmények: Hársfa utcai Óvoda, Szivárvány EGYMI.

IV. sz. Védőnői Szolgálat:

Almás u., Arany J. u. páratlan oldala, Bagóvasút u., Bajcsy-Zs. u. 1-23-ig, 2-26-ig, Barcstelep vasútállomás, Báthori u., Bimbó u. és köz, Bocskai u., Dózsa Gy. u., Drávaerdő, Dráwapart, Hősök

⁷³ Forrás: <https://www.barcsrendelo.hu/alapellatas/vedonoi-szolgalat/>

⁷⁴ Forrás: Barcs Város Önkormányzata 26/2004. (IV. 30.) számú rendelete, <https://or.njt.hu/eli/731508/r/2004/26>

tere, Jókai u., Kodály Z. u., Kolozsvári u., Kossuth u., Május 1. u., Mátyás király u., MÁV pályaudvar, Mészégető u., Nefelejts u., Petőfi u., Dr. Piszár A. u., Pozsonyi u., Rinya u., Somogyi B. u., Somogyi B. köz, Széchenyi köz, Széchenyi u., Táncsics köz, Táncsics u., Türr I. u., Semmelweis u., Viktorpuszta.

Iskola-egészségügyi ellátás tekintetében a szolgálathoz tartozó intézmények: Széchenyi közti Óvoda, Barcsi Deák Ferenc Általános Iskola 7-8. osztály, Kaposvári SZC Dráva Völgye Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Kollégiuma 8. osztály, 10. osztály, 14. osztály.

V. sz. Védőnői Szolgálat:

Bajcsy-Zs. u. 52-78-ig, Damjanich u., Dankó u., Diófásor u., Dráva u., Gyár u., Kazinczy u., Kálmán I. u., Köztársaság u. 2-4. és 1-23-ig, Nagyhíd u., Rózsa u., Sétatér, Tavasz u., Településszintű lakosok, Verbina u., Zrínyi u.

Iskola-egészségügyi ellátás tekintetében a szolgálathoz tartozó intézmények: Barcsi Deák Ferenc Általános Iskola 1-4. osztály, Kaposvári SZC Dráva Völgye Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Kollégiuma 9. osztály, 11. osztály.

VI. sz. Védőnői Szolgálat:

Aradi u., Arany J. u. páros oldala, Barátság u., Csokonai u., Deák F. u., Esze T. u., Fürdő u., Gagarin u., Gábor Á. u., Hársfa u., Hunyadi u., Ifjúság u., József A. u., Kandó K. u., Kölcsey u., Szent László u., MÁV 11-es őrház, Rákóczi u., Szentesi u., Tekeres u., Toldi u., Vak B. u., Ybl M. u., Komlósd, Péterhida.

Iskola-egészségügyi ellátás tekintetében a szolgálathoz tartozó intézmények: Deák Ferenc utcai Óvoda, Barcsi Deák Ferenc Általános Iskola 5-6. osztály, Kaposvári SZC Dráva Völgye Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Kollégiuma 12-13. osztály.

Iskolavédőnő:

Iskolavédőnőhöz tartozó intézmények: Barcsi Széchenyi Ferenc Gimnázium és Kollégium, Kaposvári SZC Barcsi Ipari, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája, Kaposvári SZC Dráva Völgye Gimnáziuma, Szakgimnáziuma és Kollégiuma 11. osztály.

1.7.1.4. Szociális közszolgáltatások

Barcs Város Tanácsa az intézményt 1989. június 16-án hozta létre, Gondozási Központ néven. Jelenleg Barcsi Szociális Központ néven működik, integrált szolgáltatást nyújt a város és a város környék lakói részére. Az intézmény több, min 2 ha területen helyezkedik el a város szívében. Az épületen belül, illetve az épületek közötti közlekedés akadálymentesített (2 db lift). Integrált intézményként egymásra épülő szolgáltatásokat nyújt.

47. ábra: A Barcsi Szociális Központ szervezeti keretei között működő ellátások

Forrás: Intézményi tájékoztató, 2024

Alapszolgáltatások:

A szociális étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai

betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt.

Az étkeztetést a Szociális Központ 600 adagos főzőkonyhájáról biztosítják, a hét minden napján A főzőkonyha a HACCP rendszer szerint működik A rászorulóknak részére az ebédet az intézmény gépkocsijával házhoz szállítja.

Idősek Klubja (60 férőhely): elsősorban azok a tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló emberek vehetik igénybe, akik önmaguk ellátására részben képes személyek. A nappali ellátást biztosító intézmény az ellátást igénybe vevők részére szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújt, a helyi igényeknek megfelelő közösségi programokat szervez, valamint helyet biztosít a közösségi szervezésű programoknak, csoportoknak, biztosítja, hogy a szolgáltatás nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető módon működjön.

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

Közösségi ellátások a pszichiátriai betegek részére nyújtott közösségi alapellátás. A pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére a közösségi alapellátás keretében biztosítani kell a lakókörnyezetben történő segítségnyújtást az önálló életvitel fenntartásában, a meglévő képességek megtartását, illetve fejlesztését, a háziorvossal és a kezelőorvossal való kapcsolattartás révén a szolgáltatást igénybe vevő állapotának folyamatos figyelemmel kísérését, a pszichoszociális rehabilitációt, a szociális és mentális gondozást, az orvosi vagy egyéb terápiás kezelésen, szolgáltatásban, szűrővizsgálaton való részvétel ösztönzését és figyelemmel kísérését, megkereső programok szervezését az ellátásra szoruló személyek elérése érdekében.

Idősek otthona:

Személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátás keretében az intézmény 150 férőhellyel, végleges működési engedéllyel működik.

Az átmeneti elhelyezést nyújtó időskorúak gondozóháza (3 férőhely) ideiglenes jelleggel legfeljebb egyévi időtartamra teljes körű ellátást biztosít. Az elhelyezés 12-16 nm-es szobákban történik.

Tartós elhelyezést nyújtó idősek otthona (147 férőhely)

Az átlagos elhelyezést biztosító Idősek Otthona (70 férőhely): Az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) az ápolást, gondozást nyújtó intézményben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg. Az elhelyezés 12-16 nm-es szobákban történik, az intézmény főépületében.

Emelt szintű elhelyezést biztosító Idősek Otthona (77 férőhely): az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) az ápolást, gondozást nyújtó intézményben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg. 1992-től 2002-ig 97 apartman épült (37 m²: 1,5 szoba, konyha, fürdő, előszoba, terasz). A három tömbben elhelyezkedő sorházszerű lakásokat nyitott folyosó köti össze. A főépületből az alsóbb szinten elhelyezkedő garzonlakásokhoz liften lehet eljutni. A legtöbb lakás nagyobb területű kert kapcsolattal rendelkezik, melyben a lakók saját ízlésükre alakíthatnak, virágosíthatnak, fásíthatnak. A lakók által közösen használt udvarrészen pihenőpark került kialakításra.

Idősek otthona szolgáltatásai: ápolás-gondozás, egészségügyi ellátás, lakhatás (12-16 nm-es szobákban, illetve emelt szinten kizárólagos használatú apartmanban történik az elhelyezés), gyógyszerek jogszabály szerinti része, foglalkoztatás, mentálhigiénés ellátás, takarítás, karbantartás, mosdai szolgáltatás, étkezés, egészségügyi intézménybe való kísérés, szállítás, betegek kórházban való meglátogatása, telefon (belső vonal, nyilvános állomás), heti egyszeri autóval történő bevásárlás, vendég fogadásának lehetősége az apartmanban (éjszakára is), gyógyszerek és a gyógyszernek nem minősülő készítmények beszerzése. Az idősek otthona és az időskorúak gondozóházának kihasználtsága évek óta 100 % közelében van.

1.7.1.5. Közösségi művelődés, kultúra

Móricz Zsigmond Művelődési Központ

A város legjelentősebb közművelődési intézménye a Móricz Zsigmond Művelődési Központ, valamint az annak részeként működő Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely, mely a Barcson és környékén élő lakosság múltját, kultúráját, a nemzetiségek hagyományait idéző emlékeket gyűjti és mutatja be az érdeklődőknek állandó kiállítása keretében. Az 1954-ben alapított Móricz Zsigmond Művelődési Központ és Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely intézmény a Barcs város egyik meghatározó kulturális intézménye, a közművelődési alapellátás egyik pillére. A település életében mindig is fontos szerepet játszott a közösségi művelődés, ezt a célt szolgálják az intézmény által szervezett rendezvények, programok: színházi előadások, könnyű-, és komolyzenei hangversenyek, az amatőr együttesek önálló estjei, különféle műsorok, bemutatók, regionális művészeti találkozók. A város kulturális értékeinek bemutatására széleskörű kapcsolatrendszer alakult ki a határmenti régióban, illetve a testvérvárosi kapcsolatokban is.

Az intézményi munka másik meghatározó feladatköre a különböző művelődési közösségek létrejöttének segítése, működtetése, munkájuk sokoldalú támogatása. Az intézmény fenntartásában jelenleg 25 művészeti csoport és közösség működik többféle művészeti ágban. Ilyenek a néptánc, kórusművészet, képzőművészet, modern tánc, mazsorett, Irodalmi, nemzetiségi hagyományőrző stb. Befogadó intézménye a három művészeti iskolának, de több civil szervezetnek is ingyenes helyet biztosít gyűléseikhez, rendezvényeikhez.

Az iskolai képzést kiegészítő lehetőségekben is bővelkedik: a mindennapi élet gazdaságosságát fejlesztő közhasznú, praktikus tanfolyamok, szakkörök, alkalmak, akciók szervezése, támogatása. Évek

óta szervezi szakköreit, nemcsak a székhelyen, hanem a telephelyeken is. Az iskolai képzést kiegészítő lehetőségek: nyelvi, felvételi előkészítő, korrepetáló stb. tanfolyamok, a mindennapi élet gazdaságosságát fejlesztő közhasznú, praktikus tanfolyamok, alkalmak, akciók szervezése, támogatása.

Az intézmény felvállalja a felnőttképzési oktatások megszervezését, termék oktatási célra történő bérbeadását, amelyek lehetőséget adnak az általános műveltség gyarapítására, illetve segítik a város foglalkoztatási gondjainak enyhítését (nyelvi-, számítástechnikai és speciális szakmai tanfolyamok).

Nyáron az egész iskolai szünet idejét kitöltő tematikus táborokat szervez. Néptánc-, mazzorett-, grafika-, társastánc, fúvós táborok napközis jelleggel működnek, illetve 2022 óta szervez bentlakásos nemzetközi tábort is Barcs Rézfúvós Kamarazenei Tábor címmel. A táborok fő célja a tehetséggondozás, nevelés.⁷⁵

Az alapfokú oktatás átszervezését követően a Vikár Béla Alapfokú Művészeti Oktatási Intézmény telephelyeként áll rendelkezésre a néptánc- és a grafika tagozatok számára. Tagintézményei a Drávaszentesi és Somogytarnócai faluházak, valamint a Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely, valamint az Dráva parton álló egykori sóraktár felújításával és átépítésével létrehozott turisztikai központként funkcionáló Mobilitási Központ.

Mobilitási Központ

A Mobilitási Központ a vasúttal, vízijárművel vagy kerékpárral érkezők számára kialakított tér, továbbá interaktív kiállítótér és információs központ a helyi nevezetességek iránt érdeklődő turisták számára, amelyet 2023 tavaszán Barcs Város Önkormányzata az INTERREG V-A Magyarország-Horvátország Együttműködési Programból nyitott meg. A többfunkciós turisztikai állomáson interaktív installációk látogathatók, melyek játékos formában ismertetik Barcs és környéke értékeit, az itteni turisztikai lehetőségeket. Ezen kívül a központ közösségi funkciót és információs pont szerepét tölti be a városba látogatók számára.

Barcsi Városi Könyvtár

A barcsi Városi Könyvtár általános gyűjtőkörű, nyilvános, közművelődési könyvtár. Dokumentumállománya: 77204 egység (könyv, időszaki kiadvány, hangzóállomány, videokazetta, CD, CD-ROM, DVD). A könyvtárban felnőtt- és gyermek részleg, helyismereti gyűjtemény, zenemű- és médiatár, folyóirat-olvasó, Infotéka és német nyelvi részleg várja a látogatókat, továbbá helytörténeti dokumentumok gyűjtésével a város múltja iránt érdeklődők kutatását is segíti az intézmény. 2004. nyarától eMagyarország Pont működik a felnőtt kölcsönzői részlegben. A barcsi Városi Könyvtár fennállása óta mindig is nagy súlyt fektetett arra, hogy rendezvényeivel színesítse, kiegészítse a kulturális kínálatot. A könyvtár igény szerint csoportos könyvtárbemutató, könyvtárhasználati foglalkozásokat tart óvodai, általános iskolai és középiskolai csoportoknak. Könyvhöz, irodalomhoz, olvasáshoz kapcsolódó rendezvényeket, író-olvasótalálkozókat rendez, és kiállításokat szervez. Rendszeresen a nyári olvasótáborok. A könyvtár saját rendezvényein kívül helyet ad helyi civil szervezetek, felnőttképzési- és nyelvtanfolyamok programjainak. A gyermekkönyvtár együttműködve a nevelési-oktatási intézményekkel többféle funkciót lát el. A gyerekekkel való egyéni foglalkozás mellett gyakran van csoportos foglalkozás, könyvtári órák, író-olvasótalálkozó, közös játék. Szombat

---

⁷⁵ Forrás: <https://www.muvmhazbarcs.hu/rolunk#kozossegeink>

délelőttöként rendszeresek a gyermekprogramok, játszóházak. A könyvtár az állampolgári lét megélésének fontos színtere, "szociális" intézmény is, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok kulturális és mentális segítője (hangoskönyvek, asztali olvasó berendezés).⁷⁶

Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola

A Művészeti Iskola 1968. szeptember 1-jén kezdte meg működését, és több művészeti ág képzésének színtere. Az intézmény keretei között megalapozza a zenei alpműveltséget, lehetőséget biztosít a zenei képességek fejlesztésére, a zeneirodalom megismerésére, a tehetséggondozásra. Emellett közreműködik más intézmények rendezvényein, valamint az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusokban aktív ösztönzést vállal. A táncművészeti ág vonatkozásában a magyar néptánc és népi kultúra megismertetését, gyakorlását, a hagyományok ápolását biztosítja. Képző- és iparművészeti ágban a képzőművészeti oktatáson keresztül célja a múlt értékeinek megszerettetése és tovább éltetése, a hagyománytisztelet fenntartásának ösztönzése. A zeneiskola mellett, néptánc együttesek, kórusok és fúvószenekar is van a városban.⁷⁷

Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely

Az 1979-ben alapított Dráva Múzeum 2011-től Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely néven, a Mórincz Zsigmond Művelődési Központ részeként fogadja a látogatókat. A Kiállítóhelynek egy műemléki védelem alatt álló, 19. század végén épült magtár ad otthont az egykor Barcstelepnek nevezett városrészen, a Drávától 500 méterre. Itt őrzik és gondozzák a mintegy 38 ezer műtárgyból álló, lezárt gyűjtemény-együttesét, amelynek legnagyobb hányadát a megyei viszonylatban is gazdag Régészeti Gyűjtemény képezi. Az ugyancsak jelentős mennyiségű műtárgyat számláló Történeti Dokumentációs Gyűjtemény és Történeti Tárgyi Gyűjtemény elsősorban Barcsra és a szomszédos településekre vonatkozó anyagot (használati tárgyak, helyi vállalatok és intézmények dokumentumai, családok iratai, stb.) tartalmaz. A Néprajzi Gyűjteményt a Dráva menti horvát és német falvak hagyományos paraszti kultúrájára jellemző tárgyak (horvát viselet és háziszőttek, a lakáskultúra tárgyai) alkotják, míg a Képzőművészeti Gyűjtemény alapját a Barcsi Nemzetközi Művésztelep városnak ajándékozott munkái képezik. Mindemellett gazdag Fotótár és helyi vonatkozású dokumentumokat (kéziratok, szakdolgozatok, újságcikk-gyűjtemény, stb.) tartalmazó Adattár, valamint Könyvtár várja a kutatókat. A „Barcs múltja és jelene” című állandó kiállítása kronologikus és tematikus egységekben, a legkorábbi régészeti leletektől a 20. század elejéig nyújt betekintést a település, valamint a környékbeli falvak történetébe és kultúráiba. (A tárlatban német és horvát nyelvű feliratok segítik a külföldi látogatókat, valamint angol nyelvű vezető is rendelkezésre áll.) Az intézmény másik állandó kiállítása a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 2021-ben nyílt tárlata, amely a vízgazdálkodás területén használatos különféle eszközöket mutatja be az 1880-as évektől egészen napjainkig. A kiállítás különlegessége a digitális domborzati modell, amely egy térképes, kiterjesztett valóság-alkalmazás egy homokkal teli terepasztalon. Az állandó kiállítások mellett változatos tematikájú időszakos kiállítások és

---

⁷⁶ Forrás: <http://www.barcs.hu/index.php/kozelet/intezmenyek/30-kulturlis-intzmenyek/76-varosi-konyvtar>

⁷⁷ Forrás: Barcsi Vikár Béla Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja, <https://kir2info.kir.hu/pub/Index/203276>

közösségi programok várják a látogatókat a Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhelyen.⁷⁸ A múzeum további érdekessége a barcsi tűzoltóság történetét bemutató Tűzoltástörténeti kiállítás.

Drávaszentesi -Oktató- és Bemutatóközpont

A Drávaszentesi Oktató- és Bemutatóközpont a nemzeti park élővilágát, védett természeti értékeit mutatja be film-és diavetítés keretében. A Bemutatóközpontban kiállítások, tanösvények, őshonos háziállat bemutatók, különböző terepi programok, oktatótermek és két háromágyas szálláshely található. A 2008-ban átadott épületben a Dráva folyó természeti értékeit bemutató kiállítás tekinthető meg.

A 2021-ben jelentős megújuláson átesett kiállítás élményszerűen mutatja be a Dráva folyó térségének legfontosabb élőhelyeit és az ott élő védett állatokat. Új, érintőképernyős eszközök mutatják be a térség legjellemzőbb kételtű-, madár- és emlősfajait; az egyes fajok leírása és fényképe mellett azok hangjait is meg lehet hallgatni. A gyerekek interaktív érintőképernyős eszközök segítségével bővíthetik ismereteiket játékos formában, memóriajáték, képkirakó és állatnyom-felismerő segítségével. Egy nagyméretű légifotón tanulmányozni lehet a Dráva folyó természetes és mesterséges medervándorlását.

Az Üde rétek tanösvény bejárása során a rétek, legelők élővilágával, ill. ezen élőhelyek kezelésével ismerkedhet meg a látogató. A tanösvény a nemzeti park munkatársai által helyreállított vizes élőhely madármegfigyelő tornyánál ér véget, ahonnan bepillantást nyerhetünk a madarak életébe. A bejárás során a nemzeti park szürkemarha gulyája is megtekinthető.

A bemutatóközpont közelében kialakított gazdaságban, az Őshonos háziállat bemutató nyújt lehetőséget többek között a rackajuhok, a szamarak, a hucul lovak és a kecskék megismerésére.⁷⁹

1.7.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel Barcs városa a 2024-2029-es időszakra vonatkozóan elfogadott esélyegyenlőségi programmal rendelkezik, amely az alábbi esélyegyenlőségi célcsoportokat nevesíti, és fogalmaz meg velük kapcsolatban programot:

- Mélyszegénységben élők és a romák;
- Gyermekek és gyermekszegénység;
- Nők;
- Idősek;
- Fogyatékkal élők.

Barcs Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programjában rögzíti az esélyegyenlőség érdekében rögzített feladatokat.

Barcs városa minden beruházása kapcsán figyelmet fordít az akadálymentesítés megvalósítására.

---

⁷⁸ Forrás: <https://www.muvmhazbarcs.hu/drava-kozerdeku-muzealis-kiallitohely>

⁷⁹ Forrás: Duna-Dráva Nemzeti Park, https://ddnp.hu/okoturizmus/bemutatohelyek/drava_kapu_bemutato kozpont

1.8. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.8.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A XIX. század reformtörekvései Somogyban is nagy változásokat indítottak el. Megalakultak az első egyesületek, Széchenyi István kezdeményezése nyomán a lóversenyek, a balatoni gőzhajózás gazdaságélénkítő erővel hatottak, s megeremtődtek a később oly fontossá váló turizmus csírái. Korszerűsítették az úthálózatot, lecsapolták a mocsarakat, szabályozták a folyókat.

Az 1890-es években a kaposvári cukorgyár felépülése, valamint az észak-déli vasúti szárnyvonalak lerakása adott újabb lendületet a vármegye gazdasági fejlődésének. A cukorgyár, Délkelet-Dunántúl legnagyobb élelmiszeripari üzeme, teljesen átalakította a mezőgazdasági termelési struktúrát, s óriási húzóerővel segítette a mezőgazdasági iparosodást. Erre az erőteljes gazdasági növekedésre épült rá a balatoni fürdőkultúra, a turizmus, s ez tette lehetővé, hogy Kaposvár az I. világháború után Pécs mellett dél-dunántúli kultúrcentrum lehessen. Az 1870-es évektől Kaposvár mellett viharos fejlődést produkált Barcs, amely Szlavónia felé volt a vármegye kapuja. Fejlődése azonban 1920-ban derékba tört.

A két világháború közötti időszakban nem történtek látványos változások, de csendben átalakult a vidéki lakosság élete. Téglagyárak, bőrgyárak, fa- és lenfeldolgozó üzemek, szeszgyárak, vágóhidak, sertéshizlaldák, sajtgyárak, tejüzemek létesültek a Baracson. A munkaerőpiachoz alkalmazkodva elsősorban az állati és növényi termékeket feldolgozó könnyűipari ágazatok fejlődtek. A korszak legnagyobb vívmánya a villamoshálózat kiépítésének megkezdése volt.

Az 1945 utáni új korszak új reményekkel indult. Földreformot hajtottak végre, több ezer ember jutott földhöz, de vágyaikat hamarosan maga alá temette a kolhozosítás, mint ahogy a parlamenti demokrácia esélyét is az egypártrendszer. Kitelepítették a németeket, végrehajtották a felvidéki lakosságcserét, a társadalom összetétele a térségben is átalakult.

A dualizmus kori racionális gazdasági tradíciókhoz visszatérve jött létre az új ipar- struktúra. Az építőanyag gyártás, vegyipar, malomipar, a fafeldolgozás és egyéb könnyűipari ágazatok ekkor erősödtek meg Baracson.

Barcs és térsége viszonylag specializált gazdaságszerkezettel érkezett a rendszerváltáshoz, így a gazdasági szerkezetváltás, a nagyvállalatok szétesése, az ipar jelentős leépülése, a piacvesztés és a privatizáció válságjelenségei erősen sújtották. Az átmenetileg felfutott munkanélküliség mára enyhült, de az országos átlagérték felett stabilizálódott. A tönkrement, vagy a privatizáció idején leállt egységek mellett mások megerősödtek, tevékenységüket racionalizálták és új vállalkozások is megtalálták a helyüket a piacon.

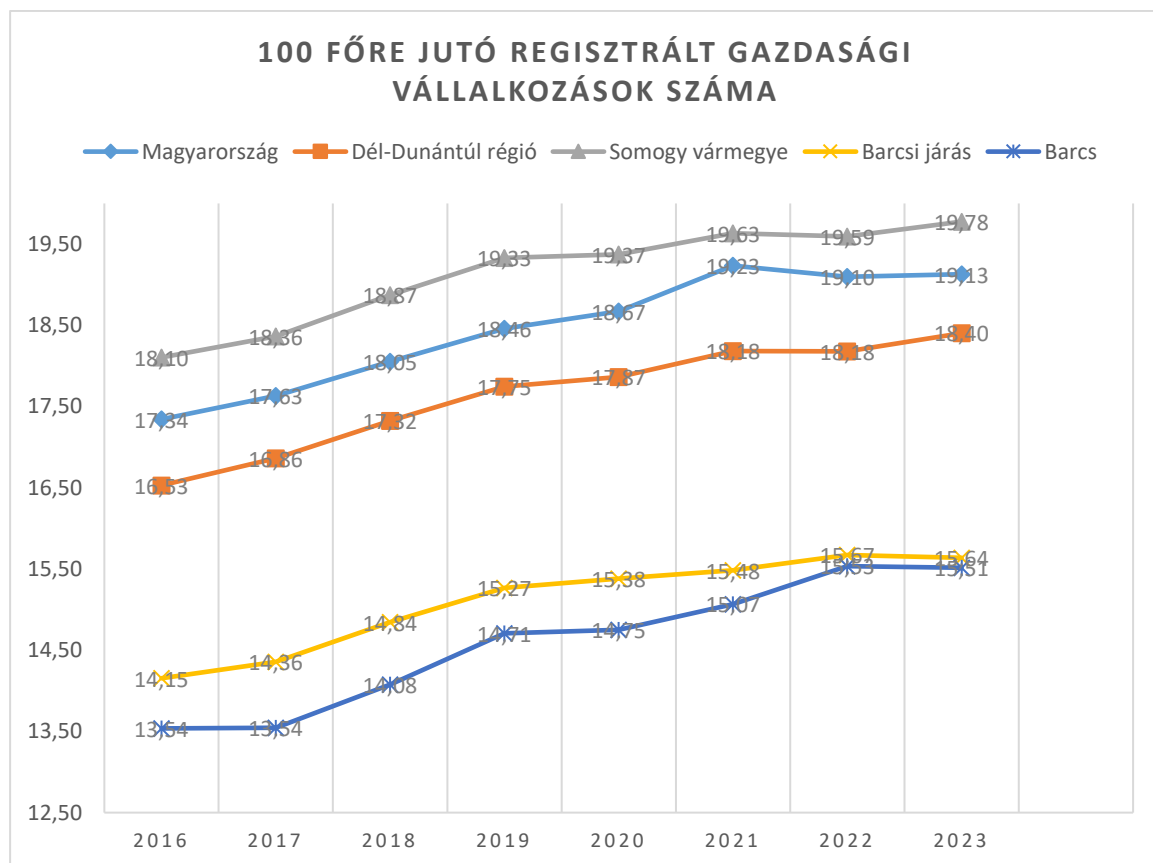
A privatizáció során a vállalatok nem jutottak kellő mennyiségű többlet-tőkéhez, helyzetük labilis. A térségben jelenlévő üzemek, tevékenységek, ágazatok jövedelemtermelése, belső tőkefelhalmozó ereje elégtelen a térség önerőből történő tartós fejlesztésére. A tőkeellátottság különösen a nagy tőkeigényű ipari beruházások igényeihez mérve alacsony, a térség e tekintetben külső tőke bevonására szorul.

Fontos cél lehet a beruházások ösztönzése, amely az infrastruktúra fejlesztésével, az ingatlanpiac alakításával, kedvezményekkel, támogatással valósulhat meg, azonban meg kell jegyeznünk, hogy az egységes adópolitika és jogszabályi környezet miatt a beruházás ösztönzés kedvezményekkel történő támogatása korlátok közé van szorítva, kicsi a város mozgástere ebben a tekintetben.

Nagyobb külföldi tőkebefektetések nem jutottak a Térségbe, így zöldmezős termelő beruházások sem történtek, viszont a felhagyott iparterületek helyén jelentős barnamezős övezetek jöttek létre. A településen egy ipari park címmel rendelkező iparterület van, az ipari park területe magántulajdonban van ezért az Önkormányzat nincs ráhatása a terület további hasznosításra 2023-ben átadásra került az új Keleti Ipari terület, ahol a jövőben lehetősége lesz az Önkormányzatnak betelepelési lehetőséget kínálni a Barcs iránt érdeklődő vállalkozások számára.

A kiskereskedelmi kapacitás és forgalom a délszláv háborút követő bevásárló turizmus nyomán erős fejlődésnek indult, ami mára jelentős felesleges kereskedelmi ingatlan formájában van jelen a településen. A turizmus területén jelentős kihasználatlan potenciálokkal rendelkezik a település, melyek kiaknázása a jövő feladata, azonban ebben a kérdésben a Duna- Dráva Nemzeti Park alapvetően befolyásolja a lehetséges fejlesztési irányokat.

48. ábra: 100 főre jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma az országos és a vármegyei átlag vállalkozások aránya (%; t=2011-2023)
 Forrás: KSH, Tájékoztatósi adatbázis, 2024

A korábbi nagyvállalati múlt, és a tőkehiány miatt mind a településen, mind a térségben jóval elmarad az 100 főre jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma az országos és a vármegyei átlagtól.

A Barcsi térségben a termelőszektor részaránya nagyobb, a szolgáltatási szektor szerepe viszont kisebb a vármegyei átlagnál. A térség ipara barcsi központú és nagyrészt az építőanyag-iparra és a gépiparra szakosodott, előbbi fokozatosan veszít súlyából, míg a faipar egyre meghatározóbb ágazattá válik.

A 2023-as adatok alapján a regisztrált vállalkozások közül mezőgazdasági szektorban 35,87%-a tevékenykedik, ami magasabb a Somogy vármegyei átlagnál (32,76%). Az ipari tevékenységet végző vállalkozások aránya 17,64%-os, ami szintén meghaladja a vármegyei átlagot, ami 14,37%. A

szolgáltató szektorban található 46,49%. Ez az érték alacsonyabb, mint a vármegyei átlag, ami 52,87%. Ez jól mutatja a terület rurális jellegét.

1.8.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.8.2.1. Mezőgazdaság

A termőtalaj minősége jó (16-24 Ak közötti) és könnyen művelhető, de jelleg és minőség szerint is változékony, ami a talajművelésnél és a vegyszerezés során problémát okoz. A jó talajadottságokhoz kifejezetten kedvező éghajlati adottságok (középhőmérséklet, hóingás, csapadék és a csapadék időbeli eloszlása) társulnak.

A térségben hagyományos termékek a gabonafélék, a burgonya, a dohány (Szulok) és a cukorrépa, de sikeresen termelhető a szója, a napraforgó és a repce is. A termőterület mintegy egyharmadán termelt kalászos gabona vonatkozásában az északabbra eső lazább homoktalajon a gabonák termőképessége lényegesen gyengébb, mint a Drávához közeli kötöttebb talajú területeken.

A növénytermesztést korábban kiterjedt állattenyésztés kísérte. Ezen belül a legeredményesebbek a sertéstartás- és a szarvasmarha-ágazat voltak.

Összességében a mezőgazdasághoz a természeti adottságok kedvezőek, mégis alacsony és csökkenő tendenciájú a mezőgazdasági szektor jövedelemtermelő, lakosságeltartó képessége. A tönkrement, vagy jelentősen karcsúsodott mezőgazdasági nagyüzemek helyén létrejött kisgazdaságok egy része nem rendelkezik piacképes termékekkel. Az alacsony technikai és technológiai háttér az elmúlt időszakban javult, ami a munkaerő igény csökkenésével járt.

Kitörési pont lehet az EU igények szerinti piacképes biotermékek előállítására.

A mezőgazdasági termelés és értékesítés kapcsolatát egyre inkább meghatározza a gazdasági átalakulás, melynek folyamata napjainkban is tart. A termelők összetétele folyamatosan átalakul, és a társas vállalkozások rendelkeznek a megtermelt termények betakarítására, tárolására alkalmas infrastruktúrával. Az egyéni termelők az általuk megtermelt árualapot itt tudják értékesíteni, raktározni. Megkezdődött az értékesítő és szolgáltató szövetkezetek szervezése, melyek lényegesen javíthatják a kistermelők értékesítési biztonságát.

A térség legjelentősebb élelmiszeripari vállalatai az A.L.M. Kft főként sertés tenyésztéssel foglalkozik, a DRÁVA COOP Zrt-t, aki a magántermelőkön kívül gyakorlatilag teljes mértékben lefedi a növénytermesztési ágazatot, valamint a FITOPRODUKT Kft. aki a takarmány előállítás és forgalmazás terén működik és a Vivafarm Lábodi Sertésvágóhíd Korlátolt Felelősségű Társaság, akik hús termékek előállításával foglalkoznak.

Az erdőgazdálkodás a SEFAG és a számos magán erdőbirtokossági társulások kezében van. A fakitermelés felvevőpiaca a térségben működő faipari vállalkozások.

1.8.2.2. Ipar

Barcson jelentős hagyományai vannak a gép és faiparnak. A régi gép és faipari üzemek már megszűntek, de részben az ottani tapasztalatok, szaktudás és kapcsolatrendszer segítségével új társaságok sikeresek e téren. Közülük is kiemelkedik az Avermann-Horváth Kft., a Barcs Metál 2000

Kft., a Seres Gépipari és Kereskedelmi Kft. Szintén jelentős szereplő a MARDEGAN LEGNO, valamint a MAGYAR PLAN Fafeldolgozó Kft., akik hazai alapanyagból főként olasz piacra gyártanak faipari fél és késztermékeket.

Az Avermann-Horváth Kft. német-magyar tulajdonú korlátolt felelősségű társaság, fő profilja a hulladéktömörítő és szállító konténerek gyártása. Termékeik Magyarországon és külföldön egyaránt népszerűek.

A Barcs Metál Kft. speciális szállító konténereket és egyéb konténereket gyárt. Termékei szintén hazai és igényes export piacokra kerülnek. Jelenleg 25 főt foglalkoztat.

Konténerszállító felépítmények, valamint hulladékszállító járművek gyártása a Seres Kft. fő profilja. A korlátolt felelősségű társaság eredményes, folyamatosan fejlesztő tevékenysége révén már nem csak a térségben, hanem Pécsen is rendelkezik telephellyel. Foglalkoztatottjainak száma jelenleg a barcsi telephelyén 50 fő.

Az építőiparban jelentős szereplő a B&Z Beton Kft., ami transzportbeton gyártással és forgalmazással foglalkozik, valamint döntően a vasút részére gyárt beton termékeket.

A BAU-LIZÉNA Kft. az egész régióban végez építőipari kivitelezői tevékenységet.

A VAR-ATT Kft. szintén régióon belül és kívül is végez építőipari kivitelezői tevékenységet.

Meg kell említeni még, hogy a felsorolt húzó erejű vállalkozások mellett számos egyszemélyes, illetve családi vállalkozás működik, akik az építőiparhoz kapcsolódó szakipari és épületgépészeti területeken tevékenykednek.

1.8.2.3. Szolgáltatások

49. ábra: A szolgáltatói szektorban működő vállalkozások számának aránya az összes vállalkozáshoz képest (% , t= 2014-2023)

Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis, 2024.

Az utóbbi 2 évben csökken a szolgáltató szektornak a foglalkoztatottságban mért aránya, ami a gazdasági visszaesés következménye.

50. ábra Kiskereskedelmi hálózati egységek száma (gyógyszertár nélkül) (db, t= 2014-2023)

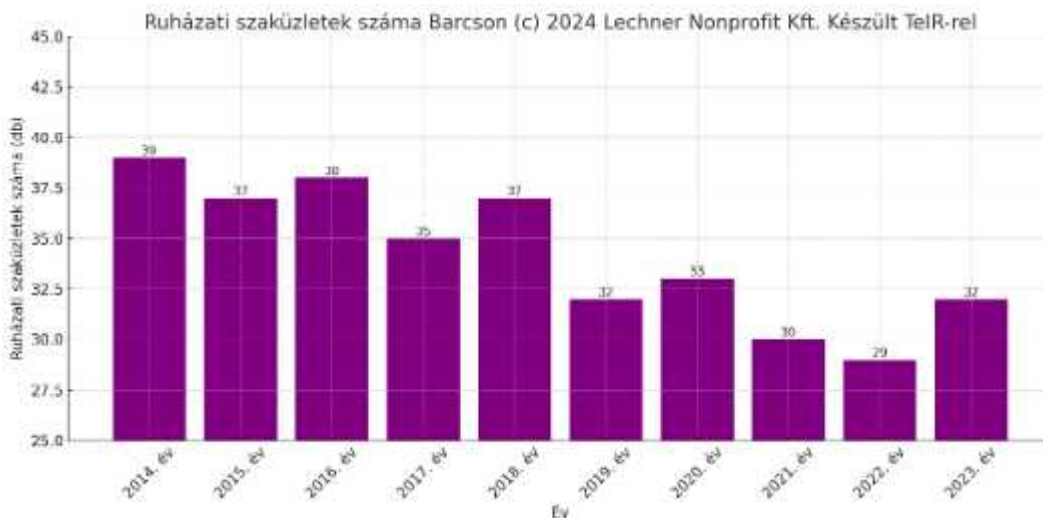
Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024.

Míg az élelmiszer jellegű üzletek száma 22-31 db közt ingadozott az elmúlt években, addig a ruházati üzletek száma tekintetében jelentős visszaesés tapasztalható ugyanezen időszakban. Meg kell jegyezni, hogy a város kereskedői státuszának halványodása nem csak megélhetési problémákat idéz elő a kereskedelmi szektorban, hanem ennek következményeként negatív hatással van az ingatlanforgalmi piacra is, és jelentős minőségi visszaesést kereskedelmi termékinlatban. Természetesen a minőségi visszaesést a vásárlóerő csökkenése is befolyásolta.

51. ábra: Ruházati szaküzletek száma (db, t= 2014-2023)

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024.

A turizmus területén 3 attrakciót fontos megemlítenünk, amely meghatározza a térség és a város turisztikai potenciálját. Az egyik a Duna-Dráva Nemzeti Park, a másik pedig a Barcsi Gyógyfürdő.

Duna-Dráva Nemzeti Park

Barcs turisztikai vonzerejét elsősorban a Dráva és a folyó mentén elhelyezkedő természeti környezet elemei adják. A korábban szigorúan őrzött volt jugoszláv határon lévő érintetlen természet értékei 1996-ban a Duna-Dráva Nemzeti Park létesítésével védelem alá kerültek.

A Dráva különleges horgászélményt nyújt az arra vállalkozóknak, de mivel határfolyó, és többször átlépi a határvonalat, ezért a horgászatot külön rendelkezések szabályozzák.

A folyó menti holtágak, az Ó-Dráva, valamint a Kis-bók gyönyörű környezetben felejthetetlen élményekkel ajándékozzák meg a horgászni vágyókat. Horgászati lehetőségre horgászegyesületi szervezésben van lehetőség.

A Dráván, a hídfő keleti oldalán – a valamikor igen közkedvelt régi barcsi drávai strand helyén – történt az új strand kialakítása. A folyami fürdözést kedvelők korszerű, infrastrukturális beruházásokkal, sport- és vendéglátó létesítményekkel rendelkező strandon tölthetik el szabadidőjüket, amelyet infrastrukturális hiányosságokkal küzdő kemping egészít ki.

2002 tavaszán elkészült Barcson a drávai hajó kikötő, ahonnan a Duna-Dráva Nemzeti Park szervezésében rendszeresen, igény szerint indultak a sétahajók. A szolgáltatás rendkívül népszerű volt a helybeliek és a növekvő számú turistacsoportok körében.

A Dráva alkalmas folyóvízi sportokra. Barcson 2001. februárban alakult meg a Vízi sport- és Túraszakosztály, amely a bázisa a helyi vízi sportéletnek. A szakosztály a barcsi közúti híd alvízi oldalán – a Dráva 152+300 fkm-nél (szabadstrand) – engedélyezett telephellyel és kikötővel rendelkezik, ahol szociális helységek, és büfé is üzemel, valamint kempingezési lehetőséget. A szakosztály Duna-Dráva Nemzeti Park bevonásával a Kerka pataktól a Mura és Dráva folyón keresztül egészen Drávaszabolcsig, különféle termékcsomagok keretében.

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság Oktató- és Látogatói Központja 2008 nyarán került átadásra Barcs egyik városrészében, Drávaszentesen. A központi épületben kiállításokra és előadásokra nyílik lehetőség, valamint kisebb létszámú csoportok elszállásolását is vállalják. Az intézmény étteremmel és konyhával is rendelkezik, amely igény szerint biztosít meleg ételt a látogatók számára.

A nagy kiterjedésű rét madarainak szemlélésére megfigyelőt létesítettek és a rét egy részére szürkemarha állományt telepítettek, annak érdekében, hogy a turistáknak lehetősége legyen a természeti értékeket közvetlen közletről is megfigyelni.

2023-ban nemzetközi együttműködés keretében a régi sóraktár épületében modern látogatóközpont nyílt Mobilitás központ néven, ami bemutatja az odalátogatóknak a Dráva élővilágát és egyéb szabadidő eltöltési lehetőségeket is kínál. A régi sőtároló épület a felújítás után többfunkciós turisztikai állomássá alakult, mely, mint a régi karavánszerájok, pihenést, feltöltődést ígérnek a megfáradt vándornak. A vonattal, kocsival, lovon, kerékpáron, vízi járművön vagy akár gyalogosan érkező turista azonkívül, hogy menedéket és felfrissülést kap, értékes információkat szerezhet a környék látnivalóiról, de akár a további útját is megszervezheti. A Mobilitási Központba jó megérkezni és benne tartózkodni, hiszen tartalmasan el lehet tölteni az időt.

Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely

Az 1979-ben alapított Dráva Múzeum 2011-től Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely néven, a Móricz Zsigmond Művelődési Központ részeként fogadja a látogatókat. A Kiállítóhelynek egy műemléki védelem alatt álló, 19. század végén épült magtár ad otthont az egykor Barcstelepnek nevezett városrészen, a Drávától 500 méterre. Itt őrzik és gondozzák a mintegy 38 ezer műtárgyból álló, lezárt

gyűjtemény-együttesét, amelynek legnagyobb hányadát a megyei viszonylatban is gazdag Régészeti Gyűjtemény képezi. Az ugyancsak jelentős mennyiségű műtárgyat számláló Történeti Dokumentációs Gyűjtemény és Történeti Tárgyi Gyűjtemény elsősorban Barcsra és a szomszédos településekre vonatkozó anyagot (használati tárgyak, helyi vállalatok és intézmények dokumentumai, családok iratai, stb.) tartalmaz. A Néprajzi Gyűjteményt a Dráva menti horvát és német falvak hagyományos paraszti kultúrájára jellemző tárgyak (horvát viselet és háziszőttek, a lakáskultúra tárgyai) alkotják, míg a Képzőművészeti Gyűjtemény alapját a Barcsi Nemzetközi Művésztelep városnak ajándékozott munkái képezik. Mindemellett gazdag Fotótár és helyi vonatkozású dokumentumokat (kéziratok, szakdolgozatok, újságcikk-gyűjtemény, stb.) tartalmazó Adattár, valamint Könyvtár várja a kutatókat. A „Barcs múltja és jelene” című állandó kiállítása kronologikus és tematikus egységekben, a legkorábbi régészeti leletektől a 20. század elejéig nyújt betekintést a település, valamint a környékbeli falvak történetébe és kultúráiba. (A tárlatban német és horvát nyelvű feliratok segítik a külföldi látogatókat, valamint angol nyelvű vezető is rendelkezésre áll.) Az intézmény másik állandó kiállítása a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 2021-ben nyílt tárlata, amely a vízgazdálkodás területén használatos különféle eszközöket mutatja be az 1880-as évektől egészen napjainkig. A kiállítás különlegessége a digitális domborzati modell, amely egy térképes, kiterjesztett valóság-alkalmazás egy homokkal teli terepasztalon. Az állandó kiállítások mellett változatos tematikájú időszaki kiállítások és közösségi programok várják a látogatókat a Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhelyen.⁸⁰ A múzeum további érdekessége a barcsi tűzoltóság történetét bemutató Tűzoltástörténeti kiállítás.

Barcsi Gyógyfürdő

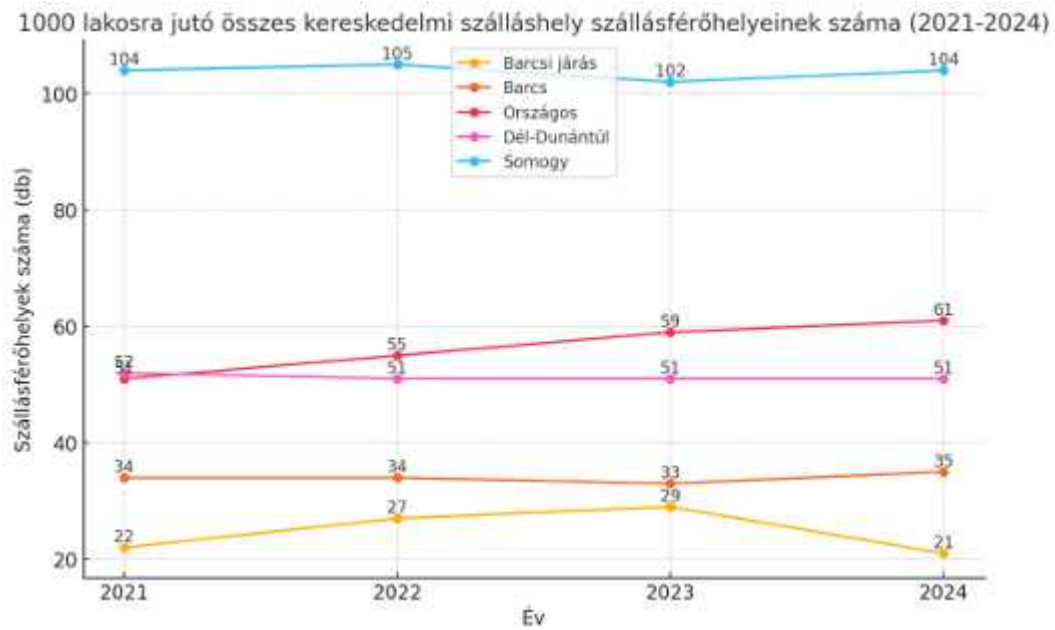
A térség másik legnagyobb természeti értéke a termálvízbázis. Barcs város elsőszámú turisztikai attrakciója és egyben a térség legjelentősebb idegenforgalmi és fürdőszolgáltatást biztosító létesítménye. Az egész évben üzemelő fürdőben az úszómedencén, tanmedencén és jakuzzin kívül 5 különböző hőmérsékletű átfolyó rendszerű gyógyvizet medence működik. A fürdő területén külön gyógyászati részleg üzemel.

52. ábra 1000 lakosra jutó összes kereskedelmi szálláshely szállásférőhelyeinek száma (db, t= 2021-2024)

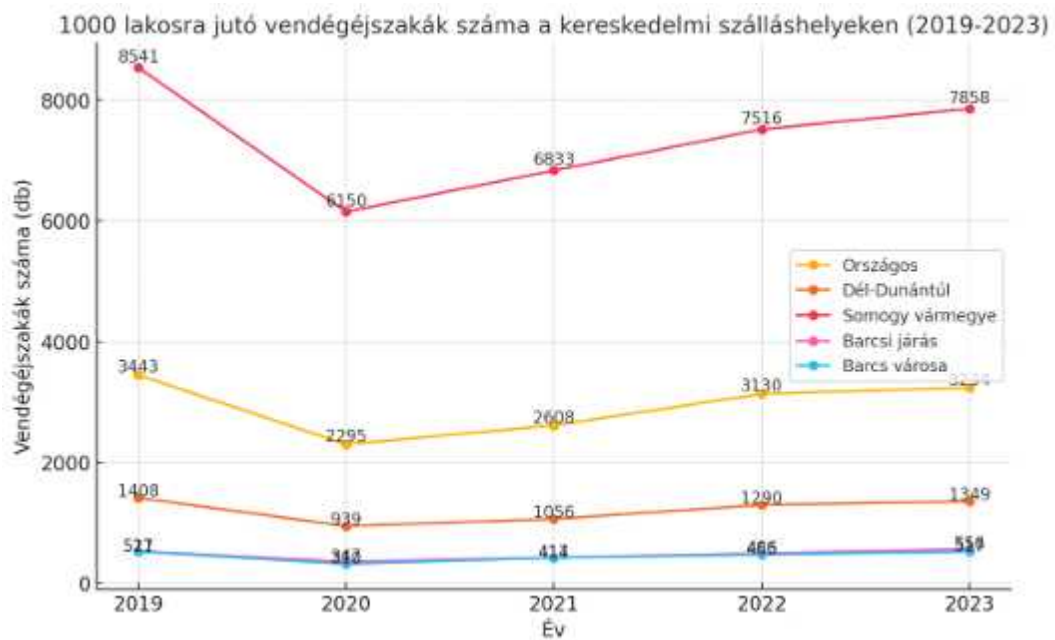
Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024

---

⁸⁰ Forrás: <https://www.muvmuvszterbarcs.hu/drava-kozerdeku-muzealis-kiallitohely>

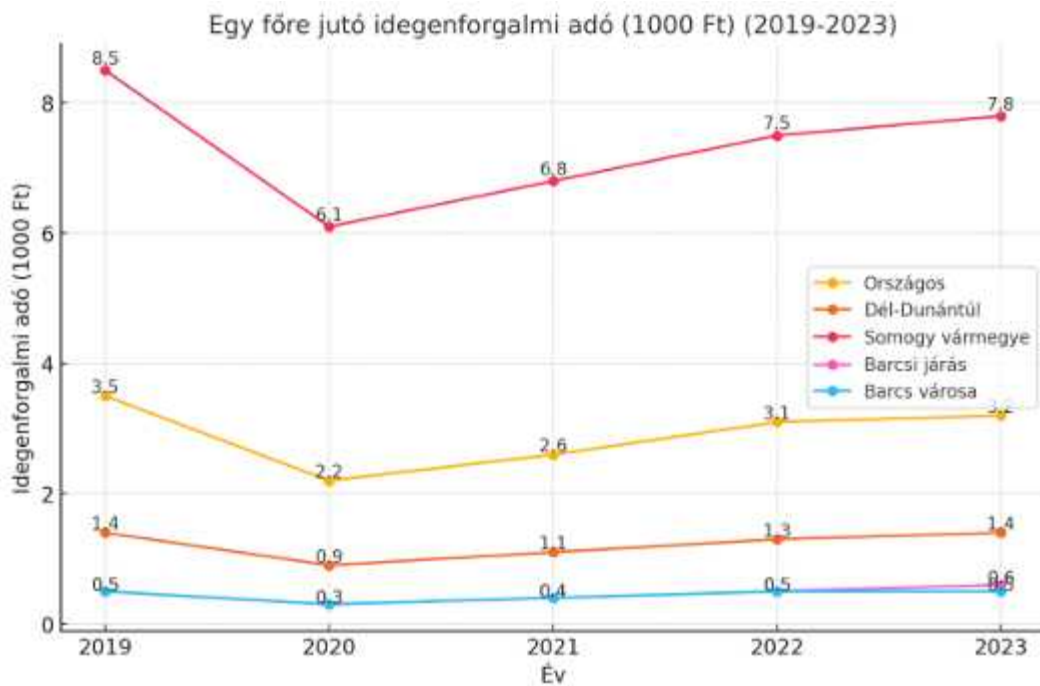

53. ábra 1000 lakosra jutó vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db, t= 2019-2023)
 Forrás: KSH, Tájékoztatósi adatbázis, 2024.

Barcs város turisztikai potenciáljának jobb kihasználását jelenleg elsősorban a megfelelő mennyiségű és minőségű szálláshely kapacitás hiánya akadályozza, amely legjobban az idegenforgalmi adóból származó bevételek arányából látszik.

54. ábra Egy főre jutó idegenforgalmi adó (1000 Ft) (t= 2019-2023)
 Forrás: KSH, Tájékoztatósi adatbázis, 2024

1.8.3. A gazdaságfejlesztés eszközei, lehetőségei, korlátai

A település gazdasági versenyképességének növelését, elsősorban a kis- és középvállalkozások fejlődésének biztosítása, ipari park infrastruktúra fejlesztése, az üzleti szolgáltatások fejlesztése, illetve a turizmus fejlesztése útján kívánja elérni. Ennek érdekében az önkormányzat törekszik:

- A gazdasági és intézményi szereplők hatékony együttműködésének megteremtésére, a mikro-, kis- és középvállalkozások működésének hatékony fenntartásával, a vállalkozók aktivitásának és szolgáltatói hátterének erősítésével;
- a gazdasági infrastruktúra fejlesztésére elsősorban a meglévő ipari park struktúrára alapozva;
- az ipari termelés alól kivont, illetve alulhasznosított barnaövezetek gazdasági hasznosítására, funkcióváltásának elősegítésére;
- a turisztikai termékkínálat bővítésére.

Az Önkormányzat Képviselő-testülete a befektetés támogatási politikai célkitűzéseit a következők szerint határozza meg:

- A Képviselő-testület törekszik arra, hogy a befektetők számára a település kedvező feltételeket biztosítson.
- A Képviselő-testület az adópolitikáján keresztül /jogszabály adta keretek között, figyelemmel az EU-s szabályozásra is/ támogatja azokat a befektetőket, amelyek hozzájárulnak a település fejlődéséhez, illetve jelentős számú munkahelyet teremtenek.
- Az Önkormányzat az ipari területtel, az infrastrukturális beruházásokkal szintén támogatja a befektetni szándékozókat.

1.8.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A település külső elérhetősége, helyzete és kapcsolatai a térségben

Barcs földrajzi helyzete a régió belül viszonylag szerencsésnek mondható, a régió két fontos városához (Kaposvárhoz és Pécshez) egyaránt közel fekszik, másrészt a déli országhatár mentén helyezkedik el, nemzetközi határátkelőhely.

A város öt fő irányból közelíthető meg: Budapest-Pécs irányából a 6-os sz., Kaposvár irányából 6623 sz., Balatonszentgyörgy-Nagyatád irányából a 68-as sz., Csurgó irányából 6801. sz. fő közlekedési utakról, illetve Horvátország irányából a 6. sz. főúton keresztül.

Vasútvonalak közül a 60-as (Nagykanizsa-Pécs) és a 62-es (Barcs-Villány) vonalak érintik Barcsot, bár ez utóbbi nem üzemel.

Ezzel szemben Barcs országos szintű megközelíthetősége kedvezőtlen, köszönhetően a Dél-dunántúli régió kedvezőtlen közlekedési és megközelítési viszonyainak. A Dél-dunántúli régió jelenlegi közlekedési infrastruktúrájának minősége, valamint a hálózat egyes elemeinek kiépítetlensége miatt a régió elérhetősége mind külföldről, mind a fővárosból és az ország egyéb fontos gazdasági centrumaiból lassú, a forgalmi igényeknek nem megfelelő. A Dél-dunántúli régió mellékút-hálózata rossz minőségű és hiányosan kiépített. Az úthálózat állapotának romlása aggasztóan gyors. A 6-os számú főút minősége, bár szakaszaiban felújításra került, nem helyettesítheti a kiépítendő gyorsforgalmi kapcsolatot.

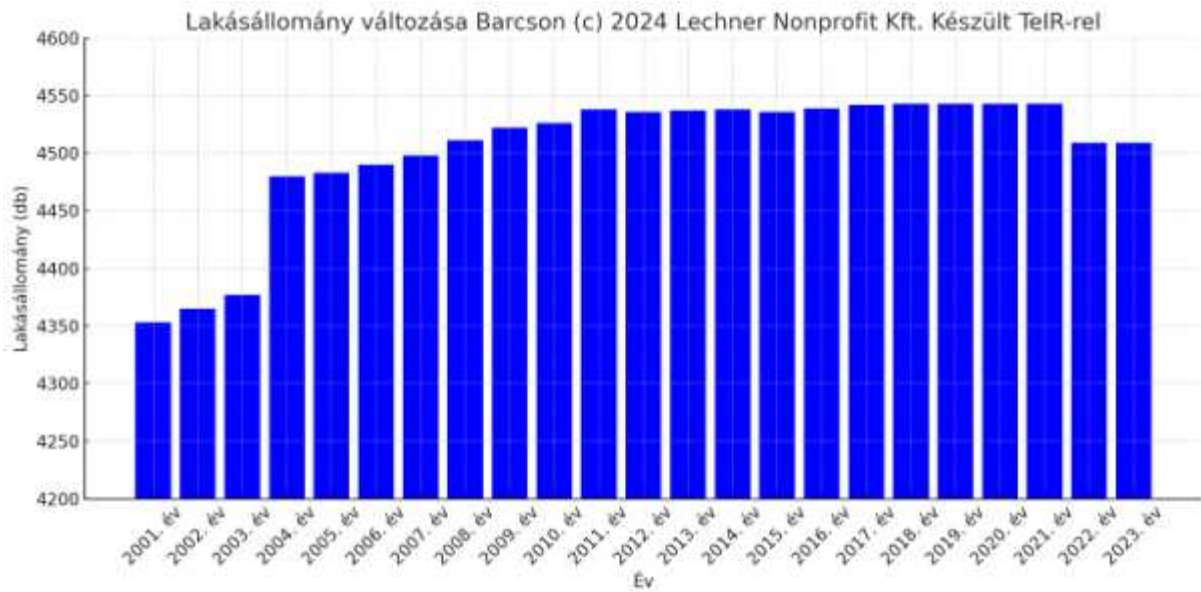
K+F helyzete

Kifejezetten kutatás-fejlesztéssel foglalkozó intézet nem található Barcson. Az egyes vállalkozások nem rendelkeznek azokkal az anyagi- és humán erőforrásokkal, amelyek lehetővé tennék számukra a kutatás-fejlesztési tevékenység folytatását, így elsősorban az anyacégektől veszik át a K+F eredményeket. Kutatás-fejlesztési tevékenységet, csak tevékenységi körükhöz kapcsolódóan, szűk körben végeznek.

1.8.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Barcs lakásállományában jelentős változás nem történt az elmúlt időszakban: 2001-ban 4353 db, 2023. december 31-én 4509 lakás volt a településen. 2010-re megállt a lakásállomány bővülése a településen a KSH adatai szerint. A demográfiai és migrációs tendenciákat figyelembe véve nem meglepő, hogy a lakásállomány nem növekszik jelentős mértékben, sőt 2022-re az előző évhez képest 34-gyel csökkent a város lakás állománya, míg területnagysága nem változott. A népességszám változását tekintve a lakásállomány csökkenése sem lenne meglepő.

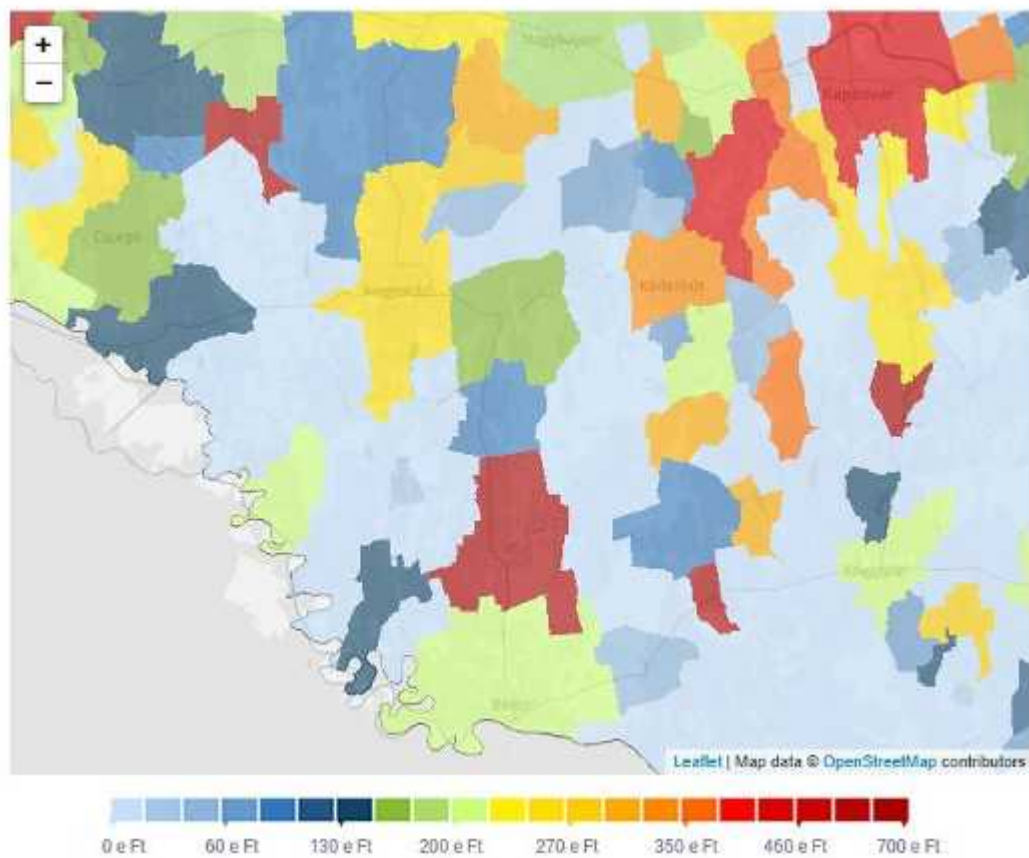
*55. ábra: Lakásállomány változása Barcson (db, t= 2001-2023)
Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024*

Barcson vármegyei és regionális viszonylatban is alacsonyak az ingatlanárak, azonban az utóbbi években dinamikus növekedésbe kezdtek az ingatlan árak a városban.

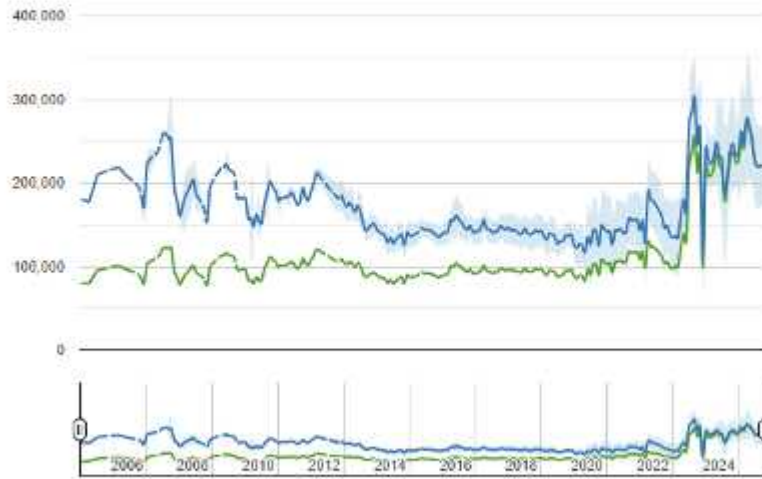
56. ábra Lakásárak Barcs térségében (t= 2024)
 Forrás: <http://www.ingatlanet.hu/statisztika/Barcs>

Barcsi ingatlanok statisztikája

57. ábra: Négyzetméterárak alakulása Barcson a lakásértékesítések során (t= 2024)
 Forrás: <http://www.ingatlanet.hu/statisztika/Barcs>

Lakóingatlan négyzetméter árának alakulása

- Nominál m² ár
- Reál m² ár

1.9. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS

1.9.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az utóbbi évek változó gazdasági környezete, az állami, illetve az önkormányzat által ellátandó feladatok körének újraszabályozása jelentős kihívások elé állította az önkormányzatot, mivel mind a saját bevételek, mind az állami támogatások a vártnál alacsonyabb szinten teljesültek. A működőképesség fenntartása érdekében az önkormányzat az alábbi intézkedéseket tette:

- Kötelező önkormányzati feladatok elsőbbségben részesítése;
- Intézményi struktúra átalakítása.

Barcs város 2024-es költségvetését 8,053 Mrd forint bevétellel és kiadási fő összeggel tervezi. A 2025-ös évre vonatkozóan jelenleg még nincs elfogadott költségvetés.

1.9.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Barcs város önkormányzata az elmúlt időszakban az alábbi pályázatokat valósított meg:

- Zöldmezős iparterület infrastrukturális fejlesztése Baracson;
- Zöld város fejlesztés Baracson;
- A barcsi Napsugár Bölcsőde bővítése;
- Barcs város központi konyhájának rekonstrukciója;
- Barcs Klapka utcai szegregátum rehabilitációja;
- Szociális városrehabilitáció - Barcs északnyugati városrész infrastrukturális fejlesztéseinek megvalósítása;
- Kerékpáros hálózat fejlesztése Baracson;
- A barcsi fürdő gázmotoros energetikai fejlesztése;
- "Idősek nappali ellátásának fejlesztése a Barcsi Szociális Központnál";
- ÉNY-i városrész szegregátum rehabilitációja;
- Közösségfejlesztési stratégia megvalósításához kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések Baracson;
- Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje Deák Ferenc utcai tagintézményének rekonstrukciója;
- A Klapka utcai szegregátum rehabilitációja;
- Kezünkben a JÖVŐ- a barcsi járás integrált gyermekprogramja;
- "Kultúrák összefogása a közösségért";
- A Barcsi járás integrált térségi gyerekprogramjához szükséges infrastruktúra kialakítása.
- Az egykori sóraktár Mobilitási Központtá alakítása,
- Barcs - Drávatamási közötti kerékpárút megvalósítása.

Az elmúlt időszakban átfogó, komplex településfejlesztési program a "Zöld város fejlesztés Baracson" című projekt keretében valósult meg, ami az alábbi elemekből állt:

- I. Városi zöld infrastruktúra hálózat rekonstrukciója: A fejlesztés öt közterületre összpontosított a Testvérvárosok parkja és környezete, a Rendőrség mögötti parkoló, a Köztársaság utcai park és a Hősök tere fejlesztése és a FIT park fejlesztése valósult meg a projekt keretében
- II. Gazdaságélénkítő tevékenység: A Dráva part és a város életének összekapcsolása érdekében kerékpárkölcsonzó és szerviz jött létre a 134/29 hrsz-en az újonnan kialakított FIT parkban.
- III. Az infrastrukturális elemeket kiegészítő, ún. „soft” beavatkozások alapvetően négy célterület köré összpontosultak: környezettudatosság, szemléletformálás, bűnmegelőzés és munkaerő piaci beilleszkedés elősegítése.

A város nem rendelkezik önálló településfejlesztési intézményrendszerrel (városfejlesztési társaság, ipari parkot üzemeltető gazdasági társaság), ezeket a feladatokat az önkormányzat hivatala látja el a városban.

1.9.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A 2024-29-as ciklusra vonatkozó gazdasági program elfogadásra került. A gazdasági program legfontosabb célkitűzései a településfejlesztés vonatkozásában:

- Lakossági igény szerinti építési telkek és ehhez kapcsolódva közművek kialakítása, vállalkozók bevonásával;
- Belterületi közút hálózat felújítása;
- Kerékpáros közlekedési infrastruktúra bővítése;
- Járda építés;
- Középületek környezetének rendezése, parkolók kialakítása;
- Csapadékvíz-elvezető rendszer építése, felújítása;
- Ivóvíz vezetékrendszer felújítása;
- Szennyvízcsatorna –hálózat bővítése;
- Temető létesítményeinek felújítása, építése;
- Turisztikai jellegű területek fejlesztése.

1.9.4. Foglalkoztatáspolitikai

A közfoglalkoztatás az 1.6.2.5 pontban került bemutatásra.

1.9.5. Lakás és helyiséggazdálkodás

A település bemutatásánál már említésre került, hogy a város jellemzően családi házas, illetve társasházak övezetekből tevődik össze. A bérlakás állomány döntő többsége a társasházak övezetekben található, családi házas övezeti bérlakások száma elenyésző és a lakásgazdálkodás szempontjából nem releváns. 2023-ban a teljes lakásállomány a településen 4509 db. Ehhez viszonyítva az önkormányzati bérlakás állomány 226 db, az az 5 %-a a teljes lakás állománynak. 2013-ban ez a szám még 7% körül mozgott tehát az elmúlt években jelentősen visszaesett Barcson az önkormányzati bérlakások aránya.

21. táblázat: Az önkormányzati tulajdonú lakások számának alakulása az elmúlt 10 évben (t= 2014-2023)

Forrás: KSH tájékoztatás, 2024

Időszak	Önkormányzati tulajdonú lakások száma (db)
2014. év	317
2015. év	317
2016. év	212
2017. év	211
2018. év	216
2019. év	220
2020. év	225
2021. év	223
2022. év	223
2023. év	223

Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének 17/2011. (VIII. 5.) önkormányzati rendelete veszi számba az önkormányzat tulajdonában levő lakásokat.

Bárlakások száma értékesítés és komfortosság szerint csoportosítva:

- Piaci összkomfortos lakások száma (db): 45
- Piaci komfortos lakások száma (db): 49
- Szociális összkomfortos lakások száma (db): 104
- Szociális komfortos lakások száma (db): 24
- Szociális félkomfortos lakások száma (db): 4
- Összes piaci alapú lakások száma (db): 94
- Összes szociális alapú lakások száma (db): 132

Az önkormányzat tulajdonában álló bérlakások száma összesen (db): 226

A hivatkozott önkormányzati rendelet a piaci alapon bérbbe adandó lakások tekintetében komfortfokozat tekintetében megkülönböztet összkomfortos lakásokat és komfortos lakásokat, amelyekbe az alábbi ingatlanokat sorolja:

Összkomfortos lakások:

- Bajcsy-Zs. u. 74. fsz.7.; II/11.
- Bajcsy-Zs. u. 76. I/3.
- Bajcsy-Zs. u. 78. II/11.; II/12.
- Bajcsy-Zs. u. 99. I/1.; I/2.; II/1.; II/2.; III/1.
- Bajcsy-Zs. u. 101. I/1.; I/2.; II/1.; II/2.
- Bajcsy-Zs. u. 103. I/1.; I/2.; II/1.; III/1.; III/2.
- Bajcsy-Zs. u. 105. I/2.; II/1.; II/2.; II/3.; III/1.; III/2.
- Barcs, Hősök tere 1/B. fsz.2.; fsz.3.; fsz.4.; fsz.5.; fsz.6.

- Barcs, Hősök tere 2/A. fsz.1.; fsz.2.; fsz.3.; fsz.4.
- Barcs, Hősök tere 2/B. fsz.1.; fsz.2.; fsz.3.; fsz.4.
- Barcs, Nagyhíd u. 1. fsz.4.; fsz.5.; fsz.6.

Komfortos lakások:

- Bajcsy-Zs. u. 23. fsz.1.; I/8.; II/9.; II/10.; II/12.; II/13.; III/15.
- Bajcsy-Zs. u. 27. fsz.1.; fsz.2.; I/7.; II/8.; II/9.; III/13.; III/15.; IV/16.; IV/17.; IV/18.; IV/19.
- Bajcsy-Zs. u. 29. fsz.1.; I/7.; II/5.; III/2.; III/4.; IV/8.
- Bajcsy-Zs. u. 31. II/3.; II/4.
- Barátság u. 7. III/11.; III/13.
- Köztársaság u. 1. I/5.; II/4.; II/5.; III/4.; IV/1.; IV/3.; IV/4.; IV/5.
- Köztársaság u. 21. III/8.
- Köztársaság u. 25. IV/10.
- Köztársaság u. 37. II/7.; III/11.
- Köztársaság u. 47. II/6.; III/11.
- Köztársaság u. 49. fsz.2.; III/10.; IV/12.; IV/14.
- Köztársaság u. 51. II/4.; IV/12.
- Május 1. u. 1. I/6.

A hivatkozott önkormányzati rendelet a szociális alapon bérbbe adandó lakások tekintetében komfortfokozat tekintetében megkülönböztet összkomfortos lakásokat, komfortos lakásokat és félkomfortos lakásokat, amelyekbe az alábbi ingatlanokat sorolja:

Összkomfortos lakások:

- Nagyhíd u. 1. fsz.1.; fsz.2.; I/3.; I/4.; I/5.; I/6.; I/7.; I/8.; I/9.; I/10.; I/11.; II/12.; II/13.; II/14.; II/15.; II/16.; II/17.; II/18.; II/19.; II/20.; III/21.; III/22.; III/23.
- Hősök tere 1/A. I/1.; I/2.; I/3.; I/4.; I/5.; I/6.; I/7.; I/8.; I/9.; I/10.; II/11.; II/12.; II/13.; II/14.; II/15.; II/16.; II/17.; II/18.; II/19.; II/20.; III/21.
- Hősök tere 1/B. fsz.1.; I/1.; I/2.; I/3.; I/4.; I/5.; I/6.; I/7.; I/8.; II/9.; II/10.; II/11. II/12.; II/13.; II/14.; II/15.; II/16.; III/17.; III/18.; III/19.
- Hősök tere 2/A. I/1.; I/2.; I/3.; I/4.; I/5.; I/6.; II/7.; II/8.; II/9.; II/10.; II/11.; II/12.
- Hősök tere 2/B. I/1.; I/2.; I/3.; I/4.; I/5.; I/6.; II/7.; II/8.; II/9.; II/10.; II/11.; II/12.
- Bajcsy-Zs. u. 78. I/2.
- Somogyi B.u.14/1.;14/2.;14/3.
- Klapka u. 28/1.; 28/2.; 28/3.; 28/4.
- Klapka u. 30/1.; 30/2.; 30/3.; 30/4.; 30/5.; 30/6.; 30/7.; 30/8.

Komfortos lakások:

- Bajcsy-Zs. u. 2. fsz.4.
- Bajcsy-Zs. u. 155. fsz.1.; fsz.4.; I/5.; I/7.
- Antal Terézia u. 1/2.

- Széchenyi u. 5. fsz.1.; II/9.
- Széchenyi u. 7. fsz.2.; II/5.; II/6.
- Széchenyi u. 9/A. II/8.
- Széchenyi u. 9/B. I/3.
- Széchenyi u. 10. fsz.1.; fsz.2.; I/5.; I/6.; I/7.; I/8.; I/9.; I/10.
- Széchenyi u. 11. I/4., II/7., II/9.

Félkomfortos lakások:

- Arany J. u. 20. A/1.; A/2.; B/2.; C/1.
- Nagyhíd u. 59/4

A lakások általános műszaki állapota többségében megfelelő színvonalúnak mondható, megfelelő komfortfokozattal rendelkeznek. Az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások aránya átlagosan 7,6 %-os. Meg kell jegyezni, hogy az elégtelen lakhatási körülményeket még a megfelelő színvonalú bérlakások esetében is maguk a bérlők idézik elő azzal, hogy nem gondoskodnak megfelelően bérleményük karbantartásáról, tisztántartásáról. A jelzett probléma legtöbbször a bérlő váltáskor okoz nehézségeket mind a bérlő, mind pedig a bérbeadó számára.

Az önkormányzat a bérlakás gazdálkodást az önkormányzati lakások lakbéréről és a helyi támogatásról szóló 24/2003.(XI.28.) számú, az önkormányzat rendelkezése alatt álló lakások és helyiségek bérletéről szóló 17/2011.(VIII.5.) számú, valamint az önkormányzati tulajdonban levő lakások és helyiségek elidegenítéséről szóló 24/2009.(VIII.4.) számú önkormányzati rendeletek alapján látja el. A rendeletek alapja: az önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény és a lakások, helyiségek bérletére, valamint elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény.

A rendeletek általános célja, hogy a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló, többször módosított 1993. évi LXXVIII. Tv. (továbbiakban: lakástörvény) szabályozásával összhangban megteremtse az önkormányzat tulajdonában levő lakásokkal és helyiségekkel való eredményesebb és gazdaságosabb gazdálkodás feltételeit

Szociális lakhatás

Az előző pontokban már említésre került a szociális bérlakás állomány mértéke, illetve az, hogy az Önkormányzat mely jogszabályok és rendeletek alapján biztosít a rászorulóknak lakhatási feltételeket. A lakások bérletének feltételeit a már említett 17/2011.(VIII.05.) számú önkormányzati rendelet szabályozza. A rendelet részletezi bérlet létrejöttének szabályait, külön kiemelve, hogy a szociális alapon történő bérbeadás esetén a bérleti szerződés megkötését megelőzően a bérlő személyére a polgármester tesz javaslatot a Jogi, Egészségügyi, Szociálpolitikai és a Pénzügyi, valamint a Városfejlesztési, Turisztikai Bizottságok javaslatának figyelembevételével a Képviselő-testület felé. A rendelet kimondja, hogy az Önkormányzat tulajdonában lévő lakásokat elsősorban szociális alapon és piaci alapon, másodsorban a bérlőkijelölési és kiválasztási jog, szakemberek részére történő bérbeadás útján kell hasznosítani. Külön részletezi, hogy mely lakások hasznosíthatók szociális és mely lakások hasznosíthatók piaci alapon. A szociális alapú lakhatás biztosításához részletezi, hogy milyen kritériumoknak kell megfelelni az igénylőnek annak érdekében, hogy a jogosultsági feltételek teljesüljenek. Szabályozza továbbá, hogy mely körülmények megléte zárják ki eleve a kérelmezőt a jogosultságból. A bérlő kijelölése természetesen a lakáshoz jutást automatikusan nem, hanem a névjegyzékre kerülő felvételt jelenti az igénylés beadásának sorrendjében.

A lakás kiutalása, illetve a bérleti szerződés megkötése a névjegyzék alapján a rászorultság figyelembe vételével, a rendeletben rögzített kiválasztási kritériumok szerint történik. A rendelet fontos eleme, hogy a bérleti szerződéseket a szociális lakhatás biztosítása esetén is egy évre lehet megkötni azzal, hogy az 1-1 évvel többször meghosszabbítható abban az esetben, ha a szociális rászorultság feltételei továbbra is fennállnak. A lakásigénylés száma az Önkormányzatnál általában 30 – 50 db között mozog. Összevetve ezt a kiutalható lakások számával megállapítható, hogy nincs jelentős várólista, ami kedvezőtlenül befolyásolná a lakásgazdálkodást, és a tapasztalatok szerint az igénylők az lakásigényük beadását követően egy éven belül bérlakáshoz jutnak, természetesen abban az esetben, ha a kiválasztási kritériumoknak megfelelnek és kellő mértékű jövedelemmel rendelkeznek annak fenntartására. Meg kell jegyezni, hogy az igénylők körében vannak olyanok, akik az igénylésüket a szülőktől való különválás reményében adják be, és bár a kiválasztási kritériumoknak megfelelnek, nem rendelkeznek igazolhatóan megfelelő jövedelemmel a lakás fenntartásához, munkanélküliek és éppen a szülők jövedelme, illetve a szülői háttér biztosítja számukra a megélhetést, függetlenül attól, hogy adott esetben családjuk van, gyermeket nevelnek. Természetesen, ha ez az állapot megszűnik és megélhetési és jövedelmi helyzetük pozitív irányba változik, ők is potenciális bérlőkké válhatnak.

Piaci alapú lakhatás

A kedvezőbb jövedelmi helyzettel rendelkezők számára biztosít lakásbérleti lehetőséget a piaci alapú bérbeadás, melyet a rendelet alapján pályázat útján lehet elnyerni. A bérlet jogához az jut hozzá, aki a tárgyalás során a legmagasabb összegű lakbér megfizetésére tesz ajánlatot. Természetesen, ez esetben is érvényben maradnak a bérlakás igénylésre jogosultság kiválasztási kritériumai. Fontos eleme a rendeletnek, hogy a piaci alapú bérbeadásra pályázatot csak üres, vagy megüresedő lakásra lehet kiírni. A szociális lakhatás terén összességében megállapítható, hogy az Önkormányzat az ilyen típusú lakhatás biztosításához megfelelő számú és minőségű lakásállománnyal rendelkezik, a lakásigénylések száma a vizsgált időszakban állandósultnak mondható 30 – 50 db közötti, és nem áll fenn annak a veszélye, hogy az igényléseket nem tudja rövid határidőn belül kielégíteni.

Lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan

Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan az Önkormányzat tulajdonában mindössze 3 db van és ez nincs kihatással a lakásgazdálkodásra, illetve nem releváns a bérletek szempontjából.

Lakhatást segítő támogatások

A korábbiakban már említésre került, hogy az Önkormányzat mely jogszabályok, helyi rendeletek szerint szabályozza, illetve folytatja a lakásgazdálkodást. A lakásgazdálkodás lényeges eleme a bérlakások vonatkozásában a lakbér megállapítása, melyek egyben kifejezik a lakások minőségi különbségeit is. A bérleti díjak mértéke azonban már igazodik ahhoz a körülményhez, hogy a bérlemények kiadásának elsődleges célcsoportja az alacsony jövedelemmel rendelkező szociálisan rászoruló családok, viszont rászorultságuk ellenére rendelkeznek olyan mértékű jövedelemmel, hogy a lakhatásuk fenntartásáról megfelelően tudnak gondoskodni. Ettől függetlenül gyakori probléma a bérlők körében, hogy a megélhetésükben bekövetkező negatív változások miatt nem képesek lakhatásuk fenntartására. Ezen probléma megoldására nyújt segítséget az Önkormányzat a 24/2003.(XI.28.) számú rendelete alapján a lakbér támogatására abban az esetben, ha a rendeletben szabályozott jogosultsági kritériumoknak megfelel a támogatást igénylő.

Meg kell azonban jegyezni, hogy a jövedelmi helyzetek kedvezőtlen alakulásának következményeként a településen lakásfenntartás nehézségei nemcsak a bérlakásban élőket, hanem a saját tulajdonú, vagy

a magánúton bérelt ingatlanokban élőket is érinti. A probléma kezelésére a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátásokról, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 4/2021. (VII. 8.) számú önkormányzati rendelet 19. §-a intézkedik úgy, hogy a támogatás mértékének megállapítását és folyósítását a pénzbeli és természetbeni ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006.(III.25.) Kormányrendelet rendelkezései figyelembe vételével rendeli végrehajtani.

Fontos megemlíteni, hogy mind a lakbér, mind pedig a lakásfenntartási támogatás esetében a támogatás bérleményeket kezelő részére, a lakásfenntartási támogatás esetében pedig a szolgáltatók részére téríti a támogatást az önkormányzat, a támogatottnak pedig a támogatás mértékével csökkentett díjat kell fizetnie a szolgáltatók felé.

A lakhatást segítő támogatások vonatkozásában megállapítható, hogy az Önkormányzat ennek biztosítása érdekében minden jogszabályi lehetőségét kihasználja, a lakásbérleti díjak megállapításánál figyelemmel van a lakosság általános jövedelmi helyzetére. Hátrányként kell viszont megemlíteni, hogy bár helyi rendeletben szabályozva van a lakásépítéshez, lakásvásárláshoz, illetve lakásbővítéshez adható egyszeri vissza nem térítendő támogatások köre és mértéke, forrás hiányában az Önkormányzat nem tud ilyen igényeket kielégíteni, jóllehet a saját erőből történő egyedi lakásépítések – lakás vásárlások támogatásával tovább javulnának a lakásgazdálkodás feltételei.

A lakhatási körülmények romlása egyre szélesebb körűvé válik, a támogatási igények száma és a kifizetésre kerülő támogatások mértéke folyamatosan növekszik, mely a már említett jövedelmi helyzet kedvezőtlen alakulására, illetve a jövedelmek drasztikus értékvesztésére vezethető vissza. Aggasztónak mondható az az adat is, hogy a lakásállomány – az elmúlt 35 évet vizsgálva – 2019-ben érte el tetőfokát. Barcson ekkor a lakások száma 4 543 volt, amely szám stagnált 2021-ig, azonban 2022-re 4 509-re csökkent, amely azóta szintén stagnál a KSH adatai szerint. A kisebb mértékű lakásállomány hullámszámban egyértelműen létezik, hogy az elmúlt években a lakásépítési kedvben visszaesés tapasztalható, amelyre szintén a jövedelmi helyzet, valamint a megélhetési körülmények kedvezőtlen alakulása tehető felelőssé.

1.9.6. Intézményfenntartás

Az önkormányzati intézmények köre jelentősen leszűkült az elmúlt években, évtizedben.

A Köznevelési tv. (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről) 74. § (1) bekezdése alapján 2013. január 1. napjától az állam gondoskodik – az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével – a köznevelési alapfeladatok ellátásáról. A köznevelési feladatokat az állam intézmény alapításával és fenntartásával, valamint az egyházi köznevelési intézmény, a nemzetiségi önkormányzat fenntartásában álló vagy a magán köznevelési intézmény útján látja el. Ennek ellátására az állam a fenntartóval köznevelési szerződést köthet. Az állam az óvodai nevelésről, a nemzetiséghez tartozók óvodai neveléséről, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai neveléséről a települési önkormányzat vagy társulása intézmény alapítása és fenntartása vagy köznevelési szerződés révén gondoskodik.

A köznevelésért felelős miniszter köznevelési feladatkörébe tartozó egyes feladatait a hivatalon és a területileg illetékes tankerületi központokon keresztül látja el.

Az 1.7.1.1. számú alfejezetben a köznevelési és közoktatási intézmények fenntartói ismertetésre

kerültek. A városban működő köznevelési és közoktatási intézmények közül Barcs város fenntartásában működik Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje.

Az önkormányzat 2024. évi költségvetéséből (Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének 3/2024. (III. 14.) önkormányzati rendelete) kiderül, hogy az Önkormányzat fenntartásában az alábbi intézmények működnek:

22. táblázat: Barcs Város Önkormányzata által fenntartott intézmények bevételei és kiadásai (t=2024)

Forrás: Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének 3/2024. (III. 14.) önkormányzati rendelete és 4/2024. (IV.18.) rendelete

Intézmény megnevezése	2024 módosított előirányzat		2023 módosított előirányzat	
	Kiadások összesen (Ft)	Kiadások összesen (Ft)	Kiadások összesen (Ft)	Bevételek összesen (Ft)
Barcsi Polgármesteri Hivatal	305 275 447	305 275 447	278 168 545	278 168 545
Városgazdálkodási Igazgatóság	959 823 643	959 823 643	883 679 631	883 679 631
Kistérségi Járóbetegellátó Központ	851 658 104	851 658 104	799 428 296	799 428 296
Barcsi Szociális Központ	946 168 754	946 168 754	930 450 200	930 450 200
Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje	1 038 034 873	1 038 034 873	884 187 170	884 187 170
Móricz Zsigmond Művelődési Központ és Dráva Közérdekű Múzeális kiállítóhely	130 414 745	130 414 745	114 291 051	114 291 051
Barcsi Városi Könyvtár	68 629 492	68 629 492	62 518 465	62 518 465

1.9.7. Energiagazdálkodás

Az intézmények 2014 októberében geotermikus fűtési módra álltak át. A rendszer üzemeltetője új nevén VEOLIA Energia Magyarország Zrt., az AQUAPLUSZ Kft-vel közösen. Barcson a lakásállomány jelentős része szintén elavult energetikai szempontból, a település nem vett részt a panelprogramban.

23. táblázat: Energiagazdálkodás

Intézmény	A fő falak és tető típusa (pl.: lapostető, panel épület)	Emeletek száma (pl.: földszint+2 emelet)	Padló mérete (m ²)	Légtér (m ³)	Épület kora [év]	Legutolsó felújítás éve (ha volt ilyen) [dátum]	Fűtési rendszer típusa (pl.: központi gázfűtés, geotermikus távfűtés)	Gáz alapú fűtés esetén: éves gázmennyiség [m ³]	Fűtés energia éves mennyisége [GJ]
Óvodák									
Barcs, Széchenyi köz	Nagyméretű téгла, magastető	Pince, földszint	308	862	80		központ gázfűtés	6 349	149
Barcs, Deák Ferenc utca	B-30 blokk, nyeregtető	Földszint	498	1 444	40	2018 Felújítás	központ gázfűtés	10 561	292
Barcs, Hársfa utca	Tégla, magastető	Földszint	377	1 093	35	2 013	központ gázfűtés	11 912	360
Barcs, Szent István utca	B-30 blokk, nyeregtető	Földszint	382	1 146	35	2 012	központ gázfűtés	6 618	237
Bölcsődék									
Barcs, Tavasz u. 1.	Szerkezet, lapostető	Földszint	759	2 166	31	2014, nyílászáró csere, külső hőszigetelés tetőn is 2022 bővítés		26 340	560
Szociális Intézmények									

Szoc. Központ	Falazott, magastető	Földszint + tetőtér	1 243	3 408	31			223 556	5 397
Sport, kultúra									
Sportpálya Barcs	Falazott, előregyártott, lapostető	Földszint	547	1 515	28				
Sportpálya Somogytarnóca	Falazott, magastető	Földszint	124	347	23				
Művelődési ház	Falazott, magastető	Földszint + tetőtér	1 848	6 468	70	2 006		18 413	541
Könyvtár	Falazott, félnyereg tető	Földszint + emelet	1 237	4 453	3	2 013		0	0
Múzeum	Falazott, magastető	Földszint + emelet + tetőtér	820	2 296	85	1 978		5 165	157
Polgármesteri Hivatal									
Polgármesteri Hivatal	Tégla, magas és lapostető	Földszint + emelet + tetőtér	2 398	8 153	68, 36,30	2005 részbeni	Központi gázfűtés	62 106	4 563
Egészségügy									
Térségi Járóbeteg Központ	Vázás, lapostető	Földszint + 1 emelet	1 806	5 418	2		Központi gázfűtés		
SZTK Régi épület	Vázás, falazott, lapostető	Földszint + 1 emelet	893	2 679	56		Központi gázfűtés		
SZTK Új épület	Falazott, lapostető	Földszint + 1 emelet	1 013	3 039	29		Központi gázfűtés	70 607	780

Összesen:	-	-	-	-		-	441 627m3	13 036 GJ
------------------	---	---	---	---	--	---	------------------	------------------

1.9.8. Településüzemeltetési szolgáltatások

A település kötelező és önként vállalt feladatai és a feladatot ellátó szervezetek:

- köztemetők kialakítása és fenntartása, - Szalai és Társai Bt.;
- a közvilágításról való gondoskodás - MVM Watt Eta Hálózati és Közvilágítási Szolgáltató Kft.
- kéményseprő – lakossági - szolgáltatás biztosítása, - Somogy Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság;
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása - Városgazdálkodási Igazgatóság;
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása - Városgazdálkodási Igazgatóság;
- hulladékgazdálkodás - Dél-Kom Nonprofit Kft.;
- víz- és csatornaközmű-szolgáltatás - Dél-dunántúli Regionális Vízmű Zrt.;
- helyközi tömegközlekedés - Volánbusz Közlekedési Zrt.;
- távhőszolgáltatás nincs a településen;
- helyi közösségi közlekedés nincs a településen.
- geotermikus energia

1.10. TELEPÜLÉSRENDEZÉSI, TELEPÜLÉSSZERKEZETI VIZSGÁLAT

1.10.1. Településszerkezet, helyi sajátosságok vizsgálata

A településszerkezet kialakulásában a földrajzi adottságok, a várostörténeti tényezők, a gazdasági fejlődés és a határátkelőhely funkciók játszották a legjelentősebb szerepet. A település mai központjának magja a Templom tér körül alakult ki, amely a határátkelő felé, valamint a vasútállomás, a kikötőirányában és a településrészeket összekötő utak mentén terjeszkedett. A Templom tértől északra alakult ki a város új központja. A 68-as út korábbi nyomvonalától nyugatra, a vasútállomás irányában új derékszögű úthálózati jelleggel alakult ki Barcs új lakónegyede az 1960-80-as évek közötti időszakban.

A település az alábbi városrészeket foglalja magában: Régi Barcs, Somogytarnóca, Drávaszentés, Pálfalu, Munkácsy lakótelep, Köztársaság utcai lakótelep, Roma telep. A település lakosságának közel fele a Régi Barcs városrészben lakik ma is.

A város fejlődését meghatározó történeti, társadalmi, gazdasági tényezők

Barcs létrejöttében alapvető szerepet játszott a Dráva folyó, mely nemcsak élelemforrásként és útvonalként, de természetes védővonalként is funkcionált a település történetében. Barcs neve először egy 1389-es keltezésű oklevélben fordul elő először. Előbb a Segesdi uradalomhoz tartozott, majd királyi adományként a Marczali család birtokába került. Barcs várát 1460-ban említik először, mely akkoriban a Bakonyi család birtoka. A vár 1555-ben került török kézre, majd Szigetvár eleste után 1566-tól 120 évig az Oszmán birodalom része, amikor teljesen elnéptelenedett Barcs és környéke.

Barcs a középkor és a későközépkor időszakában a jelenlegi várostól távolabb terült el, csak a török kiűzése után települt át jelenlegi helyére.

1677-ben közel két évszázadra a Széchenyiek tulajdonába került. A földesúr az 1700-as években horvát, majd német telepeseket hozatott a településre, ekkor honosodott meg a később híressé vált dohány- és burgonyatermesztés a környéken. A település 1797-ben mezővárosi rangot nyert el. Ennek is köszönhetően 1780-1830 között megháromszorozódott a város lakossága. Barcs mezővárosi korszakában mai Bajcsy-Zsilinszky utca Béke utca sarkánál helyezkedett el a település akkori határa, Barcs központjaként a Templom tér (a mai nevén a Hősök tere) funkcionált. A mai Bajcsy-Zsilinszky utca déli oldala egészen a 19. század közepéig beépítetlen volt, mivel itt húzódott a folyó szabályozásáig a Dráva partja. A Dráván való átkelés a hidak megépítése előtt a révátkelőnél történt, mely ma már nagyjából 1 km-re helyezkedik el a Dráva mai partjától.

Barcs a 19. század derekán fontos kereskedelmi szerephez jutott. A Dráva szabályozását követően megindult a folyami gőzhajózás a folyón. 1868-ban megépítették a Barcs- Murakeresztúr és a Pécs-Barcs vasútvonalat. Így Barcs összeköttetésbe került Béccsel és a tengerrel is. 1885-ben vasúti hidat építettek a Dráva felett, így megnyílt az út a déli területek felé is. A Dráva partján gabona raktárak létesültek, az átmenő forgalom vasúton és hajón is jelentős volt. Az évi gabonaforgalom hajón és vasúton 400 ezer tonna volt. Így a Déli vasút állomásai közül, Bécs és Trieszt után - a forgalmát tekintve - Barcs következett. Több vasútvonalat is nyitottak ezután, pl.: a Barcs-Somogyszob, a Barcs- Villány, és a Barcs-Kaposvár vonalakat.

Ez volt Barcs fejlődésének legintenzívebb korszaka. 1896-ra Somogy vármegye második legnépesebb települése, mind a forgalmat és az ipari munkásság létszámát illetően első helyen állt a vármegye

települései között. 1896-ban járási székhely címet nyert el. Barcs gyors ütemű fejlődése a 20 század elejéig tartott. A település 1918-ban szerb megszállás alá került, a délszláv csapatok 33 hónapon át tartózkodtak a területén. A gazdaság és a kereskedelem az I. világháborút követően kezdett lassan hanyatlani, a válság a '30-as évek második felében tetőzött. Eközben 1928-ban Barcshoz csatolták Drávapálfalva községet.

A II. világháború alatt jelentősen visszaesett a település gazdasága, vasúti hídját lebombázták.

A háborút követően lassan indult újra az élet a településen, bár a lakosságszámát tekintve 1949-re ismét 7 000 fölé emelkedett, gazdasági fejlődése ezzel nem tudott lépést tartani. A település és a térség gazdasági fejlődését erőteljesen visszavetette a geopolitikai helyzetéből adódó hátránya, elsősorban a Jugoszláviával szemben 1949 és 1961 között kiépített határvár hermetizáló hatása. Ennek következtében Barcs közel két évtizeden keresztül a világtól elzárt településsé vált, még a vármegyeszékhelyről is csak külön engedéllyel lehetett látogatni. Ebben az időszakban jelentős elvándorlási folyamat indult meg a településről, munkalehetőségek hiánya miatt sokan az ország más részeire telepedtek át. A külső elszigeteltség csak a '60-as évek közepén oldódott.

A város gazdasági szerkezete is átalakult: az '50-es években Barcs legjelentősebb munkahelyei az újonnan alakított TSZ-ek, valamint vegyes-szövetkezetek voltak. A barcsi ipar újraszervezésére a '60-as évektől tettek kísérletet, amikor az ÉPGÉP gyárában vasipari termelés indult.

A város településhálózat szerkezetében betöltendő új szerepeknek megfelelően az intézményhálózat kialakítása már az '50-es években megindult. Az alapfokú oktatás mellett ipari szakmunkásképző, majd gimnáziumi oktatás jött létre. Az egészségügyi funkciókat tekintve mérföldkövet jelentett a regionális feladatokat ellátó rendelőintézet működésének megindítása 1965-ben. A kultúra és a közművelődés újraszervezésére a járási könyvtár, majd a járási művelődési ház épült.

A geopolitikai légkör enyhülése lehetővé tette a közúti Dráva híd újraépítését és megnyitását 1969-ben. Eközben Barcs a városi infrastruktúra mind szélesebb körű kiépítésével (úthálózat, ivóvízhálózat) eleget tett a nagyközségi státusz visszanyeréséhez szükséges elvárásoknak.

A '70-es évek a nagy építkezések korszaka volt a település történetében, több üzem is ekkor kezdte meg a termelését Barcson: Kézműipari Vállalat, Kemikál, Mészhomok Téglagyár; továbbá ekkor korszerűsítették a barcsi fafeldolgozó üzemét is. A nagyarányú ipartelepítés megváltoztatta Barcs arculatát is. A beruházások teremtette sokrétű munkalehetőség következtében megindult a betelepülés Barcra elsősorban a vonzáskörzetéből, de kisebb mértékben távolabbi településekről is.

Az ugrásszerűen megnövekedett lakásigényeket a település a hagyományos lakásépítési technológiákkal már nem tudta kielégíteni. Ekkor épültek Barcs lakótelepei, és ekkor tűnt el jellegzetes kisvárosi arculata is. A nagyarányú lakótelep-építéssel párhuzamosan megindult az intézményhálózat bővítése is. Több óvoda, bölcsőde, általános iskola és szakmunkásképző intézet is épült. Két oktatási intézmény összevonásából létrejött a regionális vonzáskörzetű vízügyi és erdészeti szakközépiskola. 1979-ben megnyitotta kapuit a Dráva Múzeum is. Az infrastrukturális fejlesztéseinek eredményeként 1979-ben Barcs ismét elnyerte a városi címet.

A városi cím elnyerésével párhuzamosan egyesült vele Drávaszentés és Somogytarnóca is. A '80-as évek végéig a város fejlődése töretlen, mind a mezőgazdaság, mind az ipar jól prosperált. A kisváros működéséhez szükséges oktatási-, művelődési-, egészségügyi-, szociális- és kereskedelmi hálózat kialakult és az intézményrendszer jól működött.

A rendszerváltás után szinte minden területen gyors, olykor már rövidtávon is negatív következménnyel járó átalakulás indult meg. A városba települt ipar elsősorban az építőiparhoz kapcsolódott. Ez az iparág az 1990-es évek elejére gyakorlatilag megrendelések nélkül maradt. Hasonlóan hatott Barcs gazdaságára a szomszédban dúló háború, a mezőgazdaság átalakításával járó problémák, valamint a foglalkoztatás szempontjából stratégiai fontosságú nagyüzemek olykor rosszul sikerült privatizációja. A 19% körüli munkanélküliségi mutatón csak szépíteni tudtak a megszűnt üzemek munkásait csak nagyon kis részben alkalmazó vállalkozások.

Az utóbbi évtizedekben számos jelentős, a városszerkezet változását is módosító beruházás zajlott le: új városközpont és sétálóutca épült, korszerűsítésre került a határállomás, kereskedelmi létesítmények épültek, ipari park és ipari terület létesült, megkezdte működését a regionális szennyvíztisztító, a városközpontban új lakótömb és új sportcsarnok épült, bővült a kerékpáros infrastruktúra, zöldterületi rekonstrukciók valósultak meg. Jelenleg, két korszerű, a várost elkerülő úton közelíthetik meg az átutazók az uniós előírásoknak megfelelően újjáépített határátkelőt.

1.10.2. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Barcs Város Önkormányzat Képviselő-testületének 15/2002.(IX.27.) önkormányzati rendelet rendelkezik a helyi építési szabályzatról.

A HÉSZ szerint beépítésre szánt területek:

1. Lakóterületek;
2. Vegyes terület;
3. Gazdasági területek;
4. Különleges területek.

1. Lakóterületek

A lakóterületek elsősorban lakóépületek elhelyezésére szolgálnak. A város területén az alábbi lakóterületek szabályozására kerül sor:

- a) Nagyvárosias lakóterület /NL/
- b) Kisvárosias lakóterület /KL/
- c) Kertvárosias lakóterület /KEL/
- d) Falusias lakóterület /FL/

A lakóterületeken engedélyezhető az oldalhatáros, 20 m-nél szélesebb telkek esetén szabadon-álló beépítési mód, azzal, hogy az oldalhatáros beépítés felé 6,0 m-es oldalkertet kell kialakítani. Saroktelkek esetében a – beépítési határvonalra is figyelemmel – a keresztutcákban az új telkek kialakításához lehetőséget kell teremteni, amennyiben a visszamaradó és új telkek is megfelelnek az építési övezeti előírásnak.

A lakóterületek beépítési mód meghatározása, az építmény magasság, a beépítettség mérték és a minimális teleknagyság és méreteket meghatározása az 1.5.2.2. alfejezetben bemutatásra került.

2. Vegyes területek

A vegyes területek lakó- és kereskedelmi, szolgáltató gazdasági épületek vegyesen történő elhelyezésére szolgálnak. A város területén az alábbi vegyes területek szabályozására kerül sor:

- a) Településközpont vegyes /TV/

b) Központi vegyes /KV/

A területekre vonatkozó előírás rögzíti, hogy legalább részleges közművel kell ellátni, a szennyvízhálózat kiépítéséig zárt szennyvíztározókat kell alkalmazni.

A vegyes területek beépítési mód meghatározása, az építmény magasság, a beépítettség mérték és a minimális teleknagyság és méreteket meghatározása az 1.5.2.2. alfejezetben bemutatásra került.

3. Gazdasági területek

A gazdasági terület elsődlegesen gazdasági célú építmények elhelyezésére szolgál. A város igazgatási területén az alábbi gazdasági területek szabályozására kerül sor:

a) Kereskedelmi gazdasági területek /KG/

b) Ipari gazdasági területek /IG/

c) Mezőgazdasági üzemi területek /MÜ/ és állattartó telepek /MA/ kialakítására került sor.

A területekre vonatkozó előírás rögzíti, hogy a területeket teljes közművel kell ellátni.

A gazdasági területek beépítési mód meghatározása, az építmény magasság, a beépítettség mérték és a minimális teleknagyság és méreteket meghatározása az 1.5.2.2. alfejezetben bemutatásra került.

4. Különleges területek

A különleges területek közé, a város területén a temetők /KT/, a sportterületek, /KS/, a strand /KST/, a kemping /Kkp/, a határátkelőhely /KH/ és a hulladékgyűjtő telep /H/ soroltak.

A sportterületen és a strandterületen a sportolással, illetve a strandolással kapcsolatos építmények, kereskedelmi és vendéglátó, szolgáltató építmények, szolgálati lakás, a temető területén belül csak a temető üzemeltetéséhez szükséges építmények és egyházi építmények helyezhetők el.

A határátkelőhely területén a határőrség, valamint a vámhivatal által meghatározott, a határátkelőhely üzemeltetéséhez szükséges építmények helyezhetők el.

A hulladékgyűjtő telepen csak a gyűjtéssel és a hulladék feldolgozásával kapcsolatos építmények helyezhetők el. A hulladékgyűjtő telepre vonatkozó előírások rögzítik továbbá, hogy a feltöltött területek rehabilitációs munkáit folyamatosan el kell végezni. A kialakított telkeket a telekhatár mentén minimum 15 m széles sávban őshonos fafajokkal védősávnak beültetési kötelezettségként kell kialakítani.

A parkolóhelyek az OTÉK 42. §-a alapján a telek területen belül, illetve a környezetükben lévő közterületen alakíthatók ki.

A helyi építési szabályzat 15.§ paragrafusában előírja továbbá, hogy a sportterület és a temető szabad területeit fásítani kell.

A kemping területén /Kkp/ kereskedelmi, vendéglátó építmények, kereskedelmi szállás férőhelyek, turisztikai és sportlétesítmények, szolgálati lakások, valamint ideiglenes jelleggel sátrak és lakókocsok helyezhetők el. Az építési övezeten a legkisebb zöldfelület mértéke a telekterület 40 %-a.

Beépítésre nem szánt területek:

1. Közlekedési és közmű területek;
2. Zöldterületek;

3. Erdőterületek;
4. Mezőgazdasági területek.

1. Közlekedési és közmű területek

A közlekedési, közmű és hírközlési létesítményeket és azok területeit a szabályozási terv tünteti fel. /K-közutak, VA-vasút, KÖ-közmű/.

A Kg-el jelölt sorgarázs építési övezetben a kialakult állapotot kell figyelembe venni, a beépítettség nem növelhető.

A közutak, vasút és közművek védőtávolságait a vonatkozó szabvány előírások alapján kell figyelembe venni.

A közlekedési, és közmű területeken a közlekedési és közmű létesítményeken kívül az OTÉK 26. §. /3/ pontjában felsorolt építmények helyezhetők el.

A helyi építési szabályzat 16.§ paragrafusa által előírtak szerint, az újonnan nyitott utcákban közvilágítás kiépítése és utcai fásítás telepítése kötelező.

2. Zöldterületek

A város igazgatási területén a zöldterületek közé a közparkok /KP/ soroltak, amelyek a város állandóan növényzettel fedett közterületei. Esetükben biztosítani kell, hogy közútról, köztérről közvetlen megközelíthetők legyenek. A közparkokban az OTÉK 27. §. /4/ bekezdésében felsorolt építmények helyezhetők el annak legfeljebb 2 %-os beépítettségéig, zölddel való fedettség aránya tekintetében minimum 70% kell legyen, melyet többszintesen kell kialakítani, úgy hogy a fával való fedettség minimum 60% legyen.

3. Erdőterületek

A város igazgatási területén véderdők /EV/, gazdasági erdők /E/ és turisztikai erdők /ET/ területei kerültek kijelölésre. Az erdő területeken az OTÉK 28. §. /3/ és /4/ bekezdés előírásait kell alkalmazni.

Az övezetben csak természet- és környezetkímélő terület-felhasználás engedélyezett, illetve ilyen tevékenység folytatható. A művelési ág megváltoztatása, illetve más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, valamint a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építés céljából kerülhet engedélyezésre.

4. Mezőgazdasági területek

A mezőgazdasági területek a növénytermelés, állattenyésztés, a kert és szőlőgazdálkodás területei és az ezzel kapcsolatos építmények elhelyezésére szolgálnak. A város igazgatási területén az alábbi mezőgazdasági területek kialakítására került sor:

- a) Mezőgazdasági árutermelő területek /M/
- b) Kert szőlő és gyümölcsös területek /MK/ /MKO/
- c) Be nem építhető mezőgazdasági területek /MO/

A területen építményeket elhelyezni a helyi építési szabályzatban kikötötteken túl szabadon állóan lehet azzal a megkötéssel, hogy a technológiai építményeknél, műtárgyaknál és a sajátos építmény fajtáknál az építmény magasság maximuma 20 m.

A HÉSZ 19.§ paragrafusában leírtak szerint a területen vízi közművel ellátott építmény szennyvíz elvezetése zárt szennyvíztározóba történhet.

Területek átminősítése beépítésre szánt területek közé jelenleg nincs napirenden.

Beépítésre nem szánt területek

Be nem építhető mezőgazdasági övezetek: A be nem építhető mezőgazdasági területek a természetvédelem és vízvédelem érdekeit szolgálják. A területek a szabályozási terven jelöltek /MO/.

Egyéb rendeltetésű területek: Az egyéb rendeltetésű területek a vízgazdálkodással kapcsolatos területek /VT/.

Különleges beépítésre nem szánt terület: A település területén különleges beépítésre nem szánt terület a megújuló energiaforrás (napelemes kiserőmű) (Kk-N) területe.

1.10.3. Alulhasznosított barnamezős területek

Barcs korábbi (illetve részben jelenlegi) ipari zónája a vasút és a Dráva közti területen terült el, illetve az ipari park területén (keleti és nyugati iparterület). A korábbi nagyvállalatok (Kézműipari Vállalat, Kemikál, Mészhomok Téglagyár, Parkettagyár stb.) hatalmas telephelyei jelenleg részben hasznosítottak, részben üresen állnak. Gyakori, hogy a korábbi gyártócsarnokok egyes részei kerültek kisebb termelőcégeknek bérbe, illetve eladásra, ezzel a tulajdonosi kör tovább bővült. A legtöbb itt található ingatlan esetében jelentős terhek kerültek az ingatlan nyilvántartásba bejegyzésre.

Az elaprózódott tulajdonosi szerkezet, a banki terhek, mozaikszerű hasznosítás, valamint a lepusztult épületállomány olyan barnamezős ipari zónát hozott létre a település legpotensebb részén, amelynek rehabilitációja jelenleg nem tűnik reálisnak annak pénzügyi vonzatai, valamint tulajdonosi szerkezete miatt. A város legjelentősebb barnamezős területeit a lenti térképeken jelöltük.

58. ábra: Alulhasznosított barnamezős területek elhelyezkedése

1.10.4. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott területek)

Barcson – a KSH 2022. évi népszámlálási adatai és a Lechner Tudásközpont által üzemeltetett Országos Szegregátum Térkép (OSZT) alapján – jelenleg egy szegregátum és egy szegregációval veszélyeztetett terület azonosítható. Ez kedvezőbb helyzetet jelez a 2011-es állapothoz képest, amikor a mutatók szerint még két szegregátum került meghatározásra, az északnyugati városrészben a Béke-Gyöngyvirág-Dankó-Szentesi utcák által határolt terület jelentős része, az egykoron úgynevezett Roma telep, valamint a Klapka György utcától nyugatra eső terület. Utóbbi ugyanakkor a KSH 50 fős lakónépességi határa miatt nem tekinthető valódi szegregátumnak. A 2011-ben szegregátumként lehatárolt, nagyobb kiterjedésű terület mára kettévált. Egy kisebb, koncentrált szegregátumra és a környezetében elhelyezkedő szegregációval veszélyeztetett területre. Ez azt jelzi, hogy a területi beavatkozások és demográfiai változások következtében a korábbi szegregátum területe csökkent ugyan, azonban a társadalmi hátrányok részben áthelyeződtek a határolt veszélyeztetett övezetre.

59. ábra: Barcs szegregátum térképének változása (t= 2011, 2022)

Forrás: Országos Szegregátum Térkép alapján E-közmű térkép saját szerkesztés

Barcs északnyugati településrészén helyezkedik el a 98 fő lakosságú szegregált terület, melynek lakossága a város teljes lakosságának közel 1%-a. A szegregációs terület lehatárolása: Arany János utca - belterület határa - Segesvári utca - Vásártér utca. Az egyre zsugorodó terület szegregátumnak minősült már a 2001-es, és a 2011-es népszámlálás adatai szerint is, így már régóta szerepel a város antiszegregációs terveiben. Több ízben, több pályázati ciklusban is pályázati forrást nyert az önkormányzat a szegregáció visszaszorítására, az életkörülmények és az életkilátások javítására, de teljes egészében a szegregátum megszüntetése a mai napig nem sikerült.

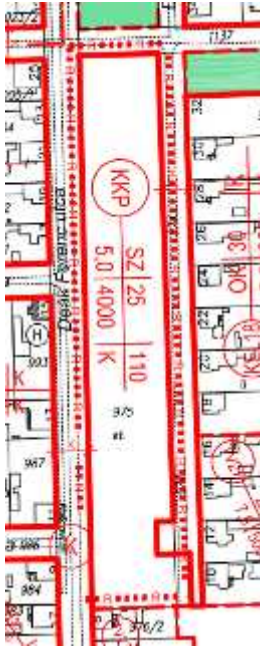
Szintén az északnyugati településrészen, a szegregátummal közvetlen szomszédos utcák alkotják a település szegregációval veszélyeztetett területét, ahol a 2022-es népszámlálás alapján a város lakosságának 3,74%-a, azaz mintegy 369 fő él. A szegregációval veszélyeztetett terület lehatárolása: Vásártér utca - Arany János utca - Cigánysor utca - Arany János utca - Gyöngyvirág utca - Béke utca - Kinizsi Pál utca - Segesvári utca.

1.11. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉS AZ ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG VIZSGÁLATA

1.11.1. Az épített környezet értékei

1.11.1.1. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

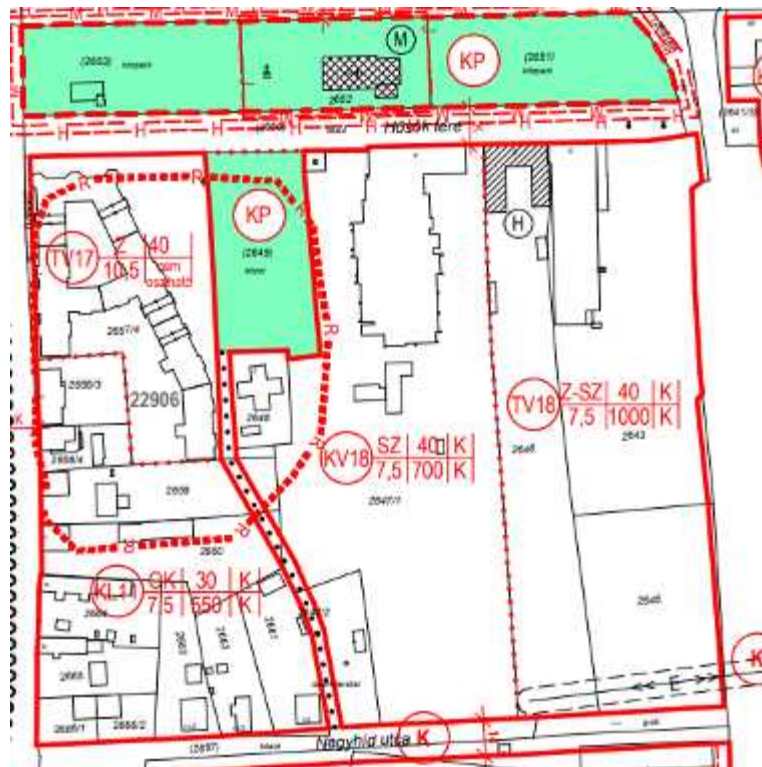
Barcs régészeti területei a HÉSZ 6. melléklete alapján:

A helyi építési szabályzat 6. melléklete szerinti terület lehatárolás	A helyi építési szabályzat 6. melléklete szerinti régészeti területek térképi elhelyezkedése
Szent László utca – által határolt terület	 The image is a technical architectural site plan. A prominent feature is a large rectangular area outlined in red. Inside this red-outlined area, there is a circular symbol containing the letters 'KKP'. Below the circle, the text 'SZ 25' is written, followed by '5.01/4000' and 'K 110' on separate lines. The plan shows various building footprints, walls, and other site details in black and red lines. The overall layout is oriented vertically.

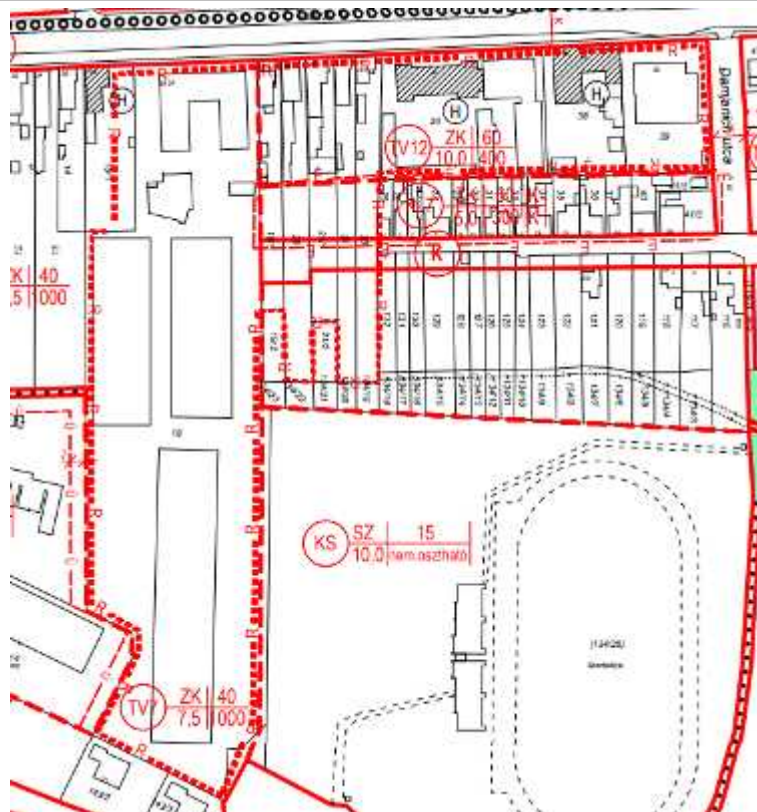
Rákóczi Ferenc utca –
 Deák Ferenc utca –
 Kossuth Lajos utca –
 Petőfi Sándor utca –
 Jókai utca – Rinya patak
 által határolt terület

Nagyhíd utca – Hősök
 tere - 68-as számú főút
 által határolt terület

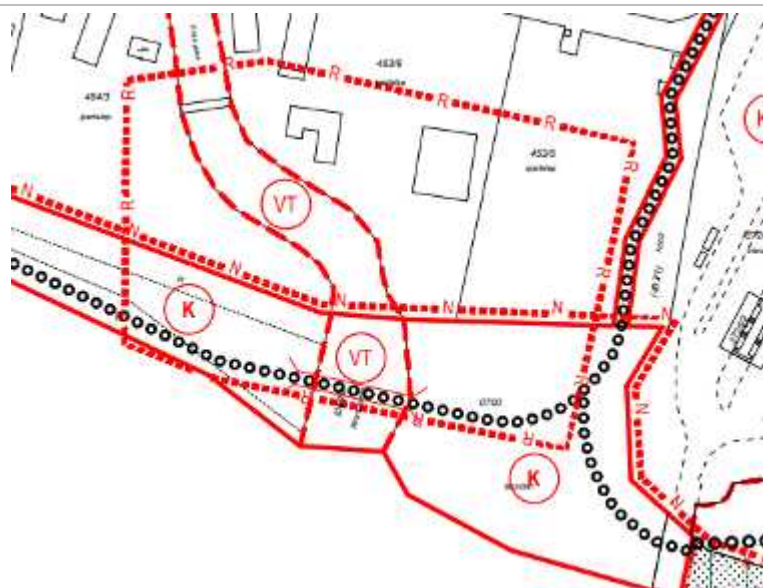
Bajcsy-Zs. utca –
Damjanich utca – Dózsa
György utca által
határolt terület

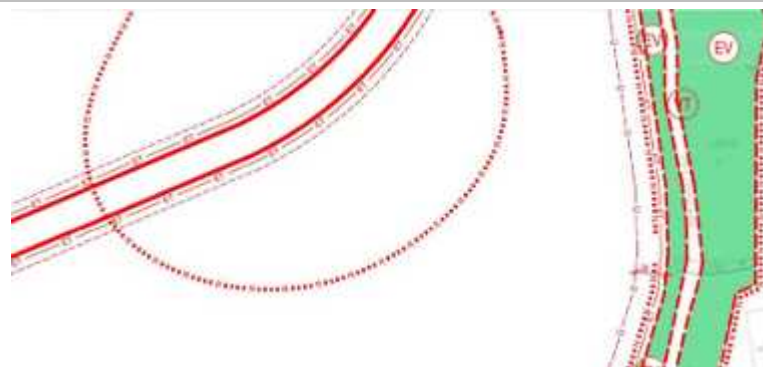
Semmelweis utca –
Rinya utca – Somogyi
Béla utca által határolt
terület

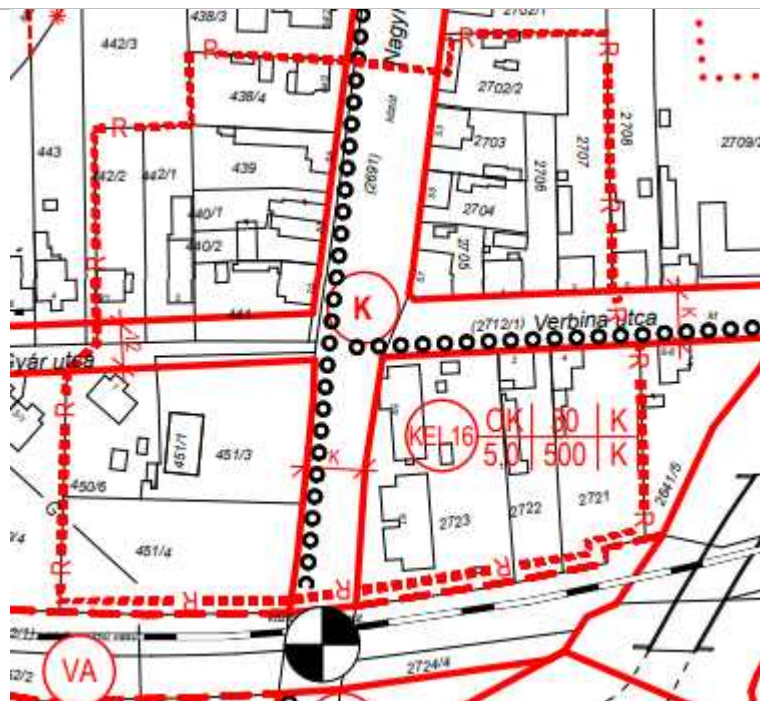
A Dráva parti kerékpárút nyomvonalát is érintve a Nagyhíd utca és a szabadstrand által határolt terület

Pilicai-dűlő

A Gyár utca- Nagyhíd utca – Verbina utca által határolt terület

1.11.1.2. Védett épített környezet, a helyi egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A város jellemzően három központú. A déli és nyugati városrésze mondható a történeti központnak, mely építészeti megjelenése a kistelepülésekre jellemző polgári arculatot, a jelenlegi városmag a középső városrész az 1970 és 1980-as évek iparosítási fejlesztésekhez igazodó tömbösített – lakótelepi funkcionális arculatot, a keleti városrész pedig hagyományos falusi arculatot mutat.

Építészetét tekintve megtalálható benne az 1900-as évek polgári építésze, a hagyományos paraszti építészet és az iparosodáshoz igazodó az azt követő az 1970-es és 1980-as évekre jellemző funkcionális építészet. Jellemzően egytűcs rendszerű, a Pécs felől érkező volt 6-os számú főközlekedési út gyakorlatilag végigfut a városon, egészen a délnyugati fekvésű vasútállomásig. Többségében e fő közlekedési tengelyről ágaznak le a mellékutcai, melyek mentén az 1970-es 1980-as évek építészeti hagyományaihoz igazodó kertvárosias jellegű lakóövezetek alakultak ki.

Közlekedési szempontból meghatározó a már említett kelet – nyugati irányú közlekedési főtengely, illetve az ide csatlakozó gyűjtőút hálózat és alacsonyabb rendű lakóút hálózat. Északi – déli irányban a város keleti területeit, érintve a városközpont keleti szélét a 68-as számú főút vágja ketté, amely a 261,600-as kilométerszelvényénél ágazik ki a 6-os főútból északi irányba. A főút Barcsról a Belső-Somogyi területeken át a Balatonig, az M7 autópályáig halad.

A város és településrészei közművesítettsége gyakorlatilag 100 %-os, és mindenki számára elérhető.

A város fejlődéstörténetében meghatározó szerepet kapott az 1800-as évek végén, 1900-as évek elején, illetve a háborút követő időszakban is a kereskedelem. Barcsot a déligyümölcs kereskedelem központjának és elosztóhelyének tartották, ezen felül jelentős volt a malomipari és élelmiszeripari, faipari termékek előállítására és kereskedelmére. Sajnos az 1950-es évek ellenséges politikai légköre a város kereskedelmi szellemiségét gyakorlatilag teljesen lerombolta. A déligyümölcs kereskedelmet teljes mértékben, a malomipari és faipari kereskedelmet csak részlegesen, ami jelentősen hátráltatta a város fejlődési ütemét.

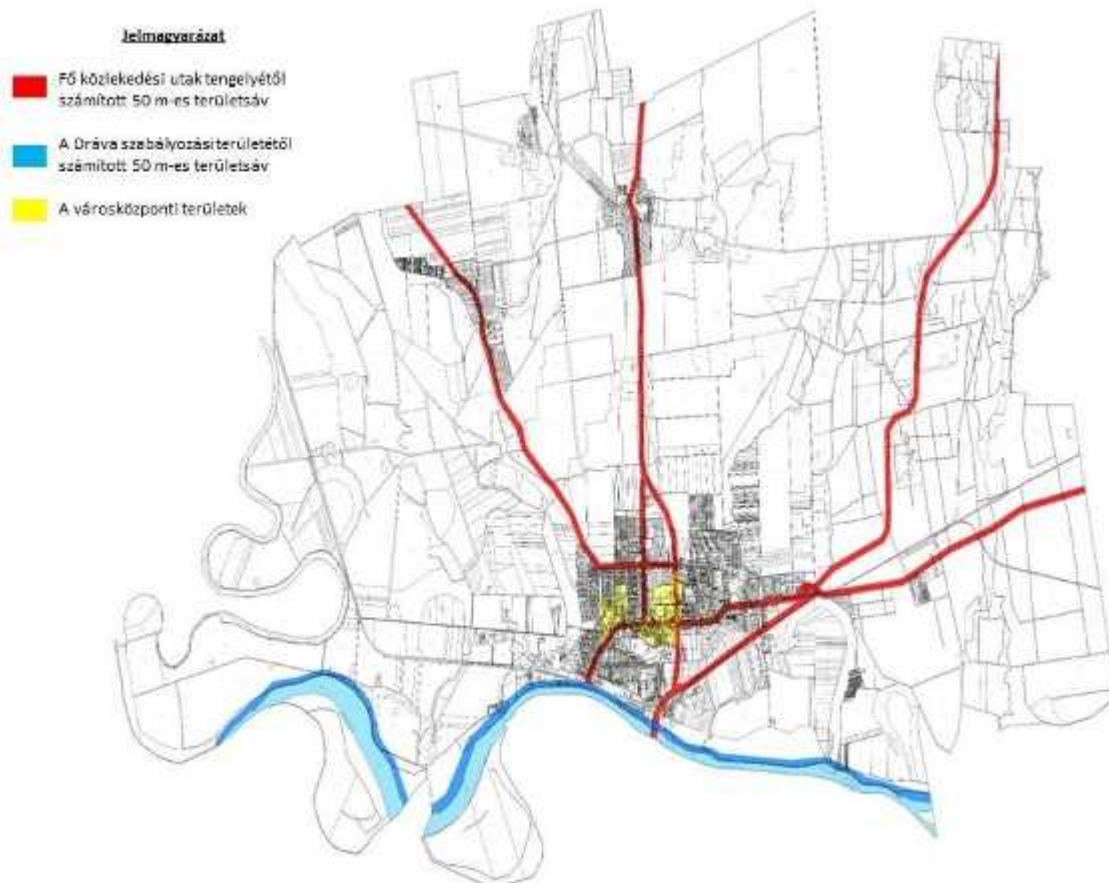
A 4/2019. (V.16.) önkormányzati rendelet 2. melléklete tartalmazza a településképi szempontból meghatározó területek (Tk) térképi bemutatását az *alábbiak szerint*:

60. ábra: Barcs város településképi szempontból meghatározó területei (Tk)

Forrás: 4/2019. (V.16.) önkormányzati rendelet 2. melléklet⁸¹

---

⁸¹ Forrás: <https://or.njt.hu/eli/731508/r/2019/4>

Barcs Város Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2019.(V.16.) önkormányzati rendelete Barcs város településkép védelmi rendelete, amely tartalmazza a védett épített környezeti elemeket. E szerint helyi értékek védelme lehet egyedi védelem (He) és területi védelem (Ht). A rendelet rögzíti a helyi védelemben részesülő területekre és értékekre vonatkozó egyedi építészeti követelményeket, ahogyan a településképi szempontból eltérő karakterek egyedi építészeti követelményeit is.

A 4/2019. (V.16.) önkormányzati rendelet 1. melléklete tartalmazza Barcs város helyi védelem alatt álló épületeinek (H1) listáját, amely az 1.11.1.4. alfejezetben bemutatásra kerül.

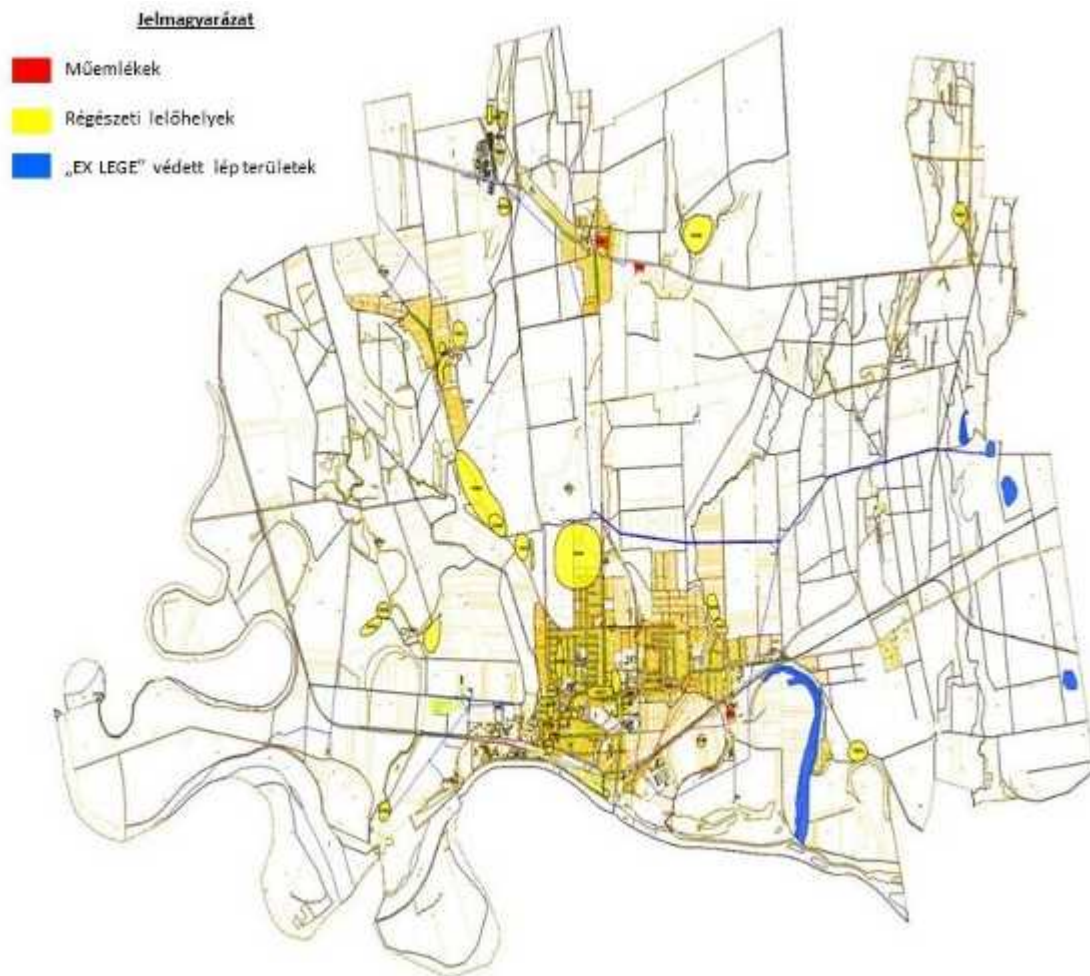
A 4/2019. (V.16.) önkormányzati rendelet 1. függelék a 2. mellékletéhez tartalmazza Barcs város országos védelem alatt álló művi értékeinek listáját, amely a mellékletben megtekinthető.

A 4/2019. (V.16.) önkormányzati rendelet 4. melléklete tartalmazza Barcs város településkép védelme szempontjából kiemelt területek térképi lehatárolását. Ebben megtalálható az országosan védett épületek, nyilvántartott régészeti lelőhelyek térképi ábrázolása az alábbiak szerint:

61. ábra: Az országosan védett épületek, nyilvántartott régészeti lelőhelyek és „EX LEGE” védett lép területek

Forrás: 4/2019. (V.16.) önkormányzati rendelet 4. melléklet⁸²

⁸² <https://or.njt.hu/eli/731508/r/2019/4>

1.11.1.3. *Műemlék, műemlékegyüttes*

Barcs mai arculatát a régi, hangulatos utcák, a '70-es és '80-as években épített lakótelepek és a 90-es években - a kereskedelem gyors fejlődésének hatására - kialakult új városközpont szerves egysége adja. A város életében kiemelkedő az egykori kis fürdőhely helyén kialakított Barcsi Gyógyfürdő- és Rekreációs Központ megépülése, amely jelentős turisztikai terméke a településnek. Műemlékek tekintetében a város helyzete átlagosnak mondható, kiemelkedő jelentőségű műemlékkel nem rendelkezik. A legjelentősebb műemlék jellegű épületek a római katolikus templom, az eklektikus stílusban épült somogytarnócai Széchenyi kastély, az 1930-ban, neobarokk stílusban épült középrigóci kastély, amely jelenleg középiskolai kollégiumként szolgál, az izraelita temető, a Széchenyi család kápolnája a somogytarnócai temetőben. Országos védelem alatt álló műemlékek a volt kikötői dohány és sóraktár, a római katolikus templom, a volt városi bíróság épülete, a Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely, volt Kremzier kastély, a volt Széchenyi kastély és a temetőkápolna.

Barcsi műemlék épületek listája:

- Barcs, Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 155., hrsz: 2114
- Lakóépület, volt kikötői dohány- és sóraktár, klasszicista, 1800-1810. Barcs, Hősök tere 3., hrsz: 2652
- R.k. templom, későbarokk, 1804. Berendezés: fő- és mellékoltár, klasszicista, 19. sz. első fele. Barcs, Széchenyi u. 19., hrsz: 660

- Volt városi bíróság, építette Kremsier Mór, klasszicizáló eklektikus, 1880-1890. (használaton kívül) Barcs, Széchenyi u. 19., hrsz: 660
- Múzeum, volt gabonaraktár, 1860-1870 körül. Barcs, Bajcsy Zs. u. 22. hrsz: 173
- Barcs – Belcsapuszta, hrsz: 2797/1 Volt Kremsier-kastély, eklektikus (neoreneszánsz), 1880 körül.
- Barcs - Somogytarnóca (Temető), hrsz: 01104 Temetőkápolna, neoromán 1907.
- Barcs – Somogytarnóca Széchenyi tér 5., hrsz: 4324 Irodák, volt Széchenyi-kastély, későklasszicista- romantikus, 1873. Tervező: Weber Antal.
- Magtár, 1830 körül. Szintén Somogytarnóca, hrsz: 4324

1.11.1.4. Helyi védelem

Barcs Város Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2019.(V.16.) önkormányzati rendelete Barcs város településkép védelmi rendelete, amely tartalmazza a védett épített környezeti elemeket. E szerint helyi értékek védelme lehet egyedi védelem (He) és területi védelem (Ht). A rendelet rögzíti a helyi védelemben részesülő területekre és értékekre vonatkozó egyedi építészeti követelményeket, ahogyan a településképi szempontból eltérő karakterek egyedi építészeti követelményeit is.

A 4/2019. (V.16.) önkormányzati rendelet 1. melléklete tartalmazza Barcs város helyi védelem alatt álló épületeinek (H1) listáját, amely az alábbi épületeket foglalja magába:

Barcs város helyi védelemre javasolt épületei (cím, helyrajzi szám és megnevezés szerint):

- 1./ Táncsics M. u. 22. (532 hrsz.), volt kastély, gyermekotthon
- 2./ Táncsics M. u. 7. (500/2 hrsz.), villa
- 3./ Táncsics M. u. 5. (501 hrsz.), lakóház
- 4./ Táncsics M. u. 3. (502/2 hrsz.), lakóház
- 5./ Semmelweis u. 1. (640 hrsz.), vendéglő, villa
- 6./ Semmelweis u. 2.(642 hrsz.), lakóház, villa
- 7./ Semmelweis u. 4. (646 hrsz.), lakóház, villa
- 8./ Semmelweis u. 7. (625 hrsz.), lakóház, villa
- 9./ Semmelweis u. 8. (650 hrsz.), lakóház
- 10./ Semmelweis u. 11. (621 hrsz.), lakóház, villa
- 11./ Türr I. u. 3. (636 hrsz.), lakóház
- 12./ Türr I. u. 7. (634 hrsz.), lakóház
- 13./ Türr I. u. 11. (632 hrsz.), lakóház
- 14./ Türr I. u. 21. (627 hrsz.), lakóház
- 15./ Petőfi S. u. 1. (666 hrsz.), lakóház
- 16./ Petőfi S. u. 2. (683 hrsz.), lakóház
- 17./ Petőfi S. u. 4. (684 hrsz.), lakóház
- 18./ Petőfi S. u. 5. (664 hrsz.), lakóház

- 19./ Petőfi S. u. 6. (685 hrsz.), lakóház-utcai homlokzat
- 20./ Petőfi S. u. 10.(687 hrsz.), lakóház
- 21./ Dr.Piszár A. u. 2.(689 hrsz.), lakóház
- 22./ Dr. Piszár A. u. 5. (601 hrsz.), lakóház
- 23./ Dr. Piszár A. u. 9. (580 hrsz.), lakóház
- 24./ Dr. Piszár A. u 12. (720 hrsz.), lakóház, villa
- 25./ Kossuth L. u. 11. (709 hrsz.), lakóház
- 26./ Kossuth L. u. 15. (712 hrsz.), lakóház
- 27./ Kossuth L. u. 17. (713 hrsz.), lakóház
- 28./ Rákóczi F. u. 2. (982 hrsz.), lakóház
- 29./ Deák F. u. 15. (993 hrsz.), lakóház
- 30./ Deák F. u. 35. (1028 hrsz.), lakóház
- 31./ Széchenyi u. 8. (354 hrsz.), lakóház
- 32./ Széchenyi u. 10. (350 hrsz.), lakóház
- 33./ Széchenyi u. 12. (178 hrsz.), lakóház
- 34./ Széchenyi u. 14. (177 hrsz.), lakóház
- 35./ Széchenyi u. 18. (176 hrsz.), lakóház
- 36./ Széchenyi u. 20. (175 hrsz.), volt posta, lakóház
- 37./ Széchenyi u. 24. (172 hrsz.), lakóház
- 38./ Széchenyi u. 26. (171 hrsz.), lakóház
- 39./ Bajcsy-Zs. u. 1. (878 hrsz.), erdészeti iroda-földszint
- 40./ Bajcsy-Zs.u.3.-3a. (879-880 hrsz.), lakóház
- 41./ Bajcsy-Zs. u. 6. (4 hrsz.), lakóház
- 42./ Bajcsy-Zs. u. 7. (884 hrsz.), lakóház
- 43./ Bajcsy-Zs.u. 9. (893 hrsz.), kultúrház-eredeti épületszárny
- 44./ Bajcsy-Zs.u. 10. (6 hrsz.), lakóház
- 45./ Bajcsy-Zs.u. 14. (8 hrsz.), lakóház
- 46./ Bajcsy-Zs. u.15. (897 hrsz.), lakóház
- 47./ Bajcsy-Zs.u. 28. (15/1 hrsz.), lakóház
- 48./ Bajcsy-Zs. u. 46. (24 hrsz.), városháza-eredeti épületszárny
- 49./ Bajcsy-Zs. u. 48. (38 hrsz.), bíróság
- 50./ Bajcsy-Zs.u.125. (1843/1 hrsz.), lakóház
- 51./ Bajcsy-Zs.u.127. (1846/1 hrsz.), lakóház
- 52./ Bajcsy-Zs. u. (2613 hrsz.), kőkereszt
- 53./ Bajcsy-Zs. u. 159. (2118 hrsz.), vámhivatal
- 54./ Bajcsy-Zs. u. (2439/2 hrsz.), szobor
- 55./ Damjanich u. 33. (44 hrsz.), lakóház
- 56./ Dózsa Gy. u. 6. (186 hrsz.), lakóház, villa

- 57./ Somogyi B. u. 3. (180 hrsz.), lakóház
- 58./ Somogyi B. u. 5. (181 hrsz.), lakóház
- 59./ Somogyi B. u. 15. (193 hrsz.), lakóház
- 60./ Somogyi B. u. 16/1. (340 hrsz.), lakóház
- 61./ Somogyi B. u. 39. (214 hrsz.), lakóház
- 62./ Somogyi B. u. 40. (324/1. hrsz.), lakóház
- 63./ Somogyi B. u. 53. (227 hrsz.), lakóház
- 64./ Somogyi B. u. 61. (235 hrsz.), lakóház
- 65./ Somogyi B. u. 65. (239 hrsz.), lakóház
- 66./ Somogyi B. u. 66. (311/1 hrsz.), lakóház
- 67./ Somogyi B. u. 69. (245 hrsz.), lakóház-utcai homlokzat
- 68./ Somogyi B. u. 70. (309 hrsz.), lakóház
- 69./ Somogyi B. u. 72. (308 hrsz.), lakóház
- 70./ Nagyhíd u. 37. (2695/1 hrsz.), lakóház
- 71./ Rózsa u. 4. (2693 hrsz.), lakóház-utcai homlokzat
- 72./ Béke u. 6. (1795 hrsz.), mezőgazd. iroda
- 73./ Béke u. 8. (1794 hrsz.), lakóház
- 74./ Béke u. 14. (1791 hrsz.), lakóház
- 75./ Béke u. 9. (1409 hrsz.), lakóház
- 76./ Béke u. 21. (1415 hrsz.), lakóház
- 77./ Béke u. 26. (1785 hrsz.), lakóház
- 78./ Béke u. 42. (1776 hrsz.), lakóház
- 79./ Béke u. 46. (1774 hrsz.), lakóház
- 80./ Béke u. 53. (1431 hrsz.), lakóház
- 81./ Béke u. 65. (1437 hrsz.), lakóház
- 82./ Béke u. 77. (1444 hrsz.), lakóház
- 83./ Munkácsy M. u. 39. (2139 hrsz.), lakóház
- 84./ Munkácsy M. u. 63. (2151 hrsz.), lakóház
- 85./ Kálvária (2167 hrsz.,2166 hrsz.,2186 hrsz.,2169 hrsz.), kálvária, területi védelem
- 86./ Vasvári P. u. 33. (2255 hrsz.), lakóház
- 87./ Klapka u. 10. (2480 hrsz.), lakóház
- 88./ Klapka u. 17. (2450 hrsz.), lakóház
- 89./ Ady E. u. 9. (2410 hrsz.), lakóház
- 90./ Vasútállomás (480/9 hrsz.), vasútállomás
- 91./ Dráva menti magtárak (510 hrsz.), magtárak
- 92./ Széchenyi u. (145/2 hrsz.), régi vasúti épület
- 93./ Széchenyi u. (144 hrsz.), régi vasúti épület
- 94./ Dózsa Gy. u. (142/12 hrsz.), régi vasúti épület

- 95./ Szentesi út menti kereszt (1450/4 hrsz.), kőkereszt
- 96./ Somogytarnóca, Zöldmező u. (4273 hrsz.), magtár-homlokzatok
- 97./ Drávaszentés, Fő u. 29. (3616 hrsz.), lakóház
- 98./ Drávaszentés, Fő u. 43. (3623 hrsz.), lakóház
- 99./ Drávaszentés, Fő u. 49. (3625 hrsz.), lakóház
- 100./ Drávaszentés, Fő u. 92. (3729 hrsz.), lakóház
- 101./ Drávaszentés, Fő u. 146. (3648 hrsz.), lakóház
- 102./ Drávaszentés északi faluvég zártkert k_kereszt
- 103./ Drávaszentés (3689 hrsz.), kőkereszt
- 104./ Drávaszentés (3601 hrsz.), templom, kereszt
- 105./ Drávaszentés, Fő u. 4. (3676/4 hrsz.), bolt
- 106./ Drávaszentés, Tarnócai u. 26. (3665 hrsz.), lakóház
- 107./ Drávaszentés, Malom u. 1. (3707 hrsz.), lakóház
- 108./ Középrigóc (0400 hrsz.), iskola, diáktotthon
- 109./ Középrigóc (076/5 hrsz.), vadászház
- 110./ Hősök tere 5. (2646 hrsz.), lakóház
- 111./ Damjanich u. 1-29. területi védelem lásd: szabályozási terv
- 112./ Városközpont területi védelem lásd: szabályozási terv
- 113./ Aranyospuszta (0265 hrsz.), templomtorony

1.11.2. Az épített környezet konfliktusai, problémái

A város épített környezetének problémáit a Dráva parton található, mozaikszerűen hasznosított, barnamezős iparterületek jelentik, melyek a 1.10.3 pontban kerültek bemutatásra.

1.12. KÖRNYEZETIÁLLAPOT-JELLEMZŐK

1.12.1. Talaj

A Barcsi térség a Belső-Somogy déli, Drávavölgye területe. A Dél-dunántúli régió déli oldalán helyezkedik el, keletről Baranya vármegye, délről a Dráva folyó határolja. Csak két település esik a Rinyától nyugatra és magába foglalja az északra Lad-ig elterülő tradicionálisan mezőgazdasági területeket.

A Dráva, mint hazánk egyik tisztavízű nagy folyója fontos élettere a vízminőségre érzékeny vízi szervezeteknek. A kutatások során többek között Magyarország faunájában új kérészeket, illetve gazdagtegzés- faunát találtak a folyó hazai szakaszán.

A meanderező Dráva közel teljes somogyi szakasza a Belső-Somogy középtájhoz tartozó Közép-Dráva-Völgy kistáj része. E kistáj a folyó balpartján 1-4 km szélességben Órtilostól Drávatamási határáig húzódik, s többnyire alacsony- és magasártéri szintekkel, elhagyott medrekkel és Dráva-morotvakkal jellemezhető.

A dél-somogyi Dráva-menti síkság végigkíséri a határfolyót, ahol öntés eredetű réti talajok, illetve öntéstalajok találhatóak. Ettől északra barna erdőtalaj a jellemző, ami a terület legjobb minőségű termőtalaja. Még északabbra haladva egyre több a homoktalaj, rendkívül alacsony humusztartalommal. A talajok értéke 16-24 AK közé esik.

1.12.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A felszíni vizek minőségét a területen elhelyezkedő települések infrastruktúrája, ezen belül a közüemi vízellátás és csatornázás színvonala, illetve a településeken működő ipari és mezőgazdasági tevékenységek befolyásolja. Mivel a térségben a mezőgazdaság szerepe jelentős, a vizek minőségére hatással van a művelés alatt álló területekről bejutó diffúz szennyezés. A kommunális eredetű szennyeződések miatt a talajvíz a legtöbb helyen emberi fogyasztásra alkalmatlan.

1.12.3. Levegőtisztaság és védelme

Általában elmondható, hogy az elmúlt évtizedekben kialakult viszonylagos elzártság és a nehézipari fejlesztések elmaradása miatt a környezet szennyezettsége alacsony.

A légszennyezés szempontjából szerencsés, hogy a légszennyező ipari üzemek száma kevés. A kommunális légszennyezés mértéke a földgázhálózat további bővítésével folyamatosan tovább csökken.

1.12.4. Zaj, és rezgésterhelés

A 27/2008. (XII. 3.) KvVMEüM együttes rendelet alapján a közlekedésből származó megengedett zajterhelés határértékei az alábbiak:

24. táblázat: A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területeken
 Forrás: 27/2008. (XII. 3.) KvVMEüM együttes rendelet⁸³

Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az $L_{AM}^{kő}$ megítélési szintre (dB)					
	<i>kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra</i>		<i>az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől származó zajra</i>		<i>az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelytől származó zajra</i>	
	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
Lakóterület (<i>kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű</i>), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55
Lakóterület (<i>nagyvárosias beépítésű</i>), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Barcson a közúti közlekedésből származó zaj már ma is meghaladja a határértéket. A zajvédelmi szempontból védett területek környékén további lehetőségek még a sebességkorlátozás, illetve a "suttogó" aszfaltburkolat. A település belterületén áthaladó vasúti forgalom a körbetelepült lakóterületeken zajterhelést okoz. Itt elsősorban a közvetlen zajvédelmi megoldások lehetnek hatékonyak, mint a zajvédelmi fal. Az ipari jellegű zajemisszió a belterületi ipari létesítmények

⁸³ Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2008-27-20-0N>

termelési tevékenységéből adódik, hatása Barcson nem jelentős, mivel az iparterületek jól elkülönülnek a lakózónáktól.

25. táblázat: Az emberre ható rezgés vizsgálati küszöbértékei és terhelési határértékei az épületekben
Forrás: 27/2008. (XII. 3.) KvVMÉüM együttes rendelet⁸⁴

Épület, helyiség		Rezgésvizsgálati küszöbérték (mm/s ²)	Rezgésterhelési határértékek (mm/s ²)	
		<i>A₀</i>	<i>A_M</i>	<i>A_{max}</i>
Rezgésre különösen érzékeny helyiség (pl. műtő)		3,6	3	100
Lakóépület, üdülőépület, szociális otthon, szálláshely- szolgáltató épület, kórház, szanatórium lakó- és pihenőhelyiségei	<i>nappal</i> 06–22 óra	12	10	200
	<i>éjjel</i> 22–06 óra	6	5	100
Kulturális, vallási létesítmények nagyobb figyelmet igénylő helyiségei (pl. hangversenyerem, templom), a bölcsoáda, óvoda foglalkoztató helyiségei, az orvosi rendelő		12	10	200
Művelődési, oktatási, igazgatási és irodaépület nagyobb figyelmet igénylő helyiségei (pl. tanterem, számítógépterem, könyvtári olvasóterem, tervezőiroda, diszpécserközpont), a színházak, mozik nézőterei, a magasabb komfortfokozatú szállodák közös terei		24	20	300
Kereskedelmi, vendéglátó épület eladó-, illetve vendéglátó terei, sportlétesítmények nézőtere, a középületek folyosói, előcsarnokai		36	30	600

1.12.5. Sugárzás védelem

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének mérésére épült ki hazánkban az országos sugárzásfigyelő rendszer, melynek legfontosabb eleme a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a műszerek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás, az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra (nSv/h).

A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. A mérőállomásokról beérkező jeleket folyamatosan figyelik. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra. Ez a szint

⁸⁴ Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2008-27-20-0N>

a valós veszélyt jelentő szint töredéke, nem jelenti azt, hogy az állomás közelében lévők veszélyben lennének, csak a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére.

A sugárzásterhelés Barcs esetében reális veszélyforrást nem jelent jelenlegi ismeretink szerint.

1.12.6. Hulladékkezelés

A településen a szilárd hulladék gyűjtése és elszállítása szervezett formában történik. A város csatlakozott 2008-ban indult Mecsek-Dráva Hulladékgyűjtési Programhoz. Barcson megépült a hulladék válogató és átrakó állomás. Üzembe helyezése óta valamennyi begyűjtött és válogatott hulladékot a frakciótól függően a Marcali Hulladékkezelő Központba, Dunaújvárosba, Budapestre, illetve külföldre (Ausztria, Szlovénia) szállítják. A korábbi városi szeméttelép rekultivációja megtörtént.

1.12.7. Vizuális környezetterhelés

A fényszennyezettség mérésére vonatkozó adatok Barcs esetében nem állnak rendelkezésre. Az illegális hulladéklerakás sajnos a települést övező természeti területeken jellemző, érdemi előrelépés lakossági szemléletformálás esetén várható.

Barcs Város Képviselő-testületének 4/2019. (V.16.) önkormányzati rendelete rögzíti a településkép védelmében hozott előírásokat. A hatályos rendelet meghatározza a településkép szempontjából védendő területeket, az ezekre, valamint a város egyéb területeire vonatkozó előírásokat. A településképi szempontból meghatározó területek megállapításának céljai:

- a) *A település karakterét meghatározó településszerkezeti vonalak (utca-vonalvezetések és térformák) megőrzése;*
- b) *a település karakterét meghatározó utcaképek, térfalak hangulatának megőrzése;*
- c) *településképi szempontok figyelembevételével meghatározni a közterületek rendeltetéstől eltérő célú használatának szabályait;*
- d) *településképi szempontok figyelembevételével meghatározni a reklámhordozókra vonatkozó szabályokat.*

A vonatkozó rendelet kijelöli a város közigazgatási területének egészére vonatkozó szabályokat az alábbiak szerint a 13.§ (4) bekezdésben, mely szerint Barcs Város közigazgatási területén nem alkalmazható azbeszt tartalmú építőanyag és kék színű tetőhéjazat.

Az építmények anyaghasználatára vonatkozóan a rendelet 13.§ (2) bekezdése kimondja, hogy a társasházi épületek utólagos hőszigetelését vagy festését ütemezetten csak az egész homlokzati felületre készített terv alapján lehet előkészíteni, míg a (4) bekezdés előírja, hogy településképi szempontból meghatározó és helyi védelem alatt álló épületen, építményen és területen közterületről látható felületeken alkalmazott homlokzati színezés, felületképzés és tetőfedés esetén előzetes szakmai konzultáció szükséges.

A településképi szempontból meghatározó (Tk) területekre vonatkozó területi építészeti követelményeket a rendelet 14.§ paragrafusa tartalmazza:

- (1) *A közterületek és a közhasználat számára megnyitott ingatlanok burkolatát és berendezését (utcabútorok, világítótestek, kandeláberek, pavilonok, autóbussvárók stb.) és az utcákon, illetve*

ingatlanokon megjelenő hirdetéseket az épületek jellegéhez, az utcák hangulatához igazodva kell kialakítani.

(2) A városkép védelme érdekében közműlétesítmény önálló, föld feletti, szabadon álló építményként takarás nélkül nem helyezhető el.

(3) Új épület elhelyezése, vagy meglévő épület tömegének, látványának megváltoztatása esetén biztosítani kell a környezethez és a környező épületekhez történő illeszkedést, - utcai homlokzat magasság, tetőforma, tető hajlásszöge, anyaghasználat - melyet a tervezett utcakép vázlat bemutatásával kell igazolni.

(4) Előkerítés kialakítás esetén csak áttört kerítés, utcafronti zárt sorú vagy hézagosan zárt sorú beépítés esetén tömör kerítés is építhető.

A helyi védelemben részesülő területekre (Ht) vonatkozó területi építészeti követelményeket 16.§ paragrafus tartalmazza:

(1) A Ht védett területen meg kell őrizni a település

- a) jellegzetes szerkezetét,*
- b) telekrendszerét, telekstruktúráját;*
- c) az utca vonalvezetését;*
- d) utcaképét vagy utcakép részletét;*
- e) a település- és tájkarakter elemeit.*

(2) A Ht védett területen telekalakítás csak az (1) bekezdésben leírtakkal összhangban alakítható ki.

(3) Az építményeket egymással összehangoltan, a jellegzetes városkép egységes megjelenését biztosító módon kell fenntartani, illetőleg kialakítani. E tekintetben az épületek fő tömeg- és tetőformája, külső homlokzata, az alkalmazott anyag, azok színe, felületképzése meghatározó jelentőségű.

(4) A közterületről látható homlokzat átszínezését és felújítását a teljes homlokzaton, a tetőhéjazat cseréjét pedig a közterületről látható teljes tetőfelületen egy ütemben kell végezni.

(5) A védelemmel érintett ingatlanokon be kell tartani a településképi szempontból meghatározó (Tk) területekre vonatkozó, a 14. és 15. §- ban foglalt előírásokat is.

A rendelet emellett a meglévő beépítéshez való illeszkedés mind az épületek magasságában, a szintek elhelyezkedésében, a tetők dőlésszögében, színében meghatározza.

1.12.8. Ásványi nyersanyag lelőhely

Barcson korábban 1 db bányá működött, a Dráva-Coop Rt. tulajdonában és üzemeltetésében volt homokbánya, ahol depónia-képzés nincs, bányafalból termeltek, évi maximum 20 000 m³-t.

1.12.9. Városi klíma

Atlanti-óceáni és mediterrán hatások egyaránt érvényesülnek a vármegye éghajlatában. A klíma kiegyensúlyozottabb, mint az ország északibb és keletibb dombosági jellegű térségeiben. A domborzat

éghajlat-befolyásoló hatása közepes méretű. A helyi klímára a domborzat mellett a talajadottságok, a növényzet (elsősorban a még megmaradt fás állomány), a vízfelületek vagy vizenyős térszínek gyakorolnak befolyást.

A település éghajlati jellegének a kialakulásában földrajzi elhelyezkedés játszik meghatározó szerepet, mivel mind az atlanti-óceáni, mind pedig a mediterrán éghajlati hatások egyaránt érvényesülnek. A domborzat éghajlat befolyásoló hatása közepes, kisebb, mint a középhegységekben, de nagyobb, mint az alföldön. A terület mérsékelten meleg, mérsékelten nedves-nedves éghajlatú.

Barcs és környéke évente átlagosan 4300-4400 MJ/m besugárzásban részesül.

Éves megoszlást tekintve a besugárzott mennyiség 40-45%-a nyáron, 25-30%-a tavasszal, 15- 20%-a ősszel és 10%-a télen érkezik. A tényleges energia bevitel, a sugárzási index évi összege 1840 MJ/ m²

A napfénytartam évi összege 1950-2000 óra, amelynek a 40%-a a nyári hónapokra esik.

A terület borultsági szempontból a közepesen borult területekhez tartozik, vagyis az égbolt éves viszonylatban 50%-ban felhős. A ködképződést vizsgálva megállapíthatjuk, hogy országos viszonylatban az egyik legködösebb terület. Ködös napok száma kb. 40 nap/évre tehető.

A légnyomás átlagos értéke a téli félévben 1018,9 Hpa, a nyári félévben pedig 1014,9 Hpa. Az uralkodó szélirány a délnyugat-északkeleti. A terület kedvezőtlen helyzete a légáramlás tekintetében abban nyilvánul meg, hogy az észak-déli irányú szerkezeti mélyedés, mint szélcsatorna kevés védelmet biztosít. A szélcsendes napok százalékos aránya országos átlagban alacsony értéket mutat, mindössze 5-6%. A viharos napok (szélerősség < 15 m/s) száma Barcs környékén évente 25-50 nap között mozog.

A város évi középhőmérséklete 9,8-10 OC, a hőmérséklet évi járása a hazai átlagnak. Leghidegebb a január (-1,5 OC átlaghőmérséklet), legmelegebb a július (19,5 OC átlaghőmérséklet).

A csapadék évi járásának két maximuma van, az egyik május-június időszakában, a másik szeptember-november időszakában. A minimumok január-február és július-szeptember időszakában figyelhetők meg.

Az egyetlen nap alatt lehullott csapadék mennyisége igen nagy lehet. Ritka, de azért előfordul felhőszakadás. A 24 óra alatt lehullott csapadék maximuma 75-100 mm.

A csapadékos napok száma átlagosan 95, ebből zivatar 20-25 napon fordulhat elő. Nagyobb viharok alkalmával gyakran hull jégeső. A jégesős napok száma 6-8. A hóval borított napok száma átlagosan 25.

1.13. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK ÉS ÖRÖKSÉG, JELLEMZŐ TÁJKARAKTER, ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT

1.13.1. Természeti adottságok

Barcs város területe síkvidék jellegű, természetes környezete országos viszonylatban is értékes, ami a nyíres-borókás ligeterdők, láperdők és láprétek változatos növény- és állatvilágával „Barcsi Tájvédelmi Körzetként” országos védett területnek minősül és az 1996-ban megalakult a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik. A Duna-Dráva Nemzeti Park területeit azok helyrajzi számaival a 7/1996.(IV.17.) KTM számú rendelet (MK 1996. évi 30. szám) 1. és 2. számú melléklete Barcs, Drávaszentés és Somogytarnóca címek alatt sorolja fel.

A Drávát határközelsége miatt viszonylag háborítatlanul őrizték meg a folyóhoz kapcsolódó ökoszisztémák, amelyek ma Európa utolsó természet közeli állapotban fennmaradt nagy folyójává teszik. A sűrű gémelek kolóniái találhatóak a vízhez közeli égeresekben, a háborítatlan dús lombú erdőkben több fekete gólya pár is fészkel, s itt található a kormorános erdő is, a tömegesen fészkelő kárókatonák telepe.

Somogy területén a földtörténet legkorábbi ismert (kb. 450 millió éves) emlékei mélyen eltemetve találhatóak a felszín alatt. Az itt lemélyített több száz mélyfúrás és a kiterjedt geofizikai kutatások szolgáltatottak információt a vármegye földtani felépítéséről és a dombsági felszín kialakulásáról.

Somogy földtörténetében az Óidő (580-240 millió év), a Középidő (240-65 millió év) folyamán képződött kőzetek a mélyfúrások tanúsága szerint mintegy 500-4000 m mélységben vannak. A mélyben lévő kőzetek tanulmányozása során megállapították, hogy a Kaposvár-Dunaújváros-Miskolc vonaltól északra és délre más-más kőzettípusok jelennek meg Somogy medencealjzatában. Északon a ságvári és a buzsáki fúrások nagy keménységű mélységi magmás kőzetet, gránitot, a siófoki és balatonföldvári fúrások pedig átalakult, palás szerkezetű fillitet hoztak a felszínre. A déli részen a felszínhez közelebb mecseki típusú gránitra bukkantak.

A két eltérő egységet az úgynevezett Igalj-övezet választja el egymástól, mely a földtörténeti középidőben az afrikai és eurázsiai eredetű kéreglemezek ütközése révén jött létre.

A Föld belső erőinek hatására az ütközési frontokon az egyes lemeztöredékek elmozdultak, s megindult a Dunántúli-középhegység kialakulása és kerültek ott az óidei kőzetek ismét a felszínre, miközben Somogy területe több medencére tagolódott és megsüllyedt.

A tengeri elöntés hatására sekély-, és mélytengeri mészkő, dolomit, valamint gyengén átalakult agyagpala rakodott le a somogyi medencealjzatba. Somogy déli részét pedig a szárazföldi homokkő, sekélytengeri mészkő és dolomit üledék felhalmozódás jellemzi.

A Harmadidőszakban – az elmúlt 65 millió év során - már Somogy jelenlegi felszínén is jól nyomon követhető nagyarányú változások történtek; a Dunántúlon ekkor tengerek, szigetek, nagy tavak és vulkáni kitörések alakították tovább a felszínt. Az eocén kor jellemző kövülete, a Szent- László pénzének nevezett egysejtű fosszilizálódott váza, melyet a mélyfúrások Balatonkiliti és Buzsák körzetében andezit vulkanizmus nyomaival együtt hoztak a felszínre. Ezt követően Somogy területe egy nagyobb üledékfelhalmozó medence részeként több fázisban megsüllyedt és felszínét sekély, illetve mélytenger öntötte el. A tengerből időben fokozatosan csökkenő számú sziget, szigetcsoport emelkedett ki szárazulatként. A tengeri üledékek nagy vastagságban halmozódtak fel, Inke környékén a miocén

üledékek vastagsága, kőszenes tarka agyag, homokkő és konglomerátum eléri az 1000 m-t. Ezt fedik be az alsó és felső pannon üledékek mintegy 100-600 m-es vastagságban.

Domborzat

Somogy jelenlegi domborzatának kialakításában a mélyszerkezeti struktúrának, valamint a harmad- és negyedidőszaki kéregmozgásoknak volt döntő szerepe. Ez a terület a Pannon tenger elvonulása után már nem süllyedt tovább, mint az Alföld, hanem inkább megemelkedett. A kéreg feldarabolódásával és a felszín földrakódásával kialakultak a dombságok. A jelenlegi felszín arculatának meghatározó tényezője volt Belső-Somogyban a folyóvízi feltöltődés és a szél homokot áthalmozó munkája, mely kötött futóhomokformákban mozgalmassá tette a sík felszínt, szép kifejlődése Nagybjomtól nyugatra látható. A somogyi dombok felszínét először tektonikai jellegű kéregmozgások szabdalják fel, billentették különböző helyzetbe az egyes tábladarabokat, majd a folyóvízi erózió formálta, mélyítette a völgyeket a szerkezeti vonalak mentén. Széles háta, szelíd dombok, meredek tábla szegélyek, hosszanti völgyek, patakok által mélyen bevágott völgyek, dombsorok között megbújó tavak teszik vadregényessé a tájat.

Somogy legmagasabb pontja a Gyúgy-hát (314 m), a legalacsonyabb része pedig Szentborbás mellett található (98 m).

Éghajlat

Somogy vármegye mérsékelt meleg nyarú kontinentális éghajlatú, ezt alapvetően földrajzi helyzete határozza meg, azonban ezt az óceáni és a mediterrán éghajlati befolyás módosítja. E területen a domborzat éghajlat módosító hatása elenyésző, a klíma kiegyensúlyozott.

Napsütötte órák száma évente 1950 és 2050 óra között változik, észak-keleti irányban növekszik.

Az évi középhőmérséklet sokévi átlaga: 10-10,5 Co, melytől csak a Somogyi-dombság magas részén (Külső-Somogy, Zselic) van eltérés, ahol az évi középhőmérséklet kissé alacsonyabb. Az év leghidegebb hónapja a január, a januári középhőmérséklet az egész vármegye területén fagyponthoz alacsonyabb van (-1,0 - 1,5 Co), de az északkeleti területen fekvő külső-somogyi dombvidéken az erőteljesebb kontinentális befolyás miatt ennél még 0,5 -1 Co alacsonyabb.

Az évi hőmérséklet maximumát júliusban éri el, értéke átlagosan 20-20,5 Co. A tenyészidőszak hőmérsékletének átlaga 16 Co körül mozog. Az évi középhőmérsékleti ingás nyugatról keleti irányban növekszik.

A csapadék évi összege: 600-800 mm, észak-keleti irányban csökken. A csapadék évi eloszlásában érvényesül az atlanto-mediterrán befolyás, ennek következtében másodlagos őszi csapadék-maximum alakul ki. A legcsapadékosabb hónap a vármegye keleti felében a május, másutt a június. A hótakarós napok évi száma: 35-40 nap, kivéve a Balaton-medencét, ahol 25-30 nap.

A szélirány-gyakorisági adatok azt tükrözik, hogy a vármegye keleti felét kivéve főleg az É-i és DNY-i irányú szelek az uralkodóak, míg keleten az erőteljesebben érvényesülő kontinentalitás következtében főleg ÉNY-i szelek fújnak. A Balaton vidék helyi hegylábi szele a Bakonyi szél, mely a déli parton homokturzás rendszert építve egyenesítette ki a Balaton partvonalát.

Vízrajz

Somogy megyében az országos átlagnál jóval magasabb évi csapadékmennyiség következtében a vízhálózat sűrű (0,17 km/km²). A felszíni vizeket a vármegye középső részén nagyjából kelet-nyugati irányban húzódó elsőrendű vízválasztó két nagy vízgyűjtő rendszerre osztja.

A vármegye déli felén a Dráva fűz fel számos kisebb-nagyobb vízfolyást. A Dráva hazánk harmadik legnagyobb folyója, az Őrtilosi Szentmihály-hegy tövében egyesül a Murával és éri el Somogy vármegye területét. Vízjárása kiegyenlített, építő és romboló munkáját szabadon végezheti, hisz a folyó somogyi szakasza egyike Európa még szabályozatlan vadvizeinek.

A talajvíz szintje tájegységenként különböző, legmagasabban a belső-somogyi területen van, ahol sok apró, talajvízből táplálkozó tavacska, lápot találunk. Somogyban a rétegvízből származó hévizeket ma még csak részben hasznosítják, legismertebb meleg vízű fürdők: Barcs, Csokonyavisonta, Igal, Kaposvár, Nagyatád.

1.13.2. Tájhasználat, tájszerkezet

A Dráva Barcs felett

Dráva Őrtilos-Barcs közötti szakaszán ugyan a mai napig is megőrizte természet közeli állapotát, még mindig felfedezhetjük az érintetlen folyókra jellemző tulajdonságait, kanyargóságát, építő és romboló munkáját, zátonyait, mellékágait, ám ezt igen összetett szempontok figyelembevételével mellett is meg kell őriznünk.

E dinamikus rendszer egyik legfőbb értéke, hogy változatos élőhelyet biztosít egy igen gazdag állat- és növényvilág számára, fajok sokaságának nyújt megélhetési, sok esetben megmaradási lehetőséget.

Az egyik gond ezzel kapcsolatban, hogy a folyó felső és középső szakaszain, azaz Őrtilostól felfelé a Drávát keresztirányban elzáró erőművek épültek. A több mint húsz létesítmény jelentősen befolyásolja a természetes áramlási viszonyokat, s ennek hatásai a hazai folyószakaszon is érezhetőek, kimutathatóak. A vízierőművek a szállított hordalékot felfogják, csúcsjáratos üzemmodjuk pedig szélsőséges napi vízszintingadozásokat okoz. A másik: a vízgyűjtő területen a gazdálkodásból, illetve a településekről származó szennyeződés rontja a vízminőséget. Márpedig ezek hatással vannak az állat- és növényvilágra, károsítják a környezetet.

A Dráva Barcsnál

A Dráva Barcs környéki tájszerkezete a Közép-Dráva-völgy kistájra jellemző, mozaikos jelleget mutat, amelyet a folyó hordalékos, dinamikus működése alakított ki. A terület a Duna-Dráva Nemzeti Park része, kiemelkedő természeti értékekkel.

A Dráva ezen a szakaszon viszonylag kevésbé szabályozott, mint a Duna vagy a Tisza, így megőrizte természetesebb jellegét, azonban a felső szakaszhoz képest szabályozottabb. Jellemzőek a hordalékmozgásból adódó aktív sziget- és zátonyképződések, valamint a mederváltozások. A folyó esése viszonylag nagy, ami a hordalék (főként kavics) lerakódását segíti. A folyó mentén a domináns talajtípusok a kavicsos váztalajok a Dráva öntésein, főleg Barcstól nyugatra. Emellett foltokban láptalajok, a magasabb homokgerinceken (mint a Barcs melletti Gradica-dombok) pedig futóhomok is előfordul. A táj mozaikos szerkezetű, amelyben a folyó menti ártéri erdők (ligeterdők), a rétek és az

egykori Dráva-medrekben kialakult láptavak váltakoznak. Barcs mellett található az európai hírű ősbórkás, amely a terület különleges természeti értéke.

Jellemzőek a holtágak és az ártéri tavak, mint a Barcsi Ó-Dráva holtág, amelyek gazdag élővilágnak adnak otthont. A folyó vízállása Barcsnál ingadozó, a vízhozam a csapadéktól és a vízgyűjtő területen lévő tényezőktől függ. Az Ó-Dráva holtág a Dráva bal parti egykori nagy kanyarulatának levágott medre, ami ma állóvízi élőhely, különböző szukcessziós fázisú víztestekkel, mocsarakkal, puhafaligetes és ártéri erdős részekkel. A holtág, annak partmenti erdői, a vizes élőhelyek, hínár- és vízínövény-állományok, valamint a part menti fás foltok együtt alkotják a barcsi Dráva-szakasz legjellemzőbb természetközeli tájszerkezetét.

Régebben, a szabályozások előtt, a Dráva-menti térségben az ártéri gazdálkodás volt jellemző. Halászat, ártéri erdőhasználat (gyümölcsös, gyűjtögetés, tűzifa), legeltetés. A 18-19. századi szabályozások, mederszabályozás, árvíz- és vízgazdálkodás következtében a folyó meanderjei levágódtak, ami jelentős táj- és tájhasználat-változást idézett elő. Az ártéri gazdálkodás fokozatosan visszaszorult. Ma a holtág, az ártéri és parti területek sokszor védett, természetközeli használatú állapotban vannak, a korábbi antropogén (gazdálkodó) használat visszaszorult, ma a természetvédelem és ökoturizmus a térség fő iránya. Ugyanakkor, jelentős a terület, a térségér korábbi állapotát célzó tenni akarás. Az Ó-Dráva holtág revitalizációja magyar és horvát összefogással megtörtént. Célja az egykori állapotok visszaállítása volt. Az állóvíz újraéledt, úgynevezett fenékküszöböt létesítettek, amelynek segítségével szennyezés esetén biztosítható a víz gyorsabb lefolyását. A medersüllyedés ellentételezésére mederkotrás történt.

A Dráva Barcs alatt

Barcs városa nem, de a barcsi térség érintett az Ős Dráva Programban. 2022.03.17-én lezárultak a vízvisszatartás és tájhasználat-váltás tervezése az Ős-Dráva Programban elnevezésű projekt vízgazdálkodási munkálatai. A 13,5 milliárdos kiemelt kormányprogram célja, hogy 44 településen és közel 600 négyzetkilométeren elősegítse a fenntartható vízgazdálkodást Baranya déli, valamint Somogy vármegye délkeleti részén, érintve Barcs szomszédos települései közül Drávatamásit is. Az Ős Dráva Program, egy komplex, a természeti, társadalmi és gazdasági szférát egyaránt érintő területfejlesztési program, amely elősegíti hosszútávon a fenntartható fejlődés feltételeit hazánk egyik leghátrányosabb térségében, az Ormánságban és a Barcsi járás területein. A Program a tartós megoldásokat eredményező terület- és vidékfejlesztés első hazai mintaprogramja. Magyarország Kormánya 2012. július 17-én határozatot hozott az Ős-Dráva Programról /1321/2016. (VII. 1.) hatályos Korm. határozat/. A kormányzat szándéka szerint az Ős-Dráva Program tervezési területén (az Ormánság legnagyobb része és Somogy vármegye délkeleti területei) meg kell teremteni a felszíni vízrendszerre alapozott komplex, a természeti, társadalmi és gazdasági szférát egyaránt érintő, hosszú távon is fenntartható fejlődés feltételeit.

Az egykori természetes tájhasználatú Dráva-menti területek a Kárpát-medence leggazdagabb vidékei közé tartoztak. Vizes élőhelyek, kiterjedt erdők, rét- és legelőgazdálkodás, valamint a táj belső igényeit kielégítő szántóművelés jellemezte a térséget. A Dráva vízgazdálkodásban betöltött szerepének, illetve a tájhasználat megváltozása a természeti környezet és a helyi kultúra pusztulását, valamint a korábbi megélhetési lehetőségek beszűkülését eredményezték. Sürgető feladatként jelentkezik tehát az

Ormánság és a Barcsi járás vonatkozó területeit⁸⁵ illetően az egykori gazdag természeti környezet, illetve az arra épülő tájgazdálkodás helyreállítása.

A térség jelenlegi vízgazdálkodása, valamint az erre épülő tájhasználat (főként iparszerű mezőgazdaság) a terület kiszáradását, a természetes rendszerek fokozatos leépülését okozzák az egész Ormánságban és a Dráva további Barcs alatti szakaszain is. A természeti környezet degradációja mellett a társadalom szétesése, kulturális és gazdasági elszegényedése is jellemző. A korábbi megélhetési lehetőségek (legeltető állattartás, halászat, gyümölcshézag, stb.) mára a terület nagy részén megszűntek, hatást gyakorolva a szomszédos térségekre is. Jelenleg az uralkodó iparszerű mezőgazdaság mindössze a helyi lakosság egy szűk rétege számára biztosít jövedelmi lehetőséget, pedig nagyobb városok híján rövid- és középtávon egyedül a primer szektor, és az arra épülő helyi kis feldolgozóipar lenne képes tömegesen munkahelyet teremteni, ami tendencia hasonlóságot mutat Barcs térségével is. Gazdasági értelemben a déli térségek, beleértve Barcs szomszédos területeit is, ma hazánk egyik legelmaradottabb területe.

Az utóbbi évek egyre gyakoribbá váló klíma-ingadozások különösen hátrányosan érintik a rossz vízgazdálkodású területeket, a lehulló csapadékmennyiség az utóbbi években elképesztő extrémításokat mutat, ami a folyó teljes szakaszán rontja a biodiverzitást.

1.13.3. Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

A vármegyei területrendezési terv a vármegye szerkezeti tervét, a vármegye térségi övezeteit és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magába, az alábbiak szerint:⁸⁶

- 3/1. melléklet: Ökológiai hálózat magterületének övezete, Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, Ökológiai hálózat pufferterületének övezete – érinti Barcsot
- 3/2. melléklet: Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, Jó termőhelyi adottságú szántók övezete – érinti Barcsot
- 3/3. melléklet: Erdők övezete, Erdőtelepítésre javasolt terület övezete – érinti Barcsot
- 3/4. melléklet: Tájképvédelmi terület övezete – érinti Barcsot
- 3/5. melléklet: Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések – nem érinti Barcsot
- 3/6. melléklet: vízminőség-védelmi terület övezete – érinti Barcsot
- 3/7. melléklet: Nagyvízi meder övezete – érinti Barcsot
- 3/8. melléklet: Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések – nem érinti Barcsot
- 3/9. melléklet: Ásványi nyersanyagvagyon övezete által érintett települések – érinti Barcsot
- 3/10. melléklet: Rendszeresen belvízjárta terület övezete – nem érinti Barcsot
- 3/11. melléklet: Földtani veszélyforrás terület övezete által érintett települések – nem érinti Barcsot

⁸⁵ Drávagárdony, Drávatamási, Kastélyosdombó, Lakócsa, Potony, Szentborbás, Tótújfalu

⁸⁶ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

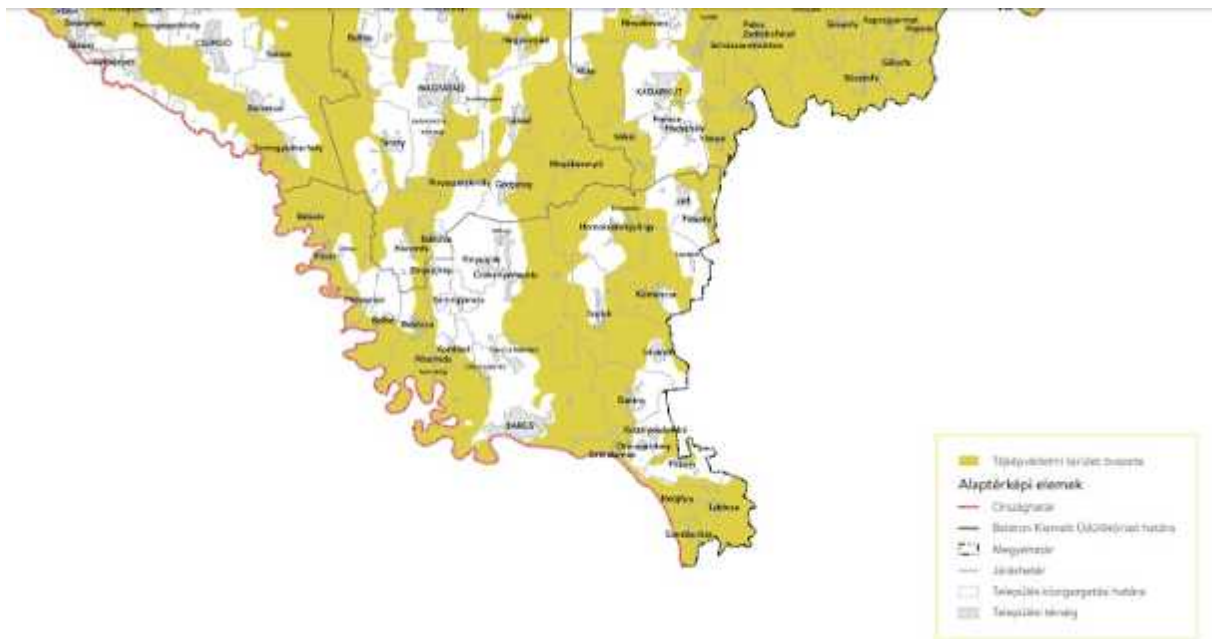
- 3/12. melléklet: Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete – érinti Barcsot
- 3/13. melléklet: Vízérőzióval veszélyeztetett terület övezete – érinti Barcsot

1.13.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

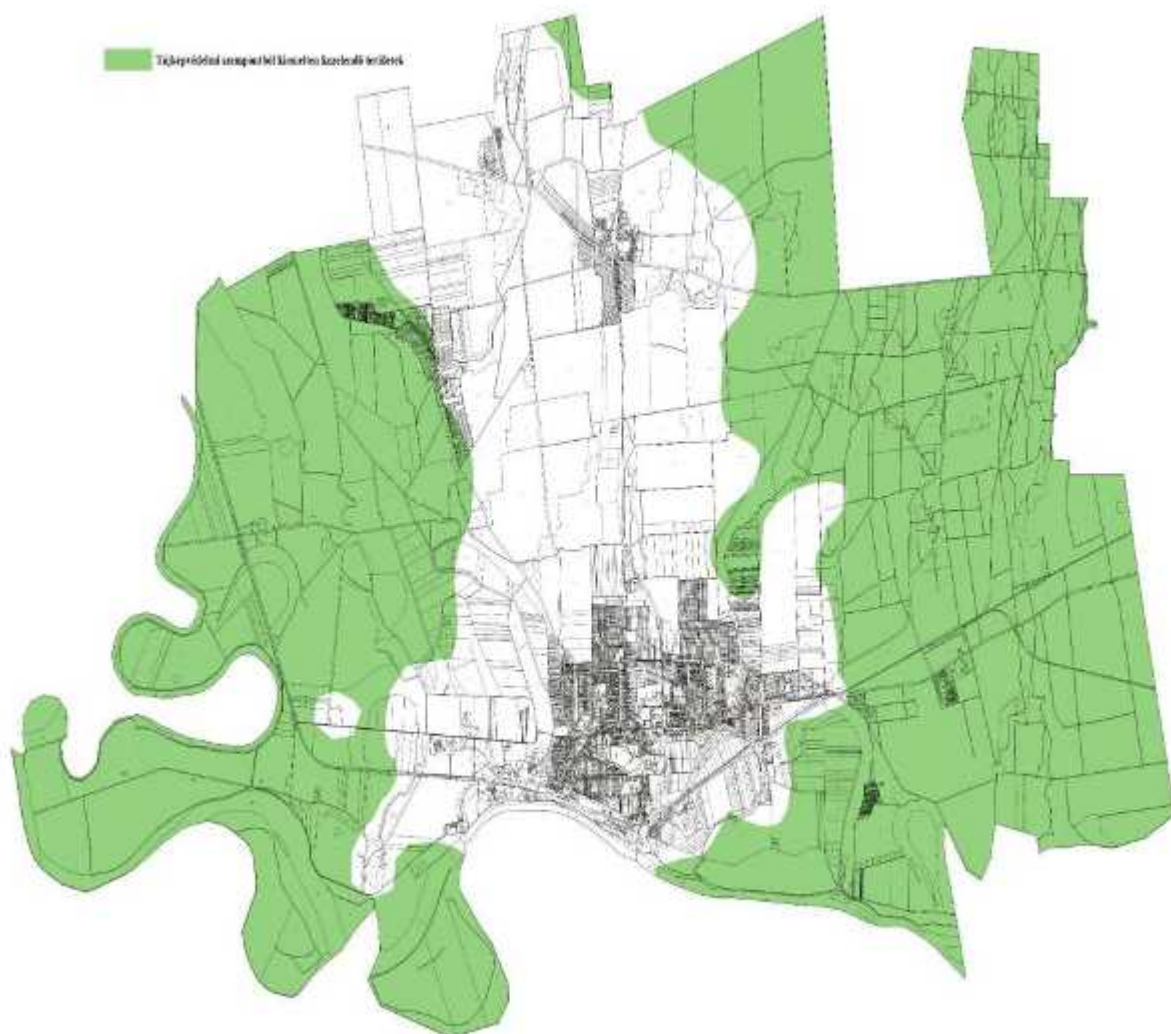
Az OTrT meghatározása alapján a Somogy vármegyei területrendezési terv szerint Barcs közvetlen környezete az országosan védendő kategóriába esik.

62. ábra: Barcs tájképvédelmi területei (t= 2023)

Forrás: Somogy Vármegyei TrT, 2024

63. ábra: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területei
Forrás: 4. melléklet a 4/2019. (V.16.) önkormányzati rendelethez, 2024.

1.13.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A Duna-Dráva Nemzeti Park

A Dráva mentén húzódó védett terület alkotja a Duna-Dráva Nemzeti Park Somogy vármegyei szakaszát. A Dráva hazánk harmadik legnagyobb folyója, Órtilostól Barcsig terjedő szakasza még szabályozatlan, s ez teszi a folyót Európában is kiemelkedő természetvédelmi jelentőségűvé. Itt még szabadon érvényesülhet a folyó építő és romboló munkája, zátonyokat és évről évre változó homokpadokat épít, alámoossa Belső-Somogy magas homokpartfalait, holtágakat zár le.

A Dráva mentén Magyarország Horvátországgal közösen kialakítandó nemzeti parkot szeretett volna létesíteni, de napjainkig csak a folyó bal partjának magyarországi területét nyilvánították védetté. A nemzeti park magját már a hetvenes-nyolcvanas években létesített több természetvédelmi terület képezte, amelyeknek határát a folyó mentén lévő természetközeli élőhelyekkel összekötve alakították ki a nemzeti park területét. Így ma a nemzeti park Dráva menti szakasza magában foglalja az egykori

Barcsi Borókás TK-t, Lankóczi-erdő TT-t, Zákányi Tölös-hegy TT-t, Órtilos Vasútoldal TT-t, Órtilos Szentmihály-hegy TT-t; a nemzeti park Somogy vármegyei területe 16,6 km², amelyből 4,7 km² fokozottan védett.

A nemzeti park területén élőhelyek széles skáláját találjuk meg. Kiemelkedő jelentőségű vizes élőhely a Dráva folyó, mivel a Dráva hazánk legtisztább vizű folyója, ez a víz biztosítja a *Platyphylax frauenfeldi* névre keresztelt tegzes populációjának élőhelyét a Földön. A folyóba nyúló kőből épített sarkantyúkon hazánkban csak itt él egyedül a szávai vízi csiga. Az élő folyóról lefűződő holtágak és kavicsbánya tavak biztosítanak élőhelyet az édesvízi medúzának, tócsa szitakötőnek. A Drávából 56 halfajt mutattak ki, közülük a kecsgefélék különösen megritkultak. Komoly természetvédelmi problémát jelent, hogy Horvátországban, a Dráva felső szakaszán, szakaszosan üzemeltetik a vízierőműveket, s ezek jelentős vízszintingadozást okoznak a folyón, ami különösen zavarja a part közelében ívó halakat.

A homokpadok, morotvák, nádas szegélyek vörös gémek, kiskócsagok táplálkozási helyei. A folyó kavicsátonyain figyelték meg ismét a kis csér hazai költését. A folyó meredek homokpartfalaiban csoportosan költenek a parti fecskék. Az őszi tavaszi madárvonulások alkalmával nagy csapatokban szállnak le megpihenni különféle récefajok, szalonkák és partfutó madarak vagy olyan ritka ragadozó madár, mint a halászsas

A part mentén liánnövényekkel átszőtt, szinte járhatatlan fűz- és nyárfákból álló erdőt puhafa ligeterdőnek nevezik. Az ilyen típusú erdők mindig sokféle rovar fogyasztó énekesmadár dalától hangosak.

A parttól távolabb alakultak ki a keményfa ligeterdők, ezek jellemző fája a kocsánytalan tölgy, a magas kőris és a szil. A keményfa ligeterdők kötik össze Belső-Somogy területének erdőfoltjait a Dráva-völgy felé, így a belső-somogyi tájegység jellegzetes növény és állatfajai keverednek a Dráva menti flórában és faunában.

Ezeknek az erdőnek kiemelkedő természetvédelmi jelentőségű költő madara a fekete gólya, rétisas, barna kánya, darázs ölyv. A fekete harkály, amely hazánkban főleg csak bükkösökben fordul elő, az utóbbi időben nagy folyóink ligeterdeiben is megtelepedett. Szintén az ilyen nagy kiterjedésű erdők biztosítanak élőhelyet a vadmacskának és az elmúlt évtizedekben Dél-Somogy területén egyre gyakrabban megfigyelt aranyakál családoknak.

Az üde aljnövényzetű erdők gerinctelen állatvilága nagyon változatos, a kilencvenes évek elején kezdődött Dráva mente zoológiai felmérésének eredményeképpen közel 5000 faj előfordulásáról számoltak be a kutatók. 34 faj magyarországi előfordulása a csak e vizsgálatok eredményeképpen vált ismertté.

A mérsékeltén hűvös, erősen nedves erdők aljnövényzetében - különösen a tavasszal - sokféle virág bontogatja szirmait. A Dráva mentén néhol szinte tömeges a tavaszi tőzike, él itt a nyugati csillagvirág, szép állománya található a hegyi zergevirágnak.

A folyó hazánkat az őrtilosi dombok tövében éri el. A délre néző domboldal és a folyóvölgy párás helyi klímája az a sajátos környezeti tényező, amely lehetőséget biztosított arra, hogy itt több ritka mediterrán elterjedésű növény és állatfaj itt megtelepedjen hazánkban, ilyen pl.: a hármastevelű fogasír vagy a nyugati ajtós csiga.

A nemzeti park területének több jellemző sajátos arculatú kis tája van. Tótújfalu határában és Darány mellett a száraz homoki gyepek, magányos és csoportosan növő borókák tájképi szempontból is

nagyon látványosak. Hazánkban csak ezeken a helyeken találták meg a boróka lisztes fátyolkát és a ritka boróka cincért. A homokpusztai gyepek jellemző védett növénye a fekete kökörccsin.

A Barcsi Borókás kiemelkedő természetvédelmi értékű helye a Nagyberek, amelynek tündérrózsás tava számos vízimadár táplálkozó helye. Itt és a hozzá hasonló lápok szegélyén fordul elő a nagy termetű királyharaszt.

A Dráva mente védett területei között természetvédelmi szempontból különös értéket képviselnek még a nedves rétek, mocsárrétek és a kaszáló rétek. Ezek közös jellemvonása, hogy erre a vidékre jellemző mezőgazdasági tevékenység következtében alakultak ki. Már 1977-ben védetté nyilvánították a Babócsai Basakertet, ahol a csillagos nárcisz, május második felében, fehér virágszőnyegként fedi be az enyhén hullámszó felszínét. Szintén tavasszal bontja szirmait a kockás liliom, szibériai nőszirmom. Ősszel pedig az őszi kikerics lilás virágai lepik el tömegesen a kaszálóréteket.

A nedves rétek virágai kitűnő nektárforrást biztosítanak a fajokban gazdag rovarvilág számára. Figyelemre méltóak az alhavasi tűzlepke, vérfűboglárka, magyar tűzlepke állományai. Ilyen rétek ritka madara a fokozottan védett haris is, melynek inkább csak a jellegzetes hangját halljuk, mint látjuk. A fehér gólyák apró gerinces állatokra, egerekre, békákra és nagyobb termetű gerinctelen állatokra, sáskákra, bogarakra vadásznak.

1.13.3.3. Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat elemeit az Országos Területrendezési Terv egységesen jeleníti meg, míg az övezeti három kategóriáját (magterület, ökológiai folyosó, pufferterület) a vármegyei rendezés terv vonatkozó melléklete jelöli. Barcson magterület és ökológiai folyosó található területe a védett területek (országos, Natura2000) egybeesnek.

A magterületek természetességüket, ökológiai funkciójukat tekintve az ökológiai hálózat természetvédelmi szempontból legfontosabb elemei. Az ökológiai folyosó övezetébe olyan területek tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek és alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, puffer területek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására.

64. ábra: Barcs a vármegyei ökológiai hálózat magterületének övezete, ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete, ökológiai hálózat pufferterületének övezete területek tükrében
Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/1. melléklet⁸⁷

---

⁸⁷ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

1.13.3.4. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, jó termőhelyi adottságú szántók övezete

65. ábra: Barcs a vármegyei kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, jó termőhelyi adottságú szántók övezete területék tükrében

Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/2. melléklet⁸⁸

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/2. melléklete alapján Barcs kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezete, valamint jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete által érintett.

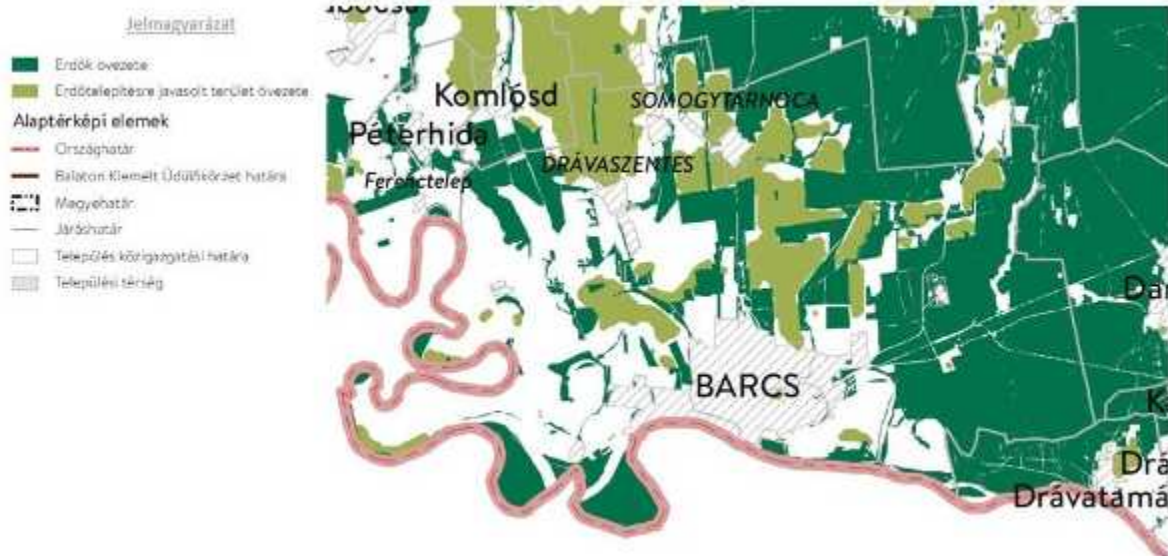
1.13.3.5. Erdők övezete, erdőtelepítésre javasolt terület övezete

66. ábra: Barcs a vármegyei erdők övezete, erdőtelepítésre javasolt terület övezete területék tükrében

Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/3. melléklet⁸⁹

⁸⁸ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

⁸⁹ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/3. melléklete alapján Barcs erők övezete, valamint erőtelepítésre javasolt terület övezete által érintett.

1.13.3.6. *Vízminőség-védelmi terület övezete*

67. ábra: Barcs a vármegyei vízminőség-védelmi terület övezete területek tükrében
 Forrás: Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/6. melléklet⁹⁰

A Somogy Vármegye Területrendezési Terve, 3/6. melléklete alapján Barcs vízminőség-védelmi terület övezet által érintett.

⁹⁰ Forrás: <https://www.somogy.hu/teruletfejlesztes/somogy-varmegye-teruletrendezesi-terve-2023>

1.13.3.7. Természeti értékek helyi védelme

A helyi természetvédelemre javasolt területek a következők, amelyeket a szabályozási tervek is lehatárolnak:

- Hősök tere
- Somogytarnócai faluközpont és kastélypark
- Béke u. fasor
- Belcsapuszta
- Középrigóci kastélypark
- Barcs-Komlósvi-Rinya környéke
- Somogytarnócai halastavak és környéke
- Május 1. parkerdő
- Aranyos pusztai temető
- Izraelita temető

1.14. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.14.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.14.1.1. Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A település zöldfelületi rendszerének elemei a közterületen kialakított közparkok, közkertek a jelentős zöldfelületű létesítmények kertjei (pl. különleges területek – temető, sport- és rekreációs területek; oktatási- és egészségügyi létesítmények kertjei), lakókertek, erdő- és mezőgazdaságterületek (kiskertek), vonalas zöldfelületi elemek (utakat, vízfolyásokat kísérő gyepes, illetve fásított zöldsávok, fasorok).

A zöldterületek az állandóan növényzettel fedett közterületek (közkert, közpark). A város jelentősebb zöldterületei:

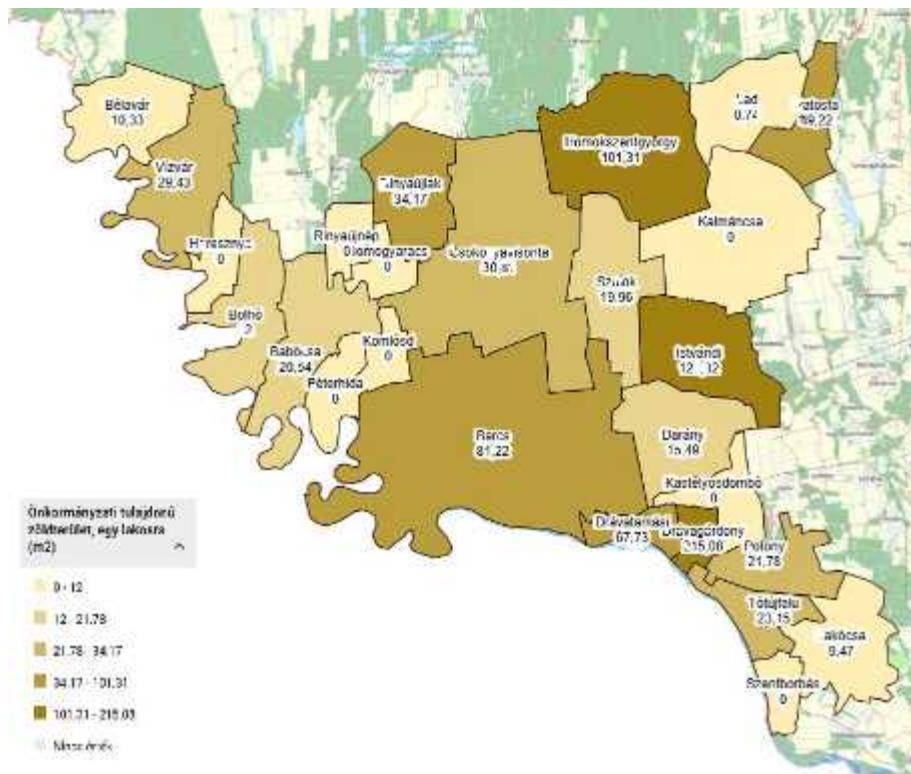
- Ifjúsági park
- Rinya patak és Mészégető utca közti terület
- Dráva parti sétány
- Szabadstrand
- Szabadidőközpont
- Somgytarnóca és Drávaszentés területei

1.14.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Barcson a zöldfelületi ellátottság jó. A közterületek tisztasága, gondozottsága az országos átlag feletti. A közterületek állapota az elmúlt években jelentős megújuláson ment keresztül. A lakótelepi tömbbelsőik magas színvonalú megújításának hatására az országban kevés helyen tapasztalt zöldterületi minőséggel rendelkezik a város. A fejlesztési programokat a város saját forrásból fedezi, valamint az utóbbi években Európai Unió TOP (ERFA) forrásból a városközpontban több zöldfelület rekonstrukció is megvalósult.

68. ábra: Egy főre jutó zöldterület nagysága Zöldfelületek nagysága Barcson és környékén (m², t=2023)

Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2024

Az egy lakosra jutó zöldfelület arányában a település országosan is jó értékkel rendelkezik. A jelenlegi zöldfelületi rendszer azonban még nem teljes. A zöldfelületekben gazdag erdőterületeket összekötő zöld folyosó zöldfelületi rendszerre fejlesztése szükséges, abból adódóan, hogy a település közigazgatási területének nagy része szélerezóval veszélyeztetett kategóriába tartozik, ami jelentős és orvosolandó probléma.

Konfliktusforrást jelent ugyanakkor, a mezőgazdasági területek művelői, tulajdonosainak ellenérdekeltsége, vagy az út menti fásítás esetén az út fenntartójának érdektelensége, illetve az, hogy az önkormányzat terület híján nem nagyon tud az ilyen célú fejlesztéseket véghez vinni.

Kedvező a magánhasználatú zöldfelületi elemek gondozásában a lakossági általános hozzáállás, ugyanakkor egy-egy elhanyagolt terület (főleg a növekvő allergén növények miatt) konfliktusforrás lehet.

Zöldfelületi szempontból konfliktusforrást jelentenek a fejlesztések. Ezek többsége a zöldfelületi elemek ideiglenes (felvonulási terület) vagy tartós megszüntetésével járnak (végrelegesen beépített). Sok esetben fakivágással, vagyis csak lassan pótolható zöldfelületi elemekkel lehet ezeket a beruházásokat megvalósítani. Az önkormányzat és a vonatkozó előírások ennek a problémának a minimalizálására törekszenek, és az egyéb faültetési akciókkal is próbálja pótolni a veszteséget.

A városban található barnamezős területek revitalizációjával, különös tekintettel a Dráva melletti volt iparterületekre egyedülálló zöldövezetet lehetne létrehozni, azonban ennek forrásigénye még középtávon sem biztosítható.

1.15. KÖZLEKEDÉS

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A Barcsi járást elkerülik az országos és nemzetközi gyorsforgalmi útvonalak. Az M7-es autópálya a 68. sz. másodrendű főúton, másfél-, míg az M6-os a 6. sz. főúton közel 70 perc alatt érhető el. A térség területét két főközlekedési útvonal érinti. A 68. sz. másodrendű főút észak-déli irányban szeli keresztül, míg a 6. sz. első rendű főút Barcs városból indul és keleti irányba haladva éri el a régióközpontot, Pécsset.

A város és a térség öt fő irányból közelíthető meg: Budapest-Pécs irányából a 6-os sz., Kaposvár irányából 6623 sz., Balatonszentgyörgy-Nagyatád irányából a 68-as sz., Csurgó irányából 6801. sz. főközlekedési utakról, illetve Horvátország irányából a 6. sz. főúton keresztül. A térségben főként a centrálisan kialakított útvonalhálózat a jellemző. Hiányoznak viszont a községek közötti többirányú átjárhatóságot biztosító utak, melyek hiánya főként az apró falvak – különösen a zsáktelepülések - elszigeteltségét fokozza.

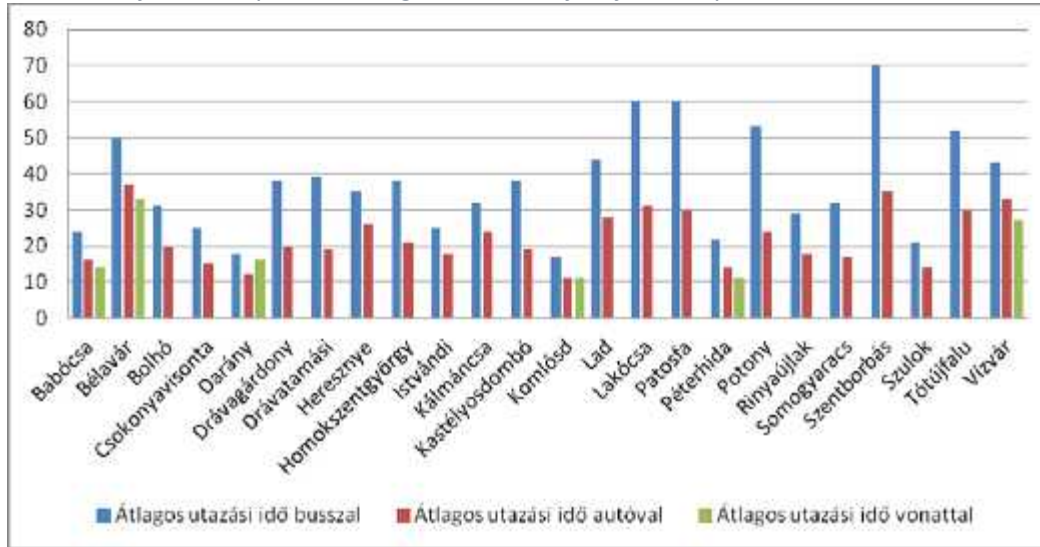
26. táblázat: Különböző szintű térségi központok elérhetősége

Különböző szintű térségi központok elérhetősége személygépkocsival				
Térségi központok	Útvonal	Távolság (km)	Átlagos utazási idő (perc)	Átlagos utazási sebesség (km/h)
Kaposvár vármegyeszékhely	Kadarkút felé	68,6	64	64,3
	6 - 67	70,4	68	62,1
Pécs - régióközpont	6	65,5	64	61,4
Budapest - főváros	Kaposvár - 67 - M7	246	169	87,3
Különböző szintű térségi központok elérhetősége távolsági autóbusz járással				
Térségi központok	Távolság (km)	Átlagos utazási idő (perc)	Átlagos utazási sebesség (km/h)	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Kaposvár - vmszh	60	105	40,2	25-22
Pécs - régióközpont	65,5	120	32,8	11-13
Budapest - főváros	246	290	50,9	6-9
Különböző szintű térségi központok elérhetősége vasúttal				
Térségi központok	Távolság (km)	Átlagos utazási idő (perc)	Átlagos utazási sebesség (km/h)	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Kaposvár - vmszh	121	176	41,3	15-15
Pécs - régióközpont	64	82	46,8	10-11
Budapest - főváros	254	257	59,3	8-10

A járási települések távolsága a járás székhelyétől közúton átlagosan 19,3 km, melyet személyautóval 21,7, helyközi busszal 37,9 perc alatt lehet leküzdeni. Vasúton 6 település érhető el, melyek átlag 16,3

km-re található Barcstól. Ezen távolság megtételére a vonat 18,7 perc alatt képes. Ahol elérhető vasúti összeköttetés, ott az eljutási idő tekintetében reális konkurenciát jelent az autózással szemben.

69. ábra: A járási települések átlagos elérési ideje a járásközpontból különböző módokon

1.15.2. Közúti közlekedés

A közúthálózat minősége a főközlekedési utakon közepes, a mellékutak, valamint a településeket a főutakkal összekötő bekötőutak minősége rossz, állaguk folyamatosan romlik. A térségi úthálózat több helyen is hiányos, pl.: szükséges a Csokonyavisonta- Homokszentgyörgy, Vízvár-Háromfa, összeköttetések megvalósítása. A barcsi belterületi úthálózat teljes hossza 56,9 km, ebből mintegy 70 % felület szilárd burkolattal kiépített, aszfaltos és betonozott kivitelű, további 15 % itatott aszfaltmakadám rendszerű és 15 % földút.

A járás összes települése elérhető közúton. Több település zsáktelepülés, tehát egyetlen bejárata van.

27. táblázat: A Barcsi, mint járásközpont elérhetősége a járási településekről személyautóval (t=2022)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

Járási települései	Távolság (km)	Átlagos utazási idő (perc)	Átlagos utazási sebesség (km/h)
Babócsa	14,6	16,34	54,8
Bélavár	31,4	35,61	50,9
Bolhó	17,7	20,1	53,1
Csokonyavisonta	14,6	13	58,4
Darány	10,7	13,9	53,5
Drávagárdony	15,3	18,9	45,9
Drávatamási	15,4	18,5	48,6
Heresznye	21,1	24,8	48,7
Homokszentgyörgy	22,6	27	64,6

Istvándi	16,2	19,3	54,0
Kálmánca	21,7	25,5	54,3
Kastélyosdombó	15,3	19,1	48,3
Komlósd	9,9	13,4	54,0
Lad	29,6	34,5	63,4
Lakócsa	24,8	28,1	48,0
Patosfa	31,7	36,7	63,4
Péterhida	12,1	16,2	51,9
Potony	19,3	22,1	48,3
Rinyaújlak	17,1	16,1	57,0
Somogyaracs	16,3	16	57,5
Szentborbás	28,8	30,4	49,4
Szulok	14,4	17,7	61,7
Tótújfalu	22,8	25,6	45,6
Vízvár	26,6	30,7	48,4

Barcs város területét észak-déli irányban szeli át a 68. sz. főút. A belterületi szakaszon végig 2x1 sávós, azonban minden nagyobb csomópont környezetében kanyarodó sávok segítik a forgalom lefolyását. Ezekben a csomópontokban jelzőlámpa nincs, a forgalomszabályozás jelzőtáblákkal történik. Ez alól kivétel a Bajcsy-Zsilinszky utcai csomópont, amely kör geometriával rendelkezik. Innen nyugati irányba fordulva érhető el a település központja és eddig a pontig hívják a főutat Erkel Ferenc, majd Köztársaság utcának. Ez után az út külterületi jellegűt ölt és a megengedett sebesség 70 km/h-ra nő. Néhány száz méterrel később hivatalosan is véget ér a települési átkelési szakasz. Innentől külterületen érhetjük el a 6. sz. főutat, melyhez egy körforgalmú csomópontban csatlakozhatunk. Ezen a ponton ér véget a 68. sz. főút.

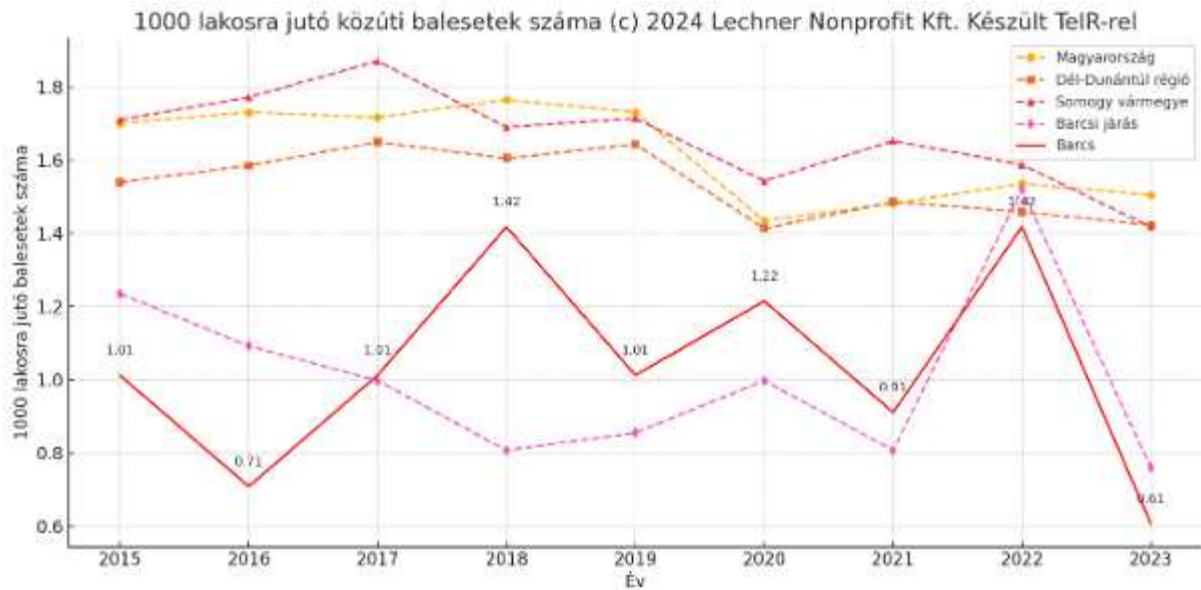
A vármegyeszékhely, Kaposvár leggyorsabb közúti elérhetősége 69,3 perc. Budapestre 3-3,5 óra alatt lehet felérni a Teir 2022. évre publikált adatai alapján.

Baleseti mutatók alakulása

A közúti közlekedési balesetek száma az országos átlagot tekintve évről évre csökken. Ezt a tendenciát követi a régiós és a vármegyei átlag is. A járás és a település esetében az 1000 lakosra vonatkoztatott balesetek száma kimagaslóan jó értéket mutat, az országos átlagnak kevesebb, mint fele.

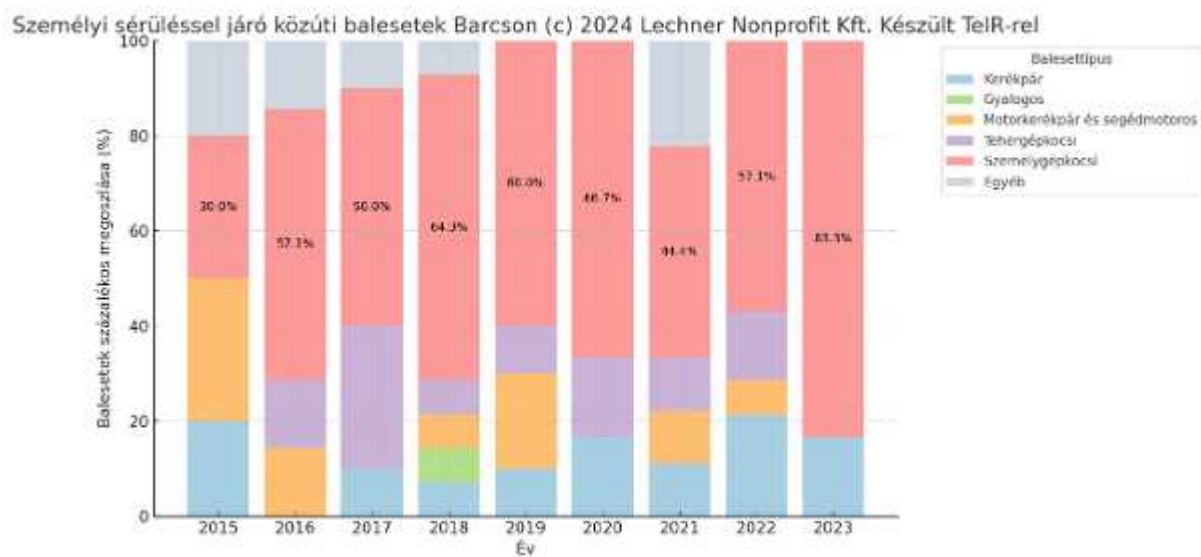
70. ábra: Személyi sérüléssel járó közúti balesetek száma Baracson 1000 főre vetítve (t=2015-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

A következő ábra megmutatja, hogy a balesetek túlnyomó többségét személygépjárművek okozzák. Természetesen, ebben az is közre játszik, hogy ők vesznek részt legnagyobb számban a közlekedésben.

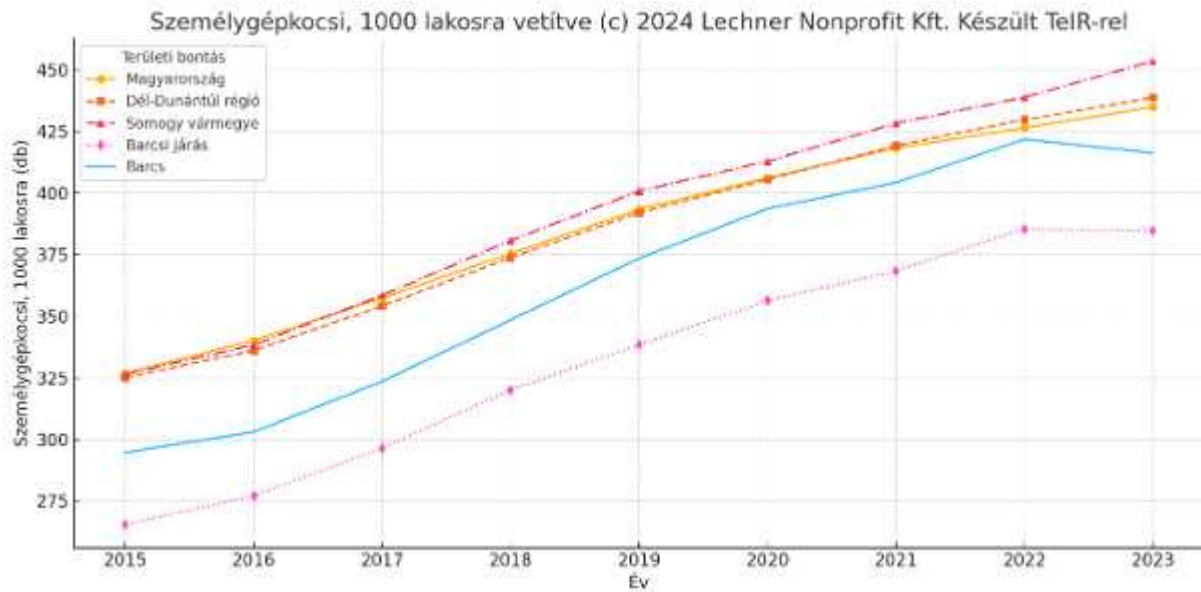
71. ábra: Személyi sérüléssel járó közúti balesetek aránya okozó szerint (t= 2015-2023)
 Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

Motorizációs mutatók

A település motorizációs szintje 416,3 szgk/1000 lakos, jóval az országos átlag alatt van, hiszen az országos átlag 434,9 szgk/1000 lakos. A járásra vonatkoztatva ez az érték még kisebb (384,7 szgk/1000 fő). Ahogy a következő ábra mutatja, ezek az értékek az elmúlt években nagyjából együtt mozogtak.

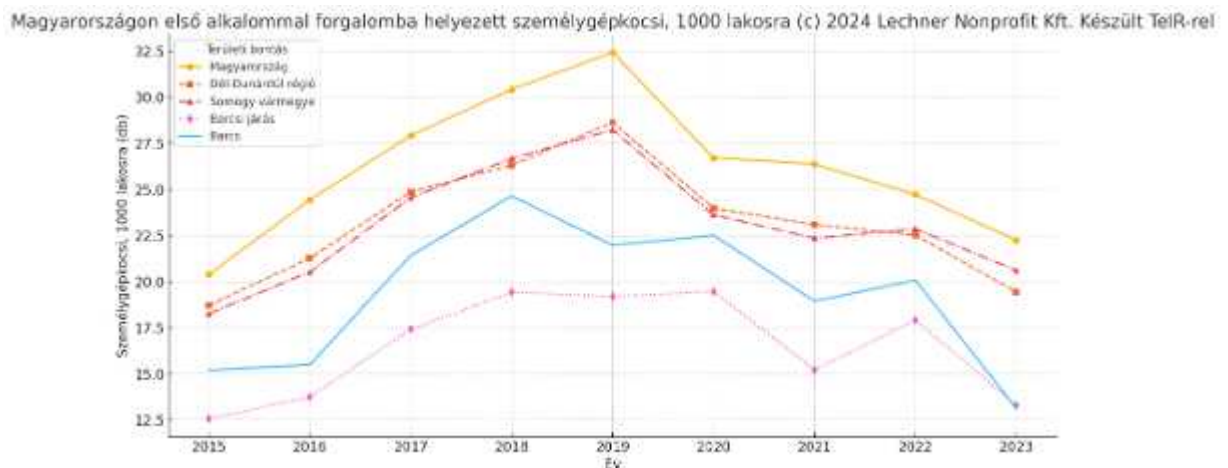
72. ábra: 1000 lakosra vetített személygépjárművek száma Barcson (t= 2015-2023)
 Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

A forgalomba helyezett járművek arányában a járás mélyen az országos és a régió átlaga alatt teljesít és 2019 óta ehhez képest is erős visszaesés tapasztalható országosan is. Utóbbi adatot a következő ábra mutatja be.

73. ábra: Évente forgalomba helyezett gépjárművek száma (db, t= 2015-2023)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. Közüti közösségi közlekedés

A vármegyei fő szolgáltató a Dél-dunántúli Közlekedési Központ Zrt. (DDKK) 2015-ben közel 800 autóbuszal látta el feladatait. 2019-ben a DDKK beolvadt a Volánbusz Zrt.-be. A Volánbusz Zrt. járműállományának átlagéletkora az elmúlt években jelentősen csökkent a folyamatos járműifalítási programoknak köszönhetően.

2021 végén a vállalat teljes autóbusz-állományának 45%-a megújult és a flotta átlagéletkora 8 évre csökkent.

Helyközi autóbuszos közlekedés

A tömegközlekedési igényeket túlnyomó részt az autóbuszjáratok szolgálják ki. A helyközi autóbuszjáratok üzemeltetője a Dél-dunántúli Közlekedési Központ Zrt. jogutódja a Volánbusz Zrt. A városi autóbusz állomás közvetlenül a vasútállomás felvételi épülete előtt található, ami jó átszállási kapcsolatra ad lehetőséget a vasúti, illetve autóbuszos közlekedés között, amelybe bevonható lenne a kerékpáros közlekedés is, de B+R nincs kialakítva sem a területen, sem a városban.

Az autóbuszok az induló állásokra 30 fokos szögben tudnak beállni, majd rövid tolatás után távozni. Ez a rendszer lehetővé teszi, hogy a lehető legkisebb helyen, az épülethez lehető legközelebb tudjanak megállni.

A barcsi autóbusz állomásról a térségbe naponta 20 településre indul helyközi, illetve távolsági járat, valamint ugyanennyi helyről érkezik. A távolság függvényében vett utazási idő magyarországi viszonylatban átlagosnak mondható, de a lenti táblázat megmutatja, hogy az átlagos utazási sebesség, mindössze három település viszonylatában éri el a 40 km/h-át. Az átlagos napi járatszám jó, a legkisebb települések is napi 5-6 járatval vannak bekapcsolva a térség vérkeringésébe, de sok esetben – főként a hajnali és éjszakai – a járatok nem igazodnak a többműszakos munkarendhez.

*28. táblázat: Barcs járásközpont elérhetősége a járás településeiről helyközi autóbusz járatval
Forrás: Volánbusz*

Járas települései	Távolság (km)	Átlagos utazási idő (perc)	Átlagos utazási sebesség (km/h)	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Babócsa	14,6	24	36,5	18-21
Bélavár	31,4	50	37,7	16-14
Bolhó	17,7	31	34,3	18-20
Csokonyavisonta	14,6	25	35,0	18-19
Darány	10,7	18	35,7	24-26
Drávagárdony	15,3	38	24,2	14-14
Drávatamási	15,4	39	23,7	14-14
Heresznye	21,1	35	36,2	16-18
Homokszentgyörgy	22,6	38	35,7	22-22
Istvándi	16,2	25	38,9	16-15
Kálmánca	21,7	32	40,7	13-12
Kastélyosdombó	22	38	34,7	15-16
Komlósd	9,9	17	34,9	18-21
Lad	29,6	44	40,4	14-14
Lakócsa	30,3	60	30,3	10-11
Patosfa	31,7	60	31,7	8-9
Péterhida	13,3	22	36,3	6-8
Potony	26,3	53	29,8	10-12

Rinyaújlak	17,1	29	35,4	9-9
Somogyaracs	16,3	32	30,6	5-6
Szentborbás	35	70	30,0	9-11
Szulok	15,7	21	44,9	23-23
Tótújfalu	29,8	52	34,4	10-12
Vízvár	26,6	43	37,1	16-18

A járásközpontból a nagyobb térségi központok elérhetősége autóbusszal kritikán aluli. A vármegyeszékhely, Kaposvár esetében még elfogadható, valamint gyorsabb, mint a kötöttpályás közlekedés. Az alig több, mint 60 km-re található régióközpont, Pécs esetében a legjobb esetben is 83 perc, de átlagosan jó 120 percnyi utazásra kell számítani. Budapestre 4,5-5 óra alatt lehet felérni.

Helyi autóbusszos közlekedés

Barcson a leginkább használt tömegközlekedési eszköz a helyi autóbusz volt, melynek szolgáltatását a Kapos Volán Rt. biztosította. A helyi hálózat négy vonalból állt, melyek mindegyike a vasútállomás előtt található autóbusz állomásról indult, azonban a helyi autóbusz közlekedés jelenleg határozatlan ideig szünetel megfelelő kihasználtság hiánya miatt.

1.15.3.2. Kötöttpályás közösségi közlekedés

A térség közlekedési infrastrukturális ellátottsága ellentmondásos. A meglévő vasútvonal a MÁV 60-as számú, egyvágányú, nagyobb részt nem villamosított vasútvonala (Pécs-Nagykanizsa), amely a térségben 7 települést érint. Alacsony teherbírású, lassú, a vasúti pályák és a településeken található állomások épülete felújításra, korszerűsítésre szorulnak. A szakaszon a megengedett maximális sebesség 80 km/h. A vonal 1868 óta üzemel.

A térségben található másik vasútvonal a MÁV 62-es számú, egyvágányú, nem villamosított mellékvonala, amely Barcson Harkánnyal, illetve Siklóssal köti össze. A vonalon jelenleg nincs menetrend szerinti személyszállítás. A vágányok igen rossz állapota és a gyakori lopások miatt mára gyakorlatilag használhatatlanok ezek a szakaszok.

A különböző szintű térségi központok közül csak a régióközpont, Pécs érhető el átszállás nélkül. Átlagosan 82 perc alatt teszi meg a vonat a 64 km-es utat, ami a vasútvonal korszerűtlen és elavult állapotát tekintve nem nevezhető rossz utazási időnek. Ezzel szemben a vármegyeszékhely, Kaposvár viszonylatában nem tud versenyképes alternatívát nyújtani. Budapest szintén legalább egy átszállással, több, mint 4 óra alatt érhető el. Szintén átszállás nélkül érhető el Nagykanizsa és Szombathely.

Összességében elmondható, hogy bár a vasúti infrastruktúra állapota borzalmas, a távolság függvényében vett utazási idők átlagon felüliek és a napi átlagos járatszám is megfelelő.

29. táblázat: A járás településeinek elérhetősége vasúttal

Forrás: MÁV

Járás települései	Távolság (km)	Átlagos utazási idő (perc)	Átlagos utazási sebesség (km/h)	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Babócsa	13	14	55,7	6-7
Bélavár	28	33	50,9	6-7
Darány	13	16	48,8	11-11
Komlósd	10	11	54,5	6-7
Péterhida	10	11	54,5	6-7
Vízvár	24	27	53,3	6-7

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

Barcson már az 1930-as években is kedvelt volt a kerékpár és azóta is tömegesen használják a városban a biciklit.

Barcs Város Önkormányzata 2024-ben vizsgálta felül és aktualizálta Kerékpárforgalmi hálózati tervét (Kht), amely számba veszi a jelenleg rendelkezésre álló kerékpáros infrastruktúrát, valamint annak jövőbeni bővítési terveit.

A Teir adatbázisban szereplő 2023. évi adatok alapján Barcson jelenleg az önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza 14,1 km.

A 2002 nyarán átadott sétahajó-kikötőtől a híd alatti szabad strandig vezet egy 1,9 km hosszú kerékpárút, amely parti sétányként is működik. A Béke utcában kétirányú, K-szegéllyel elválasztott kerékpárút vezet a Bajcsy-Zsilinszky utcától a település belterületi határáig. A kerékpárút a várostól északi irányba található Somogytarnóca irányába bonyolítja a biztonságos kerékpáros forgalmat, azonban a külterületeken, valamint Somogytarnócán kerékpáros infrastruktúra elem jelenleg nem található, ami jelentős hiányt (problémát) jelent – elsősorban a hivatásforgalmi célú – kerékpáros közlekedésben. 2018-ban kezdődött a TOP-3.1.1-15-SO1-2016-00009 számú, „Kerékpáros hálózat fejlesztése Barcson” című projekt megvalósítása, amely a városközponti területekre koncentrálna a kerékpárforgalmi létesítmények hosszát további 3,3 km-rel növelte.

A Kht. a kerékpáros közlekedés szempontjából problémaként azonosítja, hogy Barcs főbb közösségi közlekedési állomásain a kerékpártárolás jelenleg kapacitáshiányos és nem megfelelő szolgáltatási szintű, emellett pedig B+R parkolók jelenleg nincsenek a kiemelt megállóhelyeknél.

Szintén problémaként került meghatározásra, hogy bár a meglévő kerékpáros létesítmények közül a városközpontban hálózatos az infrastruktúra, az önállóan fekvő Somogytarnóca és Drávaszentés településrészek közvetlen kerékpáros infrastruktúrával nincsenek bekötve Barcshoz, ami elsősorban a hivatásforgalmi célú kerékpáros közlekedésben jelent hiányt. Emellett, a városközpontból északi irányba a belterületi határig kiépült kerékpárút a központban futó kerékpárúttal hálózatos hálózatot alkot, azonban a déli városrészben, a Dráva folyónál haladó 1,9 km hosszú kerékpárút nincs bekötve a városi kerékpáros közlekedésbe, így a kihasználatlansága alacsony, holott a város egyik legjelentősebb

táji-, természeti értéke (Dráva) és turisztikai attrakciója (Szabadstrand és kemping) érinti, valamint közvetlenül a határátkelőnél halad el.

Barcson keresztül halad a Három folyó kerékpáros túraútvonal, melynek Barcs és Drávatamási közötti szakasza aszfaltozott úton halad. A közel 8 km hosszú kerékpárút 2020-ban került átadásra.

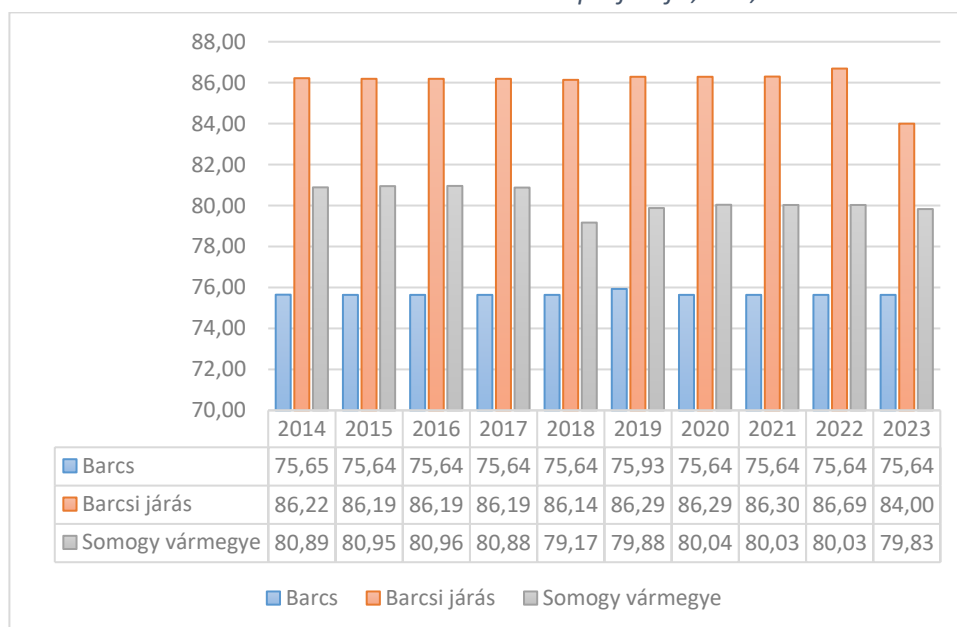
Érinti továbbá a települést az EuroVelo 6 nemzetközi kerékpáros útvonal, amelynek helyi szakasza nem szilárd burkolatú.

A járás többi részén mindössze Darány településen található osztatlan gyalogos-kerékpáros útvonal két rövid szakaszon.

Gyalogos közlekedés

Az önkormányzati járdák kiépítettségének aránya az elmúlt években jelentősen nem változott Barcson. Az elmúlt 10 évben 0,9%-os a növekedés.

74. ábra: Az önkormányzati járdák kiépítettségének aránya (% , t= 2014-2023)
Forrás: Forrás: Lechner Nonprofit Kft., TeIR, 2024

Elmondható, hogy a város, a járás és a vármegye viszonylatában Barcson a legalacsonyabb az önkormányzati járdák kiépítettségének aránya, míg a legkedvezőbb arány járási szinten tapasztalható.

1.15.5. Parkolás

A parkolás a város közterületein mindenhol ingyenes. A településen minden közösségi, gazdasági és szolgáltató funkció esetében rendelkezésre áll a megfelelő számú parkolóhely. A parkolóhelyek felújítása az elmúlt időszakokban megkezdődött a belvárosban, amelynek folytatása a 2021-2027-es pályázati ciklusban is tervezett.

1.15.6. Vizi közlekedés

Hosszú ideig jelentős szerepet játszott a város és a térség megközelíthetősége szempontjából a drávai folyami hajózás is. Korábban a határőrizet mellett turisztikai célú vízi közlekedés is működött a folyón. A folyó partja szinte teljes egészében érintetlen természetvédelmi terület, melyet a turistahajó fedélzetéről, gyönyörű környezetben figyelhettek meg az érdeklődők.

A 2002-ben elkészült barcsi kikötő jelenleg is üzemel, és többféle turisztikai és szabadidős tevékenységnek ad otthont. A kikötőben található Mobilitási Központ az évben átlagosan szeptember végéig van nyitva, ahol interaktív kiállítások és információs szolgáltatások várják a látogatókat. A kikötő a drávai vízitúrák népszerű kiindulópontja, különösen a kenutúrák esetében. A Barcsi Vízisport és Túra Szakosztály szervezésében március közepétől szeptember közepéig 1-8 napos vízitúrák kerülnek megrendezésre, amelyek során a résztvevők megismerhetik a Dráva természeti szépségeit.

1.16. KÖZMŰVESÍTÉS, ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS, CSAPADÉKVÍZ-GAZDÁLKODÁS

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó, ipari, tűzoltó, öntözővíz és termálvíz hasznosítás)

A település közüzemi ivóvíz-vezeték hálózatának hossza 79 km, a közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat hossza 57,8 km. A közműolló (egy km vízvezeték hálózatra jutó csatornahálózat) 0,73 kilométer.

A közüzemi ivóvíz vezeték hálózatba bekötött lakások száma 2023-ban 4340 volt, amely a lakások 96,7 %-a. Ez a vármegyei átlag (95,9) feletti arány, megfelel a Dél-Dunántúli mutatónak (96,4%) és az országos értéknek (94,3 %).

A vízminőség javítása érdekében a térség bevonásával az Országos ivóvízminőség javító program keretében a KEOP 7.1.3.0 pályázati forrás bevonásával jelentős fejlesztés valósult meg

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés, csapadékvíz-elvezetés; felszíni vízrendezés

A közcatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma 4202, amely a lakásállomány 93,6 %-a.

1.16.2. Energia

A háztartási villamos-energia fogyasztók száma 5177 háztartás, a háztartási gázfogyasztók száma 3647 darab. Az összes gázcsőhálózat hossza 93,4,1 km volt.

A gázellátó rendszer elavult előregedett elzáró, szakaszoló szerelvényeinek ütemezett cseréjét az E.ON Zrt. folyamatosan végzi, valamint befejeződött az acél vezetékhalózat korrózióvédelmi beruházása.

1.16.3. Elektronikus hírközlés

Az Internet – Kábeltelevízió – Kábeltelefon együttes használatának piacán a korábban e szolgáltatást egyeduralgoként biztosító FiberNet Rt. szerepét átvette az Invitel, ami ONE lett, emellett megjelent a Magyar Telekom Nyrt., is, mint szolgáltató.

A mobiltelefon-szolgáltatás teljes körű lefedettsége a Somogytarnócán üzembe helyezett TMOBIL, Vodafone, Yettel átjátszóval megoldódott. A mobil telefonon elérhető internet szolgáltatás sávszélessége, gyorsasága - használhatósága is jelentősen javult, e beruházás megvalósulásával.

A településen a vezetékes telefonhálózat kiépítettsége a belterületen teljes.

1.16.4. Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

1.16.4.1. Építésföldtani korlátok

Bányászati szakmai, illetve hatósági megítélés szerint Barcs területén "földtani veszélyforrás" nincs.

A Dráva esetében kavicsbányászatra lenne lehetőség, ami a folyó hajózhatóságára is jótékony hatással lenne, azonban ez a tevékenység jelenleg nem engedélyezett. Egyéb földtani veszélyforrásról sincs információ, a földrengés veszélyeztetettségi fokozat közepesnél jobb, a szeizmikus zónatérképen a 3-asban fekszik (az 5-ös skálán).

1.16.4.2. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

Barcs elfogadott vészhelyzetelhárítási tervvel nem rendelkezik. A település esetében árvíz, belvíz, rendkívüli időjárási események, veszélyes anyagok szállításából eredő kockázatok, és ipari vonatkozású tűz jelenthet katasztrófavédelmi tényezőt, azonban ezek előfordulása sem jellemző a településre. A város közigazgatási területe belvízzel és nagyvízi mederrel érintett. A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint a nyilvántartott települések közé tartozik a város. Az együttes rendelet szerint Barcs és Drávaszentes erősen veszélyeztetett, mivel a hullámtéren lakóingatlanokkal rendelkeznek, illetőleg, a védmű nélküli folyók és egyéb vízfolyások mederből kilépő árvize szabadon elöntheti őket.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV.29.) Korm. rendelet 2. § 19. pontja és VITUKI Nonprofit Kft. által kiadott lista (1991-1995) alapján Barcs a magas talajvízállású települések közé tartozik.

A város a települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről szóló 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján Barcs nem tartozik az érzékeny felszíni vizek vízgyűjtő területét kijelölő települések közé.

1.16.4.3. Árvízvédelem

A Dráva magyarországi vízgyűjtője 6348 km², ami a teljes vízgyűjtő 15,8 %-a. A folyó bal partján, magyar területen a déli országhatártól Tótújfaluig árvízvédelmi töltés fut végig, e fölött magasparti rész található.

Az Őrtilos-Drávaszabolcs közötti közel 168 km-es szakasz jellegében két eltérő részre, Őrtilos - Barcs és Barcs-Drávaszabolcs szakaszra osztható. A felső szakaszon a folyó partjait lokális beavatkozásokkal védik az erózió ellen. Őrtilosnál a folyó még mintegy 45-55 cm/km eséssel rendelkezik, ezért romboló-építő munkája jelentős mértékű. Vízártól meanderező kanyarok jellemzik, természetes lefűződésekkkel, holtágakkal. Barcsnál már kisebb, 15- 20 cm/km esésű, innentől szabályozott mederben folyik töltések között. A jellemző középsébségek az eséssel összhangban csökkennek 1,5-1,8 m/s-ról 0,8-1,0 m/s-ra a magyarországi szakaszon.

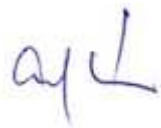

A folyó napi vízjárását a horvát vízerőművek csúcsra járatásának üzemrendje is nagymértékben befolyásolja. A legalsó, dubravai erőmű áteresztő kapacitása 500 m³ /s, ez a hozam a Dráva középvízhozama körüli érték. Ha a természetes hozam ennél az értéknél kevesebb, akkor a tározott vízmennyiségből fedezi a napi csúcsigénykor szükséges vízhozamot. A naponta kialakuló kisebb árhullámok a dubravai erőműtől a folyó hossza mentén ellapuló tendenciával haladnak a Dunába torkollásig. Az Őrtilosi szelvényben (235 fkm) ez 60-80 cm-es vízjátékot jelent a kisvízes időszakban. Baracson (152 fkm) már „csak” 30-40 cm, Drávaszabolcson pedig 10-20 cm körüli amplitúdójú a napi

vízjárás változása. Közepes vízhozamot meghaladó víz esetén a napi vízjárás ingadozása nem érzékelhető.

A folyóra 2-3 méteres vízmélységek jellemzőek közepes vízállásnál, a Barcs feletti szakaszon az állandóan vándorló zátonyok miatt a meder gyakorlatilag évente átrendeződik. A folyó Vízvárig (198 fkm) kitűzött hajóút, de Babócsa és Vízvár között előfordulnak kritikusan sekély szakaszok. A Dráván lefutó árhullámok Barcs települését csak kis mértékben veszélyeztetik, mert a magaspárt védi a várost a nagy területű elöntések ellen.

Aláíró lap

Barcs város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálatát és átdolgozását megalapozó vizsgálathoz.

Településmérnök	
Székely Nóra okl. településmérnök TT 07-0346	
Okleveles építész	
Boa Árpád vezető tervező, okl. építész É/1 14-0108	
Nagy Mónika okl. építész É 14-0385	
Közlekedéstervező	
Szász Mihály okl. erdőmérnök, építőmérnök MÉ-K 19-01439	
Településtörténet, demográfia, fejlesztési koncepció	
Taubert Balázs közgazdász	
Taubert-Nemes Hajnal okleveles közgazdász regionális és környezeti gazdaságtan szakon	
Sipos Attila közgazdász	
Önkormányzati főépítész	
Nagy Edina okl. építészmérnök 14-0387	

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE

2.1.1. Településhálózat

Barcs város a Dél-dunántúli régióban, Somogy vármegyében, annak déli, a horvát határmenti területén fekszik. A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak- és kistelepülések nagy aránya jellemző.

A barcsi járás, Barcs járásközponttal a Dél-dunántúli régió külső periferiájához tartozik, melyet körülvesz a Baranya vármegyei szigetvári és sellyei, valamint a Somogy vármegyei kaposvári, nagyatádi és csurgói járás.

A Barcsi járás egyértelműen egyközpontú térség, ahol az 1979-ben várossá vált Barcs és a jellemzően aprófalvas körzet együttműködése nemcsak Barcs korábbi járási székhely szerepén, hanem valós munka-, lakóhelyi-, közlekedési- és ellátási (oktatás, kultúra, egészségügy, kereskedelem) kapcsolatokon alapul. Barcs városi és vonzásközponti szerepének igyekszik teherbíró képessége szerint megfelelni intézményeinek fejlesztéseivel, lakásépítésekkel, közüzemi és közlekedési fejlesztésekkel. E szerep Barcsra az átlagnál nagyobb terhet ró, ugyanakkor a körzet ellátási függőségét szorosabbá teszi.

A Barcsi járás fő gazdaságföldrajzi adottságai:

- A Dél-Dunántúl egyik meghatározó térszerkezeti vonala, a Barcs-Pécs-Szekszárd-Budapest vonal végpontja, ahol más főközlekedési utak kapcsolódnak. (A közúti és vasúti közlekedés a jövőben a drávai vízi közlekedés lehetőségével egészülhet ki.)
- Összekötő szerep a dél-dunántúli és a nyugat-dunántúli régiók között.
- Barcs, mint az egyik magyar-horvát határátkelőhely, nagy jelentőséggel fog bírni Horvátország schengeni csatlakozás hatására a földi és vízi átkelés területén.
- Jó termőhelyi adottságú mezőgazdasági- és erdőterületek.
- Ipari hasznosításra alkalmas befektetési területek. Továbbá, kialakult ipari kultúra, az építőanyag- ipar, a gépipar, a könnyűipar és az élelmiszeripar területén.
- Jelentős gyógy- és termásvíz előfordulások.
- A korábban elzárt határmenti térségben kialakult értékes növény- és állatvilág, a Duna - Dráva Nemzeti Park természetvédelmi területeinek adottságai.

Barcs városa a kedvezőtlen elhelyezkedése és a rossz közlekedési kapcsolatai miatt egyetlen kiemelt növekedési zónának sem a része, és az OFTK nem is számol a várost közvetlenül érintő, fejlesztendő térszerkezeti kapcsolattal.

Barcs, mint horvátországi határátkelő egy rövid időszakot (bevásárló turizmus időszaka) leszámítva nem tudta kedvező fekvését kamatoztatni, a térségi kapcsolatok esetlegesek, ezek nem intézményesültek. Középtávon a Barcs – Verőce viszonylatban fennáll a veszélye annak, hogy a horvát település elszívó hatása érvényesül. Emiatt az OFTK vármegyei szinten meghatározza a határon átnyúló együttműködések erősítését, Horvátország uniós csatlakozásával a határ menti gazdasági és közlekedési kapcsolatok javítását, a természeti kincsekre alapozott komplex turizmusfejlesztés hálózati rendszerének kialakítását (pl. a Drávára fűzhető közös értékek), valamint a termálvizes fürdők fejlesztését.

2.1.2. Társadalom

Barcs város 12 290 hektáron terül el, Drávaszentes és Somogytarnóca településrészekkel együtt. Ezzel Siófok város után (megelőzve a megyeszékhely Kaposvárt) a második legnagyobb kiterjedésű település Somogy vármegyében. A KSH adatai alapján 2024.01.01-jén lakónépességének száma 9 672 fő.

Az országos, regionális és vármegyei tendenciához hasonlóan, Baracson is megfigyelhető a fokozatos, lassú ütemű lakosságszám csökkenés. A városba a nem jelentős mértékű bevándorlás a közeli településekről történik, néhányan a közeli városokból (Nagyatád, Curgó) is érkeznek, a célirány is hasonló. A migrációra utaló adat 2000 óta szinte minden évben negatív, bár nem számottevő, de jellemző tendencia, hogy a felsőoktatási intézményekben továbbtanulók főiskolai-egyetemi tanulmányaik befejezésével nem térnek vissza Barcsra, a nagyvárosokban maradnak.

Ezen túl jellemző a szegényebb, szakképzetlen rétegek kiköltözése a kistérség kisebb településeire az életköltségeik csökkentése céljából. Nem jellemző a lakó- és az állandó népesség közötti nagy különbség, amely arra utal, hogy Baracson kevés a munkája miatt a városba költözött lakos.

A 65 év feletti korosztályba tartozók aránya a járási és országos adatokat meghaladja, a vármegyeivel szinte azonos, ahogyan az aktív korcsoportba tartozók aránya is. A 0-14 éves korosztályba tartozók aránya a lakosságon belül valamennyi magasabb területi szintnél kedvezőtlenebb képet mutat. A népességben nagyobb arányban vannak jelen az idősek (65 év feletti), mint a gyermekek, amely a 10 évvel ezelőtti adatokhoz képest fordított. A népesség előregedésének mértéke az elmúlt években felgyorsult.

Barcs határmenti fekvése természetesen magával hozza a nemzetiségek jelenlétét a lakónépesség körében. A legjelentősebb nemzetiség a horvát, a cigány és a német. Mindhárom csoport létrehozta és működteti a saját nemzetiségi önkormányzatát. A 2022-es népszámlálás idején Baracson a legjelentősebb nemzetiség a cigány (roma), majd ezt követte a horvát és német. A 2011. évi népszámlálási adatokhoz viszonyítva megállapítható a nemzetiségek tekintetében, hogy a cigány (roma) nemzetiségűek száma több mint a felére csökkent a 2022-es népszámlálás idejére, ahogyan a horvát nemzetiségűek száma is 14%-kal csökkent, viszont a német nemzetiségűek vallók száma viszont megduplázódott 2022-re.

A Barcsi járásban a 7 évesnél idősebbek körében a legmagasabb befejezett végzettségek tekintetében jellemzően az alapvégzettségűek (0-8 általános iskolai osztály) aránya a legmagasabb (31,78 %), majd

a szakmával rendelkező középvégzettségűek következnek (25,84%), ezt követi kicsit nagyobb arányban az érettségizettek (28,38%) végül pedig a diplomával rendelkezők zárják a sort (14%).

A felsőfokú végzettségűek aránya Barcson messze elmarad az országos eredményektől. Országos viszonylatban a felsőfokú végzettségűek aránya 20,49%. Ez a vármegye esetében csupán 14,89%, de még ennél is alacsonyabb Barcson, ahol a járási adatokat felülmúlva (9,96%) 14,00% a legutóbbi népszámlálás adatai szerint.

Valamennyi területi szinten a középfokú végzettségűek vannak a legnagyobb arányban. Barcson az érettségivel rendelkezők aránya (28,38%) magasabb az érettségi nélküli középfokú végzettségűek arányánál (25,84%), amely tendencia vármegyei és országos szinten is megjelenik, azonban járási szinten megfordul. Ez a fordulat az aprófalvas településszerkezettel is magyarázható, hiszen a periférián levő kistelepülések esetében az előregedés párhuzamosan a képzettségi szerkezetben is megmutatkozik.

A Barcsi járásra jellemzően az alapvégzettségűek (0-8 általános iskolai osztály) aránya a legmagasabb, majd a szakmával rendelkező középvégzettségűek következnek, megelőzve az érettségizetteket, végül pedig a diplomával rendelkezők zárják a sort.

A Barcsi járáshoz hasonlóan Barcson is az alapvégzettségűek (0-8 általános iskolai osztály) aránya a legmagasabb. A 2022-es népszámlálás adatai alapján, a 7 évesnél idősebbek mintegy 9,49%-ának legmagasabb iskolai végzettsége az általános iskola 1-7. osztály, míg a 8. évfolyamot elvégzettek aránya 22,28%. Tehát, a 7 évesnél idősebb lakosság mintegy 31,77%-a alapvégzettségű.

A vizsgált csoportban a középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel rendelkezők aránya 25,83%, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya csupán 13,99%.

2.1.3. Gazdaság

2014 és 2019 között az álláskeresők száma Barcson és a járásban is csökkent, azonban 2020-ban némi – egy évet felölelő – emelkedés volt tapasztalható. 2023-ban az álláskeresők száma Barcs és a járás esetében is a 2017-2018-as átlagszinten helyezkedik el, az előző évi adatokhoz képest számuk csökkent.

A város és a térség legsúlyosabb problémája a magas munkanélküliség, amelynek mértéke országos szinten is kimagasló.

Az elmúlt 10 év munkanélküliségi adatait vizsgálva azt látjuk, hogy a 2019-es és 2023-as évek kivételével jellemzően a munkanélküliek körében magasabb a nők aránya. A munkanélküliek között 2017-ben kimagaslóan magas volt a nők aránya (56,70%), míg a legalacsonyabb 2019-ben volt (47,37%), amikor a férfiak száma magasabb volt a nőknél. A vizsgált időszak azon éveiben, amikor a férfiak száma a munkanélküliek között alacsonyabb volt a nőknél, ilyen nagyfokú különbség a nemek között nem tapasztalható, mivel a munkanélküliek között a legmagasabb férfi arány ezen években 49,58% (2018) és a legalacsonyabb 43,30% (2017).

A Barcsi járás tekintetében a várostól eltérően már egyértelműen nem kijelenthető, hogy a munkanélküliek körében a nők száma jellemzően magasabb a férfiakénál. Kiegyenlítettebb kép mutatkozik járási szinten.

A TeIR adatai alapján Barcson az elmúlt 5 évben a 25 év alatti nyilvántartott álláskeresők aránya csökken, arányuk 2019-ben 21,3% volt, 2020-ban 20,5%, majd egy jelentősebb csökkenést követően 2021-ben 16,3%, 2022-ben 15,3% és 2023-ban 14,9%. A korcsoport esetében a járási adatokban is csökkenés tapasztalható, azonban e területi szinten a csökkenés lassúbb mértékű, mint Barcson, elsősorban azért, mert arányuk sem volt olyan magas, mint a városban (2019: 19,7%, 2020: 19,5%, 2021:17,4%, 2022: 15,7%, 2023: 14,5%).

Szerencsés tendenciának nevezhető, hogy az elmúlt 5 évben a 18. életévüket be nem töltött álláskeresők száma fokozatosan csökkent. Ez egyrészt jelezheti a korosztály elhelyezkedési lehetőségeiben bekövetkező pozitív változást, másrészt a korai iskola elhagyások számában bekövetkező javulását is.

Szintén pozitív változás a 19-20 éves korosztály számának csökkenése az álláskeresők körében, főleg úgy, hogy az előző évhez képest 2020-ban jelentős ugrás volt tapasztalható. Ez a korosztály a középfokú tanulmányok lezárását követően a munkaerőpiacra lépő pályakezdő csoport.

A 21-25 éves korosztály is pályakezdő korcsoport. Egyrészt a felső-középfokú tanulmányok befejeztével, vagyis a jellemzően érettségire épülő 1, illetve 2 éves szakképzések lezárását követően munkába álló korcsoport, másrészt a felsőoktatásban felsőfokú szakképzést végzettek csoportja. Esetükben a 2022-ben tapasztalható növekedés meglepő, azonban a következő évben az addigi csökkenő tendencia folytatásával számuk csökken. Ez a korosztály idegen nyelveket tanult, alapszinten kommunikálva rajtuk, nem riadnak vissza a munkahely céljából történő lakóhelyváltástól vagy ingázástól.

A 41-50 éves, középkorúak száma jelentősnek mondható a barcsi nyilvántartott álláskeresők körében. Számuk (és arányuk) az elmúlt 5 évben a legnagyobb. A korosztály jellemzően középfokú végzettségű, akár több évtized munkatapasztalattal, a háztartásukban eltartottakkal. Jellemző esetükben a beszélt idegennyelv hiánya, a „röghöz kötöttség”, vagyis az utazási, ingázási morál alacsony volta.

A TeIR adatai alapján megállapítható, hogy Barcson a nyilvántartott álláskeresők körében a 45 év felettiek aránya a 2019-es év átmeneti, 3,7%-os visszaesésétől eltekintve fokozatosan növekszik. Míg 10 évvel ezelőtt, 2014-ben arányuk 31,47% volt, addig a 2023. évi adatok alapján 49,28%, ami amellest, hogy jelentős növekedésnek mondható, megközelíti az 50%-ot. Vármegyei szinten ugyan ez a tendencia figyelhető meg. A 2019. évi csökkenést követő jelentős emelkedés hatására 2023-ra 7%-os emelkedés következett be. A járás tekintetében a 2019-es csökkenés mellett megfigyelhető 2017-ben is egy kisebb mértékű csökkenés, azonban 2023-ra a járási arány is – a vármegyeihez hasonlóan – meghaladta az 50%-ot.

Az 51-60 évesek száma is jelentősnek mondható. Ez a korosztály is jellemzően középfokú végzettségű, több évtizedes, jellemzően néhány munkahelyen szerzett tapasztalattal, azonban itt már olyan háztartások is találhatunk, ahol eltartott már nincs, a gyermekek önálló életet kezdve maguk is a munkaerőpiacon boldogulnak. Jellemző esetükben a beszélt idegennyelv hiánya, a „röghöz kötöttség”, vagyis az utazási, ingázási morál alacsony volta.

A 61 éven felüliek jelenléte a nyilvántartott álláskeresők körében nem térségi sajátosság, úgy sem, hogy a jogi környezet ezt a korosztályt már védett korúnak tekinti.

Barcs tekintetében a legfeljebb általános iskola 8 osztályt végzettek aránya a nyilvántartott álláskeresők között 43 - 49% százalék között ingadozik az elmúlt 10 évben (2014-2023) a TeIR adatai alapján. Vármegyei szinten ez az arány kiegyenlítődött, Barcsához közelítő (44 – 48%), azonban a járási

adatok kedvezőtlenebbek, 48 – 55%. Települési szinten is az alacsony iskolázottságúak aránya közelíti az 50%-ot a nyilvántartott álláskeresők körében, azonban a Barcsi járás egészére nézve ez – a vizsgált időszakban – jellemzően meg is haladta.

Barcson és a vármegyében 20%, illetve 21% körül alakul a magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 2021-től kezdve. Ezzel szemben a járás esetében ez az arány 15% körüli 2021-től, ezt megelőzően pedig ennél is alacsonyabb. Az elmúlt 10 évet vizsgálva a csoport aránya mindhárom területi szinten – jelentéktelen hullámnázás mellett – folyamatosan növekszik a nyilvántartott álláskeresők körében.

A KSH negyedéves adatai szerint a vármegyei és regionális munkanélküliségi ráta is folyamatos ingadozást mutat. Az elmúlt 5 évben jellemzően (2020 I. negyedév-2024. I. negyedév) 3,3% és 8,6% között ingadozott a vármegyei ráta. A régiós munkanélküliségi ráta 4,5% és 7,5% között mozgott a vizsgált időszakban.

A korábbi nagyvállalati múlt, és a tőkehiány miatt mind a településen, mind a térségben jóval elmarad az 100 főre jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma az országos és a megyei átlagtól is.

A Barcsi térségben a termelőszektor részaránya nagyobb, a szolgáltatási szektor szerepe viszont kisebb a vármegyei átlagnál. A térség ipara barcsi központú és nagyrészt az építőanyag-iparra és a gépiparra szakosodott, előbbi fokozatosan veszít súlyából, míg a faipar egyre meghatározóbb ágazattá válik.

A 2023-as adatok alapján a regisztrált vállalkozások közül mezőgazdasági szektorban 35,87% a tevékenykedik, ami magasabb a Somogy vármegyei átlagnál. 32,76%. Az ipari tevékenységet végző vállalkozások aránya 17,64%-os ami, szintén meghaladja a vármegyei átlagot, ami 14,37%. A szolgáltató szektorban található 46,49% ez az érték alacsonyabb, mint a vármegyei átlag, ami 52,87% ez jól mutatja a terület rurális jellegét.

A mezőgazdaság természeti adottságai kedvezőek, mégis alacsony és csökkenő tendenciájú a mezőgazdasági szektor jövedelemtermelő, lakosságeltartó képessége. A tönkrement, vagy jelentősen karcsúsodott mezőgazdasági nagyüzemek helyén létrejött kiscgazdaságok egy része nem rendelkezik piacképes termékekkel. Az alacsony technikai és technológiai háttér, valamint a finanszírozási problémák miatt e családok megélhetése bizonytalanná vált. A térségben nagy hagyományai vannak az erdőgazdálkodásnak, és a fafeldolgozó iparnak.

Kitörési pont lehet az EU igények szerinti piacképes biotermékek előállítás.

A mezőgazdasági termelés és értékesítés kapcsolatát egyre inkább meghatározza a gazdasági átalakulás, melynek folyamata napjainkban is tart. A termelők összetétele folyamatosan átalakul, és a társas vállalkozások rendelkeznek a megtermelt termények betakarítására, tárolására alkalmas infrastruktúrával. Az egyéni termelők az általuk megtermelt árualapot itt tudják értékesíteni, raktározni. Megkezdődött az értékesítő és szolgáltató szövetkezetek szervezése, melyek lényegesen javíthatják a kistermelők értékesítési biztonságát.

Barcson jelentős hagyományai vannak a gép és faiparnak. A régi gép és faipari üzemek már megszűntek, de részben az ottani tapasztalatok, szaktudás és kapcsolatrendszer segítségével új társaságok sikeresek e téren. Közülük is kiemelkedik az Avermann-Horváth KFT, a Barcs Metál 2000 KFT, a Seres Gépipari és Kereskedelmi KFT. Szintén jelentős szereplő a MARDEGAN LEGNO, valamint a MAGYAR PLAN Fafeldolgozó Kft, akik hazai alapanyagból főként olasz piacra gyártanak faipari fél és késztermékeket.

Barcson jelentős, részben, és csak mozaikszerűen kihasznált ipari zónák találhatóak, valamint a város

rendelkezik ipari parki címmel is, illetve a múlt évben új iparterület is létesült.

A korábbi bevásárló turizmusra épült kereskedelmi szektor folyamatos leépülésben van, mind az üzlethelységek számát, mind a forgalmat tekintve.

A fürdő és szelídturizmusban rejlő lehetőségeket csak mérsékelten sikerült kihasználni, ennek legfőbb okai a megfelelő szálláshely kapacitás hiánya, a határmentiség, és komplex programcsomagok hiánya.

2.1.4. Táj- és természeti adottságok

Barcs város területe síkvidék jellegű, természetes környezete országos viszonylatban is értékes, ami a nyíres-borókás ligeterdők, láperdők és láprétek változatos növény- és állatvilágával „Barcsi Tájvédelmi Körzetként” országos védett területnek minősül és az 1996-ban megalakult a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik.

A Drávát határközelsége miatt viszonylag háborítatlanul őrizték meg a folyóhoz kapcsolódó ökoszisztémák, amelyek ma Európa utolsó természet közeli állapotban fennmaradt nagy folyójává teszik. A sűrű gépek kolóniái találhatóak a vízhez közeli égeresekben, a háborítatlan dús lombú erdőkben több fekete gólya pár is fészkel, s itt található a kormorános erdő is, a tömegesen fészkelő kárókatonák telepe.

A város kiemelkedő természeti környezetéből keveset profitál, az erre épülő turisztikai szolgáltató szektor nem épült ki, a város és a Dráva kapcsolata ellentmondásos, bár elkészült a kikötőt a szabad stranddal összekötő sétány, a sétányt szegélyező iparterületek nem a természet közelséget tükrözik.

2.1.5. Zöldfelületek

Barcsban a zöldfelületi ellátottság jó. A közterületek tisztasága, gondozottsága az országos átlag feletti. A közterületek állapota az elmúlt években jelentős megújuláson ment keresztül. Az egy lakosra jutó zöldfelület arányában a település országosan is jó értékkel rendelkezik. A jelenlegi zöldfelületi rendszer azonban még nem teljes.

A zöldfelületekben gazdag erdőterületeket összekötő zöld folyosó zöldfelületi rendszerré fejlesztése szükséges. Ez abból adódóan, hogy a település közigazgatási nagy része szélérózióval veszélyeztetett kategóriába tartozik jelentős és orvosolandó probléma.

A városban található barnamezős területek revitalizációjával, különös tekintettel a Dráva melletti volt iparterületekre egyedülálló zöldövezetet lehetne létrehozni, azonban ennek forrásigénye még középtávon sem biztosítható.

2.1.6. Épített környezet

A településszerkezet kialakulásában a földrajzi adottságok, a várostörténeti tényezők, a gazdasági fejlődés és a határátkelőhely funkciók játszották a legjelentősebb szerepet. A település mai központjának magja a Templom tér körül alakult ki, amely a határátkelő felé, valamint a vasútállomás,

a kikötő irányában és a településrészeket összekötő utak mentén terjeszkedett. A Templom tértől északra alakult ki a város új központja. A 68-as út korábbi nyomvonalától nyugatra, a vasútállomás irányában új derékszögű úthálózati jelleggel alakult ki Barcs új lakónegyede az 1960-80. közötti időszakban.

A település az alábbi városrészeket foglalja magában: Régi Barcs, Somogytarnóca, Drávaszentés, Pálfalu, Munkácsy lakótelep, Köztársaság utcai lakótelep, Roma telep. A település lakosságának közel fele a Régi Barcs városrészben lakik ma is.

Barcs korábbi (illetve részben jelenlegi) ipari zónája a vasút és a Dráva közti területen terült el, illetve az ipari park területén (keleti és nyugati iparterület) található. A korábbi nagyvállalatok hatalmas telephelyei jelenleg részben hasznosítottak, részben üresen állnak. Gyakori, hogy a korábbi gyártósarnokok egyes részei kerültek kisebb termelőcégeknek bérbe, illetve eladásra, ezzel a tulajdonosi kör tovább bővült. A legtöbb itt található ingatlan esetében jelentős terhek kerültek az ingatlan nyilvántartásba bejegyzésre. E probléma mentén 2023-ban iparterület került kialakításra Barcs keleti határában, amely Barcs Város Önkormányzatának tulajdonában áll. A terület jelenleg bérlőkre vár.

Az elaprózódott tulajdonosi szerkezet, a banki terhek, mozaikszerű hasznosítás, valamint a lepusztult épületállomány olyan barnamezős ipari zónát hozott létre a település legpotensebb részén, amelynek rehabilitációja jelenleg nem tűnik reálisnak annak pénzügyi vonzatai miatt.

2.1.7. Közlekedés

A település legsúlyosabb problémája, hogy a Barcsi járást elkerülik az országos és nemzetközi gyorsforgalmi útvonalak. Az M7-es autópálya a 68. sz. másodrendű főúton, másfél-, míg az M6-os a 6. sz. főúton közel 70 perc alatt érhető el.

A térség területét két főközlekedési útvonal érinti. A 68. sz. másodrendű főút észak-déli irányban szeli keresztül, míg a 6. sz. első rendű főút Barcs városból indul és keleti irányba haladva éri el a régióközpontot, Pécsset.

A város és a térség öt fő irányból közelíthető meg: Budapest-Pécs irányából a 6-os sz., Kaposvár irányából 6623 sz., Balatonszentgyörgy-Nagyatád irányából a 68-as sz., Csurgó irányából 6801. sz. főközlekedési utakról, illetve Horvátország irányából a 6. sz. főúton keresztül. A térségben főként a centrálisan kialakított útvonalhálózat a jellemző. Hiányoznak viszont a községek közötti többirányú átjárhatóságot biztosító utak, melyek hiánya főként az apró falvak – különösen a zsáktelepülések - elszigeteltségét fokozza.

A térségi elérhetőség javítása Barcs jövője szempontjából elsődleges prioritás, minden további fejlesztési, fejlődési lehetőség alapja!

A kötöttpályás közlekedést egy működő és egy használaton kívül vasútvonal jelenti. A meglévő vasútvonal a MÁV 60-as számú, egyvágányú, nagyobb részt nem villamosított vasútvonala (Pécs-Nagykanizsa), amely a kistérségben 7 települést érint, alacsony teherbírású, lassú, a vasúti pályák és a településeken található állomások épülete felújításra, korszerűsítésre szorulnak. A szakaszon a megengedett maximális sebesség 80 km/h. A vonal 1868 óta üzemel.

A térségben található másik vasútvonal a MÁV 62-es számú, egyvágányú, nem villamosított mellékvonala, amely Barcsot Harkánnyal, illetve Siklóssal köti össze. A vonalon jelenleg nincs menetrend szerinti személyszállítás. A vágányok igen rossz állapota és a gyakori lopások miatt mára gyakorlatilag használhatatlanok ezek a szakaszok.

A Horvátországgal való vasúti kapcsolat újbóli kiépítésével, és a Zágráb- Barcs- Pécs kapcsolattal nem csak Barcs, hanem a Baranyai vármegyeszékhely is sokat profitálhatna.

A helyi autóbusz közlekedés megszűnt a nem megfelelő kihasználtság miatt.

A kerékpáros közlekedési infrastruktúra bővítését megkezdte a város. TOP ERFA forrásból a városközpontban kerékpárút létesült a Bajcsy-Zs. utcán a Táncsics utcáig, amellyel kiegészült és hálózatosá vált a meglévő Béke utcai kerékpárúttal. Azonban a városközponti területeken kívül további kerékpáros infrastruktúra fejlesztés nem történt, holott indokolt lenne a két elkülönült városrész, Drávaszentes és Somogytarnóca kerékpárúttal való bekötése Barcshoz, valamint a déli városrészen, a Szabadstrandon is áthaladó kerékpárút és a városközponti kerékpárút összekötése.

Hosszú ideig jelentős szerepet játszott a város és a térség megközelíthetősége szempontjából a drávai folyami hajózás is. Korábban a határőrizet mellett turisztikai célú vízi közlekedés is működött a folyón. A folyó partja szinte teljes egészében érintetlen természetvédelmi terület, melyet a turistahajó fedélzetéről, gyönyörű környezetben figyelhetek meg az érdeklődők.

A 2002-ben elkészült barcsi kikötő jelenleg is üzemel, és többféle turisztikai és szabadidős tevékenységnek ad otthont, azonban a kikötő és környezete fejlesztésre szorul. A kikötőben található Mobilitási Központ az évben átlagosan szeptember végéig van nyitva, ahol interaktív kiállítások és információs szolgáltatások várják a látogatókat. A kikötő a drávai vízitúrák népszerű kiindulópontja, különösen a kenutúrák esetében. A Barcsi Vízisport és Túra Szakosztály szervezésében március közepétől szeptember közepéig 1-8 napos vízitúrák kerülnek megrendezésre, amelyek során a résztvevők megismerhetik a Dráva természeti szépségeit.

2.1.8. Közművek

A település közmű-ellátottsága jónak mondható.

A városi vízmű megfelelő kapacitással rendelkezik. A település közüzemi ivóvíz-vezeték hálózatának hossza 79 km, a közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat hossza 57,8 km. A közműolló (egy km vízvezeték hálózatra jutó csatornahálózat) 0,73 kilométer. A közüzemi ivóvíz-vezeték hálózatba bekötött lakások száma 2023-ban 4340 volt, amely a lakások 96,7 %-a. Ez a vármegyei átlag (95,9) feletti arány, megfelel a Dél-Dunántúli mutatónak (96,4%) és az országos értéknek (94,3 %).

A város csapadék és belvíz elvezetésének rendszere az utóbbi évtizedek folyamatos fejlesztései által megvalósult műtárgyak és létesítmények következtében rendezettnek tekinthető, az átlagos csapadékviszonyokat képes kezelni.

A településen a villany és gázvezeték kiépítettsége teljes, a felmerülő lakossági igények kielégítésére alkalmas.

A közvilágítás hálózata kiépült.

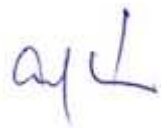

A telefonellátás teljes körű, automata telefonközponttal, körszerű helyi összeköttetéssel rendelkezik. A mobiltelefon-szolgáltatás teljes körű lefedettsége a Somogytarnócán üzembe helyezett TMOBIL,

Vodafone, Yettel átjátszóval megoldódott. A mobil telefonon elérhető internet szolgáltatás sávszélessége, gyorsasága - használhatósága is jelentősen javult, e beruházás megvalósulásával.

A településen a vezetékes telefonhálózat kiépítettsége a belterületen teljes. A kábel TV hálózat kiépült. A csillagpontos rendszer internet szolgáltatást is végez.

Aláíró lap

Barcs város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálatát és átdolgozását megalapozó vizsgálatához.

Településmérnök	
Székely Nóra okl. településmérnök TT 07-0346	
Okleveles építész	
Boa Árpád vezető tervező, okl. építész É/1 14-0108	
Nagy Mónika okl. építész É 14-0385	
Közlekedéstervező	
Szász Mihály okl. erdőmérnök, építőmérnök MÉ-K 19-01439	
Településtörténet, demográfia, fejlesztési koncepció	
Taubert Balázs közgazdász	
Taubert-Nemes Hajnal okleveles közgazdász regionális és környezeti gazdaságtan szakon	
Sipos Attila közgazdász	
Önkormányzati főépítész	
Nagy Edina okl. építészmérnök 14-0387	

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE

3.1.1. A folyamatok értékelése

Barcs az elmúlt közel egy évszázadban területi szempontból részben elszigetelt helyzetben működött. Egyrészt a horvát határ korábbi zártsága, másrészt a Magyarország felől fennálló hiányos közlekedési kapcsolatok miatt. Bár napjainkra a határforgalom Baracson már schengeni határátkelőn keresztül zajlik, a város mind a hazai, mind a horvát oldali közlekedési infrastruktúra hiányosságai következtében továbbra is kedvezőtlen elérhetőségű. Amíg ez az állapot nem változik, Barcs fejlődési lehetőségei érdemben nem javulnak, mivel a város és a térség alábbi problémái döntően erre vezethetők vissza:

- rossz megközelíthetőség;
- alacsony tőkevonzó képesség;
- magas munkanélküliség;
- alulképzettség;
- jelentős elvándorlás;
- turisztikai potenciál alacsony kihasználtsága.

A település, és a déli térség számára a fejlődés előmozdítója lehet az OTTrT-ben rögzített M60-as gyorsforgalmi út Barcsot érintő szakaszának kiépítése, amely a várost és a térséget az alábbi útvonalon nyitja meg országos és nemzetközi viszonylatban: – Pécs – Szigetvár – Barcs – (Horvátország).

A település jövője szempontjából szintén fontos kérdés foglalkoztatottsági szint emelése, aminek a munkaerő képzettsége jelenleg az egyik legnagyobb akadálya. Ez szintén jótékonyan hatna a térségben gyártott termékek feldolgozottsági szintjének emeléséhez. Külső befektetők hiányában e problémák megoldásában a belső erőforrásokra kell támaszkodni, ami egyrészt jelenti a már működő vállalkozások fejlesztéseinek támogatását, másrészt a szociális foglalkoztatás fejlesztésével a jelenleg is korlátozottan működő közmunka programok és a valós piaci munkavállalás közti űr szűkítését. Ez utóbbi esetben mezőgazdaság és az élelmiszeripar lehet a kitörési pont. Ennek sikere érdekében törekedni kell a minél magasabb feldolgozottság elérésére, amely egyrészt a foglalkoztatottságra is jótékony hatással van, másrészt a termék értékesíthetőségét is biztosíthatja.

A város térszerkezetét rombolják a felhagyott ipari ingatlanok, mivel pont a város és a Dráva természetes kapcsolatát lehetetlenítik el elhelyezkedésükkel. Ezek rendezéséhez szükséges lenne a kormányzati szerepvállalás.

3.1.2. A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

3.1.2.1. A településhálózat és közlekedés SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> – Határátkelő; – Járási szerepkör; – Közlekedési csomópont, fontos térségi közlekedési utak találkozási pontja. 	<ul style="list-style-type: none"> – Gyorsforgalmi úthálózati kapcsolatok hiánya; – Vasúti kapcsolat gyengesége; – Schengeni határ; – Vasúti kapcsolat hiánya Horvátország felé; – Hiányos, kiépítetlen kerékpáros infrastruktúra; – A külső városrészek városközponti irányú közlekedési kapcsolatának hiánya; – Aprófalvas környezet; – Nemzetközi együttműködések nem intézményesültek, a kapcsolatok gyengék.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> – A térségi elérhetőség fejlesztése jelentős fejlődési boom-ot indíthat el; – Kedvező geopolitikai helyzet kihasználása, nemzetközi kapcsolatok fejlesztése, különösen Horvátország schengeni részvételének kihasználása; – Közszolgáltatások megosztása a környező településekkel; – Logisztikai központ fejlesztése; – Határon átnyúló kapcsolatok kihasználása; – Járási együttműködések. 	<ul style="list-style-type: none"> – Külső infrastrukturális fejlesztések elmaradása, elhúzódnása; – Horvátország schengeni övezetből való kiszorulása; – Világ, vagy országos politikai, gazdasági helyzetben kedvezőtlen fordulat áll be; – Térségi fejlesztési források tekintetében Barcs nem tudja érvényesíteni akaratát; – A dinamikusabb külső térségek szívó hatása (nem csak országon belül); – Nem épül meg az M60-as gyorsforgalmi út barcsi szakasza; – Elmarad, megáll a megkezdett kerékpáros infrastruktúrafejlesztés; – A külső városrészek városközponti irányú közlekedési fejlesztésének elmaradása.

3.1.2.2. A társadalom és SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> – Kedvező korstruktúra; – Határmenti elhelyezkedésből adódó kereskedelmi és vállalkozói ismeretek; 	<ul style="list-style-type: none"> – A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya magasabb az országos átlagnál; – Lassan ütemű előregedés;

<ul style="list-style-type: none"> – Erős helyi identitástudat. 	<ul style="list-style-type: none"> – A roma lakosság alacsony foglalkoztatási szintje; – Részfoglalkoztatás hiánya - női munkanélküliség magasabb aránya; – Alacsony vállalkozói készség, kevés vállalkozó; – Képzett munkaerő hiánya, magasabban képzettek nem jönnek vissza a térségbe; – Felsőoktatás hiánya; – Elhanyagolt településkép a járás településein; – Hiányzó térkapcsolatok a járásban; – Nem elég erős civil szervezetek, non-profit tudás; – Nincs megfelelő termék és térségi marketing; – Magas munkanélküliség, helybeli munkahelyek hiánya; – Tőkehiány; – Jövőkép hiánya.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> – Meglévő vállalkozások által munkahelyek teremtése; – További iparterületek kialakításával új ipari, gazdasági tevékenységet folytató vállalkozások vonzása munkahelyteremtés céljából; – A turisztikai potenciál kihasználásával új munkahelyek létrehozása; – Az új típusú szövetkezesek támogatása, szociális gazdaság fejlesztése; – Komplex egészség-megőrzési és fejlesztési programok; – Felsőoktatási intézmény letelepedése; – Vállalkozásindítási ösztönző program kidolgozása. 	<ul style="list-style-type: none"> – A dinamikusabb külső térségek szívó hatása; – Lakosság romló egészségi állapota; – Foglalkoztatottak nélküli háztartások növekvő aránya; – Az elvándorlás mértékének növekedése; – Az előregedés ütemének felgyorsulása; – A roma lakosság nagyobb mértékű elszegényedése és kiszorulása a társadalomból.

3.1.2.3. A gazdaság SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> – Termál-és gyógyvizek: geotermikus energia; – Meglévő ipari hagyományok; – Határmentségből adódó kereskedelmi és vállalkozói ismeretek; – Kedvező természeti adottságok; 	<ul style="list-style-type: none"> – Térségi közúti elérhetőség; – Alacsony feldolgozottságú mezőgazdasági termékek; – Nincs hagyománya az idegenforgalomnak, a komplex turisztikai csomagok még nem

<ul style="list-style-type: none"> – Vonzó, érintetlen táj; – Kedvező határmenti fekvés; – Feldolgozóipari tapasztalatok, termelési hagyományok (élelmiszer és fa); – Jelentős kereskedelmi kapacitások; – Ipari parki cím; – Új kialakított iparterület; – Ipari tevékenységre alkalmas barnamezős területek állnak rendelkezésre; – Barcs irányából a járás települései felé épülő kerékpáros infrastruktúra – hivatásforgalmi célú kerékpáros létesítmények. 	<p>kerültek kialakításra;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Alacsony vállalkozói készség, kevés vállalkozó; – Képzett munkaerő hiánya, magasabban képzettek nem jönnek vissza a térségbe; – Piachiány; – Nincs megfelelő termék és térségi marketing – Magas munkanélküliség, helybeli munkahelyek hiánya; – Tőkehiány; – Telített, de alulhasznosított Ipari park; – Szálláshely kapacitás hiánya; – Degradálódott városkép; – Funkciók nélküli épületek, városi területek; – A külső városrészek városközponti irányú közlekedési kapcsolatának hiánya.
<p>Lehetőségek</p>	<p>Veszélyek</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Munkahelyek teremtése, szociális gazdaság; – Fürdő- és szálláshelyfejlesztés; – Szelídturizmus; – Turizmus fellendítése, új turisztikai attrakciók és csomagok létrehozása; – Turisztikai és idegenforgalmi igényeket kielégítő helyi szolgáltatáshálózat kialakítása; – Az alternatív energia fejlesztések támogatása; – A speciális termékek iránti érdeklődés fokozódása az EU piacokon; – A nemzetközi kapcsolatok fejlesztése; – Tájvédelmi körzet; – Az egészségpénztári háttér megteremtése a gyógyászati szolgáltatások Horvátország felé történő nyitásához; – Logisztikai szolgáltatások fejlesztése; – Az új iparterület betelepítése; – A többműszakos munkarendtől független alternatív közlekedési lehetőségek (pl. kerékpáros) városkörnyéki kiépítése a munkavállalók számára. 	<ul style="list-style-type: none"> – Külső infrastrukturális fejlesztések elhúzódnása, elmaradása; – Kiszámíthatatlan politikai, gazdasági helyzet; – A dinamikusabb külső térségek szívó hatása; – A multinacionális cégek befolyásának erősödése az ország, a régió gazdaságára; – Az állam nem segít a termékek piacra juttatásában; – Az EU mezőgazdasági támogatási rendszer kedvezőtlen hatásai; – Foglalkoztatottak nélküli háztartások növekvő arány; – Világgazdasági válság kialakulása a szomszédos országok katonai konfliktusa következtében; – A helyi mikro- és kisvállalkozások megszűnése a növekvő adó- és közmű terhek következtében.

3.1.2.4. A táji- és természeti adottságok, zöldfelületek SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> – Változatos természeti, környezeti adottságok; – Zöldterületek magas aránya; – Jelentős zöldterület fejlesztés valósult meg és tervezett a továbbiakban; – Jelentős, jó minőségű vízkészlet; – Meglévő, több rétegű turisztikai vonzerő; – Jelentős táji-, természeti értékek; – Duna-Dráva Nemzeti Park. 	<ul style="list-style-type: none"> – A városközpont és a Dráva kapcsolatának hiánya; – Degradálódott iparterületek; – Kihasztnátlan gyalogos és kerékpáros túraútvonalak; – Fejlesztésre, pótlásra, funkcióváltásra szoruló zöldfelületek a városközponton kívüli területeken; – Városközpontra koncentrált zöldfelületi fejlesztések.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> – Fűtési rendszerek korszerűsítése; – Intézményi és lakossági energetikai korszerűsítések; – Megújuló energiaforrások arányának növelése intézményi és lakossági szinten; – Zöldterületek bővítése, korszerűsítése; – Zöldsávok, fasorok kialakítása a városközponti területeken kívül; – Védett természeti értékek megőrzése; – A városközpont és a Dráva kapcsolatának erősítése; – Fenntartható közlekedési infrastruktúra városi és térségi fejlesztése, bővítése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Városi területek szegregálódása; – Növekvő forgalom miatt jelentkező környezetterhelés; – Az elavult fűtési rendszerek miatt sérülnek a táji- és természeti értékek; – Az energetikailag elavult ingatlanok számának növekedésével sérülnek a táji- és természeti értékek; – Elmaradó zöldterület fejlesztések – A városkép és az élhetőség romlása, a város és a térség lakosságának nagyobb ütemű fogyása; – Elmaradó fenntartható közlekedésfejlesztések – a természetkárosítás növekedése.

3.1.2.5. Az épített környezet, közművek SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> – További fejlesztések területigénye biztosítható; – Épített környezet értékei azonosításra kerültek; – Megfelelő, a város tulajdonában álló ingatlanállomány; – Megkezdődtek az épített környezeti elemek felújításai, korszerűsítése; – A város közművesítése nagyrészt megoldott; – Elektronikus hírközlés a városban korszerű; 	<ul style="list-style-type: none"> – Szegregált területek; – Zöldterületek intenzív használata megoldatlan; – Hiányos városrészi kapcsolatok, zárányterületek; – A közintézmények energetikai és műszaki állapota részben továbbra is korszerűsítésre szoruló; – Lakásállomány rossz energetikai és műszaki állapota.

– Az elmúlt években számottevő fejlesztések valósultak meg.	
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> – Zöldterületek összekapcsolása, városszerkezetbe integrálása; – Épített környezet erőforrásként való hasznosítása (rekreáció, turizmus); – Az épített környezet funkcióbővítése; – Fokozatos átállás a közvilágításban a korszerű LED technológia használatára, intelligens megoldások alkalmazása; – Fűtési rendszerek korszerűsítése; – Intézményi és lakossági energetikai korszerűsítések; – Megújuló energiaforrások arányának növelése intézményi és lakossági szinten; – A szegregált területek fejlesztése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tulajdonviszonyok gátolhatják a fejlesztési elképzelések megvalósítását; – A lakosság részéről érdektelenség az energetikai fejlesztések iránt; – A lakosság anyagi lehetőségei nem engedik az energetikai és műszaki felújítások megvalósítását; – A szegregált területek nagyobb mértékű, behozhatatlan lemaradása; – Balesetveszélyes műszaki állapotok kialakulása; – Elmaradó fejlesztések – A városkép és az élhetőség romlása, a város és a térség lakosságának nagyobb ütemű fogyása.

3.1.2.6. Kockázatok felsorolása

Az alábbiakban az ITS stratégiai szintű kockázatait tárjuk fel és bemutatjuk a kockázatkezelési intézkedéseket. A stratégia megvalósítását a város által befolyásolható belső, illetve a város hatáskörén túl mutató külső tényezőkből fakadó kockázatok befolyásolhatják.

Belső kockázatok	Külső kockázatok
<ul style="list-style-type: none"> – Kedvezőtlen demográfiai- és munkaerő-piaci változások; – Alacsony befektetői kedv; – Önerő hiánya; – A városi lakosság identitástudatának csökkenése; – Lakosság érdektelensége; – Szegregációs problémák. 	<ul style="list-style-type: none"> – Közlekedési elérhetőség nem javul; – Országos szintű gazdasági problémák; – Szabályozási környezet változása, különös tekintettel állami- önkormányzati feladatellátásra, annak finanszírozására; – Kedvezőtlen pályázati feltételek.

A külső – belső kockázatok mellett a kockázati tényezőket alapvetően három kategóriába soroljuk:

- Fizikai kockázatok;
- Pénzügyi, gazdasági kockázatok és
- Szervezeti kockázatok.

A stratégia végrehajtását befolyásoló kockázatok bekövetkezési valószínűségét (kicsi, közepes, nagy), azoknak a stratégiára gyakorolt hatását (kicsi, közepes, nagy), valamint a felmerülő kockázatok kezelési stratégiáját az alábbi táblázatban foglaltuk össze (mivel a külső kockázatok esetében a városnak nincs

érdemi befolyásolási képessége, ezért csak a belső kockázatokra térünk ki):

Kockázat megnevezése	Bekövetkezés valószínűsége	Hatása a stratégia megvalósulására	Bekövetkezésük valószínűségét csökkentő intézkedések	Bekövetkezésük esetére tervezett intézkedés
<p>Kedvezőtlen demográfiai- és munkaerő-piaci változások:</p> <p>A népességszám további csökkenése, az elvándorlás növekedése a képzett és fiatal munkavállalói csoportokban. A város munkaerő-piacának gyengülése.</p>	nagy	nagy	<ul style="list-style-type: none"> – Magas szintű közszolgáltatások nyújtása; – Piaci szereplőkkel való együttműködés mélyítése; – Munkahelyteremtés szociális gazdaságban; – Képzési struktúra javítása; – Szakképzési kínálat bővítése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Motivációs eszközök alkalmazása; – Letelepedés ösztönző csomag kidolgozása; – Képzési és foglalkoztatási programok indítása; – Felsőoktatás térségbe hozatala; – Szegregátumban élők integrálásának fokozása.
<p>Alacsony a befektetői kedv:</p> <p>A helyi vállalkozók befektetéseiket döntően nem a városban valósítják meg.</p>	közepes	nagy	<ul style="list-style-type: none"> – További alap infrastrukturális fejlesztések önkormányzati megvalósítása; – Az új iparterület betelepítésére ösztönzőrendszer kidolgozása; – A helyi vállalkozói csoportok korai tájékoztatása a befektetési lehetőségekről; – Képzési struktúra fejlesztése; – Gazdasági és turisztikai differenciálás; – Új befektetési lehetőségek feltérképezésében való segítségnyújtás. 	<ul style="list-style-type: none"> – Kedvezmények biztosítása a jelenlegi szabályozás pozitív változása esetén (adó, bérleti díj); – Erőteljes marketing tevékenység.
<p>Önerő hiánya:</p> <p>Tőkehiány a gazdasági szektorban, a lakosság és az önkormányzat részéről.</p>	közepes	nagy	<ul style="list-style-type: none"> – Pályázati források felkutatása; – Nemzetközi kapcsolatok erősítése; – Szektorok közötti kapcsolatok kidolgozása; – Kedvező hitelkonstrukciók lehetőségének feltérképezési és arról 	<ul style="list-style-type: none"> – Valamennyi pályázati lehetőség igénybe vétele; – Közös, több szektort érintő pályázatok; – Nemzetközi, határon átnyúló pályázatok; – Kedvező bérleti

			<p>való tájékoztatás nyújtása;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Működés-optimalizálási programok kidolgozása; – Vállalkozásindítás ösztönzése. 	<p>lehetőségek biztosítása az önkormányzati területeken;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vállalkozásindítási támogatás.
<p>A városi lakosság identitástudatának csökkenése:</p> <p>A város társadalmának passzivitása, érdektelensége, a helyi programokon és eseményeken részt vevők számának csökkenése. A civil szervezetek számának csökkenése.</p>	közepes	nagy	<ul style="list-style-type: none"> – Az identitástudatot erősítő helyi programok és rendezvények újragondolása; – Nagyobb hangsúly az évtizedes hagyományokon; – Civil szervezetek fennmaradását segítő intézkedések kidolgozása 	<ul style="list-style-type: none"> – Civil szervezetek támogatása; – Civil szerveződések pártolása; – Városi szintű és városrészi programok, rendezvények szervezése; – Aktív önkormányzati tájékoztatás és kommunikáció a lakosság irányába.
<p>Lakosság érdektelensége:</p> <p>A város társadalmának passzivitása, érdektelensége a városfejlesztéssel szemben. A város lakossága nem éli meg a fejlesztéseket sikertörténetként.</p>	közepes	nagy	<ul style="list-style-type: none"> – A városfejlesztési tervekbe a helyi lakosság minden rétegét be kell vonni már a tervezés megkezdése előtt (lakossági fórum, igényfelmérés végzése); – A tervekről tájékoztatni kell a lakosságot, a véleményeket be kell építeni; – A lakosság fejlesztési megvalósításba való bevonása (folyamatos nyomon követés biztosítása, részleges átadások, előpróbák és bejárások tartása); – A helyi civil szervezetek aktívabb részvétele; – A helyi önszerveződések bevonása a célcsoportok megszólításába (nyugdíjas körök, iskolai szervezetek, munkaközösségek). 	<ul style="list-style-type: none"> – Meggyőző, határozott tájékoztatás; – Helyi civil szervezetek bevonása a fejlesztések kedvezményezettjei közé; – Az elvártakon felüli fejlesztési események tartása.
<p>Szegregációs problémák:</p> <p>Szegregált területek és az ott élő lakosság számának növekedése. A felzárkóztatási</p>	közepes	nagy	<ul style="list-style-type: none"> – A fizikailag és társadalmilag szegregált helyzet csökkentése; – Szegregációs területeket érintő fejlesztési koncepció kidolgozása; 	<ul style="list-style-type: none"> – A szegregált területen élők számára munkahelyteremtési program indítása;

programok sikertelensége.			<ul style="list-style-type: none"> – Jövőkép biztosítását szolgáló intézkedések meghatározása a gyermekek és fiatalok számára; – Az életvezetési, családalapítási és egészségügyi állapotok javítására szolgáló intézkedések kidolgozása. 	<ul style="list-style-type: none"> – A szegregált területen élő gyermekek számára iskolai felzárkóztató programok indítása; – Képzési ösztöndíjak indítása; – Életvezetési programok indítása; – Helyi civil aktivitás erősítése.
---------------------------	--	--	---	---

3.1.3. A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

A kialakítandó településfejlesztési stratégiát nemcsak az Európai Unióhoz kapcsolható Új Széchenyi Terv Plusz és Magyarország Konvergencia Programja 2024-2028 befolyásolja, hanem az Országgyűlési határozatok formájában napvilágot látott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, az Országos Területrendezési Terv, valamint a fejlesztések tervezéséhez keretet ad a 419/2021. (VII. 15.) Kormányrendelet a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről.

Ezekben a jogforrásokban az önkormányzati szerepvállalások hangsúlyozása mellett az új igazgatási formák a vármegyék, illetőleg a járások keretében történő fejlesztések és feladatellátások jelennek meg azzal az igénnyel, hogy a központi források döntően az Európai Unió eszközök kiegészítéseként jelennek meg és ezen túl csak az önkormányzati kötelező feladatok finanszírozása történik meg.

Az ERFA 2014 és 2021 közötti időszakra vonatkozó szabályozása már előírta, hogy a településfejlesztést integrált lépéseket meghatározó stratégiák segítségével kell végrehajtani. Ez a szabályzás a 2021-2027 közötti időszakra sem változott, így a városfejlesztés integrált megközelítéssel történő megvalósítását kívánja biztosítani Barcs Város Önkormányzata is.

Összességében az önkormányzat Integrált Településfejlesztési Stratégiája annak a tervezési folyamatnak a része, amely megvalósítás-orientált szemléletével lehetővé és hatékonyá teszi a közösségi források igénybevételét.

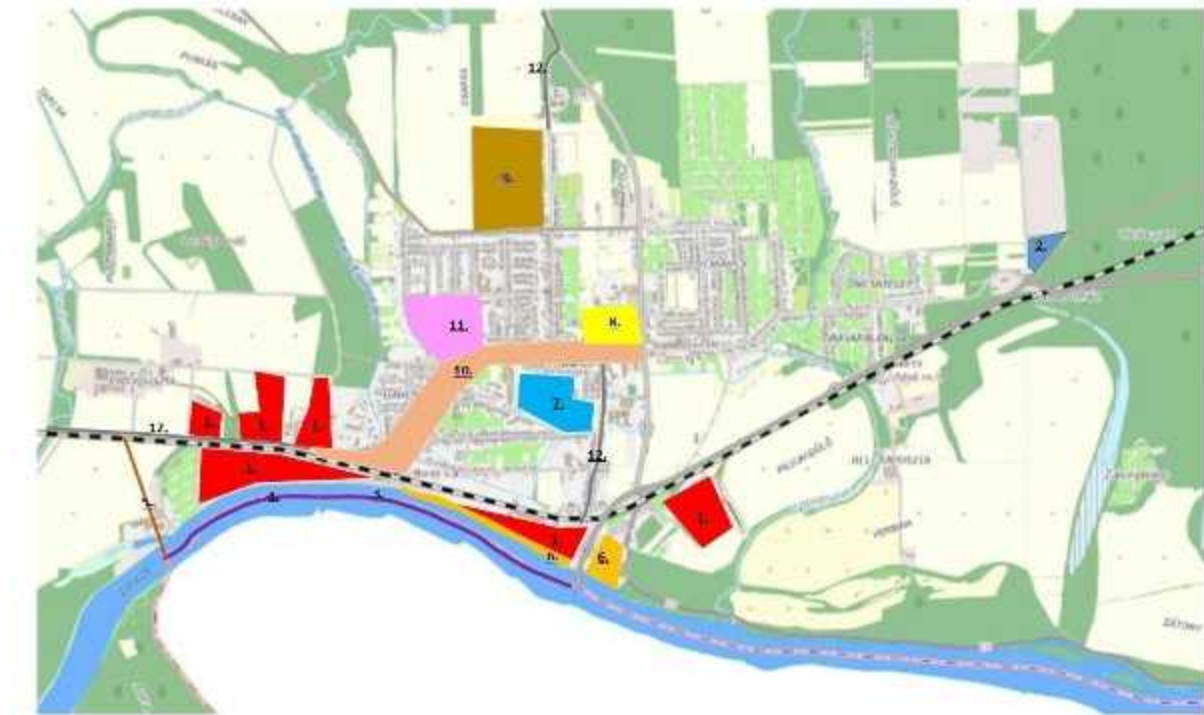
A tervezési folyamat azonban nem zárt, mivel valamennyi tervezési szint kapcsolódik a különböző közigazgatási szinteken kialakított elképzelésekhez, ezzel garantálva a fejlesztési tervek egymásra épülését.

Jelen stratégia a már elfogadott fejlesztési dokumentumokhoz igazodik (országos és vármegyei stratégiák), és térben is integrált szemléletben készült, mivel nem csak a városra, hanem annak vonzáskörzetére is figyelemmel van, és alapjául szolgálhat a későbbiekben elkészítendő járási fejlesztési koncepciónak is.

3.2 PROBLÉMATERKÉP / ÉRTÉKTÉRKÉP

Barcs és térségének értékei a kiemelkedő táji és természeti adottságok, míg problémái a térségi elérhetőség, a magas munkanélküliség, és az egész várost sújtó demográfiai problémák. Ezek a stratégia korábbi részeiben bemutatásra kerültek, ezek térképes ábrázolása átfogó jellegük miatt nem lehetséges. A város fejlesztéspolitikai szempontból jelentős problémáit az alábbi ábra szemlélteti:

75. ábra: Problématérkép

Jelmagyarázat:

1. Alul, illetve mozaikszerűen hasznosított barnamezős iparterületek elaprózódott tulajdonviszonyokkal.
2. Korábbi fejlesztés által újonnan kialakított, kihasználatlan ipari terület.
3. Az elkészült hajó kikötő, és sétaút alulhasznosított, a vasút és az iparterületek nem teszik lehetővé a város és a Dráva part valós kapcsolatát.
4. **Kihasználatlan, magas potenciálú terület.**
5. A Horvátország felé hiányzó vasúti kapcsolat a térségi elérhetőség fejlesztésének egyik lába a gyorsforgalmi úthálózat mellett.
6. A szabadstrand területe a meglévő (szociális helységek, büfé), és a kialakítás alatt lévő (kemping) funkciók ellenére alulhasznosított, viszont ez jelenleg a város egyetlen valós kapcsolata a Drávához, amely a part menti rehabilitáció egyik kulcsterülete.
7. Az Ifjúság park és környezete, amelynek rekonstrukciója és funkcióbővítése megkezdődött, de be nem fejeződött.
8. A bevásárló turizmus visszaesését követően a városközpontban található üzlethelységek esetében felesleges kapacitások alakultak ki, a szabadtéri kirakodó vásár rontja a városképet.
9. Történetileg kialakult szegregálódott (szegregátum és szegregációval veszélyeztetett terület) lakóterület, rossz közlekedési és zöldfelületi rendszerrel.

10. Városközponti terület, amelynek rekonstrukciója és funkcióbővítése megkezdődött, de be nem fejeződött. Felújításra szoruló, rossz energetikai, vagy kihasználatlan, funkciótlan épületekkel.

11. Alulhasznosított zöldfelület, differenciált funkció nélküli terület.

12. Fenntartható közlekedési infrastruktúra hiányzó irányai, szakaszai (Barcs-Drávaszentés; Barcs-Somogytarnóca; Városközpont-Dráva).

3.3 ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

3.3.1. A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása

A városrészek lehatárolása az alábbi szempontok együttes figyelembevételére alapján történt:

- Földrajzi fekvés;
- történelmi hagyományok;
- fejlesztési elképzelések és a jelenlegi vagy tervezett funkciók csoportosítása.

Barcs ennek alapján kilenc városrészre osztható fel, ami a lakosság számához képest soknak mondható, viszont a város kiterjedése és területeinek elhelyezkedése mégis indokoltá teszi. A 9 városrész teljes mértékben lefedi a város közigazgatási területét.

A település az alábbi városrészeket foglalja magában: Nyugati városrész, Északi városrész, Városközpont, Déli városrész, Keleti városrész, Somogytarnóca városrész, Drávaszentés városrész, Nyugati Iparterület, Keleti Iparterület.

A város településrészeinek korábbi leírásaiban gyakran előfordult Régi Barcs városrész neve is, mely alatt többnyire a mai Nyugati városrész és Városközpont együttese értendő. A város történelmileg is két központú (egy kereskedelmi és egy adminisztratív, ami ma a Nyugati városrésznek és a Városközpontnak feleltethető meg), a két iparterület egymástól markánsan elkülönül, két városrész teljesen különálló egységet képez (Somogytarnóca és Drávaszentés). Az Északi városrész adottságai alapján alkot önálló egységet (egységes fejlesztést igényel, majdnem a teljes területe önálló akcióterületet alkot), a Keleti és a Déli városrészek pedig jellegét tekintve válnak el a szomszédos területektől.

Az egyes városrészek lehatárolását az alábbi táblázat tartalmazza:

30. táblázat: Városrészi lehatárolások

Ssz.	Városrészt határoló közterületek	Városrész területe az alábbi utcákra terjed ki
Városrész megnevezése: Városközpont		
1.	Mező utca, Erkel F. u., Verbina u., Nagyhíd utca, Somogyi Béla utca, Dózsa György utca, Széchenyi utca, Bajcsy-Zs. utca, Béke utca	Bagó-vasút u., Bajcsy-Zs. u. 45/1-105., Damjanich u., Dózsa Gy. u. 34-84., Hősök tere, Kálmán I. u., Köztársaság u. Nagyhíd u., Dózsa u., Somogyi B. u. 100-120., Széchenyi u., Tavasz u.
Városrész megnevezése: Nyugati városrész		
2.	Táncsics utca, Széchenyi utca, Bajcsy-Zs. u., Béke utca, Csokonai utca, Deák Ferenc utca, Szentesi utca, Rinya patak	Aradi u., Bajcsy-Zs. u. 1-45., 2-50., Barátság u. 1-25., Báthori I. u., Beke u. 2-74., 3-79., 4-66., Bocskai u., Deák F. u., Dr. Piszár A. u., Esze T. u., Fürdő u., Gábor Á. u., Gagarin u., Harsfa u.,

		Hunyadi u., Ifjúság u., Jókai M. u., József A. u., Kandó K. u., Krénusz J. u., Kolozsvári u., Kossuth L. u., Kölcsey F. u., Szent László u., Május 1. u., Mátyás Király u., Máv 11-es Órház, Petőfi S.u., Pozsonyi u., Rákóczi F. u., Semmelweis u., Tekeres u., Toldi M. u., Türr I. u., Vak Bottyán u., Ybl. M. u.
Városrész megnevezése: Somogytarnócai városrész		
3.	Somogytarnócai városrész	Alkotmány u., Aranyosi u., Hermann O. u., Antal T. u., Kistarnóca puszta, Kocsisházi u., Szabadság u., Szántó K. Janos u., Széchenyi tér, Zöldmező u.
Városrész megnevezése: Drávaszentesi városrész		
4.	Drávaszentesi városrész	Fő u., Tarnócai u., Malom utca
Városrész megnevezése: Északi városrész		
5.	Gyöngyvirág utca, Dankó utca, Szentesi utca, Deák Ferenc utca, Csokonai utca, Béke utca	Arany J. u., Barátság u. 27-31., 68-72., Beke u. 76-140. 83-119., Csokonai u., Dankó u., Diófásor u., Gyöngyvirág u., Kinizsi u., Pázmány P. u., Segesvári u., Szegfű u., Szentesi u., Új Élet u., Vásártér u.
Városrész megnevezése: Déli városrész		
6.	Dráva folyó, Zimonya patak, Verbina utca, Nagyhíd utca, Somogyi Béla utca, Dózsa György utca, Széchenyi utca, Táncsis utca, Rinya patak, Viktorpusztai út, Mészégető utca nyugati oldalán levő telkek telekhatára, Vasúti pálya	Almás u. Barcstelep vasútállomás, Bimbó u., Dózsa Gy. u. 2-32., 1-19., Gyár u., Kazinczy F. u., Kodály Z. u., Nefelejts u., Máv pályaudvar, Mészégető u., Rinya u., Somogyi B. köz, Somogyi B. u. 1-107., 2-98., Széchenyi köz, Széchenyi u., Táncsics M. köz, Táncsics M. u. 2-18., Verbina u., Viktorpuszta, Zrínyi M. u.
Városrész megnevezése: Keleti városrész		
7.	Zimonya árok, Tiszta utca, Zimonya patak, Ady Endre utca (E-D), Hős utca, Német hegy, Horvát-hegy, 68. számú főút, Beke utca, Mező utca, Erkel F. utca	Ady E. u., Aranyospuszta, Bajcsy-Zs. u. 86-168., 107-195., Bartók B. u., Belcsapuszta, Bem u., Darányi u., Dési Huber I. u., Dohány u., Szent István u., Fodor J. u., Gárdonyi G. u., Horvát-hegy, Hős u., Kálvária u., Kis u., Klapka u., Klára u., Középrigóc, Árpád u., Liszt F. u., Magyar u., Martinovics u., Máv 36-os Órház, Mező u., Munkácsy u., Német hegy, Szépkilátás u., Tiszta u. Vasvári Pál u., Vikár B. u., Virág u., Vörösmarty u., Zátonytelep
Városrész megnevezése: Nyugati Iparterület		
8.	Drávaerdő, Dráwapart, Vasút, Táncsics M. u. 18, Mészégető utca nyugati oldalán levő telkek telekhatára, Viktorpusztai út	Drávaerdő, Dráwapart, Táncsics M. u. 18
Városrész megnevezése: Keleti iparterület		
9.	Tiszta utca, Zimonya árok, Zimonya patak, Verbina utca, 68. számú főút	68. számú főút, 6. számú főút, Verbina utca

3.3.2. A településrészek bemutatása

3.3.2.1. Városközpont

A városrész a település legkorábban kialakult része. A település mai központjának magja a Templom tér körül alakult ki, amely a határátkelő felé, valamint a vasútállomás, a kikötő irányában és a településrészeket összekötő utak mentén terjeszkedett. A Templom tértől északra a kereskedelem gyors fejlődésének hatására alakult ki a város új központja. A városrész fejlődése különösen a délszláv háború alatt kapott lendületet, melynek mozgója a Horvátországból érkező bevásárló turizmus volt. A háború befejeződésével a bevásárló turizmus volumene jelentősen visszaesett. A vásárlóerő eltűnése következtében a kereskedelmi üzletek nagy számban zártak be, üzlethelyiségek jelenleg is üresen állnak. Már korábban is problémaként jelentkezett, hogy a kereskedelem szerkezete túlzottan egysíkú volt. Az áruszolgáltatás minősége javulásához szükséges lenne, hogy a kereskedelem szerkezete diverzifikálódjon.

A terület által érintett úthálózat a magyarországi átlagot elérő műszaki színvonalú. A teljes területen szilárd burkolatú közlekedési felülettel van ellátva. A járdák felülete részben aszfaltos, illetve az elmúlt időszakban felújításra került szakaszok burkolata színes VIACOLOR. Általában elmondható, hogy a közlekedési felületek minősége jó, az elmúlt években fokozatosan felújításra kerültek. Kerékpározás célját szolgáló infrastruktúra kiépítése megkezdődött a városrészben, a Bajcsy-Zsilinszky utca kelet-nyugati irányú főtengegyén, mely érinti a Hősök tere környezetét is, csatlakozva a Béke utcában korábban kiépült kerékpárúthoz. A városrész esetében azonban távlati tervként szerepel a Nagyhíd utca nyomvonalának kerékpározhatóvá tétele, ami a városi hálózat észak – déli irányú tengelyének a része lesz, összeköti a városközpontot és a Dráva menti területeket, becsatlakozva a déli kerékpárúthoz.

A terület által érintett úthálózat a magyarországi átlagot elérő műszaki színvonalú. A teljes területen szilárd burkolatú közlekedési felülettel van ellátva. A járdák felülete részben aszfaltos, illetve az elmúlt időszakban felújításra került szakaszok burkolata színes VIACOLOR. Általában elmondható, hogy a közlekedési felületek minősége jó, az elmúlt években fokozatosan felújításra kerültek. Kerékpározás célját szolgáló infrastruktúra kiépítése megkezdődött a városrészben, a Bajcsy-Zsilinszky utca kelet-nyugati irányú főtengegyén, mely érinti a Hősök tere környezetét is, csatlakozva a Béke utcában korábban kiépült kerékpárúthoz. A városrész esetében azonban távlati tervként szerepel a Nagyhíd utca nyomvonalának kerékpározhatóvá tétele, ami a városi hálózat észak – déli irányú tengelyének a része lesz, összeköti a városközpontot és a Dráva menti területeket, becsatlakozva a déli kerékpárúthoz.

A terület közműhálózata 100 %-osan kiépített, megtalálható a vezetékes víz-, az áram-, a szennyvíz csatorna-, a gáz-, a közvilágítás-, a telefon- illetve a kábeltévé szolgáltatás. A területen található háztartások víz-, szennyvíz és energiahálózatra való rácsatlakozása közel 100 %-os. Az városrészben az egyes helyeken a csapadékvíz-elvezető rendszer részben vagy egészben nem kiépített. A közműhálózat megfelelő állapotúnak mondható, felújítást nem igényel. A víz-szennyvíz hálózatot a DRV Zrt üzemelteti és tartja folyamatosan karban. Villany és gázhálózatot pedig a E.ON üzemelteti és tartja karban.

A terület beépítési stílusára az alábbiak jellemzők:

- A Köztársaság utca jellemzően tömblakásos jellegű, egy lépcsőházhoz általában 12 db lakás tartozik. Az épületek Fsz + 4 emeletesek. A nyugati oldali és az északi oldali lakótömbökben a földszinten is általában lakások találhatóak, elvéve üzletek, míg a keleti és déli oldali lakótömbökben a földszinten üzletek találhatóak. A Köztársaság utca és Bajcsy Zs. utca északi oldalán a társasházak jellemzően a 80-as években épültek.
- A többi terület jellemzően családi házas beépítésű, kivételt képez ez alól a Nagyhíd utca sarkán álló 88 db bérlakás, mely társasház jellegű. A családi házas övezetben a lakások általában az 50-es 60-as években épültek, de ezeken a helyeken vannak ettől öregebb, helyi védetség alatt lévő épületek, de a számuk nem számottevő.

A területen, a Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely mellett található az egykori földhivatal épülete (Széchenyi u. 20.), amely jelenleg funkció nélkül, alulhasznosított épület. A városrész távlati céljaként szerepel az épület átalakítása és felújítása, amellyel egy komplex, térségi jelentőségű turisztikai célpontot kerül kialakításra azzal a céllal, a Dráva folyó mellett új, jelentőségteljes turisztikai attrakció jöjjön létre Barcson, ahol a teljes napot kitevő, szezonálástól mentes időtöltés valósítható meg.

3.3.2.2. Nyugati városrész

Az érintett úthálózat a magyarországi átlagot elérő műszaki színvonalú. Egyes útszakaszokon nem megfelelő a burkolatszélesség, a burkolatok rossz minőségűek, kátyúsak az utak, és nem jól működik a csapadékvíz-elvezető rendszer. A gyalogos felületek, járdák kiépítettek és megfelelő minőségűek, kiépített kerékpárút szakasz nem jellemző, azonban a városrész esetében távlati tervként szerepel, hogy a városrész kerékpáros közlekedés tekintetében a városi hálózat észak – déli irányú tengelyének a része legyen, összekötve a városközpontot és a Dráva menti területeket, becsatlakozva a déli kerékpárúthoz.

A területen található zöldfelületek nagysága 95 000 m², amely a városi zöldfelületek 11,3 %-a. A

Szabadidőközpont zöldfelületének részleges rekonstrukciója TOP forrásból valósult meg, amely a terület funkcióbővítését is eredményezte. A terület közműhálózata 100 %-osan kiépített, megtalálható a vezetékes víz-, az áram-, a szennyvíz csatorna-, a gáz-, a közvilágítás-, a telefon- illetve a kábeltévé szolgáltatás. A területen található háztartások víz- és energiahálózatra való rácsatlakozása 100 %-os, a kábeltévé, telefon, gáz, és szennyvízhálózatra pedig a háztartások 97- 98 %-a csatlakozott, amely mutatók megfelelnek a városi, magas átlagnak. A városrészben egyes helyeken a csapadékvíz-elvezető rendszer részben vagy egészben nem kiépített.

A Barcson található óvodák közül kettő található a területen, általános iskolák száma 2 db, a középiskoláké 1 db. A városrészen található intézmények oktatási és közösségi funkciót látnak el. Itt található a Városi Közművelődési Könyvtár, a Móricz Zsigmond Művelődési Központ, a Dráva Völgye Középiskola és Kollégium, a Barcsi Ipari Kereskedelmi- és Szakképző Iskola, Deák Ferenc Általános Iskola. A városrészben működik a Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje Deák Ferenc utcai Tagóvodája (Barcs, Deák Ferenc utca 49.).

A városrészt az oktatási intézmények nagy számának jelenlétével diákközpontnak minősül, különösen, ha az intézményekben nevelkedő és tanuló óvodások és tanulók nagy számát figyelembe vesszük, amely hozzávetőlegesen 1000 diákot és óvodást jelent. Emellett a sportcsarnok, és a városi könyvtár közösségi funkciókat is szolgáltat, tekintettel a felújítás alatt álló sportcsarnokban és a könyvtár területén lebonyolított nagyszámú sport és egyéb kulturális rendezvényekre.

A Nyugati városrészben található Barcs legjelentősebb turisztikai vonzerejének számító Barcsi Gyógyfürdő és Rekreációs Központ, amely gyógyászati és wellness szolgáltatásai révén nagyszámú látogatót vonz.

A városrész területének évtizedes funkcióvesztése meghatározó a városrész szempontjából. A Sportpálya (Szabadidőközpont) területét kivéve a városrész kisebb zöldfelületei, közparkjai az elmúlt évek zöldterületi fejlesztéseiből kimaradtak. Ezek szabadidős lehetőségeket alig kínálnak a lakosságnak, így az Önkormányzat távlati tervei között szerepel a korábban felújított Művelődési Ház melletti park rekonstrukciója, élhető és esztétikus környezetté alakítása.

A városrészben az elmúlt fejlesztési ciklusokban megkezdődtek a közoktatási intézmények felújításai, korszerűsítései.

3.3.2.3. Somogytarnócai városrész

A X-XI. században létrejött település neve egy 1250-ben keletkezett oklevélben már a mai nevén, Tarnócaként (Turnaucha) szerepel. 1870-ig puszta, majd 1871-től önálló község, a Széchenyi-birtok része volt. Somogytarnóca közigazgatásilag 1979. január 1-étől tartozik Barcs városhoz, városrészként. A városrész korábban mezőgazdasági termeléséről volt ismert. Ma is a mezőgazdasági termelés jelenti a fő gazdasági aktivitást. A városrész háztáji gazdálkodásra alkalmas nagy telkekkel rendelkezik.

A lakások száma 241, amely a városi lakásállomány 5,34 %-a.

Faluház, orvosi rendelő, posta, kiskereskedelmi egységek biztosítják a lakossági igények helybeli kiszolgálását. Iskola nincs a városrészben, a diákokat buszokkal szállítják be a közeli oktatási intézményekbe. A városrész vezetékes ivóvízzel, kábeltelevízióval, telefonhálózattal, gázvezetékekkel van ellátva.

Országsszerte híres a Somogytarnócai Asszonykórus.

A városrész központjában helyezkedik el az 1873-75 között épített Széchenyi-kastély, amely műemlék jellegű épület. A település zöldfelületeinek nagysága 35 000 m²-t tesz ki. A közlekedési hálózatot tekintve az út- és járdahálózat rossz állapotú. A városrészben az elmúlt években jelentős fejlesztés nem valósult meg, azonban az Önkormányzat távlati fejlesztési tervei között szerepel a városközpontból (Bajcsy-Zs. utca – Béke utca kereszteződése) a Béke után végig haladó, belterületi határig tartó kerékpárút bővítése Somogytarnóca központig, elsősorban hivatásforgalmi cézzal.

3.3.2.4. Drávaszentesi városrész

A mai városrész helyén a középkorban Zederegh nevű település létezett, korabeli források már 1193-ban említik, mint „aqua Zuduryg”. 1231-ben szerepel először, mint lakott hely. A 17. században elnéptelenedett, a Széchenyiek 1712-es összeírásában már pusztaként szerepel. A településrész 1979-ig önálló községként működött. Drávaszentés 1979. január 1-től Barcs városrésze.

A városrésze jellemző az alacsony komfort fokozatú lakások magas aránya, mely szignifikánsan a városi átlag fölött helyezkedik el. A lakások száma 127, amely a városi lakásállomány 2,81 %-a. A településrészen megtalálható faluház, sportpálya, a zöldfelületek nagysága 100 000 m². A városrészen óvodája, iskolája nincs, a gyermekeket és a tanulókat naponta busz szállítja Barcsra. A településrész közmű ellátottsága a városi átlag körüli szintű, az egyes szolgáltatásokra rácsatlakozott háztartások aránya azonban a városi magas átlag alatt van. A közművek átlagon aluli állapotúak, cserére szorulnak. A terület közlekedési felületei rossz állapotúak, az útburkolatok nem megfelelő szélességűek, az utak kátyúsak. A városközpont megközelíthetősége a funkcióhiányok miatt különösen fontos, azonban a közlekedési feltételek nem biztosítottak. Kerékpárút nem található a területen, Barcsot Drávaszentéssel összekötő kerékpárút nincs, azonban az Önkormányzat középtávú fejlesztési céljai között szerepel, hogy a városrészig kiépült, biztonságos kerékpáros közlekedés feltételeit megteremtése. Ennek megvalósítási folyamata jelenleg előkészítés alatt áll.

3.3.2.5. Északi városrész

Ez a városrész csak lakóövezeti funkcióval rendelkezik, falusias hangulatú terület, itt található az anti-szegregációs tervben bemutatott szegregátum és a szegregációval veszélyeztetett terület.

A településrészen oktatási, szociális intézmény nem található. A városrész határán kívül közvetlen a Deák Ferenc utcai Tagóvoda működik. Közösségi és közsolgáltatást nyújtó intézmények közül itt található a Tűzoltóság, illetve a Roma Közösségi Ház, amelynek felújítása, átalakítása és bővítése TOP-5.2.1-15-SO1-2016-00003 azonosító számú pályázat keretében valósult meg. Szintén itt került megvalósításra a geotermikus fűtőrendszer kútja.

A terület teljes közút – járda és csapadékvíz elvezető rendszere teljes felújításra szorul. Az aszfalt felületű utakban jelentős süllyedések alakultak ki, a beton felületek pedig többségében feltöredeztek, repedeztek. Összességében megfogalmazható, hogy a területen megoldásra vár a teljes úthálózat felújítása, a teljes járdahálózat felújítása és a teljes csapadékvíz elvezető rendszer felújítása.

A zöldfelületek nagysága 90 000 m². A városrész közműhálózata 100 %-osan kiépített a vezetékes víz, az áram-, a szennyvíz hálózat tekintetében. A vezetékes gáz-, a telefon- illetve a kábeltévé szolgáltatás csak részlegesen került kiépítésre, a gázhálózat 15 %-ban, a kábeltévé-, telefon- és egyéb közműhálózat mintegy 65 %-osan. A közmű-csatlakozási lehetőségek általában valamennyi ingatlanra biztosítottak, úgymint víz – villany – szennyvíz hálózat, és részlegesen biztosított a gázhálózatra történő csatlakozás lehetősége.

A területen található háztartások víz-, és energiahálózatra való rácsatlakozása 90-98 %-os, a szennyvízhálózatra 55 %-os, a kábeltévé, telefon- és egyéb közműhálózatra a háztartások 40 %-a, a gázhálózatra mintegy 10 %-a csatlakozott, amely mutatók alatta maradnak a városi, magas átlagnak, különösen a szennyvíz- és gázhálózatra való rácsatlakozás tekintetében.

3.3.2.6. Déli városrész

Barcs Déli városrésze vegyes beépítésű terület: egyrészt elhanyagolt ipari területekből, másrészt lakóövezetekből áll.

A városrész a 19. század végén épült ki, a hajózás és a kereskedelem fejlődése következtében. A városrész Barcs gazdasági fellendülése idején a város gazdasági fejlődésének motorja volt. Egykori gazdagságáról tanúskodik a korszak nyomokban megmaradt építészeti örökségi állománya is, pl.: egykori gabonaközpont, gyümölcseosztó épülete. A városrész második virágzása a 80-as évekre

tehető, mikor raktározási központként működött a terület.

A 90-es évektől kezdve a gazdasági pangás jellemzi a városrészt: elhagyott iparterületek, magas munkanélküliség. A Dráva egyes területein természetes határfolyóként funkcionál Magyarország és Horvátország között, a határovezeti státusz a helyi fejlesztéseket megnehezíti, másrészt a Dráva földrajzi adottságai következtében a városrész nem körül járható.

A városrész adottságaiban jelentős potenciált hordoz a Dráva folyó és környezetének fejlesztése. A terület a kikötő és a folyó mentén kialakítható turisztikai szolgáltatások, rekreáció és sporttevékenységek fejlesztésével, a határon átnyúló kapcsolatok, gazdasági tevékenységek, szolgáltatások fejlesztésével ismét a város fejlődésének fontos tényezőjévé válhat. Ezt segíti a területen 2023-ban átadott Mobilitási Központ, amely turisztikai központként funkcionál.

A terület turisztikai fejlesztése megindult, kiépült a folyómenti kerékpárút, megépült a Mobilitási Központ, azonban sajnos belvárosi csatlakozás nélkül, amelynek hiánya a Nagyhíd utca teljes szakaszára tervezett kerékpáros fejlesztés megvalósításával orvosolandó. A terület magában hordozza az aktív turizmus lehetőségét, amelynek kidolgozása és megvalósítása a város középtávú fejlesztési céljai között szerepel, TOP_PLUSZ aktív turizmus infrastruktúra kialakítása és soft jellegű tevékenységek irányba.

A terület része a Szabadstrand és a kemping is, amelyek állapota és kiépítettsége jelenleg nem elégíti ki az ide látogató igényeket, messze elmarad a vármegye másik legjelentősebb vízi turisztikai célterülete, a Balaton esetében tapasztalható infrastrukturális ellátottságotól.

3.3.2.7. Keleti városrész

Barcs keleti városrésze korábban kizárólag lakóövezeti funkcióval rendelkezik. A városrész lakott része vegyes beépítettségű: családi házas övezetek és a társasházi övezetek egyaránt megtalálhatóak. Barcs keleti városrésze kedvező lakókörnyezeti adottságai miatt a városon belüli költözések szempontjából népszerűnek számít, kedvező ingatlanpiaci mutatókkal rendelkezik. Folyamatosan fejlődő városrész, megújuló utcákkal, utcarészekkel. Építkezésre való szabad telkek rendelkezésre állnak.

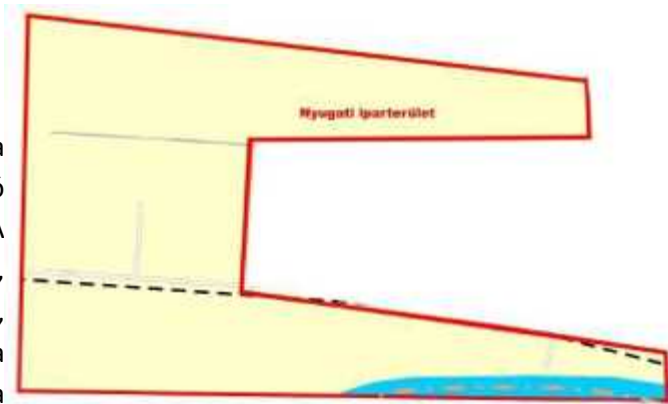
A városrészben található a Barcs Városi óvodák 1 telephelye is, azonban sem általános, sem középiskola nem található a területen. A városrész hátránya, hogy az üzletek, szolgáltatások megjelenése térbeli egyenlőtlenséget mutatnak. Az üzletek és szolgáltatások egy tömbben helyezkednek el a városrész határán, a városközpont szomszédságában, míg a belső és a városközponttól távolabbi övezetekben az üzletek sűrűsége jóval alacsonyabb, a kertesházi övezetben a szükséges szolgáltatások pl. üzletek, játszóterek hiányoznak. A zöldfelületek 120 000 m²- t tesznek ki.

Ebben a városrészben található Belcsapuszta. A pusztát a KSH 2011-es népszámlálás alapján

szegregátumnak definiálta, azonban elemzés szerint összesen 50 fő által volt lakott, így épp csak elérte a minimális lakosságszámot. A 2022-es népszámlálás adatai szerint a puszta sem nem szegregátum, sem nem szegregációval veszélyeztetett terület.

3.3.2.8. Nyugati iparterület városrész

Az 1960-as-70-es évtizedek folyamán a mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó üzemek telepedtek meg a városrészben. A városrész jelenleg stagnáló állapotban van, megszűnőben lévő ipari telephelyek, korszerűsítésre szoruló technológia jellemzik. Termékstruktúrája megújításra szorul. Az itt termelt termékek iránti szűkülő piaci kereslet nehezíti a városrész felemelkedését.

Az iparterület adottságainál fogva ideális építőipari vállalkozások és a mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó üzemek megtelepedésére. A városrész teljes mértékben iparterület funkciót lát el.

A déli városrészhez közvetlenül kapcsolódó terület, elsősorban a mezőgazdaság legfőbb bázisa, valamint korábbi évtizedekben kialakult és a mezőgazdasághoz kapcsolható háttér iparágak, úgymint mezőgazdasági gépipar, építőipar és alkatrész-gyártás területe. A rendszerváltás után az övezet átstrukturálódott, a meglévő telephelyeken több vállalkozásból létrejött szervezetek működnek, megmaradt viszont a mezőgazdaság, mint fő termelő egység, és ma is egyrészt a település, másrészt a régió élelmiszeripari ellátását és mezőgazdasági termék-ellátását biztosítani tudja.

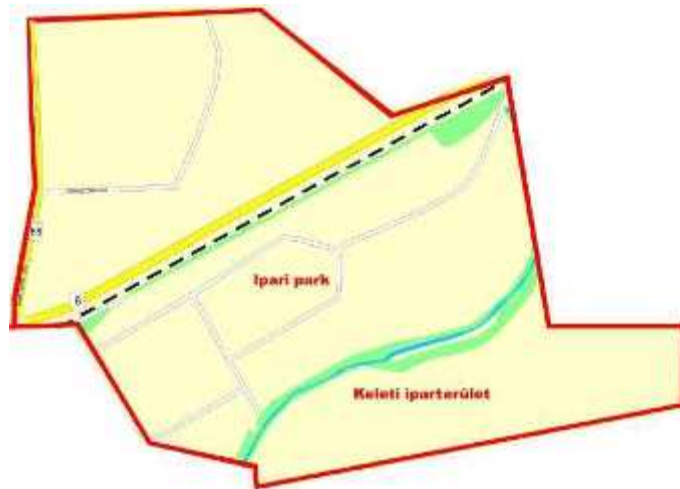
Az ipari területekre jellemző infrastruktúrával rendelkezik a terület. Az iparterületi jellegből adódóan különösen fontos, hogy a településrész közlekedési elérhetőségei magas színvonalúak legyenek, illetve az egyes működő vállalkozások magas színvonalon, korszerű technológiával ellátva legyenek képesek termelő munkájuk végzésére.

3.3.2.9. Keleti iparterület

Keleti iparterület főként ipari övezetként működik, minimális lakófunkcióval. Az iparterület a '70-80-as években jött létre. Fő profilja az építőipari alapanyagok gyártása volt, melyhez a folyamatos és nagyarányú megrendeléseit a városban folyó nagyarányú lakótelep-építési hullám tette lehetővé.

Az iparterület a 90-es évek privatizációja során került a Henkel gyárhoz, mely az építési kemikáliákat gyártó üzemet működtette itt. A privatizációt követően a korábbiakhoz képest visszaesett a termelés volumene, ezt próbálták ellensúlyozni az ipari park kiépítésével. Az ipari park nem teljesen váltotta be az előzetes várakozásokat. Az ipari park egyik fő hátránya volt, hogy szerkezete folytán csak kis cégek

megtelepedésére volt alkalmas, akik viszont hosszú távon nem tudták a rezsi és bérleti díjakat fizetni.

3.3.3. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése

Barcson – a KSH 2022. évi népszámlálási adatai és a Lechner Tudásközpont által üzemeltetett Országos Szegregátum Térkép (OSZT) alapján – jelenleg egy szegregátum és egy szegregációval veszélyeztetett terület azonosítható. Ez kedvezőbb helyzetet jelez a 2011-es állapothoz képest, amikor a mutatók szerint még két szegregátum került meghatározásra, az északnyugati városrészben a Béke-Gyöngyvirág-Dankó-Szentesi utcák által határolt terület jelentős része, az egykoron úgynevezett Roma telep, valamint a Klapka György utcától nyugatra eső terület. Utóbbi ugyanakkor a KSH 50 fős lakónépességi határa miatt nem tekinthető valódi szegregátumnak. A 2011-ben szegregátumként lehatárolt, nagyobb kiterjedésű terület mára kettévált. Egy kisebb, koncentrált szegregátumra és a környezetében elhelyezkedő szegregációval veszélyeztetett területre. Ez azt jelzi, hogy a területi beavatkozások és demográfiai változások következtében a korábbi szegregátum területe csökkent ugyan, azonban a társadalmi hátrányok részben áthelyeződtek a határolt veszélyeztetett övezetre.

76. ábra: Barcs szegregátum térképének változása (t= 2011, 2022)

Forrás: Országos Szegregátum Térkép alapján E-közmű térkép saját szerkesztés

Barcs északnyugati településrészén helyezkedik el a 98 fő lakosságszámú szegregált terület, melynek lakossága a város teljes lakosságának közel 1%-a. A szegregációs terület lehatárolása: Arany János utca - belterület határa - Segesvári utca - Vásártér utca. Az egyre zsugorodó terület szegregátumnak minősült már a 2001-es, és a 2011-es népszámlálás adatai szerint is, így már régóta szerepel a város antiszegregációs terveiben. Több ízben, több pályázati ciklusban is pályázati forrást nyert az önkormányzat a szegregáció visszaszorítására, az életkörülmények és az életkilátások javítására, de teljes egészében a szegregátum megszüntetése a mai napig nem sikerült.

Szintén az északnyugati településrészén, a szegregátummal közvetlen szomszédos utcák alkotják a település szegregációval veszélyeztetett területét, ahol a 2022-es népszámlálás alapján a város lakosságának 3,74%-a, azaz mintegy 369 fő él. A szegregációval veszélyeztetett terület lehatárolása: Vásártér utca - Arany János utca - Cigánysor utca - Arany János utca - Gyöngyvirág utca - Béke utca - Kinizsi Pál utca - Segesvári utca.

31. táblázat: Az Országos Szegregátum Térkép barcsi adatai

Országos Szegregátum Térkép - Barcs

Indikátorok	Barcs összesen	Szegregátum	Veszélyeztetett terület
Szegregációs mutató	-	42,5	34,67
Közterületek	-	Arany János utca - belterület határa - Segesvári utca - Vásártér utca	Vásártér utca - Arany János utca - Cigánysor utca - Arany János utca - Gyöngyvirág utca - Béke utca - Kinizsi Pál utca - Segesvári utca
Lakónépesség száma	9875	98	369
Lakónépességen belül 0–14 évesek aránya	13,1	12,2	20,1
Lakónépességen belül 15–64 évesek aránya	63,9	81,6	74,3

Lakónépességen belül 65 évesek vagy annál idősebbek aránya	23	6,1	5,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–64 évesek) belül	15,8	57,5	54,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	16,7	...	2,6
Lakásállomány (db)	4509	32	124
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	1,5	0	...
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–64 évesek) belül	34,7	62,5	56,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,5	42,5	34,7
Foglalkoztatottak aránya a 15–64 éves népességen belül	65,3	37,5	43,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,12	28,13	33,33
Állandó népesség száma	9840	-	-
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	12,9	26,7	35,3
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	53,2	64,3	58
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	4,6	6,3	13,1
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya	1,6	...	5,8
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	1,5	0	4,9
Ak az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,4	25	20,3

Forrás: Országos Szegregátum Térkép

Szegregátum területe

Arany János utca – belterület határa – Segesvári utca – Vásártér utca által határolt falusias jellegű terület szegregációs mutatója 42,5. Ez egyértelműen jelzi, hogy a vizsgált terület jelentős társadalmi-gazdasági hátrányokkal küzd, és a település egészéhez képest markánsan elkülönül, és több szempontból is a leszakadás irányába mutató jellemzőkkel bír. A szegregátum lakónépessége 98 fő, ami a város teljes lakosságának 1%-a. A szegregátumban azonosított problémák:

1. Erős társadalmi-gazdasági elkülönülés

- Magas szegregációs mutató (42,5), amely a település többi részétől való markáns elkülönülést jelzi.
- A terület falusias jellegű, fizikailag is elhatárolódó környezet.

2. Torz korösszetétel és sérülékeny népességszerkezet

- Rendkívül alacsony a 65 év felettek aránya (6,1%), szemben a városi 23%-kal.
- Kiemelkedően magas az aktív korúak aránya (81,6%), azonban többségük gazdaságilag inaktív.
- Jellemzően fiatal, alacsony státuszú, sérülékeny családok koncentrálnak.

3. Alacsony iskolai végzettség és humán tőkehiány

- A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya extrém magas (57,5%) a városi 15,8%-kal szemben.
- A legalacsonyabb végzettségűek közül sokan rendszeres jövedelem nélkül élnek (42,5%).

- Felsőfokú végzettségű lakos a területen nem található.

4. Munkaerőpiaci leszakadás és foglalkoztatási problémák

- A foglalkoztatottak aránya alacsony (37,5%), jelentősen elmarad a városi átlagtól (65,3%).
- Megnövekedett arányban fordul elő alacsony presztízsű, alacsony jövedelmű foglalkozásokban való foglalkoztatás (26,7% – több mint kétszerese a városi átlagnak).
- Magasabb a munkanélküliségi ráta (6,3%) a városi átlaghoz képest (4,6%).
- Magas inaktivitás: gazdaságilag nem aktív népesség aránya 64,3%.

5. Lakhatási problémák és zsúfoltság

- Magas lakosságsűrűség: 3,06 fő/lakás (város: 2,19 fő/lakás).
- Bár már nincs komfort nélküli lakás, az egyszobás lakások aránya rendkívül magas (25%).
- A lakásállomány mérete és összetétele lakhatási szegénységet jelez, a zsúfoltság fokozza a szociális problémákat.

6. Foglalkoztatott nélküli háztartások koncentrációja

- A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya jelentős (28,13%), különösen problematikus annak fényében, hogy a lakosság 81,6%-a aktív korú.
- Ez tartós jövedelmi bizonytalanságot és generációs hátrányokat eredményez.

7. A hátrányok egymást erősítő hatása

- A képzetlenség, munkanélküliség, inaktivitás, zsúfoltság és alacsony státuszú foglalkoztatás együtt erősíti a szegregációt.
- A terület társadalmi összetétele, alacsony mobilitása és fizikai adottságai hosszú távú kirekesztődést eredményezhetnek.

8. A szociális és közösségi szolgáltatások hiányosságai

- Korlátozott elérés vagy alacsony hozzáférés a humán szolgáltatásokhoz.
- Nincs elegendő helyi fejlesztő, közösségi vagy felzárkóztató szolgáltatás.

Szegregációval veszélyeztetett terület

Barcs város szegregációs mutatója a vizsgált területen 34,67, amely egyértelműen jelzi, hogy Vásártér utca - Arany János utca - Cigánysor utca - Arany János utca - Gyöngyvirág utca - Béke utca - Kinizsi Pál utca - Segesvári utca által határolt falusias jellegű terület szegregációval veszélyeztetett terület. A szegregációval veszélyeztetett terület lakónépessége 369 fő, ami a város teljes lakosságának 3,74%-a. A szegregációval veszélyeztetett terület esetében azonosított problémák:

1. Magas szegregációs kockázat

- A szegregációs mutató (34,67) egyértelműen jelzi a térbeli-társadalmi elkülönülés veszélyét.
- A terület falusias jellegű, településszerkezetileg is elkülönül.

2. Torz, sérülékeny korösszetétel

- Magas az aktív korúak aránya (74,3%), de jelentős részük nem jelenik meg stabilan a munkaerőpiacon.
- Rendkívül alacsony a 65 év felettek száma (5,7%), ami instabil népességszerkezetet jelez.
- Kiemelkedően magas a 0–14 évesek aránya (20,1%), ami utánpótlódó, hátrányos helyzetű gyermekpopulációt jelez.

3. Kiemelkedően alacsony iskolai végzettség

- A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya extrém magas (54,7%), több mint háromszorosa a városi átlagnak.
- A felsőfokú végzettségűek aránya mindössze 2,7% (város: 16,7%).
- Jelentős a legalacsonyabb végzettségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korú népesség aránya (34,7%).

4. Súlyos foglalkoztatási problémák

- A foglalkoztatottak aránya jóval elmarad a városétól (43,1% vs. 65,3%).
- Az alacsony presztízsű, rosszul fizető foglalkozások aránya extrém magas (35,3%), közel háromszorosa a városi átlagnak.
- A munkanélküliségi ráta kiugróan magas (13,1%), háromszorosa a városi átlagnak, és kétszerese a szegregátumban mért értéknek.
- A tartós munkanélküliség (5,8%) több mint három és félszerese a települési átlagnak.
- Összességében tartós munkaerőpiaci leszakadás figyelhető meg.

5. Növekvő inaktivitás és jövedelmi bizonytalanság

- A gazdaságilag nem aktív népesség aránya 58%, ami jelentősen meghaladja a városi értéket (53,2%).
- A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (33,33%) közelebb áll a városi kedvezőtlen átlaghoz, mint a szegregátum értékéhez.

6. Lakhatási szegénység és zsúfoltság

- Átlagosan 2,97 fő jut egy lakásra, közelítve a szegregátumi zsúfoltsághoz (3,06 fő).
- A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya (4,9%) több mint háromszorosa a városi mutatóknak.
- Az egyszobás lakások aránya rendkívül magas (20,3%), több mint háromszorosa a városi értéknek (6,4%).
- A lakhatási körülmények több mutatóban már a szegregátumhoz kezdenek hasonlítani.

7. Társadalmi lejtő és koncentrált hátrányok

- A terület fiatal, alacsony státuszú népessége fokozottan sérülékeny.
- A gyermekszám magas, a közösség utánpótlódó hátrányos helyzetű csoportot alkot.

- A mutatók alapján a terület több dimenzióban is a szegregátummá válás irányába mozdul.

8. A lakosság összetételének romlása

- A 2011 utáni szociális-rehabilitációs beavatkozások következtében a korábbi szegregátum egy része áthelyeződött erre a területre.
- A népességmozgás kedvezőtlenebb társadalmi összetételt eredményezett.

A szegregátum fizikai környezetének bővítése, új utcák vagy építési területek kialakítása a városrész adottságai miatt nem lehetséges, így a területen belüli, lokális és mesterséges integrációs megoldások nem alkalmazhatók. A terület városszövetbe történő hosszú távú integrációja kizárólag a fizikai és társadalmi infrastruktúra célzott fejlesztésével érhető el. Ennek keretében szükséges a közlekedési és vízvezetési infrastruktúra korszerűsítése, valamint az ott élők társadalmi felzárkózását támogató beavatkozások – különösen a képzettségi szint emelése és a foglalkoztatási esélyek javítása – megvalósítása.

3.3.4. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

A keleti területen, a Keleti városrész mellett 2023-ban iparterületek kerültek kialakításra, amelyek a Német hegy bevezetője felől közelíthetők meg. A kialakított ipari területek a Német hegy-6623-es számú mellékút közti területen találhatóak. A TOP-1.1.1-16-SO1-2017-00005 azonosító számú, „Zöldmezős iparterület infrastrukturális fejlesztése Barcson” című projekt megvalósításával Barcs keleti határában egy különálló területű zöldmezős iparterület került kialakításra, ami a Budapest-Barcs

határátkelő irányú 6-os számú főút, valamint a 6623-as számú út közvetlen szomszédságában található. Az ipari területeken a víz és csapadékvíz hálózat kiépítése, feltáró út építése, közvilágítás kialakítása, valamint a teljes terület kerítés általi körbezárása már elkészült, amivel Barcson újabb 11,3154 ha nagyságú ipari terület került kialakításra, amelyek Barcs város tulajdonában állnak. Tekintve, hogy ez a terület a közelmúltban került kialakításra, a problématerképen 2. számmal jelölésre került, jelenlegi kihasználatlansága miatt.

32. táblázat: A Barcsi iparterületet magába foglaló területegységek (t= 2024)

Forrás: Adatszolgáltatás, Barcs Város Önkormányzata

Terület megnevezése	Teljes területnagyság (ha)	Közműellátottság	Tulajdonosi kör
Barcs külterület 0489/41 hrsz	5,8103	víz, csapadékvíz	Barcs Város Önkormányzata
Barcs 0489/42 hrsz	2,7531	víz, csapadékvíz	Barcs Város Önkormányzata
Barcs 0489/43 hrsz	2,7520	víz, csapadékvíz	Barcs Város Önkormányzata
0481/35			

Az ipari területek egyéb jellemzői:

- Szilárd burkolatú mellékúton való megközelíthetőség;
- az ipari területek között kiépült aszfaltburkolatú feltáró út található;
- kiépült vízhálózat;
- kiépült csapadékvíz rendszer;
- kiépült közvilágítás;
- kerítéssel határolt, kapu által lezárt terület;
- 6-os számú főút közelsége;
- horvát határátkelő közelsége;
- Nagykanizsa-Barcs-Pécs irányú vasúti teherforgalmi állomás közelsége.

A városi további alulhasznosított iparterületei a stratégia korábbi részeiben bemutatásra kerültek, további akcióterületi jellegű komplex beavatkozást igénylő terület nem azonosítható a városban.

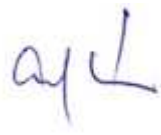

MELLÉKLETEK

"Barcs Város és környéke sérült gyermekeiért" Alapítvány
"Barcs Városi óvodák Gyermekeiért" Alapítvány
"LOGOSZ" Civilek a Barcs-kistérségi Keresztény Fiatalokért Egyesület
"NAGY TÖLGYFA" Vadásztársaság
"SEGITS, HOGY EMBERIBB ÉLETÜK LEGYEN" SZOCIÁLIS ÉS REHABILITÁCIÓS ALAPÍTVÁNY
A Barcsi "Deák Ferenc Általános Iskola a Gyermekekért" Alapítvány
A Zenei Kultúra Ápolásáért Alapítvány
BARCS ÉS TÉRSÉGE VÁLLALKOZÓK EGYESÜLETE
BARCS ÉS VIDÉKE HORGÁSZEGYESÜLET
Barcsért Egyesület
BARCSI FÚVÓSZENEKER ÉS MAZSORETT EGYESÜLET
Barcsi Járóbeteg-szakellátásért Alapítvány
Barcsi Judo Sportegyesület
Barcsi Kulturális és Ismeretterjesztő Egyesület
BARCSI KULTURÁLIS NÉPTÁNC ALAPÍTVÁNY
BARCSI LOVAS SPORTEGYESÜLET
BARCSI LURKÓK LABDARÚGÓ UTÁNPÓTLÁSÉRT ALAPÍTVÁNY
BARCSI MENTŐ ALAPÍTVÁNY
BARCSI NÉMET HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET
BARCSI POLGÁRŐR EGYESÜLET
BARCSI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
Barcsi Szív Egyesület
BARCSI TERMÉSZET-ÉS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET
BARCSI TURISZTIKAI, GASZTRONÓMIAI ÉS KULTURÁLIS EGYESÜLET
BARCSI VÁROSI SPORTEGYESÜLET
BARCSI VÁROSI SZABADIDŐ SPORTEGYESÜLET
BÁRDOS LAJOS KÓRUS BARCSI EGYESÜLET
BARKA Alapítvány
Bolhói Ferenc Sport és Kulturális Egyesület
CIGÁNYOKÉRT AZ EURÓPA UNIÓBAN EGYESÜLET
Dráva Menti Romákért Egyesület
DRÁVA ÚSZÓ- ÉS SZABADIDŐSPORT EGYESÜLET
DRÁVA VÖLGYE KÖZÉPISKOLÁÉRT KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY
Drávakörnyéki Kistérségi Nyugdíjas Szervezetek Szövetsége
Drávamenti Zenei- és Nyelvi Kulturális és Tehetségkutató Egyesület
DRÁVASZENTESI POLGÁRŐR EGYESÜLET
DRÁVA-ZÁTONY VIZITÚRA EGYESÜLET
FUTBALL CLUB BARCS Sportegyesület
GONDOSKODÁS Szociális Közhasznú Alapítvány
GREEN Pannónia - Környezeti Nevelésért Alapítvány
GrundKör Egyesület
Gyermekekért Oktatási-Nevelési Alapítvány
Hátrányos Helyzetű Cigány Fiatalok Kulturális Egyesülete
KOLLÉGIUMUNKÉRT ALAPÍTVÁNY
PADAGOGUSOK SZAKSZERVEZETE KÖRZETI BIZOTTSÁGA
PEDAGÓGUS SZAKSZERVEZET

PODRAVINA HORVÁT HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET
RIGÓCI BARÁTI VADÁSZTÁRSASÁG
ROM K EGYHÁZ LELKÉSZI HIVATAL
Satelit Sportegyesület Somogytarnóca
Somogyi Cigányok Szervezete
Somogyország Sportegyesület
SOMOGYTARNÓCAI SPORTHORGÁSZ EGYESÜLET
Széchenyi Ferenc Művelődési-Oktatási Alapítvány
Szeretnivalók Alapítvány
SZIVÁRVÁNY DIÁKSPORT EGYESÜLET
Szívhúrosokért Alapítvány
TRIÁSZ-TRIATLON SPORTEGYESÜLET

Aláíró lap

Barcs város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálatát és átdolgozását megalapozó vizsgálatához.

Településmérnök	
Székely Nóra okl. településmérnök TT 07-0346	
Okleveles építész	
Boa Árpád vezető tervező, okl. építész É/1 14-0108	
Nagy Mónika okl. építész É 14-0385	
Közlekedéstervező	
Szász Mihály okl. erdőmérnök, építőmérnök MÉ-K 19-01439	
Településtörténet, demográfia, fejlesztési koncepció	
Taubert Balázs közgazdász	
Taubert-Nemes Hajnal okleveles közgazdász regionális és környezeti gazdaságtan szakon	
Sipos Attila közgazdász	
Önkormányzati főépítész	
Nagy Edina okl. építészmérnök 14-0387	

BARCS VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Felülvizsgálati anyag

Aláírólap

Készítette: Tau-Projekt Kft.

Székely Nóra

okl. településmérnök

Boa Árpád

vezető tervező, okl. építész

Taubert Balázs

ügyvezető, közgazdász

Taubert-Nemes Hajnal

projektmenedzser,
közgazdász,
településfejlesztési
szakember

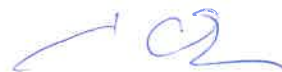

Megbízó: Barcs Város Önkormányzata

Cím: 7570 Barcs, Bajcsy-Zs. u. 46.

Tel.: +36 82/565-960

Honlap: <http://www.barcs.hu/>

Dátum: 2024.....

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalom

TARTALOMJEGYZÉK	2
ÁBRAJEGYZÉK	4
TÁBLÁZATJEGYZÉK	5
BEVEZETÉS	6
A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI	7
1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	10
1.1. Jövőkép	10
1.2. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása	11
1.2.1. 1. Átfogó stratégiai cél: Gazdasági potenciál erősítése	12
1.2.2. 2. Átfogó stratégiai cél: Közszolgáltatások színvonalának erősítése	14
1.2.3. 3. Átfogó stratégiai cél: Térségi szerepkör erősítése és elérhetőség javítása	15
1.2.4. 4. Átfogó stratégiai cél: A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése a városi életminőség javítása érdekében	16
1.3. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása	16
1.3.1. Tematikus célok	19
2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	27
2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával	27
2.1.1. Városközpont akcióterület	28
2.1.2. Nyugati akcióterület	29
2.1.3. Déli akcióterület.....	31
2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése	32
2.2.1. A Városközpont akcióterületen tervezett fejlesztések bemutatása.....	32
2.2.2. A Nyugati akcióterületen tervezett fejlesztések bemutatása	38
2.2.3. A Déli akcióterületen tervezett fejlesztések bemutatása.....	42
2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	45
2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	46
3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	57
3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	65
3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	69
3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	71
4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	77

4.1. Külső összefüggések	78
4.1.1. Helyi fejlesztési és szabályozási dokumentumok	78
4.1.2. Somogy Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027	78
4.1.3. Somogy Vármegye Területfejlesztési Konceptiója 2030	79
4.1.4. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK).....	80
4.1.5. Magyarország Partnerségi Megállapodása és a Nemzetközi Fejlesztési Programok	84
4.2. Belső összefüggések	85
5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	89
6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	96
6.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	96
6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása	98
6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok	105
6.3.1. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elfogadása előtti koordinációs mechanizmus	105
6.3.2. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elfogadását követő koordinációs mechanizmus.....	106
6.3.3. Együttműködési javaslatok.....	107
6.4. Monitoring rendszer kialakítása	108
6.4.1. Módszertan.....	108
6.4.2. A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata	108
6.4.3. Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények.....	109
6.4.4. A Stratégia indikátorai	110

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Az ITS célrendszere.....	17
2. ábra: Az akcióterületek lehatárolásának elvei	27
3. ábra: A Városközpont akcióterület lehatárolása.....	28
4. ábra: A Nyugati akcióterület lehatárolása.....	29
5. ábra: A Déli akcióterület lehatárolása	31
6. ábra: A Városközpont akcióterületen tervezett beavatkozások térképi megjelenítése	33
7. ábra: A Városközpont akcióterületen tervezett fejlesztések ütemezése.....	38
8. ábra: A Nyugati akcióterületen tervezett beavatkozások térképi megjelenítése	39
9. ábra: A Nyugati akcióterületen tervezett fejlesztések ütemezése.....	42
10. ábra: A Déli akcióterületen tervezett beavatkozások térképi megjelenítése	42
11. ábra: A Déli akcióterületen tervezett fejlesztések ütemezése.....	44
12. ábra: Az akcióterületen kívüli fejlesztési elképzelések típusai.....	46
13. ábra: Barcs szegregátum térképének változása (t= 2011, 2022)	57
14. ábra: A barcsi szegregátum térképi ábrázolása.....	59
15. ábra: A szegregációval veszélyeztetett területek térképi ábrázolása	61
16. ábra: A szegregációs folyamatok komplex kezelésének területei.....	72
17. ábra: A Stratégia megvalósításának kockázatazonosítási és elemzési módszere	89
18. ábra: A Stratégia megvalósításának három fő kockázati csoportja.....	90
19. ábra: Az együttműködésre javasolt térségi (hazai és horvát) szereplők köre.....	107
20. ábra: A tervezett projektek esetében releváns TOP indikátorok.....	112

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: Az akcióterületeken tervezett beavatkozások vázlatos pénzügyi terve.....	45
2. táblázat: A hálózatos jellegű projektötletek illeszkedése a Stratégia célrendszeréhez	47
3. táblázat: A nem hálózatos jellegű projektötletek illeszkedése a Stratégia célrendszeréhez	51
4. táblázat: Barcs város szegregációs mutatóhatárértékei	57
5. táblázat: Az Országos Szegregátum Térkép barcsi adatai	58
6. táblázat: Somogy Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027 való illeszkedés	78
7. táblázat: Az OFTK által megfogalmazott gazdaságstratégiai feladatokhoz való illeszkedés	81
8. táblázat: Az OFTK által megfogalmazott társadalomstratégiai feladatokhoz való illeszkedés	81
9. táblázat: Az OFTK által megfogalmazott környezetstratégiai feladatokhoz való illeszkedés.....	83
10. táblázat: Az OFTK által megfogalmazott területi stratégiai feladatokhoz való illeszkedés.....	83
11. táblázat: Az Európai Unió szakpolitikai célkitűzéseikhez való illeszkedés	84
12. táblázat: A helyzetértékelésben azonosított problémák megoldására hozott ITS javaslatok	85
13. táblázat: A Stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai és azok kezelési eszközei	90

BEVEZETÉS

Barcs város középtávú fejlesztési elképzeléseinek meghatározásához szükséges a jogszabályi követelményeknek megfelelő Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) megléte. Az ITS alapja a Településfejlesztési Konceptió, mely a városfejlesztés hosszú távú vízióját és értékrendjét határozza meg, ill. a szándékolt fejlesztési irányokat jelöli ki. A koncepcióban megfogalmazott célok többféle módon érhetőek el, amelyek lehetséges elérhetőségét a stratégia hivatott bemutatni. Az ITS-ben megfogalmazott átfogó célok a Településfejlesztési Konceptióban meghatározott hosszú távú célkitűzésekkel állnak összhangban, mely köré területi és tematikus célok kerültek hozzárendelésre.

Barcs Város Önkormányzatának Településfejlesztési Konceptiója 2002-ben került elfogadásra, mely a jelen Integrált Településfejlesztési Stratégia alapját adja. A korábbi Integrált Településfejlesztési Stratégia 2015-ben készült el, azonban az azóta eltelt időszakban a stratégia megvalósítását befolyásoló belső és külső tényezőkben olyan jelentős változások következtek be, ami indokoltá tette a stratégia felülvizsgálatát, módosítását.

A stratégia elkészítését részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló Megalapozó vizsgálat előzte meg. A stratégia-alkotás fázisa a megalapozó vizsgálaton és a Településfejlesztési Konceptión túl nagymértékben támaszkodott az egyéb releváns helyi koncepciókra és programokra is, különösen a hatályos Településszerkezeti Tervre és Településrendezési Tervre, valamint Somogy Vármegye településfejlesztési tervdokumentumaira (Somogy Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027, Somogy megye Területfejlesztési Konceptiója 2030), amelyek az ITS 2015-ben történt elfogadása óta módosultak.

Barcs Város Önkormányzata a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_PLUSZ) keretében több, a helyi egészségügy és szociális infrastruktúra, gyermeknevelési infrastruktúra, épületenergetikai korszerűsítés, belterületi útfejlesztés, élhető településfejlesztés és turizmusfejlesztés területén is projektet kíván megvalósítani az elkövetkező években. A pályázatok megvalósítása nem nélkülözheti a város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megalkotását, így a jelen dokumentum elkészítése ezen követelmény figyelembe vételével is készült. A támogatói okirattal rendelkező pályázatok sikeres, a stratégiához illeszkedő megvalósítása érdekében a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP PLUSZ) 2021-2027 útmutatójára is figyelemmel került megalkotásra az ITS. A stratégia továbbá figyelembe veszi a releváns törvényeket, rendeleteket és határozatokat, stratégiákat és egyéb útmutatókat. Mindezek mellett a stratégia-alkotás fontos inputját jelentette a tervezési folyamatot végig kísérő partnerség (szakmai konzultációk, munkamegbeszélések), a helyi szereplők véleményének, elképzeléseinek megismerése, valamint a szakmai értékelés (Kormányhivatal általi elfogadás).

A munka eredményeként megalkotott Integrált Településfejlesztési Stratégia jelen dokumentumban ölt testet, megfelelően az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján meghatározott tartalmi követelményeknek, összhangban a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet átmeneti rendelkezéseiben foglaltakkal. E stratégia Barcs középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét, az ezek elérése érdekében tervezett beavatkozásokat és projektötleteket, továbbá a megvalósítás és nyomon követés eszközeit és módszereit tartalmazza. Legfontosabb célja, hogy stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő évek városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A helyzetfeltárás, a helyzetelemzés és helyzetértékelés eredményeként a stratégia elkészítéséhez kulcsfontosságú területek legfontosabb tendenciái kerültek bemutatásra, szakterületenként áttekintve a város és térsége esetében a jelenlegi helyzetképet, kiemelve az erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, a fejlesztési szükségleteket és a konfliktusterületeket.

Barcs város a Dél-dunántúli régióban, Somogy vármegyében, annak déli, a horvát határmenti területén fekszik. A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak- és kistelepülések nagy aránya jellemző. A barcsi járás, Barcs járásközponttal a Dél-dunántúli régió külső periferiájához tartozik, melyet körülvesz a Baranya vármegyei szigetvári és sellyei, valamint a Somogy vármegyei kaposvári, nagyatádi és csurgói járás. A Barcsi járás egyértelműen egyközpontú térség, ahol az 1979-ben várossá vált Barcs és a jellemzően aprófalvas körzet együttműködése nemcsak Barcs korábbi járási székhely szerepén, hanem valós munka-, lakóhelyi-, közlekedési- és ellátási (oktatás, kultúra, egészségügy, kereskedelem) kapcsolatokon alapul. Barcs városi és vonzásközponti szerepének igyekszik teherbíró képessége szerint megfelelni intézményeinek fejlesztéseivel, lakásépítésekkel, közüzemi és közlekedési fejlesztésekkel. E szerep Barcsra az átlagosnál nagyobb terheket ró, ugyanakkor a körzet ellátási függőségét szorosabbá teszi.

Barcs városa a kedvezőtlen elhelyezkedése és a rossz közlekedési kapcsolatai miatt egyetlen kiemelt növekedési zónának sem a része, és az OFTK nem is számol a várost közvetlenül érintő, fejlesztendő térszerkezeti kapcsolattal.

Az országos, regionális és vármegyei tendenciához hasonlóan, Barcsra is megfigyelhető a fokozatos, lassú ütemű lakosságcsökkenés. A városba a nem jelentős mértékű bevándorlás a közeli településekről történik, néhányan a közeli városokból (Nagyatád, Csurgó) is érkeznek, a célirány is hasonló. A migrációra utaló adat 2000 óta szinte minden évben negatív, bár nem számottevő, de jellemző tendencia, hogy a felsőoktatási intézményekben továbbtanulók főiskolai-egyetemi tanulmányaik befejezésével nem térnek vissza Barcsra, a nagyvárosokban maradnak. Ezt visszafordítani úgy lehet, hogy a lakosság számára élhető települést hozunk létre Barcsra, esztétikus és funkcionáló, szolgáltatás gazdag, munkahelyet és megélhetést biztosító környezetben. Ezen túl jellemző a szegényebb, szakképzetlen rétegek kiköltözése a térség kisebb településeire az életköltségeik csökkentése céljából, amely visszafordítható a leszakadó, szegénységben élők célzott fejlesztésével, gyermekeket és felnőtteket beleértve. Nem jellemző a lakó- és az állandó népesség közötti nagy különbség, amely arra utal, hogy Barcsra kevés a munkája miatt a városba költözött lakos.

A Barcsi járáshoz hasonlóan Barcsra is az alapvégzettségűek aránya a legmagasabb, amely egyrészt a gyermekek esetében a korai iskolaelhagyást meggátoló programokkal, másrészt a fiatal felnőtteket, illetve a felnőtteket célzó oktatóprogramokkal, soft programokkal javítható.

Az elmúlt 10 év munkanélküliségi adatait vizsgálva azt látjuk, hogy a 2019-es és 2023-as évek kivételével jellemzően a munkanélküliek körében magasabb a nők aránya. A munkanélküliek között 2017-ben kimagaslóan magas volt a nők aránya (56,70%), míg a legalacsonyabb 2019-ben volt (47,37%), amikor a férfiak száma magasabb volt a nőknél. A vizsgált időszak azon éveiben, amikor a férfiak száma a munkanélküliek között alacsonyabb volt a nőknél, ilyen nagyfokú különbség a nemek között nem tapasztalható, mivel a munkanélküliek között a legmagasabb férfi arány ezen években 49,58% (2018) és a legalacsonyabb 43,30% (2017). A TeIR adatai alapján megállapítható, hogy Barcsra

a nyilvántartott álláskeresők körében a 45 év felettek aránya a 2019-es év átmeneti, 3,7%-os visszaesésétől eltekintve fokozatosan növekszik. Míg 10 évvel ezelőtt, 2014-ben arányuk 31,47% volt, addig a 2023. évi adatok alapján 49,28%, ami amellet, hogy jelentős növekedésnek mondható, megközelíti az 50%-ot. A munkanélküliség problémáját gazdaságfejlesztési programokkal mérsékelhetjük, új szolgáltatások megtelepedésével, a helyi vállalkozások fejlődéséhez szükséges környezet (infrastruktúra, igazgatás) megteremtésével és új foglalkoztatók vonzásával javíthatjuk. Emellett a lakosság vállalkozói kedvét és javíthatjuk turisztikai célú fejlesztésekkel, amelyekhez szolgáltatóként is csatlakozhatnak.

A korábbi nagyvállalati múlt, és a tőkehiány miatt mind a településen, mind a térségben jóval elmarad az 100 főre jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma az országos és a megyei átlagtól is. A Barcsi térségben a termelőszeaktor részaránya nagyobb, a szolgáltatási szeaktor szerepe viszont kisebb a vármegyei átlagnál, így a szolgáltatási szeaktort szükséges erősíteni. A térség ipara barcsi központú és nagyrészt az építőanyag-iparra és a gépiparra szakosodott, előbbi fokozatosan veszít súlyából, míg a faipar egyre meghatározóbb ágazattá válik. A 2023-as adatok alapján a regisztrált vállalkozások közül mezőgazdasági szeaktorban 35,87% a tevékenykedik, ami magasabb a Somogy vármegyei átlagnál (32,76%). Az ipari tevékenységet végző vállalkozások aránya 17,64%-os, ami szintén meghaladja a vármegyei átlagot, ami 14,37%. A szolgáltató szeaktorban található 46,49%. Ez az érték alacsonyabb, a vármegyei átlag 52,87%, ami jól mutatja a terület rurális jellegét.

Barcs város területe síkvidék jellegű, természetes környezete országos viszonylatban is értékes, ami a nyíres-borókás ligeterdők, láperdők és láprétek változatos növény- és állatvilágával „Barcsi Tájvédelmi Körzetként” országos védett területnek minősül és az 1996-ban megalakult a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik. A Drávát határközelsége miatt viszonylag háborítatlanul őrizték meg a folyóhoz kapcsolódó ökoszisztémák, amelyek ma Európa utolsó természet közeli állapotban fennmaradt nagy folyójává teszik. Ez jelenleg – elsősorban az aktív – turizmus szempontjából kihasználatlan kincse a városnak. Ez a Dráva parton, valamint kiállítás formájában is további potenciált rejt magában, amelynek kiaknázása az elmúlt időszakban ugyan megkezdődött, de a turizmus fellendítéséhez folytatni szükséges. A város kiemelkedő természeti környezetéből keveset profitál, az erre épülő turisztikai szolgáltató szeaktor nem épült ki, a város és a Dráva kapcsolata ellentmondásos, bár elkészült a kikötőt a szabad stranddal összekötő sétány, a sétányt szegélyező iparterületek nem a természet közelséget tükrözik, ahogyan a strand is további fejlesztésre szorul ahhoz, hogy valamennyi látogatói igényt kiszolgálhasson aktív és passzív kikapcsolódás, szállás területén. Ahhoz, hogy a város a turisztikai lehetőségeit kihasználhassa a gyógyfürdő, a szabadstrand és a kiszolgáló létesítmények fejlesztésére és bővítésére is szükség van.

A közterületek tisztasága, gondozottsága az országos átlag feletti. A közterületek állapota az elmúlt években jelentős megújuláson ment keresztül. Az egy lakosra jutó zöldfelület arányában a település országosan is jó értékkel rendelkezik. A jelenlegi zöldfelületi rendszer azonban még nem teljes. A városban található barnamezős területek revitalizációjával, különös tekintettel a Dráva melletti volt iparterületekre egyedülálló zöldövezetet lehetne létrehozni, azonban ennek forrásigénye még középtávon sem biztosítható.

A település legsúlyosabb problémája, hogy a Barcsi járást elkerülik az országos és nemzetközi gyorsforgalmi útvonalak. Az M7-es autópálya a 68. sz. másodrendű főúton, másfél-, míg az M6-os a 6. sz. főúton közel 70 perc alatt érhető el. A térségi elérhetőség javítása Barcs jövője szempontjából elsődleges prioritás, minden további fejlesztési, fejlődési lehetőség alapja! A Horvátországgal jelenleg

nincs vasúti összeköttetés, azonban az országgal való vasúti kapcsolat újbóli kiépítésével, és a Zágráb-Barcs- Pécs kapcsolattal nem csak Barcs, hanem a baranyai vármegyeszékhely is sokat profitálhatna. A helyi autóbusz közlekedés megszűnt a nem megfelelő kihasználtság miatt. A kerékpáros közlekedési infrastruktúra bővítését megkezdte a város. TOP ERFA forrásból a városközpontban kerékpárút létesült a Bajcsy-Zs. utcán a Táncsics utcáig, amellyel kiegészült és hálózatossá vált a meglévő Béke utcai kerékpárúttal. Azonban a városközponti területeken kívül további kerékpáros infrastruktúra fejlesztés nem történt, holott indokolt lenne a két elkülönült városrész, Drávaszentés és Somogytarnóca kerékpárúttal való bekötése Barcshoz, valamint a déli városrészen, a Szabadstrandon is áthaladó kerékpárút és a városközponti kerékpárút összekötése.

Hosszú ideig jelentős szerepet játszott a város és a térség megközelíthetősége szempontjából a drávai folyami hajózás is. Korábban a határőrizet mellett turisztikai célú vízi közlekedés is működött a folyón. A folyó partja szinte teljes egészében érintetlen természetvédelmi terület, melyet a turistahajó fedéltetéről, gyönyörű környezetben figyelhetek meg az érdeklődők. A 2002-ben elkészült barcsi kikötő jelenleg is üzemel, és többféle turisztikai és szabadidős tevékenységnek ad otthont, azonban a kikötő és környezete fejlesztésre szorul.

A település közmű-ellátottsága jónak mondható. A városi vízmű megfelelő kapacitással rendelkezik. A város csapadék és belvíz elvezetésének rendszere az utóbbi évtizedek folyamatos fejlesztései által megvalósult műtárgyak és létesítmények következtében rendezettnek tekinthető, az átlagos csapadékviszonyokat képes kezelni. A településen a villany és gázvezeték kiépítettsége teljes, a felmerülő lakossági igények kielégítésére alkalmas. A közvilágítás hálózata kiépült. A telefonellátás teljes körű, automata telefonközponttal, körszerű helyi összeköttetéssel rendelkezik. A mobiltelefon-szolgáltatás teljes körűen lefedett.

Láthatóvá vált továbbá, hogy az előző ciklus elsősorban városközpont irányú fejlesztések valósultak meg, azonban jelentős szegregációt érintő soft és infrastrukturális fejlesztés is megvalósult, amely megkezdett feladatot a jövőben folytatni kell, hiszen a mutatók alapján a településen továbbra is találunk szegregált területet, valamint szegregációval veszélyeztetett területet, melyek megfékezése és hatásaik mérséklése a következő fejlesztési ciklus feladata.

A helyzetelemzés megmutatta, hogy bár jelentős fejlődésen ment át a település az elmúlt időszakban, a munka nem állhat meg. A korábbi években hátrébb sorolt fejlesztési céloknak is prioritássá kell válnia ahhoz, hogy a feltárt problémák mérséklése és megszüntetése tartósan bizonyuljon. Ehhez szükséges – a területi szereplők konszenzusán alapuló – egy új ciklusra koncentrálnó középtávú fejlesztési stratégia megalkotása, valamint a folyamatos monitoring tevékenység. Ezek azonban mit sem érnek, ha a célok elérését befolyásoló tényezők változásaira nincs megfelelően kidolgozott, hathatós és gyors reagálást biztosító eszköz.

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

1.1. Jövőkép

Barcs Város Önkormányzata a hatályos településfejlesztési koncepcióját a 182/2002. (IX.19) sz. határozatával fogadta el. A településfejlesztési koncepció számos eleme azóta megvalósult, vagy érvényét veszítette, azonban a város hosszútávú céljait továbbra is megfelelően fogalmazza meg, az ITS-ben lefektetett középtávú célok annak megfeleltethetőek.

Barcs város fejlesztésének hosszú távú, általános célja egy olyan település kialakítása, amely a járáson belüli vezető szerepének megfelelően biztosítja a település és vonzáskörzetének megfelelő kiszolgálását. A város célja, hogy gazdasága fenntartható, versenyképes fejlesztésével képes legyen az innovációk befogadására, és egyben biztos megélhetést és egzisztenciát nyújtson a város és a kistérség környékbeli lakosai számára.

Barcs városfejlesztési koncepciójában a történelmi hagyományokon alapuló kereskedőváros jellegének erősítése mellett stratégiai célként fogalmazódik meg az idegenforgalomra épülő városfejlesztés. Barcs múltját, jelenét és jövőjét jelentősen meghatározta és meghatározza fekvése és nemzetközi útvonalakhoz való csatlakozása.

A város további célja, hogy az európai integráció előnyeit kihasználva az évtizedeken keresztül hátrányként jelentkező határmenti adottsága a város gazdaságát és szolgáltatásait serkentő, kereskedelmi fejlődését elősegítő előnyös pozícióvá váljon.

Barcs Város Önkormányzata az Integrált Településfejlesztési Stratégiáját 2015-ben vizsgálta felül és fogadta el, amely kiegészítette a város jövőképét.

A város egy vonzó és élhető életteret biztosít természeti értékeinek és épített környezetének megóvásával, természeti és kulturális örökségére építő fejlesztések megvalósításával.

Barcs gazdasági szerkezetében, gazdasági fellendülésében jelentős potenciált hordoz az idegenforgalom. Barcs turisztikai potenciálja elsősorban a gyógyfürdője, a Dráva folyó és környezetének természeti adottságainak kiaknázásában rejlik. A turizmus fellendülése hatással van a foglalkoztatás szerkezetére, átalakítja azt, a növekvő idegenforgalomnak köszönhetően a szolgáltatásokat nyújtó kisvállalkozások aránya növekedhet, jövedelmezőségük javulhat, ezzel növekedhet a gyógy turizmusra és a kapcsolódó szolgáltatásokra alapuló vállalkozások száma és aránya.

A város gazdaságában, bizonyos periódusokban jelentős szerepet játszott a határon átnyúló kereskedelem. Kedvező közlekedés-földrajzi helyzetének kihasználásával a kereskedelemmel kapcsolatos tevékenységek újból megerősödhetnek a városban.

A város gazdaságának fejlődése nemcsak a járás gazdasági potenciálját, további tőkevonzó képességét erősíti, hanem jelentős hatással lesz a Baracson és a térségben élők jövedelmi viszonyaira, életkörülményeire, elégedettségükre, ezáltal vonzóbb életfeltételeket, jobb életminőséget biztosít a város és környéke lakosságának.

Az életminőség javításának tekintetében Barcs kiemelt fontosságot tulajdonít a közszolgáltatások színvonalának növelésének. Az oktatás és nevelés színvonalának növelésével, a közművelődés

lehetőségeinek bővítésével, a szociális és egészségügyi szolgáltatások színvonalának emelésével, a kül- és belterületi úthálózat fejlesztésével, valamint a fenntartható közlekedési infrastruktúra kialakításával és bővítésével Barcs vonzóbb életfeltételeket biztosít a város és térségének lakói számára.

A város és környezetének természeti értékeinek és épített környezetnek megóvásával, a város zöldfelületeinek megőrzésével, rekreációs célú hasznosításával, Barcs egy vonzó és élhető várost nyújthat polgárai számára.

Barcs önkormányzata vezető szerepet játszik a városra és a térségre vonatkozó fejlesztések ösztönzésében, tervezésében; aktív, kezdeményező szerepet folytat a fejlesztés politikák kialakításában. A fejlesztések tartalmának kialakításában széleskörű partnerség kialakítására törekszik a városlakók és civil szervezeteik érdemi bevonásával, valamint a térségi, régiós és országos szervezetekkel való intenzív együttműködéssel.

A 2015-ös Integrált Településfejlesztési Stratégiában foglalt jövőképet jelen dokumentum az alábbiakkal javasolja kiegészíteni.

Barcs az idegenforgalom és helyi turizmus fejlesztése mellett a térségi gazdasági potenciáljának erősítése érdekében nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a már megtelepült vállalkozások számára megfelelő infrastruktúrát biztosítson, és hogy a vállalkozások számára a képzett munkaerő rendelkezése álljon, továbbá a betelepülni szándékozó vállalkozások számára megfelelő mennyiségű és minőségű telephely álljon rendelkezésre.

A munkaerőpiacról kiszorult emberek számára értékteremtő munkalehetőség biztosítása a helyi piacra termelő élelmiszergazdaság területén, ezzel párhuzamosan képzések segítségével a munkaerőpiacra való visszajutás előmozdítása, a szegregátum felszámolása.

A fentieket összegezve a város átfogó stratégiai célja a város és a térség versenyképességének biztosítása, értékeinek megőrzése és fenntartható fejlesztése által Barcs és térségének jobb életminőség biztosítása, a lakosságmegtartó képesség erősítése, és a térség bekapcsolása az európai kereskedelmi és gazdasági hálózat vérkeringésébe.

1.2. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

A város versenyképességének biztosítása, értékeinek megőrzése, fenntartható fejlesztése, illetve a város lakóinak magasabb életminőség elérése céljából Barcs város az alábbi középtávú ágazati célokat nevezte meg, összhangban a jövőképpen felvázolt hosszú távú stratégiai célokkal:

1. Gazdasági potenciál erősítése
2. Közszolgáltatások színvonalának növelése
3. Térségi szerepkör erősítése és elérhetőség javítása
4. A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése a városi életminőség javítása érdekében

Mind a 4 nevesített stratégiai cél közvetlen kapcsolatban áll a jövőképpen megfogalmazott hosszú távú célokkal, azok megvalósítását középtávon előmozdítja.

1.2.1. 1. Átfogó stratégiai cél: Gazdasági potenciál erősítése

A város vezetése a település hátrányos helyzetének felszámolására elsődlegesen a gazdaságfejlesztésben lát lehetőséget. A város gazdaságfejlesztési stratégiájának elemei:

- A helyi vállalkozások versenyképességének növelése;
- A külső vállalkozások térségbe vonzása;
- A hátrányos helyzetű rétegek visszavezetése a munka világába értékteremtő munkalehetőség biztosításával;
- A turisztikai potenciál kiaknázása;
- A határmenti fekvésből eredő előnyök kihasználása.

A város célja a gazdasági és intézményi szereplők hatékony együttműködésének elérése, a mikro-, kis- és középvállalatok működésének hatékony fenntartásával, a vállalkozók aktivitásának és szolgáltatói hátterének erősítésével. A város diverzifikált, jól működő gazdasága alapvető feltétele a lakosság életminőségének növekedésének azáltal is, hogy a vállalkozások foglalkoztatást és megélhetést biztosítanak az aktív korú népesség számára.

A város fontos gazdaságpolitikai célnak tartja, hogy rendelkezésre álljanak olyan versenyképes üzleti infrastruktúrák, melyek szükségesek a külső vállalkozások, befektetések városba vonzására. A városban található ipartelepek biztosítják a vállalkozások számára az alapvető termelési helyet, infrastruktúrát, valamint a versenyképes működéshez szükséges speciális szolgáltatásokat, illetve szolgáltatásaik révén elősegítik partnereik marketing, termelési, szervezési, valamint beszerzési és értékesítési tevékenységének fejlődését. Ezáltal a helyi vállalkozások alkalmasak lesznek a betelepülő vállalkozásokkal beszállítói kapcsolatok kialakítására is. A meglévő ipari park területek magán tulajdonosi szerkezete mára elaprózódott, nem biztosítanak lehetőséget új gazdasági szereplők számára, így Barcs Város Önkormányzata gazdasági infrastruktúra fejlesztésével 2023-ban a keleti városrészen új – önkormányzati tulajdonú – iparterületeket alakított ki, amely által befektetés-támogatási politikájával ösztönözi kívánja a meglévő vállalkozások beruházási hajlandóságát, új gazdasági szereplők és gazdasági szektorok megtelepedését, valamint a vállalkozások közötti együttműködés megteremtését.

Azonban, a városnak nem csak iparterületeket kell fejlesztenie, hanem munkaerő- utánpótlást is biztosítania kell ahhoz, hogy a meglévő vállalkozások növekedéséhez vagy újonnan betelepülő vállalkozások humán-erőforrás igényéhez szükséges munkaerő helyben, költséghatékony módon rendelkezésre álljon. A vállalkozások működéséhez, bővüléséhez szükséges munkaerő biztosításának kézenfekvő útja átképzési vagy továbbképzési rendszer kidolgozása és helyben való elérésének biztosítása, azonban, tekintve, hogy Barcsban jelentős a képzetlen, tartósan munkanélküli vagy hátrányos helyzetű lakosság aránya, és a térség hagyományosan agrártérség, a munkaerőpiacról kiszorult képzetlen rétegek számára értékteremtő, helyi piacra termelő mezőgazdasági munkalehetőségbe integrált képzési rendszer kialakítása is kitörési lehetőséget teremthet.

Közvetetten a gazdasági versenyképesség növekedéséhez járul hozzá a térség turisztikai vonzerejének növekedése. Barcs ehhez elsőrendű prioritásként a városban található kihasználatlan vagy alulhasznosított épületek és területek turisztikai célú fejlesztését, továbbá a település egyik kiemelt vonzerejének számító Gyógyfürdő és Rekreációs Központ szolgáltatásainak fejlesztését, valamint ezekhez kapcsolódóan a hiányzó szálláshely kapacitás kialakítását határozza meg.

Barcs városának jelentős idegenforgalmi vonzerőt nyújt változatos természeti környezete. A természeti örökségre épülő turizmus kiaknázására, a vízi turizmus fejlesztésére a Dráva mente kitűnő környezetet teremt. A város és környezetének természeti értékeire alapozó turisztikai fejlesztéseknek összhangban kell állnia a természet védelmével, és egyensúlyban kell állítania a természeti értékek bemutatását az értékek megőrzésével. A tömegturizmus helyett a magas minőséget, és egyediséget nyújtó aktív turizmus kell, hogy legyen a fejlesztés fő iránya, hiszen lehetőség van természetjárásra, lovaglásra, kerékpározásra, teniszezésre, túrázásra, vadászatra, horgászatra. Barcs esetében a turizmus fejlesztése csak akkor lehet fenntartható és hosszú távon eredményes, ha nem a nagy látogatói tömegek kiszolgálására épít, hanem a kis létszámú, magas minőséget kereső, természetjáró és aktív kikapcsolódást igénylő vendégkör kiszolgálását célozza. Ennek több, Barcs adottságaiból fakadó oka is van. A Dráva-mente ökológiai érzékenysége nem bírná el a tömegturizmust, ahogyan Barcs térszerkezete és közlekedési kapcsolatai sem támogatják a tömegturizmust, melynek egyik legfőbb akadálya a közúti megközelíthetőségének korlátozottsága. Továbbá, nem elhanyagolható az sem, hogy Barcson a tömegturizmust elbíró háttérinfrastruktúra (szálláskapacitás, éttermi kínálat) jelenleg bár lassú ütemben fejlődik, de nem elégséges több tízezer ember egyidejű fogadására. Az – időjárásfüggő – aktív turizmus fejlesztése azonban önmagában nem elégséges, az egész éves turisztikai és idegenforgalmi látogatottságot biztosító attrakciók fejlesztése is szükséges. Barcs adottságai egyértelműen a kisméretű, de magas minőséget kereső látogatókra építő aktív turizmus felé mutatnak, ami egyensúlyt teremt a természeti értékek védelme, a fenntartható turisztikai terhelés, a helyi gazdaság erősítése és a hosszú távú turisztikai versenyképesség között. Ezért a turizmusfejlesztésben az aktív, természetalapú, minőségi szolgáltatások és mellé a kiszolgáló kínálat fejlesztése kell, hogy legyen Barcs fő iránya, nem pedig a tömegturizmusra való átállás. A Dráva folyó, valamint a természeti- és táji értékek biztosította turisztikai vonzerő nem biztosít egész éves látogatottságot a város és a térsége számára, így hullámszerű a látogatottság mértéke, ami kihatással van a háttérinfrastruktúrára (szálláshelyek, kereskedelmi egységek, stb.) kihasználtságára is.

Barcs városa különösen fontosnak tartja kedvező földrajzi adottságainak kihasználásával a határmenti és a határon átnyúló gazdasági kapcsolatok, gazdasági együttműködések kialakulásának ösztönzését, a határmenti gazdasági potenciáljának erősítését. A határmenti elhelyezkedés lehetőséget biztosít a szomszédos horvát térséggel való gazdasági kapcsolatok bővítésére és közös fejlesztési projektek megvalósítására.

Barcs közúti határátkelője kapu Dél-Kelet Európa irányába, amelyet a Schengeni övezet Horvátországgal való bővítése is jelentős mértékben segíthet. Az Európai Unió kívánalmak szerinti határátkelő, a hozzá kapcsolódó kamionterminál és logisztikai rendszer, az erre épülő logisztikai ágazat fejlesztése rövidtávon is pozitív hatással lehet a városra, ha sikerül bekapcsolódni a gyorsforgalmi úthálózat rendszerbe.

Barcs határmenti elhelyezkedése ugyan eddig is meghatározó szerepet játszott a város turisztikai kínálatának formálásában, azonban a jövőben a hangsúly nem pusztán a határon átívelő termékcsomagok fenntartásán, hanem azok élményalapú továbbfejlesztésén és a közös piaci jelenlét erősítésén van. Horvátország Schengeni övezethez való csatlakozása új lehetőséget teremtett a térségben, egyszerűbbé vált a két ország közötti átjárás, ami Barcs számára a folyómenti aktív turizmus, a kulturális és gasztronómiai kínálat közös promóciója, valamint a két város – Barcs és a szomszédos horvát települések – összehangolt programkínálatának bővítése felé nyit teret, előre vetítve egy esetleges komplex, több területet érintő partmenti és partközeli fejlesztés igényét.

1.2.2. 2. Átfogó stratégiai cél: Közszolgáltatások színvonalának erősítése

A település stratégiai célja a humán alapszolgáltatások elérhetőségének javítása, komplex szolgáltatásokat nyújtó integrált központok kialakításával, valamint a város által biztosított humán jellegű szolgáltatások minőségének fejlesztése, színvonalának javítása. A város közszolgáltatásfejlesztési stratégiájának elemei:

- Az oktatás és képzés színvonalának emelése;
- Egészségügy fejlesztése;
- Közművelődés lehetőségeinek bővítése;
- Közigazgatás modernizálása.

A humán alapszolgáltatások elérhetőségének és minőségének javítása kiemelten fontos a leszakadó vagy hátrányos helyzetű településrészekben, térségekben. A leértékelődő városi területek és főképp romák által lakott telepek fenntartható társadalmi, környezeti megújulásának elősegítése, a közösségi és szociális funkciók megjelenésének támogatásával, valamint a meglévő funkciók megerősítésével a társadalmi kohézió erősítése érdekében.

Barcs városának egyik legnagyobb problémája a lakosság alacsony gazdasági aktivitása, vagyis a munkaerőpiacon való alacsony részvétel. Az alacsony gazdasági aktivitást tényező együttesen eredményezi. Egyrészt, a település lakosságának közel negyede (23,43%) 65 év feletti, akik jellemzően inaktívak a munkaerőpiac tekintetében. Az idősebb korosztály esetében a 2011-es és 2022-es népszámlálás adatváltozásait összevetve az tapasztalható, hogy a 60 évnél idősebb korosztály aránya a két népszámlálás között jelentős mértékben nőtt, míg az aktív korú lakosság (18-64 év) aránya csökkent, amely tendencia folytatása esetén a gazdasági inaktivitás fokozódása is várható. Továbbá, ehhez hozzájárul, hogy a lakosság mintegy 18%-a 18 éven aluli, amely korcsoport szintén a gazdaságilag inaktív csoportba tartozik. Másrészt, a lakosság alacsony gazdasági aktivitásának magyarázata során a munkanélküliségi adatokat is számba kell venni, ami az aktív korú lakosság vonatkozásában a legfrissebb adatok szerint¹ 7,9%. Ez az érték viszonyításként az egy évvel korábbi (2024 szeptember) adatokhoz képest 0,4%-os növekedés. A korcsoport inaktivitást és a munkanélküliségi helyzetet figyelembe véve a barcsi lakosság közel fele, 49%-a gazdaságilag inaktív.

A munkanélküliség struktúrája kedvezőtlen képet mutat, magas a tartósan munka nélkül lévők aránya, és bár az elmúlt években a pályakezdő munkanélülők aránya csökken, számuk még mindig jelentős azzal is, hogy jellemzően a felsőfokú tanulmányokat folytatók végzettségük megszerzését követően tartósan már nem térnek vissza Barcsra. A nagyarányú munkanélküliség a munkaképes korú lakosság elvándorlásához vezet, mely közvetlenül kihat a város általános gazdasági helyzetére is. Magas a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, ezzel szemben a középfokú és diplomás rétegek kis arányt képviselnek. A város gazdaságának fejlesztéséhez elengedhetetlen az inaktív és a munkanélküli lakosság visszavezetése a munkaerőpiacra. Ehhez egy, a piaci igényekhez és elvárásokhoz illeszkedő képzési és átképzési struktúrára van szükség, valamint olyan helyben is elérhető oktatási infrastruktúrára, amely biztosítani tudja a magas minőségű tudás és gyakorlat átadását. Ezzel párhuzamosan fontos megállapítás, hogy a munkaerő képzettségi szintjének javítása elengedhetetlen feltétele a korszerű gazdasági tevékenységek meghonosításának.

---

¹ NISZ, 2025 szeptember. https://nfsz.munka.hu/tart/stat_telepulessoros_adatok

Az önkormányzat célja a település közoktatási és köznevelési intézményei esetében a még hiányzó infrastruktúra fejlesztések befejezése, az IKT eszközpark bővítése, a bútorzatok, elhasználódott eszközök cseréje, a gyermekek testi-lelki fejlődéséhez szükséges környezet, valamint a színvonalas munkavégzéshez szükséges közeg megteremtése. Több városi közoktatási intézmény térségi szerepkörrel is bír, így hatásuk a járásban is érződik.

A városban lakók jobb életminőségének elérését szolgálják az egészségügyi-, szociális- és kulturális- és a hasznos szabadidőeltöltést szolgáló fejlesztések, illetve a szolgáltatásokat biztosító intézmények modernizálásával, fejlesztésével kapcsolatos célkitűzések. A színvonalas és tartalmas rekreáció lehetőségének megteremtését is célozzák az élhető települési fejlesztések, a régi földhivatali épület átalakítása, felújítása és új funkcióval való megtöltése.

Az önkormányzati feladat-ellátás hatékonyságának és színvonalának növelése által az önkormányzat célja a város és térségének közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáféréseinek biztosítása, a lakossági elégedettség növelése. A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtésében fontos cél a jó minőségű közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, amelynek érdekében a város fejleszteni kívánja a szociális alapszolgáltatásait a Barcsi Szociális Központ főzőkonyhájának felújítása által.

A település célja továbbá a helyi humán infrastruktúra fejlesztése, amely az egészségügy, a szociális ellátás, az oktatás és a művelődés területét komplexen foglalja magába. Erre a TOP_PLUSZ-3.1.3. konstrukció nyújtotta lehetőségeket kívánja kihasználni a város.

1.2.3. 3. Átfogó stratégiai cél: Térségi szerepkör erősítése és elérhetőség javítása

Barcs járásközponti szerepköréből adódóan a térségi alapeladatokat a város látja el. A térség egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képessé váljon arra, hogy problémáit és szükségleteit közösen tudja megfogalmazni, majd ezeket integrált programokká alakítsa. Barcs város jelen stratégiai dokumentuma összehangoltan, a kölcsönös egymásrataltság felismerésével és az együttműködés további erősítésének szándékával készült. A térség szervezeti kereteinek újragondolása és újra szervezése biztosíthatja a hatékony együttműködést.

Az együttműködéshez szükséges a térségi szinten jelentkező fejlesztési igények, projektjavaslatok ismerete és számbavétele, valamint a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett vagy éppen megvalósuló fejlesztésekről. A közös érdekű fejlesztések megvalósításakor létrejövő együttműködések olyan többleterőt jelenthetnek a térség számára, amely a további fejlődés mozgatórugójává válhat. A város térségi szerepkör erősítését és elérhetőség javítását szolgáló stratégiájának elemei:

- A települési önkormányzatok közötti kapcsolat erősítése;
- A térségi kohézió erősítése a közlekedési kapcsolatok fejlesztésével;
- Az intézményfejlesztések térségi szintű összehangolása;
- Az idegenforgalom, turizmus – térségi szintű programkínálat és attrakcióbővítés;
- A térségi helyi termelők támogatása, termékeik feldolgozása és helyi termelői piacok létesítése;
- A regionális és térségi kerékpárút-hálózat fejlesztése;

- A térségi identitástudat növelése;
- A pályázatfigyelő „rendszer”, tájékoztató fórum működtetése.

1.2.4. 4. Átfogó stratégiai cél: A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése a városi életminőség javítása érdekében

A meglévő épített és természeti értékek megőrzése és fenntartása érdekében a város célja város rehabilitációs programok megvalósítása, amelyek hozzájárulnak a meglévő városi, közösségi, gazdasági terek és funkciók erősítéséhez, új funkciók kialakításához, a közösségi tartalom fejlesztéséhez. A város meglévő épített és természeti környezet fenntartását, a városi életminőség javítását célzó fejlesztések megvalósulását szolgáló stratégiájának elemei:

- Élhető város megteremtése a városi területek és kihasználatlan vagy alulhasznosított épületek rehabilitálása útján;
- Zöldfelületek rekreációs célú fejlesztése, megőrzése;
- A város és a Dráva kapcsolatának fejlesztése;
- Barnamezős, használaton kívüli iparterületek hasznosítása, felszámolása.

A városrehabilitációs programok tervezése és végrehajtása során kiemelt cél a városrészek zöldfelületeinek megőrzése, rekreációs célú hasznosítása, az épített környezet értékeinek megőrzése és fejlesztése, valamint a város és térségének természeti értékeinek védelme. A város és a folyó kapcsolatának megteremtése, a folyó birtokbavétele a lakosság részéről, az ehhez szükséges infrastrukturális beavatkozások, és közösségi kezdeményezések támogatása, a folyót a várostól elválasztó iparterületek helyzetének rendezése a lehetőségekhez mérten, valamint azon épületek megőrzése a lakosság számára, amelyek jelenleg funkció nélküliek vagy alulhasznosítottak.

1.3. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

Az átfogó stratégiai célok két típusba sorolhatók, elkülönítünk tematikus és területi célokat.

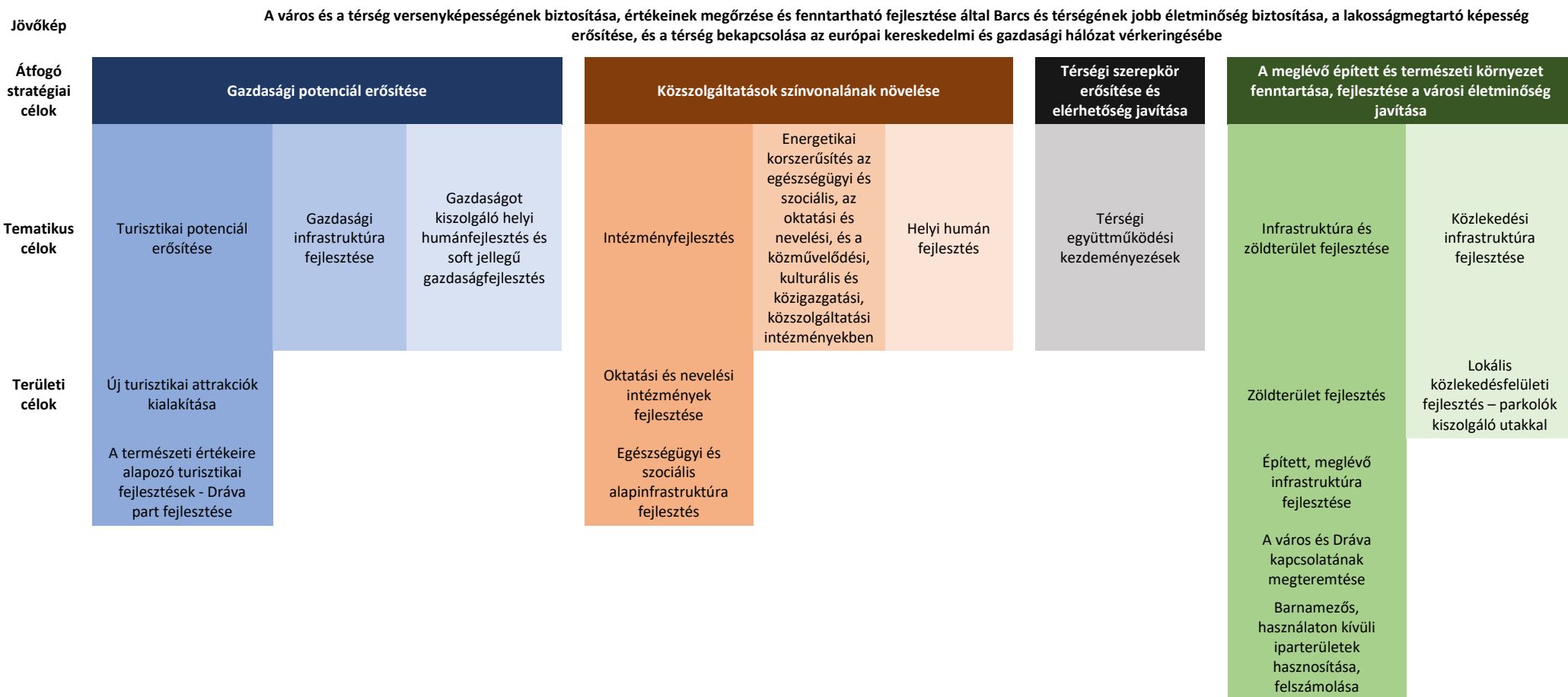
A tematikus célok azok, amelyek tematikus jelleggel megfogalmazott, de nem szükségszerűen egy-egy ágazatra korlátozódó érvényességű célok, melyek a város egészére vonatkoztathatóak.

A területi célok azok, amelyek a város egy vagy több, konkrét, egyenként folytonos vonallal körülhatárolható területén realizálhatóak, a város egy vagy több városrészére érvényesek vagy a város területén megtalálható főbb, a fejlesztési elképzelések során kiemelt figyelemben részesülő terület-típusokra érvényes célokat foglalják magukba.

A területi célok alapját a tematikus célok adják, azok egy-egy területspecifikációját felhasználva.

Barcs város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 9 (kilenc) középtávú tematikus, és 9 (kilenc) középtávú területi célt határoz meg, amely utóbbiak akcióterületek kialakításánál kerültek figyelembe vételre.

1. ábra: Az ITS célrendszere

A tematikus fejlesztési célok az átfogó stratégiai célok mentén, míg a területi fejlesztési célok a tematikus fejlesztési célokra alapulva kerültek meghatározásra.

Ezen logikai összefüggések mentén három projektípust különböztethetünk meg:

1. Akcióterületi projektek

Akcióterületi projektnek tekinthetők a térben és időben koncentrált, egymással összehangolt beavatkozásokból álló projektek. A térben való koncentrálttság azt jelenti, hogy a beavatkozások egy jól meghatározható határvonallal körülvett területen belül történnek. Az időben való koncentrálttság pedig azt jelenti, hogy az akcióterületen belüli beavatkozások szintén egy jól meghatározott, de záros határidőn belül - legfeljebb néhány év alatt, jelenleg a 2021-2027-es uniós cikluson belül – megtörténnek. Az akcióterületen végbemenő fejlesztések:

- egymással szinergikus hatást fejtenek ki, vagyis az egyes projektelemek segítik más projektelemek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését
- az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra,
- volumenük, így várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.

2. Akcióterületen kívüli, önálló projektek

Nem minden – a város területén megvalósuló - projekt tekinthető akcióterületi projektnek, mert vagy időben vagy térben nem koncentráltak, vagy a beavatkozás jellege nem komplex. Térben nem koncentrált projekt például egy olyan program megvalósítása, amely a város különböző pontjain jelent pontszerű beavatkozásokat. Időben nem koncentrált az a projekt, amelynek megvalósítása csak hosszabb idő alatt lehetséges. Végül nem komplex jellegű az a projekt, amely egyetlen, pontszerű beavatkozást jelent. Jellemző akcióterületen kívüli projektek:

- önálló épületek, építmények felújítása, korszerűsítése, energetikai fejlesztése,
- közterület- és környezetrendezés a város egy-egy pontján,
- új, önálló létesítmény elhelyezése a városszövetben,
- hosszabb idő alatt (nem akciószerűen) megvalósítható fejlesztések (meglévő lakóterületek átépülése, ipari területek funkcióváltása, stb.).

3. Hálózatos projektek

Hálózatos projektnek az egymással összehangolt, térben kapcsolódó beruházási és nem beruházási („soft”) jellegű projekteket nevezzük. A térben való kapcsolódás azt jelenti, hogy a hálózatos projekt kiterjedhet több városrészre, vagy akár a város egészére is, kapcsolódhat továbbá nagyobb léptékű térségi (országos, megyei, járási) hálózatokhoz is. A hálózatos projekt

- több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemekből áll,
- a város egészére vagy annak egy részére – például több akcióterületre – terjed ki,
- a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik.

1.3.1. Tematikus célok

1.3.1.1. Turisztikai potenciál erősítése

Barcs gazdasági szerkezetében, gazdasági fellendülésében jelentős potenciált hordoz az idegenforgalom. Barcs turisztikai potenciálja elsősorban a gyógyfürdője hatásának és a Dráva folyó és környezetének természeti adottságainak kiaknázásában rejlik, így egy adott akcióterületre nem koncentrálható e cél elérése.

Közvetetten a gazdasági versenyképesség növekedéséhez járul hozzá a térség turisztikai vonzerejének növekedése, amihez elsőrendű prioritásként a város fő turisztikai vonzerejének számító Gyógyfürdő és Rekreációs Központ szolgáltatásainak fejlesztését, valamint ehhez kapcsolódóan a hiányzó szálláshely kapacitás kialakítását, valamint a szezonális független attrakciók kialakítását határozza meg.

Barcs városának jelentős idegenforgalmi vonzerőt nyújt változatos természeti környezete. A természeti örökségre épülő turizmus kiaknázására, a vízi turizmus fejlesztésére a Dráva mente kitűnő környezetet teremt, ahogyan a városkörnyéki természeti környezetet biztosító aktív turizmus fejlesztése is. A város és környezetének természeti értékeire alapozó turisztikai fejlesztéseknek összhangban kell állnia a természet védelmével, és egyensúlyba kell állítania a természeti értékek bemutatását az értékek megőrzésével. A tömegturizmus helyett a magas minőséget, és egyediséget nyújtó aktív turizmus kell, hogy legyen a fejlesztés fő iránya, hiszen lehetőség van természetjárásra, lovaglásra, kerékpározásra, teniszezésre, túrázásra, vadászatra, horgászatra, melyek infrastrukturális háttere jelenleg hiányos. A turizmus fejlesztése csak akkor lehet fenntartható és hosszú távon eredményes, ha nem a nagy, egyidejűleg több tízezres látogatói tömegek kiszolgálására épít, hanem a kis létszámú, magas minőséget kereső, természetjáró és aktív kikapcsolódást igénylő vendégkör kiszolgálását célozza, amelyet Barcs adottságai indokolnak. A Dráva-mente ökológiai érzékenysége nem bírná el a tömegturizmust, hiszen a barcsi Dráva szakasz és a hozzá kapcsolódó ártéri területek a Duna–Dráva Nemzeti Park kiemelten érzékeny, részben fokozottan védett élőhelyei, amelyek önmagukban is korlátozott látogatói teherbírással rendelkeznek, már a biodiverzitás biztonsága okán is. A tömegturizmus a vízparti és ártéri élőhelyeket jelentős terhelésnek tenné ki (zaj, hulladék, taposás, élőhelybolygatás), míg ezzel szemben az egyéni, kis csoportos, alacsony terhelésű aktív turisztikai formák, mint a kerékpár, gyalogtúra, kenu, madármegfigyelés – fenntarthatóan illeszthetők a természetvédelmi korlátokhoz. Emellett Barcs térszerkezete és közlekedési kapcsolatai sem támogatják a tömegturizmust, melynek egyik legfőbb akadálya a közúti megközelíthetőségének korlátozottsága, a gyorsforgalmi útkapcsolat hiánya. Barcs versenyelőnye és egyben egyedisége a Dráva vadregényessége és az aktív élmények. E köré épülve a város kiemelt turisztikai értékei az érintetlen Dráva-part, a vízi turizmus (kenu, kajak, SUP), határon átnyúló természetjáró útvonalak, az erdős-ligetes élőhelyek, a lovas és kerékpáros útvonalak kialakítására alkalmas táj, a minőségi horgászhelyek, a vadászterületek és a csend, nyugalom, autentikus környezet. Ezek együttesen olyan turisztikai karaktert határoznak meg, amely természeténél fogva nem tömeges, hanem a belföldi és nemzetközi piacon is egyre keresettebb „slow tourism”, „nature-based tourism” és „aktív turizmus” kategóriába illik. Míg a magas minőségű aktív turizmus nagyobb helyi gazdasági hozzáadott értéket termel, addig a tömegturizmus alacsony költségű vendégekkel jár, de – a létszámkülönbségből adódóan – nagyobb infrastruktúraigénnyel és nagyobb környezeti terheléssel. A magas minőséget kereső vendég jellemzően tovább marad, többet költ helyi szolgáltatásokra (szállás, étterem, helyi termék, túravezetés, bérlet) és igényli a személyre szabott szolgáltatást, ami alapján az aktív turizmus

magasabb idegenforgalmi bevételt, erősebb szolgáltató szektort és a helyi vállalkozások fejlődését eredményezheti. Ez Barcs számára sokkal kedvezőbb, mint egy nagy külső beruházást igénylő és kevésbé fenntartható tömegturizmus-modell. Az aktív turizmus fejlesztése az előző pályázati ciklusokban megkezdődött. Bővült a kerékpáros infrastruktúra hálózat a városközponti területen, TOP PLUSZ keretében pedig tervezett a városközpont és a déli Dráva terület, valamint a városközpont és Drávaszentes kerékpáros összeköttetésének kialakítása. Ez utóbbi természetközi területen halad majd át, drávaszentesi Kiállítóhely végcéljal.

Barcs fontosnak tarja a határon átívelő turisztikai termékcsomagok fenntartását és bővítését, a határmentiségből adódó turisztikai potenciál kiaknázását is, amely Horvátország schengeni övezethez való csatlakozását követően még nem került kiaknázásra. Ennek előszobájaként valósult meg az Interreg keretében az egykori Sóraktár fejlesztése, azonban további turisztikai fejlesztésekre van szükség. Az aktív turizmust is érintő korábbi fejlesztések nem elégségesek egy turisztikai kínálat kialakításához, a látogatók kiszolgálásához és az érdeklődés tartós fenntartásához, elsősorban a háttér infrastruktúra hiánya miatt. A kikötő melletti egykori Sóraktár épületének felújításával és funkcióbővítésével Mobilitási központ került kialakításra, amely az aktív turizmus (lovasturizmus, kerékpáros turizmus, túrázás, stb.) alapjait jelenti. Az új funkció további fejlesztéseket tesz szükségessé a városban, állandó és időszakos interaktív kiállítások, sportesemények szervezése, túraútvonalak kialakítása, szálláshelyfejlesztés, kerékpártárolók, lovas infrastruktúra, stb. területén, a meglévő turisztikai kínálat látogatottságának növelése céljából a város teljes területén.

A városközponti területek tekintetében cél a városrész kereskedelmi funkcióinak és múltjának visszaállítása, közösségi tereinek élhetőbbé tétele és élettel való megtöltése, amely TOP forrás keretében a Zöld város projekt során kezdetét vette ugyan, de folytatni szükséges. Ez elsősorban TOP PLUSZ keretében tervezett az élhető települések konstrukció kihasználásával.

A nyugati városrész esetében cél a városrész és ezen keresztül a város még vonzóbbá tétele az idegenforgalom számára, turisztikai attrakciók, turisztikai és szálláshely szolgáltatások növelése által.

1.3.1.2. Gazdasági infrastruktúra fejlesztése

A város célja a gazdasági és intézményi szereplők hatékony együttműködésének elérése, a mikro-, kis- és középvállalatok működésének hatékony fenntartásával, a vállalkozók aktivitásának és szolgáltatói hátterének erősítésével. Cél, hogy a vállalkozások foglalkoztatást és megélhetést biztosítsanak az aktív népesség számára. A város fontos gazdaságpolitikai célnak tartja, hogy rendelkezésre álljanak olyan versenyképes üzleti infrastruktúrák, melyek szükségesek a külső vállalkozások, befektetések városba vonzására, és lehetőséget biztosítsanak a már működő helyi vállalkozások növekedésének, fejlődésének. Kiemelt cél, hogy ne csak a kis- vagy nagyvállalatok növekedése és gyarapodása valósuljon meg, hanem valamennyi gazdasági szereplő számára biztosítottá váljon az előrehaladás lehetősége.

Éppen ezért, a már helyben működő vállalkozás esetében a gazdasági infrastruktúra fejlesztése nem köthető akcióterülethez, hiszen ezek működése a városban szétszórtan terül el, valamennyi településrészt érintve. A város meglévő iparterületei fejlesztésre szorulnak. Értendő ez alatt a nyugati és keleti iparterületeket, amelyek a város egy-egy városrészét jelentik, valamint a közelmúltban kialakított Barcsi iparterületet, amely Német hegyen, a 6-os számú főút mellett került kialakításra és a

közművek tekintetében további fejlesztésre szorul, mivel a terület csupán közvilágítással, valamint víz és csapadékvíz hálózat kiépítettségével rendelkezik. Egyrészt cél a meglévő ipari, gazdasági célú területek állapotjavítása, úthálózatának fejlesztése, másrészt azok bővítése, amely a már letelepedett vállalkozások esetében is segítheti a fejlődést, ugyanakkor további betelepüléseket hozhat. Fejlesztést igénylő ipari – gazdasági területek:

- Keleti iparterület;
- Ipari park meglévő területe a volt KEMIKÁL területén;
- A volt fűrészüzem (parkettagyár) területe;
- Mészégető utcai iparterület, melynek része a volt kenyérgyár, a volt NOVART ipartelep, mely részlegesen működik, a volt VOLÁN telephely, a Dráva Tej Kft üzeme, a DRÁVA COOP Zrt. üzemei;
- Nyugati ipartelep a vasút és a Dráva part közötti területen;
- Barcsi iparterület.

A fejlesztéshez szükséges ingatlanok megvásárlása, valamint az érintett iparterületek infrastruktúrájának fejlesztése a már betelepült és a betelepülni szándékozó vállalkozások igényeinek megfelelően

A gazdasági infrastruktúra fejlesztése során kiemelendő a meglévő közlekedési infrastruktúra javítása, a városban, a térségben, illetve vármegyei és országos szinten is. A város elérhetőségének javítása határmenti elhelyezkedése miatt elsősorban Horvátország felé is jelentős gazdasági fellendülést eredményezhet, közúton, a vízi közlekedés és a vasúti közlekedés terén egyaránt.

A helyi mikro- és kisvállalkozások versenyképességének növelése az üzleti infrastruktúra fejlesztése nélkül nem valósulhat meg. Ez a szükséglet beruházás szintjén is jelen van, de az elérhető szolgáltatások és meglévő ismeretek területén is tapasztalható. A városban hiányoznak a vállalkozások számára elérhető, térség-specifikus pénzügyi-üzleti szolgáltatások, holott a területi differenciálódásából adódóan jelenlétük alapvető feltétele a gazdasági növekedésnek. A folyamatos fejlődést mutató térségekben a pénzügyi szolgáltatók gyorsítják a gazdasági növekedést, hiányuk azonban akadályozó erőként hat a gazdasági élet fejlődésére, így szükségszerű a városra és térségre jellemző pénzügyi-üzleti szolgáltatáskínálat kialakítása. Ez elsősorban a helyi pénzügyi szolgáltatókkal való együttműködés, iparterületek kialakítása által valósulhat meg.

Az, elsősorban mikro- és kisvállalkozásokra jellemző gazdasági ismeretek hiánya jelentős szerepet játszik abban, hogy ez a szegmens nem tud fejlődésnek indulni. Egy tudásalapú társadalomban a megszerzett tudás visz előbbre, olyan tőke, amely nem vész el. Ahhoz, hogy ez a tőke rendelkezésre álljon a városban, ismeretbővítésre, képzésekre van szükség, amely a TOP PLUSZ, Helyi humánfejlesztések konstrukció keretében is beépíthető a gazdaságfejlesztésbe.

1.3.1.3. Gazdaságot kiszolgáló helyi humánfejlesztés és soft jellegű gazdaságfejlesztés

A gazdaság élénkítéséhez és erősítéséhez képzett munkaerőre van szükség, amely egyúttal a foglalkoztatottság növeléséhez is hozzájárul. Ehhez fokozni kell a képzettség növelését, aminek alapján iskolai programokkal, illetve kisebb részben a szakképzéshez és felsőoktatáshoz kötődő ösztöndíj-

programokkal kell élni, ösztönözve a tanulmányok folytatását vagy az iskolapadba való visszatérést, a megkezdett képzések befejezését vagy az átképzések zökkenőmentes megvalósulását. Ez elsősorban helyi szinten valósulhat meg vagy térségi központosítással, de helyi támogatás segítségével, mint kihelyezett képzés, utazási támogatás, képzőhely és gazdasági szereplők együttműködésének ösztönzése által.

A városban ez idáig nem került kidolgozásra olyan intézkedési terv, kooperációs rendszer, amely hatékonyan segíteni a helyi gazdaság erősödését, letelepedés ösztönzőként hatna a gazdasági szereplők oldaláról, továbbá munkaerőt vonzana a térségbe. Nincs egy olyan stratégia, ami segítené a vállalkozások és a potenciális munkaerő találkozását, ami valamennyi fél igényeit felmérve kínálna megoldási javaslatokat. A város célja ezen, a gazdaság szempontjából kiemelkedő problémák mérséklése és megoldása, amely stratégiai és cselekvési szinten is megvalósulhat.

1.3.1.4. Intézményfejlesztés

A stratégiai (tematikus) cél megvalósításával az önkormányzat célja a lakosság által legnagyobb mértékben igénybe vett intézménytípusok minél nagyobb mértékű, vagyis minél komplexebb fejlesztése. Az intézményfejlesztés az oktatási, nevelési, valamint egészségügyi és szociális intézményeinek fejlesztésére irányul azzal a céllal, hogy használhatósága javuljon, az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése megvalósuljon, azon intézményekben, amelyeket a teljes lakosság közvetve vagy közvetlenül napi szinten igénybe vesz.

1.3.1.5. Energetikai korszerűsítés az egészségügyi és szociális, az oktatási és nevelési, és a közművelődési, kulturális és közigazgatási, közszolgáltatási intézményekben

Az energetikai korszerűsítés célja a megújuló energiafelhasználás növelési az önkormányzati intézményekben, átállásának ösztönzése a lakosság számára. További elérni kívánt cél az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés ösztönzése, a széndioxid-kibocsátás csökkentés és az erőforrás-hatékonyság megvalósítása, az önkormányzati intézmények hatékonyabb energiahasználatának elérése.

Az önkormányzat további célja a tervezett beavatkozások megvalósításával, hogy a város a Nemzeti Energiastratégia és a NEKT legfontosabb célkitűzéseire is hozzá tudjon járulni.

Ezt a tematikus célt több, egymástól eltérő funkciót betöltő épületben is meg kívánja megvalósítani az önkormányzat, így további energetikai korszerűsítés megvalósítása tervezett egészségügyi és szociális intézményben, oktatási és nevelési funkciót ellátó épület esetében, valamint a közművelődési, kulturális intézményekben, továbbá közigazgatási, közszolgáltatási funkcióval bíró intézményben.

1.3.1.6. Helyi humán fejlesztés

A stratégiai célja a humán alapszolgáltatások színvonalának javítása, komplex szolgáltatásokat nyújtó integrált központok szolgáltatáskínálatának szélesítése, valamint a város által biztosított humán jellegű szolgáltatások minőségének fejlesztése, színvonalának javítása annak érdekében, hogy minőségi,

magas színvonalú helyi humán fejlesztés valósulhasson meg a városban. Ez egy komplex cél, mely magában foglalja az oktatás és képzés színvonalának emelését, az egészségügyi állapot fejlesztését, valamint a közművelődés lehetőségeinek bővítését is.

Cél, városrésztől függetlenül, valamennyi lakos számára biztosítani a képzettségi, műveltségi, kulturális és egészségügyi fejlődéshez szükséges szolgáltatói és eszköz háttérrel. Cél továbbá a hátrányos helyzetű csoportok, különös tekintettel a nők, gyermekek, mély szegénységben élők és roma gyermekek és fiatalok, valamint az idősek számára esélyegyelőséget megteremtő szolgáltatások létrehozása, fejlesztése.

A helyi humán fejlesztés az alábbi célok megvalósítását foglalja magába:

- A szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz kapcsolódó szemléletformálás;
- Társadalmi befogadást, társadalmi kohéziót és identitást, munkaerő-piaci kompetenciát és együttműködések erősítését célzó közösségi programok megvalósítása;
- A szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítására, összehangolása; egészségfejlesztési és egészségügyi prevenciós programok szervezése; valamint
- Szemléletformáló tevékenységek, programok megvalósítása a város lakossága számára;
- Meglévő, hagyomány jellegű programok, rendezvények, események megtartása;
- Helyi identitás erősítése;
- Képzések, tanfolyamok, szakkörök szervezése.

Specifikus, célcsoportonkénti célok:

- Időseknek nyújtott szociális alapszolgáltatások fejlesztése;
- Gyermekek szabadidős programjainak fejlesztése;
- Mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek helyben szervezett fejlesztési programjainak megvalósítása;
- Ifjúsági közösségfejlesztő és képzési programok megvalósítása;
- Helyi ügyintézési lehetőségek fejlesztése;
- Egészség és egészségtudatosság fejlesztése;
- Gyerekek közösség- és egészségfejlesztését szolgáló programok fejlesztése;
- Kerékpáros közlekedés népszerűsítése és közlekedésbiztonság tudatosság;
- Családi kötődések, szülő-gyermek kapcsolatok javítása;
- Mélyszegénységből való felemelkedés elősegítése;
- Digitális kompetenciafejlesztés.

Tervezett beavatkozások:

Szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz kapcsolódó szemléletformálás:

A demenciával élők és a kognitív zavarok kialakulásával fenyegetett célcsoport számára közösségi programok szervezése, és új szolgáltatások bevezetése tervezett.

A településen élők számára érzékenyítő programok szervezése tervezett, a hátrányos helyzetű gyermekek számára színvonalas szabadidős programok, korrepetálás, tanácsadási szolgáltatások megvalósítása tervezett.

A szülők és gyermekek közötti kötődés erősítése céljából csoportos készségfejlesztési programok, a szülők számára mentálhigiénés tanácsadás, szülői kompetencia fejlesztési programok szervezése tervezett.

Társadalmi befogadást, társadalmi kohéziót és identitást, munkaerő-piaci kompetenciát és együttműködések erősítését célzó közösségi programok megvalósítása:

Támogatni kívánja az önkormányzat a társadalmi befogadás, kohézió és identitás erősítését tanórán kívüli, iskolai előrehaladást segítő tevékenységek megvalósításával, hátrányos helyzetű és roma gyermekek korrepetálásával, mérsékelve az egyes célcsoportokat érintő hátrányokat.

Tematikus ifjúsági táborok szervezése tervezett. Ezek keretében hagyományőrző, közösségfejlesztő programok megvalósítását tervezi az önkormányzat a helyi ifjúsági közösség építése, az ifjúság lakóhelyhez kötődésének kialakulása céljából, elősegítve a közösségi értékek tudatosítását, valamint egészséges életmódra való nevelés fontosságának felismerését.

Aktív tenni akaró roma fiatalokból álló közösség létrehozása érdekében közéleti csoportfoglalkozás tervezett.

A közösség formálása céljából a településen élő kisgyermekes anyukák számára Baba-mama kör megszervezése tervezett.

A roma és mélyszegénységben élők számára pénzügyi tudatosságot fejlesztő programok kidolgozása és megvalósítása tervezett a szegregált élethelyzet csökkentése céljából.

Szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, összehangolása:

Egy ügyintézési tér létrehozása tervezett, amely megfelelő lehetőséget biztosít a közszolgáltatások, irodai szolgáltatások elérésének könnyítésére, továbbá az ügyintézési folyamatok meggyorsítására és elérhetőségére.

Egészségfejlesztési és egészségügyi prevenciós programok szervezése:

Az időskorúak, a nők, mélyszegénységben élők, romák és a gyermekek számára több alkalommal egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programok megvalósítása tervezett. A programok során ösztönözni kívánja az önkormányzat az egészségügyi szűrővizsgálatokon, az egyéni állapotfelméréseken való részvételt. Emellett, kockázatbecslés és ehhez kapcsolódó egyéni tanácsadás elérhetőségét kívánjuk biztosítani a célcsoport számára városszerte, valamint biztosítani kívánjuk az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok, állapotfelmérések helyben történő elérhetőségét, elvégzését és az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztését is.

A fiatal (14-16 éves) korosztály számára szexuális felvilágosító programokat, az iskoláskorú korosztály számára szerhasználatot megelőző programok kidolgozása és megvalósítása tervezett.

Prevenciós előadások szervezése és tartása is e cél keretében tervezett az alábbi tématerületeket felölelve: egészséges táplálkozás, illetve a felnőtt lakosság részére betegségmegelőzés és betegségfelmérés, balesetmegelőzés témákban.

Óvodások és iskolások számára az egészséges életmódra nevelés és a közösségfejlesztés céljából sportprogramok szervezése tervezett.

Szemléletformáló tevékenységek, programok megvalósítása:

Az iskolás gyermekek részére a kerékpáros ismeretek elsajátításához, a kerékpárhasználat előnyben részesítését szolgáló szemléletük formálásához tervezett életkornak megfelelő programsorozat. Barcs 18 éve csatlakozott az Európai Mobilitási Hét programjaihoz, amelyhez kapcsolódva cél a város közlekedési útvonalainak megismertetése, és gyakorlati tapasztalatszerzés, a közlekedésbiztonság elősegítése újabb elméleti és gyakorlati programok által.

Az időskorú lakosság számára a digitális kompetenciafejlesztő tréning szervezése tervezett.

A tematikus cél elérése a TOP_PLUSZ-3.1.3-23 pályázati konstrukció keretében tervezett.

1.3.1.7. Térségi együttműködési kezdeményezések

Barcs járásszékhelyként a somogyi délvidék egy egyik legmeghatározóbb települése, térségi szerepköre számos területen jelentős. Emellett „magyar-horvát kapu” a közlekedés, kultúra, kommunikáció, határon átnyúló fejlesztés területén. Ahhoz, hogy a térségi (magyar és horvát) szerepkör fenn tudjon maradni és tovább tudjon erősödni szükséges a város, a járás más települései, valamint a horvát határtérség együttműködése.

Barcs járásközponti szerepköréből adódóan a térségi alapfeladatokat a város látja el. Nemzetközi szinten a horvátokkal való együttműködés térségi központja. A térség egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képessé váljon arra, hogy problémáit és szükségleteit közösen tudja megfogalmazni, majd ezeket integrált programokká alakítsa. Barcs város jelen stratégiai dokumentuma összehangoltan, a kölcsönös egymásrataltság felismerésével és az együttműködés további erősítésének szándékával készült. A térség szervezeti kereteinek újragondolása és újra-szervezése biztosíthatja a hatékony együttműködést.

Az együttműködéshez szükséges a térségi szinten jelentkező fejlesztési igények, projektjavaslatok ismerete és számbavétele, valamint a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett vagy éppen megvalósuló fejlesztésekről. A közös érdekű fejlesztések megvalósításakor létrejövő együttműködések olyan többleterőt jelenthetnek a térség számára, amely a további fejlődés mozgatórugójává válhat. Ennek érdekében szükséges:

- A települési önkormányzatok közötti kapcsolat erősítése, rendszeres kommunikációs csatornák kialakítása;
- A közlekedési kapcsolatok közös, összehangolt fejlesztése (pl.: az alárendelt közlekedési utak és mezőgazdasági utak állapotának településeken átívelő, összehangolt javítása, településeket összekötő kerékpárút hálózat kialakítása);
- Térségi szinten összehangolt intézményfejlesztési koncepció kidolgozása az egészségügy, a szociális ellátás és az oktatás terén;
- Térségi szintű idegenforgalmi programkínálat kialakítása, meglévő turisztikai attrakciós térkép kidolgozásával további, átgondolt attrakcióbővítés megvalósítása a térségben (pl. egységes

térségi arculat, turisztikai menedzsment, kistérségi marketing tevékenység, attrakciók egymásba fűzése, vendégváró és marasztaló események térségbe vonzása);

- A térségi helyi termelők támogatása, termékeik feldolgozása és helyi termelői piacok, árusító lehetőségek bővítése;
- A kistérségi identitástudat növelése a civil szervezetek részvételének erősítésével (pl. civil szervezetek hálózatosodásának elősegítése, térségi közös hagyományőrző tevékenységek szervezése);
- Pályázatfigyelő „rendszer” és tájékoztató fórum működtetése.

1.3.1.8. *Infrastruktúra és zöldterület fejlesztése*

A meglévő épített és természeti értékek megőrzése, valamint azok fenntartása érdekében a város célja város rehabilitációs programok megvalósítása, amelyek hozzájárulnak a meglévő városi, közösségi, gazdasági terek és funkciók erősítéséhez, új funkciók kialakításához, a közösségi tartalom fejlesztéséhez. A városrehabilitációs programok tervezése és végrehajtása során kiemelt cél:

- A városrészek zöldfelületeinek megőrzése, rekreációs célú hasznosítása;
- Az épített környezet értékeinek megőrzése és fejlesztése;
- A város és térségének természeti értékeinek védelme;
- A meglévő infrastruktúra állomány javítása és bővítése;
- A város és a folyó kapcsolatának fenntartása és tovább fejlesztése;
- A lakosság által rendszeresen látogatott intézmények, területegységek (köztemetők, gyógyfürdő, szabadstrand, sportlétesítmények, közparkok és közterek, parkolók, stb.) állapotromlásának megállítása, hiányzó funkciók kialakítása;
- A helyi identitástudat erősítését szolgáló programok, rendezvények, események helyszíneinek felújítása, új kialakítása.

1.3.1.9. *Közlekedési infrastruktúra fejlesztése*

A közlekedési infrastruktúra magában foglalja a városon belüli és kívüli úthálózatot (közutak, mezőgazdasági utak), a kerékpáros és gyalogos létesítményeket, továbbá a parkolási lehetőségeket.

Az úthálózat tekintetében egyrészt cél a meglévő infrastruktúra állagmegóvása, állapotjavítása, valamint hosszának bővítése, továbbá a közúti jelzések, táblák és burkolatok pótlása, szükségességük felülvizsgálata, új elemek elhelyezésének vizsgálata.

A kerékpáros létesítmények esetében cél egyrészt a meglévő infrastruktúra állagmegóvása, állapotának javítása, valamint hosszának és irányának bővítése. Továbbá cél az útjelzések, felfestések, jelzőtáblák pótlása és szükségességük felülvizsgálata, valamint új elemek elhelyezésének vizsgálata.

A gyalogos létesítmények elsősorban belterületi elhelyezkedésűek. A városközponttól kifelé haladva jellemző burkolatunk aszfalt és beton, a városközpont egyes, felújított helyein térkőburkolattal is találkozhatunk. A járdák tekintetében az állagmegóvás sok helyütt kevésnek bizonyul a megsüllyedések, repedezések, kitörések miatt. Ezen helyszíneken, városszerte állapotjavítás

szükséges, szakértői vizsgálatról függően részleges vagy teljes burkolatcsere megvalósításával. Ezen felül, lokálisan nyomvonal szélesítések váltak szükségessé, valamint az akadálymentes közlekedés feltételei is sok helyen megoldást szorgalmaznak. A közúton való gyalogos átkelés a kritikus szakaszokon kijelölt gyalogos átkelőhellyel biztosított, azonban ezek száma tekintetében a bővítés lehetőségét meg kell vizsgálni, kiemelten a közintézmények környezetében.

2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

2.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

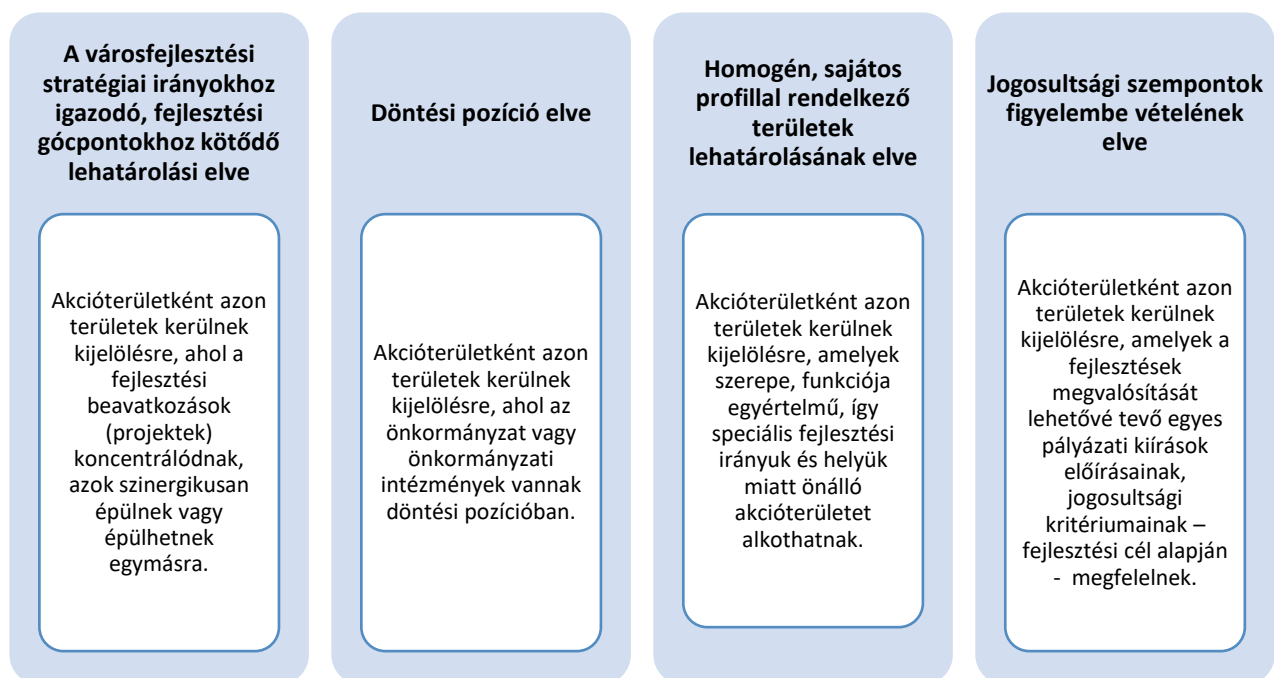
Az akcióterület az integrált településfejlesztési stratégiában kijelölt egybefüggő terület, ahol az önkormányzat a fejlesztéseket alapvetően befolyásoló helyzetben van, és amellyel kapcsolatban középtávon jelentős beavatkozásokat tervez megvalósítani annak érdekében, hogy a város fejlődése a továbbiakban is megvalósuljon.

Az akcióterületek lényegében a városrehabilitáció és a városfejlesztés sejtjei. Az ITS kijelöl minden egyes városfejlesztési akcióterületet, ahol középtávon, a 2024-2030 közötti időszakban jelentős beavatkozást tervez megvalósítani a város.

Az akcióterületek kijelölésének nem elsődleges célja a város teljes területének lefedése, nem szorítkozik településrészre. Egy akcióterület magában foglalhat több városrészt, ugyanakkor, a fejlesztési céloknak köszönhetően egy városrész belül több akcióterülettel is érintett lehet. Barcs Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában 3 akcióterület került kijelölésre, amelyek a városfejlesztés fókusz területei lesznek az elkövetkező években.

Az akcióterületek kijelölése során 4 elv került alkalmazásra, az alábbiak szerint:

2. ábra: Az akcióterületek lehatárolásának elvei

Ezen elvek figyelembe vételével az alábbi akcióterületek kerültek lehatárolásra:

tengelyének a része lesz, összeköti a városközpontot és a Dráva menti területeket, becsatlakozva a déli kerékpárúthoz.

A terület közműhálózata 100 %-osan kiépített, megtalálható a vezetékes víz-, az áram-, a szennyvíz csatorna-, a gáz-, a közvilágítás-, a telefon- illetve a kábeltévé szolgáltatás. A területen található háztartások víz-, szennyvíz és energiahálózatra való rácsatlakozása közel 100 %-os. Az városrészben az egyes helyeken a csapadékvíz-elvezető rendszer részben vagy egészben nem kiépített. A közműhálózat megfelelő állapotúnak mondható, felújítást nem igényel.

A terület beépítési stílusára az alábbiak jellemzőek:

- A Köztársaság utca jellemzően tömblakásos jellegű, egy lépcsőházhoz általában 12 db lakás tartozik. Az épületek Fsz + 4 emeletesek. A nyugati oldali és az északi oldali lakótömbökben a földszinten is általában lakások találhatóak, elvértve üzletek, míg a keleti és déli oldali lakótömbökben a földszinten üzletek találhatóak. A Köztársaság utca és Bajcsy Zs. utca északi oldalán a társasházak jellemzően a 80-as években épültek.
- A többi terület jellemzően családi házas beépítésű, kivételt képez ez alól a Nagyhíd utca sarkán álló 88 db bérakás, mely társasház jellegű. A családi házas övezetben a lakások általában az 50-es 60-as években épültek, de ezeken a helyeken vannak ettől öregebb, helyi védettség alatt lévő épületek, de a számuk nem számottevő.

A területen, a Dráva Közérdekű Kiállítóhely mellett található az egykori földhivatal épülete (Széchenyi u. 20.), amely jelenleg funkció nélkül, alulhasznosított épület. A városközpont esetében távlati céljaként szerepel az épület átalakítása és felújítása, amellyel egy komplex, térségi jelentőségű turisztikai célpontot kerül kialakításra azzal a céllal, a Dráva folyó mellett új, jelentőségteljes turisztikai attrakció jöjjön létre Baracson, ahol a teljes napot kitevő, szezonaritástól mentes időtöltés valósítható meg.

Az akcióterület fejlesztésének céljai, rész céljai:

Az akcióterület fejlesztésének átfogó célja a terület fizikai megújítása és funkciókkal való bővítése, a közszféra és a magánszféra által kezdeményezett beavatkozások megvalósítása útján a terület városközponti szerepének növelése, és társadalmi akciókon keresztül a társadalmi kohézió erősítése, élhető környezet megteremtése a helyi lakosság és a látogatók számára.

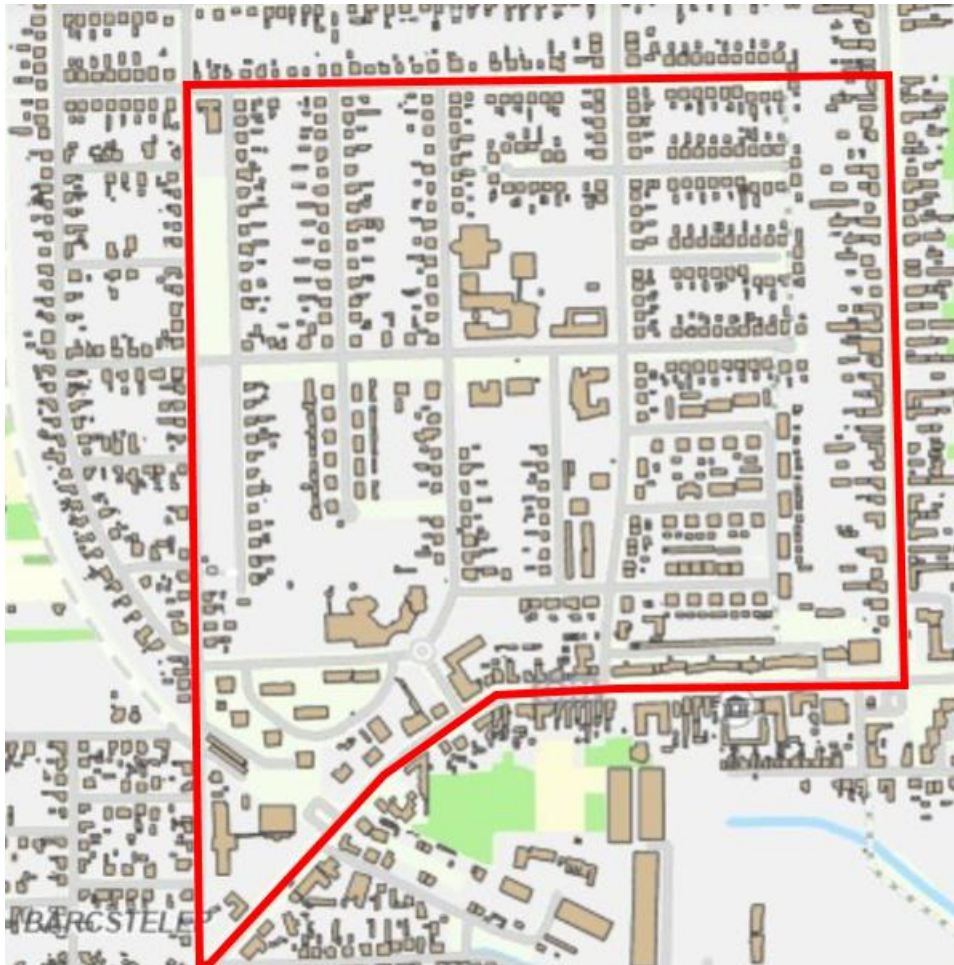
Az akcióterületen több fejlesztési célt tervez megvalósítani az önkormányzat, amely érinti a közlekedési felületeket, zöld infrastruktúrát.

2.1.2. Nyugati akcióterület

A rehabilitáció által érintett akcióterület a település nyugati részén terül el.

Az akcióterületet lehatároló utcák: Bajcsy-Zs. u. - Béke utca - Csokonai utca - Deák Ferenc utca - Kossuth Lajos utca.

4. ábra: A Nyugati akcióterület lehatárolása

Az érintett úthálózat a magyarországi átlagot elérő műszaki színvonalú. Egyes útszakaszokon nem megfelelő a burkolatszélesség, a burkolatok rossz minőségűek, kátyúsak az utak, és nem jól működik a csapadékvíz-elvezető rendszer. A gyalogos felületek, járdák kiépítettek és de nem megfelelő minőségűek, kiépített kerékpárút szakasz a Béke utcában található.

A terület közműhálózata 100 %-osan kiépített, megtalálható a vezetékes víz-, az áram-, a szennyvíz csatorna-, a gáz-, a közvilágítás-, a telefon- illetve a kábeltévé szolgáltatás. A területen található háztartások víz- és energiahálózatra való rácsatlakozása 100 %-os, a kábeltévé, telefon, gáz, és szennyvízhálózatra pedig a háztartások 97- 98 %-a csatlakozott, amely mutatók megfelelnek a városi, magas átlagnak. A területen egyes helyeken a csapadékvíz-elvezető rendszer részben vagy egészben nem kiépített.

A Barcson található óvodák közül kettő található a területen, általános iskolák száma 2, a középiskoláké 1. A városrészben található intézmények oktatási és közösségi funkciót látnak el. Itt található a Városi Közművelődési Könyvtár, a Móricz Zsigmond Művelődési Központ, a Dráva Völgye Középiskola és Kollégium, a Barcsi Ipari Kereskedelmi- és Szakképző Iskola, Deák Ferenc Általános Iskola. A városrészben működik a Városi Óvodák Hársfa utcai székhely óvodája és a Deák utcai Tagóvodája.

Emellett a sportcsarnok, és a városi könyvtár közösségi funkciókat is szolgáltat, tekintettel a felújítás alatt álló sportcsarnokban és a könyvtár területén lebonyolított nagyszámú sport és egyéb kulturális rendezvényekre.

A nyugati területen található Barcs legjelentősebb turisztikai vonzerejének számító Barcsi Gyógyfürdő és Rekreációs Központ, amely gyógyászati és wellness szolgáltatásai révén nagyszámú látogatót vonz.

Az akcióterület kisebb zöldfelületei, közparkjai az elmúlt évek zöldterületi fejlesztéseiből kimaradtak. Ezek szabadidős lehetőségeket alig kínál a lakosságnak, így az Önkormányzat távlati tervei között szerepel a korábban felújított Művelődési Ház melletti park rekonstrukciója, élhető és esztétikus környezetté alakítása, amely egyben megoldást fog jelenteni a területen fennálló parkolóhiányra is.

A városrészben az elmúlt fejlesztési ciklusokban megkezdődtek a közoktatási intézmények felújításai, korszerűsítései, amelyet a jövőben tovább kíván folytatni a város.

Az akcióterület fejlesztésének céljai, rész céljai:

Az akcióterület fejlesztésének átfogó célja a terület fizikai megújítása és funkciókkal való bővítése, a meglévő funkciók használhatóságának biztosítása, továbbá élhető, esztétikus és biztonságos környezet megteremtése.

További cél az akcióterületen az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosítása, a hozzáférés területi különbségeinek csökkentése, a színvonalas szolgáltatásokhoz való hozzáférés megteremtése.

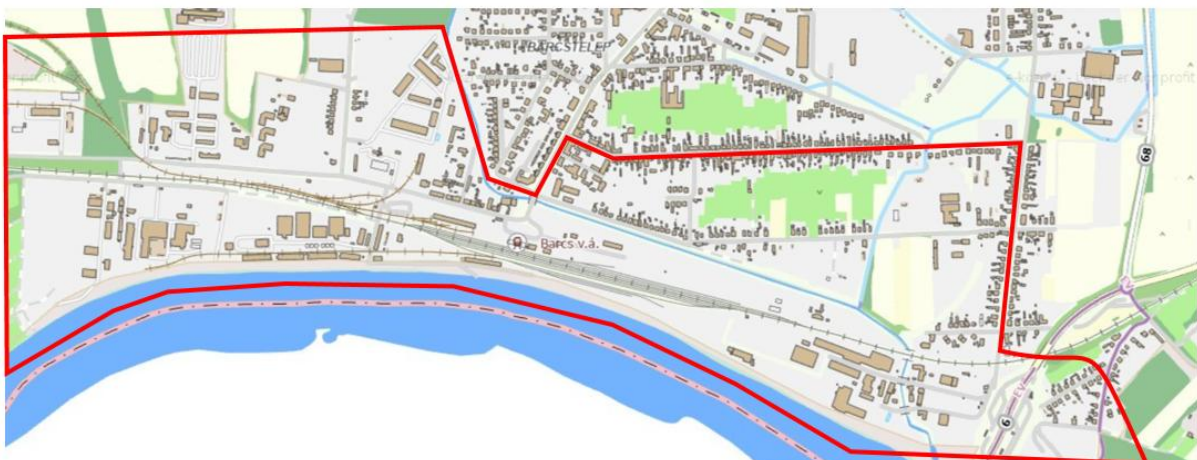
A város célja a terület élhetőségének javítása, környezettudatos és család-barát megújítása, a szabadidő hasznos eltöltési lehetőségeinek javítása, valamint a település környezeti állapotának javítása. Végző soron pedig a lakosság helyben maradása és további lakók letelepedésének előmozdítása.

2.1.3. Déli akcióterület

A rehabilitáció által érintett akcióterület a település déli részén terül el, a Déli városrész egysége.

Az akcióterületet lehatároló utcák: Nagyhíd utca u. – Somogyi Béla utca - Széchenyi utca – Viktor puszta – Táncsics utca - Dráva folyó – Dráva utca

5. ábra: A Déli akcióterület lehatárolása

Barcs déli területe vegyes beépítésű terület. Egyrészt, elhanyagolt ipari területekből, másrészt lakóövezetektől áll. A terület a 19. század végén épült ki, a hajózás és a kereskedelem fejlődése

következtében, azonban a 90-es évektől kezdve a gazdasági pangás jellemző. A városrész adottságaiban jelentős potenciált hordoz a Dráva folyó és környezetének fejlesztése. A terület a kikötő és a folyó mentén kialakítható turisztikai szolgáltatások, rekreáció és sporttevékenységek fejlesztésével, a határon átnyúló kapcsolatok, gazdasági tevékenységek, szolgáltatások fejlesztésével ismét a város fejlődésének fontos tényezőjévé válhat.

A terület turisztikai fejlesztése megindult, kiépült a folyómenti kerékpárút, azonban a belvárosi kerékpáros útvonalakhoz közvetlen csatlakozás azóta sem épült, így a déli terület biztonságos kerékpáros közlekedéssel nem közelíthető meg, holott a térség egyik kiemelkedő aktív turisztikai sajátossága a kerékpártúrák.

A terület része a Szabadstrand és a kemping is, amelyek állapota és kiépítettsége jelenleg nem elégíti ki az ide látogatók igényeit, messze elmarad a vármegye másik legjelentősebb vízi turisztikai célterülete, a Balaton esetében tapasztalható infrastrukturális ellátottságotól.

Az akcióterületen található továbbá óvoda, amelynek állapota felújítást kíván, valamint közlekedési pályaudvar is.

Az akcióterület fejlesztésének céljai, rész céljai:

Az akcióterület fejlesztésének átfogó célja a terület fizikai megújítása és funkciókkal való bővítése, a meglévő funkciók használhatóságának biztosítása, továbbá élhető, esztétikus környezet megteremtése.

További cél az akcióterületen az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosítása, a hozzáférés területi különbségeinek csökkentése, a színvonalas szolgáltatásokhoz való hozzáférés megteremtése.

A város célja a terület élhetőségének javítása, környezettudatos és család-barát megújítása, a szabadidő hasznos eltöltési lehetőségeinek javítása, valamint a település környezeti állapotának javítása. Végső soron pedig a lakosság helyben maradása és további lakók letelepedésének előmozdítása.

Az önkormányzat célja a terület turisztikai potenciáljának kiaknázása, lehetőségeinek hasznosítása, meglévő vonzerejének megőrzése, továbbiak kialakítása, kihasználva a város természeti és táji értékeit, határmenti elhelyezkedését.

2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése

2.2.1. A Városközpont akcióterületen tervezett fejlesztések bemutatása

Az akcióterület fejlesztésének céljai, rész céljai:

Az akcióterület fejlesztésének átfogó célja a terület fizikai megújítása és funkciókkal való bővítése, a közszféra és a magánszféra által kezdeményezett beavatkozások megvalósítása útján a terület

városközponti szerepének növelése, és társadalmi akciókon keresztül a társadalmi kohézió erősítése, élhető környezet megteremtése a helyi lakosság és a látogatók számára.

Az akcióterületen több fejlesztési célt tervez megvalósítani az önkormányzat, amely érinti a közlekedési felületeket, zöld infrastruktúrát.

6. ábra: A Városközpont akcióterületen tervezett beavatkozások térképi megjelenítése

Az akcióterületen a megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása:

1. A FIT park fejlesztésének folytatása

A FIT park a Nagyhíd utca - Somogyi Béla utcai kereszteződéstől ÉNy-ra elhelyezkedő közpark. A terület a Szabadidő Központ mellett helyezkedik el. Területe 33 637 m². A terület több mint 90%-a fás, ligetes zöldfelület, melyet D-i, és K-i oldalon árok szegélyez. A terület zöldfelülete ugyan gondozott, azonban az egyedek előregedtek, vegyes fajtájúak és méretűek. Nagy területen csupán aljnövényzet, elsősorban elgazosodott gyepek találhatók. A területen közlekedésre alkalmas szilárd burkolat nem található, parkoló nincs kialakítva.

A Szabadidő központnál található közpark funkcióval való ellátása, infrastrukturális és zöldfelületi fejlesztése a TOP-2.1.2 konstrukció keretében, mint első ütem vette kezdetét. Ennek keretében kialakításra került egy kerékpárkölcsonzó és tároló, külön mosdó helyiséggel, továbbá az épület túloldalán a köztéri illemhely. Emellett egy 500 m hosszú futópálya is kialakításra került, továbbá egy színpad is épült annak érdekében, hogy a parkban minél több szabadidős funkció váljon elérhetővé.

A korábbi pályázat megvalósításával az épített és zöld infrastruktúra megújítása vette kezdetét, amely funkcióbővülést is eredményezett. A második ütemben ennek folytatása tervezett. A terület fejlesztésével cél további funkció- és szolgáltatásbővítés, a meglévő lehetőségek használati idejének

növelése. Ennek keretében az önkormányzat célul tűzte ki egy pumpapálya kialakítását, valamint a meglévő futópálya körüli közvilágítás kiépítését, amely utóbbi fejlesztéssel teljesül az a cél, hogy a területet sötétedést követően is használható legyen, továbbá a meglévő járdák burkolatának felújítását és új közlekedési felületek létrehozását.

Az önkormányzat további célja a terület zöldfelületének fejlesztése, szebbé tétele, olyan rekreációs tér kialakítása, amely valamennyi lakos számára biztosítja a szükséges feltöltődést, hasznos, aktív vagy passzív szabadidő eltöltés lehetőségét.

A terület további fejlesztési szüksége az utak-, járda- és parkolófejlesztés, amelynek megvalósításával a park látogatói számának növelése érhető el, gyalogosan, kerékpárral vagy autóval.

A vonatkozó területi célok: Zöldterület fejlesztés; Lokális közlekedéssel kapcsolatos fejlesztés

2. Hősök tere fejlesztésének folytatása

A Hősök tere a város egyik központi tere. Itt található egy műemlék jellegű épület, a Római Katolikus Templom, amely néhány éve került felújításra. Ekkor tetőcsere, illetve homlokzat felújítás valósult meg. Szintén a Hősök terén található az Arany János Általános Iskola is. Mindkét épület gyakran és nagy számban látogatott, így szükséges végrehajtani a területen parkoló fejlesztést és útfelújítást.

Emellett a Hősök tere értékes, de elöregedett fa és növényállománnyal rendelkezik, amelyek közül a veszélyesnek ítélt egyedeket sajnos el kell távolítani.

A Hősök tere egy részét ugyan érintette a zöld város fejlesztéssel (TOP-2.1.2), amelynek keretében felújításra került a térburkolat, növénytelepítés és virágültetés valósult meg, azonban a tér egyes területeit nem érintette a fejlesztés, több évtizede romlik ezen területek állapota.

A fejlesztésekkel nem érintett területeken az út kátyús, repedt, szélei töredezték, több helyütt lokálisan foltozott, amelyek mára kitörtek. A parkoló férőhelyek száma nem megfelelő. Ez egyértelműen mutatkozik az általános iskola „csúcsidőszakában”, reggel és a délutáni órákban, továbbá a templomban tartott istentiszteletek alkalmával. Tulajdonképpen, a parkolás csupán az út szélén biztosított, külön parkolóhely nincs ezen a területen, ami nagymértékben forgalomakadályozó tényező. A területet parkolás céljából használják lakók, valamint az általános iskolába és templomba érkezők is. A problémák megoldásaként a meglévő járdák és az út burkolatának felújítása, valamint új közlekedési felületek és díjmentes parkolók kialakítása tervezett.

A terület zöldfelület fejlesztését is tervezi az önkormányzat, többek között faültetés, növénytelepítés, zöldfelület rekonstrukció, valamint meglévő állomány védelme által. A Hősök terén a fejlesztéssel érintett zöldinfrastruktúra nagysága megközelítőleg 1542,79 m². A zöldterületek megújítását hivatottak kiegészíteni a minőségi, környezetbe illő utcabútorok kihelyezése, amelyek egyben a terület rendeltetészerű használathoz szükségesek.

A vonatkozó területi célok: Zöldterület fejlesztés; Lokális közlekedéssel kapcsolatos fejlesztés

3. Csikos ház előtti tér és parkoló fejlesztése

A Csíkos ház előtti tér és parkoló állapota leromlott. A terület a Bajcsy-Zsilinszky utca-Damjanics utca által lehatárolt terület, ahol lakótömb és bevásárló üzletek is találhatóak, így mind a járda, mind a parkoló nagy forgalmat bonyolít le.

A park a közelmúltban némi felújításon esett át. A lakótömb körül részleges (Bajcsy-Zsilinszky utca irányában) térkő burkolás történt, valamint virágágyás került kialakításra, azonban ez az üzletek előtti területeket, valamint az oldalsó és hátsó parkolót nem érintette.

A parkoló vegyes burkolatú, sok helyütt még a 30-40 éves lyukacsos téglá a burkolat, míg van, ahol beton és aszfalt. A téglalap mára megsüllyedt, a rések feltöltődtek. A beton és aszfalt részek erősen leromlott állapotúak, töredezetek és kátyúsak. A járda bitumenes rétege erősen repedezett, kátyús, amelyet az évek során betonnak igyekeztek lokálisan javítani, azonban ez csak rontott az állapotán. Kisgyermek, idősek és fogyatékkal élők számára a járda nehezen járható, állapota miatt télen a hótól és jégtől nehezen tisztítható, így ilyen időjárási körülmények között egyes szakaszok balesetveszélyesek.

Az önkormányzat célja a terület fejlesztése, az út és járda tekintetében egyaránt. Ezzel az időszakosan fennálló veszélyhelyzetek megszüntetése, a területet használók számára olyan közlekedési felület kialakítása, amely utazáskényelmi szempontból is ideális, kátyúmentes, csúszásmentesíthető, valamennyi járművel, eszközzel használható. A területen tervezett a meglévő járdák burkolatának felújítása, valamint új közlekedési felületek létrehozása is. A területen további fejlesztési cél a parkolók hiányának és állapotának megoldása.

A terület zöldfelület fejlesztését is tervezi az önkormányzat, többek között faültetés, növénytelepítés, zöldfelület rekonstrukció, valamint meglévő állomány védelme által. A Csíkos ház melletti téren a fejlesztéssel érintett zöldinfrastruktúra nagysága megközelítőleg 636,73 m².

A terület rendeltetésszerű használathoz szükséges eszközök beszerzése is tervezett, úgy, mint környezetbe illő utcabútorok vagy okos pad kihelyezése.

A vonatkozó területi célok: Zöldterület fejlesztés; Lokális közlekedésfelületi fejlesztés

4. Millenáris park fejlesztése

A Millenáris park és parkoló jelenleg egy kopár terület. Zöldfelületeit tekintve kitaposott, sarasodásra hajlamos, kiégett növényzetű terület. A parkban kevés fa található, azok típusokban eltérőek, egységet nem mutatnak. Bokrok, virágok nincsenek telepítve, néhány ugyan nő magától, de koncepció nélküliek.

A parkot körbevevő parkolók részben szilárd burkolatúak, de sok helyen felújításra szorulnak, egyes parkolásra használt területei viszont csupán füves és földes területek, amelyek csapadék esetén nehezen használhatóak. A szilárd burkolat egy része térkő, más része beton vagy aszfalt, így egységes, esztétikus képet nem mutat, ami különösen rontja a város képét és egységességét a TOP-2.1.2 zöld város konstrukció keretében felújított városközponti területek viszonyában. Az aszfalt és beton szakaszok állapota rossz, töredezetek, kátyúsak, melyeket az esővíz rendre feltölt, így a rajtuk való közlekedés veszélyes, kárt tehet a gépjárművekben, átkeléskor a gyalogosokban.

Barcs városa a TOP keretében megkezdte zöldterületeinek, közparkjainak fejlesztését, egy egységes és élhető arculat kialakítását, amelyben kiemelten fontos a város zöldítése, közparkjainak használhatósá

tétele és ezáltal a településkép javítása mellett élhetőségének javítása is. E cél mentén a Millenáris park zöldfelület fejlesztését kívánja megvalósítani az önkormányzat, többek között faültetés, növénytelepítés, zöldfelület rekonstrukció, valamint meglévő állomány védelme által. A Millenáris parkban a fejlesztéssel érintett zöldinfrastruktúra nagysága megközelítőleg 2598,41 m².

A park közlekedési felületeinek állapota miatt tervezett továbbá a Millenáris parkban és környékén a meglévő járdák burkolatának felújítása, új közlekedési felületek létrehozása, valamint további kapcsolódó és szükséges építmények (pl. esőbeálló, árnyékoló, filagória, utcabútorok, stb.).

A vonatkozó területi célok: Zöldterület fejlesztés; Lokális közlekedésfelületi fejlesztés

5. Új turisztikai attrakciók kialakítása: A városközpont turisztikai kínálatának fejlesztése

A turisztikai szolgáltatások tekintetében a város legnagyobb hiányossága, hogy a szezonalitástól független kulturális turisztikai kínálat szűkös, amelyre megoldást jelenthet egy térségi szinten is jelentős kulturális turisztikai fejlesztés. Ennek egyik pilléréket az egykori földhivatali épület átalakítása, új funkcióval való felruházása adhatja. Az idegenforgalom és turisztika területén Barcs város célja:

- A település attraktivitásának növelése, a már meglévő turisztikai potenciál megerősítése;
- Kulturális értékmegőrzés, vendégéjszakák számának növelésével a város prosperáló gazdasági feltételeinek fejlesztése, munkahelyteremtés és stabil munkaerőpiac megteremtése;
- Térségi szintű, turisztikai termékcsomagok és kisléptékű tematikus turisztikai fejlesztések támogatása, melyekkel megyei szintű turisztikai vonzerő elemekre épülő, koordinált fejlesztések valósíthatók meg;
- Barcs történelmi városmag és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, helyi értékekre alapozottan a település kulturális turisztikai kínálatának minőségi bővítése, versenyképességének javítása, az attrakciók számának növelése;
- A szezonális csökkentése új, fedett élményalapú kiállítótér kialakítása;
- Barcs turisztikai kínálatának bővítése, ezzel a magasabb költségű hajlandóságú vendégkör megnyerése, a tartózkodási idő növelése, fajlagos költség növelése;
- Jelenlegi infrastrukturális feltételek javítása, a belvároshoz méltó épületállomány megteremtése;
- A jelenlegi aktív vízi- és kerékpáros turizmust kiegészítő turisztikai lehetőségek megteremtése, a város turisztikai célzatú vonzóbbá tétele.

Barcs turisztikai kínálatának bővítéséhez és helyi gazdaságának dinamizálásához szükséges egy egész éves programlehetőséget biztosító új turisztikai attrakció kialakítása, amely a város egyedi értékére, kulturális örökségére támaszkodik. A térség számára nélkülözhetetlen a turisták létszámának növelése, tartózkodási idejének meghosszabbítása a térség gazdasági dinamizmusának, ezzel a munkahelyek megőrzésének és újak teremtésének érdekében.

Barcs város a barcsi régi földhivatali épületének átalakítását tervezi megvalósítani. Az épület a Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely mellett helyezkedik el, így azzal együtt egy komplex, térségi jelentőségű turisztikai központ jöhet létre. Ezzel lehetővé válik a teljes napot kitevő, szezonalitástól mentes, a család valamennyi tagja számára értékes időtöltés a településen, ami a Dráva mellett

élményalapú turisztikai attrakció lehet. A tervezett fejlesztés megvalósítása hiánypótló fejlesztés, amely a várost egyedülállóvá teszi a vármegye teljes déli határ menti területein, versenytársai elvonzó hatását mérsékelve. A tervezett beavatkozás részeként a meglévő épület felújítása és átalakítása tervezett, amellyel turisztikai központ jön létre, amelynek keretében interaktív kiállítótér kialakítását kívánja megvalósítani az önkormányzat.

6. Egészségügyi és szociális alpinfrastruktúra fejlesztése

Szociális Központ főzőkonyhájának fejlesztése

Barcs Város Önkormányzata elkötelezett a jó minőségű közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása érdekében, ezért fejleszteni kívánja a szociális alapszolgáltatásait, melynek egyik céleleme a Barcsi Szociális Központ főzőkonyhájának fejlesztése.

A főzőkonyha leromlott állapotban van, ezért ennek felújítása, fejlesztése kiemelt jelentőségű a város számára. A főzőkonyha felújítására az elmúlt 30 évben nem volt lehetőség, a műszaki állapota és az eszközparkja jelentősen leromlott. Tervezett a főzőkonyha gépészeti és villamos hálózati belső felújítása, a teljes víz és szennyvíz rendszer és villamos hálózat cseréje. A burkolatok több helyen hiányosak, töredezettek, ezért a járólap és csempe felületek cseréje szükséges. A belső ajtók jelentős részét újra kell cserélni, a konyha teljes belső festése is szükségessé vált. A tervezett beavatkozás a teljes konyhát érinti, a hozzá tartozó raktárakkal, előkészítővel és kiegészítő helyiségekkel együtt.

Emellett szükséges az eszköztár megújítása, új eszközök beszerzése. Az alapvető feladatellátáshoz szükséges új dagasztógép, kombipároló sütő, egytetemes konyhagép, húsrőlő, mákőrőlő, paszírozó-szeletelő-kockázó-reszelő segédgép, habverő-dagasztó-keverő segédgép, mosogatógép, ételfőző üstök, fali elszívóernyő, mérlegek, kutter, melegentartó pult, vákuumcsomagoló is.

Kistérségi Járóbeteg Ellátó Központ fejlesztése (Kálmán Imre u. 10.)

A Barcs, Kálmán Imre u. 10. hrsz: 89/1-on fekvő, Barcs Város Önkormányzata kizárólagos önkormányzati tulajdonát képező épület energiahatékonyság-központú fejlesztését tervezi megvalósítani az önkormányzat. Az ingatlanon elhelyezkedő épületben kapott helyet az önkormányzat Kistérségi Járóbeteg Ellátó Központja, mint járóbeteg-szakellátások funkció.

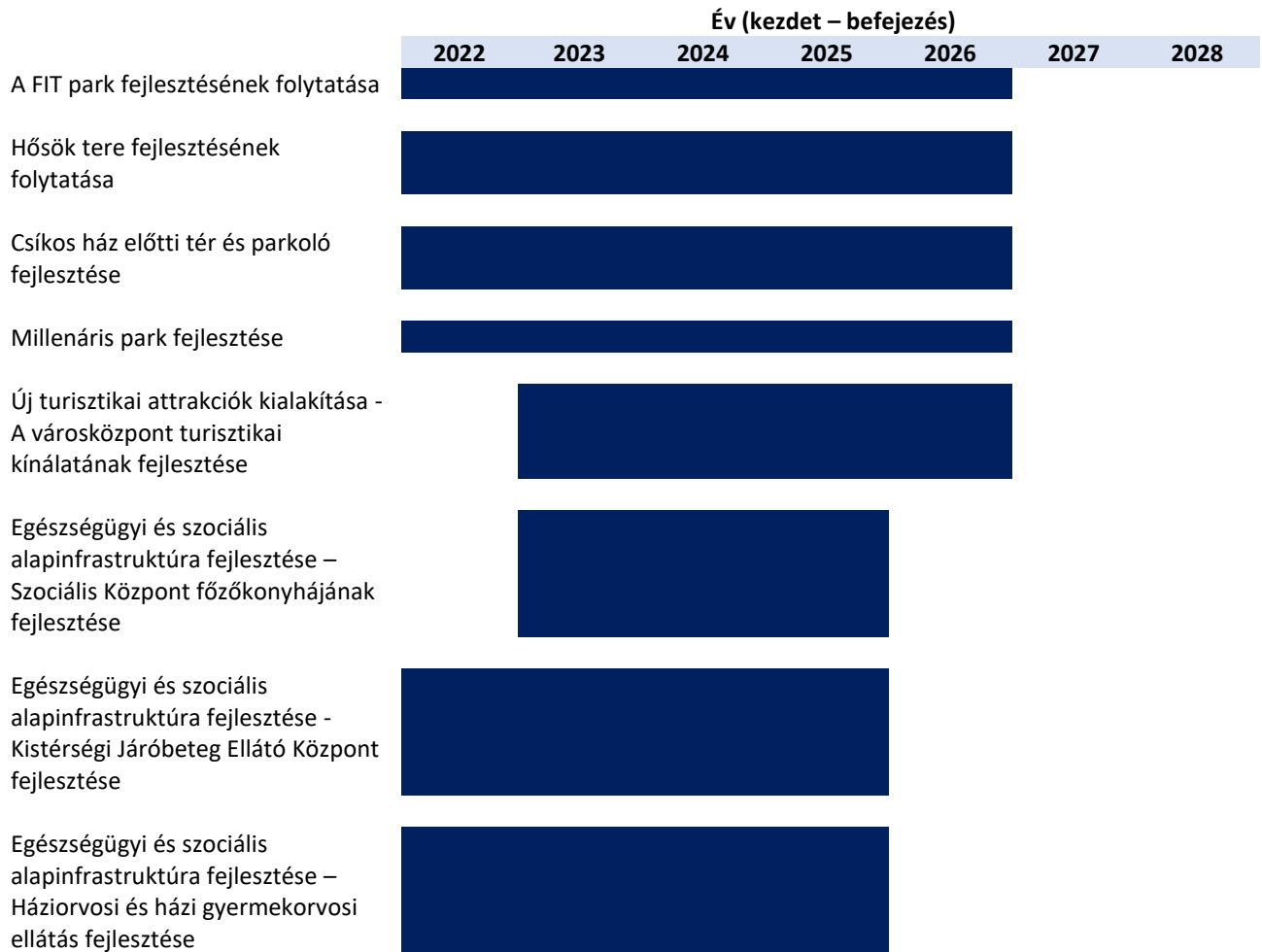
Elemelve az épület energiafelvételét, megállapítást nyert, hogy az épület folyamatos használata mellett feltétlenül indokolt a környezetvédelmi szempontok-, és költségtakarékosság okán az épületek fejlesztése, energia felvételének csökkentése. Az épület vonatkozásában napi használatról beszélhetünk. Az épületre csak fotovillamos (HMKE) rendszer telepítése tervezett energetikai fejlesztés keretében.

Háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás fejlesztése (Bajcsy-Zsillinszky u. 72.)

A Barcs, Bajcsy-Zsillinszky u 72. hrsz: 57/1-on fekvő, Barcs Város Önkormányzata kizárólagos önkormányzati tulajdonát képező épület energiahatékonyság-központú fejlesztését tervezi megvalósítani az önkormányzat. Az ingatlanon elhelyezkedő épületben kap helyet az önkormányzat

orvosi rendelője, mint háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás funkció. Az épületre fotovillamos (HMKE) rendszer telepítése tervezett, 12 kW-os teljesítménnyel.

7. ábra: A Városközpont akcióterületen tervezett fejlesztések ütemezése

2.2.2. A Nyugati akcióterületen tervezett fejlesztések bemutatása

Az akcióterület fejlesztésének céljai, rész céljai:

Az akcióterület fejlesztésének átfogó célja a terület fizikai megújítása és funkciókkal való bővítése, a meglévő funkciók használhatóságának biztosítása, továbbá élhető, esztétikus és biztonságos környezet megteremtése.

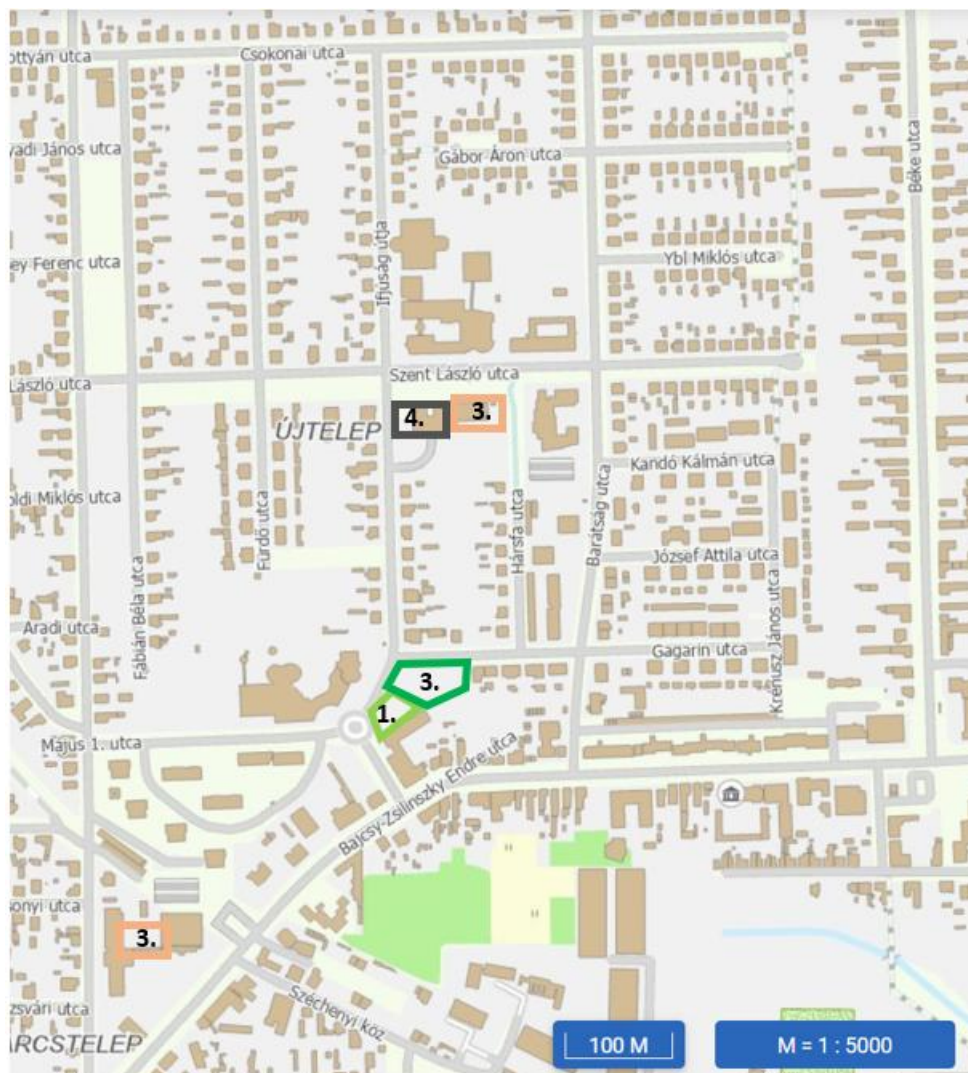
További cél az akcióterületen az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosítása, a hozzáférés területi különbségeinek csökkentése, a színvonalas szolgáltatásokhoz való hozzáférés megteremtése.

A város célja a terület élhetőségének javítása, környezettudatos és család-barát megújítása, a szabadidő hasznos eltöltési lehetőségeinek javítása, valamint a település környezeti állapotának

javitása. Végző soron pedig a lakosság helyben maradása és további lakók letelepedésének előmozdítása.

Az akcióterületen több fejlesztési célt tervez megvalósítani az önkormányzat, amely érinti a közlekedési felületeket, zöld infrastruktúrát, intézményi állományt.

8. ábra: A Nyugati akcióterületen tervezett beavatkozások térképi megjelenítése

1. Zöldterület fejlesztés

A tervezett belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés a Művelődési ház melletti parkban (893 hrsz) tervezett. A beavatkozási terület a Bajcsy-Zsilinszky u. – Ifjúság útja – Gagarin u. által lehatárolt területen fekszik, amely a Nyugati városrészben található. A területen található a Művelődési ház, továbbá a mellette elterülő park, amely a tervezett zöldinfrastruktúra fejlesztéssel érintett.

Barcs városa a TOP (zöld város) konstrukció keretében megkezdte zöldterületeinek, közparkjainak fejlesztését, egy egységes és élhető arculat kialakítását, amelyben kiemelten fontos a város zöldítése, közparkjainak használhatóvá tétele és ezáltal a településképp javítása mellett élhetőségének javítása is. A helyi lakosság részéről a korábbi pályázat zöldelmeiről szóló lakossági visszajelzések pozitívnak

bizonyultak, megjelentek további igények is, így a fejlesztéssel érintett Művelődési Ház melletti park rekonstrukciója is.

A város ezen területe ez idáig a zöldfejlesztésekből kimaradt, holott a város célja hosszú távon a település teljes területének zöldfelületi fejlesztése, a lakosság számára a rekreációhoz, aktív szabadidős lehetőségekhez való hozzáférés megteremtése. A Művelődési ház korábbi felújítása nem adott a park fejlesztésére lehetőséget, így a park állapota, kihasználtsága folyamatosan romlik. A beavatkozás célja a park egy használható, élhető és esztétikus környezetté alakítani.

A park zöldfelületén a fű sok helyen kiégett vagy oly annyira letaposott, hogy már nem sarjad újra. A park fái a Gagarin utcai területre koncentrálódnak, lokális, kis területen árnyékot adva. Padok, pihenést szolgáló utcabútorok nincsenek.

A Művelődési ház parkjának zöldfelület fejlesztése, faültetés, növénytelepítés, zöldfelület rekonstrukció, megélő állomány védelme képezi az akcióterület zöldinfrastruktúra fejlesztésének magját, amelyet kiegészítve a szabadtéri rekreációt segítő építmények és eszközök beszerzés is a tervezett fejlesztés része. Ez hivatott kiegészíteni az önkormányzat által tervezett eszközbeszerzés is, amelynek keretében minőségi utcabútorok kihelyezése tervezett.

A fejlesztéssel érintett zöldinfrastruktúra nagysága megközelítőleg 1832,4 m².

2. Lokális közlekedésfejlesztés

A Művelődési ház korábbi felújítása során nem volt megvalósítható parkoló kialakítása, valamint az intézmény mellett található közpark közlekedési infrastruktúrájának rekonstrukciója.

A parkban a jelenlegi közlekedési felületek töredezettek, közel 30 évesek, balesetveszélyesek, babakocsival vagy kerekesszékekkel egyes szakaszai a földfeltöltődés miatt járhatatlanok. A területen a kialakított parkolók száma kevés, azokat javarészt a szomszédos Barcsi Gyógyfürdőbe érkezők elfoglalják, így sem a parkba, sem pedig a Művelődési házba érkezők nem tudnak szabályosan és biztonságban parkolni. A felsorolt problémák mindegyike azt eredményezi jelenleg, hogy a Művelődési ház és parkja kihasználatlan, így a környezet fejlesztése elkerülhetetlenné vált.

A Művelődési ház melletti közterületen tervez fejlesztést megvalósítani a város. A terület fejlesztése során járda/sétány kialakítása tervezett, továbbá a díjmentesen használható parkoló férőhely számának bővítése tervezett. A Művelődési ház parkjának használói részére az önkormányzat a jelenleg is díjmentesen használható parkoló felújítását és a parkolási lehetőségek bővítését is tervezi, a közlekedési lehetőségek szélesítésére a parkoló melletti területek térburkolása tervezett. A burkolatjavításon és cserén kívül szükség esetén burkolatszélesítés, padka rendezés és kialakítás is a jövőbeni célokat lépezi.

A Művelődési ház melletti jelenleg rossz állapotú aszfaltos területet napjainkban is parkolóként használják, de merőleges parkolók kialakítására a terület nem alkalmas. Ezt a területet, és a Művelődési ház melletti park egy részét felhasználva tervezett 23 férőhelyes parkoló kialakítása. A Kodály Zoltán utcai Diákotthon és a Művelődési ház jobb megközelíthetősége érdekében tervezett parkoló kialakítás mindkét intézmény, valamint a lakók kiszolgálása céljából tervezett. További parkoló kialakítása tervezett a Kodály Zoltán utcában a Diákotthon előtt található felhagyott rossz állapotú, aszfalt burkolatú pályán, ahol 20 férőhelyes parkoló kialakítása a cél.

A Művelődési ház parkjában a meglévő járdák burkolatának felújítása, további új közlekedési felületek kialakítása, parkolóhelyek felújítása és számuk növelése a célja a városnak.

A Művelődési ház parkjába tervezett beavatkozások megvalósulása növeli a lakosság komfortérzetét, bővülnek a szabadidős, kulturális és rekreációs lehetőségek, az egészséges környezetben történő szabadidő eltöltését biztosító lehetőségek, megújulnak a gyalogos járdák, sétányok, így a fejlesztés hozzá fog járulni a település lakosságmegtartó erejéhez, és közvetetten növeli település alap-infrastrukturális feltételeinek javítását.

3. Oktatási és nevelési intézmények fejlesztése

Az akcióterületen az oktatási és nevelési intézmények fejlesztésével a város célja, hogy az esélyegyenlőség elvét szem előtt tartva csökkentse a hozzáférhetőség területi különbségeit, megteremtse a településen élők számára a színvonalas óvodai szolgáltatásokhoz való hozzáférést, valamint, hogy biztosítva legyen az egészséges környezet és a hatékony óvodai nevelés-gondozás infrastrukturális és tárgyi feltételeinek elérése. Cél, hogy a település az óvodák felújítása, korszerűsítése révén egyenlő esélyekkel rendelkezzen, csökkenjenek a hozzáférhetőség területi különbségei, és ezzel biztosítható legyen a minőségi szolgáltatásokhoz való – kirekesztés nélküli – hozzáférés.

Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje Hársfa utcai székhelyóvoda (7570 Barcs, Hársfa utca 21.)

Az akcióterületen Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje Hársfa utcai székhelyóvoda (7570 Barcs, Hársfa utca 21.) felújítása tervezett a 2021-2027-es pályázati ciklusban. Az épület a 2013-ban került felújításra, de a tetőszerkezet cseréje akkor forráshiány miatt nem tudott megvalósulni. Ez a 2021-2027-es pályázati ciklusban a 2025-ben végbement munkálatok során megvalósításra került, teljesítve ezzel a város egyik kiemelt célját. Az óvoda épülete a '70-es évek végén épült, földszintes kialakítású téglapépület, melynek alapterülete 377 m². Az épület tetőszerkezete lapostetős megoldással készült.

A tetőszerkezet megújítását és a belső festést követően az óvoda jövőbeni fejlesztési irányai között kiemelt cél a létesítmény új tetőszerkezetén napelemes fotovillamos rendszer telepítése, amely hosszú távon hozzájárul az intézmény energiahatékonyságának növeléséhez és üzemeltetési költségeinek csökkentéséhez. Emellett tervezett a játszóudvari eszközök korszerűsítése és bővítése, a biztonsági előírásoknak megfelelő, minősített, az óvodáskorú gyermekek motoros és kognitív fejlődését támogató játékok kihelyezésével. További fejlesztési elképzelés a csoportszobai berendezési és foglalkoztatási eszközök cseréje, illetve pótlása is, életkori sajátosságokra építő, pedagógiai célokat támogató bútorzat, játékok és tanulást segítő eszközök beszerzése. Mindezek célja a gyermekek számára korszerű, biztonságos és inspiráló környezet biztosítása.

Tornaterem fejlesztése, Barcs, Kossuth Lajos u. 2.

A Barcs, Kossuth Lajos u. 2. hrsz: 674 -en fekvő, Barcs Város Önkormányzata kizárólagos önkormányzati tulajdonát képező épület energiahatékonyság-központú fejlesztésére tervezett. Az ingatlanon elhelyezkedő épületben kap helyet a Barcsi Deák Ferenc Sportiskolai Általános Iskola és annak tornaterme, amely utóbbi esetében a tervezettek szerint a külső határoló szerkezetek energetikai fejlesztése körében az épület határoló szerkezeteiből a csarnok tetőszerkezete és a födém hőszigetelést kap, a nyílászárók egy része, melyek elavultak cserélésre kerülnek, továbbá tervezett a falak hőszigetelése is. A fűtési rendszert korszerűsítése is célja az önkormányzatnak, új hőszivattyús rendszerrel és modern vezérléssel, továbbá fotovillamos (HMKE) rendszert kialakítása is tervezett, napelem felhelyezésével.

4. Kulturális, művelődési intézmény fejlesztése

A Barcs, Ifjúság utca 18. szám alatti, 933-as helyrajzi számú, teljes egészében Barcs Város Önkormányzatának tulajdonát képező ingatlanon található épület energiahatékonysági célú fejlesztése tervezett. A létesítményben működik az önkormányzati fenntartású városi könyvtár, amelynek energetikai korszerűsítése keretében egy 15 kW kapacitású, háztartási méretű kiserőműként (HMKE) üzemelő fotovillamos rendszer telepítése tervezett. A beruházás célja az intézmény villamosenergia-igényének részbeni megújuló forrásból történő fedezése és az üzemeltetési költségek hosszú távú csökkentése.

9. ábra: A Nyugati akcióterületen tervezett fejlesztések ütemezése

	Év (kezdet – befejezés)						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Zöldterület fejlesztés	[Dark blue bar spanning 2022-2026]						
Lokális közlekedésfejlesztés	[Dark blue bar spanning 2022-2025]						
Oktatási és nevelési intézmények fejlesztése	[Dark blue bar spanning 2022-2026]						
Kulturális, művelődési intézmény fejlesztése	[Dark blue bar spanning 2022-2026]						

2.2.3. A Déli akcióterületen tervezett fejlesztések bemutatása

Az akcióterület fejlesztésének céljai, rész céljai:

Az akcióterület fejlesztésének átfogó célja a terület fizikai megújítása és funkciókkal való bővítése, a meglévő funkciók használhatóságának biztosítása, továbbá élhető, esztétikus környezet megteremtése.

További cél az akcióterületen az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosítása, a hozzáférés területi különbségeinek csökkentése, a színvonalas szolgáltatásokhoz való hozzáférés megteremtése.

A város célja a terület élhetőségének javítása, környezettudatos és család-barát megújítása, a szabadidő hasznos eltöltési lehetőségeinek javítása, valamint a település környezeti állapotának javítása. Végső soron pedig a lakosság helyben maradása és további lakók letelepedésének előmozdítása.

Az önkormányzat célja a terület turisztikai potenciáljának kiaknázása, lehetőségeinek hasznosítása, meglévő vonzerejének megőrzése, továbbiak kialakítása, kihasználva a város természeti és táji értékeit, határmenti elhelyezkedését.

Az akcióterületen több fejlesztési célt tervez megvalósítani az önkormányzat, amely érinti a közlekedési felületeket, zöld infrastruktúrát.

10. ábra: A Déli akcióterületen tervezett beavatkozások térképi megjelenítése

1. Oktatási és nevelési intézmények fejlesztése

Az akcióterületen az oktatási és nevelési intézmények fejlesztésével a város célja, hogy az esélyegyenlőség elvét szem előtt tartva csökkentse a hozzáférhetőség területi különbségeit, megteremtse a településen élők számára a színvonalas óvodai szolgáltatásokhoz való hozzáférést, valamint, hogy biztosítva legyen az egészséges környezet és a hatékony óvodai nevelés-gondozás infrastrukturális és tárgyi feltételeinek elérése. Cél, hogy a település az óvodák felújítása, korszerűsítése révén egyenlő esélyekkel rendelkezzen, csökkenjenek a hozzáférhetőség területi különbségei, és ezzel biztosítható legyen a minőségi szolgáltatásokhoz való – kirekesztés nélküli – hozzáférés.

Az akcióterületen Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje Széchenyi köz 6.) felújítása tervezett. Az épület egy korábban családi házként funkcionáló, polgári stílusú, régi kastély szerű épület, melynek általános állapota már elavult. Az óvoda funkciót a '60-as évektől látja el. Az intézmény komplett felújítása és átalakítás, valamint bővítése tervezett. Az óvoda jelenleg 3 óvodai csoporttal rendelkezik. Az épületből hiányzik egy színvonalas egyéni fejlesztő szoba és egy szabvány szerinti tornaszoba is. Az intézmény megközelítése és belső közlekedési rendszere nehezen átlátható, tagolása nem megfelelő az óvoda működése szempontjából. Az épület energetikai jellemzői a kor követelményeinek már nem felelnek meg, fűtése elavult, nyílászárói fából készültek és közel 30 évesek. A padlóburkolatot helyenként kopottak, kijártak vagy éppen megtörték, esztétikai és használhatóság szempontjából is cserére szorulnak. Az épületbe az akadálymentes bejutás, valamint az akadálymentes közlekedés nem biztosított. A város célja, hogy az óvoda épülete egy teljesen új épületrésszel egészüljön ki, amire a nagy kiterjedésű telek bőven ad lehetőséget. Ebben helyet kapna a tornaszoba, akadálymentes mosdó, szertár, takarítószerter, iroda, öltöző, mosdó és csoportszoba. A komplex fejlesztés során a meglévő épületrészben meghagyásra kerül a csoportszoba, de hozzá egy öltöző előtér és egy vizesblokk kialakítása tervezett. A meglévő épületrész átalakítása során pihenővel kiegészített pedagógus iroda és a tálaló konyha, gépészeti tér kialakítása tervezett. Továbbá, a meglévő épületrész esetében a jelenleg fennálló problémák megszüntetésére a lábazat és a külső felmenő falak szigetelése, párazáró fólia felhelyezése és a földem szigetelése, külső- és belső nyílászárók cseréje, a szükséges mértékű burkolatok cseréje is tervezett. Az óvodában projektarányos akadálymentesítés megvalósítása tervezett, akadálymentes mosdó és bejárat kialakításával. A tervezett beruházás eredményeként a megvalósuló létesítmény, jelentős változást eredményezne mind az óvodai dolgozók, mind az óvodás gyermek, tágabb értelemben véve pedig a település teljes lakosságának mindennapos életében. A fejlesztés hozzájárul az egészséges környezet és a hatékony nevelés

infrastrukturális feltételeinek megteremtéséhez, biztosítva ezzel a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségét Barcs lakosainak, kiemelten a gyerekek számára.

2. A természeti értékekre alapozó turisztikai fejlesztések – Dráva part fejlesztése

Barcs legjelentősebb turisztikai vonzereje a táji, természeti értékei. Ezek közül is a legjelentősebb a Dráva folyó, amely természetes országhatárként húzódik a város déli területén. A Dráva part turisztikai funkcióját tekintve is többfunkciós. Egyrészt a kijelölt szabadstrand szabadtéri, folyami fürdést kínál, a hozzá kezdetlegesen kialakított kemping terület sátras- vagy lakóautós férőhelyet biztosít, míg a kikötő sportolásra és utazásra ad lehetőséget. A barcsi hajó kikötő számos drávai vízi túra kiinduló pontja, az utóbbi években a kenutúrák egyre népszerűbbek. A drávai szabadstrand nemrég elkészült fogadóépületével, sportolásra, főzésre, sátorozásra alkalmas ligetes területével kellemes kikapcsolódást kínál a folyami vizet kedvelőknek.

Az aktív turizmus jegyében a Dráva folyó víziturisztikai fejlesztése tervezett, amely a víziturisztikai infrastruktúra fejlesztésére irányul. Az akcióterületen a város egyik kiemelt célja a szabadstrand, valamint az ahhoz kapcsolódó kiszolgáló területek és szolgáltatások fejlesztése. Egy korszerű, hívogató kemping kialakítását régóta szeretné megvalósítani a város, amely a hagyományos sátorozás mellett közműves férőhelyet, kiszolgáló közlekedési felületeket és hozzájuk közvilágítást is biztosít. Emellett, a városvezetés tervezi a strandnál található vizesblokk felújítását, öltözőhengerek kialakítását, különféle a szolgáltatások biztosításához kapcsolódóan eszközök beszerzését. A szabadstrand esetében további célként jelenik meg a meglévő vizesblokk és beltéri öltözők felújítása és átalakítása, baba-mama és vizesblokkal rendelkező családi szoba kialakítása, ezzel a családbarát szolgáltatások és lehetőségek szélesítése. A természetközeli állapot megőrzése mellett utcabútorok, kültéri elemek (pad, pihenő-és napozóegységek és szelektív hulladékgyűjtő) telepítése is tervezett. Továbbá, a szabadban található napozóhelyeken árnyékolók, napvitorlák kihelyezése, a meglévő játszótér árnyékolása, valamint szabadtéri családi öltözőkabinok kialakítása is tervezett. A szabadstrandon olyan beavatkozásokat is szeretne megvalósítani a város, amelyek elsődlegesen a helyi lakosság részére készülnek. Ilyen egy rendezvénytér, valamint annak kiszolgálására szolgáló egységek kialakítása, amely kül- és beltéri lehetőséget is kínál a helyi szervezésű eseményeknek.

Emellett a vízitúra állomás fejlesztését is szeretné megvalósítani a város. A vízitúra állomást az ide látogatók aktív turisztikai céllal használják, a helyiek azonban sporttevékenység céljából is. A fejlesztési elképzelésben alapján sólyázó, játszótér, filagóriák és sütő-főzőhelyek kialakítása tervezett, valamint az érintett területen közvilágítás, kamerarendszer, hajótároló, parkoló, valamint a vízreszállási lehetőségig közlekedési út kiépítését kívánja megvalósítani a város.

A Dráva partjára tervezett fejlesztések jelentős részének megvalósítását a TOP_Plusz-6.1.4-23 kódszámú, Aktív turizmus fejlesztése című pályázati felhívás keretében kívánja megvalósítani a városvezetés.

11. ábra: A Déli akcióterületen tervezett fejlesztések ütemezése

	Év (kezdet – befejezés)							
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Oktatási és nevelési intézmények fejlesztése – Széchenyi közti óvoda fejlesztése								

2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Az alábbi táblázatokban összefoglaló jelleggel tekinthető át az akcióterületek fejlesztésének forrásigénye a meglévő költségbebecslésekre támaszkodva.

1. táblázat: Az akcióterületeken tervezett beavatkozások vázlatos pénzügyi terve

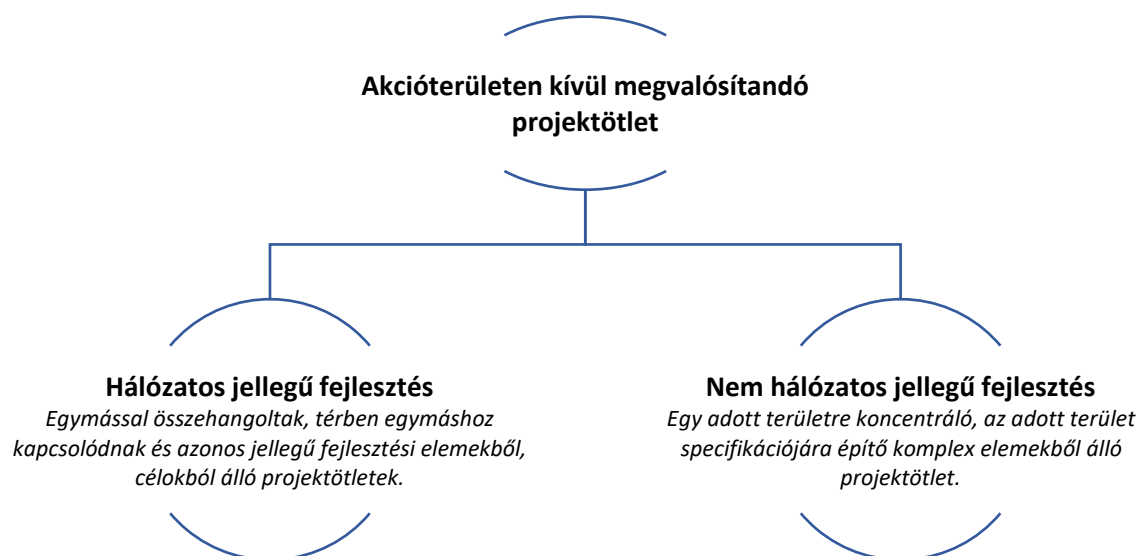
Akcióterület megnevezése	Beavatkozás megnevezése	Becsült költség (Ft)	Finanszírozás tervezett forrása
Városközpont akcióterület	<i>A FIT park fejlesztésének folytatása</i>	640 000 000	<i>TOP_PLUSZ-1.2.1-21-SO1 - Élhető települések</i>
	<i>Hősök tere fejlesztésének folytatása</i>		<i>TOP_PLUSZ-1.2.1-21-SO1 - Élhető települések</i>
	<i>Csíkos ház előtti tér és parkoló fejlesztése</i>		<i>TOP_PLUSZ-1.2.1-21-SO1 - Élhető települések</i>
	<i>Millenáris park fejlesztése</i>		<i>TOP_PLUSZ-1.2.1-21-SO1 - Élhető települések</i>
	<i>Új turisztikai attrakciók kialakítása: A városközpont turisztikai kínálatának fejlesztése</i>	400 000 000	<i>TOP_PLUSZ-1.1.3-21-SO1 - Helyi és térségi turizmusfejlesztés</i>
	<i>Egészségügyi és szociális alapinfrastruktúra fejlesztése: Szociális Központ főzőkonyhájának fejlesztése</i>	150 000 000	<i>TOP_PLUSZ-3.3.2-21-SO1 - Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése</i>
	<i>Egészségügyi és szociális alapinfrastruktúra fejlesztése: Kistérségi Járóbeteg Ellátó Központ fejlesztése</i>	370 000 000	<i>TOP_PLUSZ-2.1.1-21-SO1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése</i>
	<i>Egészségügyi és szociális alapinfrastruktúra fejlesztése: Házi orvosi és házi gyermekorvosi ellátás fejlesztése</i>		<i>TOP_PLUSZ-2.1.1-21-SO1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése</i>
Nyugati akcióterület	<i>Zöldterület fejlesztés: Művelődési ház melletti park</i>	230 000 000	<i>TOP_PLUSZ-1.2.1-21-SO1 - Élhető települések</i>

	Lokális közlekedésfejlesztés: Művelődési ház parkolója		TOP_PLUSZ-1.2.1-21-SO1 - Élhető települések
	Oktatási és nevelési intézmények fejlesztése: Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje Hársfa utcai székhelyóvoda	105 000 000	TOP_PLUSZ-3.3.1-21-SO1 - Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése
	Oktatási és nevelési intézmények fejlesztése: Barcsi Deák Ferenc Sportiskolai Általános Iskola tornatermének fejlesztése	100 000 000	TOP_PLUSZ-2.1.1-21-SO1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
	Kulturális, művelődési intézmény fejlesztése	10 000 000	TOP_PLUSZ-2.1.1-21-SO1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
Déli akcióterület	Oktatási és nevelési intézmények fejlesztése: Barcs Város Óvodája és Bölcsődéje Széchenyi közti Tagóvoda	285 000 000	TOP_PLUSZ-3.3.1-21-SO1 - Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése
	A természeti értékekre alapozó turisztikai fejlesztések – Dráva part fejlesztése	1 000 000 000	INTERREG+ TOP_Plusz-6.1.4-23 - Aktív turizmus fejlesztése TOP_PLUSZ-1.1.3-21-SO1 - Helyi és térségi turizmusfejlesztés

2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

Barcs Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában az akcióterületeken kívül megvalósítandó, az egész település szempontjából jelentős fejlesztések két típusra oszthatók. Az akcióterületeken kívül eső fejlesztéseket elkülönítjük a szerint, hogy hálózatos jellegű vagy nem hálózatos jellegű fejlesztésről beszélünk.

12. ábra: Az akcióterületen kívüli fejlesztési elképzelések típusai

A hálózatos projektek egymással összehangoltak, térben egymáshoz kapcsolódnak és azonos jellegű fejlesztési elemekből állnak. Az ITS-ben tipikusan hálózatos projektek a kisléptékű településrészi közlekedésfejlesztések, valamint a kommunális és környezeti infrastruktúra fejlesztését célzó projektek. Ezek a hálózatos projektek térben szétszórtaak, azonban tartalmilag azonosak, illeszkednek a város középtávú céljaihoz:

- Külterületi kerékpáros közlekedési infrastruktúra fejlesztése;
- Belterületi kerékpáros közlekedési infrastruktúra fejlesztése;
- Külterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése;
- Belterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése.

2. táblázat: A hálózatos jellegű projektötletek illeszkedése a Stratégia célrendszeréhez

Hálózatos projektötlet megnevezése	Projektötlet rövid leírása	Stratégia releváns célja	Cél illeszkedés összefoglalása
<i>Belterületi kerékpáros infrastruktúra fejlesztés</i>	A városközpont és a Déli városrész (Dráva part) között kerékpáros infrastruktúra kiépítése.	<p><i>Közvetlen illeszkedés:</i></p> <p><u>Átfogó cél:</u> A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Közlekedési infrastruktúra fejlesztése</p> <p><i>Közvetett illeszkedés:</i></p> <p><u>Átfogó cél:</u> Gazdasági potenciál erősítése</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Turisztikai potenciál erősítése</p>	A projektötlet illeszkedik a közlekedési infrastruktúra fejlesztése tematikus cél azon törekvésehez, hogy a kerékpáros létesítmények hossza és iránya bővüljön. A hossz és irány bővülése által valósulhat meg, hogy új nyomvonal kerül kiépítésre, amely a városközpontot elhagyva más városrészre vezet majd, összekötve a városközpontot és a déli területet. A két városrész között ez idáig kerékpáros

		<p>infrastruktúra nem épült, így hiánypótló útvonalon tervezett a fenntartható közlekedésfejlesztés.</p> <p>A turisztikai tematikus cél megvalósulásához is közvetetten hozzá járul a tervezett fejlesztés, hiszen a tervezett nyomvonal kapcsolódik majd a Dráva parton haladó, természetközeli jellegéből adódóan kedvelt meglévő déli kerékpárúthoz, amely együtt hosszabb szakaszon biztosít majd aktív kikapcsolódásra lehetőséget. Közvetetten az alábbi célhoz járul hozzá: „A tömegturizmus helyett a magas minőséget, és egyediséget nyújtó aktív turizmus kell, hogy legyen a fejlesztés fő iránya, hiszen lehetőség van természetjárásra, lovaglásra, kerékpározásra, teniszezésre, túrázásra, vadászatra, horgászatra, melyek infrastrukturális háttere jelenleg nem adott.”</p>
<p><i>Kül- és belterületi kerékpáros infrastruktúra fejlesztés</i></p>	<p>Barcs és a drávaszentesi településrész között kerékpáros infrastruktúra kiépítése.</p> <p><i>Közvetlen illeszkedés:</i></p> <p><u>Átfogó cél:</u> A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Közlekedési infrastruktúra fejlesztése</p> <p><i>Közvetett illeszkedés:</i></p> <p><u>Átfogó cél:</u> Gazdasági potenciál erősítése</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Turisztikai potenciál erősítése</p>	<p>A projektötlet illeszkedik a tematikus cél azon törekvésehez, hogy a kerékpáros létesítmények hossza és iránya bővüljön. A hossz és irány bővülése azáltal valósulhat meg, hogy új nyomvonal kerül kiépítésre, amely a várost elhagyva külső településrészre vezet majd, összekötve Barcsot és Drávaszentest. A két településrész között ez idáig kerékpáros infrastruktúra nem épült,</p>

*Belterületi közlekedési
infrastruktúra fejlesztése*

		<p>így hiánypótló útvonalon tervezett a fenntartható közlekedésfejlesztés.</p> <p>A turisztikai tematikus cél megvalósulásához is közvetetten hozzá járul a tervezett fejlesztés, hiszen valamennyi kerékpáros infrastruktúra-növekedés egyben az aktív kikapcsolódás lehetőségeit is növeli. Közvetetten az alábbi célhoz járul hozzá: „A tömegturizmus helyett a magas minőséget, és egyediséget nyújtó aktív turizmus kell, hogy legyen a fejlesztés fő iránya, hiszen lehetőség van természetjárásra, lovaglásra, kerékpározásra, teniszezésre, túrázásra, vadászatra, horgászatra, melyek infrastrukturális háttere jelenleg nem adott.”</p>
<p>Barcs Város önkormányzati tulajdonban levő belterületi útjainak felújítása. Ilyen fejlesztés igény valamennyi városrész esetében tapasztalható. Az úthálózat elavult, kátyús, a lokális burkolatjavítások sok helyen csak rontottak a műszaki állapotokon. A Somogyi Béla és a Barátság utcák burkolatának és alépitményeinek felújítása, korszerűsítése és átépítése kiemelt célja a városnak, azonban számtalan további közterület</p>	<p>Közvetlen illeszkedés: <u>Átfogó cél:</u> A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Közlekedési infrastruktúra fejlesztése</p>	<p>A projektötlet illeszkedik a tematikus cél úthálózattal kapcsolatos azon törekvéséhez, hogy a meglévő infrastruktúra állagmegóvása, állapotjavítása, valamint hosszának bővítése, továbbá a közúti jelzések, táblák és burkolatok pótlása, szükségességük felülvizsgálata, új elemek elhelyezésének vizsgálata valósuljon meg.</p>

Külterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

<p>útburkolata fejlesztésre szorul. Kiemelt továbbá Drávaszentes és Somogytarnóca esetében az önkormányzati fenntartású és tulajdonú utak – járdák és vízelvezető rendszerek felújítása.</p>		
<p>Barcs esetében nem csak belterületi településrészekre tagozódik a település, hanem vannak kisebb, lakott külterületi egységei is, ahová a kijutásra és helyi közlekedésre szolgáló úthálózat műszaki állapota leromlott. Ezek fejlesztése szükségessé vált a biztonságos, időjárás-független közlekedési feltételek fenntartásához vagy újbóli megteremtéséhez. A külterületi lakott településegységek közül a legjelentősebb Középrigóc², ahol kollégium is működik, így napi szinten használt úthálózata. További külterületi lakott területek: Zátonytelep³, Viktorpuszta⁴, Aranyospuszta⁵, Drávaerdő⁶ és Vasúti őrház⁷. A lakott külterületi területeken kívül további külterületi egységek a</p>	<p>Közvetlen illeszkedés: <u>Átfogó cél:</u> A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása <u>Tematikus cél:</u> Közlekedési infrastruktúra fejlesztése</p>	<p>A projektötlet illeszkedik a tematikus cél úthálózattal kapcsolatos azon törekvéséhez, hogy a meglévő infrastruktúra állagmegóvása, állapotjavítása, valamint hosszának bővítése, továbbá a közúti jelzések, táblák és burkolatok pótlása, szükségességük felülvizsgálata, új elemek elhelyezésének vizsgálata valósuljon meg.</p>

² KSH Helyiségnévtár adatai szerint, lakónépessége 61 fő, a lakások száma 39 db a 2022. október 1-jén, a 2024. január 1-jei közigazgatási állapot szerint.

³ KSH Helyiségnévtár adatai szerint, lakónépessége 14 fő, a lakások száma 12 db a 2022. október 1-jén, a 2024. január 1-jei közigazgatási állapot szerint.

⁴ KSH Helyiségnévtár adatai szerint, lakónépessége 8 fő, a lakások száma 2 db a 2022. október 1-jén, a 2024. január 1-jei közigazgatási állapot szerint.

⁵ KSH Helyiségnévtár adatai szerint, lakónépessége 1 fő, a lakások száma 2 db a 2022. október 1-jén, a 2024. január 1-jei közigazgatási állapot szerint.

⁶ KSH Helyiségnévtár adatai szerint, lakónépessége 1 fő, a lakások száma 11 db a 2022. október 1-jén, a 2024. január 1-jei közigazgatási állapot szerint.

⁷ KSH Helyiségnévtár adatai szerint, lakónépessége 1 fő, a lakások száma 1 db a 2022. október 1-jén, a 2024. január 1-jei közigazgatási állapot szerint.

	mezőgazdasági jellegű Alsógyörgyös és Kistarnóca.		
<i>Közvilágítás fejlesztése</i>	A gazdaságossági, energetikai és környezetvédelmi szempontokat figyelembe véve (fényszennyezés csökkentése) szükségessé vált a város közvilágításának korszerűsítése, amelyet az önkormányzat a lámpák cseréjével (hagyományos lámpák helyett led lámpák), szabályozhatóvá tételével (előtétel felszerelése) kíván megvalósítani.	Közvetlen illeszkedés: Átfogó cél: A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása	A közvilágítás korszerűsítése az önkormányzati költségvetés szemszögéből gazdasági, pénzügyi igény. A megvalósításával energetikai fejlesztés (energiamegtakarítás) és költségcsökkentés valósulhat meg. A lakosság szemszögéből az életminőség jelentős javulása várható, hiszen a közvilágítás a sötétben való biztonságos közlekedés kulcseleme.

Az akcióterületeken kívül tervezett fejlesztések további típusa a nem hálózatos projektek. Ezen projektötletek akcióterületen kívüli, nem hálózatos formában megvalósítandó fejlesztések, amelyek egy adott – nem akcióterületre – területre koncentrálnak, az adott terület specifikációjára építenek. Barcs város esetében több nem hálózatos projektötlet releváns a középtávú célok tekintetében, amely által – jellegéből adódóan – a teljes városi területet vagy több városrészt érinthet.

3. táblázat: A nem hálózatos jellegű projektötletek illeszkedése a Stratégia célrendszeréhez

Nem hálózatos projektötlet megnevezése	Projektötlet rövid leírása	Stratégia releváns célja	Cél illeszkedés összefoglalása
<i>Helyi humán fejlesztések</i>	TOP_Plusz-3.1.3-23 keretében a szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz kapcsolódó szemléletformálás; társadalmi befogadást, társadalmi kohéziót és identitást, munkaerő-piaci kompetenciát és együttműködések erősítését célzó közösségi programok megvalósítása; a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítására, összehangolása; egészségfejlesztési és	Közvetlen illeszkedés: <u>Átfogó cél:</u> Közszolgáltatások színvonalának növelése <u>Tematikus cél:</u> Helyi humán fejlesztés Közvetett illeszkedés: <u>Átfogó cél:</u> Gazdasági potenciál erősítése <u>Tematikus cél:</u> Gazdaságot kiszolgáló helyi humánfejlesztés	A teljes ún. soft beavatkozás a helyi emberek fejlesztésére irányul, így teljes mértékben illeszkedik a helyi humán fejlesztés tematikus célhoz. Közvetett módon hozzájárul a gazdaságot kiszolgáló helyi humán állomány fejlesztéséhez, hiszen a helyi gazdaságban dolgozók jelentős részét a helyi lakosság adja, amelyek a tervezett beavatkozás célcsoportjai. Emellett, olyan tervezett

*Temetők
infrastruktúrájának
fejlesztése*

<p>egészségügyi prevenciók programok szervezése; valamint szemléletformáló tevékenységek, programok megvalósítása a város lakossága számára.</p>		<p>programelemek, mint az egészségügyi prevenciók szűrések, előadások is hozzájárulnak a munkavállalók jobb egészségi állapotához, ami növeli a munkában töltött időt.</p>
<p>Az Imre utcai temetőben a temetőn belüli utak kiépítése, temetői arculat egységesítése, környezetrendezés, parkolók biztosítása</p> <p>A Pálfalusi temetőben a temetőn belüli utak kiépítése, temetői arculat egységesítése, környezetrendezés, parkolók felújítása.</p>	<p><u>Átfogó cél:</u> A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Infrastruktúra és zöldterület fejlesztés</p>	<p>A tematikus cél megjelöli a lakosság által rendszeresen látogatott intézmények, területegységek (köztemető, gyógyfürdő, szabadstrand, sportlétesítmények, közparkok és közterek, parkolók, stb.) állapotromlásának megállíthatóságát, valamint a területeken hiányzó funkciók kialakításának szükségességét, amely törekvéshez a tervezett beavatkozás illeszkedik.</p>
<p>Hatékony, a gazdaságfejlesztést előmozdító intézkedések megvalósítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hatékony szervező munkával felkutatni a potenciális befektetőket, és segíteni letelepedési szándékukat, menedzselni a pályázati lehetőségeiket, fel kell mérni a jelenlegi ipari parki környezetet és pontos képet kell kialakítani a meglévő befektetői körrel. - Folyamatos kapcsolattartási rendszert kell kialakítani a vállalkozói körrel, valamint a potenciális munkavállalókkal. - A térségben működő ipari vállalatok szakemberállomány szükségletének 	<p><u>Átfogó cél:</u> Gazdasági potenciális erősítése</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Gazdaságot kiszolgáló helyi humánfejlesztés és soft jellegű gazdaságfejlesztés</p>	<p>A tematikus cél leírja, hogy a városban ez idáig nem került kidolgozásra olyan intézkedési terv, kooperációs rendszer, amely hatékonyan segíteni a helyi gazdaság erősödését, letelepedés ösztönzőként hatna a gazdasági szereplők oldaláról, továbbá munkaerőt vonzana a térségbe. Nincs egy olyan stratégia, ami segítené a vállalkozások és a potenciális munkaerő találkozását, ami valamennyi fél igényeit felmérve kínálna megoldási javaslatokat. Kiemeli, hogy a város célja ezen, a gazdaság szempontjából kiemelkedő problémák</p>

*Gazdaságfejlesztési soft
elemek*

<p>biztosítás érdekében munkáltató- szakképző egyeztető fórum működtetése, a kvalifikált szakemberek városba települése érdekében dinamikus munkaerőleltár készítése, belföldi és határon túli fejedelmrendszer működtetése, a betelepülő munkavállalók számára egyablakos, komplex ügyintézés biztosítása (lakhatás biztosítása, tartózkodási és munkavállalási engedély ügyintézés, családtagok beiskolázása stb.), a beilleszkedést segítő mentorprogram működtetése, szükség esetén nyelvi képzés biztosítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A vállalkozóvá válás és a szolgáltató szektor erősítése érdekében vállalkozói mentorprogram indítása, inkubátorház és kapcsolódó szolgáltatások, valamint coworking iroda kialakítása a városközpontban. - A határon átnyúló Uniós fejlesztési programokban való részvétel, és koordinálása partnerségen alapuló megállapodások létrehozásával, a horvát és magyar partnerek széleskörű bevonásával. 		<p>mérséklése és megoldása, amely stratégiai és cselekvési szinten is megvalósulhat. Ezen problémák, illetve ezek mérséklése és megoldása áll a projektötlet szükségessége mögött is, így a célja a tematikus céllal illeszkedik, azonos.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Szolgáltatás bővítés, pihenőterületek növelése, működtetési feltételek javítása, idegenforgalmi és marketing és klaszter tevékenység erősítése. - Gyógyászati részleg fejlesztése 	<p><u>Átfogó cél:</u> Gazdasági potenciál erősítése</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Turisztikai potenciál erősítése</p>	<p>A tematikus cél leírja, hogy Barcs gazdasági szerkezetében, gazdasági fellendülésében jelentős potenciált hordoz az idegenforgalom. Barcs turisztikai potenciálja elsősorban a</p>

Drávaszentesi városrész fejlesztése

<p>- Magántulajdonú szálló és Kulcsos-ház kialakítása (Megkezdett beruházás befejeztetése, a volt leányiskola szálláshelyként történő hasznosítása).</p>		<p>gyógyfürdője hatásának és a Dráva folyó. A tervezett beavatkozás a gyógyfürdőre és annak működési, kiszolgáló környezetére irányul, ami teljes mértékben illeszkedik a tematikus cél azon elvéhez, hogy elsőrendű prioritásként a város fő turisztikai vonzerejének számító Gyógyfürdő és Rekreációs Központ szolgáltatásainak fejlesztését, valamint ehhez kapcsolódóan a hiányzó szálláshely kapacitás kialakítását, valamint a szezonális független attrakciók kialakítását kell megvalósítani.</p>
<p>- Önkormányzati fenntartású és tulajdonú utak – járdák és vízvezető rendszerek felújítása. - Egységes arculatú utcabútor rendszer kialakítása, utcák fásítása, környezetrendezés, valamint köztéri alkotások és környezetük rendezése. - Temetőn belüli közlekedő utak kiépítése, környezetrendezés, egységes arculat kialakítása, ravatalozó épület felújítása. - Duna – Dráva Nemzeti Park Oktatóközpont együttműködésen alapuló közös programok szerinti hasznosítása és fejlesztése. - Sportpálya és játszótér fejlesztése.</p>	<p><u>Átfogó cél:</u> A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Infrastruktúra és zöldterület fejlesztés</p> <p><u>Átfogó cél:</u> Gazdasági potenciál erősítése</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Turisztikai potenciál erősítése</p> <p><u>Átfogó cél:</u> A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Közlekedési infrastruktúra fejlesztése</p>	<p>Az ITS céljaihoz illeszkednek a városrészben szükséges fejlesztések. Az utak, járdák, vízvezetők felújítása, utcabútorok kihelyezése és a növényállomány feljavítása, továbbá a temetőfejlesztés egyrészt a meglévő épített és természeti környezet fenntartását és fejlesztését szolgálja, másrésztől a településrész élıhetőségét, arculatát és vonzerejét, valamint a lakók életminőségét javítja. Ehhez szorosan kapcsolódik továbbá a sportpálya és játszótér fejlesztésének igénye is.</p> <p>A fent leírt élıhetőséget és életminőséget javító</p>

*Somogytarnócai
városrész fejlesztése*

<p>- Hivatásforgalmú és turisztikai célú kerékpárút hálózat kiépítése.</p>		<p>fejlesztési tervek a lakosságon túl a gazdasági szereplők szemszögéből és élhetőbbé teszik a településrészt. Ezt kiegészíti az elsősorban hivatásforgalmi céllal tervezett Barcs-Drávaszentés kerékpárút megépülése, amelynek – elkerülhetetlenül – turisztikai vonzata is lehet.</p> <p>A turisztikai potenciált a városrész esetében nagyban erősíti a Duna-Dráva Nemzeti Park Oktató- és látogatóközpontja, amely kiemelt turisztikai cél a városrészben. Az itt – együttműködésben – tervezett programok, rendezvények növelik a látogatottságot, erősítik a turisztikai potenciált, amelyet a Látogatóközpont végponttal tervezett kerékpárút tud majd az aktív sport irányába is kiegészíteni.</p>
<p>- Önkormányzati fenntartású és tulajdonú utak – járdák és vízelvezető rendszerek felújítása. - Egységes arculatú utcabútor rendszer kialakítása, utcák fásítása, környezetrendezése, valamint köztéri alkotások és környezetük rendezése. - Temetőn belüli közlekedő utak kiépítése, környezetrendezés,</p>	<p><u>Átfogó cél:</u> A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Infrastruktúra és zöldterület fejlesztés</p> <p><u>Átfogó cél:</u> Gazdasági potenciál erősítése</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Turisztikai potenciál erősítése</p>	<p>Az ITS céljaihoz illeszkednek a városrészben szükséges fejlesztések. Az utak, járdák, vízelvezetők felújítása, utcabútorok kihelyezése és a növényállomány feljavítása, továbbá a temetőfejlesztés egyrészt a meglévő épített és természeti környezet fenntartását és fejlesztését szolgálja, másrésztől a</p>

<p>egységes arculat kialakítása, műemléki védelem alatt álló kápolna felújítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A volt Széchenyi kastély tulajdonosi együttműködésen alapuló fejlesztése. - Sportpálya fejlesztése, többfunkciós sportközpont kiépítése, közösségi tér kialakítása. 	<p><u>Átfogó cél:</u> A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása</p> <p><u>Tematikus cél:</u> Közlekedési infrastruktúra fejlesztése</p>	<p>településrész élhetőségét, arculatát és vonzerejét, valamint a lakók életminőségét javítja. Ehhez szorosan kapcsolódik továbbá a sportpálya fejlesztésének igénye is, amely utóbbi akár aktív turizmust is hozhat a városrészre a lakossági használaton felül. A sportközpont egyben olyan hiánypótló közösségi térré is válhat, amely valamennyi korosztály számára használható lesz.</p> <p>A volt Széchenyi kastély nem önkormányzati tulajdonban áll, így ennek fejlesztésére jelentős hatással nincs Barcs. Azonban, az önkormányzat célja egy olyan együttműködés kialakítása, amely fejlesztése által az épület lakossági és turisztikai célzattal is használhatóvá válik.</p>
---	---	--

3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Azon szegregációs mutatóval lehatárolt egybefüggő terület tekinthető szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területnek, ahol az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

Szegregációs mutató: legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–59 év) belül.

A szegregációs mutató határértékei Barcs esetében (2000 főnél népesebb város és község):

4. táblázat: Barcs város szegregációs mutatóhatárértékei

Területtípus megnevezése	Szegregációs mutató értéke
Szegregált terület	nagyobb egyenlő, mint 35%
Szegregációval veszélyeztetett terület	nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb mint 35%

Barcson – a KSH 2022. évi népszámlálási adatai és a Lechner Tudásközpont által üzemeltetett Országos Szegregátum Térkép (OSZT) alapján – jelenleg egy szegregátum és egy szegregációval veszélyeztetett terület azonosítható. Ez statisztikailag kedvezőbb helyzetet jelez a 2011-es állapothoz képest, amikor a mutatók szerint még két szegregátum került meghatározásra, az északnyugati városrészben a Béke-Gyöngyvirág-Dankó-Szentesi utcák által határolt terület jelentős része, az egykoron úgynevezett Roma telep, valamint a Klapka György utcától nyugatra eső terület. Utóbbi ugyanakkor a KSH 50 fős lakónépességi határa miatt nem tekinthető valódi szegregátumnak. A 2011-ben szegregátumként lehatárolt, nagyobb kiterjedésű terület a 2022-es népszámlálási adatok alapján kettévált, egy kisebb, koncentrált szegregátumra és a környezetében elhelyezkedő szegregációval veszélyeztetett területre. Ez azt jelzi, hogy az elmúlt években a területen véghez vitt soft és infrastrukturális beavatkozások, valamint a demográfiai változások következtében a korábbi szegregátum területi kiterjedése a népszámlálási eredmények alapján csökkent, azonban a társadalmi hátrányok részben áthelyeződtek, úgy is mondhatnánk, hogy mérsékelten megmaradtak a szegregációval veszélyeztetett területen. Ez, a statisztikai adatokon nyugvó következtetés azt jelenti, hogy a szegregáció problémája az elmúlt évtizedben javult. Azonban, az önkormányzati helyzetfeltárás (pl. önkormányzati segély-folyósítás, ingyenes gyermekétkeztetés, ingatlanállapotok, stb.) azt mutatja, hogy a népszámlálás alapján meghatározott szegregátum és szegregációval veszélyeztetett terület lakosságának életkörülményei, életkilátásai, lakókörnyezeti sajátosságok esetében a két terület között eltérés a mindennapok során nem tapasztalható. A szegregációval veszélyeztetett terület szegregációs mutatójának elmaradása a szegregátum küszöbötől oly csekély mértékű, hogy az Önkormányzat kérésére célszerű a jövőben a szegregációval veszélyeztetett területet egyes önkormányzati közigazgatás-irányítási tevékenység során (pl. gyermekvédelem, ingyenes étkeztetés biztosítása, stb.) a korábbi gyakorlatnak megfelelően szegregátumként kezelni.

13. ábra: Barcs szegregátum térképének változása (t= 2011, 2022)

Forrás: Országos Szegregátum Térkép alapján E-közmű térkép saját szerkesztés

Barcs északnyugati településrészén helyezkedik el a 98 fő lakosságszámú szegregált terület, melynek lakossága a város teljes lakosságának közel 1%-a. A szegregációs terület lehatárolása: Arany János utca - belterület határa - Segesvári utca - Vásártér utca. Az egyre zsugorodó terület szegregátumnak minősült már a 2001-es, és a 2011-es népszámlálás adatai szerint is, így már régóta szerepel a város anti-szegregációs terveiben. Több ízben, több pályázati ciklusban is pályázati forrást nyert az önkormányzat a szegregáció visszaszorítására, az életkörülmények és az életkilátások javítására, de teljes egészében a szegregátum megszüntetése a mai napig nem sikerült.

Szintén az északnyugati településrészén, a szegregátummal közvetlen szomszédos utcák alkotják a település szegregációval veszélyeztetett területét, ahol a 2022-es népszámlálás alapján a város lakosságának 3,74%-a, azaz mintegy 369 fő él.

A szegregációval veszélyeztetett terület lehatárolása: Vásártér utca - Arany János utca - Cigánysor utca - Arany János utca - Gyöngyvirág utca - Béke utca - Kinizsi Pál utca - Segesvári utca.

5. táblázat: Az Országos Szegregátum Térkép barcsi adatai

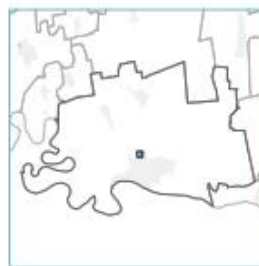
Országos Szegregátum Térkép - Barcs

Indikátorok	Barcs összesen	Szegregátum	Veszélyeztetett terület
Szegregációs mutató	-	42,5	34,67
Közterületek	-	Arany János utca - belterület határa - Segesvári utca - Vásártér utca	Vásártér utca - Arany János utca - Cigánysor utca - Arany János utca - Gyöngyvirág utca - Béke utca - Kinizsi Pál utca - Segesvári utca
Lakónépeség száma	9875	98	369
Lakónépeségen belül 0–14 évesek aránya	13,1	12,2	20,1
Lakónépeségen belül 15–64 évesek aránya	63,9	81,6	74,3

Lakónépességen belül 65 évesek vagy annál idősebbek aránya	23	6,1	5,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–64 évesek) belül	15,8	57,5	54,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	16,7	...	2,6
Lakásállomány (db)	4509	32	124
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	1,5	0	...
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–64 évesek) belül	34,7	62,5	56,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,5	42,5	34,7
Foglalkoztatottak aránya a 15–64 éves népességen belül	65,3	37,5	43,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,12	28,13	33,33
Állandó népesség száma	9840	-	-
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	12,9	26,7	35,3
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	53,2	64,3	58
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	4,6	6,3	13,1
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya	1,6	...	5,8
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	1,5	0	4,9
Ak az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,4	25	20,3

Forrás: Országos Szegregátum Térkép

14. ábra: A barcsi szegregátum térképi ábrázolása

BARCS

1. szegregátum

Adatok forrása: KSH, LTK 1:2 000 (A4)

Forrás: Országos Szegregátum Térkép (OSZT)

Arany János utca – belterület határa – Segesvári utca – Vásártér utca által határolt falusias jellegű terület szegregációs mutatója 42,5. Ez egyértelműen jelzi, hogy a vizsgált terület jelentős társadalmi-gazdasági hátrányokkal küzd, és a település egészéhez képest markánsan elkülönül, és több szempontból is a leszakadás irányába mutató jellemzőkkel bír.

A szegregátum lakónépessége 98 fő, ami a város teljes lakosságának 1%-a. Az egyes korcsoportok megoszlása jelentősen eltér a városi átlagtól:

- A 15–64 éves aktív korúak aránya kiugróan magas (81,6%), míg a városi átlag csupán 63,9%. Ez a kiugróan magas érték azt mutatja, hogy a területen sok gazdaságilag potenciálisan aktív személy él.
- A 65 év felettiek aránya a városi átlagértékhez képest (23%) rendkívül alacsony (6,1%), ami fiatalabb korösszetételt, továbbá a népességszerkezet azt mutatja itt jellemzően fiatalabb,

alacsony státuszú családok élnek, ami fiatalabb, de gazdaságilag hátrányos helyzetű családok szegregálódását jelzi.

- A gyerekek aránya (0–14 évesek) közel azonos a városi átlaggal.

Ez alapján a terület egy fiatal, de gazdaságilag sérülékeny népességgel rendelkező lakókönyezet, ahol kevés az idős lakó.

A szegregátumban kiemelkedően magas a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya. Míg a városi átlag: 15,8%, addig a szegregátumban ez az arány 57,5%. Ez több mint háromszorosa a települési átlagnak, ami jelentős humán tőkehiányra utal. Tovább súlyosbítja a helyzetet, hogy a legalacsonyabb végzettségűek és egyben rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül szélsőségesen magas (42,5%, míg a városi átlag 8,5%), és a városi 16,7%-os átlaggal ellentétben a szegregátum területén felsőfokú végzettségű nem él.

A foglalkoztatási mutatók is erősen elmaradnak a városi átlagtól. A 15–64 éves népességen belül a foglalkoztatottak aránya a szegregátumban 37,5%, míg a városi átlagérték 65,3%. Ehhez szorosan kapcsolódóan megjegyzendő, hogy jelentősen magasabb a szegregátum esetében az alacsony presztízsű foglalkozási csoportokban dolgozók aránya is. A szegregátum esetében ez a mutató több mint kétszerese a városi átlagértéknek (26,7%). A városi 4,6%-os munkanélküliségi rátához képest is magasabb a szegregátumban tapasztalható érték (6,3%). A markáns mutatók együttesen azt mutatják, hogy a terület komoly munkaerőpiaci leszakadással küzd, magas a bizonytalan foglalkoztatás és az inaktivitás.

A szegregátum 98 fős lakossága 32 db lakásban él, ami átlagosan 3,06 fő/lakást jelent, szemben a városi átlaggal, ami 2,19 fő/lakás. A 2011-es népszámlálás adataihoz képest pozitív változás a 2022-es adatokban, hogy a szegregátumban mára alacsony komfort fokozatú, komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások nem találhatóak, ugyanakkor szemben a városi átlaggal (6,4%), 25%-ra nőtt az egyszobás lakások aránya, ami a korábbi népszámlálási adatokhoz képest 4%-os emelkedés.

A gazdaságilag nem aktív népesség aránya is magasabb a városi átlagnál. Míg Barcs esetében a mutató értéke a 2022-es népszámlálás adatai alapján 53,2%, addig a szegregátumban 64,3%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya valamivel alacsonyabb, mint Barcs egészében (35,12%), de így is jelentős a 28,13%, különösen annak tudatában, hogy a szegregátumban élő lakosság jelentős része (81,6%) aktív korú.

A terület társadalmi összetétele erős térbeli-társadalmi elkülönülést mutat, amelyet a lakhatási, foglalkoztatási és képzettségi hátrányok együttese tart fenn. A magas szegregációs mutató és az egymást erősítő hátrányok alapján a terület komplex beavatkozást igényel, amely egyszerre célozza:

- a humán tőke fejlesztését,
- a munkavállalási esélyek javítását,
- a lakhatási körülmények stabilizálását,
- a közösségi szolgáltatások bővítését.

15. ábra: A szegregációval veszélyeztetett területek térképi ábrázolása

BARCS

1. szegregációval veszélyeztetett terület

Adatok forrása: KSH, LTK

1:3 000 (A4)

Forrás: Országos Szegregátum Térkép (OSZT)

Barcs város szegregációs mutatója a vizsgált területen 34,67, amely egyértelműen jelzi, hogy Vásártér utca - Arany János utca - Cigánysor utca - Arany János utca - Gyöngyvirág utca - Béke utca - Kinizsi Pál utca - Segesvári utca által határolt falusias jellegű terület szegregációval veszélyeztetett terület.

A szegregációval veszélyeztetett terület lakónépessége 369 fő, ami a város teljes lakosságának 3,74%-a. A korösszetétel a városi átlagtól, és a szegregátumtól is több szempontból eltér:

- A 15–64 éves aktív korúak aránya jelentősen magasabb (74,3%) a 63,9%-os városi átlagnál, ugyanakkor több mint 7%-kal elmarad a szegregátumhoz képest. Ez a magas érték azt mutatja, hogy a területen sok gazdaságilag potenciálisan aktív személy él, azonban – ahogyan azt a későbbi munkaerőpiaci adatok mutatják – a népesség nagy része nem tud a munkaerőpiacon stabilan megjelenni.

- A 65 év felettek aránya a 23%-os városi átlagértékhez képest rendkívül alacsony, de még a szegregátum értékéhez képest (6,1%) is alacsonyabb, mindösszesen 5,7%, ami a szegregátumban tapasztalható tendenciához képest is fiatalabb korösszetételt mutat.
- A 0-14 éves gyerekek aránya a városi átlagérték (13,1%) és a szegregátum értékénél (12,2%) is magasabb, 20,1%. A jóval magasabb gyermekszám fiatalabb korstruktúrát jelez, nagyobb gyermekesszámú háztartásokkal, valamint utánpótlódó, hátrányos helyzetű közösségek jelenlétével.

Ez alapján a terület egy fiatal, de gazdaságilag sérülékeny népességgel rendelkező lakókörnyezet, ahol kevés az idős lakó.

A szegregációval veszélyeztetett területen a városi átlaghoz (15,8%) képest kiemelkedően magasnak tekinthető az 54,7%-os legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, míg közel azonos a 98 fős szegregátum értékével (57,5%). Ez több mint háromszorosa a települési átlagnak, ami jelentős humán tőkehiányra, illetve aluliskolázottságra utal. Tovább súlyosítja a helyzetet, hogy a legalacsonyabb végzettségűek és egyben rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül szintén települési átlagot jelentősen meghaladó értéket mutat (34,75%, míg a városi átlag 8,5%), de közel 8%-kal kedvezőbb a helyzet, mint a szegregátumban. A szegregátummal ellentétben a szegregációval veszélyeztetett területen élnek felsőfokú végzettséggel rendelkezők, azonban a városi 16,7%-os átlaggal szemben a 25 éves és idősebb népesség körében mindösszesen 2,7% a felsőfokú végzettségűek aránya.

A foglalkoztatási mutatók is erősen elmaradnak a városi átlagtól, a szegregátum esetében tapasztalható értékekkel pedig vegyes képet mutat. A 15–64 éves népességben belül a foglalkoztatottak aránya a szegregációval veszélyeztetett területen 43,1%, míg a városi átlagérték 65,3%, a szegregátum mutatója pedig csupán 37,5%. Ehhez szorosan kapcsolódva megjegyzendő, hogy jelentősen magasabb a szegregációval veszélyeztetett terület esetében az alacsony presztízű foglalkozási csoportokban dolgozók aránya is, közel háromszorosa a városi átlagértéknek (35,3%), és közel 9%-kal magasabb a szegregátumban tapasztaltnál is. A városi 4,6%-os, valamint a szegregátum 6,3%-os munkanélküliségi rátájához képest is magasabb a szegregációval veszélyeztetett terület mutatója, a városi átlagérték közel háromszorosa, míg a szegregátum értékének kétszerese, 13,1%. A tartós munkanélküliség aránya a területen jelentősen meghaladja a városi átlagot. Az 5,8%-os érték több mint három és félszerese a települési mutatónak, ami a terület súlyosan kedvezőtlen foglalkoztatási helyzetére utal. A szegregációval veszélyeztetett terület foglalkoztatási helyzete jelentősen rosszabb a városi átlagnál, és több mutató alapján már a szegregátumban tapasztaltaknál is kedvezőtlenebb képet mutat. Bár a foglalkoztatottak aránya valamivel magasabb, mint a szegregátumban, a munkanélküliség jóval magasabb, és kiemelkedően sokan dolgoznak alacsony presztízű, alacsony jövedelmű munkakörökben. Összességében a terület foglalkoztatási viszonyai világosan jelzik, hogy a térség tartós munkaerőpiaci leszakadással küzd, és a kedvezőtlen trendek fennállása esetén könnyen szegregátummá válhat.

A szegregációval veszélyeztetett terület 369 fős lakossága 124 db lakásban él, ami átlagosan 2,97 fő/lakást jelent, közelítve a szegregátum 3,06 fő/lakás mutatójához. A területen a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 4,9%, ami több mint háromszorosa a városi átlagértéknek (1,5%). Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül 20,3%, ami a szegregátum 25%-os mutatójától kedvezőbb képet mutat, azonban a városi átlagérték (6,4%) több mint háromszorosa. A szegregációval veszélyeztetett területen a lakhatási körülmények jelentősen elmaradnak a városi átlagtól, és több tekintetben már közelítenek a szegregátumra jellemző értékekhez. Bár a helyzet némileg kedvezőbb, mint a tényleges szegregátumban, a zsúfoltság, a

komfort nélküli lakások és az egyszobás ingatlanok magas aránya egyaránt jelzi, hogy a terület valós lakhatási szegénységgel küzd, és tartós leszakadás veszélye fenyegeti.

A szegregációval veszélyeztetett terület esetében is gazdaságilag nem aktív népesség aránya is magasabb a városi átlagnál. A 2022-es népszámlálás adatai alapján a területen a gazdaságilag nem aktív népesség aránya a városi átlagérték és a szegregátum értéke között közel félúton helyezkedik el. Míg Barcs mutatója 53,2%, a szegregátum értéke pedig 64,3%, addig a városi átlagértéknél kedvezőtlenebb, de a szegregátuménál kedvezőbb képet mutat a terület 58%-os mutatója. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a szegregációval veszélyeztetett területen a városi átlag (35,12%) és a szegregátum értéke (28,13%) között helyezkedik el, ugyanakkor a kedvezőtlen települési átlaghoz mutat nagyobb hasonlóságot (33,33%). A szegregációval veszélyeztetett terület gazdasági aktivitási mutatói egyértelműen kedvezőtlenebbek a városi átlagnál, ugyanakkor még nem érik el a szegregátum súlyossági szintjét. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya és a foglalkoztatott nélküli háztartások előfordulása alapján a terület félúton helyezkedik el a település egésze és a szegregátum között, és a mutatók értékei leszakadási kockázatot jeleznek.

A Barcs városában kijelölt veszélyeztetett terület jelenleg még nem minősül szegregátumnak, ugyanakkor a társadalmi és gazdasági mutatók kedvezőtlen alakulása alapján a folyamat ebbe az irányba tart. Ennek oka, hogy a 2011-es népszámláláshoz képest az elmúlt évtized szociálrehabilitációs és településfejlesztési beavatkozásai ugyan jelentősen csökkentették a korábbi szegregátum kiterjedését, azonban a szegregált népesség egy része áthelyeződött a veszélyeztetett területekre. Ez a népességmozgás a korábbinál kedvezőtlenebb társadalmi összetételt eredményezett, ami rontja a veszélyeztetett terület mutatóit, és növeli annak esélyét, hogy hosszabb távon szegregátummá váljon. A szegregációval veszélyeztetett terület fő problémái:

- Fiatal, alacsony státuszú népesség koncentrációja.
- A városi átlagnál lényegesen nagyobb arányú gyermekpopuláció.
- Kiemelkedően magas alacsony végzettségű népesség.
- Nagyon alacsony felsőfokú végzettségű arány.
- Magas és tartós munkanélküliség.
- Munkaerőpiacról kiszorult aktív korú lakosság.
- Alacsony presztízsű, alacsony jövedelmű foglalkoztatás dominanciája.
- Lakhatási szegénység.
- Kevés idős lakó, ami instabil népességmozgást és alacsony várható élettartamot valószínűsít.

A terület társadalmi-gazdasági mutatói alapján valós veszélye áll fenn annak, hogy hosszú távon szegregátummá válik, ha nem történik komplex beavatkozás a humán tőke fejlesztése, a munkavállalási esélyek javítása és a lakhatási körülmények stabilizálása területén.

3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

Barcs város kiemelt célja, hogy a településen megvalósuljon és érvényesítésre kerüljön az egyenlő esélyű hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy a lakhatási feltételek biztosítása mellett a szociális, képzési, foglalkoztatási, oktatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesen valósuljanak meg a városban.

Az önkormányzat célja az alacsony státuszú lakosság integrációja, valamint az alacsony státuszuk megváltoztatáshoz szükséges segítség megadása. Bemutatásra kerültek a szegregált területre, valamint a szegregációval veszélyeztetett területekre vonatkozó problémák, kifejtésre kerültek azok a társadalmi és gazdasági jellemzők, amelyek alátámasztják az itt élő lakosság társadalmon belül betöltött alacsony státuszát. Az önkormányzat célja, hogy anti-szegregációs programja által feltárja azokat az okokat, amelyek a szegregátum kialakulását elősegítik a városon belül és megoldási lehetőségeket javasoljon annak érdekében, hogy a szegregációs folyamatok lassuljanak, adott esetben visszaszoruljanak vagy megszűnjenek, továbbá, hogy csökkentse a veszélyeztetett területek nagyságát, meggátolja azok újbóli szegregált területté alakulását.

A beavatkozások alapvető célja az, hogy a szegregátnak minősülő terület szegregáltsági foka, azaz az alacsony státuszú lakosok magasabb koncentrációja csökkenjen, lehetőség szerint a városi átlaghoz közelítsen. Ugyanakkor a beavatkozások nem eredményezhetik azt, hogy a város más területein vagy más településeken kórosan növekedjen az alacsony státuszú népesség koncentrációja, egyúttal nem eredményezheti azt sem, hogy újabb szegregátumok alakuljanak ki a városon belül vagy más településeken.

A szegregátum fizikai környezetének bővítése, új utcák vagy építési területek kialakítása a városrész adottságai miatt nem lehetséges, így a területen belüli, lokális és mesterséges integrációs megoldások nem alkalmazhatók. A terület városszövetbe történő hosszú távú integrációja kizárólag a fizikai és társadalmi infrastruktúra célzott fejlesztésével érhető el. Ennek keretében szükséges a közlekedési és vízvezetési infrastruktúra korszerűsítése, valamint az ott élők társadalmi felzárkózását támogató beavatkozások – különösen a képzettségi szint emelése és a foglalkoztatási esélyek javítása – megvalósítása.

A célok elérése érdekében megvalósítandó fejlesztések:

I. Közösségépítés

I.1. Rendszeres közösségi programok szervezése:

- *Ifjúsági klub rendszeres működtetése: A klubélet a mindennapi közösségi élet alakításának legfontosabb színtere. Szocializációs szerepe óriási. A képzett kortárs segítők és a klubvezető irányításával kedvezően befolyásolható a társadalomhoz való hozzáállás, a munkához, a tanuláshoz való viszony, az aktív és hasznos szórakozáshoz való igény felkeltésére. A klubélet kiterjed a beszélgető-körökre, a közös igényes filmnézésre, azok megvitatására, a különböző hobbik mentén való csoportszerveződésre, a társas kapcsolatok kialakítására, különböző önismereti körök és érdeklődési körök létrehozására. A klub nyitott a vendégek számára, főként a fiatalok körében népszerű előadók, közéleti szereplők, művészek, sportolók fogadására is. Az ifjúsági klub rendszeres, napi nyitva tartása alkalmazkodna a többi szervezet programjaihoz, délután 4-től este 8-ig hétköznap, míg hétvégeken délután 3-tól este 9-ig. A program egyben lehetőséget kínál főiskolai hallgatók és szociális munkások bekapcsolódására, tapasztalatszerzésére is.*

- Tömegsport: Kiváló szórakozást nyújtó programelem, ugyanakkor rendkívül jó közösségépítő és egészség nevelő is. A tömegsport típusú programba valamennyi korosztály bevonható, jelentősen pezsdítheti a közösségi életet, a különböző korcsoportok együttes vagy elkülönült jelenlétével. A programhoz olyan tárgyi eszközök szükségesek, amelyeket hosszú éveken keresztül használhatóak, és amely egyéni programokhoz is megfelelőek és igénybe vehetők.

II. Az infrastrukturális, beruházás jellegű fejlesztéseket kiegészítő kis léptékű (soft) elemek

Munkaerő piaci beilleszkedést és a hátrányos helyzetű gyermekek iskolai felzárkóztatását elősegítő tevékenységek, képzési, oktatási, közösségi programok, egészség megőrzési és közbiztonsági elemek (ESZA):

II.1. Egészségmegőrzési programok:

Egészségfejlesztési és egészségügyi prevenciós programok szervezése:

- Az időskorúak, a nők, mélyszegénységben élők, romák és a gyermekek számára több alkalommal egészségfejlesztő és egészségtudatosságot erősítő programok megvalósítása tervezett. A programok során ösztönözni kívánja az önkormányzat az egészségügyi szűrővizsgálatokon, az egyéni állapotfelméréseken való részvételt. Emellett, kockázatbecslés és ehhez kapcsolódó egyéni tanácsadás elérhetőségét kívánjuk biztosítani a célcsoport számára városszerte, valamint biztosítani kívánjuk az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok, állapotfelmérések helyben történő elérhetőségét, elvégzését és az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek fejlesztését is.
- A fiatal (14-16 éves) korosztály számára szexuális felvilágosító programokat, az iskoláskorú korosztály számára szerhasználatot megelőző programok kidolgozása és megvalósítása tervezett.
- Prevenciós előadások szervezése és tartása is e cél keretében tervezett az alábbi tématerületeket felölelve: egészséges táplálkozás, illetve a felnőtt lakosság részére betegségmegelőzés és betegségfelmérés, balesetmegelőzés témákban.
- Óvodások és iskolások számára az egészséges életmódra nevelés és a közösségfejlesztés céljából sportprogramok szervezése tervezett.

II.2. Képzési, oktatási programok felnőtteknek:

- Informatika alapismeretek: Napjainkban elengedhetetlen a digitális írástudás. Különösen aktuális ez az okostelefonok használatának térnyerésével, ami a korábbiaktól eltérően a kisiskolás korú gyermekek körében is gyorsan terjed. A cigány közösség igénye, hogy legalább felhasználói szinten elsajátítsák az alapvető informatikai ismereteket, a tudással olyan információkhoz juthatnak, amelyek, mint az oktatás, a foglalkoztatás és a szórakozás világában engednek betekintést. Ezért első lépésként 2x20 fő alapismeretekhez juttatás a cél, akik elsősorban a felnőtt lakosság köréből kerülnének kiválasztásra, ugyanis az iskoláskorú fiatalok zöme már használja a meglévő informatikai eszközöket a Közösségi Házban.

- Idegen nyelv alapfok: Analfabétizmus napjainkban: analfabéta az, aki nem tud az informatikai szupersztrádán közlekedni, és legalább egy közvetítő nyelvet nem beszél. A diákok nyelvi képzése az iskolákon keresztül megoldott, ám a felnőtt lakosság sajnos csak a fizetős nyelvi képzésekkel tudna élni. Sajnos, ezt a hátrányos helyzetű csoportok nem engedhetik meg maguknak anyagai korlátai miatt. Azonban, akik külföldi munkavállalást fontolgatnak, van a turizmus és vendéglátás területén szeretnének érvényesülni, számukra elengedhetetlen lenne egy nyelvi képzés. Első lépésben ismételt 2x20 fő kerülne bevonásra, és a program előre haladtával bővíteni vagy szűkíteni lehetne a résztvevők körét.

II.3. Képzési, oktatási programok gyermekeknek:

- Felzárkóztató program: Az oktatás és a tehetséggondozás legfőbb kitörési pontja a közösségnek. Ezért valamennyi oktatási intézménytől elkérjük azoknak a tanulóknak a névsorát, akik gyengébben teljesítenek és számukra szaktanárokat biztosítanak, hogy felzárkózzanak. Azok számára, akik tehetségesek, olyan plusz lehetőséget biztosítanak, amellyel tovább tudja fokozni adott témakörben a tudásszintjüket. Ezt a tevékenységünket aktuális tanévben és nyári szünetben is meg kívánjuk megvalósítani. Előzetes felméréseink alapján ez kb. 100 főt érintene évente.

II.4. Képzési, oktatási program a szegregátumban élőkkel foglalkozó szakembereknek:

- Integrált egészségfejlesztési és társadalmi felelősségvállalási képzési programok: Az Integrált egészségfejlesztési és társadalmi felelősségvállalási programok célja, hogy tematikus pszichológiai módszerspecifikus tréningek és képzések segítségével a szegregátum lakosságával foglalkozó szakemberek új ismeretek birtokába jussanak.

Közvetett cél, hogy javuljon a szegregátumban élő célcsoportok mentálhigiénés állapota, ami segíthet az általános közérzet javulásában és az egészségmegőrzésben. Az integrált módszer a társadalmi szinten egyre növekvő konfliktusok és agresszió kezelésére is szolgál, valamint megteremti a motivációt a különböző problémák (pl. tanulás, együttműködés, segítségkérés, segítségadás, erőszak, alkohol, drog, stb.) feldolgozására. A program hosszú távú célja az egyéni felelősségvállaláson, a folyamatos párbeszédén, illetve a közösségfejlesztésen alapuló valós társadalmi esélyegyenlőség és integráció megteremtése.

A képzési program célcsoportja a szegregátumban élőkkel foglalkozó pedagógusok, szociális munkások, egyéb intézményi dolgozók.

- *Programelem 1: Konfliktuskezelési tréning: A pedagógusok és közművelődési szakemberek a tréning folyamán megismerkednek a konfliktusok keletkezésének folyamatával, megtanulják értelmezni környezetük konfliktusait és saját konfliktusjelzéseiket. Megtanulják a konfliktusból együttműködés módszer alkalmazását, megismerkednek a konstruktív konfliktuskezelés nélkülözhetetlen technikáival. A szociális hátrányokkal küzdő emberek sikerességének támogatásához a családokkal való aktív együttműködés és a problémákról való közös gondolkodás is szükséges. A kapcsolat kialakítása és annak folyamatos fejlesztése érdekében szülői klubfoglalkozások kerülnek megszervezésre. A közös programok keretében a résztvevők olyan élményekkel, tapasztalatokkal gazdagodnak, amelyek a szociális kompetenciák fejlesztését eredményezik. Az együttműködés szerepet játszik a konfliktusok megelőzésében, illetve a kialakult konfliktushelyzetek közös megoldásában.*

- *Programelem 2: Agressziókezelési tréning: A csoportfoglalkozások során a pedagógusok és a szegregált területeken élő lakossággal foglalkozó szakemberek számára bemutatásra kerülnek az empátia, a tolerancia, az együttérzés, az együttműködési készség fejlesztésével kapcsolatos technikák, melyek hozzájárulnak a csoportlétkör javulásához, és ezáltal – közvetett módon – az egymás elleni agresszió csökkenéséhez. További cél a szegregált lakókörnyezetben élők felelősségérzetének erősítése, a szociális kompetenciák elsajátítására való fogékonnyá tevés és az önbizalom növelése.*
- *Programelem 3: Művészetterápiás képzés: A programelem céljai közé tartozik az érzelmi és szociális kompetenciák fejlesztése irodalmi művek feldolgozásával, történetekkel, mesével, szerepjátékokkal, mentalizációs, feszültség levezető, situációs feladatokkal való munka segítségével az empátia, beilleszkedés, pozitív, érdeklődő attitűd, hatékony kommunikáció, bevonódás, együttműködés és motiváció erősítése érdekében. Ez a szocializációs és érzelmi fejlődés lehet az alapja a további fejlesztésnek.*
- *Programelem 4: Romológiai képzés: A város különböző intézményeinek szakemberei kerülnének bevonásra ebbe a programelembe. A képzés taglalná a népcsoport történelmét, vándorlását, a kultúrájának sokszínűségét és szokásait. Szükséges kiemelni, hogy elengedhetetlen azoknak az embereknek a számára, akik munkájukból kifolyólag nap, mint nap ezekkel az emberekkel dolgoznak és segítenek rajtuk. Tehát fontos egyfajta empátia készség erősítése, és háttértudás a problémáik mélyebb megismeréséhez és kezeléséhez.*

II.5. Közösségépítést szolgáló rendezvények, programok:

- *Roma nap: Az eddigi gyakorlat szerint, mivel nem volt megfelelő és elegendő hely, többnyire a város különböző intézményeiben valósítottuk meg programok. A Roma Közösségi Ház fejlesztésével, kibővítésével és a rendezett területe egy helyen biztosítana kapcsolódást, szórakozást. Ebben a programban szintén teret szeretnénk biztosítani a kultúrának, így az amatőr fellépőknek, kiállítóknak, művészeknek a közösség köréből és a kistérségből egyaránt.*
- *Nyári tábor: Sokproblémás családok esetében iskolai szocializációjának elősegítését szolgálja. A hosszú nyári szünet alatt biztosítják azt a pedagógiai környezetet, amely nem hagyja elveszni a tanév folyamán megszerzett készségeket. Ezek a táborok jellemzően egy hetes turnusokban, tematikusan tervezettek, így szükség esetén, a gyermekek érdeklődését fenntartva több hetes elfoglaltságot is jelenthet a gyerekeknek.*

II.6. Közbiztonság javítása:

- *Polgárőr program: A terület lakosságának bevonása már működő polgárőrség munkájába a fejlesztés eredményeinek megóvására a közbiztonság javítására.*

Tájékoztató, figyelemfelhívó táblák elhelyezése a polgárőrség működéséről, polgárőr képzés és vizsga díja, egyenruha beszerzése.

III. Infrastrukturális fejlesztés:

III.1. Közösségi tér kialakítása, funkcióbővítése

- *Játszótérbővítés, füves labdarúgó pálya felújítása: a játszótér és a labdarúgó pálya főszerepet játszik a közösségi házhoz kapcsolódó szabadidős tevékenységekben. A biztonságos játssási és sportolási feltételek tartalmas időtöltési alternatívaként szolgálnak és kulturált találkozási helyszínt kínálnak a gyermekeknek és a fiataloknak.*
- *Műfüves labdarúgó pálya és öltöző építése;*
- *Egyéb sportlétesítmények kialakítása a közösségi ház mellett;*
- *Közösségi konyha (tűzrakó, szalonnasütő, stb.) kialakítása a közösségi ház mellett.*

III.2. Arany János utca fejlesztése (út és járda felújítások, közterületi közszolgáltatások fejlesztése):

- *Az Arany János utca adott szakaszának járda felújítása, a hiányzó szakaszok esetében járda kiépítése;*
- *A közvilágítási oszlopok cseréje, közvilágítás kiépítése;*
- *Vízhálózat felújítása;*
- *Csapadékvíz elvezetés kiépítése;*
- *Átereszek építése.*

3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések

A városban az elmúlt 15 évben több olyan fejlesztés valósult meg, amely a szegregáció hatásainak kivédését szolgálta, segítséget nyújtottak annak mérséklésében, ami szemmel látható a 2011-es és 2022-es szegregációs értékekben, valamint a szegregátum területi kiterjedésének és az érintett lakosság számának csökkenésében. Ezen fejlesztések érintették az oktatási-nevelési, az egészségügyi, valamint a szociális intézményeket, a művelődési és kulturális szférát, valamint a helyi és városi infrastruktúrát és a közösségi életet.

A szegregáció felszámolása és az érintett lakosság élethelyzetének érdemi javítása hosszú távú, több szinten megvalósuló folyamat, amely a szegregációs mutatók javulásával vagy a szegregátum területének formális megszűnésével sem zárul le. A társadalmi integráció alapfeltétele a szocializációs hátrányok kezelése és a felzárkóztatás szempontú megközelítés alkalmazása. Enélkül a beavatkozások nem vezethetnek tartós eredményre. A sikeres integráció előfeltétele, hogy az érintett személyekben kialakuljon az együttműködés és a felzárkózási folyamatban való aktív részvétel belső igénye. Csak a megfelelően támogatott és szocializációs szempontból megerősített gyermekek és felnőttek képesek tartósan bekapcsolódni a társadalmi és gazdasági struktúrákba. Amennyiben a szocializációs hiányosságokat nem kezelik, a külső, erőltetett integrációs törekvések könnyen ellenállást, elutasítást és további kirekesztettséget válthatnak ki, ami a társadalmi konfliktusok elmélyüléséhez és a szegregáció újratermelődéséhez vezet.

A felzárkóztatási folyamat egyik alapvető feltétele a megfelelő képzési lehetőségekhez való hozzáférés és a stabil munkalehetőségek biztosítása. E prioritások több, Barcs városára vonatkozó projektekben is hangsúlyosan megjelentek a közelmúltban is, így az iparterületek fejlesztésére, a gazdasági együttműködések erősítésére, a turisztikai potenciál növelésére, valamint az oktatási-, közösségi- és humánerőforrás-fejlesztési programokra irányuló tervezésekben. A foglalkoztatási és képzési lehetőségek bővítése mellett az anti-szegregációs program megvalósításához elengedhetetlen a komplex, több szektort érintő beavatkozási struktúra kialakítása. E beavatkozásoknak ki kell terjedniük a lakhatási feltételek javítására, a közösségi és szociális szolgáltatások hozzáférhetőségének növelésére, valamint a szociális és oktatási intézményrendszer kapacitásainak erősítésére.

Fontos cél a szegregátumban és a szegregációval veszélyeztetett területeken élők társadalmi integrációját támogató, személyre szabott mentorálási és közösségfejlesztési programok megvalósítása, amelyek elősegítik a motiváció erősítését, a társadalmi részvétel növelését, valamint a munkaerőpiaci és oktatási reintegráció sikerességét. Az ilyen jellegű, hosszú távon fenntartott és helyben elérhető „soft” beavatkozások nélkül a fizikai infrastruktúra-fejlesztések hatása nem tud tartósan érvényesülni. A programnak emellett kezelnie kell a mobilitási korlátokat is, például a közlekedési kapcsolatok javításával, az alapellátások térbeli elérhetőségének növelésével és a helyi szolgáltatási hiányok csökkentésével. További cél a társadalmi előítéletek enyhítése, a helyi közösségek együttműködésének elősegítése és az integrációt támogató kommunikáció erősítése.

A szegregátumot érintő fejlesztési beavatkozásokat indokolt elsődlegesen helyben megvalósítani annak érdekében, hogy a programok könnyebben elérhetőek legyenek az érintett lakosság számára, és a részvételt gátló kezdeti kudarcok esélye csökkenjen. E megközelítés mentén indultak el a TOP-5.2.1-15-SO1-2016-00003 azonosító számú, képzési és közösségfejlesztési elemeket tartalmazó soft programok, valamint a TOP-4.3.1-15-SO1-2016-00003 projekt keretében végrehajtott, közvetlen infrastruktúra-fejlesztési beavatkozások. A soft típusú programok megvalósítása során a szegregátumban élők bevonhatónak és együttműködőnek bizonyultak, ami megerősíti, hogy a helyben nyújtott szolgáltatások hatékonyan támogathatják a felzárkózási folyamatot. A megkezdett munka folytatása indokolt a korábban meghatározott célok és intézkedések mentén. Az önkormányzat jelenlegi forráskorlátai azonban nem teszik lehetővé, hogy a további fejlesztések kizárólag a szegregátum területére koncentráljanak. Ennek megfelelően a város más közigazgatási területein megvalósuló beavatkozások tervezése során az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít arra, hogy azok szegregációs hatásait az alábbi módokon megelőzze és mérsékelje:

- A már működő és látogatott, az önkormányzat számára jelentős többletforrást nem jelentő programok fenntartása a szegregátumban, továbbiak bevezetése;
- A közösségfejlesztést célzó programok megvalósítási helyszíneinek elszórása a város területén, így programelem szervezése a szegregátumban is;
- A gyermekek fejlesztése az oktatási-nevelési intézményekben folytatódik, szükség esetén kiemelt figyelemmel a szegregátum területén élő gyermekekre;
- Az iskolai rossz teljesítmények vagy lemorzsolódás csökkentése érdekében az iskolában oktatás utáni kiegészítő foglalkozások, felkészítők szervezése;
- Preventív jellegű szolgáltatások, egészségnapok és szűrések biztosítása a lakosság számára, igény szerint a szegregátum területén is ilyen jellegű esemény megvalósítása;
- Segítségnyújtás a szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, valamint ügyintézésben, szükség esetén jogi tanácsadás elérhetőségének biztosítása;

- Közbiztonság javítása és a bűnmegelőzésre való törekvés: szemléletformáló programok, előadások, szemléltetések;
- A rendelkezésre álló lehetőségek, események, programok szegregátum szintű kommunikálása (rendszeres szórólapos tájékoztatás);
- A pályázatok esetében a Helyi esélyegyenlőségi programnak megfelelő megvalósítás, a célcsoportokba a szegregátumban élők bevonása;
- Munkába állást ösztönző programok kidolgozása és megvalósítása a szegregátumban élők számára;
- A területen tevékenykedő civil szervezetekkel és szakemberekkel való rendszeres kapcsolattartás és együtt dolgozás.

Egy jól átgondolt, egymást erősítő és egymásból építkező rövid-, közép- és hosszútávú fejlesztési irányt kijelölő várospolitikai tevékenység mérsékelni tudja a negatív hatásokat, hosszútávon jelentős változást hozhat. Ehhez a városvezetés, az oktatási-, egészségügyi-, szociális- és civil intézményrendszer hathatós együttműködése szükséges.

3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

Szegregációt okozó folyamatok:

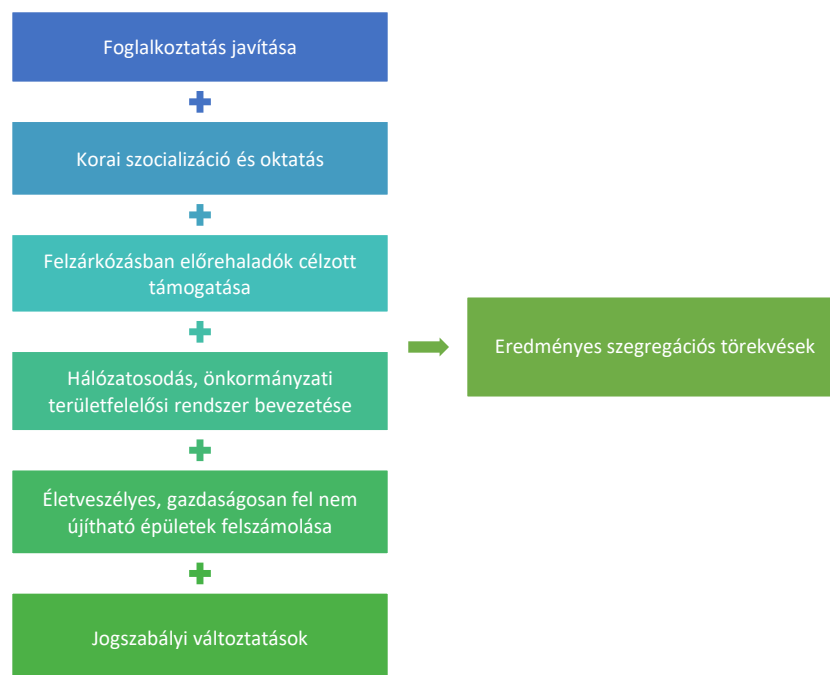
- Iskolázatlanság, munkanélküliek bevándorlása;
- Korai iskolaelhagyás, lemorzsolódás;
- Szakképesítés megszerzésének hiánya;
- Funkcionális analfabetizmus;
- Meggondolatlan, felelőtlen, korai gyermekvállalás;
- Antiszociális viselkedés;
- Deviancia;
- Munkalehetőség hiánya;
- Elszegényedés;
- Eladósodás;
- Önpusztító életmód;
- Szenvedélybetegség;
- Pszichiátriai betegség
- Generációkon át mélyülő hátrányok;
- Motiváció hiánya;
- Érdektelenség a környezet iránt;
- Alapvető higiénia személyi és fizikai hiánya;
- Alapvető szükségletek kielégítésének hiánya (étkezés, fürdőszoba, egészség, stb.);
- Kommunikációs készség alacsony színvonala;
- Információhiány.

Szegregációt mérséklő tényezők:

- Szociális foglalkoztatás biztosítása;
- Mentorált közösségi vállalkozások;
- Szociális alapú, élőmunka igényes munkahelyteremtés;
- Fenntartható életmódra nevelés;
- Hátrányos helyzetet kompenzáló pedagógiai programok biztosítása;
- Felzárkózásban előrehaladók célzott támogatása;
- Községi befogadást célzó programok indítása;
- Egyházi szerepvállalás erősítése;
- Központi költségvetés által támogatott programok indítása;
- Hiányzó szociális alapszolgáltatás telepítése, a működő támogatása;
- Szociális bölcsődei elhelyezés feltételeinek megteremtése;
- Bentlakásos oktatási intézmények kapacitásának bővítése;
- Felzárkóztatásban közreműködő szervezetek együttműködésének koordinálása;
- Munkába állást segítő programok indítása (képzés, etikett, stb.);
- Épületfelújítást segítő programokban való részvétel információs és adminisztratív támogatása;
- Folyamatos kommunikáció fenntartása a szegregátum irányába.

A szegregációs folyamatok kezelésének több, egymást segítő irányúnak kell lennie ahhoz, hogy mérhető, tapasztalható pozitív változás történjen.

16. ábra: A szegregációs folyamatok komplex kezelésének területei

Foglalkoztatás javítása

A szegregátumban élők foglalkoztathatóságának javítása kiemelt beavatkozási terület, amely a felzárkóztatási folyamat egyik meghatározó pillére. A cél olyan, elsősorban helyben elérhető munkalehetőségek kialakítása, amelyek a jellemzően alacsony iskolai végzettségű lakosság számára is reális és fenntartható foglalkoztatási alternatívát biztosítanak. Ennek egyik lehetséges eszköze a korábbi zártkertes területek szociális célú hasznosítása, valamint szociális gazdaságok létrehozása,

amelyek egyszerre szolgálhatják a foglalkoztatás bővítését, a munkaerőpiaci kompetenciák fejlesztését és a közösségi önfenntartó képesség erősítését. A tervezett program elsődleges célja nem csupán a munkavégzés biztosítása, hanem az érintettek mentális állapotának, önértékelésének és társadalmi pozíciójának javítása is. A lépcsőzetes, hosszú távú személyes fejlődési útvonalak kialakítása elengedhetetlen ahhoz, hogy a résztvevők tartósan kedvezőbb élethelyzetbe kerüljenek, és képesek legyenek stabil, piacképes munkavállalói szerep betöltésére. A folyamatos, egész éves foglalkoztatás biztosításához szükséges a termelési folyamat több szakaszának helyben történő kialakítása. A mezőgazdasági alapanyagok előállítás mellett ezért kiemelt jelentőségű a helyben történő feldolgozás megszervezése is, amely növeli a hozzáadott értéket, stabilabb foglalkoztatási struktúrát eredményez, és erősíti a helyi gazdaság önfenntartó képességét.

A szegregátumban élők munkaerőpiaci integrációjának elősegítése fontos, de önmagában nem elegendő feltétele a tartós társadalmi felzárkózásnak. A foglalkoztatás javulása önmagában nem garantálja a háztartások életszínvonalának emelkedését, amennyiben a családok nem rendelkeznek a mindennapi életvezetéshez, a felelős gazdálkodáshoz és a hosszú távú tervezéshez szükséges készségekkel. A jövedelem növekedése akkor tud valódi, fenntartható pozitív hatást gyakorolni a családok életére, ha ezzel párhuzamosan megtörténik a pénzügyi és életviteli szemlélet fejlesztése is. A felzárkózás egyik kritikus eleme ezért a szemléletformálás: a tudatos pénzkezelés, a tervezett háztartási gazdálkodás, a megtakarítási készség erősítése, valamint az adósságkezeléssel és a felelősségteljes pénzügyi magatartással kapcsolatos ismeretek elsajátítása. E kompetenciák hiányában a háztartások gyakran nem tudják hatékonyan kezelni az újonnan megszerzett jövedelmet, ami veszélyeztetheti a munkaerőpiaci beilleszkedés eredményességét is, és hosszú távon a szegregáció újratermelődéséhez vezethet. Ennek támogatására szolgálnak a TOP_PLUSZ-3.1.3-23 konstrukció keretében megvalósítandó, kifejezetten a roma és mélyszegénységben élő lakosság számára tervezett pénzügyi tudatosságot fejlesztő programok. Ezek célja, hogy a résztvevők elsajátítsák a pénzügyi stabilitáshoz szükséges ismereteket és készségeket, amelyek hozzájárulnak a család mindennapi életminőségének javításához, a kiszolgáltatottság csökkentéséhez, valamint a hosszú távú társadalmi integráció megerősítéséhez.

A foglalkoztatási arány javulása és a pénzügyi tudatosság fejlesztése fontos előrelépést jelent a szegregátumban élők felzárkóztatási folyamatában, ugyanakkor ezek önmagukban nem elegendők a tartós élethelyzetjavuláshoz. A szegregátumban élő családok körében a mindennapi élet szervezése hagyományosan a folyamatos otthontartózkodáshoz igazodott: a háztartási feladatokat és a gyermekek felügyeletét jellemzően mindig el tudta látni valaki. A tartós munkavállalás azonban alapvetően átalakítja ezt a működési módot. A rendszeres munkába állás következtében a családoknak új, korábban nem tapasztalt logisztikai kihívásokkal kell szembenézniük: a gyermekek biztonságos elhelyezése, a napközbeni felügyelet megszervezése, valamint a szabadidős és fejlesztő tevékenységekhez való hozzáférés biztosítása mind olyan feladatok, amelyek támogatás nélkül akadályozhatják a szülők munkaerőpiaci részvételének fenntartását. Ha ezekre a problémákra nem születik megfelelő megoldás, a szülők könnyen visszakerülhetnek az inaktivitás állapotába, ami hátráltatja a felzárkóztatási folyamat tartósságát, és növeli a visszacsúszás kockázatát. A családi logisztikai terhek enyhítését és a gyermekek biztonságos, strukturált nyári elhelyezését szolgálják a TOP_PLUSZ-3.1.3-23 konstrukció keretében megvalósítandó tematikus nyári táborok. Ezek a programok nemcsak a munkaerőpiaci részvétel fenntartását támogatják, hanem fejlesztik a gyermekek szociális készségeit, erősítik a közösségi integrációt, és hozzájárulnak a szociális kompetenciák fejlődéséhez. A táborok így egyszerre szolgálnak gyermekvédelmi, oktatási és társadalmi integrációs célokat, és kulcsszerepet játszanak a felzárkóztatási folyamat hosszú távú fenntarthatóságában.

Korai szocializáció és oktatás

Azokon a területeken, ahol a gyermekek nagy arányban rendelkeznek tanulási, szociális vagy képességbeli hátrányokkal, kiemelten szükséges ezek célzott, komplex fejlesztése. A felzárkózás nem a hagyományos tanítási óraszám növelésével érhető el, hanem olyan tudatosan felépített, élményalapú pedagógiai és fejlesztési programokkal, amelyek képesek hatni a gyermekek motivációjára, személyiségére és szociális kompetenciáira. Ilyen pozitív transzferhatással bírnak például a mindennapos művészeti tevékenységek, sportprogramok, kreatív vagy közösségfejlesztő foglalkozások, amelyek nem csupán készségfejlesztést biztosítanak, hanem a közösségi normák elsajátítását, a fegyelmezettséget, az együttműködést és a kitartást is erősítik. A tehetséggondozás beépítése szintén lényeges, azonban nem a felzárkózási célok kárára: a hátránykompenzáció elsődleges feladat, de a tehetség kibontakoztatása egyidejűleg hozzájárulhat az önbizalom, a motiváció és a társadalmi integráció erősítéséhez. A TOP_PLUSZ-3.1.3-23 konstrukció keretében tervezett humánfejlesztési beavatkozások ezt a szemléletet követik: színvonalas szabadidős programok, fejlesztő foglalkozások, korrepetálás és tanácsadási szolgáltatások biztosításával támogatják a hátrányos helyzetű gyermekek iskolai előrehaladását és személyiségfejlődését. A program külön hangsúlyt helyez a korai szocializáció megerősítésére is, felismerve, hogy a tanulási hátrányok jelentős része már a kisgyermekkorban megalapozódik. Ennek érdekében a konstrukció csoportos készségfejlesztési foglalkozásokat kínál a szülők és a gyermekek közötti kötődés erősítésére, amely a gyermek érzelmi biztonságának és későbbi tanulási sikerességének egyik alapfeltétele. A szülők mentálhigiénés támogatása és a szülői kompetenciákat fejlesztő programok olyan eszközök, amelyek segítik a családokat a stabil és támogató otthoni környezet kialakításában, csökkentve a generációs szinten ismétlődő hátrányok továbbörökítésének kockázatát. A társadalmi befogadás és kohézió erősítése érdekében a program tanórán kívüli fejlesztéseket és iskolai előrehaladást támogató tevékenységeket is biztosít, különösen a hátrányos helyzetű és roma gyermekek számára. A korrepetálások, egyéni és kiscsoportos fejlesztések, tanulási mentorálás és pályorientációs támogatás egyaránt hozzájárulnak az iskolai lemorzsolódás csökkentéséhez és az esélyegyenlőség növeléséhez. A komplex gyermek- és szülőtámogatási beavatkozások összessége a szegregációs folyamatok mérséklését, a társadalmi integráció erősítését és a hosszú távú felzárkózás feltételeinek megteremtését szolgálja.

Felzárkózásban előrehaladók célzott támogatása

A leszakadó közösségek felzárkóztatása akkor lehet eredményes, ha a beavatkozások hatásai a közösség valamennyi rétegében megjelennek, és minden életkori csoport számára érzékelhető javulást hoznak. A felzárkózás folyamatában kulcsfontosságú annak biztosítása, hogy a gyermekek, a fiatalok, a munkaképes korúak és az idősek egyaránt részesüljenek olyan szolgáltatásokból, fejlesztésekből és támogatásokból, amelyek javítják életminőségüket, növelik esélyeiket és erősítik a közösségbe vetett bizalmukat. A beavatkozások által érintett rendszerek összehangoltabb, integrált működése nélkül azonban ez nem valósítható meg.

A felzárkózás hatékonysága nagymértékben függ attól, hogy a nevelési-oktatási intézmények, az egészségügyi ellátórendszer, a szociális szolgáltatások, a karitatív szervezetek, valamint a közigazgatás és az állami szolgáltatók milyen mértékben képesek egymással együttműködni. A különböző ágazatok közötti tudatos szinergiák kialakítása – például az információáramlás javítása, a közös célok meghatározása, a szolgáltatások egymásra épülése és az egységes esetkezelési megközelítés – elengedhetetlen a tartós és mérhető eredmények eléréséhez. Az integrált szolgáltatási rendszer olyan környezetet teremt, amelyben a hátrányos helyzetű lakosság élethelyzete nem csupán egy-egy beavatkozás mentén, hanem rendszerszinten javul. A komplex felzárkóztatási program ugyanakkor csak akkor válik teljes körűvé, ha a szolgáltatási és szociális beavatkozások kiegészülnek a gazdasági integráció lehetőségeivel is. A munkahelyteremtés, a helyi foglalkoztatási programok és a

munkavállaláshoz kapcsolódó kompetenciafejlesztés kulcsszerepet játszanak abban, hogy a közösség tagjai ne csupán a támogatások passzív kedvezményezettjei, hanem a helyi gazdaság aktív résztvevői legyenek. A foglalkoztatásba való bekapcsolódás tartós stabilitást ad, növeli a háztartások önfenntartó képességét, és hosszú távon csökkenti a szegregáció újra termelődésének kockázatát.

Ezt az integrált, többszintű fejlesztési szemléletet közvetlenül támogatja a TOP_PLUSZ-3.1.3-23 konstrukció, amely célzottan olyan szolgáltatásokat és fejlesztéseket hoz létre, amelyek a felzárkózásban már előrehaladott, de még instabil élethelyzetű csoportokat megtartják és tovább erősítik, megelőzve a visszacsúszás veszélyét. A projekt célja kifejezetten a hátrányos helyzetű csoportok számára esélyteremtő szolgáltatások fejlesztése, kiemelt célcsoportja az gyermekek, fiatalok, nők, idősek és a roma lakosság. Kiemelt fejlesztési területei pedig az egészségügyi prevenció, az egészséges életmód, a testi-lelki-mentális állapot javítása, az egyéni és közösségfejlesztés sport, tanulás, tehetséggondozás, stb. területén, a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása, a hiányzó szolgáltatások meghonosítása, a mélyszegénység újra termelődésének csökkentése. A TOP_PLUSZ-3.1.3-23 konstrukció minden elemével azt erősíti, hogy a felzárkózási folyamat csak akkor lehet tartós, ha minden érintett korcsoport megtapasztalja a fejlesztések előnyeit, az ágazati szolgáltatások összehangoltan működnek, és a programok nemcsak a jelenlegi hátrányokat enyhítik, hanem a visszacsúszás kockázatát is csökkentik. Tehát a tervezett helyi humánfejlesztés a felzárkózásban előrehaladók megtartását, stabilizálását és továbblépését támogatja, közvetlenül illeszkedve a komplex anti-szegregációs beavatkozási logikához.

Hálózatosodás, önkormányzati területfelelősi rendszer bevezetése

A szegregációt kiváltó és fenntartó folyamatok érdemi megváltoztatása csak akkor valósítható meg, ha a helyi és térségi szinten működő intézmények között következetes, intézményesített együttműködés jön létre. A felzárkózás és integráció nem kizárólag szociális vagy oktatási kérdés, hanem több ágazaton átívelő közpolitikai feladat, amely összehangolt, hálózatos működést igényel. Ennek keretében az önkormányzatnak folyamatos partnerségben kell együtt dolgoznia a nevelési-oktatási intézményekkel – így Barcs Város Óvodájával és Bölcsődéjével, valamint a Tankerületi Központtal –, a Barcs Városi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, a munkaerőpiaci szervezetekkel, a szociális és egészségügyi szolgálatokkal (házi- és gyermekorvosi praxisok, védőnői szolgálat, szociális munkások), a civil szervezetekkel, továbbá a gazdasági szereplőket összefogó Kereskedelmi és Iparkamarával.

A hálózatosodás sikerének egyik alapfeltétele az úgynevezett területfelelősi rendszer kialakítása, amely biztosítja, hogy a különböző beavatkozási területeken a „gazdaszemlélet” – azaz a felelősség, a nyomon követés és a proaktív problémakezelés – következetesen érvényesüljön. A rendszer célja, hogy világos felelősségi köröket határozzon meg, javítsa az információáramlást a résztvevő intézmények között, és lehetővé tegye az esetkezelések és beavatkozások összehangolt irányítását. Ez különösen fontos a szegregációval érintett területek esetében, ahol a támogatási szükségletek sokrétűek és egymást erősítő hatásúak.”

„A TOP_PLUSZ-3.1.3-23 konstrukció keretében tervezett projekt célzottan erősíti ezt a hálózatos együttműködést. A program megvalósításába bevonásra került a Barcsi Szociális Központ, a Barcs Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata, valamint a Barcsi Kulturális és Ismeretterjesztő Egyesület. A három szervezet bevonása lehetővé teszi, hogy a projekt során létrejövő szolgáltatások és programok a szociális ellátás, a kulturális-közösségi fejlesztés és a roma közösség érdekképviselete felől egyaránt támogatást kapjanak, ezáltal biztosítva a felzárkózás komplex és fenntartható jellegét. A bevont partnerek együttesen hozzájárulnak a területfelelősi rendszer gyakorlati megvalósításához, a közösségek eléréséhez és az érintett lakosság tartós bevonásához.”

„Az anti-szegregációs program monitoringja és nyomon követése szervesen kapcsolódik a teljes helyi esélyegyenlőségi és fejlesztési stratégia monitoringrendszeréhez, amelynek részleteit a 6.4 fejezet mutatja be. Ez biztosítja, hogy a hálózatos együttműködések eredményei, a szolgáltatások hatékonysága és a területi folyamatok változásai egységes rendszerben kerüljenek értékelésre és visszacsatolásra.

Életveszélyes, gazdaságosan fel nem újítható épületek felszámolása

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területeken gyakran találhatók olyan lakóépületek, melléképületek vagy egykori gazdasági épületek, amelyek szerkezetileg leromlottak, statikai szempontból nem biztonságosak, vagy olyan mértékben elavultak, hogy felújításuk nem gazdaságos vagy nem műszakilag indokolható.

Az életveszélyes, műszaki állapotuk miatt gazdaságosan nem felújítható épületek felszámolása elengedhetetlen a szegregátum fizikai és társadalmi megújításához. Ezek az épületek nemcsak közvetlen biztonsági kockázatot jelentenek az ott élők számára, hanem hozzájárulnak a környezet további leromlásához, a negatív településképi hatások fennmaradásához és a szegregált státusz újratermelődéséhez. A bontás lehetőséget teremt a területek rendezésére, zöldfelületek vagy közösségi funkciók kialakítására, valamint új lakóterületek kialakítására, ezzel párhuzamosan a hátrányos helyzetű lakosság közé további, magasabb társadalmi státuszú lakók betelepülésére (önkéntes integráció), ezzel pedig a terület státuszának felértékelődésére, illetve hosszú távon olyan fejlesztések megvalósítására, amelyek elősegítik az élhetőbb, biztonságosabb és integrációt támogató városi környezet létrejöttét.

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

A város 2024-2030-as programozási időszakra megfogalmazott fejlesztési céljainak, így a jelen Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazott fejlesztéseknek összhangban kell lennie és illeszkednie kell a vizsgált időszakot felölelő, hatályban lévő települési, valamint magasabb szintű – megyei-, nemzeti-, és nemzetközi szintű – fejlesztési dokumentumok céljaihoz. Az ITS céljaival és beavatkozási tervével szemben támasztott elvárást indokolja egyrészt az illeszkedési elvárás az adott jogszabályi környezethez, másrészt az a tény, hogy Barcs településfejlesztési törekvései megvalósítása szempontjából az uniós kohéziós források elérése lehet a legfontosabb feltétel a tervezési időszak vonatkozásában.

A településen az alábbi helyi fejlesztési és szabályozási dokumentumokhoz való illeszkedést vizsgáltuk a stratégia készítése során, amely során megállapítást nyert az illeszkedés:

- Barcs Településrendezési Terve: A településrendezési tervben foglaltak és az ITS céljai, tervezett beavatkozásai között ellentmondás nem áll fenn.
- Barcs Város Településszerkezeti Terve: A településszerkezeti tervben foglaltak és az ITS-ben ITS céljai, tervezett beavatkozásai között ellentmondás nem áll fenn.
- Barcs Településfejlesztési Konceptiója: A Konceptióban foglaltak összhangban állnak az ITS-ben tervezett célokkal és beavatkozások, az ITS szélrendszerének alapját biztosítja. A Konceptió és az ITS céljai között ellentmondás nem áll fenn.
- Barcs Város Önkormányzatának Gazdasági Programja: A gazdasági programban megfogalmazott egészségügy; sport; köznevelés; közösségi tér biztosítása, közművelődési, tudományos, művészeti tevékenységek; helyi közutak és közterületek fenntartása; energiahatékonysági beruházások; gyermek- és ifjúsági feladatokról való gondoskodás; a településfejlesztés és településrendezés, valamint a turisztika és idegenforgalom területén megfogalmazott célok és feladatok összhangban állnak az ITS-ben ezen területek esetében megfogalmazott céljaival és fejlesztési elképzeléseivel.

A települési szintnél magasabb szintű dokumentumokhoz való illeszkedésvizsgálat esetében az alábbi dokumentumokhoz való illeszkedés vizsgálata történt meg:

- Somogy Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027;
- Somogy Vármegye Területfejlesztési Konceptiója 2030;
- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK);
- Magyarország Partnerségi Megállapodása és a Nemzetközi Fejlesztési Programok.

4.1. Külső összefüggések

4.1.1. Helyi fejlesztési és szabályozási dokumentumok

Az akcióterületek kijelölésekor, valamint a hálózatos és nem hálózatos beavatkozások meghatározása során került figyelembe vételre a város településrendezési és településszerkezeti terve, amelyek így a stratégia térbeli alapjait adják.

Barcs Város Településfejlesztési Konceptiójában leírt távlati célok szolgálnak alapul az ITS középtávú céljaihoz. Az ITS-ben megfogalmazott célok a Konceptió hosszú távú céljainak megvalósulását szolgálják, így a két dokumentum célrendszere kapcsolódik egymáshoz.

Az ITS elkészítéséhez felhasználásra kerültek a Konceptió megállapításai, így különösen a térségi és regionális összefüggések és Barcs e területi szerepe, a településen fennálló problémák (népesség, foglalkoztatás, gazdasági helyzet, egészségügyi és szociális ellátás, oktatás-nevelés, művelődés, turizmus és idegenforgalom, stb.).

4.1.2. Somogy Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027

6. táblázat: Somogy Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027 való illeszkedés

SVM ITP átfogó céljai	Az ITS illeszkedésének bemutatása
<i>A vármegye foglalkoztatási helyzetének javítása, a gazdasági aktivitás növelése</i>	<p>Az ITP I. átfogó célja leírja, hogy a vármegyében cél, hogy a munkaképes korú lakosságnak minél nagyobb része rendelkezzen megfelelő munkahellyel és ezáltal, biztosítottá váljon a lakosság megélhetése.</p> <p>Ezt a célt kívánja elérni Barcs város is a gazdasági potenciál erősítése átfogó cél valamennyi tematikus és területi céljával (turisztikai potenciál erősítése; új turisztikai attrakciók kialakítása; Dráva part fejlesztése; ipari park és iparterületfejlesztés; soft jellegű gazdaságfejlesztés), továbbá a helyi humán fejlesztés tematikus céllal, valamint a közlekedési infrastruktúra fejlesztéssel, amely kiemelt beavatkozásai a tervezett hivatás forgalmú kerékpárutak (Barcs-Drávaszentés, Barcs városközpont-Dráva part).</p>
<i>A vármegye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembevételével</i>	<p>Az átfogó cél további célja, hogy a vármegyében keletkező jövedelmek minél nagyobb része a vármegyében is kerüljön elköltésre. Ezt a célt Barcs a turisztikai beavatkozásokkal kívánja elérni, amely keretében új turisztikai attrakció kialakítását tervezi a város, a legjelentősebb térségi turisztikai potenciált, a Dráva partot kívánja fejleszteni szabadidő, sportolás és fürdés, szállás és rendezvényturizmus területén. Az ITS-ben e területre megfogalmazott célokkal egy olyan komplex helyi és térségi turisztikai termékcsomag kialakítása tervezett, amely a térségre ez idáig nem jellemző szezonáltságú programkínálatot is biztosít majd.</p>
<i>A vármegye térszerkezeti sajátosságaiól fakadó különbségek csökkentése: esélyegyenlőség minden somogyi polgár számára</i>	<p>Az ITP. II. átfogó cél nevesíti azon területeket, ahol cél a meglévő lehetőségek kiaknázása. Barcs esetében felszíni vizekben gazdag területek, a termálkincs, a természeti, táji és kulturális értékek megőrzése és bemutatása. Az ITS-ben ezen átfogó célhoz illeszkedve a Dráva folyó és ahhoz kapcsolódó terület fejlesztése, a Barcsi Gyógy- és termálfürdő fejlesztése, valamint a táji, természeti és kulturális értékek megőrzése és bemutatása érdekében a volt földhivatali épület turisztikai központtá alakítása szerepel. Közvetetten a cél megvalósulását szolgálja a tervezett kerékpáros infrastruktúra fejlesztések, amely közül az egyik végcélja a Drávaszentési Látogatóközpont, a másiké pedig a Dráva folyó.</p>
	<p>Az ITP III. átfogó célja a gazdaság egyik korlátjaként nevezi az alacsony fokú mobilitási hajlandóságot, amelyet Drávaszentés, illetve a várostól nyugatra fekvő további települések esetében mérsékelni kíván a tervezett hivatás forgalmú kerékpárút. Ezzel javul Barcs és a külső területek kapcsolata, igazodva</p>

az ITP azon céljához, hogy a településen belüli, valamint a térségi jelentőségű központok (ahogy Barcs is) és vonzáskörzetükbe tartozó települések közötti közlekedés fenntartható módon fejlődjön.

Ez az átfogó cél megfogalmazza továbbá, hogy a helyi és térségi humán szolgáltatások infrastrukturális feltételeit javítani kell, a szolgáltatási színvonal területileg kiegyenlített magas minőségét biztosítani kell. Ehhez teljes mértékben illeszkedik az ITS-ben a város által megfogalmazott intézményfejlesztések, amely többek között oktatási és nevelési, valamint egészségügyi és szociális intézményt is érint.

Ez az átfogó cél meghatározza továbbá, hogy a somogyi települések esetében törekedni kell a települések vonzóbbá és élhetőbbé tételére, amelyhez az ITS előbbi kifejtetteken túl a zöldinfrastruktúra fejlesztéssel (közparkok és közterek esztétikai és funkcionális fejlesztése), az épített és meglévő infrastruktúra fejlesztéssel, lokális közlekedésfejlesztéssel (út, parkoló), valamint intézményeinek energetikai fejlesztésével is hozzá kíván járulni.

A célok illeszkedésén túl az ITP területi lehatárolása a Barcsi járást komplexen fejlesztendő járásként tartja számon, így célzott programmal fejlesztendő, különösen hátrányos terület, amely országhatár menti perifériaként is értelmezhető.

Az ITP a Dráva folyót a gyorsan fejlődő aktív turisztika egyik fontos útvonalaként említi, valamint a vármegye többpólusú turisztikai fejlesztés egyik súlypontjaként tartja számon, megemlítve az EuroVelo áthaladását és a kerékpáros fejlesztést. Barcs az ITP-ben a szolgáltatási központ mellett a foglalkoztatás növelése, valamint az iparfejlesztés fókuszában is van, amivel az országos átlagalatti foglalkoztatási helyzet javítható. Mindezekhez illeszkedik az ITS gazdaság- és turizmusfejlesztésre irányuló törekvései.

4.1.3. Somogy Vármegye Területfejlesztési Konceptiója 2030

Somogy megye Területfejlesztési Konceptiója 2030 átfogó céljai megegyeznek az Integrált Területi Program átfogó céljaival, így az azokhoz való illeszkedés a fentiekben bemutatásra került. Emellett további illeszkedés is fennáll az ITS és a Konceptióban leírtak között.

A Konceptió a határ menti térségek fejlesztésének szükségességét is vizsgálja a 2.4.5.5. alfejezetben. A Dráva mentére vonatkozóan megállapítja, hogy a lehetőségek ezidáig alapvetően alulhasznosítottak maradtak mind a vármegye társadalmi-gazdasági felzárkóztatása szempontjából, mind a horvát partnerek érdekei szempontjából. A határmenti együttműködés Somogy vármegye esetében egybeesik az ezidáig alulhasznosított, páratlan ökológiai értékekkel rendelkező, jelentős részben érintetlen Dráva menti területek fejlesztésével, amely a Barcsi járás területén tervezett komplex fejlesztési programok központi eleme. A határmenti együttműködés tematikájában a természeti értékek közös hasznosításához illeszkedő turisztikai fejlesztésekben, valamint a határmenti települések társadalmi-gazdasági kapcsolataihoz illeszkedő kooperációk erősítésében szükséges, hogy megjelenjen, amelyhez teljes mértékben illeszkedik az ITS térségi szerepkör erősítése és elérhetőség javítása átfogó cél keretében megjelenő térségi együttműködési kezdeményezések szükségességének igénye, továbbá valamennyi turisztikai és idegenforgalmi cél is.

Ehhez kapcsolódóan térbeli vetületben is kijelölésre került Barcs városa, az alapvető turisztikai együttműködések keretében, valamint a nemzetközi és hazai termelő és szolgáltató vállalkozások, logisztikai és szállítványozó cégek letelepedését elősegítő infrastrukturális feltételek, és az azok

igényeit kiszolgáló üzleti szolgáltatások kiépítése kapcsán is, amely utóbbi illeszkedik az iparterületek fejlesztési céljaihoz.

A Dráva folyó környezetének fejlesztési elképzelései között a kikötő fejlesztése is megtalálható, amely összhangban áll a Konceptióban leírtakkal, mi szerint „A turisztikai hasznosításra való felkészülés érdekében már most meg kell kezdeni a személyforgalmi kikötők fejlesztéseinek előkészítő tevékenységeit...”⁸ Itt egyébként a 68. számú főút barcsi kiépítésének fontossága is megjelenik, összhangban a megalapozó vizsgálatban leírtakkal.

A térségi együttműködési kezdeményezések, valamint a Dráva parttal és a gyógyfürdővel összefüggő fejlesztési célok illeszkednek a Konceptió azon megállapításához, hogy a turisztikai együttműködés területén alapvető a Dráva menti térség, mint egységes desztináció megjelenítése, így a határon átnyúló közös turisztikai termékcsomagok kialakítása, közös turisztikai információs bázis kialakítása, közös turizmusmenedzsment, marketing és egységes piaci megjelenés szükséges, amelyet Barcs a térségi településekkel is ki kíván egészíteni.

A Konceptió leírja, hogy a Dráva folyó somogyi szakasza és a part menti – a Duna-Dráva Nemzeti Park részét képező – területek egyike hazánk legkevésbé bolygatott, leginkább természet közeli állapotban megőrzött térségének, amely önmagában való értékén túl kiváló feltételeket kínál a vízi-, a horgász- és a vadászturizmus fenntartható fejlesztésére is. Barcs turisztikai fejlesztési elképzelésének részét képezi az aktív turizmus területi, térségi meghonosítása, hosszú távon a szükséges infrastruktúra kialakítása (kerékpárutak, kikötőfejlesztés, stb.).

4.1.4. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

A Nemzeti Fejlesztés 2030 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót (OFTK) hazánk társadalmi, gazdasági és területi fejlődése, valamint környezetminőségének javítása érdekében egy hosszútávú jövőképet, valamint az ehhez kapcsolódó fejlesztéspolitikai célokat és elveket tartalmazza.

A Konceptió illeszkedik a kiemelt nemzeti stratégiai tervdokumentumokhoz, fejlesztéspolitikai és területfejlesztési szempontból közös irányt határoz meg a szakpolitikák számára. Ezzel egyetemben kapcsolódik a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz és megalapozza a kiemelt nemzeti célkitűzések megvalósítását szolgáló – fejlesztéspolitikai célú – szakpolitikai programok tervezését és végrehajtását.

Az OFTK a fejlesztéspolitikai eszközökön keresztül kapcsolódik a nemzeti költségvetésből finanszírozott fejlesztési célú programok megvalósításához. Előremutató jövőképe és célrendszere 2030-ig szól, és több olyan fejlesztési feladatot és területet is megfogalmaz, amelyhez Barcs Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának céljai is illeszkednek.

Az ITS illeszkedik az OFTK jövőképehez, amely Barcs városával összhangban gazdaságfejlesztést, népesség és közösségfejlesztést, a természeti erőforrások hasznosítását, valamint a kiegyenlített térszerkezet elérését célozza.

Ezzel összhangban az ITS célrendszere illeszkedik az OFTK átfogó céljaihoz, valamint az abból megfogalmazott specifikus célokhoz hiszen, hiszen Barcs városa ezekkel összhangban megfogalmazta

---

⁸ Forrás: Somogy Megye Területfejlesztési Konceptiója, p. 36. (2.4.5 5. Határmenti térségek fejlesztése alfejezet)

a foglalkoztatás növelését segítő gazdaságfejlesztési célokat és tervezett beavatkozásokat, az egészséges és megújuló társadalom elérésének célját és az ehhez vezető beavatkozási javaslatokat (soft jellegű és infrastrukturális fejlesztések, zöldterület- és sport jellegű fejlesztések), a természeti értékek megőrzését és védelmét szolgáló célokat és fejlesztési elképzeléseket (természetközeli turisztikai fejlesztések), továbbá a természeti erőforrások fenntartható használatát segítő beruházásokat (energetikai korszerűsítések), valamint a térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet célját és annak elérését szolgáló beavatkozásokat (zöldterület fejlesztés, utak felújítása, kerékpárutak építése).

7. táblázat: Az OFTK által megfogalmazott gazdaságstratégiai feladatokhoz való illeszkedés

AZ OFTK által megfogalmazott releváns gazdaságstratégiai feladatok	Az ITS illeszkedésének bemutatása
<i>A foglalkoztatást biztosító gazdasági ágazatok és tevékenységek fejlesztése</i>	A gazdaságfejlesztésen belül az ITS-ben megfogalmazásra kerülnek a turisztikai, idegenforgalom fellendítésére szolgáló célok. Ez a szegmens jelenleg kihasználatlan lehetőség a város számára. Új turisztikai attrakció kialakítása, a Dráva part fejlesztése, a szezonális megszüntetése fellendíti a város idegenforgalmi látogatottságát, így egyrészt a szolgáltatók esetében megnő a munkaerőigény, másrészt új szolgáltatások honosodhatnak meg a városban.
<i>A piacbővítési lehetőségek feltárása, piacbővítés (pl. keleti nyitás)</i>	A térségi együttműködés a lehetőségek térségi, határon átívelő feltárását is magába foglalja.
<i>A helyi gazdaság erősítése</i>	A helyi gazdaság erősítését célozzák a gazdasági célok. Kiemelendő ezek közül a meglévő iparterületek fejlesztési és bővítési koncepciója, valamint a közelmúltban kialakított Barcsi iparterület további fejlesztése, amelyek a helyi gazdasági szereplők számára is lehetőséget biztosíthatnak bővülésre, fejlődésre. A helyi gazdaságot nagymértékben erősítené továbbá a helyben rendelkezésre álló megfelelő képzettségű és tudású munkavállaló elérése, amelyet a humán fejlesztések és soft jellegű elemek által céloz elérni a város.

8. táblázat: Az OFTK által megfogalmazott társadalomstratégiai feladatokhoz való illeszkedés

AZ OFTK által megfogalmazott releváns társadalomstratégiai feladatok	Az ITS illeszkedésének bemutatása
<i>A megélhetést, jövedelmet biztosító foglalkoztatási lehetőségek biztosítása</i>	Gazdasági potenciál erősítése átfogó cél keretében megfogalmazott turisztikai, gazdaság infrastruktúra és helyi humánfejlesztés keretében kitűzött célok és tervezett beavatkozások reagálnak e társadalomstratégiai feladatra. A tervezett beavatkozások által új turisztikai attrakció-bővülés valósulhat meg, amely a foglalkoztatás területén is munkaerőt kíván majd, valamint az ipari és gazdasági területek fejlesztésével potenciális foglalkoztatók letelepedése várható, amely munkaerő igényre a gazdaságot kiszolgáló helyi humánfejlesztés, illetve a soft jellegű humánfejlesztés fog tudni reagálni biztosítani.
<i>A gyerekszegénység elleni küzdelem, a gyerekek felzárkózási és oktatási esélyeinek növelése</i>	E feladatra kíván megoldást az anti-szegregációs programban leírt megkezdett oktatási-nevelési programok (pl. felzárkóztató program) továbbvitele, valamint a gyermekek számára a rendszeres közösségi programok fenntartása. Emellett az oktatási-nevelési intézmények fejlesztése (Hársfa utcai óvoda, Széchenyi közti óvoda, sportcsarnok, stb.), valamint a könyvtár fejlesztése is e feladatra fókuszál.
<i>A romák, mélyszegénységben élők társadalmi felzárkózási</i>	Anti-szegregációs programban leírt rendszeres közösségi programok megtartása, a felnőtteknek tervezett oktatási-képzési programok

	<p>megvalósítása, valamint az infrastrukturális fejlesztések segítenek a társadalmi integrációban.</p> <p>Emellett a könyvtár fejlesztése, az egészségügyi és szociális alapinfrastruktúra fejlesztése (szociális konyha, orvosi rendelők), a tervezett soft programok és infrastruktúra fejlesztés (pl. útfelújítás, ami élhető környezetet teremt) is hozzájárul a feladat teljesítéséhez.</p>
<i>A hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése</i>	<p>Anti-szegregációs programban leírt rendszeres közösségi programok megtartása, a felnőtteknek tervezett oktatási-képzési programok megvalósítása nyújt segítséget.</p> <p>Emellett a gazdaságot kiszolgáló helyi humán fejlesztés és soft jellegű gazdaságfejlesztés keretében elérendő célok szolgálnak a feladat megoldásául.</p>
<i>A lakhatási feltételek javítása, szegregált élethelyzetek felszámolása</i>	<p>A tervezett útfelújítások nagymértékben hozzájárulnak a szegregált területen fennálló állapotok javulásához.</p>
<i>A gyermekvállalást ösztönző környezet</i>	<p>A gyermekvállalás ösztönzése területén a gyermekekkel látogatott intézmények és területek fejlesztése tervezett. A meglévő oktatási-nevelési intézmények fejlesztése, a zöldfelületek és a hozzájuk kapcsolódó területek (út, parkoló), valamint a kisgyermekesek által kedvelt Szabadidőpark közvilágításának kialakítása, továbbá az orvosi rendelők fejlesztése is azt szolgálja, hogy a gyermekvállalás előtt állók számára is élhető város legyen Barcs.</p>
<i>A jó minőségű kisgyermekkorai szolgáltatások, kiemelten hátrányos helyzetű gyermekeknek és szüleiknek</i>	<p>Kisgyermekkel leggyakrabban igénybe vett szolgáltatások a bölcsődei és óvodai ellátás, a könyvtár, illetve az egészségügyi és védőnői szolgáltatások, valamint kedvelt a gyógyfürdő. Az ITS több célja is ezen szolgáltatások elérhetőségét és minőségét hivatott javítani (Széchenyi közti és a Hársfa utcai óvoda további fejlesztése; energetikai korszerűsítés az egészségügyi és szociális, az oktatási és nevelési, és a közművelődési, kulturális és közigazgatási, közszolgáltatási intézményekben, stb.). Ezen intézmények bárki számára, így a hátrányos helyzetűek számára is látogathatók.</p>
<i>A köznevelési rendszer hátránykompenzációs képességének erősítése</i>	<p>A köznevelési rendszer tekintetében kettő óvoda fejlesztése van folyamatban, a Nyugati és a Déli akcióterületen. Ezen kívül a Hősök terére tervezett út és parkolófejlesztés jelentős közlekedési könnyebbésséget fog jelenti az ott levő Arany János Általános Iskolának. További köznevelési rendszert érintő fejlesztési cél a sportcsarnok felújítása, amely folyamatban van.</p> <p>További, a helyi köznevelési rendszer hátrányát csökkenti az anti-szegregációs programban leírt felzárkóztató képzések, valamint a Városcsoponti akcióterületen az egykori földhivatali épületbe tervezett turisztikai központ kialakítása, amely gyakorlati szemléltetéssel fogja kiegészíteni az intézményekben elsajátított környezettel és természettel, valamint a kultúrával kapcsolatos ismereteket.</p>
<i>A kulturális értékekhez és szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása</i>	<p>A tervezett soft programok között kulturális elemek is helyet kapnak.</p> <p>Emellett a közművelődési, kulturális és közigazgatási, közszolgáltatási intézményekben tervezett energetikai korszerűsítések is hozzá járulnak az általuk nyújtott szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáféréshez.</p>
<i>Az egészségtudatos életformára nevelés, minden életkornak megfelelő sportolás lehetőségének megteremtése</i>	<p>Az egészségtudatosság megjelenik a tervezett soft elemekben, a tervezett prevenciók szűrésekben és a hozzá kapcsolódó ismeretátadásban is. Az infrastruktúra oldaláról elsősorban a Szabadidőközpont futópályája köré tervezett közvilágítás kialakításában, valamint a közparkok és közterek felújításában, amely utóbbiak a sétát kedvelőknek nyújt majd lehetőséget, azonban a tervezett hivatás forgalmú kerékpárutak is sporttevékenység számára is nyitottak lesznek, ahogyan a tervezett kikötőfejlesztés is kedvez majd az aktív sportolásnak. Mindezek valamennyi korosztály számára magukban hordozzák a sportolás lehetőségét.</p> <p>Kifejezetten a gyermekek számára a sportcsarnok felújítása nyújt majd sportolási felületet.</p>

A felnőttkori tanulási, tovább- és átképzési lehetőségek megteremtése, a digitális társadalom megteremtése

Elsősorban az anti-szegregációs programban leírt felnőtteknek szóló oktatási-képzési programok, valamint a gyermekek számára folytatandó felzárkóztató program járul hozzá a megvalósításához.

9. táblázat: Az OFTK által megfogalmazott környezetstratégiai feladatokhoz való illeszkedés

AZ OFTK által megfogalmazott releváns környezetstratégiai feladatok	Az ITS illeszkedésének bemutatása
<p>Az épített környezet értékeinek és a természeti erőforrások védelme, természet- és tájvédelem, környezetvédelem, örökségvédelem, a települési környezet védelme és élhetőbbé tétele, a kedvező táji adottságok megőrzése, a táj szerkezetének és karakterének kedvezőtlen irányú változásának lassítása, megállítása</p>	<p>A Városközponti akcióterületen található egykori volt földhivatali épület a város épített környezetének egy ikonikus darabja, amely jelenleg használaton kívül áll és állaga folyamatosan romlik. Az épület új funkcióval ellátása a turisztikai célú fejlesztések egyik eleme, átalakításával és felújításával az épület megmarad, újra kihasználásra kerül.</p> <p>A települési környezet védelme és élhetőbbé tétele az élhető települések konstrukción belül tervezett beavatkozások szervezés célja, kiemelten a közparkok és közterületek megújítása, a meglévő egészséges növényállomány megőrzése, a beteg egyedek eltávolításával őshonos növényfajok (vissza)telepítése által.</p>
<p>Klímaadaptáció, negatív hatások csökkentése</p>	<p>A klímaadaptáció számos negatív hatása érezhetőn Barcsra is. Ezen negatív hatások ellen kíván fellépni a város a tervezett energetikai célú fejlesztésekkel és korszerűsítésekkel, a város levegőjének tisztaságáért felelős zöldfelületek rekonstrukciójával, valamint a kerékpárutak kialakításával, amely ösztönzőleg hat majd a fenntartható közlekedési mód előnyben részesítésére a városon belül és térségi szinten is.</p>
<p>Környezettudatosság növelése, az újrahasznosítást és a takarékos anyag-, energia-, térhasználatot ösztönző szabályozás, szemléletformálás</p>	<p>A városi lakosság környezettudatosságának növelését az önkormányzat az energetikai fejlesztések megvalósításával is ösztönözni kívánja. Egyrészt, az önkormányzat energiatakarékos és megújuló energiahordozók arányának növelését tervezi megvalósítani több intézménye esetében, ami esetében ő maga is környezettudatosabbá és energiatakarékosabbá válik. Másrészt, ennek keretében a lakosság és a helyi vállalkozók számára példamutatással is él, valamint szemléletformáló program megvalósításával is növelni kívánja a helyiek környezettudatosságát.</p> <p>További környezettudatos beavatkozást jelentenek a fent kifejtett zöldterületrekonstrukciók, valamint a tervezett kerékpárutak kiépülése a városközpont és a Drávapart között, valamint a város és Drávaszentcsanak különálló városrész között.</p>

10. táblázat: Az OFTK által megfogalmazott területi stratégiai feladatokhoz való illeszkedés

AZ OFTK által megfogalmazott releváns területi stratégiai feladatok	Az ITS illeszkedésének bemutatása
<p>A leszakadó térségek, vidéki térségek, külső és belső perifériák, foglalkoztatási és szociális problémáinak kezelése</p>	<p>A déli periferián fekvő Barcsi járás a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet alapján komplex programmal fejlesztendő járás, a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet alapján a város átmenetileg kedvezményezett település, így megállapíthatjuk, hogy Barcs leszakadó, vidéki térségben, külső periferiám helyezkedik el. Barcs ITS megfogalmazott céljai között szerepel foglalkoztatási és szociális problémák mérséklésére irányuló fejlesztési elképzelés is, közvetlen (gazdaság és turizmusfejlesztés, egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztés) és közvetett (hivatás forgalmú közlekedésfejlesztés, képzés, térségi együttműködés, oktatási-nevelési intézmény fejlesztése, stb.) beavatkozási tervekben.</p>
<p>A határ menti térségek elérhetőségének fejlesztése és a határon átnyúló kapcsolatainak erősítése</p>	<p>Barcs a Dráva, mint természetes határfolyó partján fekszik, a szomszédos Horvátországgal közös Schengeni határátkelő működik a városban. A város tematikus céljai között szerepel a térségi együttműködések kezdeményezése, amelyet a járáson túl a horvát területek irányába is szeretne elindítani az önkormányzat. Ezzel erősödik a határon átnyúló horvát-magyar kapcsolat,</p>

valamint olyan stratégiák, programok dolgozhatók ki, amely nem csak a térség magyar területeire koncentrálódik, így hatékonyabb és eredményesebb munka végezhető a jövőben.

4.1.5. Magyarország Partnerségi Megállapodása és a Nemzetközi Fejlesztési Programok

Nemzetközi Fejlesztési Programokkal történő illeszkedés vizsgálata elsősorban a Széchenyi Terv Plusz vonatkozásában releváns. A 2021-es év kezdetével új Európai Uniói tervezési időszak vette kezdetét, amellyel egyetemben az új tervezési időszakban (2021-2027) az Uniói és hazai fejlesztési célok megváltoztak. A Széchenyi Terv Plusz Magyarország Partnerségi Megállapodásán keresztül, az Unió kohéziós politikájában lefektetett 5 szakpolitikai célkitűzés végrehajtásáért felel, amelyek közül az ITS alapján az alábbiak a relevánsak:

11. táblázat: Az Európai Uniói szakpolitikai célkitűzésekhez való illeszkedés

Európai Uniói szakpolitikai célkitűzés	Az ITS illeszkedésének bemutatása
<i>Versenyképesebb és intelligensebb Európa</i>	A szakpolitikai célkitűzés leírja, hogy elsősorban a hátrányos helyzetű régiókban levő kkv-k fejlesztése szükséges ahhoz, hogy a magyar kkv-k teljesítménye növekedni tudjon. Leírja továbbá, hogy külön figyelmet kell kapniuk a szabad vállalkozási zónákban (mint Barcs) működő vállalkozásoknak, mivel ezen területeken a gazdasági környezet nagyobb kihívást jelent, ezek a vállalkozások saját erőből nehezen tudnak áttérni a legmodernebb technológiákra, így termelékenységük növelése jelentős kihívás számukra. A leghátrányosabb területeken működő vállalkozásoknak a megmaradás is kihívást jelent, kisebb az esélyük akár országos méretűvé válni, vagy a nemzetközi értékláncokba is bekapcsolódni. Mindezek illeszkednek a város gazdaságfejlesztési céljaihoz.
<i>Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa</i>	A szakpolitikai célkitűzés rögzíti az ÜHG-kibocsátás csökkentésének szükségességét, a levegőszennyezés visszaszorítását, hatékonyabb és takarékosabb energiafelhasználást, illetve a megújuló energiaforrások (kiemelten a napenergia, biomassa és a geotermikus energia) fokozott alkalmazását. Ezen célok eléréséhez illeszkednek a tervezett – több önkormányzati intézményt érintő - energetikai korszerűsítések, valamint a fenntartható közlekedést elősegítő és ösztönző kerékpárút építések, de a levegő tisztaságához hozzájárulnak majd a tervezett zöldterület fejlesztések, hiszen a zöldnövényzet levegőszűrő szerepe javul általuk.
<i>Szociálisabb és befogadóbb Európa</i>	Az anti-szegregációs programban leírt intézkedések, a tervezett oktatási-nevelési intézményeket célzó fejlesztések, valamint a helyi humánfejlesztést célzó soft jellegű fejlesztési elképzelések illeszkednek a szakpolitikai cél alábbi törekvéseihez: „A köznevelés rendszerszintű fejlesztései a minőségi, méltányos oktatáshoz való hozzáférést, a tanulói eredményesség javítását szolgáló országos, intézményi és tanulói szintű beavatkozásokat, ezen keresztül a területi különbségek mérséklését támogatják. Folytatjuk a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a romák minőségi általános oktatásban való részvételének javítására irányuló erőfeszítéseket, így csökkentve a szegregációs kockázatokat.” Illeszkedik továbbá az ITS-ben megfogalmazott oktatási és nevelési intézmények fejlesztésének a célja a szakpolitikai célkitűzés azon törekvésehez (pl. sportcsarnok fejlesztése), hogy az iskolai oktatási infrastruktúrába történő beruházások javítsák az inkluzív és minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést az oktatásban.
<i>A polgárokhoz közelebb álló Európa</i>	E szakpolitikai célkitűzés az OFTK területi stratégiai feladatait, céljait fogalmazza meg, amelyhez az ITS illeszkedése a 9. táblázatban bemutatásra került.

4.2. Belső összefüggések

A megalapozó vizsgálat leírja a városban beazonosított problémákat, amelyek mérséklésére és megszüntetésére a város célokat és beavatkozási ötleteket, ú.n. fejlesztési javaslatokat dolgoz ki az ITS-ben.

12. táblázat: A helyzetértékelésben azonosított problémák megoldására hozott ITS javaslatok

A helyzetértékelésben beadott probléma	Az ITS releváns célja	Az ITS releváns megoldási javaslata
<i>Hiányos, kiépítetlen kerékpáros infrastruktúra</i>	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Barcs-Drávaszentes kerékpárút kialakítása Városcsúcs-Déli városrész közti kerékpárút kialakítása
<i>A külső városrészek városközponti irányú közlekedési kapcsolatának hiánya</i>	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Barcs-Drávaszentes kerékpárút kialakítása
<i>Nemzetközi együttműködések nem intézményesültek, a kapcsolatok gyengék</i>	Térségi együttműködési kezdeményezések	Több területet érintő együttműködés kidolgozása a járási és horvát szomszédos térség településeivel.
<i>A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya magasabb az országos átlagnál</i>	Gazdaságot kiszolgáló helyi humánfejlesztés és soft jellegű gazdaságfejlesztés	Koncepció, intézkedési terv kidolgozása a szakképzéshez és felsőoktatáshoz kötődő ösztöndíj-programok tekintetében ösztönözve a tanulmányok folytatását vagy az iskolapadba való visszatérést, a megkezdett képzések befejezését vagy az átképzések zökkenőmentes megvalósulását.
<i>A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya magasabb az országos átlagnál</i>	Helyi humánfejlesztés	- Társadalmi befogadást, társadalmi kohéziót és identitást, munkaerő-piaci kompetenciát és együttműködések erősítését célzó közösségi programok megvalósítása; - Szemléletformáló tevékenységek, programok megvalósítása a város lakossága számára; - Képzések, tanfolyamok, szakkörök szervezése.
<i>Lassan ütemű előregedés</i>	Valamennyi	Valamennyi projekt javaslat azt a célt szolgálja, hogy javuljon a város élhetősége, vonzó és élhető léttér és környezet jöjjön létre, amely vonzó a letelepedni vágyók, így különösen a fiatalok, családok számára.
<i>Alacsony vállalkozói készség, kevés vállalkozó</i>	Gazdasági potenciál erősítése	A turisztikai fejlesztésekkel új szegmens alakulhat ki a településen, ami szolgáltatásbővülést, ezzel vállalkozói kedv növekedést eredményezhet. A soft jellegű elemek segíthetnek a lakosságot megismertetni a vállalkozói lét lehetőségeivel.
<i>Képzett munkaerő hiánya, magasabban képzettek nem jönnek vissza a térségbe</i>	Valamennyi	Valamennyi projekt javaslat azt a célt szolgálja, hogy javuljon a város élhetősége, vonzó és élhető léttér és környezet jöjjön létre, amely vonzó a letelepedni vágyók, így különösen a fiatalok, családok számára. Ezt egészítik ki a tervezett gazdaságfejlesztések, amelyek által a meglévő vállalkozások növekedni tudnak, újabb szereplőket tud vonzani a város,

	amelyek a képzett munkaerő visszatérését eredményezik majd, mint biztos jövőkép.	
<i>Hiányzó térkapcsolatok a járásban</i>	Térségi együttműködési kezdeményezések	Több területet érintő együttműködés kidolgozása a járási és horvát szomszédos térség településeivel.
<i>Nincs megfelelő termék és térségi marketing</i>	Térségi együttműködési kezdeményezések	Több területet érintő együttműködés kidolgozása a járási és horvát szomszédos térség településeivel.
<i>Magas munkanélküliség, helybeli munkahelyek hiánya</i>	Gazdasági potenciál erősítése	Koncepció, intézkedési terv kidolgozása a szakképzéshez és felsőoktatáshoz kötődő ösztöndíj-programok tekintetében ösztönözve a tanulmányok folytatását vagy az iskolapadba való visszatérést, a megkezdett képzések befejezését vagy az átképzések zökkenőmentes megvalósulását annak érdekében, hogy a helyi munkaerő-piacon potenciális munkavállalókká váljanak. A tervezett gazdaságfejlesztési beavatkozásoknak köszönhetően a helyi gazdaság szereplői növekedhetnek, növe ezáltal a munkaerői igényük is. Másrészt, új szereplők vonzásával további munkahelyek létesülhetnek.
<i>Telített, de alulhasznosított Ipari park</i>	Gazdasági infrastruktúra fejlesztése	Meglévő ipari területek fejlesztése, bővítése, az új Barcsi iparterület fejlesztésének folytatása.
<i>Szálláshely kapacitás hiánya</i>	Turisztikai potenciál erősítése	A tervezett turisztikai fejlesztésekkel a turizmus-vendéglátás fellendülhet, amely biztosabb perspektívát adhat a jelenlegi szálláshelyek kapacitás bővítéséhez és újak létesítéséhez. Emellett a tervezett kemping-fejlesztés is szálláshely kapacitás növekedést eredményezhet.
<i>Degradálódott városkép</i>	Valamennyi	Valamennyi projekt javaslat azt a célt szolgálja, hogy javuljon a város élhetősége, vonzó és élhető élettér és környezet jöjjön létre, amely vonzó a letelepedni vágyók, így különösen a fiatalok, családok számára. Ami esztétikailag, funkcionálisan is javítja a városképet. Ilyen az intézményfejlesztések, felújítások, zöldterület fejlesztés, útfelújítás, parkolófelújítás, ipari területek fejlesztése, stb.
<i>Funkciók nélküli épületek, városi területek</i>	Új turisztikai attrakciók kialakítása	A Városcsoponti akcióterületen található egykori földhivatali épület jelenleg alulhasznosított, funkció nélküli. A tervezett turisztikai fejlesztéssel új funkciót kap az épület.
<i>A városcsopont és a Dráva kapcsolatának hiánya</i>	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Városcsopont-Déli városrész (Dráva part) közti kerékpárút kialakítása
<i>Degradálódott iparterületek</i>	Gazdasági infrastruktúra fejlesztése	Meglévő ipari területek fejlesztése, bővítése, az új Barcsi iparterület fejlesztésének folytatása.
<i>Kihasználatlan gyalogos és kerékpáros túraútvonalak</i>	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Barcs-Drávaszentés kerékpárút kialakítása
<i>Fejlesztésre, pótlásra, funkcióváltásra szoruló zöldfelületek a városcsoponton</i>	Zöldterület fejlesztés	Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés a Művelődési ház melletti parkban, valamint

kívüli területeken

Városközpontra koncentrált zöldfelületi fejlesztések

Szegregált területek

Zöldterületek intenzív használata megoldatlan

	<p>parkoló kialakítás és játszótér kialakítás formájában a Kodály Zoltán utcai lakótelepnél tervezett. A beavatkozási terület a Bajcsy-Zsilinszky u. – Ifjúság útja – Gagarin u. által lehatárolt területen fekszik, amely a Nyugati városrészben található. A Művelődési ház korábbi felújítása nem adott a park fejlesztésére lehetőséget, így a park állapota, kihasználtsága folyamatosan romlik. A beavatkozás célja a park egy használható, élhető és esztétikus környezetté alakítani. A park zöldfelületén a fű sok helyen kiégett vagy oly annyira letaposott, hogy már nem sarjad újra. A park fái a Gagarin utcai területre koncentrálnak, lokális, kis területen árnyékot adva. Padok, pihenést szolgáló utcabútorok nincsenek. A Művelődési ház parkjának zöldfelület fejlesztése, faültetés, növénytelepítés, zöldfelület rekonstrukció, megálló állomány védelme képezi az akcióterület zöldinfrastruktúra fejlesztésének magját, amelyet kiegészítve a szabadtéri rekreációt segítő építmények és eszközök beszerzés is a tervezett fejlesztés része. Ez hivatott kiegészíteni az önkormányzat által tervezett eszközbeszerzés is, amelynek keretében minőségi utcabútorok kihelyezése tervezett.</p>
Zöldterület fejlesztés	<p>Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés esetében a TOP források a városközpontra koncentráltak, azonban a TOP PLUSZ keretében a nyugati városrészben is tervezett fejlesztés, a Művelődési ház melletti parkban, valamint parkoló kialakítást és játszótérfejlesztést érintve a Kodály Zoltán lakótelepnél. A beavatkozási terület a Bajcsy-Zsilinszky u. – Ifjúság útja – Gagarin u. által lehatárolt területen fekszik, amely a Nyugati városrészben található.</p> <p>Emellett a déli területeken (Déli akcióterület) a szabadstrand és a Dráva part tervezett fejlesztése jelentős zöldterületet érint.</p>
	Anti-szegregációs program
Infrastruktúra és zöldterület fejlesztés	A zöldterületek használatához szükséges infrastruktúra fejlesztés (pl. a Fit park futópálya köré közvilágítás kialakítása).

Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	A zöldterületek megközelítéséhez és használatához szükséges közlekedési felületek fejlesztése (sétány, utak, parkoló).
--	--

A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy a célok logikailag összefüggenek a helyzetértékelésben feltárt problémákkal, mivel azok megoldását szolgálják.

A fenti táblázat alapján megállapítható továbbá, hogy a helyzetértékelésben beazonosított problémákra kíván megoldást nyújtani az ITS, a stratégia megvalósíthatósága és a célok megvalósítása érdekében kerültek meghatározásra a tervezett tevékenységek, amelyek megvalósulása esetén a feltárt problémák hatásai mérsékelhetők vagy megszüntethetők.

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A kockázatkezelés elsődleges célja nem a kockázatok elkerülése, hanem a minél magasabb kockázati tudatosság elérése. A kockázatok ismerete mellett fontos az aktív kontroll, valamint a szisztematikus megközelítés, hogy a stratégia végrehajtása a kijelölt céloknak megfelelően zavartalanul történjen.

A kockázatkezelés legfontosabb feladata a kockázatok lehetséges hatásainak minimalizálása. A stratégia kockázatainak minimalizálása egyben megköveteli a folyamatos monitoring munkát, az ellenőrzést, valamint a visszacsatolást is.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósíthatóságát veszélyeztető fő kockázatok azonosítására a kockázatelemzés módszerét használjuk, melynek célja a kockázatok beazonosítása, elkerülése, hatásainak mérséklése.

17. ábra: A Stratégia megvalósításának kockázatazonosítási és elemzési módszere

A megvalósíthatóság kockázatainak elemzése során elsőként a főbb kockázatokot kell számba venni. Ezt követően az egyes azonosított kockázatok esetében meg kell határozni a bekövetkezés valószínűsíthetőségét, valamint a városra gyakorolt hatásának mértékét. Ezt követően a további elemzési folyamatban kerül felkutatásra az egyes kockázatokra adható válaszok felkutatása, majd ezek várható pozitív és negatív kimenetelének elemzése.

Annak érdekében, hogy a kockázatok elemzése a stratégia megvalósítását ténylegesen és hatékonyan segítse, a megvalósulást esetlegesen akadályozó tényezők mellett a bekövetkezésük valószínűségét csökkentő intézkedésekkel, valamint a potenciális bekövetkeztük esetére tervezett intézkedésekkel is kalkulálni szükséges. A monitoring folyamatnak egyaránt fontos szerepe van a kockázatok felismerése és kezelése során, hiszen a célok megvalósításához a fejlesztésekkel elért eredmények fenntartása különösen fontos. Az ezekhez tartozó kockázatok külön kiemelésre kerültek.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósíthatóságának kockázatai három fő csoportba sorolhatók. Ezek az előkészítéshez, azaz az ITS megírásához kapcsolódó kockázatok, a megvalósításhoz, valamint a fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok.

18. ábra: A Stratégia megvalósításának három fő kockázati csoportja

Előkészítéshez kapcsolódó kockázatok	Megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok	Az eredmények fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok
<p>☐ Az előkészítés legfőbb kockázatait a tervezési, jogszabályi és intézményi környezet jelenti, amelyek az ITS készítésére vonatkonak.</p>	<p>☐ A megvalósítás legfőbb kockázatait a tervezett projektek megvalósításával kapcsolatos pénzügyi-gazdasági, jogi, műszaki, társadalmi nehézségek jelenthetik.</p>	<p>☐ A tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartására, amelynek kockázatait jól átgondolt, szakszerűen és szükségszerűen ismételt monitoring tevékenység egyértelműen csökkenthet.</p>

Az alábbi táblázatban mutatjuk be Barcs Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megvalósítása kapcsán feltárt kockázatokat:

13. táblázat: A Stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatait és azok kezelési eszközeit

Kockázati tényezők	Bekövetkezés valószínűsége (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	A hatás szöveges leírása	A kockázat kezelésének módja
ELŐKÉSZÍTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK				
<i>Intézményrendszer, szervezeti keretet változása</i>	közepes	jelentős	Az intézményrendszer szervezeti struktúrája a 2021-2027-es Európai Unió ciklusra kis mértékben még változás alatt áll. Egy szakmai tapasztalatokat nélkülöző új intézményi keretrendszer megfelelő szaktudással és tapasztalattal rendelkező munkatársak híján a tervezett fejlesztések előkészítésének és megvalósításának jelentős csúszását eredményezheti.	<ul style="list-style-type: none"> – Változások nyomon követése; – A hazai tervezési intézményrendszer végleges kereteinek kialakulását követően a helyi menedzsment rendszer megerősítése.
<i>A támogatási rendszer változása</i>	közepes	jelentős	A támogatási rendszer önkormányzatokat negatívan érintő változása esetén forrásmegvonás, pályázati lehetőségek beszűkülése vagy támogatási hiány léphet fel, melyek következtében – az önerő nélküli – önkormányzatok településüket nem képesek tovább fejleszteni.	A város fejlesztései során nem csupán a támogatásokra épít, hanem a vállalkozásokkal és civil szervezetekkel való együttműködés széles skálájára is.
<i>Jogi környezet változása</i>	közepes	jelentős	A fejlesztéseket meghatározó jogi környezet kismértékű változása Európai Unió és hazai viszonylatban is állandó. Egy jelentős jogszabályi változás megfoszthatja az önkormányzatot a már elnyert források felhasználásától vagy új pályázati lehetőségek igénybe vételétől, amelyek egyben a város fejlődésének ütemét is megszakítaná, ellehetlenítené saját forrás hiányában.	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetközi és hazai jogszabályi környezet folyamatos nyomon követése; – Szükség esetén azok változásaira való gyors reakció; – Tapasztalt menedzsment csapat összeállítása.
<i>A lakosság, a társadalom egyes csoportjai közötti konszenzus hiánya a település fejlesztési irányait illetően</i>	közepes	közepes	Egy település fejlődési irányának minden esetben összhangban kell állnia a lakossági, társadalmi igényekkel is, azokra reflektálnia kell. Amennyiben ez nem így történik, az adott fejlesztés helyi szinten nem kap támogatottságot, elégedetlenséget válthat ki a településvezetés és a tervezett fejlesztés kapcsán egyaránt.	<ul style="list-style-type: none"> – A város jövőképe meghatározása és a fejlesztések is a lakossággal való folyamatos egyeztetések során alakulnak ki, így a társadalmi igényekkel teljes konszenzusban kerülnek kijelölésre a települési célok. – Az egyes fejlesztések tartalmára vonatkozóan igényfelmérések készültek a lakosság körében, így az ő igényeik is figyelemre vételre kerültek a Stratégia céljainak és a tervezett beavatkozások tartalmának kidolgozása során. – Folyamatos monitoring, társadalmi egyeztetés és lakossági fórum, igényfelmérés.

Az egyes kulcsprojektek kidolgozása során tervezett tevékenységekről kiderül, hogy nem fedik a lakossági igényeket

alacsony	közepes	Egy település fejlődési terveinek minden esetben összhangban kell állnia a lakossági, társadalmi igényekkel is, azokra reflektálnia kell, hiszen ezek célja minden esetben összefügg a helyi lakossággal (a településen élők életminőségének javítása, környezetük jobbá és élhetőbbé tétele, intézményrendszerük használhatóbbá tétele, stabil pénzügyi és gazdasági környezet megteremtése, stb.). Amennyiben ez elmarad, egy-egy tervezett tevékenységelem kapcsán kiderülhet, hogy nem illeszkedik a helyi igényekhez, így várhatóan helyi támogatottságot sem fog élvezni, ami elégedetlenséget válthat ki a településvezetés és a tervezett projekt kapcsán egyaránt. Amennyiben a kulcsprojekt helyi szinten nem élvez támogatottságot, veszélyezteti a köré fonódó többi projekt támogatottságát és megvalósulását.	<ul style="list-style-type: none"> – Lakossági bevonás; – Igényfelmérés készítése a kulcsprojektek (és a többi projekt) tartalma kapcsán; – Folyamatos, rendszeres társadalmi egyeztetések lefolytatása, lakossági fórumok tartása; – Folyamatos lakossági tájékoztatás a lehető legtöbb fórumon (írásban, online, szóban); – A lakosságot képviselő civil szervezetek bevonása.
----------	---------	---	---

MEGVALÓSÍTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK

A projektek előkészítésének elhúzóása

közepes	közepes	A projektek jelentős részénél az előkészítési költségek részben vagy teljes egészében támogatható tevékenységek. A pályázatok beadási határidejének rövidege nem mindig teszi lehetővé az átgondolt előkészítést, a pontos tervezést, a legmegfelelőbb szakemberek kiválasztását, így előfordulhatnak csúszások, amelyek a Stratégiában tervezett célok esetében is csúszásokat eredményezhetnek.	<ul style="list-style-type: none"> – Projekttervek előkészítése még a pályázati kiírások megjelenése előtt (előzetes megvalósíthatósági tanulmányok engedélyes tervek elkészítése); – Jól átgondolt, saját koncepciókat tartalmazó rövid-, közép- és hosszútávú településfejlesztési dokumentumok kidolgozása; – Partnerségi együttműködések a projektötlek esetében.
---------	---------	---	--

Projekteknel a közbeszerzés elhúzóása miatt a határidők tarthatóságának kockázata

közepes	közepes	A közbeszerzési eljárások nemcsak jelentős időcsúszást eredményezhetnek a kivitelezésben, hanem problémát is generálhatnak a fejlesztéseket finanszírozó pályázati források lehívása tekintetében is. A közbeszerzési eljárás csúszásával mérföldkövek, szakmai beszámolók határideje is tarthatatlanná válhat, amelyek veszélyeztetik a projekt teljes ütemezését, tervezett fizikai befejezését.	<ul style="list-style-type: none"> – Jól előkészített közbeszerzési folyamatok – kiszámítható időbeli ütemezés; – Magas szakmai tapasztalattal rendelkező felelős közbeszerzési szakértő kiválasztása; – Heti szintű személyes egyeztetések; – Gyors reagálás az eljárás során.
---------	---------	--	---

Projekteknel a közbeszerzés elhúzóása miatt a kivitelezési árak emelkedésének kockázata

közepes	jelentős	A közbeszerzési eljárások nemcsak jelentős időcsúszást eredményezhetnek a kivitelezésben, hanem annak költségét is jelentős mértékben	<ul style="list-style-type: none"> – A lehető legszélesebb körű kockázatokra felkészülő tervezői költségbecslés az előkészítés során;
---------	----------	---	--

		<p>megnövelhetik. Néhány hetes, hónapos csúszás is elegendő ahhoz, hogy a kivitelezéshez szükséges alapanyag díjak (és esetlegesen a munkadíj is) oly mértékben emelkedjenek, hogy a megvalósításra elnyert támogatási összeg nem lesz elegendő.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Jól előkészített közbeszerzési folyamatok – kiszámítható időbeli ütemezés; – Magas szakmai tapasztalattal rendelkező felelős közbeszerzési szakértő kiválasztása; – Heti szintű személyes egyeztetések; – Gyors reagálás az eljárás során, rövidítve ezzel annak idejét.
<p><i>Projektek ütemezésének csúszása kivitelezői hibából</i></p>	<p>közepes</p>	<p>közepes</p>	<p>A projektek – elsősorban az építési jellegű projektelemek – gyakran csúszást szenvednek a kivitelezés során, amely a további ráépülő elemek időbeli ütemezését is befolyásolhatja.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kivitelező körülmények kiválasztása (pl. a projekt szempontjából releváns szakmai tapasztalat kérése, annak ellenőrzése); – A vállalási szerződésekben megfelelő jogi eszközök használata (pl. biztosítékok, garancia-vállalás, egyértelmű határidők szabása, kötbér, stb.); – A műszaki ellenőr körülmények kiválasztása (pl. a projekt szempontjából releváns szakmai tapasztalat kérése, annak ellenőrzése); – Heti szintű személyes kooperáció valamennyi érintett részvételével; – A fejlesztési munkaterületek folyamatos bejárása; – A jelentkező problémák haladéktalan jelzése a kivitelező felé.
<p><i>Hatósági engedélyek megszerzésének esetleges elhúzóddása</i></p>	<p>közepes</p>	<p>közepes</p>	<p>Az engedélyezési eljárások változása és az érintett hatóságok változása miatt az egyes engedélyek kiadása elhúzódhat, amely negatív hatással lehet a projekt ütemezésére, a pályázati források lehívására, a projekt fizikai befejezésére, ezzel a cél tervezett elérésére.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tervezés során megfelelő szintű és gyakoriságú egyeztetés; – Projektek tervezésénél a szükséges hatósági engedélyeztetéshez szükséges idő megfelelő tervezése; – Tapasztalt tervező csapat kiválasztása.
<p><i>A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket</i></p>	<p>közepes</p>	<p>jelentős</p>	<p>A fejlesztések pontos, végső költségei a tervezés fázisában még nem ismertek, számos esetben nem részletes projekt elképzelések alapján készülnek. Az alultervezett költségek a fejlesztések elmaradásához, csökkentett műszaki tartalommal való megvalósításához vezethetnek.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Részletes műszaki tervek alapján valós tervezői költségvetések készítése; – A pályázatok benyújtását megelőzően teljes körű projektelőkészítés; – Valós, nem túlzó műszaki tartalom igény meghatározása; – Kompromisszumkészség a Stratégiában megfogalmazott cél elérése érdekében.
<p><i>A kivitelezés során előre nem látható műszaki problémák jelentkezése</i></p>	<p>közepes</p>	<p>jelentős</p>	<p>Az építési jellegű fejlesztések során gyakran előfordul előre nem látható probléma, akadály, amely a kivitelezés során megoldandó többlet pótmunkát generál. A projektek sikeres</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tervek elkészítése során az érintett épületek és (köz)területek állapotának alapos felmérése; – Szükség esetén további szakértők bevonása a projektelőkészítés során;

A lakosság, a társadalom egyes csoportjai közötti konszenzus hiánya a település fejlesztési irányait illetően

		megvalósítása érdekében ezen felmerülő problémákat meg kell oldani, amely elenyésző vagy akár jelentős többletforrást is kívánhat. Jelentős mértékű forrásigény esetén a projekt pénzügyi megvalósíthatósága is veszélybe kerülhet.	<ul style="list-style-type: none"> – Bizonyos mértékű pótmunka többletforrás elkülönítése; – Tartalék betervezése a pályázati költségekbe.
közepes	jelentős	Egy település fejlődési irányának minden esetben összhangban kell állnia a lakossági, társadalmi igényekkel is, azokra reflektálnia kell. Amennyiben ez nem így történik, az adott fejlesztés helyi szinten nem kap támogatottságot, elégedetlenséget vált ki, amely odáig fajulhat, hogy a folyamatban levő fejlesztést megakaszthatja, ellehetetlenítheti. Ennek következményeként jogi eljárások, kivitelezési hátráltatások lehetnek, veszélyeztetve a határidők tartását, a fejlesztés befejezését.	<ul style="list-style-type: none"> – A fejlesztések megvalósítása során folyamatos és széleskörű (online, papír alapú) lakossági és társadalmi tájékoztatás; – Esetlegesen felmerülő társadalmi problémák haladéktalan kivizsgálása; – Civil szervezetek bevonása; – Szemléletformálás megvalósítása a lakosság körében.

FENNTARTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK

A megvalósult fejlesztéssel nem elégedett a lakosság

alacsony	közepes	Az elkészült fejlesztés a lakosság részéről nem elfogadható, elégedetlenség üti fel a fejét a településen.	<ul style="list-style-type: none"> – Lakosság bevonása az előkészítés fázisába; – A lakosság folyamatos tájékoztatása az előkészítés és megvalósítási szakaszban; – A lakossági elégedettség folyamatos nyomon követése a megvalósítás alatt; – Szemléletformálás megvalósítása a lakosság körében; – Olyan fejlesztés megvalósítása, amely a lakosság által elfogadott ITS-ben szerepel.
alacsony	jelentős	A vállalt indikátor értékek teljesülése csupán részben valósul meg, ami – a megvalósítást követően – visszafizetési kötelezettség mellett a projekt támogatási összegének arányos csökkentésével jár. Ez az eshetőség az önkormányzat költségvetésének jelentős mértékű megterhelését vagy összeomlását eredményezheti, emellett azt sugallja, hogy a Stratégiában tervezett cél teljesülése csak részben valósult meg.	<ul style="list-style-type: none"> – Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása; – Felülprognosztizálás elkerülése; – Folyamatos monitoring; – Az ITS-ben meghatározott célokhoz kapcsolódó indikátorok vállalása; – Az ITS-ben meghatározott célokhoz releváns értékű indikátorok vállalása.
alacsony	jelentős	A vállalt indikátor értékek teljesülése nem valósul meg, ami – a megvalósítást követően – visszafizetési kötelezettség mellett a projekt támogatási összegének teljes megvonását jelenti. Ez az eshetőség az önkormányzat költségvetésének	<ul style="list-style-type: none"> – Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása; – Felülprognosztizálás elkerülése; – Folyamatos monitoring;

A vállalt indikátorok teljesítése csak részben valósul meg

A vállalt indikátorok teljesítése nem valósul meg

		összeomlását eredményezheti. Emellett, a vállalt indikátorok nem teljesülése azt sugallja, hogy a Stratégiában tervezett cél teljesülése nem valósult meg.	<ul style="list-style-type: none"> – Az ITS-ben meghatározott célokhoz kapcsolódó indikátorok vállalása; – Az ITS-ben meghatározott célokhoz releváns értékű indikátorok vállalása. 	
<i>A Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek</i>	alacsony	közepes	<p>A Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy részbeni teljesülése hátráltatja a település kitűzött közép- és hosszú távú fejlődési irányát. Eredményezheti a település térségi vagy országos szintű lemaradását, gazdasági szereplők vagy lakosság elvándorlását.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása; – Reális célok meghatározása; – Felülprognosztizálás elkerülése; – Folyamatos monitoring.
<i>Az önkormányzat likviditása veszélybe kerül a fejlesztések miatt</i>	alacsony	jelentős	<p>Amennyiben a projektelőkészítés szakasza nem kellően átgondolt és megtervezett, valamint jelentős határidőcsúszások következnek be, előfordulhat, hogy önerő bevonása válik szükségessé, amelynek pénzügyi, gazdasági hatása a fenntartási időszakban likviditási problémaként jelentkezik.</p> <p>Emellett, a fejlesztés nem megvalósulása esetén, valamint a vállalt indikátorok részben vagy egészben való nem teljesülése esetén a támogatási összeg részbeni vagy teljes visszafizetése is bekövetkezhet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Alapos, jól átgondolt projektelőkészítés; – Reálisan megvalósítható és szükségyszerű fejlesztések megvalósítása; – Jól képzett és releváns szakmai tapasztalattal rendelkező szakemberek bevonása a teljes fejlesztési folyamatba; – A pályázat költségvetésében tartalék betervezése; – Folyamatos személyes kooperáció tartása.
<i>Fenntartási költségek jelentős növekedése</i>	közepes	közepes	<p>A fejlesztés megvalósítása támogatásból finanszírozott, de a fenntartási költségek a kedvezményezettet terhelik. A fenntartási költségek alul prognosztizálása jelentős többletköltséget jelenthet az önkormányzat számára.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A költséget generáló fenntartási feladatok jól átgondolt meghatározása; – A fenntartási költségek mértékére vonatkozó kalkuláció készítése; – A projekt megvalósítása során a kalkuláció folyamatos újra számolása; – A fenntartási költség helyének meghatározási a költségvetésben; – A fenntartási költséget csökkentő korszerű, energetikailag hatékony technológiák beépítése a pályázatba; – A fejlesztés helyszínének használatára és megóvására vonatkozó szemléletformálás.

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

6.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Gazdasági versenyképesség növelése

A település gazdasági versenyképességének növelését, elsősorban a kis- és középvállalkozások fejlődésének biztosítása, iparterület infrastruktúra fejlesztése, az üzleti szolgáltatások fejlesztése, illetve a turizmus fejlesztése útján kívánja elérni. Ennek érdekében az önkormányzat törekszik:

- A gazdasági és intézményi szereplők hatékony együttműködésének megteremtésére, a mikro-, kis- és középvállalkozások működésének hatékony fenntartásával, a vállalkozók aktivitásának és szolgáltatói hátterének erősítésével;
- A gazdasági infrastruktúra fejlesztésére elsősorban a meglévő ipari park struktúrára alapozva;
- Az ipari termelés alól kivont, illetve alulhasznosított barnaövek gazdasági hasznosítására, funkcióváltásának elősegítésére;
- A turisztikai termékkínálat bővítésére.

Az Önkormányzat Képviselő-testülete a befektetés támogatási politikai célkitűzéseit a következők szerint határozza meg:

- A Képviselő-testület törekszik arra, hogy a befektetők számára a település kedvező feltételeket biztosítson;
- A Képviselő-testület az adópolitikáján keresztül /jogszabály adta keretek között, figyelemmel az EU-s szabályozásra is/ támogatja azokat a befektetőket, amelyek hozzájárulnak a település fejlődéséhez, illetve jelentős számú munkahelyet teremtenek;
- Az Önkormányzat az ipari területekkel, az infrastrukturális beruházásokkal szintén támogatja a befektetni szándékozókat;
- A város rendelkezésére álló honlapokon folyamatosan hirdetni, népszerűsíti a beépítésre váró földterületeket, a helyi ipari területeket;
- A helyi vállalkozások támogatása, érvényesülése érdekében a város célja, hogy összeállítsa az ún. vállalkozói térképet, mely tartalmazza, hogy a településen mely vállalkozások mivel foglalkoznak és milyen címen található meg a telephelyük.

Városmarketing tevékenység

A városmarketing a piacorientáció sajátos megjelenése a települések működésében. Ez a sajátos megjelenés egy egységes arculatot, imázst ad a város számára, egyrészt megjelenés formájában, másrészt a kommunikációban. A marketing eme speciális típusában nem működik a klasszikus 4P (Product - termék, termékpolitika; Price - ár, árpolitika; Place - értékesítés helye, értékesítési politika és Promotion - promóció, eladásösztönzési politika). Ezzel szemben a városmarketing során elsősorban

a terméknek, magának a településnek, illetve a marketingkommunikációnak (Promotion - reklám, eladás-ösztönzés, PR, stb) van kiemelt szerepe. Tehát, a városmarketing terméke maga a város, mely produktumot együttesen az általa kínált adottságok, értékek, lehetőségek, élmények és szolgáltatások adják. Ebből a specialitásból adódóan a városmarketing alkalmazásának célja bizonyos „fogyasztói csoportok” számára megjeleníteni a várost és azok elégedettségét fokozni.

A városmarketing esetében a fogyasztói csoportok a magánszemélyek, a város lakossága, valamint az ideiglenesen a városban tartózkodó személyek, továbbá azon gazdasági szervezetek, amelyek itt működnek, továbbá a potenciális befektetők.

Az utóbbi évek erőteljes fejlesztési munkáinak hatásaként mára elengedhetetlenné vált, hogy Barcson stratégiai szerepet kapjon a városmarketing. A megvalósuló fejlesztések, a kialakuló új funkciók, a magas színvonalú épített és természeti környezet megóvása és fenntartása új szemlélet kíván mindenkitől. Barcson sajnos nincs komoly hagyománya a városhoz kapcsolódó marketing tevékenységnek, de ezt a hiányosságot a város vezetése felismerte és megkezdődtek az ezzel kapcsolatos fejlesztések. A város vezetésének tervei között szerepel Barcs középtávú városmarketing stratégiájának, valamint marketing akciótervének kidolgozása.

E téren az eddigi legjelentősebb eredmény a város honlapjának folyamatos karbantartása, frissítése, bővítése. A www.barcs.hu oldal, melynek látogatói száma elérte a több százezret. A honlap szinte minden fontos és hasznos közérdekű, turisztikai, kulturális, vagy ügyintézésrel kapcsolatos információt tartalmaz az ott élők és az érdeklődők számára egyaránt.

Ezen kívül a 2023-ban létrehozott <https://www.barcsiiparterulet.hu/> oldal indítása is igen jelentős mérföldkő Barcs városmarketing tevékenysége céljából. A honlapon az újonnan kialakított keleti területen található iparterülettel kapcsolatos valamennyi információ egy helyen érhető el. A domain nevéből adódóan a böngészők keresőjében is könnyen, egyszerűen megtalálható az oldal.

2017-ben készült el és került elfogadásra Barcs város Települési Arculati Kézikönyve. A kézikönyv a város bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit, bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, megmutatja a helyi identitástudat épített és természeti alappilléreit, továbbá segítséget nyújt a letelepülők számára otthonuk városképbe való beillesztéséhez.

- A város komplex városmarketing folyamatának folytatásaként szükséges lesz az alábbi tevékenységek megvalósítása:
- Egy városmarketing célú tevékenységeket magába foglaló és az azokhoz kapcsolódó stratégia elkészítése, amelyhez szükséges a magánbefektetők bevonása, a kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítása;
- Helyi identitást erősítő közösségfejlesztő program megvalósítása, melynek alapjai Képviselő-testület által évente elfogadásra kerülő programnaptár, valamint a megvalósítás helyszínéül szolgáló helyi intézmények;
- Egy magyar-horvát térségi turizmusmarketing programterv készítése, amely érinti a város teljes területét, Drávaszentessel és Somogytárnócával, valamint a Dráva part menti területeit, kiterjesztve a járás és a szomszédos horvát településekre. A programterv keretében szükséges meghatározni a promóciós eszközrendszert, valamint az információs felületeket is.

Környezettudatosság fokozása szemléletformálás által

Az épített és természeti értékek környezetének megóvása egy település alapvető igénye és érdeke. A fejlesztések megvalósulásával egy lényegesen magasabb színvonalú, értékesebb települési környezet jön létre. Ennek megóvása, fenntartása csak akkor biztosítható, ha a lakosság tudatában van ennek fontosságával és felelősségével.

A szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek megteremtésével és a környezettudatos szemléletmód elterjesztése által megvalósulhat az épített és a természetes környezet védelme, annak hosszú távú fenntarthatósága. Az új szemléletmód elsajátítására leginkább a gyermekek és a fiatalok fogékonyak, rajtuk keresztül lehet az idősebb generációkat is megszólítani, elgondolkodtatni és változtatásra bírni.

A szemléletformálás az egyik leghatékonyabb kiegészítő tevékenység egy-egy fejlesztési cél elérésében vagy fenntartásában, a fejlesztés helyi elfogadottságának és támogatottságának elérésében. Alkalmával ismeretanyag, tudás adódik át, biztosítva ezzel a fejlesztési célok megértését, az alkalmazott módszertanok, eljárások, technológiák hasznosságát és szükségszerűségét, valamint feltárva azok lakossági vagy szervezetek általi használhatóságának lehetőségeit.

A szemléletformálás az élhető és fenntartható települési környezet esetében fontos kiegészítő tevékenység a környezettudatosság, valamint a településképi védelem területén. A szemléletformálás hatékony eszközei az alábbiak lehetnek:

- Figyelemfelhívó kampányok: szórólapok, plakátok, helyi és térségi szinten megjelenő újságok- és folyóiratok kampányai (cikkek, felhívások), valamint online tevékenység (városi honlap, közösségi média), stb.;
- Szervezett kampányesemények: alapkőletétel, megnyitó, fejlesztészáró rendezvény, tematikus rendezvény, stb.;
- Szemléletformáló képzések tartása: oktatási- és nevelési intézményben, önkormányzati intézményben, kulturális- és közösségi intézményben, helyi munkáltatóknál, stb.

A szemléletformálás akkor hatékony, ha rendszeresség, folyamatosság és tudatosság jellemzi, valamint a megfelelő célcsoport számára végzett.

6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása

Barcs Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megvalósulási folyamatát az önkormányzat program- és projektszinten is a Polgármesteri Hivatal jelenlegi szervezeti rendszerére és a meglévő hatáskörökbe integrálva, azokra támaszkodva kívánja biztosítani. Az önkormányzat településfejlesztési intézményei a korábbi időszak tapasztalatai alapján alkalmasak az ITS-ben foglaltak megvalósítására.

Az Barcs Város Önkormányzata 11 tagú testülete, valamint a polgármester által gyakorolja az önkormányzati jogokat.

Képviselő-testület

A képviselő-testület tagjainak száma a polgármesterrel együtt 11 fő, működésének alapja – a program végrehajtását is célzó – éves munkaterv. Az éves programtervre vonatkozóan javaslatot tehetnek a képviselő-testület tagjai, a bizottságok, a jegyző, a nemzetiségi önkormányzatok, valamint a választókerület országgyűlési képviselője, továbbá a Barcs Város Önkormányzata képviselő-testületének szervezeti és működési szabályzatában szereplő önszerveződő közösségek. A munkaterv tervezetét a beérkezett véleményekre, javaslatokra is figyelemmel a polgármester irányításával a jegyző állítja össze és a bizottságok elnökeivel történt egyeztetés után a polgármester terjeszti a tárgyévét megelőző december havi képviselő-testületi ülés elé jóváhagyás végett.

A képviselő-testület - augusztus hónap kivételével – legalább havonta ülésezik az általa elfogadott munkaterv alapján. A képviselő-testület alakuló-, rendes- és rendkívüli ülést, valamint közmeghallgatást tart. A képviselő-testület üléseit a polgármester írásbeli meghívóval hívja össze. Ülései a zárt ülés kivételével nyilvánosak, azokon bárki részt vehet.

A képviselő-testület üléseit a polgármester, akadályoztatása esetén az alpolgármester, mindegyikük akadályoztatása esetén a nem akadályoztatott korelnök vezeti. Az ülések vezetőjének a munkáját a jegyző segíti. Az ülést a polgármester nyitja meg, megállapítja a jelenlévő képviselők számát és javaslatot tesz az ülés napirendjére, továbbá feladata, hogy az ülés alatt folyamatosan ellenőrizze a jelenlévő képviselők számát és a határozatképességet.

Az ülés napirendjét a képviselő-testület fogadja el. A képviselő-testület dönt az egyes napirendi pontok levételéről és újabb napirendi pontok felvételéről. A képviselő-testületi ülésre írásos előterjesztés készül, szóbeli előterjesztés esetén a határozati javaslatot írásban kell elkészíteni. A képviselő-testületi ülésre előterjesztést tehetnek a képviselő-testület tagjai, a polgármester és az alpolgármester, a bizottságok, a nemzetiségi önkormányzat testülete, a jegyző, továbbá a polgármesteri hivatal belső szervezeti egységeinek vezetői jegyzői ellenjegyzéssel, önkormányzati intézmények, gazdasági szervezetek vezetői, a főépítész, valamint más olyan személy, aki a jogszabálynál fogva vagy külön megállapodás alapján beszámolási, tájékoztatási kötelezettséggel tartozik az önkormányzat felé.

A polgármester az egyes előterjesztések felett külön-külön vitát nyit, amelynek során az írásbeli előterjesztést az előadó szóban is megindokolhatja vagy kiegészítheti, ha az anyag leadása és az ülés időpontja között bekövetkezett változások ezt szükségessé teszik. A bizottsági elnökök feladata ismertetni a bizottságok által tárgyalt előterjesztésekről a bizottsági véleményt, beleértve a kisebbségi véleményt is. A napirend előadójának a képviselő-testület tagjai és az ülésre tanácskozási joggal meghívottak kérdést tehetnek fel, amelyre a vita előtt választ kell adni.

A vitában a szót a polgármester adja meg és ő határozza meg a hozzászólások rendjét. Az előkészítésben résztvevő bizottságok elnökei és a javaslatok előadói határozathozatal előtt bármikor szót kérhetnek, illetve felszólalhatnak. A tárgyalt napirendet érintő ügyrendi kérdésben bármelyik képviselő kérhet szót. Az ügyrendi kérdésről a képviselő-testület egyszerű szótöbbséggel dönt. Ügyrendi kérdésnek minősül az ülés vezetésével, rendjével összefüggő eljárási kérdésre vonatkozó javaslat.

A vita lezárása után a napirendi pont előadója válaszol a hozzászólásokra, majd ezt követően a polgármester összefoglalja a vitát és javaslatot tesz. A vita lezárása után személyes megjegyzéssel élhet az a képviselő, aki a vitában az ellene szóló sérelmesnek vélt megjegyzést kívánja elhárítani, vagy a hozzászólásával kapcsolatban felmerült félreértéseket kívánja eloszlatni. A személyes megjegyzés lehetőségével a képviselő egy napirendi pont tárgyalásánál csak egy alkalommal élhet. Ezt követően,

amennyiben a jegyző a szavazás előtt törvényességi észrevételt kíván tenni, részére a szót meg kell adni.

A polgármester az előterjesztésben szereplő és a vita során elhangzott határozati javaslatokat egyenként szavazásra bocsátja úgy, hogy előbb a vitában elhangzott módosító és kiegészítő javaslatokról, majd az eredeti javaslatról kell dönten. A szavazás eredményének megállapítása után a jegyző a hozott határozatot felolvassa, vagy összefoglalóan hirdeti ki abban az esetben, ha a határozat terjedelme azt indokolja. Szavazni személyesen kell. A képviselő-testület döntéseit nyílt szavazással, elektronikus módon hozza, „igen”, „nem” vagy „tartózkodom” szavazattal. Amennyiben a szavazás elektronikus lebonyolítása nem megoldható, abban az esetben a nyílt szavazás kézfelemeléssel történik. A nyílt szavazásnál a polgármester először a javaslattal egyetértőket („igen”), majd a javaslat ellenzőit („nem”) kéri fel a szavazásra. Ezt követően történik a „tartózkodás” kinyilvánítása. A nyílt szavazás név szerint is történhet. A szavazás eredménye a jegyző közreműködésével kerül megállapításra. A szavazatok elektronikus összesítése/összeszámlálása után a polgármester állapítja meg és hirdeti ki a javaslat mellett, majd a javaslat ellen szavazók, végül a tartózkodók számát, továbbá állapítja meg a szavazás eredményét. Ha a szavazás eredménye felől kétség merül fel, bármely önkormányzati képviselő kérésére a szavazást egy alkalommal meg lehet ismételni.

A képviselő-testület titkos szavazást rendel el a jogszabály által kötelezően előírt esetekben. Titkos szavazást rendelhet el mindazon esetekben és ügyekben, amelyekben zárt ülést kell, vagy lehet tartani. Titkos szavazás elrendelését a képviselő-testület bármely tagja indítványozhatja, amelyről a képviselő-testület minősített többséggel dönt.

A képviselő-testület döntése önkormányzati rendelet vagy képviselő-testületi határozat. A képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá a törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.

A képviselő-testület szervei:

- Barcs Város Polgármestere;
- képviselő-testületi bizottságok, amelyeket a képviselő-testület jogszabályi kötelezés miatt és munkája szakmai megalapozása érdekében hozott létre:
  - *Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága, amelynek tagja 7 fő;*
  - *Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének Városfejlesztési, Turisztikai Bizottsága, amelynek tagja 7 fő;*
  - *Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének Jogi, Egészségügyi, Szociálpolitikai Bizottsága, amelynek tagja 7 fő;*
  - *Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének Oktatási, Művelődési, Sport Bizottsága, amelynek tagja 7 fő.*
- Barcsi Polgármesteri Hivatal;
- Barcs Város Jegyzője;
- Az önkormányzat részvételével működő társulások:

- *Mecsek-Dráva Önkormányzati Társulás;*
- *PANNON Európai Területi Társulás.*

A képviselő-testület bizottságai

A képviselő-testület bizottságai lehetnek állandó és ideiglenes bizottságok, amely utóbbi a képviselő-testület egy adott önkormányzati ügy határozott ideig történő intézésére határozattal hoz létre. A bizottságok a képviselő-testület szervei. A képviselő-testület négy állandó bizottságot hoz létre, amelyek képviselő-testületi, illetve nem képviselő-testületi tagokból állnak.

Jogi, Egészségügyi, Szociálpolitikai Bizottság:

A Bizottság az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításához, illetve annak egyes céljai eléréséhez az alábbi releváns feladatokat látja el:

- Kivizsgálja az összeférhetetlenség és a méltatlanság megállapítására irányuló kezdeményezést, bejelentést a képviselő-testület tagjaira vonatkozóan és javaslatát a képviselő-testület elé terjeszti.
- Véleményezi jogi szempontból az önkormányzati rendelet-tervezeteket.
- Véleményezi jogi szempontból a szerződés-tervezeteket, kivéve az önkormányzat tulajdonában lévő telkek, lakások, üzlethelyiségek kijelölés alapján készülő adásvételi szerződéseit, valamint a bérleti szerződéseket.
- Figyelemmel kíséri a járóbeteg-ellátás helyzetét.
- Javaslatot tesz a járóbeteg-ellátás személyi feltételeinek továbbfejlesztésére.
- Figyelemmel kíséri a járóbeteg-ellátás tárgyi feltételeinek alakulását, javaslatot tesz a tárgyi feltételek javítására.
- Figyelemmel kíséri a városban élő időskorúak szociális helyzetét.
- Figyelemmel kíséri az egészségügyi, szociális intézmények működését.
- Elemzi a szociális ellátottság helyzetét, figyelemmel kíséri a halmozottan hátrányos lakossági csoportok helyzetét és ezekre vonatkozóan javaslatot dolgoz ki.
- Véleményezi az ágazati fejlesztési koncepciókat, szakmai programokat.
- A Pénzügyi Bizottsággal, valamint a Városfejlesztési, Turisztikai Bizottsággal együtt dönt a szociális lakás bérbevételére előterjesztett és nem megfelelő kérelmek elutasításáról.
- A Pénzügyi Bizottsággal, valamint a Városfejlesztési, Turisztikai Bizottsággal együtt javaslatot tesz a képviselő-testületnek a szociális bérlakást igénylők bérbeadási névjegyzékére.
- Dönt a lakbérhátralék kiegyenlítése érdekében benyújtott részletfizetési kérelmek elbírálásáról. A lakbérhátralék kiegyenlítése érdekében vállalt részletfizetés nem megfelelő teljesítése esetén a részletfizetési lehetőséget visszavonhatja.

Pénzügyi Bizottság:

A Bizottság az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításához, illetve annak egyes céljai eléréséhez az alábbi releváns feladatokat látja el a Mötv. és a 368/2011.(XII.31.) az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló kormányrendelet által szabályozottakon túl:

- Folyamatosan ellenőrzi a gazdálkodást.
- Véleményezi a hitelek felvételére irányuló kezdeményezéseket.
- Véleményezi a helyi adók mértékére vonatkozó önkormányzati rendeletervezeteket.
- Véleményezi az önkormányzati vagyon vagy vagyonrész vállalkozásba történő bevitelét.
- Véleményezi a banki szolgáltatás igénybevételére vonatkozó javaslatot.
- Véleményezi a társulásokban való részvétel pénzügyi kérdéseit.
- Véleményezi intézményalapítás esetén a működés pénzügyi finanszírozásának kérdéseit.
- Részt vesz a település üzemeltetésével kapcsolatos döntések pénzügyi előkészítésében.
- Véleményt nyilvánít minden olyan kérdésben, amelyben az önkormányzatot az éves költségvetésben nem szereplő pénzügyi kötelezettségek terhelik.
- Pénzügyi kihatású előterjesztés általában a bizottság előzetes állásfoglalásával terjeszthető a képviselő-testület elé.
- Véleményezi az önkormányzat tulajdonát képező vagyontárgyak értékesítésére irányuló javaslatokat.
- Közreműködik önkormányzati vállalkozások előkészítésében, létrehozásában.
- A Jogi, Egészségügyi, Szociálpolitikai Bizottsággal, valamint a Városfejlesztési, Turisztikai Bizottsággal együtt dönt a szociális lakás bérbevételére előterjesztett és nem megfelelő kérelmek elutasításáról.
- A Jogi, Egészségügyi, Szociálpolitikai Bizottsággal, valamint a Városfejlesztési, Turisztikai Bizottsággal együtt javaslatot tesz a képviselő-testületnek a szociális bérlakást igénylők bérbeadási névjegyzékére.

Városfejlesztési, Turisztikai Bizottság:

A Bizottság az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításához, illetve annak egyes céljai eléréséhez az alábbi releváns feladatokat látja el:

- Közreműködik a Helyi Építési Szabályzat előkészítésében és folyamatosan figyelemmel kíséri a Helyi Építési Szabályzat hatályosulását.
- Véleményezi a belterületi határvonal módosítását.
- Javaslatot ad a város közműhálózatának továbbfejlesztésére.
- Javaslatot tesz az út- és járdahálózat bővítésére felújítására.
- Ellenőrzi a Városgazdálkodási Igazgatóság kommunális-szolgáltató tevékenységét.
- Közreműködik az iparpolitikai tervek előkészítésében.
- Véleményezi a város fejlesztésével, környezetvédelmével összefüggő önkormányzati rendeletervezeteket.
- Véleményt alakít ki az önkormányzati tulajdon hasznosításával, elidegenítésével és az önkormányzati vállalkozásokkal kapcsolatos kérdésekben.

- Közreműködik a gazdasági adottságok, erőforrások feltárásának vizsgálatában, részt vesz az ezek hasznosítását jelentő programok kidolgozásában, javaslatot tesz vállalkozások előkészítésére.
- Vizsgálja az infrastruktúra, az ellátás és szolgáltatás helyzetét, javaslatot tesz a színvonal emelésére.
- Javaslatot tesz természeti értékek védettségére, illetve törlésére.
- Figyelemmel kíséri a városüzemeltetéssel összefüggő önkormányzati feladatok végrehajtását:
  - *Közlekedés, forgalomszervezés;*
  - *Utak, járdák, hidak állapota;*
  - *Parkok, terek, zöldövezetek fenntartása;*
  - *Önkormányzat tulajdonát képező ingatlanok /lakóépületek, intézmények stb./ állapotát.*
- Javaslatot tesz az önkormányzat tulajdonát képező ingatlanok felújítására.
- Véleményezi az önkormányzat tulajdonát képező vagyontárgyak értékesítésére irányuló javaslatokat.
- Meghatározza a város épített és természeti környezete védelme érdekében teendő intézkedéseket.
- Állást foglal az önkormányzati vagyon elidegenítésének kérdésében.
- Közreműködik önkormányzati vállalkozások előkészítésében, létrehozásában.
- A helyi védetté nyilvántartásra, illetve megszüntetésre előterjeszti a javaslatot a képviselő-testület elé.
- Ellátja mindazon feladatokat, amelyekkel a képviselő-testület a városfejlesztés, turisztika, környezet-védelem tekintetében működése körében megbízza.
- A Jogi, Egészségügyi, Szociálpolitikai Bizottsággal, valamint a Pénzügyi Bizottsággal együtt dönt a szociális lakás bérbevételére előterjesztett és nem megfelelő kérelmek elutasításáról.
- A Jogi, Egészségügyi, Szociálpolitikai Bizottsággal, valamint a Pénzügyi Bizottsággal együtt javaslatot tesz a képviselő-testületnek a szociális bérlakást igénylők bérbeadási névjegyzékére.
- Közreműködik a város és térsége turisztikai fejlesztési tevének kidolgozásában, fejlesztésében.
- Javaslatot tesz az idegenforgalommal összefüggő információk széles körű, hatékony bemutatására, terjesztésére.
- Figyelemmel kíséri a helyi idegenforgalmi vállalkozások munkáját és segíti azok működését a város lehetőségeinek figyelembevételével.
- Szorgalmazza az idegenforgalmat segítő kulturális rendezvények, programok bevezetését és megvalósítását.
- Állást foglal, illetve közreműködik a város turisztikai, idegenforgalmi feladataiban, főként:
  - *A település turisztikai arculatának fejlesztésével kapcsolatos kérdésekben,*
  - *A turisztikai kínálat bővítésére irányuló projektekkel, tervekkel, javaslatokkal kapcsolatban,*
  - *A természeti környezet adta előnyök kihasználását célzó tervekről, javaslatokról,*

- *Az önkormányzat turisztikai kiadványairól,*
- *Az idegenforgalom, illetve a település látogatottságát, ismeretségét segítő rendezvényekről.*

Oktatási, Művelődési, Sport Bizottság:

A Bizottság az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításához, illetve annak egyes céljai eléréséhez az alábbi releváns feladatokat látja el:

- Figyelemmel kíséri az önkormányzat fenntartásában levő, a köznevelési törvény hatálya alá tartozó intézmények működését.
- Véleményezi a tevékenységi területét illetően az intézmények pót előirányzati kérelmét, felújításait.
- Állást foglal a tevékenységi területét érintő intézmények létrehozásában, megszüntetésében, átszervezésében, névhasználatában.
- Figyelemmel kíséri az önkormányzat fenntartásában levő, a tevékenységi körét érintő intézmények tárgyi és személyi feltételeit, a dolgozók munkakörülményeit.
- Kapcsolatot tart fenn, ha szükséges együttműködik a városban működő oktatási intézmények vezetőivel a diákok nevelése-oktatása érdekében.
- Az oktatási és közművelődési intézmények kapcsolatát, együttműködését figyelemmel kíséri.
- Figyelemmel kíséri, illetve segíti a város közművelődési rendeletében megfogalmazott célkitűzések és feladatok megvalósítását.
- Figyelemmel kíséri a városi közművelődési és közgyűjteményi intézmények (Móricz Zsigmond Művelődési Központ és Dráva Közérdekű Muzeális Kiállítóhely, a Barcsi Városi Könyvtár) működését, vizsgálja ezen intézmények szakmai tevékenységét, működésük tárgyi, személyi és pénzügyi feltételeit. Szükség esetén javaslatot tesz azok továbbfejlesztésére.
- Figyelemmel kíséri a testvérvárosi kulturális kapcsolat alakulását, segíti az abban közreműködő intézmények, civil és társadalmi szervezetek tevékenységét.
- Előkészíti a város közművelődési rendeletében felsorolt ún. kiemelt rendezvényeket (tartalmi és formai részletkérdések meghatározása, helyszínek kijelölése, szónokok felkérése, a költségekre vonatkozó javaslat előterjesztése, a rendezvények megvalósításában közreműködő intézmények és szervezetek feladatainak meghatározása, koordinálása).
- Figyelemmel kíséri a sport (verseny- és tömegsport) helyzetét, valamint a város, különösen a tanulóifjúság testnevelési és sportolási tevékenységét.
- Kapcsolatot tart fenn a sportegyesületek vezetőivel, szükség szerint kezdeményezi a versenysport támogatását.
- Közreműködik a testnevelés, az utánpótlás-nevelés, diák és szabadidősport, a verseny- és tömegsport feltételeinek megteremtésében.
- Ellátja mindazon feladatokat, amelyekkel a képviselő-testület az oktatás, a helyi művelődés, a kultúra és a sport tekintetében működése körében megbízza.

A településen **német, horvát és roma nemzetiségi Önkormányzat** tevékenykedik. Részvételük a fejlesztések tervezésében és megvalósításában elengedhetetlen. Az utóbbi a szegregáció megszüntetésében aktív szerepet vállal.

A képviselő-testület döntéseinek végrehajtását, valamint a közigazgatási feladatok ellátását a **Polgármesteri Hivatal** biztosítja. A Hivatal szervezeti egységei közül több iroda is közvetlen szerepet játszik az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításában, illetve annak egyes célkitűzéseinek elérésében. E szervezeti egységek az alábbi, stratégiai szempontból releváns feladatokat látják el:

Közgazdasági Iroda, amely költségvetéssel, pénzügyekkel, beruházások finanszírozásával, adókkal, kapcsolatos feladatokat látja el.

Hatósági és Városüzemeltetési Iroda, amely a városüzemeltetéssel, városfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, beruházások előkészítésével, lebonyolításával kapcsolatos feladatokat látja el.

Szervezési és Koordinációs Iroda, amely ellátja a jogszabályban, rendeletben meghatározott nevelési, közművelődési, közgyűjteményi, művészeti tevékenységgel, sporttal kapcsolatos önkormányzati feladatait, a Hivatal és az önállóan működő, de nem önállóan gazdálkodó intézmények humánpolitikai feladatait, a Képviselő-testület, a Képviselő-testület Bizottságai működéséhez szükséges minden szervezési és koordinációs feladatot, választással, népszavazással népi kezdeményezéssel kapcsolatos jogszabály által előírt feladatokat, jegyzői és polgármesteri tevékenységhez kapcsolódó minden szervezési, adminisztrációs és technikai feladatot, nemzetközi kapcsolatok szervezési és koordinációs feladatait.

6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

6.3.1. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elfogadása előtti koordinációs mechanizmus

A településfejlesztési és településrendezési eszközök, valamint a településképp védelmével kapcsolatos dokumentumok készítése során alkalmazandó partnerségi egyeztetés szabályait Barcs Város Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2017. (V.18.) számú rendelete szabályozza, melynek hatálya Barcs város településfejlesztési koncepciójának, integrált településfejlesztési stratégiájának, településrendezési eszközeinek, településképi arculati kézikönyvének és településképi rendeletének előkészítése, módosítása során a partnerségi egyeztetés szabályaira terjed ki.

A partnerségi egyeztetésben résztvevők köre kiterjed Barcs Város közigazgatási területén állandó lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező természetes személyekre, valamint akik az adott településfejlesztéssel érintett, továbbá a településfejlesztéssel, településrendezéssel összefüggésbe hozható, Barcsban székhellyel, telephellyel vagy az adott településfejlesztéssel érintett gazdálkodó szervezetekre, továbbá Barcsban nyilvántartott vagy az adott településfejlesztéssel érintett érdekképviselői és civil szervezetekre, valamint a Barcsban működő elismert egyházakra.

A partnerségi egyeztetés folyamata:

Az 5/2017. (V.18.) önkormányzati rendelet 1. számú melléklete leírja, hogy Integrált településfejlesztési Stratégia készítése vagy módosítása során partnerségi egyeztetést kell lefolytatni, amelynek módja hirdetőtáblán, önkormányzat honlapján és lakossági fórumon való egyeztetés.

Barcs Város Önkormányzata a partnerek tájékoztatásának elősegítése érdekében az önkormányzat honlapján (www.barcs.hu) a partnerségi egyeztetés során keletkező dokumentációk megjelenését biztosítja. A településfejlesztési/településrendezési dokumentumtól és az egyeztetési eljárás módjától a polgármester az értelmezéshez szükséges részletezettségű, és szükség esetén alátámasztó munkarészeket tartalmazó tájékoztatást tölt fel a honlapon biztosított tárhelyre, melynek megjelenéséről tájékoztatást tesz közzé az önkormányzati honlap főoldalán, a helyi médiában és az önkormányzat hivatalos hirdetőtábláin elhelyezendő hirdetmény kifüggesztésével. A közzétett tájékoztató alapján a partnerek a tájékoztatóban meghatározott határidőig írásos észrevételeket tehetnek az írásos észrevétel megküldésével Barcs Város Önkormányzata 7570 Barcs, Bajcsy- Zs. utca 46. címre, vagy elektronikus levélben történő megküldéssel a tájékoztatóban meghatározott e-mail címre.

A beérkezett vélemények dokumentálása, nyilvántartása, valamint az el nem fogadott javaslatok indokolása, azok dokumentálása és nyilvántartása az államigazgatási véleményekre vonatkozó, a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendeletben rögzített szabályok szerint történik. A beérkezett véleményekről, javaslatokról készül összefoglaló és az annak elfogadásáról szóló határozat az önkormányzat honlapján kerül kihirdetésre. A településfejlesztési és településrendezési dokumentumokat az elfogadásukat követően 15 napon belül az önkormányzat honlapján közzé kell tenni. Az el nem fogadott javaslatokat, véleményeket és azok indoklását a Polgármester ismerteti a Képviselő-testülettel, aki ezek ismeretében dönt. A döntésről a véleményező partnert a döntést követő 15 napon belül tájékoztatni kell. Az el nem fogadott javaslatok, vélemények és azok indoklása az önkormányzat honlapjára feltöltésre kerül a döntést követő 15 napon belül.

6.3.2. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elfogadását követő koordinációs mechanizmus

A funkciómegosztás éles különbséget tesz a döntést előkészítő, döntést hozó és a projekt végrehajtó szervezeti egységek között.

Az ITS-hez kapcsolódó stratégiai döntéseket az Önkormányzat képviselőtestülete hozza meg az illetékes bizottságok előzetes véleményét meghallgatva. A városfejlesztési feladatok előkészítése az Önkormányzat szakapparátusának a feladata.

A projektek lebonyolítása során keletkező információk továbbítása, a polgármester, illetve a képviselő-testület tájékoztatása a projekt menedzser feladata, mely operatív ügyek esetében az Hatósági és Városüzemeltetési Iroda közreműködésével történik, míg koncepcionális, stratégiai kérdéseket érintő események kapcsán a Polgármestert személyesen kell tájékoztatni. Operatív ügyekben a projektvezetés az önkormányzat más tisztviselőivel is konzultál.

AZ ITS-ben megfogalmazott projekt elemek lebonyolításáért városfejlesztő társaság hiányában az Önkormányzat hivatala a felelős, ennek keretében elvégzi:

- A beruházások megkezdéséhez szükséges terület-előkészítési munkálatok lebonyolítása;

- Az önkormányzati beruházások operatív irányítását, a beruházók közbeszerzés útján történő kiválasztása, a vállalkozói szerződések megkötése, a megvalósítás nyomon követése, ellenőrzése, stb.;
- A projektek pénzügyi folyamat-menedzsmentje, a cash-flow biztosítása;
- A beruházókkal való szerződések előkészítése;
- Adminisztratív feladatok (dokumentumok tárolása, kapcsolattartás) ellátása;
- A projektekhez kapcsolódó tájékoztatási, nyilvánossági feladatok biztosítása;
- A projekt keretén túlmutató magánberuházások ösztönzése, koordinálása, a befektetőkkel történő tárgyalások lebonyolítása;
- Az esetlegesen értékesítésre kerülő ingatlanokból származó bevételek befektetése további beruházási célok érdekében;
- ITS által érintett területeken megvalósuló soft projektelemek koordinálása.

A program sikeres lebonyolításának humán erőforrás kapacitása a külső tanácsadó cégek esetleges bevonhatóságának a feltétele. A program sikeres lebonyolításához legalább 1-2 fős belső projekt menedzsment team felállítása szükséges.

6.3.3. Együttműködési javaslatok

A város mindennapi élete, a városban elérhető szolgáltatások és a fejlesztések kizárólag térségi beágyazódásban vizsgálhatók. Funkcióit, szolgáltatásait tekintve Barcs a járás központja, fontos határátkelőhely, emellett pedig gazdasági, közigazgatási, kulturális, oktatási és egészségügyi központ. A térségi, járási szintű, illetve határon átnyúló nemzetközi térségi együttműködés kialakítása az ITS egyik tematikus célja is.

Egyrészt, az ITS-ben megfogalmazott célok eléréséhez, másrészt a helyzet fenntartásához is szoros, egyben jól működő, konszenzuson és komplexitáson alapuló segítő szándékon nyugvó együttműködésre van szükség az alábbi területeken:

19. ábra: Az együttműködésre javasolt térségi (hazai és horvát) szereplők köre

6.4. Monitoring rendszer kialakítása

6.4.1. Módszertan

Az előző programozási időszakok egyik fontos tapasztalata volt, hogy a célok megvalósulásának méréséhez szükséges adatok nem, vagy csak korlátozottan voltak elérhetők, így a stratégia menedzselésének egy fontos eszköze nem állt a települések rendelkezésére.

Mivel a 2021 – 2027 közötti időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok egyértelmű és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni.

6.4.2. A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata

Az eredményes monitoring tevékenység feltétele, hogy a nyomon követés rendszerének kialakítása az előkészítés és a megvalósítás szerves részét képezze, meghatározva a folyamatokat, határidőket és felelősöket. A monitoring folyamata az alábbi lépésekből áll:

1. Konkrét beavatkozásokat és részben projekteket, illetve a kapcsolódó finanszírozási forrásokat meghatározó ITS kidolgozása.

2. A monitoring és értékelési tevékenység alapját jelentő indikátorkészlet összeállítása – jelen fejezet összefoglalja az átfogó, tematikus és területi célokhoz kapcsolódó javasolt monitoringmutatókat, míg a projektszintű indikátorok az egyes projektek konkrét kidolgozásakor kerülnek meghatározásra.
3. A monitoring és értékelési tevékenység megalapozásához és eredményes végrehajtásához szükséges információk összegyűjtése
4. Az indikátorok teljesülésének nyomon követése a megvalósítás során.

A monitoring tevékenység alapvetően belső feladat, azaz az ITS végrehajtásáért felelős szervezet felelősségi körébe tartozik. Célszerű kijelölni egy személyt, aki felelős a monitoring és értékelési tevékenység koordinációjáért és végrehajtásáért.

A monitoringhoz kapcsolódó legfontosabb feladatok:

- A monitoringrendszer kereteinek kialakítása előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis megalkotásával;
- Az indikátorok aktuális értékének – a terv szerinti gyakorisággal történő – összegyűjtése, rögzítése a monitoring rendszerben;
- Rendszeres kapcsolattartás a projektek megvalósításáért felelős személyekkel az indikátorok elérését nagymértékben befolyásoló kulcs-, hálózatos és akcióterületi projektek nyomon követése érdekében;
- Szükségszerűen monitoringjelentés készítése, amely átfogó képet ad a tervezett fejlesztések előrehaladásáról.

A monitoring tevékenység szervezeti háttérét az operatív menedzsment szervezet biztosítja, amely koordinálja a megvalósuló városfejlesztési beavatkozásokat, rendszeresen figyeli, gyűjti és rendszerezi azok indikátorainak alakulását. Minderről előterjesztés készül, amelyet az érintett Bizottságok tárgyalnak, és a Képviselő-testület hagy jóvá. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtását és eredményeit a város Képviselő-testülete évenként áttekinti és értékeli. A beszámoló az alábbi témaköröket tartalmazza:

- A stratégia keretein belül megvalósuló projektek és azok végrehajtásának állapota;
- A stratégia keretein belül megvalósuló projektek finanszírozási információi (projekt költségvetése, források összetétele);
- Akcióterületenként és tematikus célonkénti áttekintés a stratégia végrehajtásának kezdete óta megvalósult fejlesztésekről és azok eredményeiről;
- A stratégia indikátorrendszere alapján mért előrehaladás (az indikátorok kiinduló és célértékeinek, valamint azok aktuális értékének feltüntetésével).

6.4.3. Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények

A monitoringrendszer hatékony működésének egyik alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. Az alkalmazott mutatókkal szembeni alapvető kritériumok az alábbiak:

- Specifikus (az indikátor arra a célkitűzésre vonatkozik, aminek az eredményét, hatását méri);
- Mérhető (az indikátor számszerűen (mértékegységgel) kifejezhető);

- Elérhető (az indikátor bázis- és célértékét viszonylag gyorsan, könnyen és költséghatékony módon meg kell tudni határozni);
- Reális (a valós helyzetből és tervezett beavatkozások várható eredményeiből kiindulva kell egy ténylegesen elérhető célértéket kitűzni);
- Aktuális (az indikátornak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia, és alkalmaznak kell lennie időbeli nyomonkövetésre).

A stratégia eredményességének méréséhez elengedhetetlen, hogy a felállított célokhoz indikátorok – a célok elérését jelző mutatók – kerüljenek hozzárendelésre. Az eredményorientáltság erősítése a 2021-2027 közötti időszak EU kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál is hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén. Az alkalmazott indikátorok típusai:

- **Hatásindikátorok:** Ezen indikátorok teljes mértékben egyediek, az adott település sajátosságaihoz illeszkednek. Egy középtávú célhoz – annak összetettsége függvényében – 1-2 db indikátor kapcsolódik. Ezen indikátorok tekintetében a mérhetőség követelménye nem minden esetben teljesíthető. Tekintettel azonban arra, hogy a tematikus célokhoz kapcsolódó indikátorokat mérhető módon kell kialakítani, ezért a hatásindikátorok természetükből adódóan leginkább összetett mutatók és értékeik lehetnek leíró jellegűek is.
- **Eredményindikátor:** Ezeket az indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához használtuk és az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul. Az egyes operatív programok egyedi célkitűzéseket fogalmaznak meg és ezen célkitűzésekhez kapcsolódnak az OP eredményindikátorai.
- **Kimeneti/output indikátor:** Az indikátorokat az integrált projektek méréséhez használtuk. Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során ezeket a mutatókat – amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások (projektek) jellegéhez – a lehető legszélesebb körben beépítettük a monitoring mutatók közé.

6.4.4. A Stratégia indikátorai⁹

---

⁹ A célértékek elérésének tervezett időpontja 2027.12.31.

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértéke.	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Gazdasági potenciál erősítése	<i>Az önkormányzat helyi adóbevétele</i>	<i>Hatás</i>	<i>eFt</i>	<i>0</i>	<i>645 000</i>	<i>KSH</i>	<i>Évente</i>
	<i>A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterület nagysága</i>	<i>Output</i>	<i>m2</i>	<i>0</i>	<i>10 000</i>	<i>Műszaki dok.</i>	<i>Évente</i>
	<i>Újonnan kialakított turisztikai attrakció száma</i>	<i>Output</i>	<i>db</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>Műszaki dok.</i>	<i>Évente</i>
	<i>Újonnan betelepült gazdasági szereplők száma</i>	<i>Output</i>	<i>db</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>Saját adat</i>	<i>Évente</i>
	<i>Álláskeresők száma</i>	<i>Hatás</i>	<i>fő</i>	<i>483</i>	<i>383</i>	<i>KSH</i>	<i>Évente</i>
	<i>Gazdaságot kiszolgáló soft jellegű programokban részt vevők száma</i>	<i>Eredmény</i>	<i>fő</i>	<i>0</i>	<i>1 000</i>	<i>Saját adat</i>	<i>3 évente</i>
Közszolgáltatások színvonalának növelése	<i>Megújított középületek száma</i>	<i>Output</i>	<i>db</i>	<i>0</i>	<i>3</i>	<i>Műszaki tervek</i>	<i>Évente</i>
	<i>Megújított közszolgáltatások száma</i>	<i>Output</i>	<i>db</i>	<i>0</i>	<i>3</i>	<i>Műszaki tervek</i>	<i>Évente</i>
	<i>Helyi humán fejlesztésben részt vevők száma</i>	<i>Hatás</i>	<i>fő</i>	<i>0</i>	<i>1 000</i>	<i>Saját adat</i>	<i>Évente</i>
	<i>A közszolgáltatások színvonalának javulása</i>	<i>Eredmény</i>	<i>fő</i>	<i>0</i>	<i>lakosság 10%-a</i>	<i>Saját adat</i>	<i>3 évente</i>
Térségi szerepkör erősítése elérhetőség javítása	<i>Térségi együttműködésben megvalósult projektek száma</i>	<i>Hatás</i>	<i>db</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>Saját adat</i>	<i>Évente</i>
	<i>Járás területén megvalósult fejlesztések összköltsége</i>	<i>Hatás</i>	<i>eFt</i>	<i>0</i>	<i>1 000 000</i>	<i>Saját adat</i>	<i>Évente</i>
	<i>Határon átvívelő megvalósult fejlesztések száma</i>	<i>Hatás</i>	<i>db</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>Saját adat</i>	<i>Évente</i>
	<i>Térségi egyeztetések, kooperációk száma</i>	<i>Hatás</i>	<i>db</i>	<i>0</i>	<i>6</i>	<i>Saját adat</i>	<i>Évente</i>
A meglévő épített és természeti környezet fenntartása, fejlesztése, a városi életminőség javítása	<i>Megújított közterületek nagysága</i>	<i>Output</i>	<i>m2</i>	<i>0</i>	<i>3 000</i>	<i>Műszaki tervek</i>	<i>Évente</i>
	<i>Megújított zöldterületek nagysága</i>	<i>Output</i>	<i>m2</i>	<i>0</i>	<i>10 000</i>	<i>Műszaki tervek</i>	<i>Évente</i>
	<i>Megújított vagy újonnan kialakított parkolók száma</i>	<i>Output</i>	<i>db</i>	<i>0</i>	<i>20</i>	<i>Műszaki tervek</i>	<i>Évente</i>
	<i>Megújított önkormányzati úthálózat hossza</i>	<i>Output</i>	<i>m</i>	<i>0</i>	<i>1 400</i>	<i>Műszaki tervek</i>	<i>Évente</i>

Felújított vagy újonnan kialakított kerékpáros infrastruktúra hossza	Output	m	0	3 000	Műszaki tervek	Évente
Életminőség javulása	Eredmény	fő	0	lakosság 10%-a	Saját adat	3 évente
Lakosságszám	Hatás	fő	9 672	9 800	KSH	Évente

20. ábra: A tervezett projektek esetében releváns TOP indikátorok

Monitoring mutató azonosító száma	Monitoring mutató megnevezése	Cél dátuma	Cél változás	Cél összváltozás	Cél kumulált
Turizmusfejlesztés Barcson					
RCO26	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra	2026.08.30.	0,4779	0,4779	0,4779
RCO28	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	2026.08.30.	0,2000	0,2000	0,2000
Élhető település kialakítása Barcson					
RCO26	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra	2026.08.30.	0,4779	0,4779	0,4779
RCO28	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	2026.08.30.	0,2000	0,2000	0,2000
Élhető település kialakítása Barcson II.					
RCO26	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra	2026.12.31.	0,1832	0,1832	0,1832
RCO28	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	2026.12.31.	0,9820	0,9820	0,9820
Somogyi Béla és Barátság utca útfelújítása					
RCO46	Átépitett vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	2025.12.01.	1,4000	1,4000	1,4000
Önkormányzati épület energetikai korszerűsítése Barcson					
RCR 29	Becsült üvegházhatásúgáz-kibocsátások	2025.12.31.	135,1660	135,1660	135,1660
Óvodafejlesztés Barcson					

RCR70	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói	2025.12.31.	0	0	139
RCO66	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények osztálytermi kapacitása	2025.12.31.	150	150	150
<i>Szociális konyha fejlesztése Barcson</i>					
TPO02	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások száma	2025.12.01.	1	1	1